

**CSUHA ANTAL BAPTISTA ÁLTALÁNOS ISKOLA,  
GIMNÁZIUM, TECHNIKUM ÉS SZAKKÉPZŐ  
ISKOLA**

**PEDAGÓGIAI PROGRAMJA ÉS SZAKMAI  
PROGRAMJA**

**Hatályos: 2023.szeptember 1.**

**Készítette: Kormányné Gönczi Valéria**

## Tartalom

<b>AZ ISKOLA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA</b> .....	6
Az intézmény rövid bemutatása.....	6
<b>PREAMBULUM</b> .....	7
Küldetésnyilatkozat.....	8
<b>AZ ISKOLA NEVELÉSI PROGRAMJA</b> .....	9
Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai – összhangban a Nemzeti alaptervben megfogalmazottakkal .....	13
Pedagógiai alapelvek, értékek.....	13
A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok.....	42
A teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok.....	50
A közösségfejlesztéssel, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos pedagógiai feladatok.....	54
Az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok.....	58
A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai.....	60
A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje .....	66
A különleges bánásmódot igénylő tanulók nevelése-oktatása .....	66
A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók nevelése, oktatása.....	69
A kiemelten tehetséges gyermekek, tanulók nevelése .....	71
HH és HHH tanulók, a gyermek –és ifjúságvédelemi feladatok ellátása .....	73
A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai gyakorlásának rendje.....	78
A szülő, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partnerei kapcsolattartásának formái. 79	
Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai .....	87
Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv.....	89
<b>HELYI TANTERV</b> .....	93
A választott kerettanterv megnevezése, ideértve bármely, az oktatásért felelős miniszter által kiadott vagy jóváhagyott kerettantervek közül választott kerettanterv megnevezését.....	96
A választott kerettanterv által meghatározott óraszám feletti kötelező tanórai foglalkozások, továbbá a kerettantervben meghatározottakon felül a nem kötelező tanórai foglalkozások megtanítandó és elsajátítandó tananyagát, az ehhez szükséges kötelező, kötelezően választandó vagy szabadon választható tanórai foglalkozások megnevezését, óraszámát.....	111
Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei figyelembe véve a tankönyv térítésmentes igénybevétele biztosításának kötelezettségét....	111
A Nemzeti alaptantervben (Nat) meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályai.....	113
A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módja.....	117
A választható tantárgyak, foglalkozások, továbbá ezek esetében a pedagógusválasztás szabályai .....	120

Választható érettségi vizsgatárgyak megnevezését, amelyekből a középiskola tanulóinak közép- vagy emelt szintű érettségi vizsgára való felkészítését az iskola kötelezően vállalja, továbbá a tanulók milyen helyi tantervi követelmények teljesítése mellett melyik választható érettségi vizsgatárgyból tehetnek érettségi vizsgát.....	120
A tanulók milyen helyi tantervi követelmények teljesítése mellett melyik választható érettségi vizsgatárgyból tehetnek érettségi vizsgát .....	121
Az egyes érettségi vizsgatárgyakból a középszintű érettségi vizsga témaköreit .....	122
11–12. évfolyamon az emelt szintű érettségire történő felkészítéshez az emelt szintű oktatásban alkalmazott fejlesztési feladatokat és követelményeket a Nat és az érettségi vizsga részletes követelményeiről szóló 40/2002. (V. 24.) OM rendelet alapján.....	122
A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzés és értékelési módja, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formái, valamint a magatartás és szorgalom minősítésének elvei.....	122
A magatartás és a szorgalom helyi minősítésének elvei .....	126
Csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezésének elvei .....	129
A nemzetiséghez nem tartozó tanulók részére a településen élő nemzetiség kultúrájának megismerését szolgáló tananyag.....	130
Az iskola egészségnevelési és környezeti nevelési elvek, programok, tevékenységek	131
Tanulásszervezési és tartalmi keretek.....	131
A gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések.....	135
A tanuló jutalmazásával összefüggő, a tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek .....	136
Sajátos nevelési igényű tanulók fogyatékoságának típusához és fokához igazodó fejlesztő program.....	138
Az otthoni, napközis felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli házi feladatok meghatározásának elvei és korlátai .....	183
Az iskolai írásbeli, szóbeli, gyakorlati beszámoltatások, az ismeretek számonkérésének rendjét .....	185
Magasabb évfolyamba lépés feltételei.....	188
Az iskolában alkalmazott sajátos pedagógiai módszerek.....	190
A nevelőtestület által szükségesnek tartott további elveket.....	190
Az iskola valamennyi évfolyamát átfogó helyi tantervet használ .....	193
<b>SZAKMAI PROGRAM</b> .....	193
Nevelési program .....	193
A szakmai oktatás pedagógiai alapelveit, értékeit, céljait, feladatait, eszközeit, eljárásait .....	193
A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatokat.....	195
A teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokat .....	196
A közösségfejlesztéssel, a szakképző intézmény szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatokat.....	200
Az oktatók feladatait, az osztályfőnöki munka tartalmát, az osztályfőnök feladatait .....	204

A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendjét .....	207
A különleges bánásmódot igénylő tanulók nevelése-oktatása .....	207
A kiemelten tehetséges gyermekek, tanulók nevelése .....	209
HH és HHH tanulók, a gyermek –és ifjúságvédelemi feladatok ellátása .....	211
A tanulóknak a szakképző intézményi döntési folyamataiban való részvételi joga gyakorlásának rendjét .....	216
A tanuló, a kiskorú tanuló törvényes képviselője, az oktató és a szakképző intézmény partnerei kapcsolattartásának formáit.....	217
A tanulmányok alatti vizsga szabályait, valamint a szóbeli felvételi vizsga követelményeit .....	219
Tanulmányok alatti vizsga szabályzata.....	222
A felvétel és az átvétel helyi szabályai.....	228
Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos tervet.....	229
<b>OKTATÁSI PROGRAM .....</b>	<b>232</b>
A kötelező és a nem kötelező foglalkozások megtanítandó és elsajátítandó tananyagát, az ehhez szükséges kötelező, kötelezően választandó vagy szabadon választható foglalkozások megnevezését, számát .....	232
A közismereti kerettantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályait .....	237
A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módját.....	238
A választható tantárgyak, foglalkozások, továbbá ezek esetében az oktatóválasztás szabályait....	239
Azon választható érettségi vizsgatárgyak megnevezését, amelyekből a szakképző intézmény tanulóinak közép- vagy emelt szintű érettségi vizsgára való felkészítését a szakképző intézmény kötelezően vállalja, továbbá annak meghatározását, hogy a tanulók milyen követelmények teljesítése mellett melyik választható érettségi vizsgatárgyból tehetnek érettségi vizsgát.....	240
Az egyes érettségi vizsgatárgyakból a középszintű érettségi vizsga témaköreit.....	241
A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzésis értékelési módját, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formáit .....	241
A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezésének elveit.....	246
A nemzetiséghez nem tartozó tanulók részére a településen élő nemzetiség kultúrájának megismerését szolgáló tananyagot.....	248
Az egészségnevelési és környezeti nevelési elveket, programokat, tevékenységeket .	249
A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedéseket.....	259
A tanuló jutalmazásával összefüggő szabályokat.....	260
Az oktatói testület által szükségesnek tartott további elveket.....	261
Az emelt szintű érettségi vizsgára történő felkészítéshez az emelt szintű oktatásban alkalmazott fejlesztési feladatokat és követelményeket a közismereti kerettanterv és az érettségi vizsga általános és részletes követelményei alapján, .....	261
A képzési és kimeneti követelmények és a programtanterv alapján a szakképző intézményre	

konkretizált képzési program.....	262
Képzési és kimeneti követelmények pék szakma.....	285
Az egészségfejlesztési programot.....	290
Az írásbeli, szóbeli, gyakorlati beszámoltatások, az ismeretek számonkérésének rendjét .....	293
A tanuló magasabb évfolyamba lépésének feltételeit.....	296
Sajátos nevelési igényű tanulók fogvatékosságának típusához és fokához igazodó fejlesztő program.....	297
A szakképző intézményben alkalmazott sajátos pedagógiai módszereket, ideértve a projektoktatást is .....	337
A szakképző iskola által kijelölt szakmai mentor feladatai.....	338
A többcélú köznevelési intézmény általános iskolai tanulóinak felvétele a középiskolai évfolyamokra .....	338
Képzési program.....	339

# AZ ISKOLA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

## Az intézmény rövid bemutatása

Településünk a megyeszékhelytől 20 km-re található. Lakóinak száma közel 5 800 fő. A település 1993-ban városi rangot kapott.

A településen egy általános iskola, egy óvoda volt, és 2017-től az általános iskola mellett gimnázium, szakgimnázium és szakközépiskola is működik. A tanulók három épületrészben vannak elhelyezve. Iskolánk fenntartója 2012. szeptember 1-től a Baptista Szeretetszolgálat Egyházi Jogi Személy. Jelenleg 23 tanulócsoporthoz tartoznak a gyerekek. A tanulók közel 60 % - a hátrányos helyzetben él, közülük 40%-a halmozottan hátrányos helyzetű. Ez szoros összefüggésben van a családjuk szociális helyzetével. A munkahelyek megszűnése miatt romlik a lakosságéletszínvonala. Igen nagy a munkanélküli, rendszeres szociális támogatásból élők aránya.

Tanáraink felkészültsége, tapasztalata biztosítja az eredményes munkának. Szakos ellátottságunk 100%-os. A nevelőtestület nagy része részt vett különböző tanfolyamokon, szakmai továbbképzéseken, szerzett egyetemi diplomát, vagy szakvizsgázott. Ez az önképzésfolyamat a szakmai ismeretek és pedagógiai módszerek naprakészen tartása érdekében. Nagy segítséget jelent a mindennapi feladatok ellátásában a diákönkormányzat vezetője, az iskola könyvtáros pedagógusa.

A munkához szükséges legfontosabb tárgyi feltételek adottak. A nélkülözhetetlen eszközök, felszerelések rendelkezésünkre állnak. Esetleges cseréjük, pótlásuk, bővítésük a költségvetés függvényében és pályázatok útján történik.

Az oktatás számára a megfelelő számú tanterem rendelkezésre áll. Az épületek mellett tágas udvar biztosítja a tanulóknak a kényelmes, pihenő levegőzést. A számítástechnika oktatásához a szaktantermünk optimálisan felszerelt. Közvetlen internet csatlakozással is rendelkezünk.

Két idegen nyelvet oktatunk, az angol és a német nyelvet. Az alapozást lehetőségeinkhez mérten igyekszünk minél korábban elkezdni.

Iskolai könyvtárunk 2005-ben kezdte meg működését 3000 kötettel. Azóta szépül, bővül és egyre kedveltebb a gyerekek körében.

A mindennapi sportolás feltételei is adottak. Mindkét épületben található tornaterem. A tanulók mozgásigényének kielégítésére salakos-, műfüves-, futópálya, 1-1 bitumenes pálya és kisméretű füves játéktér is rendelkezésre áll. A délutáni sportfoglalkozások is sok tanulót megmozgatnak. A gyerekek szabadidejének eltöltésére kiváló lehetőséget biztosítanak játszótereink mindkét épület udvarán.

A délutáni programok sokszínűségét biztosítják a különféle szakkörök, előkészítő, felzárkóztatók, így lehetőség nyílik tehetséggondozásra, a lassabban haladók felzárkóztatására. Gondoskodnak a tanulók szabadidejének hasznos eltöltéséről, versenyalkalmat biztosítanak. Mindezt szervesen egészíti ki a DÖK gazdag programkínálata, ami a szabadidő szórakoztató, közösségformáló eltöltését segíti.

Az iskolai élet szervezésében részt vesz az Szülői Szervezet (SzSz).

Első és második osztályban az egész napos oktatási forma kedvelt a szülők és diákok körében is. Megfelelő átmenetet biztosít az óvoda és iskola között. Igény szerint napközis és tanulószobai foglalkozást szervezünk. Saját konyhával rendelkezünk, így az iskolai étkeztetést megoldott.

Nagyhalászbán ez az egy általános iskola működik, ezért természetesen az intézmény a helyi igényeknek is megpróbál eleget tenni, figyelembe veszi a település lakosainak elvárásait is. Ahelyi önkormányzattal együttműködve, közösen dolgozunk a város gyermekeiért, a családokért. Nagyon jó partneri kapcsolataink vannak a jelzőrendszer tagjaival is, a rendőrséggel, a gyermekjóléti szolgálatokkal, központokkal, a gyermekorvossal, a védőnői szolgálattal. De a tágabb környezetünkkel, a település egyházaival, a helyi civil szervezetekkel is kiváló kapcsolatot ápolunk. Kulturális életünk a település intézményeivel együtt zajlik, hiszen tanulóink minden ünnepségen, rendezvényen színvonalas műsorral kedveskednek a város lakóinak. Iskolánk hatékony és eredményes működéséhez szükség van ezen intézmények, partnerek összefogására.

2017-től kezdtük meg a gimnáziumi és szakközépiskolai képzést iskolánkban. Képzési kínálatunkban jelenleg hat szakma szerepel.

Szaggimnáziumunkban és szakközépiskolánkban duális képzés folyik, a gyakorlati oktatás megszervezését külső gyakorlati helyen tanulószervezővel és együttműködési megállapodással biztosítjuk.

2020. szeptember 1-től a 9. évfolyamon technikumi és szakképző iskolai oktatás lépett életbelfelmenő rendszerben. A 9. évfolyamon tanműhelyben, a további évfolyamokon pedig duális képzésben, külső gyakorlati helyen, munkaszerződéssel történik a képzés.

## **PREAMBULUM**

*“...a ti hitetek mellé ragasszatok jó cselekedetet, a jó cselekedet mellé tudományt, tudomány mellé pedig mértékletességet, a mértékletesség mellé pedig türelemet, a türelem mellé pedig kegyességet, a kegyesség mellé pedig atyafiakhoz való hajlandóságot, az atyafiakhoz való hajlandóság mellé pedig szeretetet.”*

*(Péter második levele, 1: 5-7)*

### **A Baptista Szeretetszolgálat Egyházi Jogi Személy elhívása az oktatásban:**

**Az ősi bibliai igazság – „A bölcs tanítás az élet forrása.” (Pb.13:14.) – ma is érvényes. A baptista iskola célja, hogy tanulói a lehető legjobb alapokat kapják egy boldog, kiteljesedett, sikeres jövőhöz.**

**A baptista iskola keresztény értékekre és gondolkodásra épül, így a Teremtő és a teremtmény tisztelete, a gyermekszerepet alapozza meg a színvonalas nevelési-oktatási munkát, és a tanulók személyiségének optimális fejlesztését.**

**Az Európában 450 éves, Magyarországon több mint 160 éves Baptista Egyházra a kezdetektől jellemző, hogy a társadalom felé nyitott, bibliai értékeket közvetítő, családközpontú közösség. Felnőtt-keresztséget gyakorló, több**

**generációs gyülekezetekből álló protestáns felekezet, amely az egyén döntésére, szabad akaratának tiszteletben tartására épít. A Magyarországi Baptista Egyház több mint száz éve működtet egyházi oktatási intézményt és a rendszerváltás óta tart fenn általános iskolát, óvodát és alapfokú művészeti iskolát.**

**Keresztyén szellemű nevelésünk feladata, hogy a személyiség sokoldalú, harmonikus fejlesztése által gyermekeink önálló, felelősségteljes cselekvésre, ösztönzésre, szabadságra törekvő, saját magukra a mértékletesség, másokra a türelem keresztyéni erényeit alkalmazó, helyes erkölcsi érzékkel rendelkező, problémamegoldó személyiséggé váljanak.**

**Hisszük, hogy a szeretet a leghatékonyabb pedagógiai módszer, és ezzel támogatjuk, hogy a gyermekek e segítséggel találjanak rá az útra, az evangéliumi hitre, mely az Úr Jézuson keresztül Istenhez vezet.**

**A baptista iskola: Több, mint iskola. Magyarország egyik legnagyobb segélyszervezete, a Baptista Szeretetszolgálat megalakulása óta arra törekszik, hogy minden erejével és lehetősége szerint segítsen a szükségben lévőknek. A Baptista Szeretetszolgálat – alaptevékenységébe jól illeszkedően – iskoláiban sokat tesz a hátrányos helyzetű, sajátos nevelésű igényű, és a roma tanulók felzárkóztatásáért, és a tehetséges diákok kibontakoztatásáért. Küldetése, hogy az általa fenntartott intézmény több legyen, mint iskola: az a hely, ahol a tanuló teljes körű támogatást kap személyisége és képességei kibontakoztatásához.**

## **Küldetésnyilatkozat**

Küldetésünk a ránk bízott gyermek fejlődésének minél teljesebb körű elősegítése.

A keresztyén elmének kell a legjobb elmének lennie, amelyet Krisztus értelme világosít meg, és amely integrálja Isten alapelveit az akadémikus ismerettel.

Küldetésünk személyes életpéldánkkal mintát adni.

Törekvésünk, hogy a baptista iskola olyan irányító testülettel, igazgatókkal, pedagógusi karral és munkatársi gárdával rendelkezzen, akik a Biblia alapelveinek megfelelő nézőpontot alkalmaznak a tanítás és az intézmény vezetése során.

Küldetésünk a gyermekek képességeinek kibontakoztatása

Minden tanulási tapasztalat célja, hogy hozzásegítse a gyermekeket Istentől kapott képességeik teljes kibontakoztatásához.

A tanítás a következőkre összpontosít:

- A gyermek számára megfelelő tevékenységek és szolgáltatások biztosítása
- A gyermek ráébresztése a társadalommal való kapcsolatára és az iránta való felelősségére
- Minden tantervbe, nevelési programba tartozó és ahhoz kapcsolódó iskolai tevékenység segítse a gyermekek intellektuális, lelki, társadalmi, érzelmi és fizikai fejlődését.
- Felkészítés a szolgálatra

Küldetésünk működés szempontjából hitelesnek lenni.



Törekvünk, hogy az iskola mindennapos működési gyakorlata az integritás (feddhetetlenség, tisztesség, becsület), hatékonyság és számon kérhetőség következetes mintaképe legyen.

A bibliai értékek következetes alkalmazása, ahogy az oktatási intézmény:

- Példamutató igényességet mutat az intézmény működési szabályzatának fejlesztésében és a számon kérhetőség terén az igazgatóság működésében.
- Az emberi erőforrásokat etikusan és igazságosan kezeli.
- Az pénzügyeket feddhetetlenül és nyíltan kezeli, ill. ellenőrzi.
- A kormánnyal és a hatóságokkal egyenes és krisztusi kapcsolatot tart fenn.
- Etikus, világos és nyílt fejlesztési és stratégiákat dolgoz ki.
- Igazságos és következetes irányítási rendszert alkalmaz.
- A szülői kapcsolatok terén őszinteséget, nyíltságot és igazságosságot képvisel.

## **AZ ISKOLA NEVELÉSI PROGRAMJA**

**„Hittel és szakértelemmel!”**

**Szenczy Sándor**

- mottója iskolánknak, amely nagy hagyományokkal rendelkező intézmény.

Arra törekszünk, hogy a környék iskolái között kivívott előkelő helyünket, hírnevünket öregbítsük, és a megszerzett tudásunkat a régióban továbbadjuk.

Célunk, hogy színvonalas EU-konform oktatással szilárd alpműveltséget, biztos alapkészségeket nyújtsunk tanulóinknak, biztosítva számukra a képességeiknek megfelelő továbbhaladást.

Tevékenységünket szolgáltatásnak tekintjük, amelyet a társadalmi és partneri igényeknek megfelelően szeretetteljes légkörben végzünk.

Segítünk abban, hogy diákjaink harmonikus, kiegyensúlyozott, a felnőttek világában is boldogulni tudó emberekké váljanak. Mindezeket jól felkészült, szakmailag igényes, megújulásra képes, a minőség iránt elkötelezett, segítőkész, munkakörülményeikkel elégedett munkatársakkal és a velük együttműködő szülőkkel valósítjuk meg.

Általános iskolánk nappali rendszerű, általános műveltséget megalapozó, 8 évfolyamos oktatást nyújt a tanköteles korú gyermekeknek.

Intézményünk gimnáziumi, technikumi és szakképzőiskolai képzést is biztosít tanulói számára.

Gépjármű mechatronikai technikus, kereskedő és webáruházi technikus, valamint a szakképző iskolában pék, gépi és CNC forgácsoló, hegesztő, ipari gépész szakmákban folytatódik tovább a képzés.

A tanulók életük megformálásához elengedhetetlenül fontos ismereteket meg kell tanulniuk, és jól be kell gyakorolniuk. Olyan szaktudással, szakképzettséggel kell rendelkezniük, melynek segítségével képesek lesznek önmaguk és családjuk fenntartására.

Az életre kell őket felkészíteni, képességeiket fejlesztve. Tudásukat folyamatosan meg kell majd újítaniuk felnőttkorban is, erre kell őket rávezetni, mert a modern társadalom és gazdaság csak így működhet. Az *élethosszig tartó tanulás*, a továbbképzések, az állandó megújulás lehet csak egyéni sikerük záloga.

A modern technikai eszközök, az informatika világában az ember-ember kapcsolatot az ember- gép kapcsolata váltotta fel. Ezen negatív irányú változás csak a *nevelés* segítségével ellensúlyozható. Teljesítményelvű pedagógia helyett nevelésközpontú pedagógia kell, ugyanis csak a sikerorientált személyiség maradhat talpon a jövőben.

Szakmailag jól képzett kollektíva biztosítja, hogy partnereink igényeinek megfelelő szolgáltatást nyújtsunk.

**Elsődleges célunk a tanulók életkori sajátosságait, képességeiket és igényeiket figyelembe véve az oktatás-nevelés hatékonyságának növelése. Iskolánk egyaránt vállalja a tehetséges tanulókkal, a gyenge képességű és a hátrányos helyzetű gyerekekkel való foglalkozást, valamint a sajátos nevelési igényű tanulók nevelését-oktatását.**

Változatos szabadidős programokkal biztosítjuk tanulóink számára az egészséges testmozgást és a kulturált szabadidő hasznos eltöltését.

Fontosnak tartjuk, hogy az intézmény valamennyi dolgozója törekedjen az iskola által nyújtott szolgáltatás minőségének a javítására.

#### **Kiemelten fontos feladataink:**

- nyelvoktatás,
- informatikai oktatás kiterjesztése,
- egész napos osztályok működtetése kizárólag magyar nyelven folyó roma kisebbséginnappali rendszerű nevelés-oktatás
- a sakk oktatásának kiterjesztése,
- a sport, (labdajátékok) megszerettetése,
- tánc és dráma,
- színjátszás,
- tanórán kívüli tevékenységek sokszínűségének biztosítása,
- jó munkahelyi légkör megteremtése, biztosítása,
- partnerek igényeinek kielégítése, megfelelni az elvárásoknak.

A szülőkkel együtt törekszünk az oktató-nevelő munka folyamatosságára, annak folyamatos fejlesztésére és egységére.

Céljaink eléréséhez az alapvető feltételek biztosításán túl, folyamatosan fejlesztjük az oktatás szellemi és tárgyi feltételeit. Célunk, olyan képzési rendszer megvalósítása, amelynek során tanulóinkat felkészítjük a továbbtanulásra, neveltségi szintjüket emeljük, megszilárdítjuk. A pedagógusok továbbképzését a képzési tervnek megfelelően szervezzük, irányítjuk.

Arra törekszünk, hogy ünnepeink, rendezvényeink bensőségesek legyenek, nyújtsanak igazi élményt. Valamennyi közös megmozdulás emlékezetes marad a gyerekek és a jelenlévő

felnőttek számára is. A szülők jelentős része támogatja, segíti munkánkat, abban érdekelt, hogy iskolánk magas színvonalú oktatást, eredményes nevelő tevékenységet, színes és gazdag programkínálatot nyújtson.

Az iskola pedagógiai hitvallásának kialakítása azon érték vezérelt irány megjelölésének a folyamata, amelyet az intézmény működésének valamennyi mozzanatában tudatosan érvényesíteni kíván.

Öt fontos mozzanatot kell figyelembe venni a meghatározás előtt:

#### A nevelőtestület elképzeléseinek felmérése

A pedagógiai hitvallás kialakításában a nevelőtestület egészének részt kell vennie, és konszenzusos megállapodásra törekedni. Azért fontos ennek a hangsúlyozása, mert minden pedagógus csak azzal tud azonosulni, ami megfelel pedagógiai meggyőződésének és tapasztalatainak, valamint amelynek megfogalmazásába aktívan bekapcsolódik.

#### Az iskola helyzetének elemzése

Az iskola céljainak meghatározása nem képzelhető el egy alapos helyzetelemzés nélkül.

Ez nem más, mint az iskola eddigi tevékenységének, feltételrendszerének, a környezetben betöltött szerepének és az iskolázásban érintettek szükségleteinek – az iskolával szemben támasztott elvárásainak – feltérképezése.

Az iskolának figyelembe kell vennie a társadalmi erőteret, azokat a helyi adottságokat, amelyek között működik. Csak akkor képes fejlődni, ha úgy működik, és olyan szolgáltatásokat nyújt, amely vonzza a gyerekeket és szüleiket, ha jó hírnevet és elismerést szerez környezetében, vagyis az ott megfogalmazandó igényekre válaszol.

#### Az iskolába érkező gyereket ért hatások

A diákok eltérő szociális környezetből érkeznek. Az összes faktor közül a legnagyobb jelentőségű a család, amelynek hatását a legkorábban érzékeli a gyermek.

A család és a szülők helyzete magában foglalja a

- szociális körülményeket,
- életmódjukat,
- a szülők foglalkozásának jellegét és képzettségi szintjét is.

Mindez jelentős mértékben befolyásolja a gyermek gondolkodását, viselkedését és az egész személyiségét. A szülő által nyújtott tudatos, célirányos nevelés mellett a gyermekre a családbelső atmoszférája is hat. Ez a ráhatás a gyermek élete folyamán felhalmozódik, és átértelmeződve beépül személyisége struktúrájába.

Az utóbbi években tanúi vagyunk a társadalom polarizálódásának. Vannak családok, amelyeknek nincsenek anyagi gondjaik, ugyanakkor a gyermek nevelésére sincs elég idejük. Mások perifériára kerültek, és a kilátástalanság, a céltalanság jellemzi őket. Az utóbbiak száma az elmúlt évtizedben megsokszorozódott. Ezen családok gyermekei céltalanok, nem hisznek ajövőben.

- a) Befolyásolja a tanulót a társadalmi környezet is. Nagy különbség lehet a városi és vidéki gyerekek között. Természetesen más hatások érik a tanulót, ha bejáró vagy albérletben lakik.
- b) Fontos az általános iskola, amelyben a gyerek sok évet tölt, ahol különböző hatások érik: megtanítják a tanulásra, a viselkedés szabályaira, kialakítják érdeklődő, fejlődni akaró személyiségét.
- c) Természetesen hat a gyermekre a saját korosztálya is. A serdülőkor egyik tendenciája, hogy az ifjú a szülőktől, a tanároktól, általában az idősebbektől az azonos korúak felé fordul.

Az azonos korúak hatásának fokozódása egyaránt megnyilvánulhat:

- a magatartásban (fokozódik az azonos korúak között eltöltött idő részaránya a szülőkkel eltöltött időhöz viszonyítva),
- az értékorientációban (az azonos korúak között elfogadott normák fontossá válnak),
- és az emóciókban is (fokozódik az azonos korúak elismerésének az igénye).

Mindezekkel tisztában kell lennünk, amikor az iskola alapvető nevelési feladatait meghatározzuk.

- Aktuális szemléletváltás a nevelésben

A pedagógus sokrétű tevékenységet végez, és egy igen komplex folyamat megismerésére, befolyásolására van kötelezve. A társadalmi méretű változások az ő személyén keresztül éreztetik legközvetlenebbül hatásukat a tanuló felé.

Azonban az iskola és a család közötti határ manapság átalakulóban van. Természetesen védeltséget élvez az egyes ember (diák, szülő, tanár) intim szférája.

A diáknak joga van megtagadni az olyan kérdésekre adott válaszadást, amelyek átlépik a személyes szféra határvonalait.

- Együttműködés a nevelésben

A nevelőmunka sikere nagyrészt azon múlik, hogy sikerül-e a diákot érdekeltté tenni önnön nevelésében, felkelteni benne az önnevelési igényt. Ez a pedagógus és a diák együttműködését feltételezi a nevelési folyamat egésze során. A nevelt személynek joga van részt venni saját fejlesztésében, ezért a tervezés során az ő nézőpontját is célszerű figyelembe venni

A diákönkormányzat és a szülői szervezet véleményének kikérése A nevelés alanya a diák, ezért a nevelésben egymásra utalt pedagógus és szülő, szükséges tehát, hogy nevelési céljait egyeztessék, az alapvető célokban egyetértsenek. Nélkülük a pedagógus munkája nem vezethet sikerre.

A fenti 5 mozzanat együttes figyelembevétele elengedhetetlenül szükséges az iskola nevelésialapelveinek kidolgozásához.

Az iskola valamennyi évfolyamára vonatkozóan érvényes a központi kerettantervek által kidolgozott helyi tantervünk.

# Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai – összhangban a Nemzeti alaptervben megfogalmazottakkal

## Pedagógiai alapelvek, értékek

**ALAPELVEK:** Tézisek, tényyszerű megállapítások az alábbi táblázatban.

### **CÉLOK:**

Az iskola célja, hogy a családdal együttműködve:

- cselekvő elkötelezettségre neveljen az igazság és az igazságosság, a jó és a szép iránt, fejlessze a harmonikus személyiség kibontakoztatásához szükséges szellemi, érzelmi, erkölcsi, társas és testi képességeket.

Ezáltal járul hozzá ahhoz, hogy tanulóink:

- a haza felelős polgárává váljanak;
- kifejlődjék bennük a hazafiság érzelmvilága;
- reális önismeretre és szilárd erkölcsi ítélőképességre tegyenek szert;
- megtalálják helyüket a családban, a szűkebb és tágabb közösségekben, valamint a munka világában;
- törekedjenek a tartalmas és tartós kapcsolatok kialakítására;
- legyenek képesek felelős döntések meghozatalára a maguk és a gondjaira bízottsorsát illetően;
- váljanak képessé az önálló tájékozódásra, véleményformálásra és cselekvésre;
- ismerjenek meg és értsék meg a természeti, társadalmi, kulturális jelenségeket, folyamatokat;
- tartsák értéknek és feladatnak a kultúra és az élővilág változatosságának megőrzését.

### **FELADATOK:**

- a nemzeti műveltség, a hazai nemzetiségek kultúrájának átadása, megőrzése,
- az egyetemes kultúra közvetítése, az erkölcsi érzék és a szellemi-érzelmi fogékonyság elmélyítése,
- a Kárpát-medence, különösen a környező országokban élő magyarság életének megismerése, az Európához tartozás erősítése,
- a munkához szükséges képességek, készségek, ismeretek, attitűdök együttes fejlesztése, az egyéni és csoportos teljesítmény ösztönzése, a közjóra való törekvés megalapozása, a nemzeti, közösségi összetartozás és a hazafiság megerősítése,
- teljesítmény növelésére sarkalljuk tanítványainkat, hogy az *elsajátított tudás értékálló és a kor igényeinek megfelelő* legyen.

**ELJÁRÁSOK:** Azon folyamatok, eljárások, melyektől sikert várunk.

Mit kell alkalmaznunk?

**ESZKÖZÖK:** Alkalmazott módszerek, eszközök.

ALAPELVEK	CÉLOK	FELADATOK	ELJÁRÁSOK	ESZKÖZÖK
Iskolánk nevelő-oktató munkájában a demokratizmus, a humanizmus, az egyén tisztelete, a lelkiismereti szabadság, a személyiség fejlődése, az alapvető közösségek (család, nemzet, az európai nemzetek közössége, az emberiség) együttműködésének kibontakoztatása, a népek, nemzetek nemzetiségi, etnikai csoportok és a nemek egyenlősége, a szolidaritás és a tolerancia értékei hatják át a tanítási-tanulási folyamatokat.	Alakítsuk ki az alapvető kulcs-kompetenciákat a tanulóknál: 1. A tanulás kompetenciái 2. A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi) 3. A digitális kompetenciák 4. A matematikai, gondolkodási kompetenciák 5. A személyes és társas kapcsolati kompetenciák 6. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái 7. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák Minden kompetenciaterület tartalmazza a szükséges	Fejlesszük az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges motívumokat (önfejlesztő elképzelések) és tanulási képességeket (stratégiákat és módszereket)! A kulcskompetenciák NAT által meghatározott rendszere járuljon hozzá a szükséges ismeretek, képességek és attitűdök közvetítésével a kritikus gondolkodás, a kreativitás, kezdeményező képesség, a problémamegoldás, a kockázatértékelés, a döntéshozatal és az érzelmek kezelése elsajátításához.	A modern, személyiségközpontú, interaktív tapasztalati tanulásra alapozó tanulásszervezési eljárások, módszerek, pedagógiai kultúra általánossá tétele. A tanulás szervezésében, tervezésében és irányításában a központú tanítási gyakorlatot honosítjuk meg, mely életszerű helyzetek teremtésével alkalmat nyújt konkrét élmények és tapasztalatok gyűjtésére.	Az egyes kompetencia-területekre készített program-csomagok (tanulói, tanári segédletek, demonstrációs eszközök, stb.) .A képességkibontakoztató felkészítés megszervezhető integrált felkészítésként is, ha a közösségfejlesztés és a személyiségfejlesztés halmozottan hátrányos helyzetű és az e körbe nem tartozó tanulók közös felkészítése keretében valósul meg.

	ismeretek, képességek és attitűdök tárházát a NAT szerint.			
Képességek fejlesztése csoportbontással.	Az iskola segítse a gyermekek értelmi fejlődését a képességüknek megfelelően.	Támogassa az egyéni képességek kibontakoztatását. (matematika, magyar nyelv és irodalom, idegen nyelv)	A kreativitás fejlesztése; az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára való törekvés; a tanulók egészséges terhelése, érési folyamatok követése, személyre szóló, fejlesztő értékelésük	A differenciálódó tantárgyi rendszerben a mentális képességek céltudatos fejlesztésével; az önálló tanulás és az önművelés alapozásával, gyakorlásával.
Alapvető értéknek tekintjük a szűkebb és tágabb hazához való kötődés érzését, környezetünk megismerésének és megóvásának igényét.	Fejlesszük a tanulóknál azokat a képességeket, amelyek a környezettel való harmonikus, konstruktív kapcsolathoz szükségesek. Valamennyien környezetvédelmi és megóvásra neveljünk!	A környezettel való harmonikus, konstruktív képességek, készségek fejlesztése.	Az egészséges életvitel kialakításához az egészségtan modul gyakorlati jellegű oktatásával, a mozgásigény kielégítésével, az ismeretek tapasztalati megalapozásán kívánunk hozzájárulni.	Személyes példamutatással neveljük gyermekeinket a környezetvédelemre, a szűkebb és tágabb környezet védelmére. <u>Eszközei:</u> - meggyőzés, felvilágosítás, tudatosítás <u>-tevékenység módszerei:</u> megbízás, védnökség, kirándulás, túrák, stb. - <u>ösztönző módszer:</u>

				dicséret nyilvános formái
Megalapozzuk a konstruktív életvezetés és egészséges életmód készségét	A kommunikációs és viselkedéskultúra elsajátításával alakítsuk ki a tárgyi és személyes világunkban való eligazodás képességeit!	Tudatosítjuk a gyermekben a szűkebb és a tágabb környezetből megismerhető erkölcsi értékeket, erősítjük a pozitív szokásokat és a humánus magatartás mintákat.	Az osztályfőnöki helyi tanterv megvalósításával és az ember-és társadalomismeret tantárgy, valamint az erkölcsstan oktatásával	Gazdag tevékenységrepertoár kialakításával gyakorló terepet biztosítunk az életszerű tapasztalatok megszerzéséhez
Partnerközpon-túság	Fenntartó, szülők, tanulók, pedagógusok igényeinek való megfelelés. Minden közvetlen és közvetett partnerünkkel jó kapcsolat kialakítása a közös célok megvalósítása érdekében.	Együttműködés a partnerekkel, konstruktív kapcsolat, igényeinek rendszeres kikérése, javaslatainak megvalósítása, segítségkérés. Visszajelzés a felmerült problémákról, mérések eredményéről.	Kérdőív, interjú, fogadóóra, családi nap. Ajó kapcsolat kialakítása, ahol a fenntartó, az iskola, a szülő, az óvoda egyaránt érzi, hogy közösen a céljaink, az érdekeink.	Szabadidős foglalkozások, Csuha hét, szülői értekezlet, fogadóóra, nyílt tanítási nap, SZK, szülői segítség a rendezvényeken. Az óvoda és iskola, ill. az önkormányzat, fenntartó és az iskola kapcsolata.
Alkotó pedagógiai klímát teremtünk az eredményes munka érdekében.	Jellemezze munkánkat egyfelől a következetes követelés és igényesség, másrészt a tanulók jogainak, emberi méltóságának tiszteletben tartása, a velük szemben	Demokratikus alapokon álló tanár-diák viszonyt alakítunk ki. A tanítási órák légköre, hangulata oldott, a tanulók sikerorientált beállítódással dolgoznak.	Növeljük a tanulók aktív részvételét igénylő ismeretszerzési módok arányát (megfigyelés, új információs kommunikációs technikákat	A szemléltetés, cselekvés és az aktivizáló módszerek alkalmazása jellemzi a tanítási- tanulási folyamatokat.



	megnyilvánuló pedagógiai tapintat, bizalom, megértés, türelem, igazságosság!		alkalmazó anyaggyűjtés, modellezés, szerepjáték, drámapedagógia stb.)	
Megismertetjük diákjainkkal nemzeti kultúránkat, történelmünket, természeti és környezeti értékeinket, nemzeti hagyományainkat, ezzel is erősítve tanítványainkban a haza, a szülőföld szeretetét.	Ismerjük meg a tanulók lakóhelyüket, szűkebb, tágabb környezetüket, Magyarországot, annak jelképeit, ezáltal alakuljon ki hazaszeretetük.	Egységes nemzeti önbecsülés és hazaszeretet kialakítása, múltunk megismerése, hagyományápolás jelképeink tisztelete, megbecsülése. Fogékonyság az élő-és élettelen természet szépségei iránt.	Szaktárgyi és osztályfőnöki órák, ünnepi megemlékezések, kirándulások, táborozások keretében a jelképek a hagyományok és az értékek tiszteletére, megbecsülésére és védelmére nevelünk.	Hagyományok kialakításával követendő egyéni és csoportos minták kiemelésével erősítjük az erkölcsi értékeket, humánus magatartásmintákat.
Iskolánkban a kiemelkedő tanítás minősége.	A tanulmányi és sportversenyek eredményeiben tükröződjön az iskolában folyó minőségi munka.	Előtérbe kerül az iskolai hatékonyság és minőség problémája. Ezeknek a szervezett kihívásoknak is meg kell felelnünk: minőségi oktatást kell biztosítanunk minden társadalmi réteg gyermeke számára.	Rendszerező ismeretszerzési élményeket kínálunk tanulóinknak. A szervezett tanulási folyamat juttatja el őket a megismerés, a tudás öröméhez, erősíti meg önbizalmukat és növeli teljesítményük értékét.	Az iskolai tanulás folyamatában a gyakorlatközpontság, az életvitelhez szükséges alkalmazható tudás gyarapítása, problémamegoldó gondolkodás fejlesztése érvényesül.
Iskolánk a fiatalokat felkészíti az önálló ismeretszerzésre és önművelésre,	A tanulás tanítását és az önálló ismeretszerzés	A tanulási stratégiák, módszerek és technikák	A mérést, ellenőrzést, és értékelést meghatározott	A diagnosztikus és formatív mérések mérőeszközeit

ennek feltétele a tanulási képességek szilárd alapkésztségek kialakítása	képességének kialakítását minden pedagógus tekintse kiemelt feladatának!	megtanítása minden tanulóknak. A mérés, a képesség fejlesztés alapeleme. Nem az elsajátított ismeretanyag mennyiségének, hanem a kompetenciák szintjének meghatározását szolgálják.	rend szerint, funkciójuknak megfelelően végezzük el.	iskolai szinten készítjük el, illetve választjuk ki, a szummatív tesztek elkészítésében pedig megyei, ill. országos mérőeszközöket alkalmazunk.
Az egyéni adottságokat figyelembe véve alakítjuk tanítványainkban a teljesítmény – központú beállítódást, az önálló tanulás képességét.	Minden nevelő helyezzen kiemelt hangsúlyt a kreativitás és a tanulási motiváció erősítésére	Differenciált nehézségű feladatokkal, testreszabott egyéni és csoportos foglalkozásokkal lehetőséget adunk az egyéni haladási ütem kialakítására.	Gazdagító, dúsító programokkal és valódi problémák megoldásával alkalmazkodunk a különböző tanulói képességekhez.	Egyéni kutatási- és fejlesztő programokkal (felzárkóztató, fejlesztő, versenyre készítő, tehetséggondozó) és a modern informatikai eszközök alkalmazásával (CD, könyvtár, videofilmek, interaktív tábla) segítjük az egyéni haladási ütem követését.
A kiváló adottságokkal és képességekkel rendelkező tanulóknak is lehetőséget teremtünk tehetségük kibontakoztatására.	A képességfejlesztés és tehetséggondozás minden tantárgy keretében legyen kiemelt szempont!	A tehetséges gyermekeket segítjük a saját önfejlesztő stratégiájának kialakításában és megvalósításában	A tanórai és tanórán kívüli tevékenységekben, a tanulmányi versenyekre történő felkészítéssel, szerepléssel	Az intelligencia és kreativitás – fejlesztő egyéni programokkal. A komplex személyiségépítés teljes eszköztárával

<p>Iskolánkban egy idegen nyelvet (angol) oktatunk.</p>	<p>Az idegen nyelvek tanulása iránti igényt minden tanulóban keltsük fel!</p>	<p>Minél több tanuló tudása érje el az általános iskola befejezéséig az alapfokú nyelvvizsga követelményének szintjét.</p>	<p>Az idegen nyelv tanulását, az idegen nyelvi kompetencia kialakítását az adekvát stratégiák megválasztásával, és a programok/ taneszközök kiválasztásával segítjük! A tanítási stratégiák megválasztásában és a taneszközök kiválasztásában kitüntetett szempont az életkori jellemzők figyelembe vétele. Nemzetközi kapcsolatok bővítése.</p>	<p>A modern nyelvoktatási technikák, módszerek és eszköztár alkalmazása, az SDT, internet lehetőségeinek kihasználása. Egy idegen nyelv tanítása csoportbontásban.</p>
<p>Támogatást adunk a szociokulturális hátrányok leküzdéséhez lehetőség szerint kis létszámú osztályok indításával. Szakszerű integrációs és integrált nevelési gyakorlat megvalósítására törekszünk.</p>	<p>Akadályozzuk meg azt, hogy a szociokulturális hátrányok tanulási esélyegyenlőtlenséget eredményezzenek!</p>	<p>A rászoruló gyermekeket hatékony felzárkóztató munkával, napközi otthonos ellátással, tanulószobai foglalkoztatással segítjük.</p>	<p>Differenciált foglalkoztatással, az egyéni haladási ütemhez igazított terheléssel. Alkalmazzuk a kooperatív tanulási-tanítási technikákat és módszereket.</p>	<p>Felzárkóztató, differenciált, csoportos foglalkozás keretében és egyéni felzárkóztató korrepetálással.</p>

<p>Kiemelt figyelmet fordítunk a különböző kultúrák iránti nyitottságra.</p>	<p>Tudatosítsuk a gyermekekben a szűkebb és tágabb környezetből megismerhető erkölcsi értékeket, kultúrákat. Erősítse meg a humánus magatartás mintákat a gyermek jellemét formálva rávilágítani az emberiség előtt álló feladatokra.</p>	<p>Nemzeti, etnikai és nemzetiségi azonosságtudat fejlesztésével az egymás mellett élő különböző kultúrák megismerése iránti igény felkeltése. Erősítse az egymáshoz való tartozás tudatát. Törekvés az előítélet-mentességre, a konfliktuskezelésre, a megegyezésre.</p>	<p>Kortárskapcsolatok megerősítésével elemi állampolgári és mindennapi életvitellel összefüggő praktikus ismeretek nyújtása. Biztonságos szóbeli és írásbeli nyelvhasználat.</p>	<p>Megfelelő programok, tevékenységi formák biztosítása. Fontos az etnikummal szemben megnyilvánuló pedagógiai tapintat, bizalom, megértés, türelem, igazságosság. Személyes példamutatással neveljük gyermekeinket a másság elfogadására.</p>
<p>A közösségek biztosítanak terepet a gyermekek önállóságának, öntevékenységének, önkormányzó képességének kibontakoztatásához.</p>	<p>A tanulási tevékenységek közben és a tanulói közösségben való élet során fejlessze a tanulók önismeretét, együttműködési készségét, akaratát, segítőkészségét, szolidaritásérzetét, empátiáját</p>	<p>Az elemi és politikai szocializáció folyamatainak tudatos irányítása, elősegítése.</p>	<p>A kortárs kapcsolatok megerősítésével elemi állampolgári és mindennapi életvitellel összefüggő praktikus ismeretek nyújtásával.</p>	<p>Személyes példamutatással neveljük gyermekeinket toleranciára, a másság elfogadására, empátiára, az emberi jogok tiszteletben tartására, a konfliktusok kezelésére gyakorlás és tréningek beiktatásával.</p>
<p>Intellektuális képességek kialakítása</p>	<p>Művelt emberré, sokoldalú személyiséggé fejlessze a tanulókat.</p>	<p>Műveltségbeli alapok feltételrendszerén ek megteremtése</p>	<p>A felfedezés lehetősége, a kreativitás fejlesztése, empátiakészség.</p>	<p>Élménynyújtás:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• színház</li> <li>• hangverseny</li> <li>• internet</li> <li>• múzeum, stb.</li> </ul>

<p>Az általános társadalmi modernizációt követve lépést tartunk az informatikai forradalommal. A kompetencia alapú oktatás fokozatos kiépítésével alkalmazzuk az SDT programokat.</p>	<p>Minden pedagógus tudja a modern számítástechnikai – informatikai eszközöket alkalmazni a saját tantárgya oktatása során!</p>	<p>Tanórai keretben és azon kívül megtanítjuk gyermekeinknek a számítástechnika alapjait, az interaktív táblával folytatott oktatási metódust.</p>	<p>A fejlesztő programok alkalmazásával lehetővé tesszük minden tanulónak az egyéni tanulási utak érvényesítését.</p>	<p>Alsóban már megismerkednek a számítógéppel, barátkoznak játékos képességfejlesztő programokkal, felsőben megfelelő informatikai képzést nyújtunk.</p>
<p>Alapműveltség kialakítása. A teljes személyiség fejlesztése.</p>	<p>Segítse a gyermekeket abban a folyamatban, amelyben művelt emberré, szabad és gazdag személyiséggé, felelős polgárrá, tisztességes és emberséges, alkotásra és boldogságra képes emberekké válhassanak!</p>	<p>Elemi műveltségbeli alapok feltételrendszerén ek megteremtése, tanulási stratégiák és módszerek elsajátítása. Pedagógiai munkánk középpontjában mindig az egész személyiségre való hatás törekvése áll.</p>	<p>Funkciójuknak megfelelően elvégzik a diagnosztikus, a formatív és a szummatív méréseket. A személyiség erkölcsi arculatának értelmi és érzelmi alapozásával, a helyes magatartásformák megismerésével és gyakoroltatásával</p>	<p>Differenciált fejlesztés a művészeti, gyakorlati, közismereti készségek fejlesztése, a tanulók egészséges fejlesztése, fejlődésük folyamatos követése, személyre szóló folyamatos értékelés. Méréseszközök.</p>
<p>Kritikai érzék, ízlés, önkritika fejlesztésére törekszünk.</p>	<p>Alapozzuk meg a tanulókat másokkal és önmagukkal szemben gyakorolt kritikai érzékét, ezzel együtt fejlesztve a szép iránti</p>	<p>Felfedezzük és fejlesztjük minden gyermekben a személyiségének saját értékeit és a mások megismerésére való törekvés igényét. Fejlesztjük az</p>	<p>Önértékelésre készítjük a tanulókat. Valós élethelyzetek megteremtésével segítjük a személyiség kialakulását. Pozitív</p>	<p>Szereplési és véleménynyilvánítási lehetőségek (diákszékek), viták, tréningek, dramatikus játékok</p>

	fogékonyságot, igényességet!	egészséges kritikai érzéket.	élményekhez juttatás.	
Minden iskolai tevékenységünket – az oktatás és a nevelés terén egyaránt – a gyermekek okos szeretete hatja át. „Szeretni kritika nélkül együgyűség, kritizálni szeretet nélkül becstelenség.” (Németh László)	Következésképpen a „bátorító – megengedő” nevelői magatartást alkalmazzuk, amely pozitív szociális tükör a gyermekek számára! Személyes példával adjunk mintát a gyermekeknek az empátiás személyközi kapcsolatokra!	Személyes példával nyújtunk modellt a gyermekeknek az empátiás személyközi kapcsolatra.	A pedagógus éljen a gyermekekkel a „megszólító hatás” közelségében.	A pozitív motiváció eszközeivel élünk, a jutalmazás és büntetés módszereinek mértéktartó alkalmazásával.

<p>A szociális, életviteli és környezeti kompetencia fejlesztése nevelési célrendszer központi eleme; a konstruktív életvezetésre történő felkészítés feltétele. Ezáltal válhat a fiatal egyénileg sikeres, és társadalmilag hasznossá. Pozitív életfilozófiát közvetítünk, megalapozzuk a konstruktív életvezetés és egészséges életmód készségét. Kiépítjük a jóléti modell alapelemeit: 1./egészségcentrikusság, 2./alkotáscentrikusság, 3./minőségcentrikusság 4./kultúracentrikusság</p>	<p>A pozitív tartalmú társas kapcsolatok építése, az egyéni életélés kultúrájának megalapozása, a természeti - társadalmi és emberi környezet felelős alakításában való aktív részvétel. A kommunikációs - és viselkedéskultúra elsajátításával alakítsuk ki tanítványainkban a tárgyi és személyes világukban való eligazodás képességét! Tudják helyesen megítélni az emberi kapcsolatok jelentőségét és minőségét!</p>	<p>Az alsó és középfokú oktatásban alkalmazzuk a kerettantervi jellegű – műveltségterületen átívelő hat programcsomagot, amely lehetőséget kínál a képességek és készségek kialakítására, valamint az attitűdök formálására Tudatosítjuk a gyermekben a szűkebb és a tágabb környezetből megismerhető erkölcsi értékeket, erősítjük a pozitív szokásokat és a humánus magatartásmintákat. Választási /döntési helyzetekben felelősen cselekedni.</p>	<p>Ezek: Én és a világ Én és a másik Az én dimenziója Polgár a demokráciában Felnőtt szerepek Toleranciára nevelés A környezettudatos magatartást, apozitív életvezetési és kulturált társas kapcsolati formák elsajátítását lehetővé tevő játékoktól a drámapedagógiai eszközökön át a valós élet problémáinak kezeléséhez mintákat adó szituációk megélésével segítjük a SZÉK kompetenciák fejlődését</p>	<p>A programcsomag részét képező tanulói és tanári eszközök. Kooperatív tanulás-tanítási technikák, drámapedagógiai módszerek, demonstrációs eszközök, SDT anyagok. <u>Gazdag tevékenység-repertoár kialakításával gyakorló terepet biztosítunk az életszerű tapasztalatok megszerzéséhez.</u></p>
---	---	--	---	--

<p><b>A SZÉK</b> kompetenciák fejlesztését valamennyi tantárgy és műveltségterület kitüntetett kötelességének tekinti</p>	<p>Tudatosan tervezzék és valósítsák meg minden pedagógus tanórai és tanórán kívüli foglalkozásokon a szociális, életviteli és környezeti /SZÉK/ kompetenciák fejlesztését!</p>	<p>A programok tartalmát beépíteni a különböző tantárgyak, illetve műveltségterületek tananyagába, a tanmenetekbe, a tanórák anyagába.</p>	<p>Összehangoljuk a tantárgyi, a műveltségterületi (ember és természet, ember és társadalom, földünk és környezetünk, művészetek), valamint az osztályfőnöki, az erkölcsstan; egészségtan; hon-és népismeret tematikáját.</p>	<p>Az életkori sajátosságoknak megfelelő aktivizáló kooperatív módszerekkel dolgozunk. /</p>
---	---	--	---	--



<p>A szociális, életviteli és környezeti kompetencia fejlesztését az „Ember és társadalom” műveltségi blokk mindhárom aspektusa szolgálja: a történelem, az emberismeret és a társadalomismeret (jelenismeret);</p> <p>Az „Ember a természetben” műveltségi blokk ismeretanyaga az ember és természeti környezete viszonyát megalapozza.</p>	<p>Az emberismeret az etika, az antropológia és a pszichológia alapfogalmainak, értelmzési kereteinek bemutatásával járuljon hozzá a tanulók önismeretének elmélyítéséhez!</p> <p>Nyújtson betekintést, az embert másokhoz és önmagához, a társadalomhoz és a természethez fűző szellemi kapcsolatokat világába!</p> <p>Tanuljanak meg fiatalok globálisan gondolkodni és lokálisan felelősséggel cselekedni!</p>	<p>Kiemelt feladatunk: a személyiség és az emberi jogok tiszteletére nevelés, a nemzeti identitás, a történelmi és állampolgári tudat erősítése, a szociális érzékenység, az életkornak megfelelő társadalmi problémák iránti nyitottság, a környezetért érzett felelősség, más kultúrák megismerése és elfogadása, a humánus, értékeket védő magatartás, valamint a demokratikus intézményrendszer használatához, az egyenlő bánásmóddal és esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismeretek és képességek fejlesztése.</p>	<p>Az egyes tanulókat és csoportjaikat aktivizáló módszerekkel (kooperatív tanulási technikák) alkotó folyamatokat kezdeményez a pedagógus.</p> <p>Az iskolaotthonos nevelés és oktatás - a nem szakrendszerű oktatásra alapozva - egységes keretbe foglalja a tanulók egyéni képességéhez igazodó fejlesztés teljes folyamatát, biztosítva a tanulóknak a pihenés, a kikapcsolódás, a szórakozás és a testmozgás lehetőségét.</p>	<p>A programcsomagok elemei, modulok, epochák.</p>
--	---	--	--	--

<p>Reális önismeret és életszemlélet-formálással segítjük továbbtanulási / pályaválasztási döntések kialakítását, atudatos életpálya-építést, az egyéni karrierprogramok megvalósítását.</p> <p>A tudományok komplex rendszerének tartalma jelenik meg a SZÉK kompetenciaterületben (biológia, genetika, etológia, filozófia, etika, szociológia, kulturális antropológia, földrajz, pszichológia, pedagógia, társadalomismeret, művészettörténet/felnőtt-ábrázolás, filmművészet, nyelvek, kultúrák)</p>	<p>Pozitív énkép és reális önfejlesztő stratégiák kialakítása minden tanulóban.</p> <p>A tanuló legyen képes énképébe, önreflexióiba integrálni az elsajátított tudást, készségeket, a tanulást segítő beállítódásokat (attitűdök), motívumokat.</p> <p>Ezen ismeretek integrációjának és szintézisének megteremtése a célunk az 1-6. és 7-8. évfolyamokon.</p>	<p>A pedagógusok sajátítsák el és adekvát módon alkalmazzák a tanuló-megismerési eljárásokat és módszereket!</p> <p>Alakítsuk ki tanítványainkban az önmegismerés önkontroll; az önmagukért vállalt felelősség, az önállóság; az önfejlesztés igényét és képességét!</p> <p>Az összefüggések és kölcsönös determinációk felismertetése, a felelős és kritikus gondolkodás fejlesztése, a döntési képesség és cselekvési készenlét kialakítása.</p>	<p>A tanuló-megismerési technikák és eljárások elsajátítása és szükség szerinti alkalmazása az iskola belső mérési-ellenőrzési-minőségbiztosítási programjának megfelelően.</p> <p>Életből vett minták vizsgálata, variációs lehetőségek kidolgozása, a SZÉK programcsomag elemeinek alkalmazása.</p>	<p>Vizsgálati módszerek, tesztek rendszerbe állítása, a tapasztalatok fejlesztő hatású visszacsatolása. Az eljárások alkalmazásához szükséges professzionális tudás megszerzése.</p> <p>Szituációelemzés, alternatív megoldási stratégiák kidolgozása, ítéletek alkotása és vállalása.</p>
---	---	--	---	--

<p>A kompetencia központú matematikatanítás alapja a matematika-specifikus készségek, képességek, motívumok és attitűdök fejlesztése.</p> <p>A mennyiségi oktatás helyett a minőségi oktatás előtérbe helyezése a matematikaórákon.</p>	<p>A mindennapi pedagógiai munkánk fejlesztő jellegű legyen!</p> <p>Biztosítsuk az alkalmazható tudást minden tanuló számára!</p>	<p>Az egyéni fejlesztési szint felmérése, személyre szabott tanulási módszerek keresése</p> <p>Szakmai és módszertani megújulás a már jól bevált hagyományos módszerek mellett.</p>	<p><u>Egyénre szabott fejlesztési módok kidolgozása, differenciálás.</u> A hatékony tanulási technikák megismertetése a nevelőkkel.</p>	<p><u>Mérőlapok, feladatlapok, differenciált feladatok a gyorsan, az átlagosan, a lassan haladó tanulók számára.</u></p> <p><u>Differenciálás Kooperatív technikák Projektek</u></p>
<p>A testi, szellemi és lelki fejlődés harmóniájának integrációja a személyiségben.</p>	<p>Fejlesszük a munkavállalásához szükséges kompetenciákat: rugalmasság, kreativitás, önállóság, döntéshozatal, cselekvőképesség, magabiztosság, kritikus szemlélet, felelősségtudat,</p>	<p>Az egyéni munkakultúra kialakítása, a kötelességekhez való pozitív viszonyulás (attitűd) kiépítése.</p>	<p><u>Emberléptékű következetes követelés.</u></p> <p><u>Fejlesztő hatású visszacsatolás, mérés-értékelés.</u></p>	<p><u>Önértékelés, önkontroll, önfejlesztő stratégia. Pozitív tartalmú szociális kapcsolatok építése.</u></p> <p><u>A kulturált és egészséges életvitel kialakítása.</u></p>

<p>A NAT valamennyi műveltségi területe szolgálja a kulcskompetenciák fejlesztését:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>-Magyar nyelv és irodalom</li> <li>-Matematika</li> <li>-Történelem és állampolgári ismeretek</li> <li>-Etika / hit- és erkölcsstan</li> <li>Természettudomány és földrajz</li> <li>-Idegen nyelv</li> <li>-Művészetek</li> <li>-Technológia</li> <li>-Testnevelés és egészségfejlesztés</li> <li>-Közösségi nevelés</li> </ul>	<p>Cél: Az emberi élet harmóniájának megtalálása, a boldogságélmény megélése, a konstruktív életvezetés az egyén hasznára és a társadalom javára.</p> <p>Sokoldalú kompetenciákkal bíró ifjúság nevelése, akik a felnőtt életben megtalálják helyüket és boldogulásukat.</p>	<p>Kiemelt fejlesztési feladataink:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- <u>énkép</u>, <u>önismeret</u>,</li> <li>- <u>hon-és népismeret</u>,</li> <li>- <u>európai azonosság</u>tudat</li> <li>- <u>egyetemes kultúra</u>,</li> <li>- <u>aktív állampolgárságra</u>, <u>demokráciára</u> nevelés,</li> <li>- <u>gazdasági nevelés</u>,</li> <li>- <u>környezettudatos ságra</u> nevelés,</li> <li>- a <u>tanulás tanítása</u>,</li> <li>- <u>testi és lelki egészség</u>,</li> <li>- <u>felkészülés a felnőtt szerepekre</u></li> </ul>	<p><u>A sokoldalú módszertani kulturáltság és változatos eljárások gazdag tárházából minden fejlesztő hatású adekvát eljárás alkalmazható. A pedagógus munkája a professzionális mesterségből ez által válik alkotó művészetté.</u></p>	<p><u>A hagyományos és digitális ismerethordozók sokaságából kiválasztva az adott életkorban célszerű módszereket és eszközöket: egyéni és csoportos aktivitásra serkentő munkaformákkal</u></p>
<p>A releváns tudás kialakítása a matematikai- logikai, az idegen nyelvi kompetencia területén.</p>	<p>Juttassuk el a tanulókat a realisztikus, azaz a mindennapi életben előforduló szituációkban való alkalmazás képességéhez!</p>	<p>Szelektálni kell a tantárgyi tartalmak között azon témakörök hangsúlyosabb megjelenítésével, amelyek jobban elősegítik a megszerzett tudás alkalmazását és továbbfejlesztését, a <u>készség és képességfejlesztés</u> t.</p>	<p><u>A kompetencia alapú idegen nyelvi és matematika oktatás bevezetése. Projektnapok szervezése.</u></p>	<p><u>A gyakorlati életből vett problémák, feladatok megoldása. Az idegen nyelv funkcionális elsajátítása.</u></p>

<p>A hatékony magyar és matematikatanulás érdekében megfelelő tanulási környezet kialakítása.</p>	<p>A tanulási környezet indítson aktív, konstruktív elsajátítási folyamatokat a tanulóknál!</p>	<p>Egyensúlyt kell találni az egyéni tanulás, a felfedeztetés, a problémamegoldás, a szervezett oktatás és irányítás között.</p>	<p><u>Önszabályozási</u> stratégiák, <u>autentikus</u>, <u>életszerű</u> <u>helyzetek</u> <u>kialakítása</u>, <u>amelyek során</u> <u>szerzett</u> <u>kompetenciákat</u> a későbbiekben <u>alkalmazniuk</u> kell.</p>	<p><u>Szituációs</u> <u>játékok</u> <u>Gyakorlati</u> <u>életből</u> <u>vett</u> <u>problémák</u> <u>megoldása</u>. <u>Viták</u> <u>indítványozása</u></p>
<p>A nyelvtudás nem a műveltség része csupán, hanem a mindennapi élet szerves része: -munkahelyhez segít -az információ áramlást biztosítja -bekapcsolódást enged a nemzetközi gazdasági, kulturális életbe</p>	<p>Használható nyelvtudás megszerzése, amely biztosítja, hogy a nyelv segítségével a tanuló a való életben cselekedni, tevékenykedni tudjon.</p>	<p>A tanulók idegen nyelv –használati képességének fejlesztése: -a beszéd -az írásbeli szövegalkotás -a szövegértés fejlesztése.</p>	<p><u>Az</u> <u>információcsere</u> <u>érdekeben</u> <u>tanuló</u> <u>interakcióban</u>, <u>interjúban</u> <u>vesz</u> <u>részt</u>. <u>Egyszerű</u> <u>közlések</u> <u>lényegét</u> <u>megérti</u>, <u>szövegek</u> <u>lényegi</u> <u>tartalmát</u> <u>kiszűri</u>. <u>Nyomtatványokat</u> <u>ki</u> <u>tud</u> <u>tölteni</u>, <u>üzeneteket</u> <u>képes</u> <u>küldeni</u> <u>írott</u> <u>formában</u>.</p>	<p><u>Nyomtatott</u> <u>és</u> <u>hallott</u> <u>szövegek</u> <u>feldolgozása</u>. <u>-magazinok</u> <u>-interjúk</u> <u>-tévéműsorok</u> <u>-filmrészletek</u> <u>-történetek,mesék</u> <u>-levelek</u> <u>-szerepjátékok</u></p>

<p>Kiemelten fontos a produktív nyelvi tevékenységek fejlesztése, ezeken belül a szóbeliség prioritást élvez.</p>	<p>A beszédfejlesztés fő céljai: -interakció -összefüggő beszéd</p>	<p>A tanuló az alapvető szükségleteinek kielégítése céljából egyszerű közléseket tud tenni, felszólítani, kérni, utasításokat adni. Személyekről, tárgyakról, helyekről egyszerű közléseket tud tenni.</p>	<p><u>Betanult szerepeket el tud játszani.</u> <u>Csoportos páros felkészülés után interakcióban vesz részt</u> <u>Felkészülés után ismerős, személyes témában informál.</u></p>	<p><u>A párban és csoportban dolgozzák fel az adott témákat, szituációkat.</u></p>
<p>Az írásbeli szövegalkotás fejlesztése is alapvetően fontos a mai modern világunkban</p>	<p>Növekedjen a tanuló kreatív íráskészsége, ezzel képes lesz meglévő ismereteit ötletesen, újszerűen, szokatlan funkcióban használni.</p>	<p>Tudjon írni: -üzeneteket, -feljegyzéseket, -életrajzot, -magánlevelet, -egyszerű történeteket.</p>	<p>Ajánlott nyelvi tevékenységek: -vázlatkészítés -életrajz írása - -élménybeszámoló -üzenet, -feljegyzésírása, -történet tömörítése.</p>	<p>Minták, vázlatok, produktumok elemzése, alkotása. Gyakorlás</p>

<p>A szövegértés a beszédértés és az olvasás kompetenciáját foglalja magában.</p>	<p>A cél, hogy a tanuló fő vonalaiban képes legyen megérteni a köznyelvi beszédet, a legfontosabb információkat ki tudja szűrni, tudjon követni részletesebb instrukciókat. Továbbá, hogy megértse a közlésekben kifejezett érzelmeket.</p>	<p>A legfontosabb feladat, hogy a hétköznapi témákról szóló szövegeket megértse a tanuló. Hosszabb szövegeket hallva, olvasva a kívánt információt megtalálja, megértse.</p>	<p>Mindenféle szövegtípus hallgatása és olvasása a megfelelő nyelvi szinthez igazodva. -hírműsor, -filmrészlet, -interjú, -történetek, mesék, -versek.</p>	<p>Autentikus olvasott és hallható anyagok.</p>
<p>A projekt munka minél szélesebb körű bevezetése és alkalmazása a tanulók nyelvi készségeit integrálja és fejleszti az általános tanulási képességeket is mint tervezés, információszerzés, kooperatív tanulás.</p>	<p>A projekt munka során a tanulók átélhető, valós élményeket szereznek, tevékenységüket önmaguk irányítják, a csoportban való együttműködése kommunikatív nyelvhasználatot erősíti.</p>	<p>A tanulók képesek: -egy adott modellt követve saját szöveget alkotni -saját munkájukat bemutatni -követni tudja a projektkészítés lépéseit -megérti a projekt forrásaként használt szöveg üzenetét és a fő információt</p>	<p>Szabad interakció: - feladatfelmérés, -tervezés, -követés, -értékelés, -megvitatás.</p>	<p>Különböző anyag és eszközhasználat, minél szélesebb választékban.</p>

<p>A nyelvórákon lehetőség nyílik az általános kompetenciák és a kommunikatív nyelvi kompetenciaintegrált fejlesztésére.</p>	<p>A cél, hogy növekedjen a tanuló -kreativitása, -önismerete, önbecsülése, -váljon autonóm személyiséggé, -legyen képes együttműködésre, -fejlődjenek interkulturális kompetenciái.</p>	<p>Fontos arra felkészítenünk a gyermekeket, hogy legyenek képesek érdeklődően, empátiával, segítő szándékkal fordulni más népek képviselői felé. Az emberi élethelyzetek sokfélesége és az alapvető emberi azonosságok eltörölnek országhatárokat.</p>	<p>Az interkulturális tudatosság kialakítása. Ehhez ismernie kell saját és más kultúrák különbözőségét, a kisebbségi kultúrákat és tudjon összevetéseket készíteni azáltal, hogy önmagát egy nagyobb kultúra részének tekinti.</p>	<p>Az adott nemzet életét bemutató autentikus anyagok, azok sokszínű feldolgozása</p>
<p>Az értékelés kompetenciákra irányuljon és kommunikatív nyelvhasználat során történjen. Fontos összehasonlítási szempont a tanuló korábbi teljesítménye. Lényeges az önértékelés, mely az autonóm nyelvtanuló fontos mércéje.</p>	<p>A megszerzett nyelvtudás fenntartása egy életen át tartó folyamat. A bizalommal teli légkör növeli a tanuló önbizalmát, önbecsülését, önismeretét. Cél, hogy az értékelés, fejlesztő jellegű legyen.</p>	<p>Az értékelésnek fontos része legyen -az önértékelés, -a társak, értékelése. Legyen szubjektív, kvalitatív és szöveges. Figyelembe kell venni az eltérő nyelvi szinteket.</p>	<p>Érdemjegy, pontszám és százalékok nélkül, szóban és írásban is visszajelzést kap a tanuló, ami kiemeli erősségeit és annyi problémával szembesíti, amennyit a közeljövőben reálisan képes megoldani.</p>	<p>A tanuló portfóliót készít/a tanuló összes munkája összegyűjtve/ -ünneplés -dicséret -oklevél -naplóvezetés /erősség, gyengeség/ -közös értékelés</p>



Sokféle szabadidős kínálatból választhatnak tanulóink.	Az iskola szabadidős kínálata legyen sokszínű, változatos, amiből minden tanuló választhat.	A tanulói kíváncsiságra és érdeklődésre épített szabadidős tevékenységek a sokoldalú személyiségfejlesztést, a közösségfejlesztést támogatják.	A DÖK által szervezett és lebonyolított gazdag és változatos szabadidős programok.	Az érdeklődés felkeltése, a játék, az eredményesség és változatosság iránti igény szükségességének.
Derűs iskolai légkörben és környezetben biztosítjuk gyermekeink testi-lelki fejlődését.	Teremtsünk olyan légkört, környezetet, ahol mindenki jól érzi magát.	Az egészséges és kulturált életmód iránti igény felkeltése, az önellátás képességének kialakítása. Az egészség megőrzésének lehetőségei, módjai.	Az értelmi és érzelmi intelligencia mélyítésével, gazdagításával, mozgásigény kielégítésével, a koncentráció és relaxáció képességének alapozásával.	Esztétikus környezet kialakításával, gyermekmunkák kiállításával otthonosság teremtése. A mindennapos mozgáslehetőség biztosítása.

Az EFOP 3.2.6-16-2016-00001 „A tanulók képesség-kibontakoztatásának elősegítése a köznevelési intézményekben” című projekt keretében, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem partnerintézményeként az átvett szakmai programok tananyagát, módszertanát alkalmazzuk a tanórai tevékenységekben, valamint a tanórán kívüli egyéb nevelő-oktató munkában.

### A középiskola általános célja:

Célunk olyan iskola megteremtése, ahol a tanulóknak lehetőségük van tudásuk gyarapítására, személyiségük harmonikus fejlesztésére.

Célunk az, hogy iskolánk olyan értékrendet közvetítsen a diákoknak, amely képessé teszi őket arra, hogy elfogadják, illetve azonosulni tudjanak:

- a demokrácia eszméjével,
- a tudás megbecsülésével,
- a humanista értékekkel,
- a nemzeti identitás érzésével,
- a nemzeti kultúra alapértékeivel,
- az esztétikum jelentőségével,
- az emberi jogok eszméjével,
- a környezetvédelem fontosságával.

Iskolánk fontos célkitűzései:

- egy olyan képzési struktúra kialakítása, amely révén diákjainknak lehetőséget biztosítunk a megfelelő ismeretek megszerzésére, és képességeik kibontakoztatására.

BAPTISTA OKTATÁS

- Fontos számunkra, hogy diákjaink tanulmányaik befejeztével versenyképes tudással rendelkezzenek, továbbtanulásuk sikeres legyen.
- Fontos a testi és lelki egészségre törekvés.

### **Gimnázium:**

A gimnáziumban az általános műveltséget megalapozó, valamint érettségi vizsgára és felsőfokú iskolai tanulmányok megkezdésére felkészítő nevelés-oktatás folyik.

Fejlesztő célú képzési tartalmakkal, problémakezelési módokkal, hatékony tanítási-tanulási módszerekkel készíti fel tanulóit arra, hogy a tudás – az állandó értékek mellett – mindig tartalmaz átalakuló, változó, bővülő elemeket is, így átfogó céljaival összhangban kialakítja a tanulóknak az élethosszig tartó tanulás igényét és az erre való készséget, képességet.

Az életfeltételek kialakítása és a társadalomba való beilleszkedés sokoldalú tájékozódási képességet és tájékozottságot kívánó feladatát a középiskola azzal támogatja, hogy felkészíti tanulóit a társadalmi jelenségek, kapcsolatrendszerek megértésére, alakítására, az alkalmazni képes tudás megszerzéséhez nélkülözhetetlen munka felvállalására. Mindehhez elengedhetetlen a tanulók tudatos, önkéntes, aktív, segítőkész együttműködése az iskolával.

A középiskola feladata, hogy előmozdítsa a tanulás belső motivációinak, önszabályozó mechanizmusainak kialakítását, fejlesztését; a nevelési-oktatási folyamat segítse elő a tanulók előzetes ismereteinek, tudásának, nézeteinek feltárását, adjon módot tudásuk átrendezésére, tovább építésére, integrálására.

### **Technikum:**

A technikum az általános műveltséget megalapozó, az érettségi vizsgára és a szakmai vizsgárafelkészítő, valamint a szakirányú felsőfokú iskolai továbbtanulást vagy munkába állást elősegítő, illetve érettségi végzettséggel kizárólag szakmai vizsgára felkészítő, a szakmajegyzékben meghatározott számú évfolyama van. Iskolánkban gépjárműmechanikai technikus képzésen 5 évfolyamon oktatjuk a szakmát.

A technikum kizárólag érettségi vizsgára történő felkészítést is folytathat.

Az életfeltételek kialakítása és a társadalomba való beilleszkedés sokoldalú tájékozódási képességet és tájékozottságot kívánó feladatát a középiskola azzal támogatja, hogy felkészíti tanulóit a társadalmi jelenségek, kapcsolatrendszerek megértésére, alakítására, az alkalmazható tudás megszerzéséhez nélkülözhetetlen munka felvállalására. Mindehhez nélkülözhetetlen a tanulók tudatos, önkéntes, aktív, segítőkész együttműködése az iskolával.

A középiskola feladata, hogy előmozdítsa a tanulás belső motivációinak, önszabályozó mechanizmusainak kialakítását, fejlesztését; az oktatási folyamat segítse elő a tanulók előzetes ismereteinek, tudásának, nézeteinek feltárását, adjon módot tudásuk átrendezésére, továbbépítésére, integrálására. Az oktató munka megtervezésekor figyelembe veszi a kulturális intézményrendszer által kínált nem formális, informális tanulási lehetőségeket.

## Sikerkritériumok

Nevelési céljainkat, feladatainkat megvalósultnak tekintjük ha:

- Sikerül tanulóinkkal elsajátíttatnunk a helyi tantervben továbbhaladási feltételként meghatározott ismeretanyagot, kifejlesztjük az adott életkori és egyéni sajátosságoknak megfelelő kulcskompetenciákat, képességeket, készségeket, gondolkodási műveleteket, a kulturált magatartási szokásokat.
- Nem következik be nagymértékű csökkenés a tantárgyi tanulmányi eredményekben, a különböző szintű és tartalmú versenyeken elért eredményekben.
- Javulnak a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű tanulók továbbhaladási mutatói.
- A közvetlen illetve közvetett partnerek körében végzett, az iskola működésével, eredményességével, hatékonyságával kapcsolatos elégedettségi vizsgálatok tapasztalatai nem mutatnak tartósan negatív tendenciát.
- Különböző pénzügyi források, pályázatok igénybevétele, megszerzésével biztosítani tudjuk a hatékony nevelő-oktatómunka, a tanórán kívüli tevékenységi formák, a szabadidő hasznos eltöltésének személyi tárgyi feltételeit.
- A felzárkóztatásra szoruló gyermekek fejlesztése az iskolai mérőprogrammal alátámasztva fejlődést mutat, illetve nem mutat negatív irányt.
- Felderítjük tanulóink veszélyeztetettségének okait és megtaláljuk a segítségnyújtás leghatékonyabb módját.
- A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek a közösség tagjaivá válnak – a pedagógiai segítségnyújtás révén.
- A mérési program alkalmazásával – a célirányos, tervszerű fejlesztést valósítjuk meg.
- Szülők, tanulók, nevelők együtt tudnak működni, a konfliktusokat, vitás helyzeteket kompromisszumra törekvően oldjuk meg.
- Nem növekszik az iskolai balesetek száma.
- Sikerül gazdag programkínálattal élnünk a gyermekek felé.
- Neveltségi szintjük pozitív irányultságot vesz.
- Hitükben erősebbé válnak, magatartásuk megfelel az egyházi szellemiségnek.
- Sikerül felhívni a tanulók figyelmét az egészségtudatos magatartásra, egészséges napirendre.
- Az egészséges táplálkozás kialakításának elindítása – a konyhai menza kínálatának egészségessé tételével.
- A családi életre nevelés hangsúlyosabbá tétele (osztályfőnöki órán, hittanórán,projekteken, szakkörökön, táborok alkalmával).

### **Az iskolai nevelő –oktató munka tartalmi szabályozása a Nemzeti Alaptanterv alapján**

A NAT műveltségi területenként határozza meg az iskolai nevelés-oktató pedagógiai tartalmát. A fejlesztési feladatok és a közműveltségi tartalmak az egyes nevelési-oktatói szakaszokhoz kapcsolódnak.

*Fejlesztési területek-nevelési célok:*

A fejlesztési területek – nevelési célok áthatják a pedagógiai folyamat egészét. A célok elérése érdekében a pedagógiai folyamatban jelen kell lennie az ismeretszerzés, a gyakoroltatás, cselekedtetés mellett a példák érzelmi hatásának is. Összhangban kell lennie a kulcskompetenciák alapját adó képességekkel, készségekkel, az oktatás és nevelés során megszerzett ismeretekkel, és a tudásszerzést segítő attitűdökkel.

*A nevelési célok megvalósulása a köznevelés folyamatában:*

- beépülnek az egyes műveltségi területek, illetve tantárgyak fejlesztési követelményeibe, tartalmaiba;
- tantárgyak részterületeivé válhatnak, vagy önálló tantárgyként jelenhetnek meg az iskolahelyi tanterve szerint;
- alsóban tematizálják a tanítói munkát, a felsőbb évfolyamokon pedig elsősorban az osztályfőnöki órák témaköreit;
- témákat, fejlesztési helyzeteket körvonalaznak a nem tanórai keretek között folyó, egyéb iskolai foglalkozások, programok számára.

*Az erkölcsi nevelés*

- A tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése,
- A cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatuk elmélyítése,
- Igazságérzetük kibontakoztatása, közösségi beilleszkedésük elősegítése,
- Az önálló gondolkodásra és a majdani önálló, felelős életvitelre történő felkészülésük segítése,
- Az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra való felkészítés,  
A tanulók erkölcsi és életvezetési problémáira a helyes megoldáskeresés,
- A kötelesség tudat, a munka megbecsülése, a mértéktartás, az együttérzés, a segítő készség, a tisztelet, a tisztesség, a korrupció elleni fellépés, a türelem, a megértés, az elfogadás megtanulása,
- A tanulást elősegítő beállítódások kialakítása – az önfegyelműtől, képzelőtehetség, intellektuális érdeklődésük felkeltése.

*Nemzeti öntudat, hazafias nevelés*

- A tanulók ismerjék meg nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait, az egyetemes emberi civilizáció kiemelkedő eredményeit, nehézségeit és ezeket kezelő nemzetközi együttműködési formákat.
- Tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát.
- Ismeretek, egyéni és közösségi tevékenységek elsajátítása, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését.
- Alakuljon ki bennük a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzése,
- Ismerjék meg Európa történelmét, sokszínű kultúráját,

*Állampolgárságra, demokráciára nevelés*

A demokratikus jogállam működésének alapja az állampolgári részvétel, amely erősíti a nemzeti öntudatot és kohéziót, összhangot teremt az egyéni célok és a közjó között.

Ezt a magatartást jellemezzé:

- a törvénytisztelet,
- az együttélés szabályainak betartása,
- az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete,
- az erőszakmentesség,
- a méltányosság.

Az iskola megteremti a lehetőségét annak, hogy a tanulók megismerjék a főbb állampolgári jogokat és kötelezettségeket, és biztosítja a honvédelmi nevelést.

Fejlődjön ki a tanulóknak a kreatív, önálló mérlegelő gondolkodás, az elemzőképeség és a vitakultúra, amelyet a közügyekben való részvétel megkíván.

A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátítását hatékonyan támogatják a tanulók tevékeny részvételére építő tanítás- és tanulásszervezési eljárások.

*Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése*

- Az önismeret fejlesztése, mint a társas kapcsolati kultúra alapja – a személyes tapasztalatok és a megszerzett ismeretek tudatosításán alapuló, fejlődő és fejleszthető képeség.  
A tanuló kedvező szellemi fejlődésének, készségeinek, tudásának és kompetenciáinak kifejlesztése.
- A tanulók képessé váljanak az érzelmeiknek hiteles kifejezésére, a mások helyzetébe történő beleélés képességének az empátiának a fejlődésére, a kölcsönös elfogadásra.
- A tanuló énképének kialakítása, hogy a saját/egyéni fejlődésüket, sorsukat és életpályájukat maguk tudják alakítani.
- A megalapozott önismeret kialakításával a tanulóknak fejlődjen ki a kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához szükséges képeség.

*A családi életre nevelés*

A család kiemelkedő jelentőségű a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, szeretet kapcsolatainak, önismeretének, testi és lelki egészségének alakításában. A környezet változásai, az érték- rendben jelentkező átrendeződések, a családok egy részének működésében bekövetkező zavarok szükségessé teszik a családi életre nevelés beemelését a köznevelés területére.

*A köznevelési intézményeknek ezért kitüntetett feladata:*

- a harmonikus családi minták közvetítése,
- a családi közösségek megbecsülésére nevelés,
- felkészítés a családi életre,
- a családi életükben felmerülő konfliktusok kezelésére nevelés,
- a szexuális kultúra kérdései.

*A testi és lelki egészségre nevelés*

- Az egészséges életmódra, a testi-lelki egészségre nevelés,
- A helyes táplálkozásra, a mozgás megszerettetésére, a stressz kezelés módszereinek alkalmazására nevelés,
- A lelki egyensúly megóvására, társas viselkedések szabályozására, a konfliktusok kezelésére nevelés,  
A családdal együttműködve a tanulók felkészítése az önállóságra, a betegség megelőzésére, a szabályok betartására a közlekedésben, a testi higiénében, a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében,
- A káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésére nevelés, motiválással, példamutatással.
- Felelősségvállalás másokért, önkéntesség
- A hátrányos helyzetű vagy fogyatékkal élő emberek iránti szociális érzékenység, segítőmagatartás kialakítása a tanulóknál, saját élményű tanuláson keresztül.
- A segítő magatartás képességeinek fejlesztése, az együttérzés, együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és —megvalósítás.
- Fenntarthatóság, környezettudatosság
- A tanulók az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használják.
- A tanulók számára a természet és a környezet ismeretén és szeretetén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás váljék meghatározóvá.
- A környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességek és jogok gyakorlására nevelés.
- A tanulók megismerjék a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő,
- Kapcsolódjanak be közvetlen és tágabb környezetük értékeinek, sokszínűségének meg- őrzésébe, gyarapításába.

#### *Pályaorientáció*

- A tanulók életkorához igazodva átfogó képet kell nyújtani a munka világáról.
- Tevékenységeken keresztül kell biztosítani arra, hogy a diákok kipróbálhassák képességeiket, elmélyülhessenek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálhassák hivatásukat, kiválaszthassák a nekik megfelelő foglalkozást és pályát,
- Képesé váljanak arra, hogy ehhez megtegyék a szükséges erőfeszítéseket.
- Fejleszteni kell bennük a segítséssel, az együttműködéssel, a vezetéssel és a versengéssel kapcsolatos magatartásmódokat és azok kezelését.

#### *Gazdasági és pénzügyi nevelés*

- A tanulók ismerjék fel saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világa, a fogyasztás területén,
- Tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát,
- Lássák a rövid és hosszú távú céljaik, az erőforrások kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásrataltságát,

- A köznevelési intézmény biztosítsa a pénzügyi rendszer alapismereteire vonatkozó pénzügyi szabályok, a banki tranzakciókkal kapcsolatos minimális ismeretek és a fogyasztóvédelmi jogok tanítását.

#### *Médiatudatosságra nevelés*

- A tanulók nevelése az új és a hagyományos médiumok nyelvének nevelésére,
- A médiatudatosságra nevelés, a kritikai beállítódás kialakítása, a médiumoktól befolyásolt mindennapi élet értelmes és értékkelvű megszervezésére, tudatos alakítására,
- A tanulók megismertetése a média működésével és hatásmechanizmusával,
- A média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokkal,
- A valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módjával,
- A különbségek és az említett médiajellemzők jogi és etikai jelentőségével.

#### *A tanulás tanítása:*

Minden pedagógus teendője:

- Felkeltse az érdeklődést a tanulóban az iránt, amit tanít.
- Útbaigazítást adjon a tananyag elsajátításával, szerkezetével, hozzáféréssel kapcsolatban.
- Annak megtanítása, hogy hogyan alkalmazható a megfigyelés és a tervezett kísérlet módszere;
- Hogyan használhatók a könyvtári és más információforrások;
- Hogyan mozgósíthatók az előzetes ismeretek és tapasztalatok;
- Melyek az egyénre szabott tanulási módszerek; Miként működhetnek együtt a tanulók csoportban;
- Hogyan rögzíthetők és hívhatók elő pontosan, szó szerint például szövegek, meghatározások, képletek.
- Olyan tudás kialakítása, amelyet a tanulók új helyzetekben is képesek alkalmazni, aváltozatok sokoldalú áttekintésével és értékelésével.
- A tanulás eredményességének, a tanuló testi és szellemi teljesítményeinek lehetőség szerinti növelése és a tudás minőségének értékelése.

#### *Egységesség és differenciálás, módszertani alapelvek:*

Az iskolák, a pedagógusok, a tanulók sokféle, differenciált tevékenysége a teljesítmény növelésére sarkalló, az életésélyek tanulással történő növelését szolgáló egységes, közös alapra kell, hogy épüljön. Cél a személyiségfejlesztő tanítás.

Olyan pedagógiai munkát feltételez az iskolától, a pedagógusoktól, amelynek középpontjában a tanulók tudásának, képességeinek fejlesztése, a készségek elsajátítása, kibontakoztatása, a személyiség fejlődéséhez szükséges megfelelő feltételek biztosítása áll, figyelembe véve, hogy az oktatás és a nevelés színtere nem csak az iskola, hanem az élet számos egyéb fóruma is.

#### *A differenciált tanítás-tanulás megvalósulásának szempontjai:*

- A tanulónak a tanulási tevékenységekben történő hangsúlyos részvétele;



- Olyan tanulói kompetenciák fejlesztése, amelyek lehetővé teszik az ismereteknek különböző helyzetekben történő kreatív alkalmazását;
- A tevékenységekre épülő tanulásszervezési formák segítsék a tanulót az ismeretek megszerzésében, a kompetenciák fejlesztésében
- Ki kell használni a tanulás társas természetéből adódó előnyöket, a differenciált egyéni munka adta lehetőségeket.
- Segíteni kell a párban vagy csoportban végzett felfedező, tevékeny és jól szervezett, együttműködésen alapuló tanulást.
- A minden tanuló számára egyformán hozzáférhető tanulási környezet biztosítása, a tanulói különbségekhez illeszkedő, differenciált céljelölés, a többszintű tervezés éstananyag-alkalmazás, a fejlesztő, tanulást támogató értékelés.
- Az egyéni rétegmunka, az adaptált szövegváltozatok felhasználása, amelyek kiterjeszthetik és elmélyíthetik a tankönyvek tartalmát.

*Mindezek megvalósításához a pedagógus feladata:*

- A pedagógus a probléma-megoldási és a jelenségértelmezési közvetett és közvetlen eszközökkel segítse, a tanuló igényeit, szükségleteit figyelembe véve.
- A pedagógus tegye lehetővé az iskolán kívüli szakemberek bevonását, valamint a külsőhelyszínek nyújtotta pedagógiai lehetőségek felhasználását (könyvtár, múzeum, levéltár, színház, koncert).
- A pedagógus működjön együtt más tantárgyakat tanító pedagógusokkal azért, hogy a tanulóknak lehetőségük legyen a tanórákon vagy a témahetek, tematikus hetek, projektnapok, témákhoz szervezett események, tanulmányi kirándulások, iskolai táborok alkalmával a tantárgyak szervezett, összefüggő, illetve kapcsolódó tartalmainak integrálására.
- A különleges bánásmódot igénylő tanulók esetében a pedagógusnak figyelembe kell vennie a tantárgyi tartalmaknak a tanulói sajátosságokhoz való illesztését.
- A különleges bánásmódot igénylő tanulók esetében az egyéni haladási ütemet biztosítsa, a differenciált (optimális esetben személyre szabott) nevelés, oktatás során az egyéni módszerek alkalmazza.
- Az aktív tanulás segítése a tanuló tehetségének, különleges nevelési-oktatási szükségleteinek vagy fogyatékosságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező szakember támogatásával történjen.

Az iskoláknak tanítási évenként több olyan tanóra megszervezését ajánlott beilleszteniük a helyi tantervbe, amelyben több tantárgy ismereteinek integrálását igénylő (multidiszciplináris) téma kerül a középpontba, a tanóra céljának, tartalmának és megvalósítási módszereinek megjelölésével.

*Képesség-kibontakoztatás támogatása*

A tanulói teljesítmény értékelésének egyik célja,

- segítse a tanuló és a szülő objektív tájékoztatását,

- hozzájáruljon, hogy a pedagógus folyamatosan meggyőződjön a tanulási folyamat hatékonyságáról,
- lehetőséget biztosítson a pedagógiai munka nyomon követésére, az újratervezésére,
- a célok újra definiálására és továbbiak meghatározására, amennyiben ezt a tanulókfejlődése megkívánja.

Az értékelési folyamatokat megalapozó tervező munka figyelembe veszi a tanuló előzetes tudását, aktuális fejlettségi szintjét, egyéni fejlődési lehetőségeit, életkori sajátosságait, az értékelés személyiségfejlődésére gyakorolt hatását és a pedagógiai célokat.

Diagnosztikus mérés : egy tanítási óra, tanulási egység, téma vagy program megkezdése előtt végzett adatgyűjtés.

A diagnosztikus értékelés kiterjedhet:

- a tanulók meglévő tartalmi tudására,
- aktuális készség- és képességfejlődési szintjére,
- hozzáállására,
- viszonyulására.

Az értékelés során figyelembe kell venni :

- a tanuló életkori sajátosságait,
- a tanulás korábbi és aktuális környezeti tényezőiről rendelkezésre álló információkat,
- a pedagógiai célokat.

Az eredmények visszajelzésével a pedagógus útmutatást tud adni a tanulónak a tanulástvárhatóan leghatékonyabban segítő tanulási módokról.

A tanulási folyamat rendszeres értékelése és visszajelzése teszi lehetővé a tanuló fejlődésének folyamatos nyomon követését.

A kiinduló állapot értékelése és a fejlesztő, segítő támogató értékelés önfejlesztésre és kitartásra ösztönzi a tanulót fejlődésének, valamint tudásának gyakori, interaktív módon történő visszajelzésével.

Célja:

- a tanuló erősségeinek és hiányosságainak felmérése,
- az éppen kihívást jelentő célok meghatározása,
- a nevelési-oktatási gyakorlatnak a célok eléréséhez történő igazítása.

Az összegző értékelés célja annak megállapítása, hogy a tanulók tudásának, ezen belül a stabil ismeretek kialakításának és a készségek elsajátításának szintje milyen mértékben felel meg a célként kitűzött tanulási eredményeknek.

Az összegző értékelés minősítő jellegű, de lehet részletes szöveges értékelés is, amely rendelkezik a fejlesztő, tanulástámogató értékelés jellemzőivel. Az első évfolyam végén a tanuló összegző értékelése szöveges formában történik.

Az iskolakezdést követő első félévet minden szempontból bevezető, fejlesztő szakasznak szükséges tekinteni, ezért a pedagógus ebben az időszakban a szöveges formában megfogalmazott fejlesztő, tanulást segítő értékeléseket elsősorban szakmailag megalapozott megfigyeléseire építheti.

A szöveges értékelés lehetőséget biztosít arra, hogy a tanuló és a szülő részére a tantárgyi előrehaladásról és a kompetenciák fejlődéséről a pedagógus a tapasztalatain és a követő méréseken alapuló, részletes tájékoztatást nyújtson.

Az értékelés az I. évfolyamot követően az iskola pedagógiai programjában rögzített módon, a jogszabályoknak megfelelően történik.

## **A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok**

A személyiség olyan egyedi és megismételhetetlen, dinamikus, funkcionális rendszer, amely veleszületett testi és idegrendszeri sajátosságai bázisán, a társadalmi és természeti környezettel való folytonos kölcsönhatásban, állandó fejlődés és változás folyamatában „én tudata” birtokában többé – kevésbé tudatos viselkedésválasztással határozza meg önmagát.

A személyiséget a biológiai tényezők és a környezeti, nevelési hatások – egymással szoros kölcsönhatásban – együttesen határozzák meg.

A személyiség fejlődését három tényező befolyásolja:

- az öröklés
- a környezet
- és a nevelés

A személyiség jellege, kialakulása az örökletes és környezeti hatások és ezek egymásrahatásának eredménye.

Az emberben az adottságok, mint diszpozíciók jelennek meg, melyek génjeiben, azok kódjában benne van. A környezeti hatások – társadalom, nevelőintézmények, család – befolyásolják, hogy az adottságból mi, mikor és milyen mértékben és miképpen valósul meg.

Ezen tényezők közül a legfontosabb a nevelés – oktatás *személyiségformáló* hatása.

A nevelő hatások forrásai a nevelési tényezők: felnőtt tekintélyi személyek, a feladatok és akortársi interakciók.

A nevelési tényezőkből eredő nevelő hatásokat orientálják és optimalizálják a nevelésmódszerek; alkalmazásuk végső célja és eredménye a személyiség formálása.

A nevelési módszerek főbb csoportjait meghatározhatjuk a hatásszervező funkciók szerint:

- a. közvetlen nevelési módszerek
- b. közvetett nevelési módszerek

Személyiségformáló funkciók szerint.

- a. szokásformáló eljárások
- b. a példakép – eszménykép formálásának módszerei
- c. meggyőződés – formáló eljárások

A pedagógusok bánásmódja, kontrollmódszerei változnak a nevelés folyamán, alkalmazkodnak a gyerek életkorához, alkatához, reakciómódjaihoz.

## Lelki gondozás, mentálhigiénia

Problémás esetekben családlátogatás alkalmával felderítjük a gyermek családi körülményeit, az ennek hátterében húzódó problémákat. Elbeszélgetésekkel, odafigyeléssel és meggyőzéssel igyekszünk segíteni közösen az adott problémán.

Ha szükséges, felvesszük a kapcsolatot a gyermek- és ifjúságvédelem felelősével, majd a Családsegítő- és Gyermekjóléti Szolgálat munkatársaival, ill. a pszichológussal.

A pedagógus pálya szépsége abban rejlik, hogy nap mint nap a gyerekek között részesei lehetünk, személyiségük ezerféle megnyilvánulásának, testi, lelki, értelmi fejlődésüknek, rövidebb-hosszabb ideig végig kísérhetjük őket azon az úton, aminek a neve: ÉLET

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos iskolai feladatok rendszerét felépíthetjük: a pedagógiai alapelvekből, célokból, feladatokból, eljárásokból és az eszközökből.

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatokat az alábbi négy területre bontjuk:

- az értelem kiművelése /kognitív kompetencia/
- segítő életmódra nevelés /szociális kompetencia/
- egészséges és kulturált életmódra nevelés /személyes kompetencia/
- a szakmai képzés alapozása /speciális kompetencia/

ALAPELVEK	CÉLOK	FELADATOK	ELJÁRÁSOK	ESZKÖZÖK
Nevelő oktató munkánk során komplex személyiség fejlesztésre törekszünk. Ezért megismerjük tanítványaink szükségleteit, motivációs bázisát. Az iskolai élet szervezésének és a pedagógiai hatásrendszer alakításának meghatározó szempontja a tanulói szükségletek mind	Alapozzuk meg a tanulóknak harmonikus testi-lelki fejlődését, a testi, értelmi, érzelmi, akarati és jellembeli tulajdonságok harmonikus fejlődését	Segítsük a fiatalokat a reális önismeret kialakításában, az erkölcsi és jellembeli tulajdonságok tudatos formálásában. Teremtsük meg a feltételeit tanulóink szükségleteinek kielégítéséhez	Folyamatosan megismerjük, követjük és elősegítjük a gyermekek személyiségfejlődését. Tapasztalatainkat megosztjuk a szülőkkel és a kollégákkal. Alkalmazzuk a tanuló megismerési technikákat.	Tesztek, önismereti tréningek, dramatikus játékok, önmegvalósítási lehetőségek, szereplési alkalmak teremtésével segítjük tanítványainkat saját képességeik megismerésében és fejlesztésében.

teljesebb kielégítése				
Igyekszünk megismerni minden tanítványunk személyiség szerkezetét, s elősegítjük az önismeretük, alakítását, formáljuk az önmagukhoz és társaikhoz fűződő viszonyukat. (önmagához, a szűkebb-tágabb emberi- és természeti környezethez, munkához)	A tanulóknak áttekintése legyen saját személyisége összetevőiről, képességei és tehetsége határaitól és lehetőségeiről, legyen betekintése a viselkedése hátterébe, motívumrendszerébe, helyesen ítélje meg az emberi kapcsolatokban játszott szerepét, hatását!	Segítsük felfedezni és fejleszteni minden gyermekben a személyiségének saját értékeit, keressük minden gyerekben az egyedit, a megismételhetetlent, támogatjuk őket önmaguk kiteljesítésében. Önkontroll és önuralom fejlesztése, mérlegelés képességének kialakítására való törekvés.	Reális önértékelésre készítjük a tanulókat. Valós élethelyzetek teremtésével segítjük az önálló, aktív felelősségteljes személyiség kialakulását. A valós állapotból kiindulva foglalkozunk meg egyénre szóló személyiségfejlesztő programot!	Követjük a tanítványaink magatartásában megnyilvánuló személyiségjegyekkel kapcsolatos kompetenciaelemek fejlődését! Folyamatos visszacsatolás a reális énkép alakítása érdekében. Mind az alacsony, mind a magas önértékelés esetén a realitásokkal való szembesítésre, a reális önkritika kialakítására törekszünk.
<b>ALAPELVEK</b>	<b>CÉLOK</b>	<b>FELADATOK</b>	<b>ELJÁRÁSOK</b>	<b>ESZKÖZÖK</b>
Az életkori pszichikus sajátosságokhoz alkalmazkodunk	Az egyes életkori fejlődési szakaszok: Latencia kor /6-8 év/ Prepubertás kor /9-11 év/ Pubertáskor /12-16 év/ Jellemzőit vegyük figyelembe (terhelhetőség, motiváció, viselkedési sajátosságok, társas kapcsolatokstb.)!	Az érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet és gondolkodás pszichikus funkcióit tudatosan fejlesztjük a nevelési-oktatási folyamatban! Ezzel megalapozzuk a tanuláshoz szükséges alapkészségeket.	Valamennyi pszichikus funkció működését fejlesztjük, de a felsőben már a produktív /konvergens és divergens/ gondolkodásra helyezzük a hangsúlyt. Ezzel alapozzuk meg a kreatív személyiségjegyek kialakulását.	A kreatív személyiségbeállítódást erősítjük, az ismeretszerzés inductív és deduktív útját egyaránt alkalmazzuk. A társas értelmzett tanulási folyamatokban az aktivizáló módszereket részesítjük előnyben.

<p>A pedagógus személyisége alapvető motivációs tényező, közvetlen meghatározója a tanulói teljesítményeknek, a tantárgy iránti érdeklődésnek, a személyes kapcsolatok minőségének (magatartási modell, irányító személy).</p>	<p>Alakítsunk ki minden tanulóban sikerorientált beállítódást, ennek érdekében alkalmazzon minden pedagógus hatékony tanítási stratégiákat, nevelési stílusa legyen integratív felismerhető együttműködéssel!</p>	<p>A pedagógus vértesse fel magát a professzionális szakmai – módszertani tudás elemeivel, a tanuló személyiségének megismeréséhez szükséges tudással, a tanári-tanulói interakciós kommunikációs készségekkel, a konfliktusok kezeléséhez és megoldásához szükséges képességekkel.</p>	<p>A szociális befolyásolás folyamatai közül a behódolás, az azonosulás és interiorizáció közül az utóbbira törekszünk, melyet nem a hatalmi tekintéllyel, hanem a vonzerővel, hitelességgel és értékeink vállalásával kívánunk elérni.</p>	<p>A tanulókkal a „megszólíthatóság” közelségében élnek a pedagógusok. Demokratikus együttműködési készséget tanúsítanak korlátozottan tekintélyelvű nevelési gyakorlattal.</p>
<p>A kompetencia-alapú oktatás részprogramjait is magába foglaló pedagógiai programunk összeállításánál elsődleges szempont a nevelés – oktatás személyiségfejlesztő hatásainak érvényesítése.</p>	<p>Az iskola pedagógiai programja, nevelési, tanítási-tanulási folyamata –adjon teret: a színes sokoldalú iskolai életnek, a tanulásnak, játéknak, munkának, fejlessze a tanulók önismeretét, együttműködési készségét, eddigi akaratát!</p>	<p>Az értelem kiműveléséhez kapcsolódó tanulási motívumok: a tanulási módok, a megismerési vágy fejlesztése, a játék szeretet és az alkotás vágy fejlesztése, a tanulási teljesítmény optimalizálását segítő személyiségjegyek erősítése minden pedagógus napi feladata.</p>	<p>Kognitív képességek fejlesztése: kognitív rutinok /műveletek/, kognitív kommunikáció, probléma megoldás, a tanulási életforma kialakítása a pedagógusok és szülők együttműködése révén. Egyéni tanulási stratégiák és módszerek kialakítása.</p>	<p>Valamennyi, a kompetencia területekre készített, tantárgy keretében rendszeresített tanulói eszközök /tankönyvek, munkafüzetek, feladatsorok, fejlesztő programok, demonstrációs anyagok és mérőeszközök stb./ célszerű alkalmazása.</p>

Megalapozzuk a szociális kompetencia a pozitív szokások és a szociális	A segítő életmódra nevelés: a nevelésszociális értékrendek	Olyan iskolai életrend kialakítása, működtetése, amelyben a	Olyan iskolai életrend, légkör kialakítása, amely az iskolai közösség mindennapi	Élményszerű, pozitív minták felkínálása, szociális szokások, attitűdök,
--	--	---	--	---

BAPTISTA OKTATÁS

<p>hajlamok kialakulását. A pedagógusok – a segítő életmódra nevelés – sikere érdekében rendszeresen élnek a segítő együttműködés változatos formáival.</p>	<p>megismerésének, a pozitív értékrend elfogadásának és az e szerinti viselkedés, magatartás elsajátításának, a szociális képességek kiépülésének, kreativitás növekedésének elősegítését jelenti. Alakítsuk ki bennük az egyéni szociális érték-rendet, a döntési szabadság és felelősség összhangját. Legyenek tisztában mindenkori szociális státuszukkal.</p>	<p>tanulók biztonságban érzik magukat, mivel a magatartási szabályok átláthatóak, kiszámíthatóak, mindenkitől egyértelműen és következetesen elvártak.</p>	<p>életében elősegíti, hogy a tanuló folyamatosan megtapasztalhassa az egyének és csoportok kölcsönös megértésének, együttérzésének, segítőkészségének, előnyeit, hiányuk káros következményeit.</p>	<p>meggyőződések, készségek és ismeretek nyújtása, személyes példamutatás, történelmi személyiségek, irodalmi, drámai hősök tetteinek, magatartásának átélési lehetőségeivel, a negatív, antiszociális minták pusztító hatásának csökkentése, fékezése.</p>
<p>A személyes kompetencia fejlesztésével az egészséges és kulturált életmódra nevelésünk pszichikum szükségleteinek optimális kielégítését, működését szolgálja. Az egészséges és kulturált életmódra nevelése személyes</p>	<p>Személyes képességek fejlesztése: önkiszolgálás, önellátás, önkifejezés, önvédelmi, képességek. A tanuló legyen tisztában a személyiségét érintő negatív hatásokkal /drog, alkohol, dohányzás, elégtelentáplálkozás</p>	<p>Személyes képességek fejlesztése: önkiszolgálási képességek, önellátási képesség, önkifejezési képesség, önvédelmi képességek /egészségvédő képesség, identitásvédő képesség/, az önreflexív képességek,</p>	<p>Az önálló képesség tevékenységformáinak megismerése, gyakoroltatása, tudatosítása változatos formákban az életkori sajátosságoknak megfelelően a SZÉK program szerint. A személyiség egészséges önérvényesítéséhez, ugyanakkor a</p>	<p>A mintaszerű egészséges életmód ismérveinek megismertetése, az alapvető szokások szakadatlan gyakorlása, folyamatosan észlelt minták elsajátítása, a pozitív minták követése, a személyiségkárosító szokások és függőségek</p>



kompetencia fejlesztését, eredményességének és igényességének növelését jelenti. Kiépítjük a pozitív tartalmú viszonyulásokat, szükségleteket, motívumokat, szokásokat.	ás, mozgásszegény életmód/!	önértékelő képesség, önmegismerő képesség, önfejlesztő képesség.	függőségi relációk megtapasztalására is alkalmas szituációk teremtése.	kialakulásának megelőzése a beszélgetés, vita, véleménycseré, szituációs játékok, kiselőadások, videofilmek stb. segítségével.
A szakmai képzés alapozása: a speciális – szakmai kompetenciák fejlesztését, az alkotóképesség kibontakoztatását vállaljuk. Az alkotóképesség kibontakoztatása: tág értelemben vett alkotóképesség: kreativitás, lehetővé teszi, hogy az óvodáskortól kezdve tudatosabban tervezzük meg az alkotóképesség fejlesztésének feladatait, hogy feldúsítsuk az alkotóképességet fejlesztő tevékenységeket.	Az értelmi és érzelmi intelligencia fejlesztése melletta pozitív tartalmú jellem és akarat tulajdonságok személyiségbe ágyazása. Az önkifejezés gazdag és igényes tárházának bemutatása, befogadó- és alkotó képesség, improvizációs képesség, verbális és vizuális kifejezőképesség gyakorlása, tudatosítása.	Az önfejlesztő képesség alapozása, a tehetség felismerése: olyan szituációk, helyzetek, előadások, beszélgetések szervezése, amely során az ifjak felfedezhetik ígéretes öröklött adottságaikat, amelyek alapján kialakulhat a meggyőződés, mi iránt van hajlamuk, rátermettségük, önfejlesztő életprogramok kialakítása. A tehetség kibontakoztatásának segítése a komplex személyiség fejlesztése révén.	Az érzelmi intelligencia fejlesztése érdekében a zenei befogadóképesség megfontoltan válogatott zeneművek rendszeres hallgatásával valósítható meg. Minden korosztály jusson hozzá az életkorának megfelelő vizuális esztétikai befogadás és megismerés lehetőségéhez. Az iskola legyen minden részletében igényes, esztétikus közeg, amiben a tanulók jól érzik magukat, ami fejleszti ízlésüket, igényességüket.	A testi – lelki komfortérzés megteremtése érdekében sportfoglalkozások, vetélkedők szervezett játékok, kulturális programok, versenyek, képességfejlesztő és önismereti foglalkozások szervezése.
Frusztrációs nevelési szituációkban	A nevelő személyiségének fontos eleme a	A verbális és nonverbális kommunikációs	A kortársi interakciókat indirekt módon	A nevelőtestület elsajátítja a neveléssel

<p>adekvát konfliktus-megoldási stratégiákat alkalmazunk: problémamegoldó (győztes-győztes), alkalmazkodó, elkerülő, kompromisszumkereső, versengő (győztes-vesztes).</p>	<p>hitelesség (kongruencia), az elfogadás és az empátia (beleélő készség), önmaga állandó fejlesztésére, interperszonális készségeinek javítására kell törekednie!</p>	<p>képességek változatos formáinak megtanítása. A problémamegoldás lépéseit tudatosan betartjuk (a probléma meghatározása, a konfliktusban érintett személyek azonosítása, lehetséges megoldási módok keresése, a választott megoldás kivitelezése.</p>	<p>irányítjuk, s a pozitív tartalmú csoportnyomás eszközét a kívánt nevelési hatások elérésének szolgálatába állítjuk. A szempontváltás képességét gyakorlással sajátíttatjuk el. <u>Követendő mintákat nyújtunk a kommunikációban és a konfliktusok kezelésében!</u></p>	<p>összefüggő mérési – értékelési ismereteket és készségeket, igény szerint alkalmazza azokat: neveltségi szint vizsgálatok, szociometriai mérések, tanulási motiváció, szorongásvizsgálat, attitűdvizsgálat, szociometria, személyiségvizsgálat stb.</p>
<p>A pedagógus tekintélyét a szakmai - emberi autoritásra alapozzuk. A pedagógus személyisége alkotó művészet némesítia professzionális szakmai munkáját.</p>	<p>Korlátozottan tekintélyelvű és magas szintű demokratizmusra épülő nevelési stílusra törekszünk, a pedagógusok bánásmódja, kontrollmódszereia nevelés folyamán, alkalmazkodjanak a gyerekek életkorához, alkatahoz, reakciómódjaihoz!</p>	<p><u>A szociális befolyásolás fokozatait a helyzetnek megfelelően alkalmazni: behódolás (alapja a hatalom), azonosulás (alapja a vonzerő) és interiorizáció (alapja a hitelesség).</u></p>	<p><u>Változatos, a szituációkhoz adekvát módon megválasztott nevelési eljárásokat és módszereket alkalmazunk.</u></p>	<p><u>A bevezetőben vázolt valamennyi nevelési módszernek létjogosultsága lehet, de annak eldöntése, hogy mikor, melyik megoldást alkalmazza a pedagógus, az kizárólag a nevelő döntésének a függvénye. Az építő és esetleges romboló következményeit egyaránt vállalnia kell.</u></p>
<p><u>Az iskolánkban folyó pedagógiai tevékenység alapja a tanuló, nevelő,</u></p>	<p><u>A pedagógus bánásmódja és nevelési stílusa</u></p>	<p>Formáljunk sokoldalú társas kapcsolatokra képes,</p>	<p><u>Az ember és társadalomismere t, etika modul keretében</u></p>	<p><u>Sokféle ismerethordozó, médiaanyag, demonstrációs</u></p>

szülő együttműködése, akiknek jogai és kötelességei egységet alkotnak.	legyen szociál-integratív!	környezettudatos, egészséges életmódot közvetítő, kialakító személyiségeket valamennyi tantárgy tanítása során, kiemelten az osztályfőnöki órák témakörének körültekintő megválasztásával.	összehangoltan az osztályfőnöki témákkal, valamint az egészségnevelési modul tartalmával.	eszköz, infokommunikációs technikarendelkezésünkre áll. Ezeket az egyéni és csoportos ismeret-elsajátítás szolgálatába állítjuk.
A személyiség jegyek a készségek és képességek fejlesztése, pozitív attitűdök kialakítása szintézisében történik.	A nevelési területek kölcsönös hatékonyságának megteremtése a személyiség harmonikus fejlődése érdekében.	Az életkorak és fejlettségi szintnek megfelelő prioritások megtalálása, a nevelő hatások összehangolása.	A közösségi nevelés módszereinek, a szociálpszichológiai csoportnyomás eszköztárának alkalmazása	Konkrét megélt életszituációk elemzése, megoldási alternatívák kidolgozása, alkotó viták lefolytatása, az egyéni felelősségvállalás fokozása, a belső kontroll attitűd erősítése.
Tanulóink személyiségébe építjük a szociális (társas) kapcsolatokat, a konstruktív életvezetés, és az emberi-, természeti-, társadalmi környezet alakításának képességét.	A következetes követelés és igényesség, másrészt a tanulók jogainak, emberi méltóságának tiszteletben tartása, a velük szemben megnyilvánuló pedagógiai tapintat, bizalom, megértés, türelem és igazságosság.	Az önálló képesség, viselkedés tevékenységformáinak megismerése, gyakoroltatása, tudatosítása változatos formákban az életkori sajátosságoknak megfelelően.	Egészséges és kulturált étkezés, öltözködés, testápolás, rendszeret, a lakás és az osztályterem berendezéseinek rendben tartási igénye, az önkiszolgáló munkák, a közlekedés, és a vásárlás szokásai, mintái, készségei.	A formális és informális szerepek értelmezése, elemzése, gyakoroltatása, a szerepkonfliktusok „megélése”, feloldásuk lehetőségeinek feltárása.
A különböző érdeklődésű,	Az empátiaképesség	A harmonikus együttélés	A formális és informális emberi-	A különböző kompetencia-

<u>értelmi, érzelmi, testi fejlettségű és motivációjú gyermekeket felkészítjük a tovább tanulásra</u>	<u>kialakításával növelni a másság elfogadásának, a toleranciának a fokát.</u> <u>A társadalmi együttélési normák és formák kölcsönös alakítása.</u>	<u>szabályainak és napi gyakorlatának befogadása, követése.</u>	<u>közösségi kapcsolatokat építő fórumok, rendezvények, programok szervezése.</u>	<u>területek programcsomagjai, a hozzájuk készült tanulói és tanári eszközök, demonstrációs anyagok.</u>
---	---	---	---	--

Az iskolában folyó nevelő – oktató munka pedagógiai alapelveinek megvalósítását szolgálják akitűzött célok elérése érdekében elvégzendő feladatok, alkalmazott eljárások és eszközök. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos feladataink iskolánk gyermekideáljának szellemiségéből fakadnak.

#### **A fentiekből következően iskolánk tanulója:**

- Legyen nyitott, de ha zárkózott, akkor igyekezzünk kinyitni.
- Legyen eleven, de ha csöndes, akkor igyekezzünk bátorítani.
- Legyen magabiztos, de ha bizonytalan önmagában, segítünk önbizalmat ébreszteni benne.
- Legyen kedves, de ha morcos, akkor kedvességgel közeledünk hozzá
- Legyen barátkozó természetű, de ha magányos, igyekezzünk magányát oldani.
- Legyen szorgalmas, de ha lusta, igyekezzünk kedvet ébreszteni benne a tanulás iránt.
- Legyen okos, de ha nem annyira az, akkor keresünk benne más értékeket.
- Legyen tisztelettudó, de csak akkor, ha meg is érdemeljük.
- Legyen szófogadó, de csak akkor, ha értelmes dolgokban kell szót fogadnia.
- Legyen kitartó, de ne legyen önfejtő.
- Legyen ambiciózus, de ne legyen törtető.
- Legyen együttműködő, de ne legyen konformista.

#### **A teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok**

Az egészségnevelés átfogó célja, hogy elősegítse a tanulók egészségfejlesztési attitűdjének, magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék minden tagja képes legyen arra, hogy folyamatosan nyomon kövesse saját egészségi állapotát, érzékelje a belső és külső környezeti tényezők megváltozásából fakadó, az egészségi állapotot érintő hatásokat és ez által képessé váljon az egészség megőrzésére, illetve a veszélyeztető hatások csökkentésére.

Az iskolára nagy feladat és felelősség hárul a felnövekvő nemzedékek egészséges életmódra nevelésében. Minden tevékenységével szolgálnia kell a tanulók egészséges testi, lelki és szociális fejlődését. Személyi és tárgyi környezetével az iskolának segítenie kell azoknak a pozitív beállítódásoknak, magatartásoknak és szokásoknak a kialakulását, amelyek a gyerekek, a fiatalok egészségi állapotát javítják.

Az egészségfejlesztés az a folyamat, amely lehetőséget teremt, és képessé teszi az embereket arra, hogy egyre fokozódó kontrollt szerezzenek saját egészségi állapotuk felett, és ez által képessé válnak annak javítására, alakítására. Az egészséget tehát, mint a mindennapi élet erőforrását, nem pedig mint életcélként kell értelmezni.

### **Az egészségfejlesztés sarokpontjai a következők:**

- az egész lakosságra irányul, és az együttműködésre épít,
- az okok feltárására és a feltételek megteremtésére irányul a társadalom különböző szereplőivel való együttműködésben,
- az egyén autonómiája érvényesül az egészséget befolyásoló döntésben és aktivitásban. Az egészséges életmódra nevelés nem csak a betegségek megelőzésének módjára tanít, hanem az egészséges állapot örömteli megélésére és a harmonikus élet értéként való tisztelésére is nevel.

A Köznevelési törvény szerint (128. § (1)) a teljes körű egészségfejlesztés célja, hogy a nevelési- oktatási intézményben eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, a nevelési-oktatási intézmény mindennapjaiban rendszeresen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.

A teljes körű egészségfejlesztés olyan folyamat, amelynek eredményeképpen a pedagógusok a nevelési-oktatási intézményben végzett tevékenységet, a helyi pedagógiai programot és szervezeti működését, a gyermek, a tanuló és a szülő részvételét a nevelési-oktatási intézmény életében úgy befolyásolják, hogy az a gyermek, a tanuló egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő.

A mindennapos működésében kiemelt figyelmet kell fordítani a gyermek, a tanuló egészséghez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra, amelyek különösen

- a) az egészséges táplálkozás,
- b) a mindennapos testnevelés, testmozgás,
- c) a testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése,
- d) a bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése,
- e) a baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás,
- f) a személyi higiéné területére terjednek ki.

A teljes körű egészségfejlesztés figyelembe veszi a gyermekek, tanulók biológiai, társadalmi, életkori sajátosságait, és beilleszthető az átfogó prevenció programokba.

Célunk olyan egészségfejlesztő program kidolgozása, amelynek eredményeként a tanulóknál erősödjenek a személyiségfejlesztő hatások, csökkenjenek az ártótényezők, és az iskola befejezésekor a diákok saját életükre alkalmazni tudják az elsajátítottakat.

Képesek legyenek figyelemmel kísérni:

- viselkedésüket, az életvezetésük helyes alakítását,
- az egészségkárosító magatartásformák elkerülését,
- a betegségeket a korai szűrésekben való részvétel révén megelőzni,

- tudjanak sajátos étrendet, mozgásprogramot kialakítani egészségük megőrzéséért, érdekükben,
- erősítsék a társas-kommunikációs készségeik fejlesztését és a konfliktuskezelési magatartásformák fejlesztését.

### **Általános céljaink a következők:**

1. Minden rendelkezésre álló eszközzel elősegíteni a tanulók, a tantestület egészségének védelmét, az egészség fejlesztését és az eredményes tanulást.
2. Együttműködést alakítunk ki az egészségügyi és gyermekvédelmi szakemberekkel, aszülőkkel, diákokkal annak érdekében, hogy az iskola egészséges környezet legyen.
3. Kiemelt jelentőséget tulajdonítunk az egészséges étkezésnek, a testedzésnek, a szabadidőhelyes eltöltésének.
4. Teret adunk a lelki egészségfejlesztést és tanácsadást biztosító programoknak.
5. Olyan nevelési-oktatási gyakorlatot folytatunk, amely tekintetbe veszi a tanulók és a pedagógusok jólétét és méltóságát.
6. Az egészség megőrzésére törekszünk a tanulók, családjaik és az iskola dolgozóinak körében. Az egészségi állapotot szakemberek szerint négy alapvető tényező határozza meg:
  - a./ genetikai tényezők,
  - b./ környezeti tényezők,
  - c./ életmód,
  - d./ az egészségügyi ellátó rendszer működése.

Az iskola a fentiek közül érdemi hatást az iskola-egészségügyi ellátás minőségére és az életmódra, vagyis a két utóbbira tud gyakorolni.

Az egészségfejlesztés magába foglalja a korszerű egészségnevelés, az elsődleges prevenció, a mentálhigiéné, az önépítés feladatait, módszereit. Valójában az egészségfejlesztés az a folyamat, amely képessé teszi a gyerekeket és felnőtteket az egészséget meghatározó tényezők felügyeletére és ezáltal, egészségük javítására.

Egészségfejlesztési célunk iskolánkban: testi, pszichikai, szellemi szempontból egészséges fiatalok nevelése,

### **Módszereink:**

#### *1. Higiénikus, egészséges életvitel*

Az ember legfontosabb biológiai, pszichológiai, szociálpszichológiai jellemzőinek megismertetése (biológia órák).

Emberismeret, empátia, alkalmazkodó készség (osztályfőnöki órák). Egyén és közösség (osztályfőnöki órák).

Kulturált viselkedés (osztályfőnöki órák).

#### *2. Betegségek elkerülése, egészség megóvása*

Testi és személyi higiénia, tisztálkodás, öltözködés (osztályfőnöki és természetismeret, biológiaórán)

Személyi higiénia, öltözködés (osztályfőnöki órák)

Közlekedés kultúra és biztonság (osztályfőnöki órák, Csuha-hét)Étrend (osztályfőnöki órák, minta menza program)

Baleset-megelőzés, elsősegély-nyújtási ismeretek Testnevelési, tömegsport rendezvényeken való részvétel

Bőrgyógyász és kozmetikus meghívása a tanszalomba, ill. a Csuha-hétre

### 3. *Lelki egészség megóvása, krízis prevenció*

önismeret, mely vonatkozik a fiatalok szociális egészségi és érzelmi állapotára, magatartásbeli hiányosságokra, stresszt oldó technikák: sikeres emberek életútjának bemutatása (művészek, tudósok), emberismeret, empátia egyéni képességek és célok összhangja (osztályfőnöki órán)

### 4. *Függőséghez vezető motívumok feltárása, egészségkárosító szokások megelőzése*

egészségkárosító élvezeti szerek,

serkentők, nyugtatók drogok,

szendélybetegségek, függőséghez vezető okok feltárása, tudatosítása. A virtuális veszélyek megelőzése.

### 5. *A családi életre, szülővé nevelés témakörei*

barátság, partnerkapcsolatok, a

család funkciója, jelentősége,

érzések – érzelmek – értékek,

családtervezés,

terhesség, szülés, csecsemőgondozás,

AIDS és más szexuális úton terjedő betegségek, szülői

felelősség – konfliktusok feloldása, családalapítás,

családjogi törvény,

betegbiztosítás, egészségügyi szolgáltatások igénybevételük módjai.

### 6. *Szabadidő – kultúra fejlesztése*

A mai családok életére a túlterheltség, a túlhajszoltság a jellemző, ezért a szülő „nem ér rá” gyermekével foglalkozni. Hiányzik az értékorientált nevelés, így fiataljaink gyakran nem tudják mi a helyes és helytelen szórakozási mód. A szociálisan hátrányos helyzetű tanulóinknál a család különböző okok miatt nem tudja ezt a feladatot ellátni, illetve nem megfelelően. Emiatt a kulturált szórakozás megtanítása rendkívüli jelentőséggel bír, hogy gyerekeink a stressz és unalom elől ne az alkohol, drog és egyéb pótcselekvések világába meneküljenek.

A kitűzött célok megvalósítása a tanuló, az egyén autonómiájára épül, hiszen ahogy nevelni nem lehet önmaga ellenében az embert, úgy egészséges emberré sem válhat senki anélkül, hogy ehhez önmaga ne járulna hozzá.

Az egészség pedig azáltal keletkezik, hogy az ember törődik saját magával és másokkal, hogy képes döntéseket hozni és életkörülményeit kézben tartani. Erre kell ösztönözni diákjainkat, és rajtuk keresztül az új nemzedéket.

## **A közösségfejlesztéssel, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos pedagógiai feladatok**

Egy iskolában a feladatok végrehajtása nem oldható meg egy, esetleg néhány évfolyam pedagógiai munkájával, nem köthetők egy műveltségi területhez, egy tantárgyhoz. Olyan készségek fejlesztéséről, olyan ismeretek átadásáról kell sok esetben gondoskodnia az iskolának, amelyeknek meg kell jelenniük szinte minden pedagógus ismeretközlő tevékenységében, igazodva az éppen adott tanulói csoporthoz, az érintett tanulók életkorához, személyiségéhez, felkészültségéhez. Ezek az ellátandó feladatok az iskola pedagógiai érték közvetítő tevékenységének lényegét adják, amelyek célja elsősorban a személyiségfejlesztés és a közösségfejlesztés.

Ezek közé tartoznak:

- az erkölcsi ismeretek
- a családi és közösségi kapcsolatok elmélyítését támogató fejlesztési feladatok, és azok részét képező ismeretek,
- az előítéletek felismerésére való képesség,
- a testi és lelki egészség megőrzésére történő felkészítés,
- a bűnmegelőzés,
- a drog-prevenció,
- fogyasztóvédelmi nevelés.

E körben minden pedagógusnak van feladata. Ahhoz, hogy a tanuló eredményesen dolgozhasson, biztosítani kell számukra a tudás megszerzéséhez szükséges jó klímát, azaz közösséget kell formálni az osztályból. Ez tudatos pedagógiai, szociológiai, pszichológiai ismereteket és azok alkalmazását követeli meg az osztályfőnöktől.

Sajnálatos és gyakran tapasztalható, hogy a diákokban alacsony szintű az egymáshoz való alkalmazkodás képessége vagy szinte teljesen hiányzik belőlük a tapintat, mások tisztelete. Egymás közt is gyakran kíméletlenek, szolidaritásuk felszínes, és általában a felnőtt világgal szembeni dacsözöetség jellemzi őket. Nagymértékű a kulturálatlanság: szinte természetes a trágár beszéd, fegyelmezetlen és senkire tekintettel nem lévő magatartás, az udvariatlanság, a bántó és sértő viselkedés az utcán. Gyakori a vandalizmus, a randalírozás.

A pedagógusoknak a szülőkkel együtt közösen kell harcolniuk ezen negatív jelenségek ellen. Fontos nevelési feladat a szociális képességek kialakítása és fejlesztése, ami a következőterületeken nyilvánul meg:

- kulturáltság a mindennapi érintkezésben, kommunikációban, viselkedésben,
- másokkal való együttélés, együttműködés,
- egymás elfogadása, tisztelete, segítése,
- a másság tolerálása, türelem egymás iránt,
- aktív részvétel a közösség életében, tevékenységében,
- a személyes érdekek összehangolása a közösség érdekeivel,
- önfegyelem, önkontroll.



Tanulóink pozitív személyiséggé formálódásához kellenek a közös célkitűzések, erőfeszítések és élmények, az összetartozás érzése, az emberi kapcsolatok fontosságának felismerése.

### **A közösségi nevelés lehetséges szinterei az iskolában:**

- elsősorban az osztályközösségek és gyakorlati oktatási csoportok,
- egyéb iskolai szerveződések: szakkörök, sportkörök, iskolai diákönkormányzat
- közös programok: iskolai rendezvények, ünnepek, kirándulások, közös színház-, mozi-, múzeumlátogatások, diáknapok.

A közösség formálásában minden - a tanulókkal kapcsolatba kerülő pedagógus - részt vesz.

Kiemelkedő szerepe van a csoport vezetőjének, osztályközösség esetén az osztályfőnöknek.

Középiskolában már lehet támaszkodni a tanulók korábban szerzett közösségi élményeire, tapasztalataira.

A középiskola első osztályába érkező gyerekek csoportjából közösséget formálni csak következetes nevelőmunkával lehet. Ezért az osztályfőnök munkája rendkívül összetett tevékenység. A kilencedik osztályba érkező, egymás számára idegen gyerekből kell az osztályfőnöknek közösséget kialakítani. Kivéve, ha az általános iskolai évfolyamtársak nagy része egy osztályban folytatja tanulmányait a középiskolában.

### **Az osztályfőnök legaktuálisabb feladatai a tanévkezdéskor:**

- a gyermekek személyiségének, életkörülményeinek megismerése,
- a közösség és a közösségi érzés kialakítása,
- érzelmi kötődés kialakítása az iskola hagyományaihoz,
- bizalmas, szeretetteljes légkör kialakítása,
- közös értékrendszer kialakítása,
- az iskolai rend és fegyelem elfogadtatása,
- képességek szerinti teljesítmény elérése,
- a tudásvágy, a tanulási képesség kialakítása,
- távlatadás.

A gyerekek eltérő szociális környezetből érkeznek. Van közöttük helybeli, bejáró, albérletbenlakók is. Ugyanakkor különböző a család, az iskola és a társadalmi környezet is, amely eddig befolyásolta őket.

A közösség kapcsolatrendszerének megismerésére végezhetünk szociometriai felmérést, melynek során a következőkről kell tájékozódniuk:

- aktivizálhatóság,
- együttműködési képesség szintje,
- a tanulók társas helyzete.

Ezeket a sajátosságokat a közösség tagjainak esetében együtt kell látnunk, együttesen kell mérlegelnünk, érzékelnünk kell a változásait is, és a fejlesztésükre kell törekedni. Az erősebb, magasabb szintű közösség fokozza a személyiségnevelő hatást is.

## **A közösség alakításának folyamata és módszerei:**

- A véletlenszerű együttléttől a szerveződésen át a tudatos együttműködésig és aktív cselekvésig kell eljutni.
- Legfontosabb egy aktív mag kialakítása az osztályközösségben, akik legelőbb képesek magukévá tenni a feladatokat és húzóerőt jelentenek társaik számára.
- Lényeges a bomlasztó elemek kiszűrése, negatív befolyásuk háttérbe szorítása.
- Célszerű a közösséget állandó, illetve ideiglenesen kisebb csoportokra bontani, majd kollektív megbízásokat adni, felszítani az egészséges versenyszellemet.
- Fontos, hogy legyen lehetőség olyan osztályfőnöki órára, ahol a tanulók megvitathatják a közösség életének fontos kérdéseit és feladatait, közös elhatározásra juthatnak.

A végső cél, hogy az egyes tanulóközösségek ne izolálódjanak, és ne csupán önmagukban, és önmagukért tevékenykedjenek, hanem az egész iskolaközösség életében (Diákönkormányzat) is vállaljanak szerepet.

## **Megvalósítási helyek:**

### Tanórai foglalkozásokon:

- Minden tantárgynak van csatlakozási pontja az egészségneveléssel, ezért fontos a tantárgyak, szaktanárok, ill. munkaközösségek közötti folyamatos kapcsolat.
- A testi nevelés feladatait a testnevelési és az osztályfőnöki órák tanterve részletesen tartalmazza.
- Az egészséges életmódra nevelés elméleti anyagát a szaktantárgyi – természetismeret, biológia, egészségtan, földünk és környezetünk, technika, kémia, fizika és osztályfőnöki – órák tanterve tartalmazza. – meghívott vendégek színesíthetik az órákat: védőnő, gyermekorvos, fogorvos, iskola rendőr stb.
- Minden óra jellege és adott témaköre határozza meg, hogy milyen problémát milyen módszerekkel dolgozunk fel (filmvetítés, szituációs játék, előadás stb.).

### Tanórán kívüli foglalkozásokon:

- Napközis foglalkozásokon kiváló alkalom adódik a játékokra, a játékos feladatokra. Lehetőség nyílik az étkezési és napirendi szokások kialakítására.
- Szakkörökön: pl. vöröskeresztes szakkör.
- Délutáni szabadidős foglalkozásokon: sportesemények, programok, vetélkedők, versenyek, Pl. a helyes táplálkozás versenye, az egészségnap programja, az ünnepi terítés versenye, a kulturált társas viselkedés versenye, melyeket lehetőség szerint igyekszünk megtartani.
- Kirándulások alkalmával, tanítási szüneti napokon való iskolai programok során, gyalog- és kerékpártúrák, akadályversenyek szervezésével.
- Sportrendezvények, kulturális programok, szabadidős rendezvények kapcsán.
- DADA drog-prevenációs program.
- Környezetvédelmi napok.
- Előadások.
- Diáknap rendezvények.

- Csuha-hét programjai

A programokba lehetőség szerint a szülőket is bevonjuk.

## **Erőforrások:**

### **Iskolán belüli együttműködés:**

- **Tanárok:** Az iskola minden tanárának feladata, hogy magatartásával, életvitelével, gondosságával, munkájával minden szempontból – így természetesen az egészségnevelés szempontjából is – példaértékű legyen a tanulók számára. Gondoskodniuk kell arról, hogy az iskolai környezet biztosítsa számukra az egészségtesti, lelki és szociális fejlődést. Pl. osztálytermek berendezése, ülésrend, a tanulók egészségi állapota, napi munkarend – melyben kiemelt szerepe van a mozgásigény helyes levezetésének-, helyes testtartás.
- **Diákok:** Az osztályközösségben a tanulók vigyázzanak a saját és társaik egészségére, atisztaságra, higiéniára, és figyelmeztessék társaikat az egészségnevelési szempontból is kulturált magatartásra.
- **Szülők:** Az egészségnevelés területén is nélkülözhetetlen a szülők, a családi háttér és az iskola együttműködése. A családban elsajátított viselkedési formákat, ismereteket hozzák magukkal a tanulók az iskolába, tehát nélkülözhetetlen a két szféra – szülők éstanárok – együttműködése. Minden programunkhoz szükséges a családok erkölcsi-fizikai támogatása, míg egyes esetekben anyagi hozzájárulást is kérünk (pl.: kirándulás, család nap, stb.).
- **Nem pedagógus munkakörben foglalkoztatottak:** Az iskola adminisztrációs és technikaidolgozói munkájukkal aktív részesei az egészségnevelési programunknak (egészséges táplálkozás, higiénikus környezet stb.).

### **Iskolán kívüli kapcsolatok:**

- Iskolai egészségügyi szolgálat: iskolaorvos, védőnő, pszichológus, fogorvos. A tanulók rendszeres egészségügyi és higiéniai szűrővizsgálata. Osztályfőnöki órák keretében egészségügyi és higiéniai előadások tartása.
- Gyermekjóléti szolgálat.
- Pedagógiai szakszolgálatok
- Rendőrség.
- DÖK.
- Volt tanítványaink, akik kortárs oktatóként segítik munkánkat.
- Tanárok és szülők harmonikus együttműködése.

**A teljes-körű iskolai egészségfejlesztés az alábbi részterületeken jelentkező hatások réveneredményezi a hatékonyság növekedését:**

- a tanulási eredményesség javítása;
- az iskolai lemorzsolódás csökkenése;
- a társadalmi befogadás és esélyegyenlőség elősegítése;
- a dohányzás, az alkoholfogyasztás, a kábítószer-fogyasztás és egyéb szenvedélyek elsődleges megelőzése;

- bűnmegelőzés;
- a társadalmi kapcsolatok javulása a kortársakkal, szülőkkel, pedagógusokkal;
- az önismeret és önbizalom javulása;
- az alkalmazkodó készség, a stressz kezelés, a problémamegoldás javulása;
- érett, autonóm személyiség kialakulása;
- a krónikus, nem fertőző megbetegedések (lelki betegségek, szív-érrendszeri, mozgásszervi és daganatos betegségek) elsődleges megelőzése;
- a társadalmi tőke növelése.

### **Az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok**

#### **TANTESTÜLET**

A tanulói személyiség fejlesztésére irányuló nevelő és oktató munka iskolánkban egyrészt nevelők és a tanulók közvetlen személyes kapcsolata valósul meg, másrészt közvetett módon, a tanulói közösség ráhatásán keresztül érvényesül.

#### **ALSÓBAN**

- Családias légkör kialakítása, szokásrendek kialakítása, a Házirend szabályainak folyamatos megismertetése, betartása, az osztályközösség kiépítésének megkezdése (felelősi rendszer) saját szabályok létrehozása, betartása, szülőkkel való kapcsolattartás, önkiszolgálás megszervezése, szabadidős tevékenységek szervezése, a személyközi kapcsolatok figyelése, alakítása;
- Az önkormányzó képesség kialakítása 4. osztályra bekapcsolódás a DÖK munkájába szakasz végén, a közösség egyéni arculatának, hagyományainak kialakítása;
- Fő fejlesztési irányok: az elkülönült évfolyamközösségek egymáshoz közelebbi kapcsolatba hozása.

#### **FELSŐBEN**

- Az önkormányzás képességének kialakítása, aktív részvétel a DÖK munkájában, a közösség egyéni arculatának hagyományok ápolása, ügyeleti rendszer kiépítése, viselkedési normák betartása (Házirend), vitakészség fejlesztése;
- A tanuló ismerje és alkalmazza a közösségben éléshez szükséges magatartásformákat, a család, az iskola, a társadalom együttélései szabályait.
- Segítségnyújtás a kamaszkori testi, lelki problémák megoldásához;
- Multikulturális képességek fejlesztése.
- A tolerancia képességének fejlesztése, a másság elfogadására nevelés.
- A kulturált beszéd, magatartás csiszolása.
- Az összetartást erősítő normák, formai keretek és tevékenységek rendszeressé válásának kialakítása, ápolása.

#### **KÖZÉPFOKÚ ISKOLA**

- Az önkormányzás képességének kialakítása, aktív részvétel a DÖK munkájában, a közösség egyéni arculatának hagyományok ápolása, ügyeleti rendszer kiépítése, viselkedési normák betartása (Házirend), vitakészség fejlesztése;
- A tanuló ismerje és alkalmazza a közösségekben éléshez szükséges magatartásformákat, a család, az iskola, a társadalom együttélései szabályait.
- Segítségnyújtás a kamaszkori testi, lelki problémák megoldásához;
- Multikulturális képességek fejlesztése.
- A tolerancia képességének fejlesztése, a másság elfogadására nevelés.
- A kulturált beszéd, magatartás csiszolása.
- Az összetartást erősítő normák, formai keretek és tevékenységek rendszeressé válásának kialakítása, ápolása.
- Bűnmegelőzési tanácsadás,
- Drogprevenció, dohányzás, alkohol, egyéb szenvedélybetegségek megelőzése.
- Karitatív tevékenységekbe történő bevonás.
- Proszociális képességek kialakítása, fejlesztése.
- Társadalmi befogadás és esélyegyenlőség elősegítése.

## SZAKMAI MUNKAKÖZÖSSÉG

- Vezetője a munkaközösség-vezető, aki az iskolavezetés tagja. Szakmai és módszertani kérdésekben ad segítséget az iskolai nevelő-oktató munka tervezéséhez, szervezéséhez, ellenőrzéséhez. Saját éves munkaterv szerint dolgozik. Szervezi az adott szaktárgyak versenyait, szakmai vitákat tart, továbbképzéseket szervez, irányt mutat a továbblépéshez. Törekszik az egységes eljárások és módszerek, az értékelés, osztályozás egységes módszereinek megtalálására.

## OSZTÁLYKÖZÖSSÉGEK

- A gyermek neveltségének fontos eleme a közösségekben a közösségekért végzett munka. Aközösségi nevelés fontos része az önkormányzó képesség kialakítása, fejlesztése. Közös tevékenységek szervezése, amelyek együttes élményt adnak, az együvé tartozás érzését erősítik. Cél: jó csoportlétkörben az együtt megválasztott közeli és távoli célok érdekében közös munkálkodás. Fontos az önállóság lehetővé tétele. Közös szabályok, normák alkotása, azok betartása. Közben kialakulnak a megfelelő személyközi viszonyok, mélyül a föl- és alárendelt pozíciókban a tanuló helyes önértékelése.

## CSOPORTOK

- A felnőttek és a gyerekek között egyaránt létrejönnek egy-egy rövidebb vagy hosszabb időszakra szóló, egy adott feladat megoldására létrejövő csoportosulások, csoportok. Szerveződhetnek közös érdeklődési kör alapján, vagy konkrét feladat megoldására. Igen értékesek ezek a csoportok a közösségfejlesztés szempontjából, hiszen alulról szerveződnek. Jelenlétük és segítségük igen fontos az iskolai munkában.

## **A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai**

A pedagógus alapvető **feladata** a rábízott gyermekek, tanulók nevelése, oktatása, a kerettantervben előírt törzsanyag átadása, elsajátításának ellenőrzése, sajátos nevelési igényű tanuló esetén az egyéni fejlesztési tervben foglaltak figyelembevételével.

### **1. A pedagógus kötelessége, hogy**

- nevelő és oktató munkája során gondoskodjék a gyermek személyiségének fejlődéséről, tehetségének kibontakoztatásáról, ennek érdekében tegyen meg minden tőle elvárható, figyelembe véve a gyermek egyéni képességeit, adottságait, fejlődésének ütemét, szociokulturális helyzetét,
- a különleges bánásmódot igénylő gyermekekkel egyénileg foglalkozzon, szükség szerintműködjön együtt a gyógypedagógussal vagy a nevelést, oktatást segítő mászakemberekkel, a bármilyen oknál fogva hátrányos helyzetű gyermek, tanuló felzárkózását elősegítse,
- segítse a tehetségek felismerését, kiteljesedését, nyilvántartsa a tehetséges tanulókat,
- előmozdítsa a gyermek, tanuló erkölcsi fejlődését, a közösségi együttműködés magatartási szabályainak elsajátítását, és törekedjen azok betartatására,
- a gyermek testi-lelki egészségének fejlesztése és megóvása érdekében tegyen meg minden lehetséges erőfeszítést: felvilágosítással, a munka- és balesetvédelmi előírások betartásával és betartatásával, a veszélyhelyzetek feltárásával és elhárításával, a szülő - és szükség esetén más szakemberek - bevonásával,
- a gyermekek, a tanulók és a szülők, valamint a munkatársak emberi méltóságát és jogait maradéktalanul tiszteletben tartsa, javaslataikra, kérdéseikre érdemi választ adjon,
- az ismereteket tárgyilagosan, sokoldalúan és változatos módszerekkel közvetítse, oktatómunkáját éves és tanórai szinten, tanulócsoporthoz igazítva, szakszerűen megtervezve végezze, irányítsa a tanulók tevékenységét,
- a Kerettantervben és a Pedagógiai Programban meghatározottak szerintéremjegyekkel vagy szövegesen, sokoldalúan, a követelményekhez igazodóan értékelje a tanulók munkáját, a dolgozataikat időben kijavítva adja ki azokat megtekintésre,
- folyamatosan képezze magát, részt vegyen a számára előírt pedagógus- továbbképzéseken, határidőre megszerezze a kötelező minősítéseket,
- tanítványai pályorientációját, aktív szakmai életútra történő felkészítését folyamatosan irányítsa,
- a pedagógiai programban és az SZMSZ-ben előírt valamennyi pedagógiai és adminisztratív feladatait maradéktalanul teljesítse,
- pontosan és aktívan részt vegyen a nevelőtestület, illetve munkaközösségi értekezleteken, a fogadóórákon, az iskolai ünnepeken és az éves munkatervben előírt rendezvényeken,
- megőrizze a hivatali titkot,

- hivatásához méltó magatartást tanúsítson,
- a tanulók felügyeletét óráközi szünetekben következetesen, felelősségteljesen lássa el,
- a tanuló érdekében működjön együtt munkatársaival és más intézményekkel,
- képzéseken való részvétel, önképzés,
- módszertani megújulás,
- együttműködés partneriskolákkal,
- digitális kompetencia folyamatos fejlesztése,
- pályázatírás, pályázati irányítás,
- részvétel a taneszközök fejlesztésében,
- innováció.

### **Az osztályfőnöki munka**

*Általánosságban a* nevelési programunkban megfogalmazott elvek alapján képzeljük el az osztályfőnöki munka lényegét:

„Kísérjük óvó szemmel, formáljuk a fiatal korában még szertelen embert, hogy felnőve ne csak természetben, de igazi emberi értékekben is nagy legyen.”

Ezen túlmenően azonban a nevelés nem csak az osztályfőnöki órák keretein belül zajlik, hanem minden osztályfőnöknek feladata:

- közösség- és személyiségfejlesztés,
- egymás szeretetére és tiszteletére,
- a családi élet értékeinek megismerésére és megbecsülésére,
- együttműködésre,
- környezettudatosságra,
- egészséges életmódra,
- hazaszeretetre nevelés,
- a rábízott közösség minél mélyebb megismerése, a koordináció érdekében látogatja osztályát,
- tapasztalatcsere a nevelők között,
- a szülőket folyamatosan tájékoztatja az elektronikus napló felületén is,
- szülők bevonása az iskolai életbe,
- naprakészen, pontosan végzi az adminisztrációs teendőket,
- az osztályfőnök joga, hogy az osztálya tanítási óráit rendszeresen, bejelentett és bejelentés nélküli alkalmakkor is látogassa,
- tudomásul veszi, hogy az igazgató az óráit rendszeresen, előrebejelentett és bejelentés nélküli alkalmakkor is ellenőrizheti,
- folyamatos feladata osztálytermének rendjének kialakítása,
- tanítványai pályáorientációját segíti és figyelemmel kíséri,
- osztályával aktívan részt vesz minden iskolai rendezvényen.

A tanuló nevelése nem csak az iskolában történik, szükség van a szülővel való gyümölcsözőkapcsolattartásra, együttműködésre is.

Az osztályfőnöknek, mint nevelési feladatok megvalósítása koordinátorának feladatai:

### **Az osztályfőnök és a diákok kapcsolata:**

- Az osztályfőnök közvetíti az osztálynak a kulturált iskolai élet szabályrendszerét. Megismerteti, értelmezi és betartatja az osztály tanulóival a Házirendben rögzített szabályokat.
- Tájékoztatja a tanulókat a tanév rendjéről, az iskolai rendezvényekről, az aktuális eseményekről.
- Az osztályfőnök megismerteti osztálya tanulóit az iskola hagyományaival, múltjának és jelenének értékével.
- Motiválja a diákokat, hogy aktívan vegyenek részt az iskola által szervezett programokban. Különösen fontos az ünnepeken való ünnepélyes megjelenés.
- Az osztályfőnök felelős az osztály által szervezett rendezvényekért (pl.: megemlékezés, múzeumlátogatás), ezeket előkészíti és lebonyolításában személyesen is részt vesz.
- Az osztályfőnök felelős az osztály termének dekorációjáért, amely legyen összhangban az iskola által közvetített értékekkel.
- Tiszteletben tartja az egyes tanulók emberi méltóságát, törekedve önismeretük fejlesztésére. Nyomon követi a tanulók fejlődését, tevékenységét, és segít a felmerülő problémák megoldásában.
- Az iskola pszichológusával és a szociális segítővel együtt közreműködik a gyermek és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a tanuló fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.
- Az iskolai élet bármely területén (tanulmányi, kulturális, sport, stb.) elért kiemelkedő teljesítményeket jutalmazza, a tanulók iskolai szintű jutalmazását kezdeményezi.
- A szabályok ellen vétőket megbünteti, büntetésüket kezdeményezi.
- Minősíti a tanulók magatartását, szorgalmát, az osztályozó értekezletek előtt.
- Az osztályfőnök figyelemmel kíséri az osztályban tanító tanárok munkáját. (pl. órák beírása a naplóba, dolgozatok kijavítása, kiadása, fegyelmezési problémák), törekszik a kollégák tevékenységét összehangolni.
- Az osztályfőnök kivizsgálja az osztályban tanító tanárok bármelyike számára problémát okozó eseteket. Kollégái kérésére összehívja az osztályban tanító tanárok értekezletét, ha szükségesnek látja, ilyen értekezletet maga is kezdeményezhet.
- Képviseli az osztályba járó diákok érdekeit. A tudomására jutott jogsérelmeket saját hatáskörében vagy az iskolavezetés bevonásával orvosolja.
- Irányítja tanulóit a mindennapi életben eligazodni, segítséget nyújt a tanulónak a pályaválasztásban.

### **A szülők és az osztályfőnök kapcsolata:**



- Az osztályfőnök kötelessége, hogy kapcsolatot tartson a szülőkkel. Amunkatervben meghatározottak szerint, illetve szükség esetén szülőértekezletet tart, ahol tájékoztatja őket a házirendről, gyermekük iskolaiteljesítményéről, és magatartásáról, az ezzel kapcsolatban észlelt problémákról, az iskola döntéseiről, a gyermek tanulmányait érintő kérdésekről.
- Gondoskodik arról, hogy a szülők szavazás útján megválasszák képviselőiket.
- Az osztályfőnök az osztály tanulóinak szociális helyzetével kapcsolatos információval segíti az iskolai szociális döntések meghozóit, családot látogat.
- A tanuló iskolából való igazolatlan távolmaradásáról értesíti a szülőt, intézkedéseket tesz a törvényi előírások szerint.
- A szülők figyelmét felhívja arra, hogy a szakmai gyakorlaton való részvétel is atanítás része. A hiányzásokat attól függően kell igazolni, hogy az iskolai tanműhelyben (ellenőrző) vagy tanulószervezővel/munkaszervezővel külső gazdálkodó szervezetnél van (táppénzes papír). Fontos, hogy igazolt 20%-os hiányzás is évisméltást jelent a szakképzési törvény szerint.

#### **Adminisztrációs feladatok:**

- osztálynapló, törzslapok, bizonyítványok pontos vezetése, a tanulói jogviszony megszűnésének, a tanuló tovább haladásának, osztályozó, javító, és egyéb vizsgák záradékolása,
- a tantárgyak pontos beírása, (a tantárgyak nevét nem lehet rövidíteni)
- adatváltozások bejegyzése, a „bejáró” megjegyzés beírása a naplóba, a gyakorlati hely beírása a különböző dokumentumokba,
- a naplóban a csoportbontás jelölése,
- féléves és év végi osztályozó konferencia előkészítésével kapcsolatos teendők elvégzése, statisztikai összesítések elkészítése,
- az osztályozó és különbözeti vizsgák időben történő megszervezése, lebonyolítása,
- hiányzások havi, félévi és év végi összesítése, az igazolatlanul hiányzó tanulószüleinek értesítése a törvényi előírások szerint,
- a gyakorlati oktatásvezetővel hetente a hiányzók és a jegyek egyeztetése,
- a szaktanárok, a tantárgyak nevének és a fogadóórak beírása az ellenőrzőbe,
- az órarend ismertetése (változás esetén is!) (HONLAP),
- az ellenőrzőben a jegyek ellenőrzése legalább kéthavonta, szülők számára fontos információk beírása.

#### **Összefoglaló értékelési skála**

Értékelési kritériumok	Nem kielégítő	Javulás szükséges	Jó	Nagyon jó	Kiemelkedő
---------------------------	------------------	----------------------	----	-----------	------------

<p>I.-Megfelelő célok és irányvonalak eredményes felállítása</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>-Szakmai hozzáállás</li> <li>-Az oktatás tervezése</li> <li>-Óratervek és célok</li> <li>-Az új anyag bemutatásának módja</li> </ul>	<p>Nem egyértelmű a célok és irányvonalak megléte.</p>	<p>Felállított célokat és irányvonalakat, de nem tudja ezeket eredményesen kapcsolni a tanítási programhoz vagy az órához.</p>	<p>Célokat állít fel és irányvonalakat definiál. Összetudja ezeket kapcsolni a programokkal és az órákkal.</p>	<p>Célokat és irányvonalakat fejleszt és szervez. Eredményesen ezek köré építi a programot és az órákat.</p>	<p>Megfelelő célokat és irányvonalakat dolgoz ki. Ezek mérhetőek és konkrét formában vannak megfogalmazva. A programot (órákat) sokféleképpen fejleszti tovább.</p>
<p>2.- Hatékonyan ellenőrzi a tanulók előrehaladását és megfelelő visszajelzéseket ad.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>-Szakmai hozzáállás</li> <li>- Kommunikációs készségek</li> <li>-Tanulók előrehaladásának értékelése</li> <li>- Osztályterem légköre</li> <li>-Tanulók tudása</li> <li>-Tanulók fegyelmének mértéke</li> </ul>	<p>Nem kíséri figyelemmel a tanulók teljesítményét és nem ad visszajelzést.</p>	<p>Nem eredményes a tanulók teljesítményének nyomon követésében és korlátozott mennyiségű visszajelzést ad.</p>	<p>Eredményesen ellenőrzi a tanulók előrehaladását és megfelelő visszajelzést ad.</p>	<p>Folyamatosan figyeli a tanulók előrehaladását és visszajelzést ad, hogy a tanulók mindig ismerjék előrehaladásuk szintjét.</p>	<p>Az előbbieken túl megerősíti és bátorítja az individuális fejlődést.</p>

-Zajszint az osztályban					
<p>3.- Rendszeresen megtervezi megfelelő egyéni és csoport feladatokat</p> <p>-Szakmai hozzáállás</p> <p>- Osztálytermi munka szervezése</p> <p>-Tanítási technikák</p> <p>-Zajszint az osztályban</p> <p>-A tanulók viselkedésének irányítása</p> <p>-A tanulói aktivitás mértéke</p> <p>-Az új anyag bemutatásának módja</p>	<p>A szervezett tevékenység semmi vagy csak kevés jelét mutatja fel, így a tanulók irányíthatatlannak tűnnek.</p>	<p>Közvetlenül és nem hatékonyan alkalmazza a tevékenységeket, és ez ahhoz vezet, hogy az egyéni és csoportos részvétel szintje alacsony.</p>	<p>Megfelelő tevékenységet tervez, melyeket szisztematikusan alakít az egyénhez és a csoporthoz.</p>	<p>Hatékony tevékenységet tervez, melyek eredményes részvételhez vezetnek a tanulók részéről, mind az egyéni, mind a csoportszinten.</p>	<p>Az előbbieken túl olyan tevékenységet tervez, melyek magukba foglalnak különböző tanulási stílusokat.</p>
<p>4.-Megfelelő tanítási segédeszközök és tevékenységek széles skáláját alkalmazza</p> <p>-Szakmai hozzáállás</p> <p>-Tanítási technikák</p>	<p>Nem használja megfelelőképpen a taneszközöket és a tevékenységeket.</p>	<p>Használja a céloknak megfelelő anyagokat, de a tevékenységek körét a tankönyv követésére szűkíti.</p>	<p>Olyan anyagokat és eszközöket használ, melyek megfelelnek a céloknak. Ezek az eszközök sokfélék.</p>	<p>Kiegészítésként olyan anyagot is használ, melyek a tömegkommunikációból származnak és olyan tevékenységeket alkalmaz, melyek fejlesztik a kreativitást.</p>	<p>Az előbbieken túl olyan eszközöket és tevékenységeket használ, melyek a tehetséggondozás és a felzárkóztatás</p>

-Tanulók eszközhaszná- lata -A tanulási- tanítási idő optimális felhasználása -A tanulói aktivitás mértéke -Az új anyag bemutatásá- nak módja					s céljait szolgálják.
--	--	--	--	--	--------------------------

### **A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje**

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló:

- a) különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:
  - aa) sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,
  - ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdőgyermek,  
tanuló,
  - ac) kiemelten tehetséges gyermek, tanuló,”
- b) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és  
halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló. (Nkt.4.§. 13. pontja)
- c) tartós gyógykezelés alatt álló gyermek, tanuló

#### **A különleges bánásmódot igénylő tanulók nevelése-oktatása**

Az Nkt. 4. § 13-14. pontja határozza meg a kiemelt figyelmet igénylő tanuló fogalmát, s kétnagyobb kategóriát definiál:

- a) különleges bánásmódot igénylő tanuló:aa)  
sajátos nevelési igényű tanuló,  
ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanuló,ac)  
kiemelten tehetséges tanuló,
- b) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és  
halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló.

#### **Sajátos nevelési igényű tanulók**

- A sajátos nevelési igényű tanulók esetében is a Nat-ban meghatározott egységesfejlesztési feladatokat kell alapul venni. A nevelési-oktatási folyamatot a tanulók

lehetőségeihez, korlátaihoz és speciális igényeihez igazodva elsősorban a következő elvek szerint kell megszervezni:

- a feladatok megvalósításához hosszabb időszavakat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van;
- igény szerint sajátos, a fogyatékkal összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket kell kialakítani és teljesíteni;
- szükség esetén a tanuló számára legmegfelelőbb alternatív kommunikációs módszerek és eszközök, siket tanulóknál a magyar nyelv elsajátításának, alkalmazásának beépítése a nevelés, oktatás folyamatába;
- az iskolák segítő megkülönböztetéssel, egyénileg is támogassák a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve; az egyes fogyatékkal élő tanulókkal összefüggő feladatokról a *Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelve* és a *vizsgaszabályzatok* adnak eligazítást.

*Integrált nevelés, oktatás:*

A sajátos nevelési igényű tanulók eredményes szocializációját, iskolai pályafutását elősegítheti nem sajátos nevelési igényű tanulókkal együtt történő – integrált – oktatásuk (teljes vagy részleges integrációjuk).

Sikerkritériumok:

- a tanulók beilleszkedése,
- önmagához mért fejlődése,
- a többi tanulóval való együtt haladása.

Ezeknek az eléréséhez szükséges:

- a pedagógusok részvétele az integrációt segítő szakmai programokon, akkreditált továbbképzéseken.
- a pedagógusok, egyéb dolgozók, gyermekek és szülők közösségének felkészítése a sajátos nevelési igényű tanulók fogadására.
- a rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet érvényesülése és a sérülés specifikus módszertani eljárások alkalmazása.
- az egyes gyermek vagy csoport igényeihez igazodó pedagógiai – egészségügyi – eljárások, eszközök, módszerek, terápiák, a tanítás-tanulást segítő speciális eszközök alkalmazása.

*Pedagógusok elvárható kompetenciái:*

A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelésében, oktatásában, fejlesztésében részt vevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező pedagógus:

- a tananyag-feldolgozásnál figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak – egyes sajátosnevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző – módosulásait,
- egyéni fejlesztési tervet készít a gyógypedagógus – konduktív nevelés esetén konduktor

- együttműködésével, ennek alapján egyéni haladási ütemet biztosít, a differenciált nevelés, oktatás céljából,
- individuális módszereket, technikákat alkalmaz,
- a tanórai tevékenységek, foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, a folyamatos értékelés, hatékonyság-vizsgálat, a tanulói teljesítmények elemzése alapján – szükség esetén – megváltoztatja eljárásait, az adott szükséglethez igazodó módszereket alkalmaz;
- egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres;
- alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez;
- együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.

A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelésében, oktatásában, fejlesztésében részt vevő – a tanuló fogyatékoságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező – gyógypedagógus, gyógypedagógiai tanár, konduktor, konduktor-óvodapedagógus, konduktortanító, terapeuta

- segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését;
- javaslatot tesz a fogyatékoság, a pszichés fejlődési zavar típusához, a tanuló egyéniigényeihez szükséges környezet kialakítására (a tanuló elhelyezése az osztályteremben, szükséges megvilágítás, hely- és helyzetváltoztatást segítő bútorok, eszközök alkalmazása stb.);
- segítséget nyújt a tanuláshoz, művelődéshez szükséges speciális segédeszközök kiválasztásában, ismerteti a speciális eszközök használatát, tájékoztat a beszerzési lehetőségekről;
- javaslatot tesz gyógypedagógiai specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására;
- figyelemmel kíséri a tanulók haladását, részt vesz a részeredmények értékelésében, javaslatot tesz az egyéni fejlesztési szükséglethez igazodó módszerváltásokra;
- együttműködik a többségi pedagógusokkal, figyelembe veszi a tanulóval foglalkozó pedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait;
- terápiás fejlesztő tevékenységet végez a tanulóval való közvetlen foglalkozásokon – egyéni fejlesztési terv alapján a rehabilitációs, rehabilitációs fejlesztést szolgáló órakeretben –, ennek során támaszkodik a tanuló meglévő képességeire, az ép funkciókra;
- segíti a befogadó pedagógust az egyéni értékelés kialakításában, a gyermek önmagához mért fejlődésének megítélésében;
- segíti a helyi feltételek és a gyermek egyéni szükségleteinek összehangolását.

A sajátos nevelési igényű tanulók neveléséhez, oktatásához igénybe vesszük a pedagógiai szakszolgálati, illetve pedagógia szakmai szolgáltatást nyújtó intézmények szolgáltatásait, az utazó gyógypedagógiai hálózat működtetésére kijelölt intézmények segítségét a köznevelés-fejlesztési tervekben meghatározott feladatellátás szerint.

## **A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók nevelése, oktatása**

### **A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanulók fogalma:**

„beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alul teljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.”

A beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézség komplex jelenség, a személyiség problémája, amelyben értelmi, érzelmi és akarati tényezők ötvöződnek.

A beilleszkedési zavar, a magatartási rendellenesség nemcsak azoknál a tanulóknál figyelhető meg, akiknek gyenge a tanulmányi eredményük.

Sok jó tanulóknál is előfordul az idegrendszeri labilitás, a depresszió, a teljes zárkózottság, esetleg az ellenkezője: az agresszió, a túlzott önbecsülés stb. Ezek a zavarok más életmódbeli problémákkal is jelentkezhetnek.

Minden esetben elvárás a pedagógussal, gyógypedagógussal, fejlesztőpedagógussal különösképpen az osztályfőnökkel szemben:

- nevelje a közösséget a másság, a különbözőség tolerálására,
- a tanuló problémáit értesse meg a szaktanárokkal,
- a szülővel kiemelten foglalkozzon, figyelmesen és tapintatosan viselkedjen,
- szükség esetén forduljon szakemberhez a tanuló ügyében, kérjen segítséget az iskolaorvostól, pszichológustól
- kísérje figyelemmel a tanuló szakellátásának eredményességét,
- gondoskodjon a tanuló megfelelő pályaválasztásáról,
- szükség esetén a tanuló iskolai magatartásáról, teljesítményéről adjon írásbeli véleményt

### **Fejlesztőpedagógus/ gyógypedagógus feladatspecifikációja**

- -bemeneti méréseket végez
- segíti a pedagógiai diagnózis értékelését.
- javaslatot tesz a fogyatékoság, illetve a sérülés típusához, a tanuló egyéni igényeinek
- megfelelő környezet kialakításához
- segítségnyújtás a speciális eszközök és módszerek kiválasztásához és alkalmazásához
- figyelemmel kíséri a tanulók haladását, részt vesz az értékelésben
- terápiás, fejlesztő tevékenységet végez a tanulóval való közvetlen foglalkozások egyéni fejlesztési terv alapján, támaszkodva az ép funkciókra.

### **A beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel küzdő tanulókkal kapcsolatos tevékenység:**

A fejlesztő munka eltér a „hagyományos” pedagógiai tevékenységtől. A fejlesztés alkalmával a szakember nem felzárkóztat, hanem olyan képességeket fejleszt, melyek a tanulók iskolai teljesítményét javítják. A komplexitás elvének érvényesítése szellemében a fejlesztés az alábbi területeket öleli fel: mozgás (nagy- és finommozgás), testséma, téri orientáció, percepció (vizuális, auditív, taktilis), figyelem, emlékezet, gondolkodás és egyéb szakvéleményben meghatározott kompetens terület.

### **A fejlesztésbe bekerülők köre:**

Azon tanulók, akik az intelligencia szintjük alapján elvárhatóan lényegesen alacsonyabb tanulási teljesítményt mutatnak. A tanulási képességeket vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottságok (továbbiakban: szakértői bizottságok) tanulási képességvizsgálata alapján részkepeség zavarokkal, tanulási nehézséggel, illetve másodlagosan kialakuló magatartási zavarokkal küzdők. A gyerek iskolai elhelyezésének lehetőségei:  
- Integráltan, azaz normál osztályban. Ez esetben ajánlatos a létszám maximum 30%-ig különféle problémákkal küzdő tanulók elhelyezése, mert ellenkező esetben a tanító, a tanár figyelve nagyon le van terhelve.

### **Szervezeti formái:**

Egyéni vagy mikro csoportos fejlesztés (1-3 fő) szakfejlesztő órákon a szakvéleményben, illetve szakértői véleményben rögzített óraszámok szerint.

### **A fejlesztés célja:**

- Személyiségfejlődés segítése (boldog, egészséges, erkölcsös ember)
- Pozitív énkép, jó kommunikációs képesség
- Idegrendszer fejlődésének biztosítása
- Mozgásfejlődés
- Érzelmi élet fejlődése
- Beszéd fejlődése
- Érzékszervek fejlődése
- Figyelem-, viselkedési-, tanulási nehézségek csökkentése
- Ismeretek bővítése
- Iskolai szerepeknek, elvárásoknak való megfelelés támogatása, sikerélmény nyújtása.

A beilleszkedési zavar, a magatartási rendellenesség nemcsak azoknál a tanulóknál figyelhető meg, akiknek gyenge a tanulmányi eredményük. Sok jó tanulóknál is előfordul az idegrendszerilabilitás, a depresszió, a teljes zárkózottság, esetleg az ellenkezője: az agresszió, a túlzott önbecsülés stb. Ezek a zavarok más életmódbeli problémákkal is jelentkezhetnek. Minden esetben elvárás a pedagógussal, különösképpen az osztályfőnökkel szemben:

- nevelje a közösséget a másság, a különbözőség tolerálására,
- a tanuló problémáit értesse meg a szaktanárokkal,
- a szülővel kiemelten foglalkozzon, figyelmesen és tapintatosan viselkedjen,
- szükség esetén forduljon szakemberhez a tanuló ügyében, kérjen segítséget az iskolaorvostól,



- kísérelje figyelemmel a tanuló szakellátásának eredményességét,
- gondoskodjon a tanuló megfelelő pályaválasztásáról,
- szükség esetén a tanuló iskolai magatartásáról, teljesítményéről adjon írásbeli véleményt.

### **A kiemelten tehetséges gyermekek, tanulók nevelése**

#### **A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenység, tanórán kívüli foglalkozások**

Tanulóink egyre nagyobb elvárásokkal találkoznak az érettségi vagy a szakmai vizsgák után, ezért kiemelt gondot fordítunk a tehetséggondozásra. A tehetség, képesség kibontakoztatását elsősorban tanórai keretek között biztosítjuk, azonban az iskola a tanulók érdeklődése, igényei és szükségletei szerint tanórán kívüli foglalkozásokat szervez. Ezek a foglalkozási formák lehetnek szakkörök, iskolai sportkör, korrepetálás, tanulmányi és sportversenyek, kulturális rendezvények, könyvtárlátogatás stb. Ezeknek a foglalkozásoknak helyét és időtartamát az igazgatóhelyettes rögzíti a tanórán kívüli órarendben, terembeosztással együtt.

*A tanórán kívüli tehetséggondozás szinterei:*

Szakköröket a tanulók érdeklődésétől függően – az iskolai tantárgyfelosztás és az iskola költségvetési lehetőségeinek figyelembevételével – a munkaközösség-vezetők javaslata alapján indítunk. A szakkörök vezetőit az igazgató bízza meg. A foglalkozások előre meghatározott éves munkaterv alapján történnek. Erről, valamint a látogatottságról szakkörnaplót kell vezetni. A szakkörök térítésmentesek.

Az iskolai sportkör (ISK) a tanulók mozgásigényének kielégítését, a mozgás és a sport megszerettetését szolgálja. Az ISK tanulóinknak nyújt lehetőséget sportköri foglalkozásokon, versenyeken való részvételre. A tanulók a heti kötelezően megállapított órarendi testnevelési órákon túl részt vehetnek tanári vezetéssel a délutáni tömegsport-foglalkozásokon: pl. kézilabda, kosárlabda, röplabda, labdarúgás, torna, asztalitenisz, tenisz stb.

Tehetséges tanulóink tanulmányi- és sportversenyeken (intézményi, városi, nagykunsági, területi és az országos meghirdetésű versenyeken) vehetnek részt. Szaktanári felkészítést a verseny jellegétől és az iskola költségvetési helyzetétől függően biztosít az iskola.

Az iskolai könyvtár segíti a tanulók felkészülését; használatát a könyvtár működési rendje szabályozza.

Az iskola tanulóközösségei egyéb rendezvényeket is tarthatnak. Az ilyen jellegű rendezvényeket az igazgató engedélyezheti – pedagógus részvétele szükséges.

A kiemelkedően jó képességű tanulók esetében – ha a többi tanulóval való közös munka számára nem nyújt elég lehetőséget a tehetsége kibontakozására – egyéni foglalkozás szervezhető.

A tehetséggondozás és felzárkóztatás módszereiben megújuló tanulásszervezési eljárások alkalmazásával tesszük hatékonyabbá a fejlesztő munkát. Sikeresen alkalmazhatók a differenciált tanulásszervezésnek az alábbi formái:

- a) *individuális tanulás*: valamennyi gyerek számára biztosítja az egyéni haladást, figyelembe véve a tanuló sajátosságait. Egyénre szabott elsajátítási, készség- és képességfejlesztési utakat biztosít, az ennek megfelelő eszközrendszerrel.
- b) *kooperatív tanulás*: a tanulási tartalom elsajátítása, és a készség- és képességfejlesztés csoportos formában történik. A tanulók aktívan együttműködnek a siker érdekében. A tanulási képességek, és a szociális készségek a kooperatív tanulási módszerrel egyszerűen fejleszthetők. (Leghatékonyabb más tanulásszervezési módokkal vegyesen alkalmazva). *Nő az önirányítás szerepe.*
- c) *projekt módszer*: ez az a módszer, amely összefogja mindazt a sok-sok módszert és eszközt, amelyek külön-külön is nagyon sokat segítenek a gyerekek sikeres tanulásában. A projekt a gyerekek érdeklődésére épít, ami kizárja, hogy csak a tankönyvet tanítsuk, lapozzuk és évekig központi vagy irányító tanmenet alapján dolgozzuk fel. A projekt komplex fejlesztési lehetőség, amely tartalmazza az önálló tanulást, a kutatást az önálló ismeretszerzést és a nagyfokú integrációt.
- d) *téma nap/témahét*: az adott napon vagy héten iskolánk (vagy legalábbis bizonyos csoportjai) minden tagja ugyanazzal a témával foglalkozik. Lényegük a következő: egy vagy több témát (projektet) a pedagógusok a hagyományostól eltérő formában dolgoznak fel, a lehető legkomplexebb módon (például a Határtalanul! c. pályázatok keretében megvalósuló projekteknél szükségszerűen megvalósítandó tevékenység). A résztvevő diákoknak is jó kedvet és sikerélményt adjon, mely a projektpedagógia segítségével lehetséges, ennek lényege, hogy nem a tényszerű ismeretekre, hanem az ismeretek megszerzésének folyamatára, a kivitelezés módjára helyezi a hangsúlyt úgy, hogy a téma a tanulók által kiválasztott és elfogadott legyen és a megoldása csoportban történjék, megszüntetve a hagyományos osztály és tanórai kereteket. A projekt-keretek közötti tanulásban – így téma nap vagy témahét alkalmával is – megszűnik a verbális képességek fölénye.
- e) *Feltételek*:
  - *Tárgyi feltételek*:
    - iskolai könyvtár,
    - fénymásolási lehetőség,
    - számítógép, mint fejlesztőeszköz,
    - videó, zenei anyagok, meghallgatásukhoz, megnézésükhöz szükséges eszközök,
    - variálható tanterem-berendezés a csoportfoglalkozásokhoz,
    - megfelelő tankönyvek és szakmai könyvek (egyszerű alapfeladatokkal, többszintű nehézségi fokkal, szorgalmi és választható feladatokkal).
  - *Személyi feltételek*:
    - A tanár gyerekekkel szembeni beállítódása (igenlő legyen, ne ambivalens, ne előítéletes).

- A tanár nevelési stílusa megfelelő legyen (együttműködő, ne erőszakos, ne tehetetlen, ne korlátozó, ne közömbös).
- A tanár tudása megfelelő legyen. Legyen képes a pedagógus önművelésre, önképzésre.
- Jó kapcsolat a családdal. Szükség esetén bevonva az ifjúságvédelmi felelőstés a családsegítő szolgálat munkatársait.
- Továbbképzések a differenciált tanulásszervezéshez.

## **HH és HHH tanulók, a gyermek –és ifjúságvédelmi feladatok ellátása**

Hátrányos helyzetű minden olyan gyermek, akinek alapvető szükséglet-kielégítési lehetőségei korlátozottak; családjuk szociális, kulturális téren az átlaghoz képest negatív eltérést mutat. Ennek oka az alacsony jövedelem, fogyasztási szint, rossz lakáskörülmények, a szülők alacsonyiskolázottsági, műveltségi szintje.

Hátrányos helyzetű az a gyerek is, aki nem rendelkezik olyan felkészültséggel, amelyre a továbbhaladásához szükség lenne, mert gyenge képességű, beteges /cukor- szívbeteg stb./, fogyatékos, vagy beilleszkedési zavarai, esetleg pszichés problémái miatt nem képes rendszeres tanulásra.

Hátrányos helyzetűnek akkor minősíthetünk egy-egy gyermeket (családot), ha a fenti szempontok szerint több dimenzióban is olyan hátrány mutatkozik, amit a család saját erejéből nem képes kompenzálni. A hazai valóságból kiindulva egy gyerek helyzetét sok tényező determinálhatja, illetve befolyásolhatja: az adottsága, egészségi állapota, testi épsége, a család légköre, a harmóniaszintje szülei házasságában és végül, de nem utolsósorban a család szociális helyzete, életkörülményei és életmódja, azaz kultúrája.

Az egyes hátrányfajták nem függetlenek egymástól. A legtöbb hátrányfajta több mást is indukál (pl.: a munkanélküliség a szülők pszichés labilitását eredményezi, amiből a gyerekek elhanyagolása következik és ebből a gyerek beilleszkedési problémái/, éppen ezért elég gyakori, hogy a hátrányfajták halmozódnak, illetve a gyerekek több szempont szerint is hátrányos helyzetűvé válnak.

Külön említést érdemelnek a roma gyerekek, akik általában azért számítanak a hátrányos helyzetűek közé, mert az ő családjaikban gyakoribbak az előbb felsorolt hátrányfajták.

A hátrányos helyzetet, mint társadalmi adottságot a gyermek /család/ tágabb értelemben vett szociális /bio-pszicho-szociális/ körülményei – státuszdimenziók – alapján lehet meghatározni.

### **Hátrányos helyzetet előidéző okok / A hátrányok típusai/**

- környezeti/családi hátrányok
- anyagi hátrányok
- egészségügyi hátrányok
- a gyermek személyiségében rejlő (okok erkölcsi helyzete és életvitele)
- tanulási hátrányok

### **Környezeti/családi okok:**

#### 1. Csonka család:

- válás v. haláleset
- állami gondozottság, gyámság
- tartósan távol levő szülő (munkavállalás vagy más ok miatt)

#### 2. Sokgyermekes család:

- 3 vagy több gyermek

#### 3. Szűkös lakásviszonyok

- a család magas létszáma
- több generáció együttélése

#### 4. Szülők iskolázatlansága

#### 5. Nevelési hiányosságok:

- kettős nevelés
- felügyelet és gondozás hiánya
- helytelen bánásmód (brutalitás)
- érzelmi sivárság, közömbösség
- könnyelmű, felelőtlen életvitel
- bűnöző családi háttér

#### 6. Negatív hatású baráti kör

### **Anyagi hátrányok:**

- Munkanélküliség
- Létfenntartás alatti I főre jutó jövedelem
- A szülő csökkent munkaképességű vagy munkaképtelen
- Deviancia
- A kereset nem a család szükségleteinek kielégítésére fordítódik

□

### **Egészségügyi hátrányok:**

- születési rendellenesség vagy szerzett fogyatékoság
- mozgáskorlátozottság
- érzékszervi károsodás (látás, hallás...)
- szervi rendellenesség
- tartós betegség
- idegrendszeri, pszichés problémák (szülő és/vagy gyerek)
- higiénés hiányosságok

### **A gyermek személyiségében rejlő okok:**

- Értelmileg, érzelmileg visszamaradt
- Viselkedése: szökő, csavargó, italozó, drogozó, dohányzó
- Bandázó

### **Tanulási hátrányok:**

A gyermek nem rendelkezik olyan felkészültséggel, amelyre a továbbhaladásához szükség lenne,

- mert gyenge képességű,
1. beteges /cukor- szívbeteg stb/, fogyatékos,
  2. beilleszkedési zavarai, esetleg pszichés problémái miatt nem képes rendszeres tanulásra,
  3. nincs kellőképpen motiválva

### **Hátrányok kompenzálásának iskolai formái**

#### **Feladataink a szociális hátrányok enyhítése érdekében:**

1. Anyagi támogatás lehetőségeinek kiaknázása
2. Az önművelés igényének kialakítása.
3. A tolerancia, segítőkészség kialakítása, a másság elfogadása.
4. Praktikus ismeretek elsajátíttatása.
5. A mindennapi élethez szükséges készségek kialakítása.
6. Családi életre és egészséges életmódra nevelés.

#### **Családi hátrányok /szociális hátrányok/**

- részvétel kulturális rendezvényeken, szabadidős programokon /színház- hangversenylátogatás, játszóház
- részvétel szakkörökön
- részvétel könyvtári tevékenységekben /könyvtári órák, rendhagyó irodalomórák./
- sportversenyeken, tömegsportórákon való részvétel
- reggeli ügyelet
- szüneti programok / táboroztatás/
- felvilágosító, mentálhigiéniai tájékoztatók /védőnői, orvosi előadások, családsegítő munkatársainak, rendőrség előadása/
- családlátogatás /felvilágosítás, tanácsadás/

#### **Anyagi hátrányok kompenzálása**

- kedvezményes vagy ingyenes étkezés /3 eltartott gyerektől illetve a tartós betegség esetén 50%-os kedvezmény, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülőknek az étkezés ingyenes/
- napközis, tanulószobai elhelyezés
- kulturális rendezvények költségeihez hozzájárulás
- táboroztatási támogatás
- szociális segélyek /önkormányzat/
- tankönyv és tanszertámogatás /önkormányzat, Kisebbségi Önkormányzat/
- ruha, taneszköz, tankönyv, könyvgyűjtési akciók
- ingyenes bejárás más településről igény szerint (iskolabusz vagy tanulóberlet-térítés)
- versenyek nevezési díjának kifizetése
- iskolatej

#### **Tanulmányi hátrányok kompenzálása**

- differenciált foglalkozások tanórán
- felzárkóztató foglalkozások /egyéni munkarendes tanuló 6 órás felzárkóztatása, felvételielőkészítő foglalkozások, délutáni felzárkóztatások/

- kiscsoportos foglalkozás /integrált felzárkóztatásban részesülő osztály, csoportbontás/
- tankönyvek, taneszközök kiválasztása
- megfelelő olvasási módszerek kialakítása
- pedagógiai asszisztensek beállítása
- logopédus vagy nyelv- és beszédfejlesztési pedagógus alkalmazása

Hátrányos helyzetűnek akkor minősíthetünk egy-egy gyermeket (családot), ha a fenti szempontok szerint több dimenzióban is olyan hátrány mutatkozik, amit a család saját erejéből nem képes kompenzálni.

A hazai valóságból kiindulva egy gyerek helyzetét sok tényező determinálhatja, illetve befolyásolhatja: az adottsága, egészségi állapota, testi épsége, a család légköre, a harmóniaszintje szülei házasságában és végül, de nem utolsósorban a család szociális helyzete, életkörülményei és életmódja, azaz kultúrája.

Az egyes hátrányfajták nem függetlenek egymástól. A legtöbb hátrányfajta több mást is indukál (pl.: a munkanélküliség a szülők pszichés labilitását eredményezi, amiből a gyerekek elhanyagolása következik és ebből a gyerek beilleszkedési problémái/, éppen ezért elég gyakori, hogy a hátrányfajták halmozódnak, illetve a gyerekek több szempont szerint is hátrányos helyzetűvé válnak.

A hátrányos helyzet folyamatként is felfogható, hiszen például a lecsúszó alsó középosztályi családokat eleinte csak az egyre súlyosbodó anyagi hátrányok jellemzik, majd ezek szétzilálják a családi kapcsolatokat, amelyeknek a gyerekek is áldozatává válnak.

Külön említést érdemelnek a roma gyerekek, akik általában azért számítanak a hátrányos helyzetűek közé, mert az ő családjaikban gyakoribbak az előbb felsorolt hátrányfajták.

### **Szenvedélybetegségek megelőzésével kapcsolatos tevékenységek**

- Védőnői, orvosi előadások
- Prevenációs program anyagából előadás – rendőrségi előadó
- Családsegítő szolgálat munkatársainak előadása, beszélgetések
- Életvezetési ismeretek tanfolyamon szerzett tudás hasznosítása órákon

### **Továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás**

- az osztályfőnökök közösen felmérést végeznek 7.-8. osztályban- ezek kiértékelése
- szakmák bemutatása- előadások
- pályaválasztási tanácsadóba irányítás

### **Egészségügyi vizsgálatok**

- évenként kétszeri fogászati szűrés – ellátás folyamatosan
- tanulók általános orvosi vizsgálata, szükség esetén szakorvosi vizsgálat kérése
- gyógytorna a tanulók részére

Az általános iskola gyermekvédelmi feladatainak megvalósításában az első helyen az osztályfőnök áll.

Az osztályfőnök irányítja a vezetésére bízott osztályban a pedagógusok

/osztálytanítók, szaktanárok, napközis nevelők/ gyermekvédelmi tevékenységét. Az osztályfőnökök ismerik legbehatóbban a gyermek családi életét, környezetét, őket érő

hatásokat. Ő állapítja meg a veszélyeztetettséget, javasolja a nyilvántartásba vételt. A családlátogatások során segít a szülőknek a nevelési problémák megoldásában, és közreműködik a veszélyeztető tényezők felszámolásában. Számon tartja az igazolatlan mulasztást, segít a túlkoros tanulóknak a beilleszkedésben, a pályaválasztásban, a szabadidőhelyes eltöltésében. Mindezekből következik, hogy a gyermekvédelmi munkában az osztályfőnöknek jelentős szerepe van, és igen sok múlik hozzáállásán. Az osztályfőnök dönt, hogy iskolán belül kezelhető-e a probléma, vagy szakemberek segítségének kérésére van szükség, mivel a pedagógus önállóan viseli a gyermek veszélyeztettségével összefüggő teljes szakmai felelősséget, az észleléstől mindaddig, amíg a hatóság vagy a gyermekjóléti szolgálat felé igazolhatóan nem jelezte.

### **A sikeresség kritériumai /Mikor tekintjük elértnek a célt?/**

1. Az iskola felméri az osztályokban a hátrányos vagy veszélyeztetett helyzetű tanulókat az osztályfőnökök és ifjúságvédelmi felelősök segítségével.
2. Az iskola együttműködik más szervezetekkel, amelyek megelőzési munkát is vállalnak. Az együttműködés osztályfőnöki órákon történik /pl. rendőrség, családsegítő/
3. Családlátogatások alkalmával az osztályfőnök megismeri a veszélyeztetett, hátrányos helyzetű tanulók családi körülményeit. Eredménye: a tanulók jelentős része beilleszkedik a közösségbe, káros szokások megszűnnek.

### **A lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók támogatása**

Kiemelt célunk, hogy a korai iskolaelhagyók arányát 10% alatti szinten tartsuk. A végzettség nélküli iskolaelhagyás – az esetek többségében – nem egy adott esemény következménye, hanem évek során halmozódó problémák, konfliktusok eredménye. Minél korábbi szakaszban avatkozunk be a fiatalok lemorzsolódási folyamatába, annál nagyobb az esély arra, hogy az adott tanuló alap- és középfokú végzettséget szerez. A lemorzsolódás megelőzése érdekében intézményi szintű korai jelző- és támogatórendszert építünk ki, melynek alapja, hogy tanulókjellemezőit megismerve a rizikófaktorokat azonosítjuk, és ezeket figyelve minél korábban kiszűrjük a veszélyeztetett fiatalokat. A középfokú oktatásba jelentkező tanulók intézménybeérkezésekor kiszűrhető az a csoport, akikre fokozott figyelmet érdemes fordítani.

Számszerű dokumentációhoz köthető jellemzők: hiányzás; romló tanulmányi átlag; évismétlés. Viselkedéshez köthető előjelek: unalom a tanórák alatt, alacsony motiváció; drasztikus viselkedés-változás a tanulónál (agresszió, visszahúzódná válás stb.); kiközösítő magatartás vagy kiközösítettség.

### **Gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok megvalósítását segítő tevékenységi formák iskolánkban**

- pozitív pszichológiai hatással segíteni a tanulót,
- egészséges életmódra nevelni,
- káros szokások kialakításának megelőzése,
- veszélyeztetettség csökkentése vagy megszüntetése a lehetőségekhez mérten
- olyan környezet teremtése, amelyben a mások és a másság iránti tolerancia és a kölcsönös udvariasság természetes magatartásforma.

## **A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai gyakorlásának rendje**

A Köznevelési törvény szerint a tanulónak joga, hogy

- hozzájusson a jogai gyakorlásához szükséges információkhoz, és tájékoztassák a jogai gyakorlásához szükséges eljárásokról,
- az emberi méltóság tiszteletben tartásával szabadon véleményt nyilvánítson mindenkérdésről, az őt nevelő és oktató pedagógus munkájáról, az iskola működéséről.

Ezeket a jogokat az iskola érvényesíti a diákokkal kapcsolatosan.

A diák saját maga vagy csoport- és osztályszinten, illetve a diákönkormányzaton keresztül is kérdést intézhet az iskola vezetőjéhez, és arra a megkereséstől számított 30 napon belül választ kap.

A tanulók, diákkörök a tanulók érdekeinek képviseletére diákönkormányzatot hozhatnak létre.

A diákönkormányzat munkáját e feladatra kijelölt, felsőfokú végzettségű és pedagógus szakképzettségű személy segíti, akit a diákönkormányzat javaslatára az igazgató bíz meg egy éves időtartamra.

A diákönkormányzat a nevelőtestület véleményének kikérésével dönt:

- saját működéséről;
- a diákönkormányzat működéséhez biztosított anyagi eszközök felhasználásáról;
- hatáskörei gyakorlásáról;
- egy tanítás nélküli munkanapprogramjáról;
- az iskolai diákönkormányzat tájékoztatási rendszerének létrehozásáról és működtetéséről.

A diákönkormányzat véleményt nyilváníthat, javaslattal élhet a nevelési-oktatási intézmény működésével és a tanulókkal kapcsolatos valamennyi kérdésben.

Az iskolai diákönkormányzat képviselőit az osztályok diákönkormányzatának tagjainyílt szavazással választják meg.

Azokban az ügyekben, amelyekben a diákönkormányzat véleményének kikérése kötelező, a diákönkormányzat képviselőjét a tárgyalásra meg kell hívni, és az előterjesztést, valamint meghívóta tárgyalás határnapját legalább tizenöt nappal megelőzően meg kell küldeni a diákönkormányzat részére.

A Diákönkormányzat az iskola diákjainak érdekvédelmi és jogérvényesítő szervezete. Saját szervezeti és működési szabályzata szerint működik, amely összhangban van a Köznevelési törvény 48.§-ával és a 20/2012. EMMI rendelet 120.§-ával.

A Diákönkormányzat véleményt nyilváníthat, javaslattal élhet a nevelési- oktatási intézményműködésével és a tanulókkal kapcsolatos valamennyi kérdésben.



Az iskolai, kollégiumi diákönkormányzat véleményét –

- a) a tanulók közösségét érintő kérdések meghozatalánál,
- b) a tanulók helyzetét elemző, értékelő beszámolók elkészítéséhez, elfogadásához,
- c) a tanulói pályázatok, versenyek meghirdetéséhez, megszervezéséhez,
- d) az iskolai sportkör – a munkaterv részét képező – szakmai programjának megállapításához,
- e) az egyéb foglalkozás formáinak meghatározásához,
- f) a könyvtár, a sportlétesítmények működési rendjének kialakításához,
- g) az intézményi SZMSZ-ben meghatározott ügyekben,
- h) az iskolai étkeztetés keretében biztosított ételek minőségéről, az iskola házirendjében szabályozott módon ki kell kérni.

## **A szülő, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partnerei kapcsolattartásának formái**

Társadalmi ügy az új generációról való gondoskodás, az ifjúság nevelése. Ebben fontos szerepe van az iskolának és a munkahelyeknek, de a legfontosabb szerep a családnak.

A cél olyan tartalmas, érdemi, kölcsönös kapcsolat kialakítása szülő és iskola között, mely érvényesíti mind a szülőt, mind a tanulót, mind a pedagógust megillető jogokat, ugyanakkor ügyel kötelességeik maradéktalan betartására.

A szülő és az iskola kapcsolata:

- a szülő és az iskola kapcsolata egyenrangú partneri kapcsolat, az eredményes pedagógiai munka ennek függvénye.

Ennek formái:

- szülői értekezlet,
- fogadóóra,
- telefon,
- e-mail,
- e-napló.

Mindazelőtt megtervezett és megszervezett. A fő cél a tanuló testi, lelki, értelmi és erkölcsifejlődésének elősegítése.

A szülőknek jogaik és kötelességeik vannak. A gyermek a mindennapi életvitelben a szükségességet és támogatást elsősorban a szüleitől kaphatja meg, így jogainak gyakorlásában is rájuk számíthat elsősorban. Ez abból következik, hogy a gyermek - életkora, érettsége és adottságai miatt – jogainak személyes gyakorlásában erősen korlátozott, így segítségre és támogatásra szorul. A szülőknek kötelessége gyakorolnia a gyermek törvényes képviselőjének jogát, s köteles a szülői felügyeleti jog részeként a gyermek megfelelő gondozására és nevelésére.

A szülő jogai:

- Köznevelési intézmény választása,
- Megválaszthatja a tankötelezettség teljesítésének módját: iskolába járással, vagy indokolt esetben (az Oktatási Hivatal határozata alapján) egyéni munkarendben.

- Megismerheti és véleményezheti az iskola Pedagógiai Programját, Házi rendjét.
- Gyermek fejlődéséről, magaviseletéről és tanulmányi előmeneteléről rendszeres tájékoztatást kaphat, a felmerülő problémák megoldásához pedagógiai segítséget és tanácsokat kérhet.
- Kezdeményezheti a szülői szervezet létrehozását, részt vehet a tagok megválasztásában, mint választó és mint választható személy, és közreműködhet annak tevékenységében.
- Írásbeli javaslatára a pedagógustól, az igazgatótól, a nevelőtestülettől 30 napon belül érdemi választ kaphat problémáival kapcsolatban.
- A gyermekkel együtt független vizsgabizottság előtti beszámolási lehetőséget kérhet.
- Bármely iskolai eljárásban (fegyelmi, kártérítési) képviselheti gyermekét.

#### A szülő kötelességei:

- Meg kell tennie minden tőle elvárhatót gyermeke fejlődése érdekében.
- Biztosítani gyermeke tankötelezettségének, képzési kötelezettségének teljesítését.
- Megtenni a szükséges intézkedéseket gyermeke jogainak érvényesítésében.
- Rendszeresen kapcsolatot tartson a gyermeke pedagógusaival.
- Elősegíteni gyermekének a közösségbe történő beilleszkedését, az iskola rendjének és a közösségi élet magatartási szabályainak elfogadását.
- Tiszteletben tartani az iskola pedagógusainak és alkalmazottainak emberi méltóságát.

#### Szülői szervezet (SzSz):

- A szülők jogaik érvényesítése, kötelességük teljesítése érdekében, az intézmény működését, munkáját érintő kérdésekben véleményezési, javaslattevő joggal rendelkező szülői szervezetet (közösséget) hozhatnak létre.
- A szülői szervezet a jogainak megsértése esetén tizenöt napon belül a fenntartóhoz jogszabálysértésre hivatkozással fellebbezést nyújthat be.
- Az iskola és szülők közti tartalmas és érdemi munkakapcsolat kialakulásához figyelembe kell venni a szülőknek a köznevelési törvény által rögzített kötelességeit és jogait, hiszen a törvénymódosítás a korábban hatályos rendelkezéshez képest egyértelművé és pontosabbá teszi, milyen kötelezettségek terhelik, és milyen jogok illetik meg a szülőt. Ezek ismerete és betartása elengedhetetlen az eredményes együttműködéshez.

#### Véleményezési jog

- A szülői szervezetet véleményezési jog illeti meg:
  - az iskolai munkaterv elkészítésénél;
  - az adatkezelési szabályzat elkészítésénél, módosításánál;
  - a fenntartó a köznevelési intézmény megszüntetésével, átszervezésével, feladatának megváltoztatásával, nevének megállapításával, vezetőjének megbízásával és megbízásának visszavonásával összefüggő döntése vagy véleményének kialakítása előtt;
  - az SZMSZ elfogadásakor az iskolai szülői szervezet, közösség véleményét kell beszerezni;

- a fakultatív hit- és vallásoktatás idejének és helyének meghatározásához be kell szerezni az iskolai szülői szervezet, közösség és az iskolai diákönkormányzat véleményét.
- Az iskolai szülői szervezet, közösség figyelemmel kíséri
  - a tanulói jogok érvényesülését;
  - a pedagógiai munka eredményességét.
- A tanulók csoportját érintő bármely kérdésben tájékoztatást kérhet a nevelési-oktatási igazgatójától, az e körbe tartozó ügyek tárgyalásakor képviselője tanácskozási joggal részt vehet a nevelőtestület értekezletein.

#### Együtműködési területek

- a szülői szervezet tájékoztatása legalább évi két alkalommal
  - célja: a pedagógiai, szervezési kérdések megbeszélése, megvitatása és értékelése, illetve észrevételeik hasznosítása
- osztályonkénti szülői értekezlet félévenként legalább egy alkalommal
  - célja: tájékoztatás az iskola, illetve az osztály munkájáról, lehetőség teremtése ahhoz, hogy a szülők a törvény adta döntési és véleményezési jogukat gyakorolhassák
- konzultációk a szülőkkel történt egyeztetést követően
  - célja: tájékoztatás a tanulók tanulmányi eredményeiről, személyiségének fejlődéséről, a szülők javaslatainak, véleményének meghallgatása és hasznosítása a pedagógiai munka folyamatában
- fogadóóra félévente egy alkalommal, a negyedéves kiértékelést követően vagy egyénileg a pedagógus által meghatározott időpontban
- elektronikus ellenőrző könyv útján folyamatosan

Minden osztály, az osztály valamennyi szülőjének képviselőjében a tanítási év első szülői értekezletén megválaszt 3 szülőt, akik az osztály tanulóinak és azok szüleinek közös akaratát képviselik a SzSz üléseken és tájékoztatják a szülőket a SzSz ülésen történekről, illetve a felmerülő kérdéseket és véleményeket a szülők felé továbbítják.

A SzSz megválasztja saját tisztségviselőit (elnök, elnökhelyettes). A SzSz elnök közvetlenül az iskola igazgatójával tartja a kapcsolatot.

A SzSz akkor határozatképes, ha az érdekeltek több mint 50%-a jelen van, döntéseit nyíltszavazással, vagy egyszerű többséggel hozza.

#### **Szülői értekezletek:**

- Kialakítja osztálya tanulóközösségét, és havonta tájékoztatja a szülőket az ellenőrzőnkeresztül gyermekük tanulmányi előmeneteléről.
- A szülő és osztályfőnök közötti kapcsolattartás gyakori módja a telefonon történő személyes beszélgetés is, közösségi oldalon közös csoport, e-mail.

- Minden évben, a 1., 5., 9. évfolyamba járó gyerekek szüleinek tájékoztatása egy közös, iskolaszintű szülői értekezlettel kezdődik, melyet az iskola igazgató az osztályfőnökök közreműködésével hív össze.
- Az igazgató megismerteti a szülőket az iskolai vezetőkkel (igazgatóhelyettesek, SzSz elnök, munkaközösség-vezető) és azok feladataival.
- Tájékoztatást tart az iskola nevelési-oktatási céljairól, feladat- és követelményrendszeréről, a helyi adottságokról és lehetőségekről.
- Szól az iskola egészségnevelési programjáról, annak legfontosabb feladatairól, hogy ebben a témában a pedagógusok a szülők feltétlen együttműködését érje el.
- Felhívja a figyelmet a Házi rend legfontosabb részeire.
- Az értekezlet végén az munkaközösség-vezető bemutatja az osztályokban tanító tanárokat, majd ezután az első, ötödikes és kilencedikes osztályfőnökök megtartják első osztályszintű szülői értekezletüket.
- Az iskola és a családi ház kapcsolattartásának folyamatos és legintenzívebb eszköze eza fórum, amelyen a szülőnek nemcsak joga, hanem kötelezettsége is megjelenni.
- Az osztályfőnök itt részletesen ismerteti a Házi rendet, az iskola követelményrendszerét, az iskola pedagógiai tervében szereplő célkitűzéseket és feladatokat.
- Tájékoztatja a szülőket az osztály tanulmányi helyzetéről, a tanulók magatartásának és szorgalmának alakulásáról, az aktuális problémákról és az aktuális feladatokról.
- Felhívja a figyelmet az iskola által szervezett tanórán kívüli foglalkozásokra (korrepetálások, szakkörök, sportköri foglalkozások, kulturális rendezvények) és a szaktanárok fogadóóráinak rendjére.

### **Fogadóórák:**

A fogadóóra célja, hogy a szülők egyénileg információt kapjanak gyermekük előmeneteléről, magatartásáról, a szaktanár gyermekéről alkotott véleményéről, valamint a pedagógus és a szülő megbeszélhesse a tanuló neveléséből adódó problémákat. A beszélgetés alapja az őszinteség és a bizalomteljes légkör. A fogadóóra akkor éri el célját, ha az iskola pedagógusait sok szülő keresi fel.

A szülőkkel a szülői értekezleteken, fogadóórákon és egyéb alkalmakkor úgy kell foglalkoznunk, hogy a szülő érezze, hogy a pedagógus szereti a gyermekét. Csak így számíthatunk a bizalmukra és a további együttműködésükre.

Iskolánk az intézményi önértékelés keretében kérdőíveket készít a szülőkkel és a tanulókkal is az iskolában folyó nevelő- oktató munka eredményességének visszajelzése céljából.

### **Iskolaszék**

Iskolánkban 1992. óta eredményesen működik az Iskolaszék, melynek tagjai a szülők és a pedagógusok képviselői. A szülők közösségének fő képviseleti szerve; a 8 tagú iskolaszékben 4 fővel képviseltetik magukat.

*Feladata:* a rendszeres tájékoztatás megszervezése és működtetése a pedagógusok és a szülők kapcsolatában.

### **Írásbeli tájékoztató**

*Feladata:* a szülő tájékoztatása a tanuló tanulmányaival és magatartásával, szorgalmával összefüggő eseményekről, illetve a különféle iskolai vagy osztályszintű programokról.

### **Nyílt napok**

Feladata, hogy a szülő betekintést nyerjen az iskolai nevelő és oktató munka mindennapjaiba, ismerje meg személyesen a tanítási órák lefolyását, tájékozódjon közvetlenül gyermeke és az osztályközösség iskolai életéről.

Feladata, hogy a középfokú tanulmányok megkezdése előtt álló gyermekek szülei tájékoztatást kapjanak iskolánkról, megismerhessék az itt dolgozókat, illetve a tárgyi feltételeket, az iskolai környezetet.

### **Egyéni kapcsolatfelvétel**

*Feladata:* a szülők és a pedagógus személyes találkozási, illetve ezen keresztül egy-egy tanuló egyéni fejlesztésének segítése konkrét tanácsokkal, pl. otthoni tanulás, szabadidő helyes eltöltése, egészséges életmódra nevelés, tehetség gondozás, továbbtanulás stb. A szülő telefonon vagy írásban történt egyeztetés után bármikor felkeresheti a pedagógust.

### **A tanuló és az iskola kapcsolata:**

A Diákönkormányzat a diákok érdekvédelmi szerve.

A Diákönkormányzattal folyamatos kapcsolatot tart a nevelési igazgatóhelyettes, valamint a Diákönkormányzatot patronáló, segítő tanár.

Az igazgató vagy helyettesei negyedévente, vagy szükség esetén gyakrabban egyeztetést folytat a Diákönkormányzat képviselőivel a felvetődő aktuális kérdésekről, a programoknak megfelelően egyeztetett időben.

### **A tanulók szervezett vélemény-nyilvánításának formái:**

- a diákönkormányzat elnöke képviseli tanuló társait bizonyos esetekben az
- iskola vezetésével, a nevelőtestület értekezleteinek diákokra vonatkozó napirendi pontjainál,
- az osztályközösségek a problémák megoldására megbízott diákjaik révén
- képviselik a tanuló csoportot az igazgatójánál,
- a tanulók gondjaikkal, kéréseikkel közvetlenül is felkereshetik az igazgatót.

### **A kapcsolattartás eszközei:**

- személyes megbeszélés
- diákönkormányzati ülések
- diákparlament
- írásos tájékoztató

### **A tanulók véleménynyilvánításának lehetőségei iskolánkban:**

- A tanulónak véleménynyilvánítása során be kell tartania a Házirend szabályait.
- A tanuló véleményét önállóan, saját maga, ill. a tanulók képvisellete útján is elmondhatja.
- A tanuló képviselő útján nyilváníthatja ki véleményét a Diákönkormányzat, az egyéb iskolai közösség működése által.
- Az önálló véleménynyilvánításra az egyes iskolai fórumok adnak teret.

Ennek formái:

- személyes megbeszélés
- gyűlésen való felszólalás, véleményközlés
- írásos megkeresés, véleménynyilvánítás,
- diákparlament.

Az igazgató és a pedagógusok feladata, hogy biztosítsák a tanulók véleménynyilvánításának a szabadságát.

### **A tanulók és pedagógusok együttműködésének formái**

A tanulókat az iskola életéről, az iskolai munkaterről, illetve az aktuális feladatokról az iskola igazgatója, a diákönkormányzat felelős vezetője és az osztályfőnökök tájékoztatják:

- az iskola igazgatója legalább évente egyszer a diákközgyűlésen, valaminta diákönkormányzat
- vezetőségének ülésén,
- a diákönkormányzat vezetője havonta egyszer a diákönkormányzat vezetőségének ülésén,
- a diákönkormányzat faliújságján keresztül,
- az osztályfőnökök folyamatosan az osztályfőnöki órákon,
- a tanulókat és a tanuló szüleit a tanuló fejlődéséről, egyéni haladásáról a szaktanárok folyamatosan (szóban, illetve az ellenőrzőn, elektronikus naplón keresztül írásban) tájékoztatják.

#### **Szülő – tanár – diák együttműködés**

- A szülők és/vagy tanulók kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, illetve választott képviselőik útján közölhetik az iskola vezetőjével nevelőtestületével, pedagógusával vagy az iskolaszékkel.

#### **A pedagógusok együttműködésének formái**

- A tanév során a nevelőtestület a következő *állandó értekezleteket* tartja: alakuló, majd tanévnyitó (augusztus), félévzáró értekeztet (január), tanévzáró értekeztet (június), félévi és év végi osztályozó (január, a végzős tanulóakra vonatkozóan:április, illetve június), őszi és tavaszi nevelési értekeztet.
- Ha a nevelőtestület legalább 30 %-a, valamint az igazgató szükségesnek tartja, rendkívüli nevelőtestületi értekeztet hívható össze.

- Munkaközösségi ülések, melyet egyes nevelési, oktatási kérdés megvitatására, szervezési feladat egyéni lebontására, illetve szükség szerinti aktuális téma megbeszélésére a munkaközösségvezető hív össze.
- A 9. és 11. évfolyamon oktató tanárok fóruma (október és március hónapokban) a belépő évfolyamokon adódó aktuális problémák feltárására és kezelésére.

### **A tanulók együttműködésének formái**

- Osztályközösségek.
- Diákönkormányzat (DÖK): a tanulók és a tanulóközösségek érdekeinek képviseletére, a tanulók tanórán kívüli, szabadidős tevékenységének segítésére az iskolában DÖK működik.
- Az iskolai DÖK munkáját az osztályokban megválasztott küldöttekből álló diákönkormányzati vezetőség irányítja. A DÖK tevékenységét az iskola igazgatója által öt tanévre megbízott nevelő segíti.
- A diákközyűlés (iskolagyűlés) az iskola tanulóinak legnagyobb tájékozódó- tájékoztató fóruma, amely a tanulóközösségek által megválasztott küldöttekből áll. A diákközyűlés nyilvános, azon bármelyik tanuló megteheti közérdekű észrevételeit, javaslatait, kritikai megjegyzéseit.
- A diákközyűlés az igazgató által, illetve a diákönkormányzat működési rendjében
- meghatározottak szerint hívható össze. A tanulóifjúság tájékoztatásának fóruma még a faliújság.

### **Az iskola partnereivel való kapcsolattartás formái**

Nyitott oktatási intézményként működünk, céljainkat és feladatainkat csak akkor tudjuk megvalósítani, ha külső kapcsolatainkat oly módon tudjuk kialakítani, működtetni, hogy azok diákjaink ismereteit bővítsék, tanulási motivációját erősítsék. Ezek a kapcsolatok elősegítik azt, hogy szakmai együttműködés alakuljon ki, tevékenységünk eredményességéről visszacsatolást kapjunk, melynek hasznosításával iskolánk pedagógiai munkája gazdagodik. Kiváló kapcsolatot ápolunk a jelzőrendszer tagjaival, a partneriskolákkal,

A gyakorlati képzést folytatókat, szervezőket be kell avatni minden olyan intézményi döntés előkészítésbe, mely érinti a gyakorlati képzést. Ennek érdekében a gyakorlati képzés folytatójának, szervezőjének képviselőjét meg kell hívni azokra az értekezletekre, melyeken szóba kerülnek a gyakorlati képzés olyan vetületei:

- melyre érdemi rálátása a gyakorlati képzést folytatóknak, szervezőknek van,
- melyek hatással lehetnek az eddig végzett tevékenységre.
- napi kapcsolattartás a kommunikációs eszközök segítségével (telefon, e-mail, levél) személyes megkeresés az érintettek között (az iskolában vagy a képzőhelyen).
- Értékeljük és elismerjük a képzőhelyek szakmai képzésben kifejtett munkáját.
- Segítjük a képzőhely és a szülők közötti kommunikációt.

- Figyelemmel kísérjük a szakképzéssel kapcsolatos pályázati lehetőségeket, és informáljuk a képzőhelyeket a lehetőségekről.
- Együttműködés a gyakorlati képzés belső szakmai ellenőrzésében.
- A gyakorlati képzést folytató és szervező jogosult az intézmény számára: javaslatokattenni az általa folytatott tevékenységgel kapcsolatban, véleményezni az iskola olyan tevékenységét, mely hatással van a gyakorlati képzésre.
- Iskolánkban az iskolavezetésen kívül, a szakmai munkaközösségek vezetői és tagjai, valamint az osztályfőnökök jogosultak meghatározott szintű kapcsolattartásra a képzőhelyekkel a Szervezeti és működési szabályzat vonatkozó rendelkezéseiben olvasható.

A külső kapcsolatok rendszere, formája és módja a Szervezeti és működési szabályzatban megtalálható.

## **A tanulmányok alatti vizsgák tantárgyankénti, évfolyamonkénti követelményeit és az alkalmassági vizsga szabályait, valamint középfokú iskola esetében a szóbeli felvételi vizsga követelményeit**

*Középfokú iskola esetében a szóbeli felvételi vizsga követelményei:*

A középiskolai osztályainkba jelentkezők részére nem tartunk felvételi vizsgát, esetleg egy kötetlen elbeszélgetésen vesznek részt a tanulók és szüleik, a felvételi rangsor összeállítása atanulmányi átlag alapján történik.

**Tanulmányok alatti vizsga:** A tanulmányok alatti vizsgákon az alábbi tantárgyakból kell írásbeli, szóbeli vagy gyakorlati vizsgarészeket tenniük a tanulóknak

<b>Tantárgy</b>	<b>Írásbeli</b>	<b>Szóbeli</b>	<b>Gyakorlati</b>
<b>Magyar nyelv és irodalom</b>	x	x	
<b>Idegen nyelvek</b>	x	x	
<b>Matematika</b>	X	X	
<b>Környezetismeret</b>	x	x	
<b>Történelem</b>	x	x	
<b>Állampolgári ismeretek</b>	x	x	
<b>Bibliaismeret</b>	x	x	
<b>Természettudomány</b>	x	x	
<b>Biológia-egészségtan</b>	x	x	
<b>Fizika</b>	x	x	
<b>Kémia</b>	x	x	
<b>Földrajz</b>	x	x	
<b>Ének-zene</b>		x	x



<b>Vizuális kultúra</b>	<b>x</b>		<b>x</b>
<b>Dráma és színház</b>		<b>x</b>	
<b>Mozgókép-kultúra és médiaismeret</b>		<b>x</b>	<b>x</b>
<b>Technika és tervezés</b>		<b>x</b>	<b>x</b>
<b>Digitális kultúra</b>		<b>x</b>	<b>x</b>
<b>Természetismeret</b>	<b>x</b>	<b>x</b>	
<b>Testnevelés</b>		<b>x</b>	<b>x</b>
<b>Szakmai-elméleti tárgyak</b>	<b>x</b>	<b>x</b>	

A tanulmányok alatti vizsgák tantárgyankénti és évfolyamonkénti követelményét a 14. sz. melléklet tartalmazza.

### **Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai**

(szükség esetén különbözeti vizsgával, egyéni segítségnyújtással, türelmi idő biztosításával vagy évfolyamismérléssel)

#### **Felvétel, átvétel magasabb évfolyamra**

Iskolánkban a felvételi körzetben lakó tanulók közül mindenkit kötelesek vagyunk átvenni, ha a tanuló iskolát kíván változtatni. Más körzetben élő tanulókat is felvesszünk, ha azt az évfolyam létszáma lehetővé teszi.

#### **A szülőnek be kell mutatni:**

- a tanuló bemutatja a bizonyítványát, a tanév megkezdése után érkezők az ellenőrzőjük, annak hiányában az előző iskola igazolását a tanév során szerzett érdemjegyeiről, illetve szöveges értékeléséről.
- be kell mutatni a tanuló nevére kiállított személyazonosságot igazoló hatósági igazolványokat

#### **Az átvételi eljárás rendje**

- az igazgató az átvételről a kérvény benyújtását követő 15 napon belül írásban rögzített tanulói jogviszonyt létesítő vagy a kérelmet elutasító határozatot hoz az igazgató ezt követően értesíti az átvételi kérelem elbírálásáról a szülőt a döntést megalapozó indokolással, a fellebbezésre vonatkozó tájékoztatással, továbbá átvétel esetén az előző iskola igazgatóját is
- kedvező elbírálás esetén a tanuló az értesítés kézhezvételétől számított 1 napon belülről köteles felvenni a kapcsolatot osztályfőnökével, beiratkozni és beszerezni a tanuláshoz szükséges eszközöket

## **Az elutasítás okai ( a nem körzetben lakó tanulók esetén) a következők lehetnek**

- helyhiány a választott általános iskolai osztályban
- tanköteles korú tanuló esetén 30 feletti igazolatlan óraszám
- az előző oktatási intézményben a diák ellen indított fegyelmi eljárás (amennyiben erről információval rendelkezünk)
- ha magatartása vagy szorgalma rossz, hanyag, változó minőségű,
- ha viselkedése, világnézete, nem felel meg az iskola keresztyén értékrendjének
- tanulmányi átlaga 3,5 alatti

## **Az átvételi eljárás következményei**

Az igazgató dönt arról, hogy az adott évfolyamba és osztályba való átvétel esetén szükséges-e különbözeti vizsga letétele.

A felvételt követő fél évben a tanuló lehetőséget kap a hiányok pótlására. A felzárkóztatás a szaktanár irányításával történik.

A tanuló köteles részt venni a felzárkóztató foglalkozásokon.

A felzárkóztató időszak végén a tanulónak - az iskola helyi tantervében meghatározott követelmények alapján összeállított - különbözeti vizsgát kell tennie azokból a tantárgyakból, amelyeket előző iskolájában - a bizonyítvány bejegyzése alapján nem tanult vagy amelyekből eltérő helyi tanterv alapján tanult és így adott tananyagrészekből hiányosságai vannak.

## **Gimnázium, technikum**

Iskolánk felvételi vizsgát nem tart, csak egy kötetlen beszélgetést folytat a tanulóval és a szüleivel. A felvételi kérelmekről a tanulók általános iskolai tanulmányi eredménye alapján dönt, a felvételiző tanuló általános iskolai tanulmányait igazoló bizonyítványában, félévi értesítőjében (ellenőrzőjében) szereplő osztályzatait, minősítéseit alapján.

A felvételi eljárás során a 7. osztály év végi és a 8. osztály félévi eredményeket vesszük figyelembe az alábbi tantárgyakból: magyar nyelv és irodalom, történelem, matematika, idegen nyelv, fizika, kémia, biológia, földrajz, informatika.

Az intézménybe történő felvételi eljárás során előnyt élvez a baptista felekezetű családból érkező vagy a Magyarországi Baptista Egyház belső egyházi jogi személyei által fenntartott intézményből érkező tanuló.

### **Általános iskolánkból jelentkező tanulók felvételének szabályai:**

- **4.0 feletti tanulmányi átlag feletti eredmény,**
- **a** hetedik év végi és a nyolcadik félévi magyar nyelv és irodalom, történelem, matematika, idegen nyelv, fizika, kémia, biológia, földrajz, informatika/ *Digitális kultúra* jegyek átlaga
- Az intézménybe történő felvételi eljárás során előnyt élvez a baptista felekezetű családból érkező vagy a Magyarországi Baptista Egyház belső egyházi jogi személyei által fenntartott intézményből érkező tanuló.
- A beiratkozás feltétele a jogszabály által előírt iskolai végzettség igazolása.

## **Az átvétel szabályai a gimnáziumi, szakgimnáziumi osztályokba a szakközépiskolából**

### **Átjárhatóság a szakközépiskola és más iskolatípusok között**

Az iskolai rendszerű szakképzésben kiemelkedő jelentősége van az egyes iskolatípusok, szakmacsoportok, szakképesítések közötti átjárhatóságnak. Az alapfokú iskolából a szakképzésbe történő bekapcsolódás kérdése mellett legalább olyan fontos szabályozási kérdése a szakközépiskola és a gimnázium, technikum közötti, valamint az egyes szakképző iskolai képzési típusok közötti átjárhatóság.

A szakképzési törvény biztosította lehetőségeket az általános képzési-oktatási utak kiegészítései, ám nem jelentenek kizárólagosságot. A szabályozás érinti a szakképző iskola első három éve után megszerzhető érettségit, az érettségre épülő szakképesítések érettségi nélkül történő megszerzésének a lehetőségét, valamint az érettségit nem adó és az érettségit adó iskolatípusok közötti átjárhatóságot is.

2020. szeptember 1-től a szakképző iskolában és a technikumban is ágazati alapképzés történeke képzés első szakaszában, a 9. évfolyam végén van átjárhatóság a két iskolatípus között különbözeti vizsga nélkül. Az ágazati alapképzés ágazati alapvizsgával zárul. Az ágazati alapvizsga alkalmas egyszerű munkakörök betöltésére. A szakmai képzés lehetőséget biztosít a csak érettségizett, gimnáziumot végzettek, valamint az egyetemi tanulmányaikat feladó fiatalok részére. Erre szolgál a technikum 2 éves képzése.

### **Átvétel vagy felvétel a szakközépiskolából**

A szakközépiskola 9-11. évfolyamát eredményesen elvégzettek esetében a továbbhaladás – szakgimnáziumba történő átvétel esetén – a szakgimnázium tizedik évfolyamán biztosított. Ennek oka az, hogy a szakközépiskola összesen három éve alatt megkövetelt és teljesítendő közismereti tartalmat a törvény egy tanévnnyinek ismeri el, így a szakközépiskola első három évfolyamának elvégzésével a szakgimnázium kilencedik évfolyamát teljesítettnek veszi. Ennek megfelelően a szakközépiskolai végzettséggel rendelkező tanulót kérésére a szakgimnázium tizedik évfolyamára fel kell venni, ha a tanuló a szakgimnáziumba történő felvétel egyéb követelményeit is teljesíti. A felvétel csak a tanuló (szülő) kérésére történhet, a kérdésben az igazgatója határozatot hoz.

2020. szeptember 1-től a szakképző iskolában és a technikumban is ágazati alapképzés történeke képzés első szakaszában, a 9. évfolyam végén van átjárhatóság a két iskolatípus között különbözeti vizsga nélkül. Az ágazati alapképzés ágazati alapvizsgával zárul. Az ágazati alapvizsga alkalmas egyszerű munkakörök betöltésére. A szakmai képzés lehetőséget biztosít a csak érettségizett, gimnáziumot végzettek, valamint az egyetemi tanulmányaikat feladó fiatalok részére. Erre szolgál a technikum 2 éves képzése.

## **Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv**

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának célja, hogy a tanulók:

- ismerjék meg az elsősegélynyújtás fogalmát,
- ismerjék meg az élettannal, anatómiával kapcsolatos legfontosabb alapfogalmakat,
- ismerjék fel a vészhelyzeteket,
- tudják a leggyakrabban előforduló sérülések élettani hátterét, várható következményeit,
- sajátítsák el a legalapvetőbb elsősegély-nyújtási módokat,
- ismerkedjenek meg a mentőszolgálat felépítésével és működésével,
- sajátítsák el, mikor és hogyan kell mentőt hívni.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos kiemelt feladatok:

- a tanulók korszerű ismeretekkel és az azok gyakorlásához szükséges készségekkel és jártasságokkal rendelkezzenek elsősegély-nyújtási alapismeretek területén,
- a tanulóknak bemutatjuk és gyakoroltatjuk velük elsősegély-nyújtás alapismereteit,
- a tanulók az életkoruknak megfelelő szinten – a tanórai és a tanórán kívüli (egyéb) foglalkozások keretében – foglalkoznak az elsősegély-nyújtással kapcsolatos legfontosabb alapismeretekkel.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos feladatok megvalósításának elősegítése

Az alcímben foglalt feladatok elősegítése érdekében:

- az iskola kapcsolatot épít ki az Országos Mentőszolgálattal és a Baptista Szeretetszolgálat mentőegységével,
- tanulóink bekapcsolódnak az elsősegély-nyújtással kapcsolatos iskolán kívüli vetélkedőkbe,
- támogatjuk a pedagógusok részvételét 30 óras, elsősegély-nyújtási ismeretekkel foglalkozó továbbképzésen.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítását elsősorban a következő tevékenységformák szolgálják:

A helyi tantervben szereplő alábbi tantárgyak tananyagaihoz kapcsolódó alábbi ismeretek:

Elsősegély-nyújtási alapismeretek

Tantárgy	Elsősegélynyújtási alapismeret
biológia	-rovarcsípések -légúti akadály -artériás és ütőeres vérzés -komplex újraélesztés
kémia	-mérgezők -vegyszer okozta sérülések -savmarás -égési sérülések -forrázás -szénmonoxid mérgezés
fizika	-égési sérülések

	-forrázás
testnevelés	esések, ütközések, rándulás, ficam, ájulás, menstruációs problémák, szapora légzés, szív-és érrendszeri problémák

Általános iskolás kortól kezdve lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a tanulók az elsősegélynyújtás alapismereteivel megismerkedhessenek.

Az oktatási intézmény maga is lehet baleset forrása, hiszen a mozgásos órák, foglalkozások (testnevelés, sportkör stb.), a szünetekben történő önfelelt játék, a legprecízebb tanári felügyelet mellett is tartogathat, eredményezhet kisebb-nagyobb baleseteket. A tanulónak meg kell tanulniuk, el kell sajátítaniuk azokat az ismereteket, amelyekkel gyors segítséget nyújthatnak társaiknak (a baleset során keletkezett helyzet felismerése, stb.) addig, míg a szakszerű segítség meg nem érkezik.

Ma Magyarországon több olyan baleset is történik, amely során kisebb lett volna a baj, ha a közelben van olyan személy, aki mer vagy tud gyors segítséget nyújtani a bajba jutottaknak, addig, míg a mentő megérkezik. Elsősegélynyújtó ismeretek elsajátítása elsősorban a jogosítvány megszerzéséhez köthető, ahol a megszerzett ismereteket rövid ideig, kevés gyakorlással szerzik meg.

Az általános iskolában kezdődő ismeretsajátítás segítséget nyújthat abban, hogy a későbbiekben tanulóink stabil ismeretekkel bármilyen baleseti szituációban hatékonyan tudjanak segítségére lenni a balesetet szenvedett társának.

Ehhez a tanulónak a következő ismeretek megszerzésére van szüksége.

<b>Cím</b>	<b>Téma</b>
Az elsősegélynyújtás alapjai	Az elsősegélynyújtás fogalma Az elsősegélynyújtás jogi háttere Helyszínbiztosítás
Általános betegvizsgálat	Általános betegvizsgálat A keringés és a légzés vizsgálata
Vérzések és ellátásuk	A keringési rendszer felépítése Vérzések típusai Sokk Kötözések
Végtagsérülések	Csont- és izomrendszer felépítése Végtagsérülések Rögzítési módok
Fej- és gerincsérülések	Koponyatörések és sérülések Gerincsérülés Mellkas-sérülés

Kötözések és rögzítések gyakorlat	Fedőkötés Nyomókötés Sapka-, parittyakötés Rögzítés háromszögletű kendővel Gerinchordágy, Kramer-sín, Stif-neck gallér használata
Légútbiztosítás	A légző szervrendszer felépítése Légút biztosítási lehetőségek Légúti idegentest eltávolítása
Mérgezések	Ételmérgezések Gázmérgezések Gyógyszer-, alkohol- és egyéb vegyszerek okozta mérgezések
Égési sérülések	A kültakaró felépítése Égési sérülések típusai Égési sérülések ellátása Füstmérgezés
Komplex újraélesztés elmélete	Komplex újraélesztés fogalma
Komplex újraélesztés gyakorlata	Komplex újraélesztés
Cukorbetegség, allergia	Cukorbetegség ellátása Allergiás tünetek kezelése
Idegrendszeri kórfolyamatok	Epilepszia Stroke Hisztéria
Hő ártalmak	Hideg okozta sérülések Hókimérülés Hőguta
Aramütések	Aramütés Villámlás
Tömegbalesetek	Mentésszervezés tömegbalesetek esetén Sérülések rangsorolása
Tömegbalesetek	Sérülések ellátása Baleseti helyszín felszámolása
Gyermeكبalesetek	Tipikus gyermeكبalesetek Különbségek a gyermek és a felnőtt ellátásban
Kisgyermek komplex újraélesztése	Kisgyermek komplex újraélesztése

**Megvalósítása:** A témakörökhöz szakemberek segítségét veszi igénybe az iskola-védőnő, gyermekorvos. Az ismeretek elsajátítása már alsóban, a tanulók életkorához igazodva elkezdődik, felsőben tanórai keretben vagy egyéb foglalkozások során történhet.

## HELYI TANTERV

A Nat-ban megfogalmazottak alapján a kerettantervek határozzák meg a tanulás-tanítás folyamatában elsajátítandó fejlesztési követelményeket, az elvárt tudás mélységét.

A nevelés-oktatás 12 évfolyama egységes folyamat, amely három képzési szakaszra oszlik.

A Nat-ban meghatározott fejlesztési feladatok az egyes képzési szakaszokhoz kapcsolódnak. Ezek a következők:

az alpfokú nevelés-oktatás szakasza:

- 1–4. évfolyam;
- 5–8. évfolyam;

a középfokú nevelés-oktatás szakasza:

- 9–12. évfolyam

Az *alsóban* (1–4. évfolyam) első két évében a szabályozás lehetővé teszi az ebben az életkorban különösen jelentős egyéni különbségek kezelését.

A 3–4. évfolyamon erőteljesebbé válnak, a negyedik évfolyam végére meghatározóak a meghatározott tanítási-tanulási folyamatok. A Nat az első négy évfolyamot tekinti az első önálló képzési szakasznak.

A *felsőben* (5–8. évfolyam) a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, készségegyüttesek és tudástartalmak megalapozásának a folytatása.

A 7–8. évfolyam alapvető feladata a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, azaz megerősítése, bővítése, finomítása, hatékonyságuk, változékonyságuk növelése.

A Nat a második négy évfolyamot tekinti a második önálló képzési szakasznak.

A középfokú nevelés-oktatás szakaszában a középfokú iskola az általános iskola befejezése után (nyolc vagy hat évfolyamos gimnázium esetében az általános iskola negyedik vagy hatodik évfolyamának elvégzése után) kezdődik, és a tankötelezettség végéig, illetve a középfokú tanulmányok lezárásáig végzi nevelő-oktató tevékenységét. Feladata felkészítés a felnőtt társadalomba való beilleszkedésre az ehhez szükséges műveltség-tartalom biztosításával, továbbá a pályaorientáció, illetve felkészítés a felsőfokú tanulmányok megkezdésére vagy a munkába állásra.

### A tanulók napi és heti terhelése a módosított Nat alapján

**A tanuló napi terhelése nem lehet több:**

- 1-4-évfolyamon: **napi 6 tanítási óránál**
- 5-8.évfolyamon és nyelvi előkészítő évfolyamon **napi 7 tanítási óránál**
- 9-13. évfolyamon: **napi 8 tanítási óránál**

**A tanuló kötelező és választható tanítási óráinak összege egy tanítási héten:**

- 1-3.évfolyamon: **24 óra**
- 4. évfolyamon: **25 óra**
- 5-6. évfolyamon: **28 óra**
- 7-8. évfolyamon: **30 óra**
- 9-13.évfolyamon: **34 óra lehet.**

**A napi és a heti terhelésbe nem kell figyelembe venni:**

- az **egyházi köznevelési intézményben szervezett hitéleti oktatásra vonatkozó tantárgy,**
- a tanuló heti kötelező tanóráinak száma és az osztályok engedélyezett heti időkerete különböző terhére megszervezett **egyéb foglalkozások,**
- a nemzeti köznevelésről szóló törvény 7. § (6) bekezdése **szerinti sportiskolában mindennapos testnevelési órákat meghaladó többlet testnevelési óra,** valamint a **mindennapos testnevelés keretében szervezett iskolai sportköri foglalkozások,**
- a nemzeti köznevelésről szóló törvény 27. § (5)–(8) bekezdése alapján szervezett foglalkozások a nemzeti köznevelésről szóló törvény 6. melléklet E oszlopában foglaltak alapján szervezett egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációstanórai foglalkozás óraszámait.

A Nat-ban megfogalmazott elvek, célok, fejlesztési feladatok és műveltségi tartalmak a képzés szakasz sajátosságai szerint több változatban elkészített kerettantervekben jelennek meg.

Az intézmények az oktatásért felelős miniszter által kiadott, illetve jóváhagyott kerettantervekből választhatnak, amelyek a tartalmi szabályozás következő szintjét jelentik. Az egyes iskolatípusokban és oktatási szakaszokban a kerettantervek rögzítik a nevelés és oktatás céljait, a tantárgyi rendszert, az egyes tantárgyak témaköreit, tartalmát, a tantárgykegy vagy két évfolyamonkénti követelményeit, a tantárgyközi tudás- és készségterületek fejlesztésének feladatait, és közlik a követelmények teljesítéséhez rendelkezésre álló, illetve ajánlott időkeretet.

Az intézmény szakmai önállóságát a kerettantervekben kötelező tartalommal nemszabályozott időkeret szabad felhasználása, a módszertani szabadság, az engedélyezett kerettantervek közötti választás, illetve az egyedi tantervek engedélyeztetési lehetősége biztosítja.

A kerettantervek határozzák meg a tanulás-tanítás folyamatában elsajátítandó fejlesztési követelményeket, továbbá az elvárt tudás mélységét, szervezettségét, és alapul szolgálnak a kimeneti követelmények meghatározásához.

**Javaslat a tanulók heti kötelező alapóraszámára és maximális óraszámára évfolyamonként**

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	K	L	M
I		I.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	10.	11.	12.
2	<b>Alapóraszám</b>	<b>22</b>	<b>22</b>	<b>22</b>	<b>23</b>	<b>27*</b>	<b>26*</b>	<b>28*</b>	<b>28*</b>	<b>32</b>	<b>30</b>	<b>29</b>
3.	<b>Maximális óraszám*</b>	<b>24</b>	<b>24</b>	<b>24</b>	<b>25</b>	<b>28</b>	<b>28</b>	<b>30</b>	<b>30</b>	<b>34</b>	<b>34</b>	<b>34</b>



**Javaslat a tanulók heti kötelező alapóraszámára és maximális óraszámára  
évfolyamonként**

BAPTISTA OKTATÁS

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	K	L	M
1		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	10.	11.	12.
2	Alapóraszám	22	22	22	23	27*	26*	28*	28*	32	30	29
		<p>Az 5-8. évfolyam alapóraszámait a hon- és népismeret, valamint a dráma és színház tantárgyak 1-1 tanórájával növekednek az intézményi döntés alapján meghatározott évfolyamokon.</p> <p>Az 5-8. évfolyamok esetében a hon- és népismeret, illetve a dráma és színház tárgyak közül egy évfolyamra egyszerre csak az egyik tervezhető.</p>										
3.	Maximális óraszám**	24	24	24	25	28	28	30	30	34	34	34

**A választott kerettanterv megnevezése, ideértve bármely, az oktatásért felelős miniszter által kiadott vagy jóváhagyott kerettantervek közül választott kerettanterv megnevezését**

Helyi tantervi óraszámok

– 2023-24. tanévtől

Tantárgyak	1. évf. angol	1.évf.	2. évf. angol	2. évf.	3. évf. angol	3. évf.	4. évf.an gol	4.évf.	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Magyar nyelv és irodalom	7	8	7	8	5	5	5	5	4	4	3	3
Angol nyelvek	1		1		1		3	2	3	3	4	4
Matematika	4	4	4	4	4	5	4	5	4	4	3	4
Történelem									2	2	2	2
Állampolgári ismeretek												1
Bibliaismeret	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Környezetismeret					1	1	1	1				
Természetismeret									2	2		
Biológia											2	1
Fizika											1	2
Kémia											1	2
Földrajz											2	1
Ének-zene	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1
Vizuális kultúra	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1	1

Hon- és népis.											1		
Dráma és színház												1	
Informatika/ Digitális kultúra					1	1	1	1	1	1	1	1	1
Technika/ technika és tervezés	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Testnevelés	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	5	5
Szabadon választott mozgás	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2			
Osztályfőnöki										1	1	1	1
sakk	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1			
Rendelkezésre álló órakeret	24	24	24	24	24	24	25	25	28	28	30	30	

A bibliismeret tantárgyat napi és a heti terhelésbe nem kell figyelembe venni.

### Kerettanterv az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára Alapfokú nevelés-oktatás szakasza I–4. évfolyam

#### Kötelező tantárgyak és óraszámok az I–4. évfolyamon

Tantárgyak	1. évfolyam	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	7	7	6	7
Matematika	4	4	3	4
Etika	1	1	1	1
Környezetismeret	-	-	1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	1
Digitális kultúra	-	-	1	1
Technika és tervezés	1	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5
Szabadon tervezhető órakeret (magyar nyelv és irodalom)	2	2	2	2
Rendelkezésre álló órakeret	24	24	24	25

#### Alapfokú nevelés-oktatás szakasza 5-8. évfolyam Kötelező tantárgyak és óraszámok

Tantárgyak	5. évfolyam	6. évfolyam	2 tanéves óraszám	7. évfolyam	8. évfolyam	2 tanéves óraszám
	Heti óraszám			Heti óraszám		
Magyar nyelv és irodalom	4	4	288	4	4	288
Idegen nyelv	-	-	-	2	2	144
Matematika	4	4	288	4	4	288
Etika	1	1	72	1	1	72
Történelem	2	2	144	2	1	108
Hon- és népismeret	1	-	36	-	-	-
Természettudomány	2	3	180	5	5	360
Állampolgári ismeretek	-	-	-	-	1	36

Ének-zene	2	2	144	1	1	72
Vizuális kultúra	2	2	144	1	1	72
Digitális kultúra	1	1	72	1	1	72
Technika és tervezés	1	1	72	1	1	72
Testnevelés	5	5	360	5	5	360
Osztályfőnöki óra (közösségi nevelés)	1	1	72	1	1	72
<b>Szabadon tervezhető órakeret</b> (magyar nyelv és irodalom)	<b>2</b>	<b>2</b>	<b>144</b>	<b>2</b>	<b>2</b>	<b>144</b>
<b>Heti órakeret</b>	<b>28</b>	<b>28</b>		<b>30</b>	<b>30</b>	

## GIMNÁZIUM

### A gimnázium helyi tantervi óraszámjai

1	Tantárgyak műveltségi terület szerinti felosztásban	A gimnáziumi képzés nevelési-oktatási szakaszai			
		9	10	11	12
3	<b>Magyar nyelv és irodalom</b>				
4	magyar nyelv és irodalom	3	4	4+1	4+1
5	<b>Matematika</b>				
6	matematika	3	3	3+1	3+1
7	<b>Történelem és állampolgári ismeretek</b>				
8	történelem	2	2	3	3+1
9	állampolgári ismeretek				1
10	hon- és népismeret				
11	<b>Bibliaismeret</b>	+1	+1	+1	+1
12	<b>Természettudomány és földrajz</b>				

13	környezetismeret				
14	természettudomány			2	
15	kémia	1	2		
16	fizika	2	3		
17	biológia	3	2		
18	földrajz	2	1		
19	<b>Idegen nyelv</b>				
20	első élő idegen nyelv angol	3+1	3+1	4+1	4+1
21	második idegen nyelv német	3	3	3	3
22	<b>Művészetek</b>				
23	éneke-zene	1	1		
24	vizuális kultúra	1	1		
25	dráma és színház				
26	mozgóképkultúra és médiaismeret				1
27	<b>Technológia</b>				
28	technika és tervezés				
29	digitális kultúra	2	1	2	
30	<b>Testnevelés és egészségfejlesztés</b>				
31	testnevelés	5	5	5	5
32	közösségi nevelés (osztályfőnöki)	1	1	1	1
33	kötött célú órakeret			4	4
34	<b>Kötelező alapóraszám</b>				
35	Szabadon tervezhető órakeret	(2=angol, biblia)	(2=angol, biblia)	(4=angol, biblia, magyar, matek)	(5=angol, biblia, magyar, matek, történelem)
36	<b>Maximális órakeret</b>	<b>34</b>	<b>34</b>	<b>34</b>	<b>34</b>

## SZAKGIMNÁZIUM (2020-tól technikum)

<i>Szakmacsoport</i>	<i>Ágazat</i>	<i>OKJ szám</i>	<i>Szakképesítés megnevezése</i>	<i>Képzési idő</i>	<i>Évfolyam</i>	<i>Munkarend</i>
<i>Közlekedés</i>	<i>Közlekedés gépész XXII.</i>	<i>54 525 02</i>	<i>Autószerelő</i>	<i>5 (4+1)</i>	<i>9-13.</i>	<i>nappali rendszerű</i>

### TECHNIKUM óraszámaink

<b>Tantárgyak</b>		<b>9.</b>	<b>10.</b>	<b>11.</b>	<b>12.</b>	<b>13.</b>	<b>9-13. óraszám összesen</b>
<b>Közismereti oktatás</b>	Magyar nyelv és irodalom	4+1	5	3	3+1	0	592
	Idegen nyelv	4	4	3	3	3+6	768
	Matematika	4+1	4+1	3+1	3+1	0	628
	Történelem	3+1	3	2	2	0	386
	Állampolgári ismeretek	0	0	0	1	0	31
	Digitális kultúra	1	0	0	0	0	36
	Testnevelés	4	4	3	3	0	504
	Osztályfőnöki	1	1	1	1	1	170
	Kötelező komplex természettudományos tantárgy	3	0	0	0	0	108

Ágazathoz kapcsolódó tantárgy:pl. fizika, kémia, biológia, idegen nyelv	0	2	2	0	0	144
Érettségire felkészítő tantárgy	0	0	2	2	0	134
Pénzügyi és vállalkozói ismeretek	0	1	0	0	0	36
<b>Összes közismereti óraszám</b>	<b>24+3</b>	<b>24+1</b>	<b>19+1</b>	<b>18+2</b>	<b>4+6</b>	<b>3547</b>
Bibliaismeret (fakultáció az érettségire felkészítőnél)	1	1	1	1	0	139
Ágazati alapozó oktatás	7	9	0	0	0	576
Szakirányú oktatás	0	0	14	14	24	1682
Szabadon tervezhető órakeret (közismeret)(magyar nyelv és irodalom, idegen nyelv, matematika, történelem)	3	1	1	2	6	428
Tanítási hetek száma	36	36	36	31	31	
<b>Éves összes óraszám</b>	<b>1260</b>	<b>1260</b>	<b>1260</b>	<b>1085</b>	<b>1054</b>	<b>5919</b>
<b>Rendelkezésre álló órakeret/hét</b>	<b>34</b>	<b>34</b>	<b>34</b>	<b>34</b>	<b>34</b>	

**A választott kerettanterv által meghatározott óraszám feletti kötelező tanórai foglalkozások, továbbá a kerettantervben meghatározottakon felül a nem kötelező tanórai foglalkozások megtanítandó és elsajátítandó tananyagát, az ehhez szükséges kötelező, kötelezően választandó vagy szabadon választható tanórai foglalkozások megnevezését, óraszámát**

A választott kerettanterv által meghatározott óraszám feletti kötelező tanórai foglalkozásokat nem szervez az intézmény. A kötelező vizsgatárgyakon túl az intézmény vállalja, hogy a helyi tanterv szerint az intézményi óratervben szereplő azon tárgyakból, amelyekből szervezhető érettségi vizsga, felkészíti a tanulókat a középszintű vizsgaszintjén.

**Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei figyelembe véve a tankönyv térítésmentes igénybevétele biztosításának kötelezettségét**

*Tankönyv:* az a könyv – beleértve a szótárt, a szöveggyűjteményt, az atlaszt, a kislexikont, a munkatankönyvet, a munkafüzetet, a feladatgyűjteményt – vagy a digitális tananyag vagy a

nevelési-oktatási program részét alkotó információhordozó, feladathordozó amelyet jogszabályban meghatározott eljárásban tankönyvvé nyilvánítottak.

A taneszköz: a nevelési-oktatási intézményben a pedagógiai programban foglaltak alapján és annak végrehajtására szolgáló szemléltető, a nevelés-oktatás céljait szolgáló pedagógiai szakmai eszköz.

A tankönyvellátás állami feladat. A tankönyvellátás rendszerének működtetéséért az oktatásért felelős miniszter felelős.

Az iskola az iskolai tankönyvrendelés keretében a Nat szerinti kerettantervi tantárgyhoz, témakörhöz kizárólag a tankönyvjegyzéken szereplő tankönyvek közül választhat. Iskolában az oktató munka során csak olyan nyomtatott taneszközöket használnak a tananyag feldolgozásához, melyet hivatalosan tankönyvvé nyilvánítottak.

Az iskolai tankönyvekhez (munkafüzetekhez nem) **a 2020-21-es tanévtől minden diák ingyenesen juthat hozzá a köznevelési intézményben tanulók is és a szakképzésben tanulók is.**

A tankönyvek egy része könyvtári állományban van, így a tanulóknak azt a tanév végén le kell adni a házi rendben meghatározottak szerint. Az elveszett, a megrongálódás miatt használhatatlan tankönyveket a házi rendben meghatározottak alapján a szülőnek kártérítést kell fizetni.

## Taneszközök

A nyomtatott taneszközön túl néhány tantárgynál egyéb eszközökre is szükség van. Az egyes évfolyamokon a különféle tantárgyak feldolgozásához szükséges kötelező tanulói taneszközöket a nevelők szakmai munkaközösségei, munkaközösség hiányában a szaktanárok határozzák meg az iskola helyi tanterve alapján. Évfolyamonként, tantárgyanként kerül meghatározásra. A szülőket tájékoztatni kell azokról a tanulmányi segédletekről, taneszközökről, ruházati felszerelésekről is, amelyekre a következő tanévben a tanulmányi munkához szükség lesz.

A taneszközök kiválasztásánál a szakmai munkaközösségek a következő szempontokat veszik figyelembe:

- a taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének,
- az egyes taneszközök kiválasztásánál azokat az eszközöket kell előnyben részesíteni, amelyek több tanéven keresztül használhatóak,
- a taneszközök használatában az állandóságra törekszünk: új taneszköz használatát csak nagyon szükséges, az oktatás minőségét lényegesen jobbító esetben vezetünk be.
- A taneszközök ára feleljen meg annak az összegnek, amelyet a magasabb jogszabályban foglaltak alapján az iskolai szülői szervezet évente meghatároz.



A kötelezően túli taneszközök beszerzéséről - az anyagi erőforrások függvényében - a munkaközösségek javaslatára az intézményvezetés dönt.

## **A Nemzeti alaptantervben (Nat) meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályai**

*Az 1-2. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása:*

Az alapozó szakaszban történik az alapvető készségek, szokások kialakítása, a képességek fejlesztése. Az 1-2. osztályban folyó munka alapozó jellegű, mely a családi és óvodai neveléseredményeire épül. Ez az alapfokú nevelés-oktatás bevezető szakasza, melyben fokozatosan átvezetjük a gyermeket az iskolai tanulás tevékenységeibe. Az iskola fogékonyra teszi a gyermeket a környezete megismerésére, a társas kapcsolatok kialakítására.

Feladataink:

- a tanulást megszerettető, motiváló hatású osztályközösség kialakítása
- a tanulók énképének, önismeretének formálása
- a tanulók képességeinek, a tanítás-tanulás folyamatában a jártasságok, készségfejlesztése
- korszerű tanulásszervezési, differenciálási módszerek használata
- az alapkészségek, alapkompenciák megalapozás, megerősítése és fejlesztése
- a tanulók között az első két évben tapasztalható jelentős egyéni fejlődésbeli különbségek pedagógiai kezelése
- a tanulási nehézségek feltérképezése, a felzárkóztatás, a fejlesztő munkamegszervezése
- műveltségi területek tananyagának minél magasabb szintű elsajátítása
- a tanulás tanítása
- az életkornak megfelelő helyes tanulási szokások, technikák kialakítása
- a közösségben folyó tanuláshoz szükséges értelmi, érzelmi tulajdonságok, a kötelesség tudatformálása
- napirend kialakítása, az életkori sajátosságokhoz igazodó szokásrend kialakítása
- az iskolai közösség megismerése, helyes viselkedési, magatartási szabályokelfogadása
- az esélyegyenlőség lehetőségeinek megteremtésére törekszünk egyéni bánásmóddal
- a tehetséges tanulók számára tehetséggondozó tevékenységek szervezése, fejlődésük segítése, versenyeztetés
- a művészetek iránti fogékonyság kialakítása
- egészséges életmódra nevelés a tanórákon és a tanórán kívüli tevékenységek során környezettudatos magatartás kialakítása
- nemzeti hagyományaink, ünnepeink megismertetése a tanulókkal, hazafiságranevelés az iskolai ünnepeink közös megélésével

*A 3-4. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása:*

A NAT elveiből következő motiválási és a tanulásszervezési folyamat előtérbe kerül a 3-4. évfolyamon. Ebben a szakaszban meghatározóvá válnak az iskolai teljesítmény-elvárások által meghatározott tanítási-tanulási folyamatok. Ez a kezdő szakasz mintákat ad a tanulóknak az ismeretszerzés lehetőségeire, fejleszti a feladat- és problémamegoldó képességet, ezáltal megalapozza a tanulási stratégiák elemi szintjeit. A tanulásszervezősoron a gyermeki kíváncsiságra és érdeklődésre épít.

**Feladatok:**

- a 1-2. évfolyamon kialakult képességek, készségek továbbfejlesztése, a megszerzett tudásbővítése, továbbépítése
- differenciált módszerek alkalmazása a tanulók képességeihez, készségeihez alkalmazkodva
- a tanítás-tanulás folyamatában a differenciálás során a tanulók belső motivációira, előzetes ismereteikre, együttműködő képességeikre építünk, kooperatív tanulási technikák alkalmazása
- a tanulók egyéni tanulási módszereinek megalapozása
- az önálló tanulás és az önálló ismeretszerzés képességeinek kialakítása, ösztönzése
- tanulási attitűdök, motivációk formálása
- az önellenőrzés technikáinak szokássá válása
- önállóság az osztályközösség életének szervezésében
- a kulcskompetenciák hatékony fejlesztése
- a művészetek befogadására, megszerettetésére való nevelés
- a nemzettudat, a hazafiság és a hazaszeretet érzésének további erősítése
- testi-lelki egészségre törekvés
- környezettudatos magatartás kialakítása tevékenykedtető munkaformákkal

*Az 5-6. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása:*

A felső évfolyamokon folyó nevelés-oktatás feladata a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, képességek és tudástartalmak megalapozásának folytatása.

**Feladataink:**

- kiemelt figyelmet szentelünk a személyiségfejlesztésnek, hiszen ebben az életkorban az iskolán kívüli személyiségformáló tényezők hatása
- a tanulók önértékelési képességének és önismeretének fejlesztése
- tudatosítjuk az együttműködés fontosságát a családban, a társas kapcsolatokban, a barátságban
- mintát adunk az életkornak megfelelő tanulási stratégiák kialakításához, az ismeretek tapasztalati megalapozásához

*A 7-8. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása:*

A 7-8. évfolyamon folyó nevelés-oktatás alapvető feladata a már megalapozottkompetenciák továbbfejlesztése, bővítése, az életen át tartó tanulás megalapozása. Ebben a szakaszban egyre összetettebb tudástartalmak kerülnek előtérbe. Hangsúlyt fektetünk a pályaválasztásra, a pályaorientációra. Feladataink:

- mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz, megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait
- fejlesztjük az elvont fogalmi és elemző gondolkodást
- fejlesztjük a kreativitást
- kiemelt figyelmet fordítunk az eredményes tanulás módszereinek, technikáinak elsajátíttatására, a tanuláshoz szükséges kompetenciaterületek és koncentrációs képességek, akarati tulajdonságok fejlesztésére
- a tanulási stratégiák megválasztásában figyelembe vesszük az életkori jellemzőket, az ismeretszerzés tapasztalati megalapozására hangsúlyt fektetünk
- az egészséges életvitel kialakítása
- fokozatosan kialakítjuk az együttműködésre építő kooperatív, interaktív tanulási technikákat és tanulásszervezési módokat
- a tanulókat felkészítjük a továbbtanulásra érdeklődésüknek, képességüknek és tehetségüknek megfelelően
- a tanuláshoz való pozitív hozzáállás kialakításával megalapozzuk az életen át tartó tanulókat.

## KÖZÉPISKOLA

- a tanulók ismeretszerzési folyamatában előtérbe kerül az elvont fogalmi és az elemző gondolkodás;
- megalapozzuk a felkészülést a jogok és köteleességek törvényes gyakorlására;
- fejlesztjük a tanulók önálló problémamegoldó **képességét, készségét és a kreativitását;**
- fejlesztjük a **tanulók önismeretét, együttműködési készségét,** akaratát, segítő-készségét, szolidaritásérzését, empátiáját;
- elmélyítjük a kompetenciákat;
- a tanulás, a munka, a közéleti- és szabadidős tevékenységek, képességeinek a fejlesztése;
- fejlessze a tanulóknál azokat a képességeket, készségeket, amelyek a környezettel való harmonikus, konstruktív kapcsolathoz szükségesek;
- a nevelési folyamat gyakorlati módon igazolja a megbízhatóság, becsületesség, szavahihetőség értékét;
- a pedagógiai munka középpontjában tehát a személyre szóló fejlesztés álljon, felkészítése továbbtanulásra, a munka világába.

### **Tanulási környezet kialakítása**

- A tanulásra használt helyiségeket, osztálytermeket lehetőség szerint úgy biztosítsuk, hogy a különböző tanulásszervezési eljárások alkalmazásához a berendezések rugalmasan és gyorsan átalakíthatók legyenek. A tantermek berendezése illeszkedjenek

az osztályba járó tanulók korosztályi és egyéni szükségleteihez, nyugodt, biztonságos és támogató tanulási környezetet teremtünk tanulóink számára.

- Biztosítjuk, hogy a tanulóink a foglalkozásokon IKT és digitális eszközöket, internetkapcsolatot és prezentációs eszközöket vehessenek igénybe.
- A tanulók értékelését az igazságosság, az esélyteremtés és a méltányosság alapelveit szem előtt tartva végezzük, a tanulók emberi méltóságának tiszteletben tartásával, azértékelés személyes jellegének figyelembevételével valósítjuk meg.
- A pedagógusaink a tevékenységközpontú tanulásszervezési formákat alkalmazzák, a differenciált egyéni munka adta lehetőségek kihasználása, valamint a párban vagy csoportban végzett kutatásalapú, felfedező, tevékeny és jól szervezett, együttműködőtanulás támogatása szintén hozzájárul a korszerű és tanulási környezet megteremtéséhez;
- A tanulóval szemben támasztott elvárásaink egyértelműek, a tanulóink ismerik a mérési stratégiákat mert már tanulási folyamat elején ismertetjük az velük;
- Törekszünk olyan iskolai légkör megteremtésére, ahol a tanulóink szívesen tanulnak, a bizalom fenntartása biztosított;
- A több tantárgy, tanulási terület ismereteinek integrálását igénylő témákat, jelenségeket feldolgozó tanórák, foglalkozások, témanapok, témahetek, tematikus hetek és projektek alkalmazása segíti a tanulót a jelenségek megértésében, a problémák komplex módon történő vizsgálatában.

A tanuló, a pedagógusok, a szülők és a pedagógiai munkát támogató minden szereplő kapcsolata a kölcsönös tiszteleten és nyílt párbeszédre alapul, feladatunk a közös céljaink szem előtt tartása.

### **Egyénre szabott tanulási lehetőségek**

Alapelv:

- a tanulók közti különbözőségeket a különféle környezeti feltételek és az egyénenként eltérő idegrendszeri érzés, az egyéni képességek kölcsönhatása eredményének tekintjük.
- Olyan fejlesztési célokat jelölünk ki, amelyek nemcsak a tanulóval várnak illeszkedést, hanem a tanulási környezettől is alkalmazkodást igényelnek a tanuló egyedi jellemzőihez.
- A tehetség és fejlődési késés, fejlődési zavar, esetleg ezek együttes megléte megtervezését végezzük.

Biztosítjuk ;

- a tanulás egyéni lehetőségeit ,
- a személyre szabott nevelés-oktatás során megszerezhető tanulási tapasztalatokat,
- enyhítjük a hátrányok hatásait igyekszünk kiküszöbölni azokat.

Kiemelten fontosnak tarjuk a családi és településszerkezeti hátrányokból eredő, az eltérő kulturális és nyelvi elsajátítási lehetőségekhez köthető, valamint a különleges bánásmódot igénylő tanulókhöz illeszkedő fejlesztő tevékenység.

#### *Hátránykompenzálás:*

Minden gyermek, tanuló fejlődésében lényeges szerepet játszik a pedagógus fejlesztő tevékenysége, amely különösen igaz a kiemelkedően kreatív, egy vagy több területen tehetséges, a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, a sajátos nevelési igényű (SNI), valamint a szakmai besorolásukat tekintve heterogén, az ok-okozati összefüggéseket tekintve fel nem tárt, ám tanulási-tanítási szempontból kihívást jelentő, beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel (BTMN) küzdő tanulók fejlesztésének területén.

A pedagógusaink munkáját a fejlesztőpedagógus és az iskolai szociális segítő támogatják, akiknek szerepe a különböző tantárgyakat tanító pedagógusok tudásmegosztására épülő, egymást segítő szakmai tevékenység. A közös felelősségvállalásnak lényeges szerepe van a nevelés sikerességében, amely nem csak az együttnevelést megvalósító iskolában tanító pedagógus kizárólagos felelőssége.

A pedagógus a tanulást-tanítást speciális szakmai kompetenciák alapján segíteni tudó különböző szakemberekkel együtt (például gyógypedagógus, gyógytestnevelő, iskolapszichológus, szociális segítő, fejlesztő pedagógus, tehetséggondozó pedagógus, gyermekvédelmi jelzőrendszer szakembere) kialakított foglalkozások keretében, valamint a szülők és a tanuló folyamatos bevonásával, a pedagógiai tevékenység részeként elismert konzultációs tevékenységet folytatva végzi pedagógiai munkáját. A rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet érvényesül.

A hátránykompenzáció biztosítása érdekében (SNI, BTMN, HH, HHH) a tanulószükségeihez, képességeihez, készségeihez illeszkedő módszertani eljárásokat (eszközök, módszerek, terápiák, a tanulást-tanítást segítő speciális eszközök, a gyógypedagógus módszertani iránymutatásainak beépítése, egyéni fejlesztési terv készítése és rendszeres ellenőrzése) alkalmazunk.

A különleges bánásmódot igénylő tanulók integrációja és hatékony együttnevelése során pedagógusaink rendelkeznek a megfelelő szemléletmóddal és kompetenciákkal.

Pedagógusaink ismerik a digitális technológiával támogatott oktatási módszerek sokféleségét és alkalmazzák azokat.

## **A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módja**

### **ÁLTALÁNOS ISKOLA**

**2017/18-as tanévtől**

	<b>1. évf.</b>	<b>2. évf.</b>	<b>3. évf.</b>	<b>4. évf.</b>	<b>5. évf.</b>	<b>6. évf.</b>	<b>7. évf.</b>	<b>8. évf.</b>

<b>Testnevelés órák száma</b>	5	5	5	5	5	5	5	5	
<b>Megvalósítás</b>	Heti 3 tantervi testnevelés óra és 2 néptánc				Heti 3 tantervi testnevelés óra és 2 néptánc		5 testnevelés		

#### A 2020/2021.TANÉVTŐL:

A nemzeti köznevelésről szóló törvényben foglalt kivételekkel az iskola a mindennapos testnevelést heti öt testnevelés óra keretében szervezi meg.

A módosított Nat alapján a 2020/2021. tanévtől a mindennapos testnevelés megszervezhető:

- heti 5 testnevelés óraként, amelyben heti 2 óra lehet;
- úszás,
- néptánc,
- szabadtéri sportok
- csapatjátékok
- sportolással iskolai sportkörben,
- a tanuló kérelme alapján - sportszervezet, sportegyesület keretei között végzett igazolt sporttevékenységgel.

### **GIMNÁZIUM és TECHNIKUM**

**2017/18-as tanévtől a testnevelés órák száma heti 5 óra.**

A 2020/2021.TANÉVTŐL felmenő rendszerben:

A nemzeti köznevelésről szóló törvényben foglalt kivételekkel az iskola a mindennapos testnevelést heti öt testnevelés óra keretében szervezi meg.

A módosított Nat alapján a 2020/2021. tanévtől a mindennapos testnevelés megszervezhető:

- heti 5 testnevelés óraként, amelyben heti 2 óra lehet;
- úszás,
- néptánc,
- szabadtéri sportok
- csapatjátékok
- sportolással iskolai sportkörben,
- a tanuló kérelme alapján - sportszervezet, sportegyesület keretei között végzett igazolt sporttevékenységgel.

#### **Iskolai sportkör**

Az iskolai sportköri foglalkozásokat a testnevelő tanárok vezetik. Munkájukat a munkakörleírásuk alapján végzik.

*Sportköri foglalkozás:*

A tanulók által a délutáni időszakban, választott sportágban biztosított heti 2-2 óra foglalkozás. A választható sportágakat az intézmény igazgatója a tanév indítását megelőzően május 20-ig hozza nyilvánosságra.

A foglalkozásokra szeptember hónapban, a testnevelő tanároknál kell jelentkezni. Felvétel ajelentkezés sorrendjében a létszámhatár eléréséig.

Ezeket meghirdetett formában, felügyelettel, dokumentálható módon, minden gyereknek biztosítani kell.

### **Iskolai sportköri foglalkozások:**

#### ***Az iskolai sportkör és az iskolavezetés kapcsolatának formája, rendje:***

Az igazgatója (vagy helyettese) évente legalább egy alkalommal lelátogatja a sportköri foglalkozást.

Célja: A foglalkozás szakmai színvonalának, a tanulói létszámnak, a tanulók haladásának a nyomon követése.

A sportkör vezetője félévkor és év végén írásban beszámol a sportkör munkájáról, működéséről, a sportkör által szervezett sportrendezvényekről, a tanulók részvételéről más sportrendezvényeken.

#### ***A könnyített testnevelés és a gyógytestnevelés szervezése:***

A tanuló az iskolaorvosi, szakorvosi szűrővizsgálat alapján könnyített testnevelés- vagy gyógy-testnevelés órára kell beosztani.

A könnyített testnevelés- vagy gyógytestnevelés órát, lehetőség szerint, a többi tanulóval együtt, azonos csoportban kell szervezni.

Az orvosi szűrővizsgálatot május 15-éig kell elvégezni, kivétel, ha a vizsgálat oka később következik be.

Az orvos által vizsgált tanulókról az iskolának nyilvántartást kell vezetnie, amelyben fel kell tüntetni a felvételi állapotot és az ellenőrző vizsgálatok eredményét.

A könnyített testnevelésórát az iskolaorvosi, szakorvosi vélemény alapján a testnevelés óra vagy az iskola által megszervezett külön foglalkozás keretében úgy kell biztosítani, hogy a mindennapos testnevelés ezekben az esetekben is megvalósuljon.

A gyógytestnevelés órákat a pedagógiai szakszolgálat feladatainak ellátására kijelölt nevelési-oktatási intézményben kell megszervezni legkevesebb heti három, de legfeljebb heti öt tanóra keretében.

Ha a tanuló a szakorvosi javaslat alapján a testnevelés órán is részt vehet, akkor számára is biztosítani kell a mindennapos testnevelésen való részvételt. Ebben az esetben a gyógytestnevelés és a testnevelés órákon való részvételnek együttesen kell elérnie a heti öt órát, ezek arányára a szakorvos tesz javaslatot.

Fel kell menteni a tanulót a testnevelés órán való részvétel alól, ha mozgásszervi, belgyógyászati vagy egyéb, szakorvos által megállapított egészségkárosodása nem teszi lehetővé a gyógytestnevelés órán való részvételét sem.

Amennyiben a tanuló csak gyógytestnevelés órán vesz részt, értékelését a gyógytestnevelő, ha gyógytestnevelés és testnevelés órán is részt vesz, értékelését a testnevelő és a gyógytestnevelő együtt végzi.

## **A választható tantárgyak, foglalkozások, továbbá ezek esetében a pedagógusválasztás szabályai**

Általános iskolában a tanulók az angol nyelv tanulását választhatják.

A gimnáziumi oktatásban a nyelv tanulása mellett a gimnázium utolsó két évfolyamán a diákok maximum 2 fakultációra jelentkezhetnek.:

- Fakultáció lehet emelt érettségire felkészítő tantárgy .
- Az emelt szintű érettségire felkészítő foglalkozás heti 2 órát vesz igénybe tárgyanként.
- Emelt szintű érettségi felkészítő foglalkozások: magyar nyelv és irodalom, történelem, matematika, kémia, biológia, földrajz, fizika és második idegen nyelv.
- A választható tantárgyak esetében, diákjainknak nem tudunk lehetőséget adni, hogy megjelöljék, melyik pedagógusnál szeretnék tanulmányaikat folytatni.
- A foglalkozást vezető pedagógus a tantárgyfelosztásban kerül megjelölésre.
- A választásukat a tanulók jelzik az igazgató felé, tudomásul veszik, hogy az értékelés, a mulasztás, továbbá a magasabb évfolyamra lépés tekintetében úgy kell tekinteni a fakultációt, mintha kötelező tanórai foglalkozás lenne.
- Fakultáció leadására csak tanév végén, jóváhagyott, írásbeli, indokolt méltányossági kérelem alapján van mód.
- A fakultáción szerzett jegyek a tantárgy félévi és év végi értékelésébe beszámíthatóak, amennyiben a tanuló tanulja az adott tárgyat az aktuális évfolyamán, ellenkező esetben a fakultációs tárgy külön értékelendő.
- A választható tantárgyak, valamint szakkörök, előkészítők, felzárkóztatók esetében diákjainknak lehetőséget adunk, hogy megjelöljék az általuk választott, fejlődésüket, érdeklődésüket leginkább szolgáló foglalkozásokat.

## **Választható érettségi vizsgatárgyak megnevezését, amelyekből a középiskola tanulóinak közép- vagy emelt szintű érettségi vizsgára való felkészítését az iskola kötelezően vállalja, továbbá a tanulók milyen helyi tantervi követelmények teljesítése mellett melyik választható érettségi vizsgatárgyból tehetnek érettségi vizsgát**

Az iskola segíti tanítványait a középszintű érettségi vizsgára való felkészülésben a kötelező érettségi tantárgyakból és a szakmai ágazati érettségi tantárgyakból.



Az iskola kötelezően vállalja a következő tantárgyakból, mint választható/kötelezőenválasztható érettségi tantárgyakból a középszintű érettségi vizsgára való felkészítést:

- fizika
- informatika/digitális kultúra
- biológia
- testnevelés
- bibliaismeret

Továbbá minden tanuló számára lehetőség nyílik földrajz és rajz és vizuális kultúra tantárgyból az érettségi vizsgára történő felkészülésre, amennyiben a diákok a 11. és a 12. évfolyamon vállalják (érettségi vizsgára történő jelentkezés esetén) a fakultáción való részvételt.

Az emelt szintű érettségi vizsgára történő felkészítés szintén fakultáció keretében valósul meg. A helyi tantervi követelményei teljesítése mellett tehetnek érettségi vizsgát a választott tantárgyakból.

### **A tanulók milyen helyi tantervi követelmények teljesítése mellett melyik választható érettségi vizsgatárgyból tehetnek érettségi vizsgát**

A kötelező vizsgatárgyakon túl az intézmény vállalja, hogy a helyi tanterv szerint az intézményi órateremben szereplő azon tárgyakból, amelyekből szervezhető érettségi vizsga, felkészíti a tanulókat a középszintű vizsgaszintjén.

Az intézmény az alábbi érettségi tantárgyakból vállalja a felkészítést:

- magyar nyelv és irodalom
- matematika
- angol
- német
- történelem, társadalom és állampolgári ismeretek
- állampolgári ismeretek
- fizika
- informatika/digitális kultúra
- biológia
- testnevelés
- bibliaismeret
- földrajz
- vizuális kultúra
- kémia
- ének

## **Az egyes érettségi vizsgatárgyakból a középszintű érettségi vizsga témaköreit**

A 13. sz.melléklet tartalmazza.

### **11–12. évfolyamon az emelt szintű érettségire történő felkészítéshez az emelt szintű oktatásban alkalmazott fejlesztési feladatokat és követelményeket a Nat és az érettségi vizsga részletes követelményeiről szóló 40/2002. (V. 24.) OM rendelet alapján**

Az emelt szintű érettségire történő felkészítés a 11-12. évfolyamokon a 40/2020. (V:24.) OMrendelet az érettségi vizsga részletes követelményeiről alapján történik.

### **A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formái, valamint a magatartás és szorgalom minősítésének elvei**

A tanulók folyamatos beszámoltatása, az ismeretek és azok alkalmazásának számonkérése biztosítja a pedagógus, a diák és a szülők számára azt, hogy

- figyelemmel kísérhessék a tanuló egyéni előrehaladását,
- a felmerülő problémákat időben észrevegyék,
- a jól teljesítők megerősítést nyerjenek,
- a lemaradó tanulók segítséget kaphassanak

### **Értékelés és motiváció**

- A gyermekek és szülők számára is ismert és elfogadott értékelési rendszert alkalmazunk. A szülői értekezleten a szülőkkel részletesen ismertetjük és elfogadtatjuk.

### **Az értékelés céljai**

- meggyőződés a tananyag elsajátításának mértékéről és a továbbhaladás lehetőségéről,
- motiválás,
- az adott pillanatban a tudásállapot meghatározása,
- a hiányosságok feltárása,
- fejlesztési feladatok meghatározása,
- minősítés,
- a szülők tájékoztatása arról, hogy milyen a gyermeke viszonya az iskola követelményeihez,
- a lényegkiemelő gondolkodásfejlesztés,
- kommunikációs képességek fejlesztése,

- önismeret fejlesztése,
- kötelességtudatra nevelés.

## **A beszámoltatás, a számonkérésének értékelésének formái**

*Diagnosztikus értékelés:*

- Alapvető funkciója, hogy a tanárt informálja a tanuló felkészültségéről.
- Alkalmazzuk tanítási év elején vagy egy új témakör felvétele előtt a tanulóelőzetes ismereteinek felmérésére.

*Formatív értékelés:*

- Feladata az, hogy visszajelzést kapjon a tanuló arról, hol tart, mit tud és mit nem tud vagyis segítse a tanuló önértékelését.

*Szummatív értékelés:*

- Feladata, hogy összegezze, lezárja a tanulási ciklust, tehát a folyamat végén alkalmazzuk.

*Elvei:*

- Az értékelés, minősítés mindig előremutató legyen, soha ne megbélyegző.
- Lényeges feladatnak kell tekinteni a tanulói önértékelés rendszerének kialakítását.
- A tantárgyi tudás értékelésébe a viselkedési problémák nem számíthatók be.

*Feladatai:*

- a tanulócsoporthoz eredményeinek viszonyítása általános (standard) értékekhez, illetve országos eredményekhez,
- a következtetés, a tanítás-tanulás hatékonyságára,
- a követelmény teljesítésének szintjei alapján a korrekció és további gyakorlásmódozatok kijelölése,
- a tanuló egyéni eredményeinek viszonyítása a korábbi teljesítményéhez,
- a tanulók tantervi követelményekhez viszonyított tényleges teljesítményének minősítése érdemjeggyel.

## **Az ismeretek számonkérésének, a tanuló teljesítménye értékelésének követelményei és formái**

- A tanuló teljesítményét, előmenetelét tanítási év közben rendszeresen érdemjeggyel értékeli, félévkor és a tanítási év végén osztályzattal minősítjük.
- Az érdemjegyekről a tanulót és a kiskorú tanuló szülőjét rendszeresen értesíteni kell. A félévi és az év végi osztályzatot az érdemjegyek alapján kell meghatározni.
- Az évközi érdemjegyeket és az év végi osztályzatokat szóbeli vagy írásbeli szövegesértékelés kíséri.
- Az iskola az osztályzatról a tanulót és a kiskorú tanuló szülőjét félévkor értesítő, évvégén bizonyítvány útján értesíti.
- Az érdemjegy és az osztályzat megállapítása a tanuló teljesítményének, szorgalmának értékelésekor, minősítésekor nem lehet fegyelmezési eszköz.

- Az iskola a nevelő és oktató munka egyik fontos feladatának tekinti a tanulók tanulmányi munkájának folyamatos ellenőrzését.
- Az előírt követelmények teljesítését a nevelők az egyes szaktárgyak jellegzetességeinek megfelelően a tanulók szóbeli felelete, írásbeli munkája vagy gyakorlati tevékenysége alapján ellenőrzi.
- A nevelők a tanulók tanulmányi teljesítményének és előmenetelének értékelését, minősítését elsősorban az alapján végzik, hogy a tantervben előírt követelményekből hogyan teljesített a tanuló, emellett azonban figyelembe veszik azt is, hogy a tanuló teljesítménye hogyan változott-fejlődött-e vagy hanyatlott az előző értékeléshez képest.
- Az ellenőrzés kiterjedhet a régebben tanult tananyaghoz kapcsolódó követelményekre is.
- A magyar nyelv, magyar irodalom, matematika, környezetismeret tantárgyakból az első-negyedik évfolyamon, a tanév végén a tanulók a követelményekből átfogó írásbeli dolgozatban is beszámolnak.
- A következő elméleti jellegű tantárgyak: magyar nyelv és irodalom, idegen nyelv (2-8.évfolyamon), matematika, környezetismeret, természetismeret/természettudomány, történelem, állampolgári ismeretek, fizika, kémia, biológia, földrajz ellenőrzésénél:
  - a nevelők a tanulók munkáját egy-egy témakörön belül szóban és írásban is ellenőrizhetik,
  - az egyes témakörök végén a tanulók az egész téma tananyagát és fő követelményeit átfogó témazáró dolgozatot írnak.

A tanulók szóbeli kifejezőképességének fejlesztése érdekében a nevelők többször ellenőrzik a követelmények elsajátítását szóbeli felelet formájában.

Ennek érdekében egy-egy tantárgy esetében egy témakörön belül – a témazáró dolgozaton kívül- minden tanulónak legalább egyszer kell felelnie szóban:

- az ének zene, a rajz, a digitális kultúra és a technika és tervezés tantárgyból legalább félévente, valamilyen gyakorlati tevékenységgel összekapcsolva,
- a többi tantárgy esetében pedig egy-egy témakörön belül. ( A testnevelés követelményeinek elsajátítását csak gyakorlati tevékenység révén ellenőrizzük.)

A tanulók tanulmányi munkájának értékelése az egyes évfolyamokon a különböző tantárgyak estében a következők szerint történik:

- Az első évfolyamon és a második év első félévében minden tantárgy esetében csak szöveges értékelést alkalmazunk.
- A második évfolyam második félévében és a magasabb évfolyamokon a tanulók teljesítményét, előmenetelét év közben minden tantárgyból érdemjegyekkel minősítjük.
- Az első évfolyamon, valamint a második évfolyamon félévkor a tanulók teljesítményét, előmenetelét szöveges minősítéssel értékeljük

- A bibliaismeret és a sakk értékelése minden évfolyamon félévkor és évvégén is szövegesen történik.
- Az idegen nyelvet 3. évfolyamtól érdemjeggyel értékeljük, addig aszöveges értékelésnek megfelelően.

Az első évfolyamon félévkor és év végén, valamint a második évfolyamon félévkor a tanulók teljesítményét, előmenetelét szöveges minősítéssel értékeljük. A szöveges minősítés a tanuló teljesítményétől függően a következő lehet:

- kiválóan teljesített
- jól teljesített
- megfelelően teljesített
- felzárkóztatásra szorul

Az első évfolyamon félévkor és év végén, valamint a második évfolyamon félévkor a tanulók munkáját az egyes tantárgyakhoz készített saját értékelő lapok, a szöveges értékelésszoftverrel előállított, illetve a tájékoztató füzetben lévő értékelő lapok segítségével értékeljük.

A második évfolyamon év végén, valamint a harmadik-nyolcadik, kilencedik-tizenkettedik évfolyamon félévkor és év végén a tanulók teljesítményét, előmenetelét osztályzattal minősítjük.

- Az egyes tantárgyak érdemjegyei és osztályzatai a következők: **jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1), kitűnő (5)**

Dicséretet kaphat az a tanuló, aki a tanév során az adott tantárgy tantervi követelményeit magas szinten sajátította el. Csak jeles osztályzata van a tantárgyból az adott tanévben. Félévi értesítőbe, bizonyítványba ezt „D”-vel jelöljük.

A tanulók tanulmányi munkájának, teljesítményének egységes értékelése érdekében a tanulókírásbeli dolgozatainak, feladatlapjainak, tesztjeinek értékelésekor az elért teljesítmény (pontoszám) érdemjegyekre történő átváltását a következő arányok alapján végzik el a szaktárgyat tanító nevelők:

1-8. évfolyamon:

Teljesítmény	Érdemjegy
0-30%	elégtelen (1)
31-54%	elégséges (2)
55-70%	közepes (3)
71-84%	jó (4)
85-100%	jeles (5)

9-12. évfolyamon:

Teljesítmény	Érdemjegy
0-39%	elégtelen (1)
40-59%	elégséges (2)
60-79%	közepes (3)
80-89%	jó (4)
90-100%	jeles (5)

### **A tanuló mentesítése**

Az igazgató a tanulót kérelmére – kiskorú tanuló esetében a szülő kérelmére – felmentheti az iskolai kötelező tanórai foglalkozásokon való részvétel alól,

- ha a tanuló egyéni adottságai,
- sajátos nevelési igénye,
- továbbá sajátos helyzete ezt indokolttá teszi.

Ha a kérelem az összes tanórai foglalkozás alóli felmentésre irányul, egyéni munkarend szerint való tanulási formát a szülő kérése alapján az OH engedélyezhet.

Az igazgató a tanulót kérelmére mentesítheti a készségi tárgyak tanulása alól, ha azt egyéni adottsága vagy sajátos helyzete indokolttá teszi.

A mentesítés, az értékelés a szakértői véleményben foglaltak szerint történik.

### **A magatartás és a szorgalom helyi minősítésének elvei**

A tanuló magatartásának értékelésénél és minősítésénél:

- példás
- jó
- változó
- rossz

A tanuló szorgalmának értékelésénél és minősítésénél:

- példás
- jó
- változó
- hanyag

### **A tanulók magatartásának értékelése**

**Példás:**

- Életkori sajátosságoknak megfelelően az a tanuló, aki jó kezdeményezéseivel tevékenyen részt vesz a közösségi munkában. Felsőben önként vállalt, míg alsóban a rábízott közösségi feladatokat maximálisan teljesíti.
- A házirendben foglaltakat betartja, s ezzel társainak jó példát mutat. Fegyelmezett és aktív a tanítási órákon az iskolai és az iskolán kívüli rendezvényeken, foglalkozásokon.
- Viselkedésével, jellemével pozitívan befolyásolja közössége fejlődését
- Fegyelmező intézkedés vele szemben nincs, és igazolatlan mulasztása sincs.
- Munkavégzése megbízható, pontos és lelkiismeretes.
- Megnyilvánulásaiban őszinte.
- A példás magatartás megítélésénél egyértelmű a tanár és a tanuló közösség állásfoglalása.

#### **Jó:**

- Az a tanuló, akinek neveltségi szintjében, emberi kapcsolataiban apróbb hiányosságok tapasztalhatók, de törekszik a kijavításukra.
- Részt vesz a közösség munkájában, a rábízott feladatokat legjobb tudása szerint teljesíti.
- A házirendet igyekszik betartani és igazolatlan mulasztása nincs.
- A tanítási órákon, a tanórán kívüli foglalkozásokon nem merül fel visszatérően olyankifogás, amely fegyelmi eljárást von maga után.
- Viselkedését képes szabályozni, jellemét engedi a nevelők és a közösség által irányítani.

#### **Változó:**

- Az a tanuló, aki kivonja magát a közösségi munkából, vagy vonakodva vesz részt benne.
- Rendezetlen, ingadozó, fegyelmeztelen magatartásával bomlasztja közösséget, annakegészséges fejlődését.
- A tanítási órákon, óraközi szünetekben, iskolán kívüli foglalkozásokon, az utcán megszegi a házirend előírásait.
- Szabadidejét nem hasznosan tölti.
- Társaival szemben időként durva, goromba, nem segítőkész.
- Önértékelése irreális, felelősségérzete, rendszeretete ingadozó.
- Viselkedésében megbánás tapasztalható.

#### **Rossz:**

- Az a tanuló, aki kivonja magát a közösségi munkából, fegyelmeztelenségével hátráltatja közösség fejlődését, hibáit nem látja be, szándékosan árt a közösségnek.
- Viselkedésével zavarja a tanórák rendjét és hátráltatja tevékenységükben társait.
- Igazolatlan mulasztásai vannak, igazolatlanul távol marad a kötelező iskolai foglalkozásokról.
- Olyan fegyelmi vétséget követ el, hogy fegyelmi ügyének elbírálása igazgató vagy nevelőtesti szinten történik.
- Viselkedése alig korlátozható, általában rossz példát mutat társainak, rontja az iskolahírnevét.
- Felnőttekkel szemben gyakran nevetlenül viselkedik, tiszteletlen, társaival durván beszél, verekedik.
- Szabad idejét csavargással, környezetének háborításával tölti.

## **A tanulók szorgalmának értékelése**

### **Példás:**

- Annak a tanulónak a szorgalma, aki a tantervi követelményeket képességeinek megfelelő szinten, példamutató törekvéssel igyekszik elsajátítani.
- Munkája pontos, megbízható, precíz, törekszik a hibátlan munkavégzésre.
- Társaitól, közösségtől kapott feladatokat a legjobb tudása szerint teljesíti. Egyenletes és kiemelkedő tendenciát mutat szorgalom terén.
- Kötelességtudásában példát mutat a közösségnek, ha képessége olyan segíti társait. Atanórákon aktívan részt vesz az ismeretszerzésben, igen érdeklődő.
- Érdeklődése sokirányú, egyes tantárgyakban a tananyagon felül is produkál, ismeretanyaga a tananyagon kívülre is kiterjed.

### **Jó:**

- A tanuló szorgalma, az érdeklődésének megfelelő tantárgyban a képességeinek és körülményeinek megfelelően folyamatos, jó teljesítmény tanúsít.
- A többi tantárgyból kötelességtudóan, képességei és hajlamai arányában igyekszik a tantervi anyagot elsajátítani.
- A kapott megbízásokat rendszeresen elvégzi, esetenként önként is vállal munkát. Atanításhoz szükséges felszereléseket, eszközöket magával hordja, és rendben tartja.
- Szorgalma általában egyenletes, de ha lanyhul is, nevelői ösztönzésére ismét a tőle megszokott teljesítményt nyújtja.

### **Változó:**

- Annak a tanulónak, akinek a teljesítménye alacsonyabb, mint amilyenre képessége vagy szociális körülményei folytán lehetősége van.
- A kapott feladatokat felületesen, hibásan végzi el. Kötelességét csak állandó figyelmeztetésre és ellenőrzés hatására végzi el.
- Taneszközeit, felszerelését gyakran otthon hagyja.
- Munkája változékony, gyakran dolgozik képességszintje alatt.
- Szétszórtság jellemzi, ritkán figyel valamire.

### **Hanyag:**

- A tanuló szorgalma, ha fegyelmezetlenül dolgozik, megbízhatatlan, a munkáját nem végzi el.
- Akaratgyenge, teljesítménye jóval alacsonyabb, mint amilyenre képessége, vagy szociális körülményei indokolnák.
- A tanítási órákon nem figyel, passzív magatartást tanúsít, munkavégzése megbízhatatlan, pontatlan.
- Érdemtelen, teljes közömbösség jellemzi.
- A kapott feladatokat egyáltalán nem, vagy csak néha végzi el.



## Csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezésének elvei

### Tehetséggondozó, felzárkóztató és egyéni foglalkozások

Az egyéni képességek kibontakoztatását, a tehetséges tanulók gondozását, valamint a gyengék felzárkóztatását biztosító tanórán kívüli egyéni vagy csoportos foglalkozások. Az alkalmi foglalkozások idejéről és helyszínéről a szaktanár köteles tájékoztatni a tanulókat. A heti rendszerességgel szervezett foglalkozásokat az éves ütemtervben határozzuk meg és az osztályfőnökök segítségével jelezzük a tanulók felé.

Felzárkóztató foglalkozásokra a szaktanárok javaslata alapján történik a tanulók szervezése. Az osztályfőnök írásban értesíti a szülőt a szaktanár javaslatáról.

Amennyiben a szülő egyetért a javaslattal (írásban), akkor a tanuló köteles járni a foglalkozásramindaddig, amíg azt a szaktanár javasolja. A felzárkóztató foglalkozások szervezésének formái:

- egyéni (1-3 fő)
- csoportos (8-10 fő).

### Szakkörök

A tanulók egyéni képességeinek fejlesztését szolgálja. A szakkörök indításáról - a felmerülő igények és az iskola lehetőségeinek figyelembe vételével - minden tanév elején az iskola nevelőtestülete dönt. Szakkörök, sportkörök szervezésének elve, hogy indítását pedagógus kezdeményezheti az iskola igazgatójánál szeptember 5-ig. Beindításának feltétele:

- igazgatói jóváhagyás,
- legalább 8 regisztrált fő megléte,
- szakköri foglalkozástervezet benyújtása és elfogadása.
- 

A szakkörre különböző korosztályú tanulók egyidejűleg is jelentkezhetnek, de figyelembe lehet venni a szakkört tartó pedagógus ajánlását. A szakkörrel tanuló pedagógus javaslatára, igazgatói döntéssel eltiltható, amennyiben zavarja és akadályozza a szakköri foglalkozást.

Szakköri foglalkozást külső szakember is tarthatja. Ennek díjazása mindenkori megegyezéstárgya.

### Versenyek, vetélkedők, bemutatók

Az iskolaközösségek által szervezett események, melyekre előzetesen lehet jelentkezni.

### Kirándulások

Az iskola nevelői az osztályok számára, a munkaközösségek az egész iskolaközösség számára szervezhetik. A tanulók részvétele a kiránduláson önkéntes, a felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük.

### Napközi és tanulószoba szervezésének elvei:

## **Iskolánkban 1-4. évfolyamon napközis, 5-8. évfolyamon tanulószobai foglalkozást szervezünk.**

Az iskolában működő napközis és tanulószobás csoportok részére fontosnak feladatnak tartjuk, hogy:

- Gyermekközpontú, otthont pótló, derűs, nyugodt és szeretetteljes légkört biztosítunk. Fontos, hogy a gyerekek jól érezzék magukat a napköziben/ tanulószobán.
- A délelőtti tanítás során elsajátított szóbeli tananyag megértési szintjének felmérésével egyénre szabott rögzítési módokat alkalmazunk. A tanulók a délelőtt tanult ismereteket rögzítik a napköziben/tanulószobán, és megtanulják alkalmazni.
- Megismertetjük a tanulókat a különböző tanulási technikákkal, melyek segítségével képesek az önálló ismeretszerzésre.
- Olyan feladattudatot alakítunk ki, mely helyes időtervezéssel optimális munkavégzést eredményez, a cél, hogy a gyerekek kötelességüknek érezzék atanulást.
- Fontos, hogy a házi feladatokat minden tanuló a megértés szintjén elsajátítsa, és az írásbeli feladatokat a tanulás végére maradéktalanul elkészítse.
- A tevékenység akkor sikeres, ha a gyermekek írásbeli munkája a napköziben készül el, és a tanulók nagy része a szóbeli tananyagot képességeinek megfelelően a lehetőségekhez mérten megtanulja.
- Fontos a konstruktív és jó kapcsolat a szülőkkel és az osztályfőnökökkel.
- *Munkánk akkor sikeres, ha ez a kapcsolat a gyermekek érdekeit, értelmi és érzelmifejlődését szolgálja.*
- A napközis és tanulószobai foglalkozásokon a tanulók megismerik és megtanulják alkalmazni az alapvető illemszabályokat.
- A házirend betartása alapvető feladat.
- A tanulók megismerik az alapvető tisztálkodási és étkezési szokásokat, egészséges életmódot alakítanak ki.
- A cél, hogy igényükké váljon az ápolts, gondozott külső megjelenés, a tisztaság és a kulturált viselkedés.
- A cél teljesülését a napközis nevelők - a mindennapi munka során - folytatott értékelése alapján, a tanévet értékelő tantestületi értekezleten vizsgáljuk.

### **A nemzetiséghez nem tartozó tanulók részére a településen élő nemzetiség kultúrájának megismerését szolgáló tananyag**

A nemzeti, etnikai kisebbséghez nem tartozó tanulók részére a településünkön élő kisebbségek kultúrájának megismerését alapvetően integrált oktatás formájában biztosítjuk. A tantárgyi keretek között megjelenő, a kisebbségek kultúrájának, képzőművészetének, zenei világának, népviseletének és életmódjának megismerésére szolgáló ismeretanyag nem

elkülönítetten, hanem az évfolyamok tantervi követelményeiben beépítve, az egyes témakörök részterületeiként jelennek meg, és azok a Magyarországon élő összes népcsoporttal együtt kerülnek tárgyalásra. Kiemelten foglalkozunk a településünkön nagy számban élő cigány kisebbség kultúrájával. A településen élő nemzeti, etnikai kisebbség kultúrájának megismerését az alábbtevékenységek szolgálják:

- tanórák
- osztályfőnöki órák
- tanórán kívüli tevékenységek:
- szakkörök,
- hagyományőrző rendezvények,
- kiállítások rendezése, szervezése,
- szabadidős tevékenységek,
- táborozások,
- színház- és múzeumlátogatás,
- hangverseny látogatás,
- iskolai fellépések.

A tanórán és a tanórán kívüli tevékenységben lehetőség nyílik a toleranciára való nevelésre, amáság megismerésére, tiszteletben tartására.

## **Az iskola egészségnevelési és környezeti nevelési elvek, programok, tevékenységek**

A környezeti és egészségnevelési program

Deklaráció:

1. A program alapvető célcsoportját iskoláink tanulói képezik, hiszen a program elsődlegesen róluk, felkészítésükről, segítségükről, védelmükről, mindennapjaikról, életmódjukról szól.
2. A programok megvalósítása alapvetően az iskolai élet színterein történik, azonban, ha a körülmények megkívánják, kilépünk az iskola falai közül.
3. A programokhoz felhasználjuk a korábban kialakított, hagyományos eszköztárunkat, s ezt kiegészítjük új ismereteinkkel. Használjuk az intézmény tereit, eszközeit, pedagógiai és segítő hálózatát, ha szükséges, élünk az intézmény jogi lehetőségeivel.
4. Kapcsolatot alakítunk ki, ill. tartunk fenn olyan intézményekkel, szervezetekkel, amelyek drog-prevenációs, egészségnevelési és környezeti nevelési munkánkat – a mi kompetenciánkat meghaladó módon – segíthetik.
5. A programok végrehajtói alapvetően a szaktanárok, az iskola nevelőtestülete, továbbá az iskola egészségügyi szolgálata.
6. Mindez a pedagógiai program és a köznevelési törvény előírásai alapján valósulnak meg.

### **Tanulásszervezési és tartalmi keretek:**

Az egyes tantárgyak kiemelt környezet- és egészségnevelési lehetőségei:

<b>Tantárgy</b>	<b>Téma</b>	<b>Cél</b>
Biológia	Erdei és vízi élőhelyek, fajok védelme; tengerek élővilága	Ökológiai gondolkodás kialakítása, ok-okozati összefüggések, környezet egészségügyi problémák megismerése
Természetismeret/ Természettudomány	Környezetszennyezés hatása az életközösségekre	Az élettelen környezeti tényezők (levegő, víz, talaj) változásainak hatása az élőlények túlélőképessége, ennek eredményei.
Földünk és környezetünk	Földtörténeti korok, az emberi beavatkozás hatásai. Megújuló és nem megújuló energiaforrások használata.	Környezetünk megismerése, megóvása. Természeti, társadalmi folyamatok hatásai, eredményei.
Osztályfőnöki	A hely, ahol élünk.	Közösségi életre nevelés.
Kémia	A víz. Építőipari anyagok. A levegő. Szervetlen kémia: nemfémes elemek és vegyületeik. Fémek és vegyületeik. Korrózió és korrózió-védelem.	Technológiák hatása a természeti és az épített környezetre, környezetbiztonságos életvitel.
Ének-zene		A természet zenei ábrázolása
Vizuális kultúra		Érzelmi, esztétikai, vizuális nevelés
Fizika	Galvánelemek szakszerű tárolása	Környezeti változások magyarázata. Fizikai törvényszerűségek, élőlények életjelenségei közötti összefüggések, erőforrások.
Idegen nyelv		Nemzetközi felelősség a környezettel szemben. Külföldi példák elemzése
Magyar		Tájnyelv, köznyelv, irodalmi nyelv egymásra hatása. Pozitív érzelmi és intellektuális közeledés a környezet- és természetvédelmi témájú

		olvasmányok, versek feldolgozásával. Dramatikus játékok.
Matematika		Környezeti összefüggések matematikai-geometriai módszerekkel való demonstrálása, diagramok, statisztikák.
Testnevelés		Élményszerű tapasztalatszerzés. A környezetszennyezés az egészségre veszélyes. Az egészség és a környezet komplexitása.
Történelem		Helyi történelmi értékek, hagyományok tisztelete. Az állam és a társadalom felelőssége a problémák elhárításában, csökkentésében.

### Hagyományos tanórai foglalkozások kiemelt környezeti és egészségnevelési témái és célrendszere az egyes évfolyamokon

A képzés első szakaszában:

A célok a tananyaghoz kapcsolódva a helyi tantervben található.

A képzés második szakaszában:

I. évfolyam	Cél
Fizikai egészség	A serdülés alapvető testi és lelki folyamatainak megismerése. Fokozott törekvés az egészség megóvására.
Szociális egészség	Tudatosan vállalt együttélési szabályok betartása. Jogok és kötelességek ismerete.
Életet veszélyeztető tényezők	Nyíltan beszélni a kábítószeréről, a fogyasztás okairól, következményeiről, a tanuló önmagát és társait védő magatartásáról. A tömegközlekedés írott és íratlan szabályainak betartásáról.
Szeretet, szerelem, szex	A perpubertás érzelmi hullámzásainak helyes értelmezése A szexuális kíváncsiság kielégítése.
Élettechnikák	Külső és belső tulajdonságok tudatos vállalása. Olyan problémamegoldó stratégia elsajátítása, mellyel több megoldás közül az egyén számára a legjobbat képes

	kiválasztani. Relaxációs gyakorlatok megismerése.
Környezetünk védelme	Közvetlen környezetünk megismerése.

<b>2. évfolyam</b>	<b>Cél</b>
Fizikai egészség	A szakemberek és ne a reklámok befolyásolják az egészség érdekében hozott döntéseket. Vendégváró szokások megreformálása.
Szociális egészség	A kornak, helynek, eseménynek megfelelő illemszabályok ismerete, alkalmazása a sikeres életvezetés érdekében.
Életet veszélyeztető tényezők	Olyan személyiségjegyek kialakítása, melyek révén nem a drogfogyasztásban látják a problémák megoldását.
Szeretet, szerelem, szex	A serdülés korának, a személyiségfejlődés legviharosabb időszakának pozitív átélése.
Élettechnikák	A harmonikus életvezetést veszélyeztető tényezők felismerése. Tudatos törekvés az életminőség javítására.
Környezetünk védelme	Hazánk természeti értékeinek megismerése.

<b>3. évfolyam</b>	<b>Cél</b>
Fizikai egészség	Az egészség normáinak a megismerése. Tudatos felkészülés az egyén testi-lelki egyensúlyának megvalósítására. Az egészséges életre törekvő család.
Szociális egészség	A környezet hatásainak (információinak) optimális feldolgozása az egyén és környezete számára. A pozitív példakép kiválasztása. A reklámok helyes értelmezése.
Életet veszélyeztető tényezők	A káros szenvedélyek ismerete és elutasítása.
Szeretet, szerelem, szex	Az érzelmi attitűdök szerepe a társas kapcsolatban.
Élettechnikák	Pozitív értékrend kialakítása. Az önálló döntésekkel járó felelősség vállalása. A kortársközösséggel való együttműködés.
Környezetünk védelme	A globalitás és az egyén szerepének felismerése a környezet védelmében.

<b>4. évfolyam</b>	<b>Cél</b>
Fizikai egészség	Az egészség normáinak megismerése, az ember normális biológiai funkcióinak megalapozása: egészség, életmód, táplálkozás, szexualitás. A megelőzés felismerése, rehabilitáció kapcsolatrendszerének megismerése.
Szociális egészség	Az igazi nemzeti tudat, öntudat kialakítása. A munka minőségének megismerése, a jó és rossz munkatársi kapcsolatokról véleményalkotás.

	Szabadidő kulturált eltöltése.
Életet veszélyeztető tényezők	A szenvedélybetegségek megelőzése és a segítségkérés lehetőségei.
Szeretet, szerelem, szex	Ideális családkép kialakítása.
Élettechnikák	Felelősségteljes döntés a pályaválasztás során. Önismeret és emberismeret szerepe az emberi kapcsolatokban, sikeres életvitelben.
Környezetünk védelme	Legyen képes a mindennapok során a környezetkímélő anyagok és módszerek kiválasztására és balesetmentes használatára.

## **A gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések**

A gyermeknek, a tanulónak joga, hogy

a) képességeinek, érdeklődésének, adottságainak megfelelő nevelésben és oktatásban részesüljön, képességeit figyelembe véve – a Nkt. 2. § (1) bekezdésében meghatározott jogát szabadon érvényesítve - továbbtanuljon, továbbá alapfokú művészetoktatásban vegyen részt tehetségének felismerése és fejlesztése érdekében,

b) a nevelési és a nevelési-oktatási intézményben, biztonságban és egészséges környezetben neveljék és oktassák, óvodai életrendjét, iskolai tanulmányi rendjét pihenőidő, szabadidő, testmozgás beépítésével, sportolási, étkezési lehetőség biztosításával életkorának és fejlettségének megfelelően alakítsák ki,

c) nemzetiégi hovatartozásának megfelelő nevelésben és oktatásban részesüljön,

d) részére az állami iskola egész pedagógiai programjában és tevékenységében a nevelés- oktatás során a tájékoztatás nyújtása és az ismeretek közlése tárgyilagosan és többoldalú módon történjék,

e) egyházi köznevelési intézményben vagy magán köznevelési intézményben vegye igénybe az óvodai, iskolai, kollégiumi ellátást, továbbá hogy az állami vagy települési önkormányzati fenntartású nevelési-oktatási intézményben fakultatív hitoktatásban, hit- és erkölcsoktatásban vegyen részt,

f) személyiségi jogait, így különösen személyiségének szabad kibontakoztatásához való jogát, önrendelkezési jogát, cselekvési szabadságát, családi élethez és magánélethez való jogát a nevelési-oktatási intézmény tiszteletben tartsa, e jogának gyakorlása azonban nemkorlátozható másokat ugyanezen jogainak érvényesítésében, továbbá nem veszélyeztetheti a saját és társai, a nevelési-oktatási intézmény alkalmazottai egészségét, testi épségét, valamint művelődéshez való jog érvényesítéséhez szükséges feltételek megteremtését, fenntartását,

g) állapotának, személyes adottságának megfelelő megkülönböztetett ellátásban - különleges gondozásban, rehabilitációs célú ellátásban - részesüljön, és életkorától függetlenül a pedagógiai szakszolgálat intézményéhez forduljon segítségért,

h) az oktatási jogok biztosához forduljon.

A gyermekvédelem területén egyre nagyobb az iskola felelőssége és jelentősége az, hiszen a családok helyzete egyre nehezebb, a gyermekekre egyre kevesebb figyelem hárul, egyre kiszolgáltatottabbakká válnak. Sok olyan hátrányos helyzetű gyermek van, akinek a családjában

hétköznapi gondok, megélhetési nehézségek vannak, illetve a szülők helytelen életvezetése, vagy a családon belüli konfliktusok miatt elhanyagoltakká válnak. Egy gyerek helyzetét tehát sok tényező determinálhatja, illetve befolyásolhatja: az adottsága, egészségi állapota, testi épsége, a család légköre, a harmónia szintje szülei házasságában és végül, de nem utolsó sorban a családszociális helyzete, életkörülményei, életmódja és kultúrája. Ezek a gyermek hátrányai, amik sok esetben összefüggnek egymással. Az ilyen gyerekek szűkebb környezete, családja az átlagnál alacsonyabb szinten – elsősorban szociális és kulturális téren – biztosítja a szükséglet kielégítését. Ezek a hátrányok az iskolában is éreztetik hatásukat, mert befolyásolják a gyerekek eredményeit, viselkedését, társaikhoz és a munkához való viszonyukat. Iskolánkban kiemelt figyelemmel kísérjük azokat a gyermekeket, akik hátrányos helyzetűek, vagy veszélyeztetettek, esetleg mindkettő.

Kötelező feladatok az iskola részéről:

- Gondoskodni kell a tanulók felügyeletéről,
- az oktatás egészséges feltételeinek megteremtéséről,
- a tanulói balesetet kiváltó okok feltárásáról és megszüntetéséről,
- a tanulók rendszeres egészségügyi vizsgálatának megszervezéséről. /Évenkénti fogászati, szemészeti, belgyógyászati vizsgálat/

A nevelési- oktatási intézmény felderíti a gyermekek, a tanulók fejlődését veszélyeztető okokat, és pedagógiai eszközökkel törekszik a kóros hatások megelőzésére, ellensúlyozására.

Szükség esetén a tanuló érdekében intézkedést kezdeményez. Tanulóink számára biztosítjuk:

- étkeztetés
- felzárkóztatás, fejlesztés,
- tehetséggondozás,
- egyéb közösségi tevékenység

## **A tanuló jutalmazásával összefüggő, a tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek**

### **A tanulók jutalmazásának formái**

<b>Jutalmazás formája</b>	<b>Mely tevékenységért</b>	<b>Az adományozás ideje</b>	<b>Az adományozó</b>
Szaktanári dicséret	kiemelkedő szaktárgyi munka	folyamatos	szaktanár
Osztályfőnöki dicséret / szóbeli, írásbeli/ Napközis nevelői dicséret.	A közösségért tett munkáért A napközis csoportban végzett kiemelkedő munkáért	folyamatos	AZ OSZTÁLYFŐNÖK A SZAKTANÁR, NAPKÖZIS NEVELŐ, A DÖKJAVASLATA ALAPJÁN



igazgatói dicséret	-a tanulmányi versenyeken elért I-III. helyezés, - megyei verseny -5 osztályfőnöki dicséret után -városi és egyéb rendezvényeken való részvétel	folyamatos	Az igazgató az osztályfőnök javaslatára
Jutalomkönyv	A versenyeken elért eredményekért.	Évenként egy alkalommal	DÖK patronáló tanár igazgató
Oklevél	Kiemelkedő tanulmányi munkáért és példamutató magatartásáért	A tanév végén	Az igazgató
Nevelőtestületi dicséret	Példamutató magatartásáért és kiemelkedő tanulmányi eredményért	A tanév végén	A nevelőtestület
Emléklap	Nyolcadik osztály, középiskolai tanulmányok befejezésekor	8.11.12. osztály év végén	A nevelőtestület
Napsugár-díj	Legjobb tanuló, legjobb sportoló (fiú, leány), legjobb közösségi ember	év végén	DÖK patronáló tanár
Csuha-émlékplakett	Kiemelkedő szaktárgyi, kulturális, sportteljesítményért és közösségi munkájáért.	8. 11. 12. osztály év végén	A nevelőtestület
Dr. Drótos Richárd András-díj	Kiemelkedő angol nyelvtudásért	8.és 12. osztály év végén	A nevelőtestület

### **Fegyelmező intézkedések**

Szaktanári figyelmeztetés szóban és írásban	A tantárgyi követelmények nem teljesítése, a felszerelés, a házi feladat többszöri hiánya, azórai fegyelmezetlenség miatt.
Osztályfőnöki szóbeli, írásbeli figyelmeztetés, osztályfőnöki intés. Napközis tanári figyelmeztetés (szóbeli, írásbeli)	A házirend enyhébb megsértése, igazolatlan mulasztás miatt, a magatartás füzetbe öt beírásután.
igazgatói figyelmeztetés szóban és írásban	Osztályfőnöki intés után, kisebb értékű szándékos károkozás után, fegyelmezetlenség, a házirend gyakori megsértése, és igazolatlan mulasztások miatt.
igazgatói intés írásban	Társai testi épségét veszélyezteti, a házirend súlyos megsértése, szándékos károkozás, súlyos fegyelmezetlenség miatt.

A szóbeli figyelmeztetést is beírjuk az ellenőrzőbe és a naplóba is.

Az iskolai fegyelmező intézkedések kiszabását a fokozatosság elve érvényesül, amelytől indokolt esetben a vétség súlyosságától függően el lehet térni. A fegyelmi intézkedést írásba kell foglalni, és azt a szülő tudtára kell adni!

Fegyelmi eljárás tíz éves kor alatt nem indítható, egyéb esetben jogszabályban meghatározott módon lehetséges.

A fegyelmi eljárás előtti egyeztető eljárás, valamint a fegyelmi eljárás lebonyolításának szabályait az SZMSZ és a Házirend tartalmazza.

## **Sajátos nevelési igényű tanulók fogyatékoságának típusához és fokához igazodó fejlesztő program**

### **Az iskola a sajátos nevelési igényű tanulók közül elláthat**

- értelmi fogyatékos - enyhén értelmi fogyatékos
- beszéd fogyatékos
- autizmus spektrum zavarral küzdő
- pszichés fejlődési (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartás-szabályozási) zavarral küzdő tanulót.

A fogyatékoság típusához és fokához igazodó fejlesztő program a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvében foglaltakban figyelembe vételével készül.

### **Az enyhe értelmi fogyatékos tanulóval kapcsolatos iskolai fejlesztési feladatok**

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók gyógypedagógiai értelemben a tanulásban akadályozottgyermekek körébe tartoznak, akik az idegrendszer biológiai és/vagy genetikai okokra

visszavezethető gyengébb funkcióképessége, illetve a tartósan kedvezőtlen környezeti hatások miatt a neurológiai érés lelassulása folytán tartós, átfogó tanulási problémákat mutatnak.

Az enyhe értelmi fogyatékoság sok esetben először iskolai tanulási helyzetekben jelentkezik, összefüggésben az alapképességek eltérő, lelassult fejlődésével. Így a tanulási sajátosságok szinte valamennyi tantárgyban generalizáltan, átfogóan és tartósan jelentkeznek.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a minél korábban megkezdett, hosszantartó, rendszeres és intenzív gyógypedagógiai fejlesztés és terápia, a tanulási képesség szintjéhez igazodó tanulási módszerek folyamatos alkalmazása, a tanulási motiváció megfelelő fejlesztése, valamint a stigmatizációs hatások (eredménytelenség a tanulásban, kisebbségi érzés kialakulása, csúfolódás stb.) megelőzése/kompenzálása a fő feladat.

A tanulási képesség fejlesztéséhez a pedagógiai, gyógypedagógiai eszközök alkalmazása mellett szükséges a környezeti, szociális feltételek javítása is.

Az enyhe értelmi fogyatékosághoz sok esetben társul más fogyatékosági típus is:

- hallássérülés,
- látássérülés,
- mozgáskorlátozottság,
- autizmus spektrumzavar.

### **Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelési-oktatási szempontú jellemzői**

A tanulói szükségletek ismeretében, ha nincs az intézménynek saját státuszban lévő gyógypedagógusa, szakmai támogatás igényelhető:

- az Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézményekben (EGYMI) működő utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózatoktól;
- pedagógiai szakszolgáltatást nyújtó intézményektől; valamint
- pedagógiai-szakmai szolgáltatást nyújtó intézményektől.

### **Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelési folyamatát meghatározó irányelvek és szempontok:**

- tanulásban akadályozottak pedagógiája szakirányon vagy (korábban) oligofrénpedagógia szakon végzett gyógypedagógus vesz részt a nevelési-oktatási és/vagy fejlesztésifolyamatban, valamint szükségszerűen más szakirányon végzett gyógypedagógus és/vagy egyéb szakember (pszichológus, orvos, szociálpedagógus stb.);
- a tanórák mellett az enyhe értelmi fogyatékos tanulók kötelezően részt vesznek az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs foglalkozáson, amelynek célja a pszichikus funkciók fejlesztése a tanulók egyéni szükségleteinek megfelelően;
- a gyógypedagógus a partnerekkel együtt (tanuló, pedagógus, szülők stb.) egyéni fejlesztési tervet állít össze, amely konkrét, mérhető és rövid idő alatt elérhető célokra bontja le a távlati fejlesztési célokat;
- az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs foglalkozások dokumentálása, az elért eredmények összehasonlítása a kiinduló állapottal, a pedagógiai diagnosztika eszközeivel pontos és mérhető információk gyűjtése, ezek alapján az egyéni fejlesztési terv módosítása;
- a tanuló általános fejlettségi állapotának, tanulási képességeinek leginkább megfelelő tanulási tempó és absztrakciós szint biztosítása, amely tanulási területenként/tantárgyanként eltérő lehet;

- a fogalmak lassú érlelése, a sokrétű és intenzív tapasztalatszerzés, az elvonatkoztatáslépéseinek szemléltetésén alapuló folyamat a fogalmak fokozatos „bővítését” teszi lehetővé;
- a megtanultak számbavétele, rendezése és kérdések/problémák segítségével a még nem ismert válaszok keresése. A saját élmények, korábbi tapasztalatok/tudás összekapcsolása a megtanulandó fogalmakkal, cselekvésekkel;
- a gondolkodás rigiditása miatt a kérdések egyszerűsítése, a feladatok kis lépésekre bontása vagy analógiák alkalmazása hozzájárul a tanulóban már meglévő tudáselemek megerősítéséhez, a továbblépéshez;
- fontos a különböző képességeket fejlesztő eljárások és feladatok összehangolása, a tanuló érdeklődésének és motiváltságának elősegítése
- a tanulásra rendelkezésre álló idő változatos strukturálása, az időtartamok rugalmas változtatása, a legkedvezőbb csoportméret kiválasztása;
- az elsajátítás folyamatában alkalmazott eszköztár (pl. számológép, szótár, IKT-eszköz, gondolattérkép stb.) alkalmazásának tanítása, majd felhasználásának lehetősége a tanuló számára a pedagógiai folyamat minden szakaszában;
- megfelelő tanulási környezet kialakítása

A tanuló fejlődését támogató feltételek:

- megfelelő osztálylétszám;
- az aktív tanulás biztosítása;
- a szükségleteknek megfelelő tanulásszervezési mód kiválasztása;
- a személyre szabott tanulás lehetősége;
- differenciálás alkalmazása;
- együttnevelés során a kéttanáros modell alkalmazása és/vagy a pedagógus-gyógypedagógus szoros együttműködése, rendszeres konzultációja;
- fejlesztő értékelés (tanulást támogató értékelés) alkalmazása.

A cél az enyhe értelmi fogyatékos tanulók kompetenciafejlesztése a következő területeken: kommunikációs képességek, kognitív képességek, orientációs képességek, kreatív képességek, motoros képességek és szociális képességek.

#### **Az alapfokú képzés első szakaszának (1–4. évfolyam) feladatai**

- A tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichés funkciók fejlesztésére helyeződik a hangsúly.
- A képességfejlesztésben hangsúlyos szerepük van a közvetlen érzéketi tapasztalatoknak, a tárgyi cselekvéses megismerésnek, a céltudatosan kiválasztott tevékenységnek.

Az iskolába lépéskor a tanulók átlagosan 5-10 percet képesek koncentrálni, ezért a tanóra felépítésénél erre figyelemmel kell lenni.

Várhatóan a 4. évfolyam végére sem tudnak egy teljes tanórát koncentráltan végigdolgozni.

Az alsóbanl. évfolyamán javasolt egy évfolyam tananyagának elsajátítására egy tanévnél hosszabb időtartamot tervezni.

#### **Az alapfokú képzés második szakaszának (5–8. évfolyam) feladatai**

Kiemelt feladat:

- Az alsó módszertanának további alkalmazása, hogy lehetővé váljon az alkalmazható tudás megszerzése.
- A tanulók fejlesztése elsődlegesen a megismerési módszerek további fejlesztésére, a szemléletes képi gondolkodás nyomán kialakuló képzetekre, ismeretekre, az elsajátított tanulási szokásokra épül.
- Hangsúlyosabbá kell tenni az önálló tanulási tevékenységet.
- A tanulás-tanítás folyamatában előtérbe kerül a verbális szint, de a tanulók fejlettségének megfelelően differenciált módon jelen van a manipulációs és aképi szint is.

### **A 9–12. évfolyam feladatai**

- A cél elsősorban az ismeretek megerősítése, szintetizálása, a tudáselemek rendszerbeillesztése, alkalmazása, a pályaorientáció, az önálló életvezetési technikák tudatos gyakorlása, a szociális képességek fejlesztése.
- Kiemelt cél, hogy a tanulók elsajátítsák azokat az ismereteket és készségeket, amelyek az önálló életvitelhez, a munkaerőpiacra történő belépéshez, helytálláshoz és az egészséletesen át tartó tanulás megalapozásához elengedhetetlenül szükségesek.
- A nyelvi kommunikáció fejlesztése hangsúlyos feladat.

### **Tanulási és nevelési célok**

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a nevelési és tanulási célok megegyeznek a Nat- ban leírtakkal, de azok mélysége, kialakíthatóságuk időigénye, módja az egyéni sajátosságokhoz igazodóan módosul.

### **Testi és lelki egészségre nevelés**

- Az egészséges és tudatos életmód kialakítása, a káros szenvedélyek kialakulásának megelőzése kiemelt feladat.
- Az erőnlétnek és a fizikai állóképességnek – mint a munkavégzés alapvető feltételének – kiemelt szerepe van a tanulók társadalmi beilleszkedésében. Ennek érdekében nagy hangsúlyt kell helyezni a szabad mozgás, a sport és a rekreáció lehetőségeire. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára érdemestámogatást nyújtani a kortárskapcsolatok kialakításában.
- A konfliktusok megoldásához a pedagógus modellálása és a konfliktuskezelési technikák tanítása/begyakoroltatása is szükséges.

### **Önismeret és a társas kultúra fejlesztése**

- A megfelelő önértékelés, a tanuló saját személyiségének megismerése nagyjelentőséggel bír, mivel a társas kapcsolatok alakításában, a társadalmi beilleszkedésben elengedhetetlenül szükséges a reális énkép, a megfelelő önismeret. Ehhez a mindennapokban fontos a folyamatos visszajelzés, a belső kontroll erősítése, az önbizalom fejlesztése.
- Felelősségvállalás másokért, önkéntesség, erkölcsi nevelés, családi életre nevelés
- A kooperatív csoportmunka segíti megtapasztalni az alkalmazott szabályokat, később pedig hozzájárul a munkavállalás során szükséges együttműködési készségek fejlődéséhez. Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló a szükséges támogatással fokozatosan képessé válik a felelősségteljes döntések meghozatalára.

### **Médiatudatosságra nevelés**

- A tanulók az egyéni sajátosságainak megfelelően legyenek képesek a társadalmi érintkezést szolgáló információk megtalálására, értelmezésére, közvetítésére és alkotására. Ismerjék fel a hiteles, megbízható és fontos információkat.
- A pedagógus választékos kommunikációval segíti ezt a folyamatot, valamint fejleszti digitális kompetenciáit, és rendszeresen használ digitális eszközöket a nevelés-oktatás folyamatában, amelyeket a tanulók pszichológiai jellemzőinek megfelelően válogat és gyűjt össze.

### **A tanulás tanítása, pályaorientáció**

- Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelését ellátó intézmények biztosítják azokat az információkat és tapasztalatokat, amelyek a tanulók egyéni sajátosságainak megfelelően támogatják az életpálya-tervezést és a pályaorientációt.
- Fontos az egyénre szabott motiválás, az egyéni tanulási módok biztosítása, az élményt adó tanulási szokások kialakítása.
- Az életkori sajátosságokhoz illeszkedve törekedni kell a tanulók saját tudásáról való reális ismeretek kialakítására, valamint a növekvő felelősségvállalásra a saját tanulásukért.
- Az egész életen át tartó tanulásra való felkészítés fontos a társadalmi integráció és a munkaerőpiacra történő sikeres belépés szempontjából.

### **Nemzeti öntudat, hazafias nevelés**

- Az emberiség és hazánk múltjának és jelenének megjelenítésén, megértésén keresztül képessé kell tenni a tanulókat a társadalom megismerésére, a társadalomban elfoglalható helyük reális felismerésére, a társadalmi színtereken való eligazodásra.
- Ki kell hogy alakuljon a tanuló attitűdje, viszonya önmagához, szűkebb és tágabb környezetéhez, a történelmi múlthoz.
- Fontos felkészíteni a felnőttlét és a tágabb környezet közügyeinek megismerésére, az állampolgári jogok és kötelezettségek érvényesítésére. Az iskolai szinten belül ajánlott lehetőséget adni a demokratikus jogok gyakorlására (diákönkormányzat).

### **A fenntarthatóság, környezettudatosság**

- Elengedhetetlenül szükséges a személyes megtapasztalás, a környezeti ártalmak és az emberi élet szükségleteinek összefüggéseire való rávilágítás, a helyes szokásrend kialakítása. Ehhez fontos a környezet adott szempontok alapján történő megfigyelése, a következtetések közös levonása, az egyéni felelősség tudatosítása.
- A szorosan vett természeti környezet ápolása, gondozása mindennapifeladatként kell hogy jelentkezzen.

### **Kiemelt kompetenciaterületek**

#### *Alapkompetenciák*

- A tanulás kompetenciái
- A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)
- A digitális kompetenciák
- A matematikai, gondolkodási kompetenciák

- A személyes és társas kapcsolati kompetenciák
- A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
- Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

### **Tanulási területek**

*Magyar nyelv és irodalom: magyar nyelv, irodalom*

- Az anyanyelvi kompetencia fejlődése a tanulás célja és egyben minden ismeretszerzésszervezőeszköze is; az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésében kitüntetett helye van.
- Célja és feladata a szókinccsfejlesztés és -gazdagítás, a növekvő igényű helyes nyelvhasználat erősítése, a nyelvi hátrányok csökkentése.
- Feladata az eredményes olvasás- és írástanulás feltételeinek megteremtése, az alapképességek kialakítása, megerősítése.
- Kiemelkedő szerepe van a nyelv rendszerére, a helyesírásra vonatkozó alapvető tudás elsajátításában. Az irodalmi ismeretek célja, hogy a tanulókat a műveken keresztül gazdag tapasztalatokhoz juttassa a világról, az emberi természetéről, az emberi létről, az érzelmekről, a valósághoz való sokrétű viszonyulásról.
- A Magyar nyelv és irodalom tanulási területnek meghatározó szerepe van az önálló tanulás kialakításában.

### **A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:**

- A beszédfeldolgozó folyamatok erősítése.
- Figyelem, a gondolkodás, az emlékezet, az analízis és szintetizáló képesség fejlesztése.
- A téri és síkbeli tájékozódás fejlesztése, a relációs szókinccs bővítése.
- A grafomotoros készségek fejlesztése.
- Az olvasás elsajátításához szükséges hármasszociáció megerősítése:
- vizuális észlelés – jelfelismerés,
- akusztikus észlelés – hangok differenciálása,
- a beszédmotoros észlelés fejlesztése.
- Az olvasott szavak és a köztük lévő grammatikai viszonyok felismertetése.
- A rutinszerű olvasási képesség fejlesztése.
- A szövegösszefüggések megláttatása, a szövegértés fejlesztése.
- Az írás műveleteinek gyakorlása: másolás, tollbamondás, emlékezetből írás fokozatai, törekvés az eszközszintű használatra.
- Szövegalkotás szóban, majd írásban.
- A helyesírási szokások megerősítése.

### **Tanulási eredmények**

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- alkalmazza a tanult nyelvi fordulatokat tanulási helyzetben és a spontán beszédbenegyaránt;
- képes a kommunikációs helyzetnek megfelelő kulturált nyelvi magatartásra és viselkedésre;
- képes véleménynyilvánításra és mások véleményének meghallgatására;
- fokozódó önállósággal alkalmazza a szövegtartalmat és a beszélő szándékát tükröző kommunikációs eszközöket;
- receptív (passzív) és expresszív (aktív) szókinccse bővül;
- egyéni sajátosságaihoz mérten törekszik a rendezett és olvasható írásképre;
- érdeklődésének megfelelően, hagyományos és digitális szövegek által bővíti ismereteit;

- felismer helyesírási problémahelyzeteket, képes hibakeresésre és hibajavításra.

*Matematika: matematika*

Ezen a területen a kognitív képességek fejlesztési lehetőségei vannak a középpontban.

### **A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:**

- A tanulás eszközeinek célszerű használata.
- A kíváncsiság ébrentartása, az önbizalom folyamatos erősítése.
- A finommotorika, a térlátás, a téri és idői tájékozódás, valamint a szem-kéz koordináció fejlesztése.
- Az ismeretek mozgósítása bemutatott analóg helyzetekben, alkalmazás a próbálgatásos szintjén.
- Cselekvésben jelentkező problémák segítséggel, majd segítség nélkül való felismerése, megbeszélése, megoldása próbálkozással. Az eredmény ellenőrzése.
- Tárgyak, személyek, alakzatok, jelenségek, mennyiségek megfigyelése, a látottak értelmezése és a tapasztalatok összefoglalása.
- A mennyiségállandóság, a mennyiségek közötti tájékozódás és a becslés képességének kialakítása.
- A matematika tanulásához szükséges fogalmak fokozatos megismerése.
- A közös cselekvéshez, munkához szükséges tulajdonságok, képességek felépítése, szokások kialakítása.
- A tantárgy iránti tanulási kedv folyamatos szinten tartása. Az önfejlesztés igényéktámogatása, értékelése. Az önismeret, az önszabályozás képességének fejlesztése.
- Mindennapos probléma megoldásának elképzelése, sejtés megfogalmazása. A képzelte és a tényleges megoldás összevetése.

### **Tanulási eredmények**

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- tájékozódik a térben és időben, valamint a világ mennyiségi viszonyaiban saját élményből kiindulva;
- felhasználja a megszerzett tudást, az elvont fogalmakat, szabályokat, összefüggéseket; kezdetben ismert, majd ismeretlen szituációkban;
- használja a problémamegoldó képességét először próbálkozás útján, majd racionálisszinten;
- képes kérdéseket megfogalmazni, állításokat bizonyítani, valamint véleményt alkotni;
- ismeri a matematikai fogalmakat, a mennyiségi viszonyokat, valamint a mennyiségállandóság fogalmát a kiválogatás, összehasonlítás, csoportosítás gondolkodási műveleteinek segítségével;
- változatos feladatokban használja számolási készségét;
- emlékszik a szóbeli számoláson túl a műveleti sémákra (analógiákra), így képes műveleteket írásban elvégezni;
  - megtervezi a cselekvési sorrendet; megoldást keres: kiválasztja a lehetséges megoldásokat, a feladatot megoldja a készen kapott sémák szerint, algoritmusok segítségével, később alternatív gondolkodás mentén. A sémák alkalmazásának nehézsége esetén felismeri a lehetséges műveletet, és eszközhasználattal (pl. számológép) váltja ki;
  - összehasonlítja a feltételezést és a valóságot az eredmény helyességének megítélésében;
  - megnevezi a gyakorlatban megfigyelt tulajdonságokat, kiemeli a lényeges jegyeket;



- elemzi és összehasonlítja a látottakat, felfedezi a különbségeket;
- képes mennyiségeket elképzelni, cselekvéshez, történéshez fűződő megfogalmazással;
- tanult ismereteit digitális eszközön is alkalmazza;
- képes segítséget kérni és elfogadni, valamint együttműködni.

*Történelem és állampolgári ismeretek: történelem, állampolgári ismeretek*

- A tartalmak elsajátításakor figyelembe kell venni a tanulók gyogyepedagógiai- pszichológiai jellemzőit, ezért előnyben kell részesíteni a sajátélményűtevékenységeket.
- A személyes élmény segíti annak a belátását is, hogy a jelen eseményei nagymértékben múlt eseményeinek eredményei, és mai életünk hatást fog gyakorolni a jövő nemzedékek sorsára is, azaz a történelemnek, a társadalom eseményeinek mi magunkis részesei vagyunk.
- A fejlesztés kiemelt területként kezeli a személyiség és az emberi jogok tiszteletére nevelést, a szociális érzékenységet, az értékvédő magatartás kialakítását, a környezetért érzett felelősséget.

### **A tanulási terület kiemelt rehabilitációs/rehabilitációs feladatai:**

- Az időészlelés fejlesztése saját élményen keresztül, majd az évtizedek, évszázadok, évezredek, az emberöltő megértése.
- Az idő múlása és a korok emberének, társadalmának, környezetének változása, összefüggések felfedeztetése. Az egyén és a társadalom kapcsolata, egyén, család, közösség, a világ nemzetei.
- Emberi magatartásformák és élethelyzetek megfigyelésének, az információgyűjtés technikájának fejlesztése. Az információ forrásainak megkülönböztetése: bizonyosan hiteles, nem bizonyosan hiteles, hiteltelen.
- A tér és idő kapcsolatainak bemutatása, ezek felfedeztetése.
- A kommunikációs képességek fejlesztése.
- A képzelet, a kreativitás alakítása, fejlesztése.
- Tapasztalatszerzés a valós, a lehetséges és a lehetetlen megítéléséhez, a valóság és afikció közötti különbség érzékeltetése, szemléletes bemutatása.
- A megtartó emlékezet, az akaratlagos figyelem fejlesztése.
- Az önálló tanulás képességének fejlesztése. Kritikai gondolkodás fejlesztése.
- Az együttműködésen alapuló tanulás fejlesztése kooperatív technikák alkalmazásával.
- Az érdeklődés felkeltése és fenntartása a világ, a társadalom eseményei iránt.

### **Tanulási eredmények**

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- érzékeli a különbséget a múlt és a jelen között, képes beazonosítani eseményeket saját élményből;
- elemzi a történelmi események okait és következményeit fokozatosan csökkenő segítségnyújtás mellett;
- ismeri a közös európai civilizációs és magyar nemzeti kulturális kódrendszer (szimbólumok, történelmi személyek, történetek, fogalmak, alkotások) legalapvetőbbjeleit;
- felismeri a saját szerepét, a saját feladatát, valamint a saját felelősségét;
- felismeri a szabadság, a felelősség és az emberi helytállás jelentőségét;

- tájékozódik a munkalehetőségek és a munkavállalás terén;
- az információk szerzéséhez és rendszerezéséhez infokommunikációs eszközökethasznál.

#### *Erkölc és etika*

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál különös jelentőséggel bír az önfogadás, a másság elfogadása, a fogyatékos emberek iránti együttérző, segítő magatartás kialakítása. Fontos a szociális érzékenység, a problémamegoldás, az önkéntes feladatvállalás és -megoldás képességének kialakítása.

#### **A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:**

- A kommunikációs képességek fejlesztése.
- Az önálló tanulás képességének fejlesztése. Kritikai gondolkodás fejlesztése.
- Az együttműködésen alapuló tanulás fejlesztése kooperatív technikák alkalmazásával.

#### **Tanulási eredmények**

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- elfogadó attitűdöt tanúsít a hátrányos helyzetű és a különleges bánásmódot igénylőtanulók iránt;
- ismeri a különböző közösségekben való létezés formáit és lehetőségeit;
- ismeri az erkölcs, a vallás helyét és szerepét az egyén és a társadalom szempontjából;
- ismeretekkel rendelkezik a családi költségvetéstől az államháztartásig.

*Természettudomány és földrajz: környezetismeret, természettudomány, biológia, kémia, fizika és földrajz*

- A tanulók ismeretsajátításában a természeti-környezeti világ elemi megismeréséneklehetősége tűzhető ki célul.
- Nagyobb hangsúlyt kap a szemléletformálás, a természethez való pozitív viszonyulás megteremtése, az egyén és a társadalom számára fontos konstruktív – a természet védelmében, valamint a saját és mások egészségének megőrzésében tudatos – magatartás- és viselkedésformák elsajátítása.
- A tanulók a mindennapokban is jól használható gyakorlati példákon és tapasztalatokon keresztül sajátíthatják el a földrajzi térben történő eligazodás alapvető eszközeit, módszereit. Az egyszerű, elemi földrajzi ismeretek átadása, az általános és a speciális képességek fejlesztése a specifikumokra figyelve történik.

#### **A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:**

- A kíváncsiság és az érdeklődés felkeltése.
- Kérdésfeltevés, kérdések megfogalmazásának tanítása.
- A kommunikációs képességek és készségek fejlesztése, a tantárgyspecifikus fogalmak használata.
- A saját testkép, testséma kialakítása, majd pedig a térérzet alakítása, megerősítése, a viszonzyszavak pontos használata.
- A rész-egész viszony a valóságban, a térképi ábrázolásban. A valóság és a térkép összefüggéseinek felismerése.
- Biztos tájékozódás megteremtése a közvetlen térben. Tájékozódás biztonsága a síkban, a jelek, a szimbólumok világában.

- Tájékozódási feladatok, téri viszonyok felismerése, megértése; valamely tárgy, objektum tényleges és viszonylagos helye, helyzete.
- Az idő múlásának érzékelése, felfogása, az idő és tér változásának észlelése, értelmezése. Az idő észlelésének fejlesztése. Időrend, periódus a természetben, a folyamatokban.
- A gondolkodási funkciók, műveletek fejlesztése. Analizáló, szintetizáló képesség fejlesztése. Ok-okozati összefüggések, problémák felismerése, megoldások keresése.
- A rövid és a hosszú távú figyelem és emlékezet fejlesztése.
- A tanulási technikák (megfigyelés, vizsgálódás, lejegyzés, feladatmegoldás, értelmezés, irányított ismeretszerzés) kialakítása, megerősítése.
- Tanulási technikák megerősítése: térképek, információhordozók használata, önálló ismeretszerzés egyszerű szövegből, a tankönyv, a feladatlap, a munkalap használata.
- Kísérletek, saját tapasztalatok, a természettudományos ismeretek és a hétköznapi élet tapasztalatai közti összefüggések felismerése, erősítése.

### **Tanulási eredmények**

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- megkülönböztet anyagokat és halmazállapotokat a hétköznapi élet példáinak segítségével;
- megállapítja, majd összehasonlítja az élőlények érzékelhető jegyeit;
- megfigyeli a természet egyes ciklusait, összegyűjti az ezzel kapcsolatos tapasztalatait és ismereteit;
- irányítással, egyszerű példákkal felfedezi az állandóságot és a változást;
- jól tájékozódik a közvetlen környezetében, a szűkebb lakóterében, lakóhelyén;
- jól tájékozódik a földrajzi térben és időben;
- jól tájékozódik a földrajzi-környezeti kérdésekben, folyamatokban;
- tájékozott a hazai földrajzi-környezeti folyamatokban;
- ismeri a hétköznapi életben felhasználható földrajzi-környezeti tudás elemeit;
- tájékozott a regionális és globális földrajzi-környezeti kérdésekben;
- jól tájékozódik a térben térkép, illetve digitális alkalmazások segítségével;
- felismeri a használati tárgyak anyagait, az anyagfogalmat biztosan használja;
- ismeri saját szervezete működését, felépítését – megfigyelések, vizsgálódások, konkrét tapasztalatok segítségével;
- ismeretekkel rendelkezik a gyakoribb betegségek megelőzéséről, a környezet és az egészség közötti kapcsolat felismeréséről, az emberi szervezetet veszélyeztető anyagok hatásairól;
- jól használja a háztartás, a környezet ismert és használt egyszerű gépeit, a fizikai ismereteit alkalmazza a működtetés során;
- felismeri a kémiai ismeretekhez kapcsolódó környezeti problémákat;
- ismeri a háztartási szerek használatával, tárolásával kapcsolatos elővigyázatossági szabályokat;
- segítséggel alkalmazza földrajzi tudását a mindennapi életben a környezettudatos döntések meghozatalában, felelősséget érez döntései következményeiért.

*Idegen nyelv: élő idegen nyelv*

- Az élő idegen nyelv tanításának, tanulásának céljait a tanulók szükségletei határozzák meg.

- A szülők igényei, a tanulók fejlettsége alapján az iskola hozhat döntést a 7. évfolyam előtt megkezdett idegennyelv-tanulás kérdésében.
- Az idegen nyelv tanításának alapvető célja a kellő motiváció és késztetés kialakulásának támogatása. Ennek érdekében, valamint a későbbi nyelvtanulás megalapozása miatt a tanulót sikerélményekhez kell juttatni.

### **Tanulási eredmények**

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- megismerkedik a nyelvtanulással, nyelvtudással, és pozitív viszonyulása alakul kizetekhez;
- bekapcsolódik a szóbeliséget, interakciót igénylő alapvető, korának megfelelő játékos, élményalapú nyelvi tevékenységekbe;
- érdeklődik az idegen nyelvi információhordozók, a számítógép nyelve iránt;
- felismeri és használja a legegyszerűbb kérés kifejezésére használt mindennapi nyelvi funkciókat életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;
- a tanórán begyakorolt, nagyon egyszerű, egyértelmű kommunikációs helyzetekben a megtanult, állandósult beszédfordulatok alkalmazásával kérdez vagy reagál, mondanivalóját segítséggel vagy nonverbális eszközökkel kifejezi;
- megérti és értelmezi az adott témakörökben feldolgozott, begyakorolt szavakat.

*Művészetek: ének-zene, vizuális kultúra, dráma és színház*

- Az iskolai nevelés-oktatás rehabilitációs célú feladatainak megvalósításában kiemelt szerepe van a gyakorlati tevékenységeknek, mert általuk az ismeretek élményszerűvé válnak, segítik a mélyebb megértést, fejlesztik a kreativitást.
- A tevékenységek, az alkotások széles körű kínálata lehetőséget teremt az egyéni adottságok kibontakoztatására, a sikerélmény biztosítására, a pozitív személyiségfejlesztésre, valamint a szabadidő hasznos eltöltésére és az érzelmi feszültség csökkentésére is.

### **A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:**

- Önismeret, önértékelés, társas kapcsolatok, a pozitív alkalmazkodóképesség, a kapcsolatteremtő és együttműködési képesség fejlesztése.
- Képzelet, kifejezőkészség, kreativitás fejlesztése.
- Harmonikus mozgás kialakítása, fejlesztése.
- A figyelemkoncentráció, a tartós figyelem és az emlékezet fejlesztése.
- Az esztétikai érzékenység készségeinek alapozása, fejlesztése.
- A térlátás fejlesztése, pontos képzetek kialakítása a valós térről, időről, az anyag, forma, funkció, szerkezet, szín, fény és mozgás viszonyairól.
- A kommunikációs képességek fejlesztése szóban, ábrázolásban, befogadásban.
- A finommotorika, a kreativitás, az eszközhasználati készség fejlesztése.
- Az ismeretszerzési, a tanulási képességek fejlesztése.
- Az érzékszervi tapasztalatszerzés fejlesztése, az érzelmi nevelés, érzékszervi kultúragazdagítása, a belső kontroll, a pozitív énkép erősítése, a szegregált élethelyzet oldása.
- Az önkifejezés elősegítése, a szorongás oldása.

### **Tanulási eredmények**

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- képes téri helyzetek leírására szóban, megjelenítésére szabadkézi rajzzal;

- egyszerű közlő ábrákat értelmez;
- képes a kezdeményező, alkotó magatartásra;
- változatos technikákat alkalmaz az önkifejezésben és az alkotásban;
- képes az egyéni ízlését, stílusát érvényesíteni egy-egy saját tárgy készítése során;
- értelmezi a művészi alkotásokban megismert konfliktusokat, és ez segíti a toleráns, másokkal szemben empátikus személyiség kialakítását;
- egyszerű dalokat énekel emlékezetből, énekhangját árnyaltan használja;
- ismeri a tempó, hangerő, hangszín, hangmagasság és ritmus fogalmát;
- zeneértő és zeneérző képessége, zenei koncentrációja és érzékenysége fejlődik;
- alapszinten alkalmaz digitális zenei eszközöket, hangfelvétel készítéséhez, szerkesztéséhez és tárolásához.

*Technológia: technika és tervezés, digitális kultúra*

- A tanulási terület középpontjába a munkához, az életvitelhez kapcsolódó praktikus ismeretszerzést és képességfejlesztést állítja.
- A tanulók megismerik a környezet szervezett átalakítását, megtanulják használni akorszerű eszközöket, megértik a kapcsolódó erkölcsi és etikai kérdéseket.
- A digitális kompetenciák elsajátítása az esélyegyenlőség megteremtése, az életvitelkialakítása céljából is kiemelkedő jelentőségű.
- A tanulóknak képessé kell válniuk a digitális kompetenciák alkalmazására a tudás aktív bővítésében, az ismeretszerzésben és a hatékony kommunikációban.
- A tanulási terület tanítása során kialakított kompetenciák messze túlmutatnake tanulási terület keretein, mivel beágyazódnak más tantárgyak tanulásába is.

### **A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:**

- Érzékszervi megismerések.
- Térbeli, időbeli tájékozódó képesség fejlesztése.
- Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés műveleteinek gyakorlása.
- Szabályfelismerés, tervező, rendszerező, döntési képesség fejlesztése.
- Csoportosítások, következtetések.
- Algoritmikus és problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.
- A gyors, pontos, koordinált mozgásos reagálóképesség fejlesztése.
- A figyelem, az emlékezet, az akarat, az alkotó képzelet fejlesztése.
- Felismerő, rendszerező képesség, szerialitás fejlesztése.
- Analízis, szintézis.
- A gondolkodási funkciók, műveletek fejlesztése: azonosságok, különbségek, csoportosítások, szabálykeresések, analógiák felismerése, összefüggések megoldása, ok-okozat felfedezése.
- A problémafelismerő, tervező, alakító, konstruáló képesség fejlesztése, a kíváncsiság, motiváltság ébrentartása.
- A cselekvőképesség fejlesztése, az önellátás, a környezetellátás technikáinak elsajátítása, alkalmazása.
- Motorikus képességek fejlesztése, szabályozott akarati mozgások, mozdulatok továbbfejlesztése. A kar-kéz sebességének és ütemének alakítása.
  - A munkához való helyes viszonyulás, az érzelem, akarat, kitartás céltudatos fejlesztése.

- A reális énkép, önismeret kialakítása, távlati lehetőségek felismerése, az önfejlesztő magatartás elfogadtatása.
- Szociális képességek fejlesztése.

### **Tanulási eredmények**

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- felhasználja az infokommunikációs eszközöket a tudás bővítésére, kezdetben segítséggel, később önállóan is;
- kezdetben segítséggel, majd önállóan információkat keres az interneten, későbbhasználja kapcsolatok építéséhez, problémák megoldásához;
- megkülönbözteti a számára releváns információt a lényegtelen, illetve hamis információktól;
- tisztában van a személyes adat fogalmával, törekszik megőrzésére;
- egy adott feladat kapcsán önállóan hoz létre szöveges vagy multimédiás dokumentumokat;
- önállóan használja az informatikai eszközök operációs rendszereinek felhasználói felületét, az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat;
- digitális eszközökkel önállóan rögzít és tárol képet, hangot és videót;
- a hulladékokat szelektíven gyűjti, környezetét rendben tartja;
- ismeri a gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályait;
- munkavégzéskor szabálykövető, kooperatív magatartást követ;
- munkája során odafigyel a takarékos anyag-, idő- és energiafelhasználásra;
- elvégzi a rábízott családi és iskolai feladatokat;
- odafigyel az egészséges étkezés szempontjaira, egyszerűbb ételeket, italokat elkészít;
- a lehetséges továbbtanulási útvonalakkal kapcsolatban segítséggel összehangolja avalóságot és a vágyakat.

*Testnevelés és egészségfejlesztés: testnevelés*

- A tanulási területhez kapcsolódó nevelés, fejlesztés célrendszere az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek körében igen sokrétű.
- Általános célként a testi fejlődés segítése, a praktikus mozgások fejlesztése jelölhető meg. A tanulóknál atipikus mozgásfejlődési folyamat tapasztalható, ezért a fejlesztés célja az ebből származó nehézségek kialakulásának megelőzése, csökkentése is.
- Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók későbbi társadalmi beválása, a munka világába való beilleszkedése szempontjából különösen fontos a megfelelő fizikai állapot; a mozgásokelsajátításának előkészítése a munkatevékenységek megtanulásában is szerepet játszhat.

### **A tanulási terület kiemelt rehabilitációs/rehabilitációs feladatai:**

- Erősítse a mozgásigényt, a kezdeményezőkézséget, bátorítson mozgásos feladatok, gyakorlatok elvégzésére.
- Tanítson mozgásos játékokban való együttműködésre, szabálytartásra, a játék örömeire.
- Fejlessze a mozgásos alapttechnikák elsajátításának képességét, a kitartást, az állóképességét.
- Kiemelt feladat az általános kondicionálás, a test hajlékonyságának, a végtagok ügyességének fejlesztése, a gyorsaság, az ugró, dobó, egyensúlyozó képesség alakítása, a tanuló biológiai állapotának, terhelhetőségének függvényében.

- A saját testen való biztonságos tájékozódás kialakítása (függőleges és vízszintes zónák), a téri viszonylatok pontos felismerése, viszonyiszavak megértése, használata, a téri biztonság erősítése.
- A szép testtartás, a harmonikus mozgás fejlesztése.
- A tartós figyelem, a fegyelmezett feladat-végrehajtás fejlesztése, a felelős magatartásbeláttatása.
- Önismereti képesség fejlesztése, önállóság, a versenyszellem erősítése.

### **Tanulási eredmények**

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- képes önállóan elvégezni koordinációs gyakorlatokat, amelyek a kinesztetikus differenciáló képességet (ezen képességterület az izmokból, inakból, ízületekből származik, és a finoman szabályozott mozgások működésében nyilvánul meg), a térbeli tájékozódó képességet és az egyensúlyozó képességet fejlesztik;
- képes önállóan elvégezni kondicionálást biztosító gyakorlatokat, amelyek növelik azerőt, az állóképességet és a gyorsaságot;
- megosztott figyelme automatizálódik;
- helyzetfelismerő képessége fejlődik;
- képes helyesen kivitelezni tartásjavító és korrekciós gyakorlatokat, prevenció és rehabilitációs feladatokat sporteszközök alkalmazásával is;
- a testmozgás, a testnevelés és a sport eszközei által megfelelő önismeretre tesz szert, fejlődnek az érzelmi-akarati készségei és képességei;
- toleráns a fogyatékos személyek iránt, tiszteletben tartja a szexuális kultúra alapelveit, elfogadja az egészségügyi szűrések és a környezetvédelem fontosságát.

### **Differenciálás – egyéni tanulási utak – erősségek – fejlesztendő területek**

- A differenciálás kiindulópontja, hogy nincs két egyforma enyhe értelmi fogyatékos tanuló.
- A differenciálás lényege a tanulók egyéni szükségleteihez igazodó fejlesztés és/vagy az önvezérelt fejlődés körülményeinek biztosítása a nevelés gyakorlatában.
- A differenciálás célja annak biztosítása, hogy a tanulók abban a tempóban fejlődjenek, amely számukra a leoptimalisabb, illetve önmagukhoz képest ériék el a lehető legnagyobb fejlődést, teljesítve a követelmények megfelelő szintjét.

A hatékony differenciálás megtervezéséhez szükséges a tanulókat megismerni a következő tekintetben:

- a továbbhaladáshoz szükséges előzetes, megalapozó tudás;
- az aktivizálhatóság;
- az önálló, egyéni munkavégzés terén való fejlettség;
- az együttműködési képesség;
- a társas helyzet jellemzői.

Fontos, hogy a tudatos differenciált tanulásszervezés használata pozitívan hat az önértékelésre, valamint a társakkal való viszonyra is.

### **Értékelés**

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók iskolai teljesítményeit döntően szöveges fejlesztő értékeléssel (tanulást támogató értékeléssel) végezzük, amely a Nat által kijelölt célok elérését is támogatja.

**Célja:**

A tanulói szükségletek meghatározása, valamint a nevelési-oktatási folyamatnak azokhoz történő igazítása.

A szöveges értékelés történhet szóban vagy írásban, ezt kiegészíthetik egyéb értékelési formák (szimbólumok, tárgyak, pontozás stb.).

A fejlesztő értékelés pedagógiai célja, hogy a gyermek folyamatos támogatást kapjon. Éppen ezért a gyermek számára is jól érthető megfogalmazásnak nagy szerepe van.

A fejlesztő értékelés és az értékelési folyamat részeként a tanulók számára nyújtott visszajelzés rendszeressége, a visszajelzés kultúrája, szakmai minősége az iskolai tanulási környezet alakulását, a tanulás motivációját és a tanulási célok elérésének sikerességét alapvetően meghatározó tényezők.

- Nagyobb időközönként sor kerül minősítő, szummatív értékelésre is, amelynek célja annak megállapítása, hogy a tanulók tudásának, ezen belül a stabil ismeretek kialakításának és a készségek elsajátításának szintje eléri-e a tanulási eredményekben foglalt kritériumokat.
- Az értékelés ez esetben tudáspróbák alapján történik, és százalékosan vagy ötfokú skálán lehet kifejezni.
- Kiemelten fontos az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál, hogy a szummatív értékelésformatív, fejlesztő elemeket is magában foglaljon, lehetőséget biztosítva a tanulók számára egy következő tanulási periódusban a javításra és a további fejlődésre.
- A diagnosztikus és szummatív értékelésnek ugyanakkor létjogosultsága van a továbbtanulás, pályaválasztás reális megítélésének elősegítésében, a szülők és tanulók döntésének támogatásában is.

A tanuló számára a mérési-értékelési helyzetben biztosítjuk az eszközhasználatot, több időt.

**Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció**

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs foglalkozás során a problémajellegéhez legadekvátabb eljárások, módszerek és technikák használatával alakítjuk a gyermek képességeinek fejlődését, egyidejűleg biztosítva az ahhoz szükséges feltételeket.

A fejlesztési célok közé tartozik:

- az akadályozott fejlődésből eredő hátrányok csökkentése, hogy a tanuló ismeretszerzési-tanulási folyamatban való részvétele aktív és eredményes legyen, és a lehető legkevesebb nehézséget tapasztalja a folyamat során.

A foglalkozás célja a hiányzó, sérült pszichikus funkciók kialakítása, magasabb szintre emelése, az esetleges rosszul szerveződött struktúrák megváltoztatása, de a kiemelkedő képességek fejlesztése szintén a fejlesztő munka hangsúlyos tartalmi eleme.

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs foglalkozás segít a tananyag és a fejlesztési követelmények differenciálásában, a képességeket fejlesztő eljárások és feladatok összehangolásában, az egyéni tanulási technika kialakításában, a haladási tempó és a motiváció egyéni biztosításában, a fejlődés és a fejlődést tükröző értékelés megállapításában.



Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és foglalkozások dokumentálás az egyéni fejlesztési terv (EFT) alapján történik, amelyet a gyógypedagógus készít el, együttműködve a partnerekkel.

Az EFT a szakértői véleményre, illetve a gyógypedagógus által készített pedagógiai diagnózisra alapulva készül.

- Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és foglalkozások megvalósulása lehet osztálytermen belül és kívül is, egyéni vagy kicscsoportos formában.
- Mindehhez szükséges az együttnevelést megvalósító iskola pedagógusai és a tanulás támogatását megvalósító fejlesztő pedagógusok, gyógypedagógusok és a pedagógiai munkát segítő más szakemberek közötti együttműködés.
- Ez az együttműködés a pedagógusok kötelező tanórával le nem kötött órakerete terhére tervezhető, s a konzultációkkal alátámasztott pedagógiai tevékenységként valósulhat meg.

### **A beszédfigyelmetlen tanulóval kapcsolatos iskolai fejlesztési feladatok**

Beszédfigyelmetlenek csoportjába tartozik minden olyan tanuló, aki a beszéd és/vagy nyelv receptív folyamatainak (beszédfeldolgozás, beszédértés, nyelvi megértés) vagy expresszív folyamatainak (beszéd és nyelvi kifejezés, produkció) szerveződésében súlyos fejlődési eredetű vagy szerzett zavart mutat. A verbális kommunikáció súlyos zavara, valamint a verbális tanulási folyamatok atipikus alakulása, jelentős eltérése miatt az ilyen tanuló a társadalmi beilleszkedés szempontjából akadályozott.

A beszéd- és nyelvi zavarok diagnosztikus kategóriái az iskolába lépéskor és az iskoláskorban jellemzően az alábbiak:

#### **Beszédzavarok**

- Hangképzési zavarok
- Rezonanciazavarok (hipernazalitás, hiponazalitás)
- Beszédfolyamatossági zavarok (dadogás, hadarás)
- Artikulációs zavarok (beszédhanghibák)
- Beszédmozgászavarok (verbális diszpraxia)

#### **Auditív feldolgozási zavarok**

- Az érintett tanulók a hallható jelek feldolgozásában mutatnak súlyos zavarokat, ez jellemzően a beszédfeldolgozásban, így a beszédértésben is komoly gondot okoz.
- Jelentős számban csak a már kialakult tanulási zavar következtében, sokszor csak 2-3. osztályban kerülnek felismerésre az érintett tanulók beszédfeldolgozási zavarai.

#### **Nyelvi zavarok**

A nyelvjelődési zavart mutató tanulók mindannyian küzdenek a nyelvi kifejezőképesség különböző nyelvi szinteken megjelenő zavarával (expresszív nyelvi zavarok). Ez érintheti a tanuló nyelv hangrendszerét, a beszédhangjelet, az aktívan használt szóincset, annak jelentését, a nyelvtani összefüggések kifejezését, a mondatalkotást, valamint a nyelvhasználatot (pragmatika). A nyelvi kifejezés zavara mellé társulhat a nyelvi feldolgozás, nyelvi megértés különböző nyelvi szinteken és különböző súlyosságban megmutatkozó zavara (receptív nyelvi zavarok) is.

### **A beszédfigyelmetlen tanulók nevelési, oktatási szempontú jellemzői**

A nyelvfajlódési zavar következtében kialakuló tanulási zavarok elsősorban az olvasás-írás tanulása során jelentkeznek, ezen belül a dekódolás (olvasástechnika) és a szövegértés is jelentősen eltérő fejlődést mutathat.

A beszéd- és nyelvi zavarokhoz társuló fejlődési zavarok közül a figyelem- és aktivitászavarok, a szenzoros integrációs zavarok, a hallássérülés.

### **Beszédzavarok**

A magyar iskolarendszer nagymértékben a verbális tanulási folyamatokra épít. Ezekben a beszédzavarral küzdő tanuló jelentős hátránnyal indul, ezért napi szinten szenved el kudarcot, frusztrációt. Az ilyen tapasztalatok sokasodásával egyenes arányban a lehetőségekhez képest kerülni igyekszik a szóbeli megnyilvánulásokat. A megjelenő beszédfélelem (logofóbia), szorongás fokozódásával „ördögi körbe” kerül. Társas kapcsolataiban egyre visszahúzóbbá válik. Egyre növekvő frusztrációja miatt különböző pszichés tünetek jelenhetnek meg: agresszió, bohóckodás vagy éppen apatikus viselkedés (mely kamaszkorban akár depresszióig fokozódhat). Így másodlagos viselkedési, magatartási zavarok keletkeznek, melyek gyökere a beszédzavar. Emellett maguk a kommunikációs partnerek is kerülnek társaságát, mivel őket is frusztrálja, hogy nem értik a beszédet, vagy a természetes beszédől idegen jelenségeket észlelnek.

Az osztályban a beszédzavarral küzdő tanuló könnyen perifériára szorulhat, kapcsolatrendszere beszűkülhet. Ezek a tapasztalatok alacsony önértékeléssel párosulva a közösségben céltáblává, bűnbakká tehetik a gyenge kommunikációs és ezáltal gyenge érdekérvényesítési képességgel bíró tanulót. A nagy emocionális terhelés a tanuló kognitív energiáinak egy részét is felemésztheti, így következményes tanulási zavar is kialakulhat. Különösen olyan esetekben fordul ez elő, ahol a hangzó beszéd jelentős eltérése mellett a beszédértés nehézsége is tapasztalható (pl. rezonanciazavarok).

*Az egyes beszédfejlesztési vagy szerzett zavarok speciális jellemzői:*

- **A hangképzési (fonációs) zavarok** a zöngképzés zavarait jelentik. A hangjakak (hangszalagok) működése zavart, túlságosan összepréselődnek, vagy nem érnek egymáshoz hangadáskor. Ettől függően a hangképzés túl feszes lesz vagy erőtlenné válik. A hang állandóan fátyolos, rekedt, a hangtartás és a levegőbeosztás nehéz, a hang terhelhetősége kicsi. A jelenséget másodlagos tünetek is kísérik. Feltűnő a nyakizomzat vagy az arcizmok hangadás közbeni túlfeszültsége, kidagadása, valamint a kapkodó levegővétel. Az erős izgalmi helyzet vagy a félelem, szorongás fokozza a tüneteket. Az ilyen tanuló általában fizikai és lelki értelemben egyaránt állandó feszültségben él. A problémának lehet funkcionális és organikus oka is, azonban a sokáig fennálló funkcionális zavar a hangjakak (hangszalagok) organikus elváltozását (pl. hangszalagcsomó) okozhatja. A probléma rendszeres szakorvosi (főként foniatriai) és logopédiai ellátást igényel.

A hangképzési zavarral élő tanulók számára az önálló szóbeli megnyilatkozások válnak nehezen kivitelezhetővé, és folytonos pluszfeszültséggel járnak. Ezeket az alkalmakat amennyire lehet, érdemes kerülni, mert a teljesítményszorongás hangadási képtelenségig fokozódhat.

- **A rezonanciazavarok** az orális és nazális rezonancia (a szájüregben és az orrüregben képződő hangzók) beszédbeli arányának kóros megváltozását jelentik. Ez lehet a szájhangzók orrhangzós színezetűvé válása (hipernazalitás) vagy az orrhangzók szájhangzóssá válása (hiponazalitás). A hipernazalitás leggyakoribb oka az ajak- és/vagy

szájpadhasadék. Ez a súlyos organikus elváltozás már újszülöttkorban nyilvánvaló, a légzésben, a táplálkozásban, a hangadásban és a beszédben egyaránt súlyos nehézségeket okoz. Az egyébként szájrezonanciával képzett magán- és mássalhangzókerős orrhangzós színezetet kapnak, a zárhangzók – pl. k, g – elvesztik zárkarakterüket, ami önmagában is jelentősen csökkentheti a beszéd érthetőségét. Az elváltozás súlyosságától és kiterjedésétől függően egyes beszédhangzók képzéséhez nincsenek meg a megfelelő anatómiai feltételek, így ezek hiányozhatnak a beszédből, ami tovább rontja az érthetőséget. E mellett a hangadás is préselt, erőltetett lehet, ami pedig társult hangképzési zavart is okozhat. A gyermekek csecsemőkoruktól több ülésben számos helyreállító műtéten esnek át. A műtéti szakasz a kemény szájpad zárásával és a plasztikai helyreállító műtétekkel zárul, melyek még iskoláskorban is tartanak. Így előfordul, hogy a beszéd érthetősége az alsóban még gondos logopédiai kezelés ellenére sem kielégítő.

A lány szájpad veleszületett rövidülése is okozhat orrhangzósságot, ezen belül hipernazalitást. Ilyenkor a lány szájpad nem zárja el az orrgarat felé vezető utat, így a szájhangzók erős nazális színezetet kapnak (legjobban a magánhangzók és a zöngés mássalhangzók színezete, ezáltal érthetősége szenved kárt). Itt is lehet műtéti beavatkozás, ami az ezt követő hatékony logopédiai terápiával jelentősen javíthatja a beszéd érthetőségét.

- **A beszéd folyamatossági (fluencia) zavarok** közül legtöbbször a dadogás válik olyansúlyossá, hogy a tanuló külön többletsegítséget igényel. A dadogó gyermek a beszéd folyamat minden fázisában különbségeket mutat az átlagos beszélőtől (a légzés, a hangadás, a beszédtempó, az artikuláció és a mimika működésében is). A dadogó beszéd szerveiben megjelenő görcs a dadogás közvetlen oka (függetlenül attól, hogy organikus vagy funkcionális okból jelenik meg). A beszéd folyamatosságának zavara kéttípusú lehet. A tónusos típusba tartoznak azok a gyerekek, akik a szó első hangjának kiejtésével küszködnek, a klónusosba pedig azok, akik általában az első hangot vagy szótagot ismételvegik. A két forma tünetváltással és egyszerre is jelen lehet. Utóbbi általában a zavar súlyosbodását jelzi. Gyakran jellemző a túl kemény és elnyújtott hangindítás, ami a hangszalagok (hangajkak) tartós túlfeszítése miatt rekedtséget vagy hangképzési zavarokat is okoz. A legtöbb megakadás a zárhangzóknál fordul elő, de lehet, hogy egyes magánhangzók válnak kerülendő hangokká. A beszédfélelem fokozódásával vagy társuló beszédzavarok miatt jellemző lehet a monoton beszéd, a bizonytalan vagy elmosódott artikuláció, ami tovább rontja a beszéd érthetőségét, nehezíti a kommunikációs helyzetben a partner figyelmének fenntartását.

A gondolkodásban globálisan „látjuk” a dolgokat, a beszéd pedig időben lineárisan szervezett folyamat. A dadogók a gondolkodásban (belső beszédben) folyamatosan beszélő tanuló társaikhoz hasonlóan működnek, ám a beszéd folyamatban a megakadásoktól való félelem okán kerülő utakat keresnek. Például gazdag passzív szókincs mellett is gyakran iktatnak a beszédükbe sztereotip módon megjelenő szavakat vagy fordulatokat, esetleg kötőszavakat; ez az automatizmus segíti a folyamatosság fenntartását. A mondatok szerkezetét gyakran egyszerűsítik, szinonimákat keresnek, hogy a „rettegett” hangot, hangokat elkerüljék. Ez a mondat jelentésének torzulását is okozhatja.

- **A beszéd mozgászavarok a fejlődési diszpraxia speciális esetei.** A beszéd motoros tervezésének, szervezésének, kivitelezésének olyan zavarai, melyek a beszéd- és más, a kommunikációban szerepet játszó mozgások (pl. mimika) akaratlagos kivitelezését

akadályozzák, míg az automatikus mozdulatok (pl. ásítás) megtartottak. Az ilyen típusú beszédmozgászavarok esetén nincs praktikusán diagnosztizálható neurológiai eltérés, valamint az izomtónus-szabályozás vagy a központi idegrendszer sérülése (pl. Cerebrál parézis) sem mutatható ki a háttérben.

### **Auditív feldolgozási zavarok**

Az auditív feldolgozási zavarokkal küzdő tanulók a hallható információk felismerésének, megkülönböztetésének és megértésének zavarát mutatják.

Az auditív észlelés különböző zavarai mellett a hangzó beszéd észlelésében, feldolgozásában, ezért megértésében is zavart mutatnak. Nehézségeik nem perifériás eredetű hallássérülésből vagy intellektuális sérülésből fakadnak.

A tanulási folyamatban a szóbeli közlések, instrukciók, magyarázatok megértése okozza a legnagyobb gondot. A zavar markáns tünete, hogy a tanulók az őket körülvevő auditív, így a verbális ingerekből sem tudják azonosítani a releváns, feldolgozandó információt.

### **Nyelvi zavarok**

Jelentős azon gyermekek száma, akiknek nyelvfejlődési zavarát nem magyarázzák neurológiai, szenzoros, intellektuális vagy társas-érzelmi problémák. Ők is a beszéd fogyatékos SNI- besorolást kapják.

Ebben az esetben a nyelvvelsajátítás folyamata már a koragyermekkorban jelentős időbeli és strukturális eltérést mutat.

Nyelvfejlődési zavar esetén a nyelvi kifejezés atipikus volta mindig, míg a nyelvi észlelés, értés zavara csak az esetek egy részében jellemző.

Az eltérő fejlődés tartósan megmarad és a nyelvi hierarchia bármely szintjén megjelenhet:

- a késve induló szókincsfejlődés nem éri be a tipikusan fejlődő társakét még iskoláskorban sem;
- a szókincs szerkezete is eltérő lehet, pl. a főnevek nagyobb, az igék vagy melléknevek, határozószavak kisebb arányban kerülnek be a passzív és/vagy az aktív szókincsbe;
- a kontextusnak megfelelő szó előhívása, aktiválása is gondot okozhat, jellemzőek aszótalálási nehézségek;
- a beszédhangok (fonológiai) feldolgozásában és produkciójában is elmaradás tapasztalható, ami az írott nyelvi zavarok kockázatát vetíti előre;
- a szavak hangalakjának pontos feldolgozása és emlékezeti megőrzése nehéz;
- egy-egy szó hangzósorának jelentős egyszerűsítése nemcsak a beszéd érthetőségét rontja (még iskoláskorban is), hanem nehezíti a szavak emlékezeti tárolását, akadályozza a szótanulást és az előhívást;
- a szókombinációk használata és a mondatalkotás, a spontán beszéd az iskoláskorban is alacsony nyelvtani komplexitású (jellemzően tőmondatokat, hiányos mondatokat alkotnak);
- mondataik még a felnőttkorhoz közeledve is nyelvtanilag helytelenek (diszgrammatikusak) lehetnek;
- nem használnak vagy rosszul értelmezik a kötő-, rámutató szavakat, ez főként az összetett alárendelő mondatokat tartalmazó instrukciók, szövegek megértésében okoz gondot.

A tanulók nehézkesen, sok hibával, töredezetten olvasnak, gyakoriak az újratekintések. Az olvasástechnika nem automatizálódik, a gyermekek az alsó végére sem válnak gyakorlott olvasókká. Emiatt az írott szöveg tartalma számukra kevésbé ragadható meg.

A nyelvi feldolgozás az átlagosnál jelentősen több kognitív energiát emészt fel, a tanuló a kognitív-nyelvi feladatokban hamarabb elfárad, mint tipikus nyelvi fejlődésű társai. Ilyenkor teljesítménye hirtelen romlik.

## **A beszédfigyafatékos nevelésének-oktatásának alapelvei**

### **Intézményi, szervezeti formák**

A beszéd és a nyelv fejlődési vagy szerzett zavarával küzdő tanulók nevelését-oktatása célja, hogy megfelelő készség-képességstruktúrát, megküzdési stratégiákat és alapismereteket alakítson ki a sikeres társadalmi beilleszkedés és az önálló, élethosszig tartó tanulás érdekében.

### **A logopédus és a többségi pedagógusok szerepe**

- A tanulók beszéd- és nyelvi sajátosságait, az ezekből következő fejlesztési, kompenzációs szükségleteiket logopédia szakon/logopédia szakirányon végzett gyógypedagógus ismeri leginkább, ezért a rehabilitációs-rehabilitációs munkában kulcsfontosságú szerepe van.
- A logopédus által biztosítható beszéd-/nyelvi fejlesztő ellátás mindenképpen szükséges.
- A tanulók sérülésspecifikus támogatásának és a kommunikációs akadálymentesítésnek tanórák mellett az iskolai élet minden színterén jelentősége van, mivel a verbális kommunikációs aktusok a teljes folyamatot átszövik.
- A sikeres integráció alapfeltétele, hogy a rehabilitációs-rehabilitációs munkát végző logopédus az egyéni fejlesztési terv elkészítésében és megvalósításában gördülékenyen működjön együtt az osztálytanítóval és a szaktanárokkal. Segítse a kollégákat a verbális tanulnivaló mennyiségének, összetettségének sérülésspecifikus szempontok mentén való meghatározásában, a beszéd- és nyelvi szempontú akadálymentesítésében, a tanuló képességstruktúrájának, terhelhetőségének leginkább megfelelő feldolgozási és számonkérési mód kialakításában, valamint a feladatokra fordítható idő kijelölésében.

### **Nevelési-oktatási folyamat**

- Biztosítani kell a feltételeket ahhoz, hogy a beszéd-/nyelvi zavarral küzdő tanuló aktívan vehessen részt az osztály- és az iskolaközösség életében, megmutathassa tehetségét, erősségeit.
- Az önmagához képest mérlegelve pozitív, előremutató és motiváló értékelés adása.
- Az iskola kezdő szakaszában széles alapú készség-képességfejlesztéssel azok kognitív nyelvi előfeltételeinek megteremtését biztosítjuk.
- Az életkornak megfelelően szükséges a gyermek önmagáról való tudásának, önismeretének folyamatos fejlesztése. Az erősségek és gyengeségek tudatos felismerésével alakítsuk ki a számára legmegfelelőbb megküzdési stratégiákat, a későbbi önálló tanuláshoz vezető úton.
- Változatos, az egyes tantárgyak nyelvi sajátosságaihoz igazodó tanulási, tananyag- feldolgozási stratégiák kialakítása, folyamatos fejlesztése szükség.
- A tananyag-feldolgozásban és a számonkérésben előnyben kell részesíteni a nem nyelvi megoldási módokat. Pl. a mozgásos, dramatikus, rajzos vagy más képi feldolgozást, digitális alkalmazásokat.
- A pozitív önkép kialakulását, megélését és a következményes emocionális vagy viselkedészavarok megelőzését szolgálja, az iskolai, sport-, művészeti vagy egyéb tevékenységekben szerzett sikerek.

- A rehabilitációs-rehabilitációs célú egyéni vagy kiscsoportos fejlesztésre biztosított időkeretben a nyelvi képességek (fonológiai tudatosság fejlesztése, szókincs aktivizálása és bővítése, grammatikai készségek fejlesztése, nyelvhasználat alakítása), az írott nyelvi képességek (olvasástechnika, szövegértési és szövegalkotási képesség egyaránt) és felső tagozatban az adaptálható tanulási technikák tanítása (pl. pókhálóábra, idővonal, gondolattérkép készítése) egyenlő súllyal szerepel.
- A rehabilitációs-rehabilitációs célú egyéni vagy kiscsoportos fejlesztő órákon az általános korrepetáló jellegű feldolgozás helyett szaktárgyi szövegek esetén is aszerűspecifikusan hatékonyabb nyelvi szempontú feldolgozás a terápiás cél

### **Kommunikációs-nyelvi akadálymentesítés**

- Az oldott, biztonságos légkör, a gondolatok kifejtésére biztosított többletidő segíti a beszédfélelem csökkenését és jelentősen növeli a teljesítményt, a beszéd- és nyelvi zavarok esetében egyaránt.
- Az osztályban, tanulócsoporthoz kialakított jó szokások, világos együttélési, együttműködési keretek segítik a beszéd-/nyelvi zavarral küzdő tanuló eligazodását a mindennapi kommunikációs helyzetekben.
- Az órai munka és a házi feladatok szempontjából is szükséges a többletidő ehhez igazodó ütemezése.
- A nyelvfejlődési zavar esetén a legtöbb tananyagot lehetőleg digitális formában bocsájtsuk a tanuló rendelkezésére, mivel az írott nyelvben való gyenge dekódolási képesség miatt szóbeli feldolgozással vagy a kettő kombinációjával jobban hozzáfér annak tartalmához.
- A nyelvi zavart mutató tanulók számára szükséges a szóbeli és írásbeli instrukciók, feladatok nyelvi egyszerűsítése. Ebben az osztálytanító támaszkodjon a logopédus véleményére.
- Minden tantárgy esetében az órai feladatadásban meg kell győződnünk róla, hogy a tanuló helyesen értette-e a feladatot.
- A beszéd- és nyelvfejlődési zavarral küzdő tanulók szóbeli számonkérését lehetőség szerint minimalizáljuk.
- A gyenge helyesírási készség, a lassú és pontatlan íráskivitelezés és a gyenge verbális emlékezeti funkciók indokolják, hogy az íráskészséget alapfokon már használó nyelvi zavarral vagy verbális diszpraxiával küzdő tanuló az órai jegyzeteit lappal, más digitális eszközzel készíthesse, a táblai vázlatokat lefotózhassa és/vagy az óránelhangzott fontos magyarázatokat hangzóanyagként is rögzíthesse.
- Egyes projektek vagy feladatok elvégzéséhez érdemes a nyelvi zavarral küzdő tanuló és a tipikus nyelvi képességűek között tanuló párokat létrehozni.

### **Nevelési-oktatási szakaszok és kiemelt pedagógiai feladatok**

A befogadó nevelés-oktatás minden életkorban az osztálytanító/osztályfőnök, a szaktanárok, a gyógypedagógus és a szülők hatékony együttműködését feltételezi.

#### **Az alapfokú képzés első szakaszának (1–4. osztály) feladatai**

- A nyelvi zavarral küzdő tanulók esetében a készség-képességfejlesztés hangsúlya az egész alsó szakasz folyamán megmarad,
- A beszédzavarral küzdő tanuló esetében minden közösség előtti megnyilatkozás, a nyelvi zavarral küzdő tanuló esetében emellett minden verbális tanulási folyamat külön kihívást, jelentős érzelmi és kognitív megterhelést jelent.

- Az alsós tanuló életkori sajátosságainak leginkább az aktív, cselekvéses tanulásihelyzetek felelnek meg.
- A frontális, hosszan egy feladatra koncentráló, esetleg hosszú füzetmunkát igénylő órafelépítés a nyelvfejlődési zavarral küzdő tanuló számára olyan megfeszített koncentrációt kíván, hogy ezt lehetőség szerint kerüljük az alsóban.
- A tehetséggondozásuk már az alsóban megkezdődhet, ami a tanuló számára sikerélményt és egyben az önbizalom növekedését is biztosítja. A feladatadásban a matematika terén is ügyelni kell a nyelvi akadálymentesítésre, főként a szöveges feladatok és a magyarázatok terén.

#### **Az alapfokú képzés második szakaszának (5–8. osztály) feladatai**

- Törekedni kell a kognitív funkciók, kiemelten a deduktív, az induktív és a problémamegoldó gondolkodás és a nyelvi funkciók közös fejlesztésére, ez segíti az elvonatkoztatási folyamatot, a jelenségek mélyebb megértését.
- Minden tantárgyban javasolt, hogy a szaktanár a gyógypedagógussal egyeztetve prioritásokat jelöljön ki az egyes témakörökön belül.
- Az egy-egy tantárgyban tehetséget mutató és a nyelvfejlődési zavarral küzdő tanuló számára egyaránt előnyös lehet, ha rendszeres időközönként vagy egy-egy témában gyakorló tanuló párokat állítunk fel a felsőben.
- A szövegértés-szövegalkotás alapkompétencia fejlesztése a beszéd/nyelv fejlődési vagy szerzett zavarával küzdő tanuló számára korántsem zárul le az alapfokú képzés alsó szakaszában.
- A nyelvi/írott nyelvi feldolgozás mint eszköztudás fejlesztését a teljes általános iskolaiszakaszban folytatni szükséges. A nyelvfejlődési zavarral küzdő tanuló külön segítséget igényel a különböző tantárgyakban szükséges szaknyelvi feldolgozáshoz. Nem pusztán korrekpetálásra van szüksége az egyes leckék megtanulásakor. Ebben fontos a szaktanár és a gyógypedagógus szoros együttműködése.
- Külön figyelmet igényel a szövegalkotás és a helyesírási képesség gondozása. A nyelvfejlődési, ennek következtében törvényszerűen írott nyelvi zavarral küzdő tanulók helyesírása jelentősen elmarad tipikus fejlődésű társaikétól.
- Az evidenciára alapú helyesírásban (ahogy mondjuk, úgy írjuk) is hátrányokkal küzdenek, akár még az 5-6. osztályban is. Esetükben általában a szóelemzés elve szerinti helyesírás megszilárdítása is a felső első felének feladata. Szövegalkotási, fogalmazási képességük is jelentős eltérést mutat. Társuló zavarok (pl. diszpraxia) esetén az írásmozgás és a kézírás alaki megformálása nem teszi lehetővé pl. az önálló tanulásra alkalmas jegyzetek készítését. Így már az 5-6. osztálytól elengedhetetlen a géppel írás, a klaviatúra használat és a digitális tananyag-feldolgozás (pl. felolvasó programok) használatának elsajátítása.
- A beszédfejlődési zavarral küzdő tanuló számára a szóbeli feleletek, a nyelvi és írott nyelvi zavarral küzdő gyermek számára a szóbeli és írásbeli megnyilatkozások egyaránt szorongást keltenek. A nyelvi zavar jellegzetessége, hogy a tanuló nehezen tudja verbális formába önteni az egyébként számára érthető gondolatokat, összefüggéseket.
- 

Számonkérésként megfelel montázs, képregény, animációs film (az érintett tanulók általában jó képességeket mutatnak a vizuális átlátásban), de akár idővonal, pókhálóábra vagy kérdéssor készítése, esetleg dramatizálás is.

- A megfelelő önértékelésre épülő önbizalom nagy erőt ad a beszéd-/nyelvi zavarral küldő tanulónak gyengeségei kompenzálására, tehetsége kibontakoztatására. Így az alacsony fokú oktatás második szakaszában kezdhetünk bele az egyéni tanulási és kompenzációs stratégiák tudatos felépítésébe.
- Érdemes minél több feldolgozási és mnemotechnikai stratégiát megtanítani és gyakorolni a tanulóval, illetve vele együtt kiválasztani, hogy az egyéni képességeknek és az egyes tantárgyak jellegének milyen tanulási, feldolgozási technikák felelnek meg a legjobban.
- Ennek gyakorlását nemcsak a rehabilitációs-rehabilitációs órakeretben, hanem „élesben”, a szakórákon is biztosítani szükséges.
- A közép fokú tanulmányok megkezdéséig kell kialakítanunk az önálló tanulás minél szélesebb körű lehetőségét. Ide tartoznak a már említett digitális segédeszközök is.

### **A közép fokú képzés szakaszának (9–12. osztály) feladatai**

- A közép fokú oktatásban a szövegértés-szövegalkotás kompetencia fejlesztése, az egyes tantárgyak szaknyelvének és forrásszövegeinek nyelvi szempontú feldolgozása továbbra is hangsúlyos szerepet kap.
- Döntő jelentősége van annak, hogy az érintett tanuló a tananyaghoz digitális formában is hozzáférjen, így – felolvasó program segítségével – az auditív és vizuális csatornán való egyidejű feldolgozás jelentősen javíthatja a tanulási teljesítményt.
- Ebben a szakaszban is sikerrel alkalmazható az egyéni tanulás megsegítésére tanuló párok, tanuló csoportok alakítása.
- A felosztások, definíciók, szakkifejezések megjegyzésében segítséget nyújthatnak a különböző mnemotechnikai eljárások, melyek egyéni adottságokhoz igazítása és gyakoroltatása a gyógypedagógus, tehát a rehabilitációs-rehabilitációs órák feladata.
- Az eddig megtanult tanulási technikák és a digitális eszköz-használat továbbfejlesztése, alkalmazási körének szélesítése is e keretek között történik.
- Továbbra is szükség van a gyógypedagógus és a szaktanárok közötti szoros együttműködésre a tanuló egyéni adottságaihoz igazodó órai tananyag-feldolgozás, a differenciált feladatadás és számonkérés tervezésében és megvalósításában.
- Új területként jelenik meg az önálló tanuláshoz és az önálló életvezetéshez szükséges nyelvi kompetenciák fejlesztése (pl. használati utasítások, anyagösszetétel, úrlapok kitöltése, hivatalos levelezés, internetes forráskeresés, teszt- és esszéírás). A gondolkodási funkciók és az ítéletalkotás, valamint a metakogníció fejlődése ugyancsak szerepet játszik a társadalmi integrációra való felkészítésben, csakúgy, mint a személyközi és szaktárgyi kommunikációval szorosan összefüggő önkifejezés, véleménykifejtés, érvelés és általában a szituációnak, kontextusnak megfelelő nyelvhasználat fejlesztése.

### **Tanulási és nevelési célok**

- Testi és lelki egészségre nevelés
- Önismeret és a társas kultúra fejlesztése
- Médiatudatosságra nevelés
- A tanulás tanítása, pályaorientáció
- Nemzeti öntudat, hazafias nevelés
- A fenntarthatóság, környezettudatosság
- A Nat és az irányelv meghatározása alapján.



## Kiemelt kompetenciaterületek

### Alapkompetenciák

- A tanulás kompetenciái
- A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)
- A digitális kompetenciák
- A matematikai, gondolkodási kompetenciák
- A személyes és társas kapcsolati kompetenciák
- A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
- Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

és az irányelv meghatározása alapján.

### *Magyar nyelv és irodalom: magyar nyelv és irodalom*

- A beszéd- és nyelvi/írott nyelvi megértés mint ismeretszerzési eszköz fejlesztése, a beszéd és nyelvi/írott nyelvi produkció mint önkifejezési és ismeretközlési eszköz fejlesztése kiemelt feladat a nyelvi és beszédzavarral küzdő tanulók számára.
- A beszéd- és nyelvi fejlesztés terén kiemelt feladatként kezeljük minden nyelvi szint fejlesztését (beszédhangzók, fonémafeldolgozás, szókincs és szóhasználat, szóelőhívás, toldalékhasználat, mondatalkotás és kontextushoz, szituációhoz kötött nyelvhasználat).
- Az írás-olvasás tanulásának szakasza a beszéd és nyelvi zavarral küzdő tanuló további boldogulása, tanulási kompetenciája szempontjából kulcsfontosságú, egy életre meghatározhatja a tanulás sikerességét. Ezért igen körültekintően alakítsuk az olvasástanulás folyamatát!
- A beszéd- és nyelvi zavarral küzdő tanulók olvasás-írás tanításának előfeltétele, hogy a tanuló a beszédfeldolgozás során legalább egy-egy szó szótagjait és első hangját biztosan felismerje, leválassza, azonosítsa.
- A szövegértés fejlesztésének minden esetben párhuzamosan kell haladnia a dekódolás (olvasástechnika) fejlesztésével. Kezdetben a tanulók autobiografikus emlékneműveihez kapcsolható, egyszerű nyelvi felépítésű, a mindennapi életben jellemző szituációkat bemutató szövegeket érdemes feldolgozni.
- A szövegértés fejlesztésében fokozatosan, a tipikus nyelvi fejlődésű tanulókhöz képest késleltetve toódik el a hangsúly az egyre összetettebb gondolkodási műveletek felé (pl. explicit és implicit összefüggések átlátása egy bekezdésen belül és több szövegrész között).
- A nyelvtani szabályok betartásában és a helyesírás terén a nyelvfejlődési zavarral küzdő tanulók jelentős elmaradást mutatnak, esetükben a helyes leírás nem válik automatikus készséggé, mindvégig jelentős szerepe van a tudatos hibajavítás megtanításának.
- Nyelvi zavar esetén az általános iskolai szakasz végére konzekvens (mindig csak egy szabályt gyakorló), rendszeres, de rövid gyakorlási periódusok esetén is főként azevidenciaalapú és a szóelemzés elvét figyelembe vevő helyesírás várható el.
- A kötelező olvasmányok megválasztását és elolvasásának idői ütemezését is igazítani kell a tanuló aktuális olvasási és nyelvi feldolgozó képességeihez és pszichomotoros tempójához.
- A műből készült filmet inkább csak az elolvasást és meghallgatást követően, a feldolgozás gazdagításához használjuk. Alkalmazhatunk változatos vizuális és dramatikus feldolgozási módszereket a megértés ellenőrzésére.

### Matematika

- A matematikai kompetenciák elsajátítása esetükben a tipikus fejlődésű tanulókéhoz hasonló ütemben haladhat, mélységét az egyéni fejlődési dinamikát figyelembe vevő tehetséggondozás szabja meg. Más nyelvfejlődési zavarral küzdő tanulók átlagos matematikai képességekkel rendelkeznek, a számolás, számfelismerés, a műveletvégzés, a helyi értékek, később pl. az egyenletek, a kombinatorika, a halmazok, az egyenletek és mértani szerkesztések terén is. Azonban a definíciók, fogalmak megtanulásában, felidézésében nyelvi feldolgozási és verbális emlékezeti gyengeségük miatt jelentős hátrányban vannak. Szintén hátrányba kerülnek az órai magyarázatok szeriális-verbálisfeldolgozásában, ezért többszöri ismétlésre, időszakosan felzárkóztatásra lehet szükségük.
- Minden nyelvfejlődési zavarban érintett tanuló esetében nehézséget okoz a szöveges feladatok megértése, akár szóban, akár írásban jelennek meg. Itt szükség lehet a szöveg nyelvi egyszerűsítésére (akadálymentesítésre).
- Szintén érdemes gondot fordítani a szöveges példákban gyakran előforduló nyelvi fordulatok gyakorlására, más és más adatokkal való alkalmazására. Csak akkor kaphatunk megfelelő képet a nyelvfejlődési zavart mutató tanuló matematikai készségeiről és tudásáról, ha meggyőződünk arról, hogy megértette a feladatot.
- A nyelvi zavarok mellé leggyakrabban a diszkalkulia és a figyelem-, illetve aktivitási zavarok társulnak. Ezekben az esetekben a matematikatanulást az egyéb pszichés fejlődési zavarokkal küzdő tanulók SNI irányelvei alapján célszerű megszervezni.

*Történelem és állampolgári ismeretek: történelem, állampolgári ismeretek*

- A történelem és az állampolgári ismeretek egyes témaköreinek feldolgozásakor nyelvfejlődési zavar esetén előnyben kell részesíteni az aktív tanulást, a szituációkon, dramatikus feldolgozáson, közvetlen tapasztalatszerzésen alapuló ismeretszerzést
- A feldolgozáskor érdemes egyszerű, célzott kérdésekkel segíteni a nyelvi megfogalmazást.
- A megértést támogatja a történelmi jellemzőkhöz igazodó feldolgozási technikák (pl. idővonal, gondolattérkép) használata is.
- A tankönyv leckéinek, valamint az eredeti források önálló feldolgozása során gondot okozhat a társadalmi folyamatokat leíró szövegekben rejlő implicit összefüggések felismerése, a lényegi események kiemelése is. Ezt kapcsolódó filmrészletekkel, magyarázó animációkkal és a legújabb kor esetén családi elbeszélések gyűjtésével segíthetjük.
- Fontos segítség lehet a digitális tankönyv, melyet felolvasóprogram segítségével is feldolgozhat a tanuló, így több csatornán multiszenzorossá tehető az információfeldolgozás.

*Erkölc és etika*

- Az erkölcsstan tanításában a pedagógusok személyes példaadása, embertársaikkal szemben tanúsított attitűdje legalább annyit nyom a latba, mint az órán elhangzott mesék, történetek.
- Emellett az iskolai konfliktusok közösségi megbeszélése, az együttélés mindennapi szituációit felelevenítő drámajátékok, filmrészletek, interaktív színházi előadások segítségével a nyelvi fejlődésükben zavart mutató tanulók az érzelmek és erkölcsi dilemmák átélése útján könnyebben megértik a társadalmi együttélés etikai elveit, írott és íratlan törvényeit, behelyezkedhetnek mások nézőpontjába. Ezzel válthatjuk ki a számukra nyelvileg nehezen feldolgozható elvont filozófiai magyarázatokat.

*Természettudomány és földrajz: környezetismeret, természettudomány, biológia, kémia, fizika és földrajz*

- A természettudományos ismeretek gyakorlati példákon, kísérleteken át való megélése, majd megértése elsőbbséget kell hogy élvezzen a nyelvfejlődési zavarral küzdő tanulók oktatásában. A jelenségek pontos megfigyelését nemcsak a verbális leírások, hanem rajzok, folyamatábrák, táblázatok és grafikonok, akár rövidfilmek is visszatükrözhetik.
- Az általánosítás és a jelenségek törvényszerűségeinek absztrahálása nyelviileg nehezebb feladat. A definíciók, törvények pontos nyelvi reprodukálásában jelentősen gyengébben teljesítenek a nyelvi zavart mutató tanulók.
- A törvények alkotó alkalmazásában, az intuitív vagy problémamegoldó gondolkodásban azonban kifejezett tehetséget mutathatnak a nyelvi fejlődési hátránnyal küzdő tanulók is.

*Idegen nyelv: élő idegen nyelv*

- A nyelvfejlődési zavart mutató tanulók az idegen nyelv tanulásában is markáns hátránnyal indulnak, bár a jelenkor nyitott társadalmában és sokszor a szülők igényeinek megfelelően is több nyelvvél, de főként az angol nyelvvel a mindennapjaikban is találkoznak.
- Bármelyik élő idegen nyelvet választjuk, az első három évben a nyelvtanulás mindenképpen lassabb haladással, kisebb lépésekre bontva, több gyakorlással valósulhat meg.
- Az alsóban döntően szóbeliséggel találkoznak a tanulók; éljék át az adott nyelv vokális jellemzőit: zenéjét, ritmusát, rímelését, csengését. Erre igen megfelelőek a gyermekversek, dalok, játékok. Egyszerű, a mindennapokban jól használható alapszókinccs, néhány mondatos szövegek megtanulására, megértésére érdemes gondotfordítani.
- Javasolt, hogy az idegen nyelvi írásbeliség kialakítását csak azt követően kezdjük el, mikor az anyanyelven való olvasás-írás készsége már megszilárdult. Ez körülbelül harmadik-negyedik osztályban következik be. Ezt megelőzően is lehet bővíteni a szókinccset, képes szótárakkal, rajzos mnemotechnikák segítségével tudjuk leküzdeni az esetleges szótalálási nehézségeket.
- A nyelvfejlődési zavart mutató gyermekek szókinccse egészen középiskolás korig folyamatosan fejlesztést igényel. Az idegen nyelvi szókinccs is ennek megfelelően, lassan, sok gyakorlással bővül. A megjegyzést a gyenge verbális munkamemória, a felidézést aszótalálási nehézségek hátráltatják.

*Művészetek: ének-zene, vizuális kultúra, dráma és színház*

- Alapvetően minden tanulónak minden művészeti ágban az alkotás szabadságát, az önkifejezés sikerét és az alkotó folyamat „flow” élményét a legfontosabb megélni.
- Az általános iskolai szakaszban is fontos a tehetséggondozás.
- A dadogóknak és más beszédzavart mutató tanulóknak kifejezetten jót tehet az éneklés, közben általában nem dadognak. Érdemes törekedni rá, hogy az együtt éneklés-zenélés öröme megmaradjon, akkor is, ha más készségekben a nyelvfejlődési zavarral küzdő gyermekek nem érik el tipikusan fejlődő társaik teljesítményét (pl. kottaolvasás).
- A nehezített verbális tanulási teljesítmények miatt a nyelvfejlődési zavarral küzdő tanulónak oázis lehet, megnyugvást, kilégzést biztosíthat minden művészeti óra, ha befogadó, alkotó légkör uralkodik, ahol mindenki teljesítményét önmagához méri.

*Technológia: technika és tervezés, digitális kultúra*

- A verbalitástól független tanulási folyamatokban tanulóink általában átlagosan teljesítenek. A digitális világ feldolgozása, a problémamegoldó gondolkodás lehet kifejezett erősségük is. A különböző technológiák segítségével kommunikációs-nyelvi akadálymentesítést érhetünk el (gépírás, felolvasó programok, jegyzetelő programok, digitális átalakító programok), és segíthetjük az önálló tanulás kialakulását.
- Fontos, hogy ezek a kompetenciák már az általános iskola felső végére tanulóink birtokába kerüljenek, hiszen a tanulnivaló mennyiségének növekedésével még differenciált feladatadás mellett is csak akkor van esélyük lépést tartani, hogyha a tipikus fejlődésű társaikhoz hasonlóan férnek hozzá az ismeretekhez.
- A technológiai lehetőségek kiaknázásával egyenrangúan fontos az etikus és felelősségteljes használat megértése és megvalósítása.
- A tantárgy feladata a biztonságos internethasználat tanítása is. Ezen a területen a tanulók gyenge kommunikációs kompetenciájuk és nyelvi zavaruk miatt szintén veszélyeztetettek.

*Testnevelés és egészségfejlesztés: testnevelés*

- A testnevelés több szempontból is kiemelkedő szerephez jut a beszéd-/nyelvi zavarokat mutató tanulók fejlesztésében. A nagyobb fizikai és szellemi megterhelés miatt fontos a jó erőnlét, a megfelelő állóképesség kialakítása.
- Az alsó szakaszban a mozgáskoordináció, a testtudat, a téri orientáció és az egyensúlyfejlődésének nehézségével küzdő tanulók (pl. verbális diszpraxia, nyelvfejlődési zavarhoz társuló tünetek) mozgásfejlesztésére külön gondot kell fordítani.
- Érdemes nehézségeikhez adaptált, differenciált feladatadással segíteni a fenti készségek fejlődését, főképp az olvasástani időszakában, legalább az első négy osztályban. A verbális diszpraxiás tanulók számára az egyes mozgásszekvenciákat elemi egységekre lebontva, sok ismétlés segítségével érdemes tanítanunk.
- A rendszeres mozgás segítheti a tanulási helyzetekben felgyülemlett stressz és frusztráció oldását, sikerélményhez juttatva a tanulót, emellett az önértékelés, az önbizalom javulásához is hozzájárulhat.

## **Differenciálás**

- A differenciálás alapfeltétele a tanuló állapotának részletes megismerése, melyben az szakértői vélemény multidiszciplináris diagnózisa mellett a tanítók, szaktanárok pedagógiai megfigyeléseire is támaszkodunk.
- A nyelvi zavarral küzdő tanulók fejlesztésében szinte minden esetben szükséges a tartalom szerinti differenciálás (pl. instrukciók, szövegek egyszerűsítése), a folyamatszerinti differenciálás (pl. nyelvileg egyszerűbb vagy összetett feladat adása, a nyelvfeldolgozás vagy a gondolkodási műveletek különböző szintjei közötti differenciálás).

A differenciálás a tanulás szervezése során sokféle formában jelenhet meg:

- különböző módokon lehet segíteni az eltérő nyelvi képességekkel rendelkező tanulóknak (pl. az instrukció felolvasása, a kulcsszóra való rámutatás, önálló olvasás elvárása);
- különböző feladatok alkalmazhatók (mindenki a képességeinek megfelelő feladatot kapja ugyanabban a témában);

- ugyanazt a feladatot különböző tevékenységekkel lehet végrehajtani (az egyik csoportszövegből, a másik grafikonból, a harmadik egy filmből gyűjti be ugyanazokat az ismereteket);
- különböző szociális keretek között valósul meg a feladat (páros, csoportos, egyéni munkákkal is egyidejűleg);
- különböző információs csatornák felhasználásával valósítható meg a tanulás (vannak, akiknek a hallás utáni észlelés, vannak, akiknek a látott dolog mond többet);
- különböző célok tűzhetők ki (az egyik tanuló a legfontosabb adatokat, a másik az összefüggéseket, a harmadik a szerző szándékát emeli ki);
- különböző érdeklődés szerint adható az olvasnivaló szövege (hasonló nehézségű olvasmány, minden tanuló az érdeklődését követve választ);
- különböző értékelési formák alkalmazása lehetséges, vagy maguk a tanulók választanak;
- a tananyag feldolgozása egyik tanulónál a készségek, másikonál az ismeretek megszerzésére fókuszál;
- az egy-egy tanulóra fordított időben valósítható meg a differenciálás.

A legfontosabb, hogy a pedagógus tudatosan válasszon differenciálási formát minden feladathoz, a tanuló képességeihez és a feladat jellegéhez mérten megfelelően.

### Értékelés

A differenciált tanulási eredmények kitűzése szükséges a magyar nyelv és irodalom, valamint az idegen nyelv tantárgyak esetében. Ezek értékelése alól általában a szakértői bizottság véleménye alapján mentesítést is kapnak a tanulók.

A szakértői vélemény nyomán intézményigazgatói hatáskörben megszületik az értékelés alólifelmentés.

A gyógypedagógus feladata:

- a tanulási teljesítmények (olvasás, szövegértés, helyesírás, esetleg matematika) és a nyelvi teljesítmények (fonológiai tudatosság, szókinccs, grammatika stb.) terén az évenkénti kontrollméréseket elvégezve, azok mennyiségi és minőségi elemzésével evidenciaalapú fejlesztő diagnózist és fejlesztési tervet állítson fel, majd az eredményeket átbeszélve a pedagógussal a gyermek szükségleteinek és aktuális beszéd-/nyelvi fejlettségének megfelelően az új tanulási célok differenciált kijelölését támogassa.

A szöveges fejlesztő értékelés célja az egyéni képességeknek és egyéni előrehaladásnak megfelelő differenciált értékelés, valamint javaslatokat tartalmaz a továbbhaladásra és a fejlesztés további irányaira vonatkozóan.

A szöveges értékelés jellemzői:

- a konkrét területen elért teljesítményre vonatkozik, sosem minősíti azt, nem címkéz;
- az elért pozitív eredményeket és hiányosságokat egyaránt tárgyilagos formában írja le, nem minősíti azokat;
- viszonyít a kiindulóponthoz, az előző teljesítményhez mérten értékeli a fejlődést;
- mindig megjelöli a következő (proximális) fejlődési zónát, a gyermek számára is érthető formában konkrét javaslatokat tesz, és biztat a továbblépésre.

A fejlesztő értékelés kulcsszerepet tölt be a beszéd-/nyelvi zavart mutató tanuló önbizalmának, helyes önértékelésének felépítésében és fenntartásában.

### **Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció**

- A beszéd fogyatékos SNI tanuló a tanórák mellett a szakértői bizottság javaslatának megfelelő mértékben részt vesz egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs foglalkozásokon.
- A foglalkozások megszervezésekor figyelembe kell venni a szakértői bizottság fejlesztési területekre, az ellátó gyógypedagógus szakirányára és tanuló képességstruktúrájára, viselkedési jellemzőire vonatkozó leírását.
- A foglalkozások tartalmát a szakértői véleményben megjelölt területeken végzett vizsgálatok és az iskolai gyógypedagógus által végzett kiegészítő vizsgálatok, esetleg a pedagógus által végzett pedagógiai vizsgálatok alapján felállított egyéni fejlesztési terv határozza meg. A habilitációs-rehabilitációs ellátást végző logopédia szakos vagy szakirányos gyógypedagógus feladata, hogy összehangolja a gyermek képességeihez mérten a fejlesztési szükségleteket a tantárgyi célokkal, és erről rendszeresen konzultáljon a tanuló osztálytanítójával, szaktanáraival.
- A habilitációs-rehabilitációs foglalkozások megvalósulhatnak osztálytermen belül és kívül, egyéni vagy kiscsoportos formában egyaránt.
- Az együttműködő felek legalább negyedévente közösen tekintenek rá az egyéni fejlesztési terv megvalósulására, értéklik az elért eredményeket, szükség szerint módosítják a középtávú célokat.
- A rátekintést mindkét fél a pedagógusok kötelező tanórával nem lekötött óraterhe erejéig végzi el.
- Az egyéni fejlesztési terv tartalmazza a tanuló erősségeit, nehézségeit, a vizsgálati evidenciákra támaszkodva megállapított közép- és rövid távú célokat, a hozzájuk vezető út lépéseit, a fejlesztőeszközöket és a fejlesztés helyszínét.
- A fő fejlesztési területek a beszéd fogyatékos SNI tanulók számára a beszéd-/nyelvi képességek fejlesztése, a nyelvi készségekhez szorosan kötődő kognitív funkciók fejlesztése, valamint a tanulási teljesítmények fejlesztése, a reedukáció.

### **Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanuló iskolai fejlesztése**

Az autizmus spektrumzavarok lényege a társas viselkedés, a kommunikációs és a rugalmas viselkedésszervezés minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg.

Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulóra legjellemzőbb a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési készségek területén tapasztalható gondolkodási képesség sajátos hiányossága, a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmas viselkedésszervezés és -kivitelezés képességének minőségi sérülése, valamint az egyenetlen képességprofil.

Autizmusban a beszédfejlődés gyakran megkésik, súlyos esetekben nem alakul ki beszélt nyelv. A központi probléma azonban nem a nyelv hiánya vagy megkésített fejlődése, hanem a funkcionális, kölcsönös kommunikáció sérülése.

A nyelvhasználat színvonalától függetlenül az alapvető problémák közé tartozik, hogy hiányozhat a kommunikáció és a beszéd hasznának, jelentőségének megértése, vagyis hiányozhat annak megértése, hogy mások érzéseit, gondolatait, tetteit kommunikáció útján befolyásolni lehet.

Az alapvető gondolkodási és viselkedési képességek spontán elsajátításához szükséges képességek hiánya jellemzően egész életen át megmarad, de a speciális intenzív terápiás és pedagógiai ellátás segítségével jelentős fejlődés érhető el.

Új helyzetben, váratlan események, körülmények hatására felerősödhetnek a típusos tünetek. A tünetek változatossága mellett a tanulók autizmusának lehetséges súlyossága széles skálán szóródik. Az időben megkezdett sérülésspecifikus fejlesztés nagymértékben hozzájárulhat az állapot pozitív kimenetéhez.

### **Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók pedagógiai szempontú jellemzése**

Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók – a tanítás, illetve a tanítási módszerek és tervezés módosítása szempontjából – kiemelkedő jelentőségű tulajdonságai:

- A másik személy szándékának, érzéseinek, gondolatainak, szempontjainak (pl. az információátadás szándékának) meg nem értése, az önmagára vonatkoztatáshiánya.
- A szociális megerősítés jutalomértékének hiánya, vagy az ezzel kapcsolatos öröm későbbi, csak direkt tanítás útján való kialakulása, illetve a belső motiváltság gyengesége vagy hiánya. Sokszor nagyon kevés vagy szokatlan dolog okoz számukra örömet.
- A beszéd korlátozott megértése, még az életkornak megfelelő beszédprodukciónál mellett is, amit nehezítenek a beszéd érzelmi, társas aspektusaival kapcsolatos megértési nehézségek, mint pl. a hanghordozás.
- A beszéd vagy más kommunikációs eszköz spontán, funkcionális, rugalmas alkalmazásának eltérései, elmaradása.
- Egyenetlen képességprofil, pl. a szigetszerű ismeretek, képességek (pl. kiváló mechanikus emlékezet, matematikai vagy zenei képesség), jelentős elmaradás az önellátásban, szakadékszerű különbség a mechanikus és a személyes memória között.
- Hiányzó vagy korlátozott belátás, pl. a gyermek saját tudásával, az ismeret forrásával, módjával, a szubjektív jelentőséggel kapcsolatban.
- A változásokkal, újdonsággal kapcsolatos ellenállás, szorongás.
- A társas környezetben, felnőttekhez és gyermekekhez való szokatlan kapcsolódás, mely megnyilvánulhat a teljes visszahúzódástól, passzivitástól az erőteljes, túlzó ragaszkodásig, aktív, de bizarr kezdeményezésekig, vagy megnyilvánulhat az egysíkú, formális kapcsolatteremtésben.

*Típusos erősségek, amelyekre építeni lehet a tanulás támogatása során*

- Az egyénre szabott vizuális információ általában jól értelmezhető.
- Tanult rutinkhoz, szabályokhoz való alkalmazkodás.
- Jó mechanikus memória.
- Megfelelő környezetben, a gyermek érdeklődésének megfelelő témákban kiemelkedő koncentráció, kitartás, precizitás.
- Egyes, nem szociális tartalmú tantárgyi területeken – pl. szó szerinti tanulás, nemszöveges számtan, földrajz, zene – jó vagy akár kiemelkedő teljesítmény.

*Típusos nehézségek és kognitív problémák, amelyekkel számolni kell a tanulás támogatása során*

- Túlérzékenységre és/vagy fokozott ingerkeresésre utaló viselkedések (hallás, látás, szaglás, tapintás, ízlelés terén, vagy bármely érzékszervi modalitásban).
- A figyelem felkeltésével, irányíthatóságával, fenntarthatóságával és váltásával kapcsolatos gyakori nehézségek.
- Az utánzási képesség hiányosságai.
- Ingerfeldolgozási, vizuomotoros koordinációs problémák.

- Tér-idő értelmezés gyengesége, esetleg hiánya.
- Analízis (sorrendiség)-szintézis műveleteinek problémája.
- Ok-okozati összefüggések felismerésének problémája.
- A lényegkiemelés, problémamegoldó gondolkodás deficitje.
- Az általánosítás, a tanultak új helyzetben való alkalmazásának sérülése.
- Felidézési problémák (pl. speciális szociális tartalmaknál és személyes élményeknél).
- Ismert tananyagban váratlan nehézség felmerülése szociális elem bevezetésével vagy új körülmények közötti alkalmazás során.
- A feladat céljának nem értése, a reális jövőre irányultság hiánya.
- A szimbolikus gondolkodás (pl. játék) fogyatékosága.
- Humor, ironia, metafora, képes beszéd félreértése, nem értése.
- A valóság téves értelmezése, felfogása.
- Realitás és fantázia összetévesztése.
- A szóbeli kérések, közlések félreértése, különösen a többértelmű, elvont kifejezések, többrészes utasítások esetén.
- Szó szerinti értelmezés.
- Képességek, ismeretek önálló, változatos alkalmazásának nehézsége.
- Gyermekközösségekben áldozattá, illetve bűnbakká válás, egyes esetekben szociálisan a helyzetnek nem megfelelő viszonyulás a kortársakhoz.
- Szabadidőben passzivitás, kudarcokból eredő viselkedésproblémák megjelenése.
- Félelmek, fóbiák, szorongás.

### **Speciális módszerek az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók fejlesztésében**

- A nevelés, fejlesztés tervezése a mért szociális alkalmazkodás, fejlettségi kor, illetve a mért intelligenciaszint és a kommunikációs színvonal alapján történik, az egyenetlen képességprofil, valamint a tanulási képességek miatt egyénhez igazodó módon, a fejlődés erre alkalmas eszközzel való folyamatos követésével.
- A fejlesztésben, tanításban, a viselkedésproblémák megelőzésében és kezelésében alapvető a viselkedéses megközelítés és a kognitív viselkedésterápia módszereinek autizmusra adaptált alkalmazása, mint pl. a láncolás, a modellnyújtás, a feladatanalízis módszere, a problémamegoldó stratégiák tanítása, promptolás, azaz megfelelő szintű segítő kulcsinger alkalmazása, szociális történetek, kortárs segítői programok és a videoalapú beavatkozási stratégiák.
- Szükség van az egyéni motivációs és jutalmazási rendszer kialakítására.
- A strukturált környezet alkalmazása bejósolhatóbbá, kiszámíthatóbbá, érthetőbbé és ezzel érzelmileg biztonságosabbá teszi a környező világot. A struktúra és a vizuális környezeti támpontok (pl. napirendek, vizuális időjelzők, folyamatokat megjelenítő vizuális algoritmusok) elősegítik az autizmussal élő gyermekek, tanulók autonómiáját és önállóságát, csökkentik a tanulók függőségét más személyektől, valamint lehetővé teszik a tevékenységrepertoár bővülését, a rugalmasabb alkalmazkodást, csökkentik a változásokkal szembeni ellenállást és szorongást.
- A szociális sérüléssel összefüggő tanítási nehézség miatt keresni kell az információ átadására a gyermek megértési szintjének megfelelő és szociális vonatkozásoktól leginkább független módszereket és médiumokat (pl. írott instrukciók, folyamatábra, számítógépes oktatás stb.).
- A tanítási helyzetek szociális vonatkozásainak elfogadása, illetve megértése fontos tanítási cél (pl. a csoportos, illetve „frontális” tanítási helyzetben való tanulás).



### **A tanulási környezet szervezési feltételei**

Teljes, funkcionális integráció a következő feltételek megléte esetén javasolható:

- A tanuló részéről átlagos vagy átlag feletti intelligencia, enyhe fokú autisztikusfogyatékoság, jól kompenzált, minimális viselkedésproblémák.
- A családtagok részéről egyértelmű szándék a szakemberekkel való szoros együttműködésre és a gyermek intenzív támogatására.

Az iskola részéről:

- a speciális módszertanban jártas pedagógus és asszisztens;
- jól előkészített, ütemezett egyéni fejlesztési terv;
- speciális eszközök, módszerek és környezet;
- együttműködés a családdal és/vagy a diákokthonnal;
- a befogadó gyermekcsoport felkészítése a pozitív hozzáállásra, folyamatos támogatás;
- szakértői csoport, amely rendelkezésre áll a szülők felvilágosításában, a pedagógusoknak nyújtandó szakmai tanácsadásban, problémakezelésben, a fejlesztés irányának kijelölésében, követésében, a szakértői csoporttal való intenzív kapcsolattartás;
- az integrált gyermek legyen elégedett az iskolai élettel, fontos, hogy jól érezze magát.

A fenti feltételek mellett is szükséges az integráció fokozatos megkezdése, a szociális, kommunikációs és kognitív deficitek figyelembevétele, az egyénre szabott mérés, tervezés, fejlesztés, a tananyag szűrése (egyes tantárgyakból, tananyagrészekből felmentés), továbbá afogyatékoságot kompenzáló alternatív eszközök, módszerek igénybevétele egyéni szükségletek szerint (pl. kézírás helyett gép használata, szóbeli felelet helyett írásbeli beszámoló vagy fordítva).

### **A tanulási környezet fizikai feltételei**

- Az autizmussal élő tanulók esetében a szenzoros ingerfeldolgozás sajátosságai miatt szükség lehet az egyén számára kevésbé megterhelő helyekre a tanteremben és egyébiskolai helyszíneken (pl. állandó, saját hely a tanteremben, pihenőhely, paraván, fülvédő elérhetősége).
- Megfontolandó az étkezés és a szünet egyénre szabott megszervezése azokban az esetekben, amikor a társas és fizikai környezet túlterhelheti a tanulót.
- A tanulóknak strukturált környezetre és személyre szabott vizuális környezeti támpontokra van szükségük, beleértve a szünetek és a szabadidő megszervezésének támogatását.
- Szintén számítani kell az iskolán kívüli helyszíneken, programokon való részvétel nehezítettségére, így ezekre a helyzetekre is ki kell terjeszteni a specifikus módszerek és eszközök alkalmazását, valamint fel kell készíteni a tanulót a várható körülményekre, a viselkedéssel és teljesítménnyel kapcsolatos elvárásokra.

### **A tanulási környezet társas feltételei**

A tanulási környezet meghatározó eleme a pedagógusok kommunikációjának stílusa és tartalma:

- Az autizmussal élő tanulók gyakran szó szerint értik a beszédet, ezért fontos, hogy a pedagógus pontosan és konkrétan fogalmazza meg közlendőit.
- Kerülni kell a kétértelmű, szarkasztikus, ironikus megfogalmazásokat.

- A szokásosnál több időt szükséges hagyni a hallottak feldolgozására, mert az autizmusesetében a verbális információ feldolgozása gyakran lassabb a szokásosnál.
- Fontos, hogy az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók előzetes tájékoztatástkapjanak, ha változás következik be az órák sorrendjében, helyszínében, a tanár személyében, a tanulókkal szemben támasztott követelményekben, mert ez jelentősen csökkentheti a változások okozta stresszt, és elősegíti az alkalmazkodást és elfogadást.
- Fontos, hogy a pedagógus hangsúlyozza: természetesnek tekinti a gyermekek közötti eltéréseket viselkedésben, teljesítményben, és rámutasson az autizmussal élő tanulókerőségeire, pozitív tulajdonságaira.
- Az autizmussal élő tanulók szociális naivitásuk, szokatlan társas viselkedésük miatt fokozottan kitéttek az iskolai bántalmazásnak. A bántalmazás megelőzésére különösen nagy figyelmet kell fordítani.
- Integrációban az autizmus spektrum pedagógiája szakirányos gyógypedagógus feladata az intézményi közösségek informálása és folyamatos támogatása, a kortárs segítők felkészítése és a kortársakkal való együttműködésben rejlő egyéb lehetőségek kiaknázása, a rehabilitációs, rehabilitációs fejlesztés biztosítása, a családdal való folyamatos kapcsolattartás megszervezése, kooperációban a gyermek pedagógusaival.

## **A kulcskompetenciák fejlesztése**

### **Alapkompetenciák**

- A tanulás kompetenciái
- A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)
- A digitális kompetenciák
- A matematikai, gondolkodási kompetenciák
- A személyes és társas kapcsolati kompetenciák
- A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
- Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

Az egyes tanulási területekre vonatkozó ajánlások alkalmazása az Irányelv alapján.

## **Az iskolai fejlesztés szakaszai**

### **Az alapfokú képzés első szakaszának (alsó - 1–4. évfolyam) feladatai**

#### *Óvoda–iskola átmenet*

- Az átmenetek az autizmus spektrumzavarral küzdő gyermekek, tanulók számára különösen nehezek, számukra a változások, újdonságok megértése, elfogadása jelentős stresszt jelent.
- Az óvodából az iskolába való átmenet gondos előkészítést és a folyamatban részt vevő valamennyi szereplő szoros együttműködését kívánja meg.
- A folyamat tervezését-szervezését az autizmus spektrum pedagógiájában képzett gyógypedagógus végzi.
- A szülők bevonása és aktív részvétele nagyban elősegíti a zökkenőmentes átmenetet.
- Az óvodai és iskolai élet közötti eltéréseket, a várható újdonságokat, a napi rutin megváltozását a szülők is segítenek megérteni és elfogadni.
- Hasznos egyénre szabott vizuális segítséget készíteni, mely tartalmazza azoknak a személyeknek, tevékenységeknek, elvárásoknak, tárgyaknak a listáját (fotókkal, rajzokkal illusztrálva), melyek nem változnak a tanulók életében, és azokat a

személyeket, körülményeket, elvárásokat, melyek újak lesznek. A szülőknek fontos szerepük van a fogadó intézmény pontos informálásában a gyermek egyéni szükségleteiről.

Fontos, hogy az óvoda részletes tájékoztatást nyújtson az iskola számára a gyermekről a következő területeken:

- stressz megelőzésének és kezelésének stratégiái;
- szenzoros ingerekre adott reakció;
- szociális készségek, felnőttekkel és kortársakkal való együttműködés;
- érdeklődés és motiváció, tanulási stílus (beleértve az egyénre szabott jutalmazási rendszert);
- kommunikációértés és -használat (beleértve a használt AAK eszközt, ha van ilyen, és ahasználat módját);
- önkiszolgálás, önállóság (beleértve a szervezést-kivitelezést segítő vizuális stratégiákat, ha a gyermek használja azokat).

Az iskolának meg kell ismernie a gyermek egyéni szükségleteit, és fel kell készülnie a gyermekfogadására. A gyermek egyéni szükségletei szerint adaptálni kell a fizikai környezetet és személyre szabottan biztosítani kell az autizmus-specifikus eszközök alkalmazását (pl. szenzoros védelem, napirend, egyénre szabott jutalmazási rendszer, kommunikációs eszköz). A gyermeket fogadó tanítókat segíteni kell az autizmus-specifikus szempontok megismerésében, alkalmazásában: a kommunikáció és beszédstílus adaptálása, vizuális stratégiák alkalmazása, stresszmegelőzés és -kezelés, a követelmények és feladatok egyéni differenciálása terén.

*Az 1–4. évfolyam kiemelt céljai és nevelési-oktatási feladatai*

Az 1–4. évfolyam, mint nevelési-oktatási szakasz, az iskolába lépő gyermek természetes kíváncsiságára és tanulás iránti vágyára épít, mely az autizmus spektrumán jellemzően sérült, ezért a célok és feladatok eléréséhez egyéni motivációs rendszer kialakítása szükséges. Egyestanulóknál az automatizált alapkészségek eléréséhez tágabb időkeret biztosítása szükséges, pl. a sikeresen befejezett I. évfolyam ismétlése. Korai diagnózis esetén az autizmus-specifikus fejlesztés első szakasza egybeeshet a korai fejlesztés és az óvodai nevelés időszakával, de gyakran belenyúlik az alsó időszakába. Fő célja a rehabilitáció; a gyermek formális és informális felmérésének tapasztalataira alapozva egyénre szabott hosszú, közép- és rövid távú tervre épül.

Célja a gyermek/tanuló elemi beilleszkedési készségeinek, adaptív viselkedésének kialakítása. Ennek érdekében:

- a szociális/kommunikációs alapkészségek célzott fejlesztése;
- az autizmusból és a társuló fogyatékoságokból eredő fejlődési elmaradások lehetséges célirányos kompenzálása;
- az ismétlődő, sztereotip, helyzetnek nem megfelelő viselkedés kialakulásának megelőzése, illetve rendezése;
- a fogyatékoságspecifikus vizuális információhordozókkal segített környezet kialakítása, valamint az eszközök használatának elsajátítása, adaptív viselkedési formák, szokások kialakítása.

Fejlesztési területek:

a) Kommunikáció/szociális viselkedés

- Beszéd előtti, csecsemőkori kommunikáció elemeinek tanítása.

- Szociális kapcsolatteremtés elemeinek tanítása (pozitív megerősítéssel).
- Beszéd vagy – beszéd kialakulásának hiányában – augmentatív és alternatív eszközzeltörténő kommunikáció alkalmazásának tanítása.
- Tanítási helyzetben szükséges elemi szociális viselkedés kialakítása.
- Augmentatív és alternatív kommunikációs eszközök (nem kizárva pl. az írott nyelvet) használatának tanítása napi rutinokban, a gyermek életének valamennyi színterén.

b) Fejlődési funkcióelmaradások, önkiszolgálás

- Alapvető készségek kialakítása (étkezés, szobatisztaság, tisztálkodás, öltözködés).

c) Kognitív fejlesztés

- Elemi ismeretek, fogalmak.
- Elemi logikai műveletek és összefüggések tanítása.
- Szociális kognitív készségek fejlesztése.
- Egyszerű aktivitásformák kialakítása strukturált keretek között (pl. játék-, használati és taneszközök célszerű használata).
- Általánosítás képességének fejlesztése.
- Az elsajátított képességek önálló használatának tanítása.
- Az elsajátított képességek más összefüggésben való használata.
- Képességek alkalmazása más, elsősorban otthoni környezetben stb.

d) Viselkedésproblémák kezelése

- Viselkedésproblémák megelőzése.
- Alternatív viselkedések kialakítása.

### **Az alapfokú képzés második szakaszának ( 5–8. évfolyam) feladatai**

*Átmenet az alsó és felső között*

Az alsóból a felsőbe való átmenet típusos nehézségekkel jár az autizmussal élő tanulók számára. Egyszerre több területen is megelőzni, kezelni szükséges a változások okozta stresszt: új tanárok kommunikációs stílusához és elvárásaihoz kell alkalmazkodni, új tantárgyak lépnek be, növekszik az önállósággal, szervezési készségekkel kapcsolatos követelmény.

Felsőben a tantárgyi tartalom elvontabb, egyre több, nehezebb, kevésbé lehetséges a tevékenységbe ágyazott, közvetlen tapasztalaton alapuló tanulás.

Az autizmus spektrumán jellegzetesen gyengébb értő olvasás, a kommunikációs és nyelvi nehézségek és a grafomotoros gyengeség valamennyi belépő tantárgynál nehézséget okozhat. A változások okozta stressz kezelésének nehézsége mellett megjelenhet a másság felismerése, megélése, a kortársakhoz való kapcsolódás nehézségének fokozódása.

Az átmenet támogatásának stratégiái:

- Az új tanárok felkészítése a tanuló fogadására.
- Kortárssegítő program működtetése.
- A tanuló felkészítése a változásokra a család bevonásával.
- Saját tanulási ütem és stílus jóváhagyása.
- Számítógép használatának engedélyezése kézírás helyett.
- Hosszabb időkeret biztosítása a feladatok megoldására.
- A tanulási feladatok strukturálása, pl. egyszerre egy probléma prezentálása.
- A képességeket meghaladó feladatok kerülése, sikerélmény biztosítása.

*Az 5–8. évfolyam kiemelt céljai és nevelési-oktatási feladatai*

Az adott nevelési-oktatási szakasz célja az elsajátított ismeretek bővítése és a változatos aktivitásokban való minél önállóbb részvétel iskolai, otthoni és egyéb iskolán kívüli környezetben.

*Fejlesztési területek:*

Az előző szakasz területei bővülnek az alábbiakkal:

- képességek szinten tartása az önállóság fejlesztésével;
- egészségmegőrzés, szexuális nevelés;
- a szociális-kommunikációs kompetencia fejlesztése, különös tekintettel a kortársakkal való kapcsolatteremtésre;
- énkép, önismeret fejlesztése;
- érzelmek megértésével és kifejezésével kapcsolatos tudás fejlesztése;
- spontán, funkcionális kommunikáció kiterjesztése;
- kognitív fejlesztés, különös tekintettel a problémamegoldó gondolkodásra;
- a mindennapi élettel kapcsolatos ismeretek bővítése;
- önellátás körének bővítése;
- munkára nevelés megalapozása.

### **Differenciálás**

A személyre szabott tanulás biztosítása, a tanuló fejlődését támogató multidiszciplináris teamelérhetősége (szükség esetén gyermekpszichiáter, pszichológus, szociális szakember bevonása), az autizmusszemponturn akadálymentesítés, az adaptált tananyag, a differenciált tanulás-szervezési módok alkalmazása egyaránt szükséges az iskolai kudarc megelőzése és a tanuló fejlődésének biztosítása szempontjából.

### **Erősségek, tehetséggondozás**

Az autizmus területén a tehetséggondozás gyakran ugyanolyan fontos feladat, mint a fogyatékosságból fakadó nehézségek kompenzálása. Az autizmussal élő tanulók egyes esetekben olyan képességeket mutathatnak, melyek valóban kiemelkedők. Gyakrabban azonban csak az általános fejlődési elmaradáshoz képest jobbak a képességek valamely területen. A fejlesztési elvekben foglaltaknak megfelelően nem törekedhetünk a kiemelkedő képességek egyoldalú fejlesztésére, hiszen ezzel önmagában nem segítenénk elő a felnőttkori adaptációt.

A pedagógusok általános feladata e téren sokrétű: meg kell próbálniuk a jó/kiemelkedő képességeket a későbbi sikeres adaptáció szolgálatába állítani, a speciális érdeklődést a gyermek, fiatal motiválására használni. Segíteniük kell abban is, hogy a családok megértsék az autizmus következményeként kialakult fejlődésmentes sajátosságait. Így érhető el, hogy a családok reális célokat tűzzenek ki a gyermek jövőjével kapcsolatban. Emellett fontos feladat a kiemelkedő képességek felismerése és gondozása. A tehetséggondozás folyamatában nagyon fontos meglátni a különlegest, a speciális adottságot a tehetséges gyermekben, bármilyen területen nyilvánul is az meg. Az egyénileg szervezett tehetséggondozással a kiemelkedő képességek fejleszthetők, és a felnőttkori munka, valamint az örömteli szabadidős tevékenységek alapjául szolgálhatnak.

### **Fejlesztendő területek**

- Szociális kommunikáció
- Önállóság és autonómia
- Adaptív viselkedés támogatása

leggyakrabban alkalmazott stratégiák:

- Erőszakmentes konfliktuskezelő technikák tanítása.
- A problémás viselkedés megelőzése.
- A kívánatos viselkedések pozitív megerősítése.
- Új készség fejlesztése, megfelelő alternatív viselkedés tanítása.
- Hatékony kommunikációs stratégiák kialakítása.
- Kognitív-viselkedéses stratégiák (pl. képes, ill. írott forgatókönyvek a megfelelő viselkedés szervezéséhez).

### **Értékelés, célok, tanulási eredmény**

A tanulási eredmény értékelésénél elsősorban a tanuló önmagához mért fejlődését kell figyelembe venni, valamint azt, hogy a megszerzett tudást képes-e önállóan, rugalmasan, élethelyzetekben alkalmazni.

A mérés, értékelés és minősítés alapfunkciója az autizmussal élő tanulóknál alapvetően módosul. A mérések elsősorban diagnosztikus jellegűek. Tájékoztatnak a gyermek állapotáról, mérik a fejlesztés, nevelés-oktatás eredményességét, meghatározzák annak további irányát.

Az érdemjegyekkel történő visszajelzés mellett javasolt egyénre szabott, szöveges fejlesztő értékelést alkalmazni.

A tanulók elért teljesítménye ritkán tudatos törekvés eredménye. A teljesítmény sokszor a természetes érének, a jól szervezett környezetnek, a tudatosan és lépésről lépésre megtervezett pedagógiai beavatkozásnak, a jól működő motivációs bázisnak köszönhető. Autizmusspecifikus probléma, hogy az értékelés-minősítés közösségi megegyezésen alapuló, elvont szociális elvárásokat tartalmazó formája a tanulók számára nem feltétlenül motiváló és információértékű. A konkrét, azonnali és folyamatos visszajelzés jól érthető, informatív, ezért az egyéni képességeknek megfelelő szintű értékelési rendszer hatékony az önértékelés, önkontroll kialakításában.

Mivel az autizmusban éppen azok a készségek, képességek sérülnek, amelyeket a magatartás és szorgalom értékelése és minősítése során figyelembe kell venni, javasolt, hogy autizmus diagnózis esetén a tanulók kapjanak felmentést a minősítés alól.

### **Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció**

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció és rehabilitáció céljai és feladatai az iskolai nevelés minden szakaszában folyamatosan jelen vannak, és elsősorban egyéni, kisebb részben kiscsoportos formában valósíthatók meg. Módszertanilag az autizmusspecifikus módszerek és eszközök alkalmazása mellett kognitív viselkedésterápia, intenzív gyógypedagógiai fejlesztés, gyógytestnevelés alkalmazása szükséges. Tartalmilag a hiányzó készségek, a másodlagos fejlődési elmaradás, a másodlagos viselkedésproblémák és tünetek speciális módszerekkel való habilitációs és rehabilitációs célú kezelését soroljuk ide, a következő területeken:

- elemi szociális-kommunikációs készségek;
- viselkedésproblémák (dührohamok, auto- és heteroagresszió, sztereotip viselkedések stb.);
- figyelem, emlékezet, utánpótlás, problémamegoldó gondolkodás, énkép, önismeret;
- érzékszervek és testhasználat, nagy- és finommozgások, testtartás, izomhypotonia korrigálása;
- elmaradt pszichoszomatikus elemi funkciók;
- önkiszolgálás, önellátás;
- saját speciális segédeszközök mindennapi helyzetekben való rutinszerű használata;
- lakókörnyezetben való közlekedés, tájékozódás, élethelyzetek begyakorlása;
- szociális tapasztalatszerzés, társas kapcsolatok formáinak kialakítása;

- iskolában, munkahelyen munkavállalóként, illetve hivatalos helyen való viselkedés szabályainak elsajátítása;
- a halmozottan fogyatékos tanulók speciális ellátása.

### **Együttműködés a családdal és más partnerekkel**

A szülők, családtagok számára kiemelkedően fontos, hogy folyamatosan információkat kapjanak a tanuló fejlődéséről, teljesítményéről. Kívánatos, hogy a szakemberek kiemeljék a pozitív eredményeket az esetleg eltérő viselkedések és teljesítmények mellett, és segítsenek a reális jövőkép kialakításában. Az összehangolt nevelési célok, a következetes elvárások, a tanuló viselkedésének és teljesítményének közös értékelése nagymértékben hozzájárul a felnőttkorra való sikeres felkészüléshez.

### **Az egyéb pszichés zavar alapján sajátos nevelési igényű tanulók iskolai fejlesztése**

Ebbe a kategóriába tartoznak

- a súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral küzdő tanulók, akik az iskolai teljesítmények és a viselkedésszabályozás területén a kognitív, emocionális- szociális képességek eltérő fejlődése,
- a kialakult képességzavarok halmozott előfordulása miatt egyéni sajátosságaik figyelembevételével fokozott pedagógiai, pszichológiai megsegítést, gyógypedagógiai segítséget igényelnek.

Az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriába tartozó tanuló iskolai alulteljesítés esetén folyamatos gyógypedagógiai megsegítést igényel, ami komplex fejlesztést szolgáló foglalkozások formájában, a többségi pedagógus bevonásával, az egyéni képességekhez igazodó tevékenységrendszer keretében végezhető.

Az iskolai oktatás, a pedagógiai, gyógypedagógiai ellátás, valamint az egészségügyi rehabilitáció és rehabilitáció a tanulási- vagy figyelem- és magatartásszabályozási zavar jellegétől, súlyosságától, a társuló zavarok meglététől, a háttérben lévő sajátos képességmintázat fejlődési lehetőségeitől, mértékétől, dinamikájától függ.

Az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriába tartozó tanuló oktatása integráltan, a kiemelt figyelmet igénylő (különleges bánásmódot igénylő, sajátos nevelési igényű) tanulók személyi és tárgyi feltételeivel is rendelkező többségi általános iskolában vagy intenzív terápiás és oktatási céllal szervezett időszakos különnevelés keretében (pl. beszéd-fogyatékossgal társulva logopédiai osztályban, tagozaton vagy gyógypedagógiai intézményben) történhet.

A fejlesztés hatékonyságához szükséges, hogy egyéni fejlesztési terv alapján egyrészt komplexfejlesztést szolgáló foglalkozások keretében, másrészt a tanórákon az egyéni képességekhez igazodó tevékenységrendszer keretében történjen.

A tanulás-tanítás folyamatában kiemelt figyelmet követel, valamint a tanulás-szervezési módok, a tanulási és értékelési eljárások megválasztása terén sajátos feladatot jelent a tanulási zavarral küzdő, ugyanakkor bármely területen tehetségesnek bizonyuló tanulók felismerése, tehetségük gondozása, ami a pályorientáció folyamatára is hatással van.

A tanulók fejlesztésében törekedni kell

- a tudatos, tervszerű, egyénre szabott fejlesztési terv kialakítására;
- a komplex megközelítésre és módszerválasztásra;
- a fejlődési dinamika nyomon követésére.

A tanulás-tanítás folyamatában kiemelt jelentőségű

- a tananyag adaptálása;
- tanulásmódszertani elemek beemelése;
- változatos tanulásszervezési módok, differenciált oktatásszervezés, projektmunkabiztosítása;
- a tanuló szükségleteihez illesztett tanulási stratégiák megválasztása, a személyreszabott, tanulóközpontú tanulás;
- az értékelési eljárások megválasztása, a fejlesztő értékelés szükségessége;
- a társas beilleszkedés, a szociális kompetenciák fejlődésének kiemelt támogatása az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriába tartozó mindegyik tanulónál, ami lényeges elvi kiindulópontja a gyakorlati munkának;
- az egyéni tanulási utak megismerésének szükségessége, az adekvát pedagógiai támogatás tervezése céljából;
- a kronológiai életkorból adódó sajátosságok kiemelt figyelembevétele;
- az olvasást, írást, számolást megalapozó bázisfunkciók, különösen a nyelvi képességek fejlesztése;
- a környezet illesztése a gyermek szükségleteihez;
- érthető és követhető idői és téri struktúra kialakítása;
- átlátható és érthető szabályok kialakítása.

További fontos tényező a tanulók támogatásában a szülők bevonódásának elősegítése, a partnerségi viszony kialakítása és a pedagógusok (tanórán a pedagógiai asszisztens), a (külső, belső) segítő szakemberek munkájának összehangolása, együttműködése.

### **Kiemelt feladatok a nevelés-oktatás során**

Az iskolai nevelés-oktatás során kiemelt feladat a tantervi előírásoknak megfelelő sikeres továbbhaladás biztosítása, vagyis a tananyag-feldolgozásnál a pedagógusnak figyelembe kell vennie a tantárgyi tartalmaknak a tanulói sajátosságokhoz való illesztését, az esetleges adaptálás lehetőségeit, tekintetbe véve azon tananyagrészeket, amelyek egyéni vagy kiscsoportos korrepetálással, fokozatos felzárkóztatással, kompetenciafejlesztéssel és az így irányított otthoni gyakorlással az osztályfoknak megfelelő ismeretszerzés és -alkalmazás a tanulónál eredményesnek bizonyul.

A pozitív énkép és önértékelés kialakítása érdekében a tanulóval szemben támasztott elvárások egyértelműek és már a tanulási folyamat elején ismertek legyenek! Ehhez az elváráshoz kell igazodniuk azoknak az alkalmazott mérési és felmérési stratégiáknak, amelyek a várt és a mért mutatók összhangja esetén a sikeres pedagógiai munka eszközei.

Az iskola feladata:

- az optimális és támogató tanulási környezet kialakítása az előzetesen felmért szükségletek alapján;
- előzetes tudás felmérése;
- érdeklődés, motivációs bázis felmérése;
- énhatékonyság erősítése az osztálytermi és egyéni munkán keresztül is;
- módszertani sokrétűség megvalósítása;
- differenciálás megvalósítása;
- a feladatok megoldásához hosszabb idősavokat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van;



- a feladatok tartalmát, a nevelési-oktatási célt szem előtt tartva, a tanuló egyéni szükségleteihez, képességstruktúrájához és teherbírásához szükséges igazítani;
- az iskolák segítő megkülönböztetéssel, egyénileg is támogassák a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve;
- ehhez szükséges a személyre szabott értékelés, fejlesztő értékelés;
- a különbözőségeket az iskola az emberi viselkedés komplex környezeti hatások szerint alakuló sokféleségére utaló jellegzetességnek, az agyi érés, fejlődés változatos megnyilvánulásának (neurodiverzitás) tekintse;
- a gyógypedagógus, valamint az adott iskolában különböző tantárgyakat tanító pedagógusok tudásmegosztásra épülő, szakmailag egymást támogató tevékenysége.

További feladat a tanulás iránti motiváció, kitartás és a kudarc-tűrő képesség növelése, a kortársakra és a felnőttközösségre irányuló rendezett társas kapcsolatok kialakítása, a társadalmi együttélés szabályainak követése és az önállóságra nevelés.

A pedagógusoknak olyan tanulási tapasztalatokra, tanítási módszerekre és támogató stratégiákra szükséges támaszkodniuk, amelyek figyelembe veszik

- a tanulók azonosított tanulási szükségleteit,
- érdeklődését,
- tehetségét,
- célkitűzéseit,
- kulturális hátterét.

Az életkori sajátosságoknak megfelelően, valamint a jellemző figyelemkoncentráció eltéréseit figyelembe vevő tanórai foglalkozásokkal, a tanórán belül 15-20 perces tevékenységek váltakozásával segíthető a tanulás konszolidációja, biztosítható a megfelelő terhelés, valamint a figyelem fenntartása.

### **Olvasási zavar**

Az olvasási zavar (diszlexia) esetében kiemelt feladat az osztályfoknak megfelelő értő olvasás készségének kialakításával az olvasóvá válás elősegítése.

Fő célkitűzések:

- az olvasás, írás tanítása (szükség esetén újratanítása) lassított tempójú, nyújtott ütemű, hangoztató-elemző, szótagoló, a magyar nyelv ortográfiai sajátosságait figyelembe vevő analízis-szintetizáló módszerrel;
- stabil betűismeret, betű-hang megfeleltetés kialakítása;
- biztos szóolvasás kialakítása mind valódi, mind álszavak esetében;
- olvasás fluenciájának/gördülékenységének elősegítése;
- az olvasási készség folyamatos gondozása a tanuló egész iskolai pályafutása alatt;
- szövegértési stratégiák kialakítása;
- a kompenzáló technikák alkalmazása valamennyi tantárgy tanulása során;
- az élő idegen nyelv oktatása speciális módszerekkel, auditív megközelítéssel;
- a tanulás segítése a szövegek auditív tolmácsolásával, a tanulás támogatása pl. képekkel, gondolattérképpel, nyomtatott óravázlatokkal, bemutatók rendelkezésre bocsátásával, a szövegek auditív felkínálásával (pl. hangfájlok szerkesztése, hangoskönyvek, optikaikarakterfelismerés stb.), gépipírással, szövegszerkesztő használatának megtanításával és alkalmazásával;
- speciális olvasástanítási program alkalmazása;

- a diszlexia reedukáció (olvasás újratanítása) speciális terápiás programjainak felhasználása;
- az olvasási kedv felébresztése, a motiváció erősítése.

*A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:*

- fonológiai, nyelvi, metanyelvi tudatosság fejlesztése,
- verbális emlékezet, munkaemlékezet fejlesztése,
- modalitás-specifikus integráció fejlesztése,
- különböző észlelési funkciók fejlesztése.

### **Íráskép zavara**

Az íráskép (írásbeli kifejezés) zavara (diszgráfia) esetében kiemelt feladat az osztályfoknak megfelelő íráskészség kialakítása, annak elősegítése, hogy a tanuló képes legyen használni az írott nyelvet (akár folyóírás, akár nyomtatott írás, akár gépirás verziókban) a kommunikáció, ismeretszerzés, tudásgyarapítás és társas kapcsolatok létesítésének céljára.

Fő célkitűzések:

- az írásmozgás alapformáinak gyakorlása, különböző technikák alkalmazása (ráírás, másolás, önálló íráskivitelezés);
- a különböző írásformák tanulói képességeikhez, szükségletekhez és preferenciákhoz illesztése.

*A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:*

- eszköz (ceruza, ceruzafogó) helyes használata;
- megfelelő testtartás kialakítása az írás során;
- a mozgáskoordináció fejlesztése;
- a testséma biztonságának kialakítása, a szenzomotoros integráció fejlesztése;
- a vizuomotoros koordináció/szem-kézmozgás összerendezettségének fejlesztése;
- célirányos mozgások fejlesztése, különös tekintettel a manipulációs mozgásokra, praxiára/célirányos mozgások kivitelezésére;
- a ritmus, a nyomás és a sebesség optimális egyensúlyának megteremtése;
- a végrehajtó működés fejlesztése, különös tekintettel a motoros output optimalizálására.

### **Helyesírás zavara**

A helyesírás zavara (diszortográfia) esetében kiemelt feladat az írott nyelv ortográfiájának/helyesírásának tudatosítása, lehetőség szerint a fluens/gördülékeny íráskészség elérése, az önellenőrzés különböző módjainak (pl. infokommunikációs technológia, helyesírás-ellenőrző és -javító szoftver) készség szintű elsajátíttatása.

Fő célkitűzések:

- a spontán és tollbamondás utáni írás színvonalának javítása;
- a fő helyesírási szabályok begyakorlása (a kivételek megtanulásának mellőzésével), analógias stratégiahasználat kialakítása;
- önmonitorozás, önellenőrzés rögzítése;
- a diszlexia reedukáció (olvasás újratanítása) speciális terápiás programjainak felhasználása.

*A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:*

- fonológiai, nyelvi, metanyelvi tudatosság fejlesztése;
- beszédpercepció fejlesztése;

- verbális emlékezet, munkaemlékezet fejlesztése;
- modalitás-specifikus integráció fejlesztése;
- hang-betű megfeleltetés fejlesztése.

### **Számolási zavar**

A számolási zavar (diszkalkulia) esetén kiemelt feladat, hogy a tanuló az osztályfokának megfelelő matematikai készséggel rendelkezzen, képes legyen a matematikai kompetencia megszerzésére, a matematikai műveletek használatára, az ismeretszerzés, a tudásgyarapítás és a hétköznapi gyakorlat színterein.

Fő célkitűzések:

- a számosság és a számok iránti érdeklődés felkeltése, megerősítése;
- matematikai törvények és szabályok készségszintű ismerete és alkalmazása;
- a matematikai relációk nyelvi megalapozása, a matematika-nyelv tudatosítása;
- a fogalmak, így a szám- és műveletfogalom kialakításakor a manipuláció előtérbe helyezése, a megfigyelés és a megértés érdekében a matematikai eszközök használata, a képi, vizuális megerősítés;
- segítő, kompenzáló eszközök használatának lehetővé tétele;
- a fokozott mennyiségű gyakorlás során az egyéni sajátosságokhoz igazított, megjegyzést segítő technikák, eljárások alkalmazása;
- a matematikai gondolkodás és érvelés (kérdésfeltevések, szóbeli kifejezés, érvelés, divergens, ill. konvergens gondolkodás, problémamegoldó gondolkodás, problémamodellezés, algoritmikus gondolkodás) fejlesztése;
- a diszkalkulia reedukáció speciális terápiás programjainak felhasználása.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás és a nyelvhasználat összehangolt fejlesztése;
- szám- és mennyiségfogalom kialakítása, magasabb szintű matematikai fogalmak kialakítása, alkalmazása, a mindennapi élethelyzetek problémamegoldásának segítése, fejlesztése;
- a vizuális-téri képességrendszer fejlesztése;
- a sorozatalkotási képesség, a szeriális észlelés fejlesztése;
- az önértékelés fejlesztése, sikerélmény biztosítása.

### **Figyelemhiányos/hiperaktivitás zavar**

A figyelemhiányos/hiperaktivitás zavar (ADHD) esetén kiemelt feladat, hogy a tanuló a figyelmi, aktivitási és impulzivitási nehézségei ellenére elsajátítsa az osztályfokának megfelelő ismereteket és kompetenciákat minden tantárgy esetében. Cél, hogy az ismeretszerzés és -alkalmazás, a tudásgyarapítás és képességfejlődés osztálytermi és hétköznapi színtereken is megvalósuljon.

Fő célkitűzések:

- a figyelem- és viselkedésszabályozás egyensúlyának megteremtése személyre szabott támogatással;
- teammunka keretében gyógypedagógiai, pszichológiai, szakorvosi együttműködés;
- a figyelem tartósságát biztosító környezeti feltételek megteremtése;
- a túlzott viselkedéses aktivitás veszélytelen és nem zavaró levezetésének megteremtése;
- fokozott egyéni bánásmód;
- az önszervezési képesség, az önkontroll fejlesztése;

- önbecsülés és pozitív énkép kialakítása;
  - szociális készségek fejlesztése, beilleszkedés elősegítése;
  - feladatkivitelezés idői és téri struktúrájának megtervezése és kivitelezése;
  - dicséret, jutalom, motiválás, sikerélmény biztosítása.

*A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:*

- ADHD esetén a képességfejlesztés kiemelt területe az önszabályozás fejlesztése;
- a társas szabályok, a mindennapi együttéléshez szükséges normák kialakítása és betartatása;
- a mindennapi együttéléshez szükséges szociális/társas készségek kialakítása, fejlesztése;
- a figyelmi működés és a kontrollált viselkedés kialakításának támogatása;
- speciális figyelemtréning, különösen a tartós figyelemre vonatkozóan;
- koncentráció fejlesztése;
- utasításkövetés gyakorlása, fejlesztése;
- a türelem, késleltetés és gátlás képességének fejlesztése;
- mozgáskoordináció, biztonságos mozgáskivitelezés fejlesztése, adekvát mozgásosaktivitás biztosítása.

### **Magatartásszabályozási zavar**

A magatartásszabályozási zavar esetében kiemelt feladat a közösségi szabályokhoz alkalmazkodó, szervezett viselkedés kialakítása, a szélsőséges megnyilvánulások leépítése, az önkontroll, az érzelmi egyensúly megteremtése.

Fő célkitűzések:

- az önszabályozás fejlődésének támogatása pedagógiai eszközökkel;
- kihívást jelentő viselkedések/viselkedésproblémák csökkentése;
- adaptív viselkedés, szabálykövetés, szabálytartás kialakulásának támogatása;
- társas készségek, kapcsolatok fejlesztése.

*A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:*

- düh- és agressziókezelés fejlesztése,
- érzelemfelismerés és érzelemkifejezés fejlesztése,
- kommunikáció fejlesztése,
- konfliktuskezelési képesség, problémamegoldás fejlesztése,
- megküzdési képesség fejlesztése,
- figyelmi működés fejlesztése.

*Eszközei lehetnek:*

- kognitív viselkedésterápiás eljárások egyes elemeinek alkalmazása pedagógiai helyzetben;
- a mindennapi tevékenységek végzéséhez, iskolai elvárások teljesítéséhez igazított időkeretek rendszeres alkalmazása (napirend);
- tevékenységek végzésének, iskolai feladatok teljesítésének lépésekre bontása (folyamatábra/forgatókönyvek);
- sikerélmény biztosítása, pozitív megerősítés, jutalmazási technikák bevonása;
- együttműködés a családdal és más szakemberekkel.

## **A Nat alkalmazása az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók nevelés-oktatása során**

A helyi tantervben az egyes tanulási területekhez kapcsolódó tantárgyak témaköreire, azok tartalmára és követelményeire vonatkozó kerettantervi ajánlások a tanulók egyéni adottságainak figyelembevételével érvényesíthetők, megvalósításukat a gyermekkel foglalkozó pedagógus és gyógypedagógus közösen támogatja az egyéni fejlesztési tervben rögzítettek alapján, és ennek megvalósulását rendszeresen felülvizsgálják.

Mindennek megvalósulása az osztálytermi környezetben folyó munka és az egyéni vagy kiscsoportos habilitatív/rehabilitatív tevékenység, valamint az esetmegbeszélés, teamtanítás, közös tervezés, közös értékelés, tananyag-adaptáció együttes alkalmazásával lehetséges.

*A Nat kiemelt célkitűzése :*

- az aktív tanulás, az egyénre szabott tanulási utak, a tanulói sokféleség figyelembevétele. Az egyéb pszichés fejlődési zavar alapján SNI tanulóknál mindezen célok megvalósulását támogatja a rugalmas tanulásszervezés, a heterogén tanulócsoportok, a tanulók közötti kooperációra építő módszerek, a minden szempontból akadálymentes és minden tanuló számára egyformán hozzáférhető tanulási környezet létrehozása, a differenciált célkijelölés, a többszintű tervezés, a differenciáló módszerek a feladatra vonatkozó instrukciók adásában és az értékelésben, valamint szükség szerint adaptált tananyag használata.

A helyes módszertan megválasztásában fontos a tanulókat nevelő, oktató pedagógusok, a szülők és a szakszolgálatok közötti széles körű szakmai együttműködés, a tapasztalatok cseréje, a jó gyakorlatok megosztása (kölsönös együttműködés, partneri, bizalmi kapcsolat kialakítása).

Az együttgondolkodást, a közös szemléleti alapokat a pedagógiai szakszolgálatok és a nevelést- oktatást végző intézmények között **valódi tudásmegosztáson alapuló, átjárható információáramlás támogatja.**

A helyi tanterv kiemelten kezelje az önismeretet, a reális önértékelés kialakítását, a kommunikáció fejlesztését! E feladatok minden tanulási területen meg kell hogy jelenjenek.

### **Kulcskompetenciák fejlesztése az irányelv alapján**

*Alapkompetenciák*

- A tanulás kompetenciái
- A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)
- A digitális kompetenciák
- A matematikai, gondolkodási kompetenciák
- A személyes és társas kapcsolati kompetenciák
- A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
- Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

### **Az iskolai fejlesztés szakaszai (alapozó [első félév, óvoda–iskola átmenet, felső, középiskola])**

Az alapkészségek biztos kialakítása, a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges alapkompentenciák, készségegyüttesek és tudástartalmak megalapozása, valamint a tanulási motiváció felkeltése és fenntartása az egyéb pszichés fejlődést mutató tanulók esetében is kiemelt jelentőségű.

Az első tanév első feléve olyan előkészítő szakasz, amely tananyagában, módszereiben és értékelési formáiban eltér a későbbiektől. Ez az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriába eső tanulóknak kedvező, a Nat-ban javasoltak alkalmazása megfelelő.

A tanulók iskolai fejlesztésének pedagógiai szakaszai nem térnek el a Nat-ban rögzítettektől. A helyi tantervben indokolt lehet esetükben az I. évfolyam két tanévi időtartamra történő széthúzása. Ebben az esetben az első tanév az intenzív prevenció, a szakszerű funkciófejlesztés, a pszichés gondozás, a megfelelő motiváció és a feladattudat kialakításának időszaka a gyógypedagógiai korrekciós-kompenzáló-terápiás módszerek alkalmazásával.

### **Értékelés**

Fontos, hogy a tanulóval szemben támasztott elvárások egyértelműek, már a tanulási folyamat elején ismertek legyenek. Ehhez kell igazodniuk azoknak az alkalmazott mérési és felmérési stratégiáknak, amelyek az elvárás és a mért mutatók összhangja esetén a sikeres pedagógiai munka eszközei.

A differenciált pedagógiai tervezés alapját a tanulási folyamat kezdetén ismert, a fenntartó által felkínált és/vagy az iskola pedagógiai programjában rögzített, diagnosztikus céllal történő értékelés adja.

A tanulási folyamat követését szolgáló felméréseket, ellenőrző méréseket minden esetben a tanulást támogató, fejlesztő-segítő értékelésnek és visszajelzésnek kell követnie. Ezeknek az eszközöknek a kiegészítése a tanulói önértékeléssel, a társértékeléssel és a csoportos értékelési formákkal lehetővé teszi, hogy az értékelés a tanuló számára örömteli, élvezetes eseménnyé váljon, fejlesztve ezzel a reflektivitást és az érzelmi, szociális intelligenciát, valamint a pozitív énkép és önbecsülés fejlődését.

A szummatív értékelés helyett fejlesztő és diagnosztizáló mérés és fejlesztő szöveges értékelés bevezetése indokolt.

### **Habilitáció/rehabilitáció**

Az egyéni fejlesztőmunka tervezése, a rehabilitációs terv kidolgozása logopédus, pszichopedagógus, tanulásban akadályozottak pedagógiája szakon/szakirányon szakképzettséget szerzett gyógypedagógus, gyógypedagógus-terapeuta, pszichológus és egyéb szakemberek (pl. szomatopedagógus, gyermekpszichiáter) bevonásával történik és rehabilitációs célú órakeretben zajlik.

Az egyéni fejlesztési terv tartalmáról, célkitűzéseiről, ütemezéséről (mikro-, ill. makrotervezés) tájékoztatást kell kapniuk az osztálymunkában részt vevő pedagógusoknak, szaktanároknak, különös tekintettel a gyermek osztályfőnökre.

A gyógypedagógiai tanár, terapeuta által vezetett pedagógiai rehabilitáció a funkcionális képességfejlesztő programok külön alkalmazásával, a fejlesztések során tanultak elmélyítésével szolgálja az eredményes iskolai előmenetelt.

A tehetséges tanulók számára a tehetségük kibontakozásához szükséges feltételek, eszközök, módszerek biztosítása a pedagógiai rehabilitációnak is kiemelt feladata a tanórai és tanórán kívüli tehetséggondozás mellett.

Az egészségügyi célú rehabilitáció elsősorban az egyéb pszichés fejlődési zavar jellegének, tüneteinek kivizsgálásakor megállapított diagnózisnak megfelelő szakorvosi ellátást, annak folyamatosságát, kontrollját, valamint a pedagógiai rehabilitációt segítő egészségügyi terápiákat foglalja magába.

Ennek érdekében a diagnózisalkotás fontos része a gyermekpszichiátriai vizsgálat (ADHD és magatartásszabályozási zavar esetén), szükség esetén kiegészítésként gyermekneurológiai, fül- orr-gégészeti, valamint gyermekszemészeti vizsgálat, továbbá az ezekhez kapcsolódó beavatkozások és rendszeres kontroll.

## **Az otthoni, napközis felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli házi feladatok meghatározásának elvei és korlátai**

### **A házi feladatok kiadásának szempontjai:**

- a tanulók napi és heti terhelése,
- az egyes diákok képességei, adottságai,
- az életkori sajátosságok,
- az értelmi fejlettség,
- a fejlődés üteme,
- házi feladat előkészítettsége,

### **A házi feladatok kiadásának és ellenőrzésének alapelvei:**

- A házi feladatok korosztálytól függetlenül sarkallják a diákot állandó önellenőrzésre, kötelességtudat fejlesztésére.
- A házi feladatok segítsék elő a szülők tájékoztatását gyermekük iskolában végzett munkájáról, az iskolában folyó munkáról.
- Folyamatosan tájékoztassák az önálló tanulást segítő nevelőket a házi feladatok mennyiségéről, azok megoldásáról.
- A házi feladatok kerüljenek ellenőrzésre.
- Az önálló kutatómunkát, a kötelező tananyagon kívüli ismereteket kívánó feladatok elvégzését – a befektetett munka arányában – jutalmazni kell.
- Tanítási szünet idejére legfeljebb annyi kötelező házi feladat adható, amennyi egyik óráról a másikkra szokásos.
- A nagyobb elmélyülést, több időt igénylő feladatok kitűzésekor (könyvtári vagy internetes kutatómunka, képzőművészeti alkotás, technikai eszköz készítése) az elkészítés határidejét különös gonddal, a tanulók egyéb kötelezettségeire tekintettel kell megállapítani.
- A tantervi anyagot meghaladó mennyiségű vagy mélységű ismereteket kívánó feladatokat(pl. versenyfeladatok) csak annak a diáknak lehet kötelezően előírni, akia versenyzést, illetve az önálló kutató vagy más jellegű alkotómunkát önként vállalta.

### **Napköziben és tanulószobán történő felkészülés elvei**

- A csoportot vezető pedagógus naponta szervezze meg és ellenőrizze a tanulási folyamatot. Törekedjen arra, hogy a tanulási időben a gyerekek valamennyi iskolaifeladatukat elkészítsék.
- Ismerje és vegye figyelembe a tantervi követelményeket.

- Differenciált számonkérés érdekében folyamatosan tartsa a kapcsolatot a gyermekeket tanító szaktanárokkal.
- Ismerje csoportjának fejlettségi színvonalát.
- Biztosítson elegendő időt a felkészülésre.
- A tanulás rendszeres „védett” tanulási időben /14. 00 -15. 55 között/ történik.
- Nyújtson segítséget a házi feladatok elkészítéséhez, úgy, hogy ne akadályozza az önállóság fejlődését.
- A tanulót szoktassa a rendelkezésre álló idő hatékony kihasználására.
- Általában a következő napra készülés a jellemző.
- Szóbeli és írásbeli házi feladatok elvégzése történjen meg.
- A gyerekek tudásszintjének alaposabb megismerésével, személyre szabott komplex személyiségfejlesztés történhet.

### **A tanuló mentesítése a 16 óráig tartó bent tartózkodás alól**

A köznevelésről szóló 2011. évi CXCV 27.§ (2) és az 55.§ (1) bekezdésében megfogalmazottak szerint a 2013 szeptemberétől az általános iskoláknak a nevelést- oktatást úgy kell megszervezni, hogy a tanórai és egyéb foglalkozások legalább tizenhat óráig tartanak.

A törvény 55.§ (1) bekezdése az igazgatónak lehetőséget ad arra, hogy a szülő kérelmére felmentse a tanulót a tizenhat óráig tartó bent tartózkodás alól. A nem mentesített tanulói hiányzása igazolatlanul számít, ha azt a tanuló vagy a szülő a házirendben meghatározottak alapján nem igazolja.

Nevelőtestületi döntés értelmében a mentesítés szabályai (csak felsőben) a következők:

- a tizenhat óráig tartó bent tartózkodás alól felmentést a szülő kérésére az igazgató adhat.
- az intézmény igazgatójának benyújtott kérelemben a szülőnek meg kell jelölni a kérelem indokát.
- hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulóknak csak indokolt esetben adható felmentés,
- iskolán kívüli szervezésű sportfoglalkozás, edzés, különóra esetén a mentesítés során figyelembe kell venni a tanuló tanulmányi eredményét,
  - ha nagyszülő, szülő felügyelete mellett a gyermek otthoni tanulása megoldott és a tanuló eredménye nem romlik, ha a tanuló nem jogosult kedvezményes étkezésre, ezért otthon ebédel,
- mentesített tanuló tanulmányi eredménye romlik az igazgató a tanuló osztályfőnökének a véleményét kikérve megszüntetheti a tanuló mentességét, mentesíthető a tanuló, ha orvosi javaslatra otthoni tanulása indokolt.
- egyéb indok, amelyről az igazgató mérlegelés után dönt.
- A tanuló lemorzsolódással veszélyeztetett, 3-as alatti vagy átlaga az előző félévhez képest 1,1 – es romlást mutat.



A szülői kérvény beadási határideje minden tanév szeptemberének első hete. Rendkívüli esetben a szülői kérvény a tanév során is beadható.

## **Az iskolai írásbeli, szóbeli, gyakorlati beszámoltatások, az ismeretek számonkérésének rendjét**

Az ismeretek, készségek elsajátítása a tárgyi követelmények szintjére. A megszerzett ismereteket ellenőrizhetjük szóban és írásban.

A szóbeli feleletetést tantárgyaktól függően legalább 1-4 alkalommal, témazáró dolgozat íratását egy-egy nagy témakör lezárásakor, röpdolgozatot az előmenetel ellenőrzése érdekében a szaktanár döntése alapján kell végezni.

A házi feladatot, a tanulók szükséges felszerelését folyamatosan, míg a füzeteket alkalomszerűen ellenőrzi a szaktanár.

A mérés megkezdése előtt dönteni kell, hogy milyen tantárgyakban, illetve adott tantárgyon belül milyen témakörben akarunk vizsgálatot végezni. Végezheti pedagógus, osztályfőnök, munkaközösség vezető, iskolavezetés.

Kiterjedhet a hangos olvasásra, szövegértésre, a matematika, magyar irodalom és magyar nyelvtan tantárgyakra, valamint a felsőben az osztályok neveltségi szintjének a mérésére. A feladatok tartalmazzák a továbbhaladáshoz szükséges minimális követelményeket, fejlessze a problémamegoldó gondolkodást.

Diagnosztikus méréseket alkalmazunk a tanítás-tanulás valamely nagyobb egységének megkezdése előtt, illetve témazárás után, a témazáró dolgozat megírása előtt. Célja, hogy megismerjük, hogy a tanulók milyen feltételekkel kezdik el az oktatás-nevelés adott szakaszát, miben kell tovább fejlődniük, mit kell intenzíven gyakorolniuk, melyek azok a területek, amelyekben kiemelkedők.

### **Az eredménymérés tárgya:**

- a rögzített teljesítmény
- tudásszint
- képességszint
- neveltségi szint.

### **A beszámoltatások formái:**

- feladatlapok: -egy tanórai ismeretanyag számonkérése, összefoglaló jellegű (többtanórai anyag)
- témazáró dolgozatok esszé vagy feladatlap formájában
- házi dolgozat
- vizsgadolgozatok (humán félévi vizsgák, érettségi, szakmai, ECDL, különbözeti, osztályozó vizsgák)
- „Kisérettségi” vizsga matematikából
- 12. évfolyamon próbaérettségi vizsga matematikából, történelemből

- felmérő szövegértésből a 9. évfolyamon
- szóbeli feleletek, vizsgák (humán osztályok, érettségi, szakmai, ECDL, különbözeti, osztályozó vizsgák)
- topográfiai ismereteket számonkérő feladatlap
- projekt értékelése(pl. egy témakörből vagy a drámajátékokban való tevékenységből)
- portfólió készítése.

A képességszint mérésének eszközei:

- helyesírási felmérők
- az olvasási készség vizsgálata
- intelligenciatesztek
- pályaalakmassági tesztek

A neveltségi szint mérésének eszközei:

- elbeszélgetés
- a megfigyelés
- a „kérdőíves” módszer
- szociometria
- személyiség tesztek

### **Az értékelés szempontjai:**

- A kerettanterv követelményeinek teljesítése
- A tantárgyak helyi tantervi követelményszintjének és a specialitásoknak az ötfokú skálaosztályzataival történő mérése
- Az ismeretek, fogalmak, összefüggések, törvények ismerete és alkalmazása
- Reprodukív és kreatív gondolkodás fejlesztése
- Önellő feldolgozások: a tanult ismeretek újszerű és alkotó felhasználása egy új téma feldolgozásában

### **A beszámoltatás eszközzrendszere:**

- Érdemjegyek: évközi, folyamatos információszerzés
- Szummatív jellegű: félévi, tanév végi osztályzatok(tantárgyi vizsgák)
- Szöveges értékelés szóban és írásban: átfogó, személyre szabott (dolgozatok, pályázatok, versenyek)

### **A beszámoltatás rendje és korlátai:**

- Feladatlap (I tanórai) bármikor íratható (tanári jogkörbe utalva)
- Összefoglaló feladatlap: bejelentése a számonkérést megelőző órán, a naplóba történő előzetes beírással
- Témazáró dolgozat: egy napon legfeljebb két témazáró vagy egy témazáró és egy összefoglaló feladatlap íratható

Vizsgadolgozat (humán, érettségi, szakmai, ECDL, különbözeti, osztályozó vizsgák) az érvényben lévő vizsgaszabályzatok szerint

Zárthelyi dolgozat a szakképző évfolyamokon félévente két alkalommal. Elégtelen minősítés esetén 3 héten belül javító zárthelyi dolgozat megírására van lehetőség.

Házi dolgozat: elkészítésére legalább két hét áll rendelkezésre; beadható kézírással vagy nyomtatott, illetve elektronikus formában,

Kiselőadás követelményei: önálló felkészülés alapján, vázlatból szabadon kell előadni, maximum 10 perc időtartamban, a témát legalább egy héttel előbb ki kell adni szakirodalmisegédanyaggal

A próbaérettségi dolgozat a 12. évfolyamon azonos időpontban 180 perc időtartamban kerül megírásra a munkatervben meghatározott napon és osztályokban és tantárgyakból.

A 9. évfolyamon a tanév elején –munkaterv szerint –szövegértésből felmérő dolgozat készül.

Szóbeli felelet: tanórán maximum 10 perc, szummatív jellegű tantárgyi vizsgán legfeljebb 15 perc az aktuális témán belüli tananyagra vonatkozó lehet.

Topográfiai feladatlap: a tananyag 3 héttel a dolgozatírás előtt kerül kijelölésre. A beszámoltatások szerepe és súlya a tanulók tudásának értékelésében

-Feladatlap (1 tanórai), szóbeli felelet, kiselőadás: a folyamatos információszerzést szolgálják.

-Összefoglaló feladatlap, házi dolgozat, topográfiai feladatlap, témazáró dolgozat dupla értékű felelethez képest. Ezeket a jegyeket a naplóban piros színnel jelöljük.

-A szummatív érdemjegyek kialakításában elvként fogalmazzuk meg, hogy a második csoportba tartozó érdemjegyek nagyobb mértékben befolyásolják a félévi és az év végi érdemjegyeket, míg az első csoportba tartozók a félévi és év végi munka elbírálásakor +/- befolyásolják a végső érdemjegyet. Ha az összes témazáró dolgozat elégtelen és a tanuló javítási lehetőséget kapott

-függetlenül a feleleti jegyek minőségétől -, akkor az év végi jegy elégtelen.

-A közép/emelt szintű érettségi előkészítő jegyei az adott tantárgyértékelésekor 1/3 arányban számítanak be a végleges érdemjegybe.

-Szakképző évfolyamon a zárthelyi dolgozatok alapján a szaktanár megajánlhatja a szóbeli vizsga eredményét.

-A „kisérettségi” dolgozat érdemjegye a témazáró dolgozat érdemjegyénél 1,5-szer nagyobb súllyal szerepel az év végi jegy megállapításakor.

-A próbaérettségi dolgozat érdemjegye a témazáró dolgozat érdemjegyénél 1,5-szer nagyobb súllyal szerepel az év végi jegy megállapításakor.

-A szövegértésből végzett felmérő minősítése egy feleletjeggyel egyenértékű.

-Az írásbeli dolgozatok értékelésére az alábbi irányelvet követjük (a tanár az alsó határt lejjebb viheti), melytől a tantárgy helyi tanterve 10-20%-kal eltérhet

Minimálisan elért teljesítmény: 85%

jeles (5)

71% jó (4)

55% közepes (3)

31% elégséges (2)

30 % alatt elégtelen (1)

## Magasabb évfolyamba lépés feltételei

- A tanuló , az egyéni munkarenddel rendelkező is, az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet, ha az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette.
- Az egyéni előrehaladású nevelésben és oktatásban részt vevő tanuló esetében az előírt tanulmányi követelményeket az Nkt felhatalmazása alapján kiadott miniszteri rendeletben meghatározott évfolyam végéig kell teljesíteni.
- Az iskola igazgatója a szülő kérésére legfeljebb egy alkalommal engedélyezheti az iskola első évfolyamának megismétlését, akkor is, ha a tanuló az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette. Ebben az esetben csak a megismételt évfolyamról kap bizonyítványt a tanuló.
- Középfokú iskolai tanulmányok folytatása esetén a sikeresen teljesített kilencedik évfolyam megismétlését az iskola igazgatója a tanuló, kiskorú tanuló esetén a szülő kérésére legfeljebb egy alkalommal akkor engedélyezheti, ha arra a gimnáziumi, szakgimnáziumi, szakiskolai nevelés-oktatásba való bekapcsolódás vagy másik szakképesítés megszerzésére irányuló tanulmányok folytatása vagy másik tanulmányi terület választása miatt van szükség.
- Ha a tanuló nem teljesítette az évfolyamra előírt tanulmányi követelményeket, tanulmányait az évfolyam megismétlésével folytathatja.
- Ha a tanuló nem teljesítette az évfolyamra előírt tanulmányi követelményeket, tanulmányait az évfolyam megismétlésével folytathatja.
- Az évfolyam megismétlésével folytathatja tanulmányait az a tanuló is, akit fegyelmi büntetésként az adott iskolában eltiltottak a tanév folytatásától.
- Ha a tanuló valamely tantárgyból előrehozott érettségi vizsgát tett, ezáltal az adott tantárgy tanulmányi követelményeit teljesítette. Az iskola magasabb évfolyamán vagy évismétlés esetén e tantárgy tanulásával kapcsolatban a pedagógiai programban foglaltak szerint kell eljárni.
- Az évfolyam megismétlése nem tagadható meg abban az iskolában, amellyel a tanuló tanulói jogviszonyban áll.
- A tanuló az iskola igazgatójának engedélyével az iskola két vagy több évfolyamára megállapított tanulmányi követelményeket egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt is teljesítheti.
- Ha a tanulónak egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása együttesen a kétszázötven tanítási órát, egy adott tantárgyból a tanítási órák harminc százalékát meghaladja, és emiatt a tanuló teljesítménye tanítási év közben nem volt érdemjeggyel értékelhető, a tanítási év végén nem minősíthető, kivéve, ha a nevelőtestület engedélyezi, hogy osztályozóvizsgát tegyen.
- A nevelőtestület az osztályozóvizsga letételét akkor tagadhatja meg, ha a tanuló igazolatlan mulasztásainak száma meghaladja a húsz tanórai foglalkozást, és az iskola elegettett a szülő felé az értesítési kötelezettségének.

- Ha a tanuló mulasztásainak száma már az első félév végére meghaladja a meghatározottmértéket, és emiatt teljesítménye érdemjeggyel nem volt minősíthető, félévkor osztályozóvizsgát kell tennie.
- Ha a tanuló teljesítménye a tanítási év végén nem minősíthető, tanulmányait évfolyam ismétléssel folytathatja.
- Osztályozó vizsga letétele után folytathatja tanulmányait az egyéni munkarendben tanuló és az a tanuló, akinek engedélyezték, az iskola két vagy több évfolyamára megállapított tanulmányi követelményeket egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt is teljesítheti. A tanuló bizonyítványának kiadását az iskola semmilyen indokkal nemtagadhatja meg.

### **Egyéni munkarend**

- Ha a tanuló egyéni adottsága, sajátos helyzete indokolja, és a tanuló fejlődése, **tanulmányainak eredményes folytatása és befejezése szempontjából előnyös, a tankötelezettség teljesítése céljából határozott időre egyéni munkarend kérelmezhető.**
- Az OH dönt arról, hogy a tanuló a tankötelezettségének egyéni munkarend keretében tehet eleget.
- **Az eljárás során az OH megkeresheti a gyámhatóságot, a gyermekjóléti szolgálatot, az iskolaigazgatót, gyermekvédelmi gondoskodásban részesülő tanuló esetén a gyermekvédelmi gyámot.**
- A külföldi tanulmányok alatt a tanuló magyarországi tanulói jogviszonya szünetel, kivéve, ha tanulmányait egyéni munkarenddel rendelkezőként Magyarországon folytatja.
- **A külföldi tartózkodás miatt egyéni munkarenddel rendelkező tanuló esetében a félévi minősítés az igazgató döntése alapján mellőzhető, ez esetben a tanuló csak az év végén ad számot tudásáról.**
- **Az egyéni munkarenddel rendelkezőt – az iskolában vagy azon kívül folyó gyakorlati képzés kivételével – az iskola valamennyi kötelező tanórai foglalkozása alól fel kell menteni.**
- **A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézség vagy a sajátos nevelési igény miatt a szakértői bizottság véleménye alapján, vagy súlyos betegség miatt egyéni munkarend keretében tanulmányokat folytatók egyéni foglalkozás keretében történő felkészítésére az iskolának tanulónként az osztályok heti időkeretén felül átlag heti tíz óra áll a rendelkezésre.**
- **A sajátos nevelési igény miatt egyéni munkarend keretében tanulmányokat folytató tanulók esetében az e bekezdésben meghatározott időkereten belül kell biztosítani az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozásokat. Az időkeret az egyes hetek és tanulók között átcsoportosítható.**

## Az iskolában alkalmazott sajátos pedagógiai módszerek

**Kompetenciaalapú oktatás:** a kompetenciaterületeket és a nevelési feladatokat a nevelési program részletesen tartalmazza.

**Témahét:** A tananyag komplex elsajátításának egyik lehetséges formája az ún. témahét, amikor az adott tárgykört a diákok három-öt tanítási napon, iskolai és iskolán kívüli helyszíneken, rugalmas időkeretek között változatos tevékenységtípusok és sokszínű módszertani eszközök segítségével dolgozzák fel.

Szervezésének területei

- környezetvédelem, természetismeret
- évfordulók
- ünnepek

**Tanulásszervezési eljárások:** Első osztálytól kezdve fokozatosan tanítjuk meg tanulóinkat ezekre a tanulásszervezési eljárások, technikákra alkalmazására. A páros munkából kiindulva jutnak el a csoportmunkáig, mindig az adott osztályhoz és a gyerekek életkori sajátosságaihoz, illetve a tananyaghoz igazodva. Az osztály fejlettségi szintjét, tudását, előzetes ismereteiket és az egyéni képességeket figyelembe véve, élve a differenciálás lehetőségével, szervezik órájukat. Az új ismeretek szerzése mellett, elsősorban a gyakorló, összefoglaló, rendszerező órákon dolgoznak ily módon.

**Kooperatív tanulásszervezés:** A kooperatív tanulás együttműködést jelent a tanulásban, melynek legfontosabb jellemzői:

- Egyenlő esélyt biztosít a lassabban haladóknak is a munkában való részvételhez
- Egymás elfogadására, segítségére nevel.
- Fejleszti a különböző képességeket: empátia, tolerancia, figyelem, felelősségvállalás, egymás segítése, együttműködés, kommunikáció
- Mindenki számára biztosítja a tanuláshoz való kedvet, a sikerélményt, az eredményességet.

**Tanórai differenciálás:** A tanulók egyéni képességeit és haladási, fejlődési ütemét figyelembevéve a pedagógus él ezzel a lehetőséggel.

**Drámapedagógia:** Alkalmazása a szociális kompetenciák fejlesztésével összefüggésben alkalmazható.

**IKT. alapú módszerek:** Interaktív tábla és egyéb számítástechnikai eszközök alkalmazása a tanórán.

## A nevelőtestület által szükségesnek tartott további elveket

A pályázati lehetőségek kihasználásával tehetségpont, a helyi vállalkozókkal és az önkormányzattal kialakított jó kapcsolat segítségével megteremtjük az anyagi feltételeit

azoknak a programoknak, melyeket intézményünk kiemelt feladatnak tekint. A szakmai feltételeket a jól felkészült nevelők színvonalas oktató-nevelő munkája biztosítja.

- az első évfolyamtól elkezdjük az idegen nyelv oktatását,
- a mindennapos testnevelés órakeretéből a néptánc oktatásra is adunk lehetőséget, a tehetséges tanulókat néptánc szakkör keretében versenyekre készítjük,
- a színjátszó kör lehetőséget ad a színészi képességekkel rendelkező, az irodalmatszerető tanulók fejlesztésére és felkészítésére,
- a sakk oktatását első osztálytól órakeretben a felsős tanulóknál szakkör formájában vezetjük be
- a kézilabda szabályaival szakkör keretében ismerkedhetnek meg a gyerekek, mely új és eredményes sportágként jelent meg iskolánk életében,
- Tehetségpont-fejlesztése.

### **Az egész napos oktatás az alsóban**

Az iskolánk él az egész napos oktatás lehetőségével. Intézményünk az egész napos oktatással minden tanuló számára biztosítani akarja a versenyképességet, a minőséget. Az egész napos iskolában a tanórákat és a tanórán kívüli foglalkozásokat harmonikus rendben képzeli el. A cél az, hogy az iskolában a lehető legtöbbet megkapja a diák, ami nem csak a tanuláshoz, az iskolai életúthoz, hanem a társadalomban való érvényesüléshez is hozzájárulhat.

Az egész napos iskola nem csak a tanóráról szól, hanem

- a közösség építéséről,
- a szociális tér kiszélesítéséről,
- az egyén lehetőségeinek megteremtéséről.

Olyan hely, ahol a gyerekeket és a szülőiket célzó szolgáltatás is helyet kap. Egész napos oktatás keretében a tanítás és a szabadidős tevékenységek egész napra elosztott formában, rugalmasnapirend kialakítására adnak lehetőséget. Ennek egyik előnye a tanulók egyenletesebb leterhelése, mert a modell kialakítását az a törekvés vezérli, hogy az iskolában töltött időkeretbe beleférjen a tehetséggondozás, a felzárkóztatás, a sport, a szakköri (hobby) tevékenység. Ennek következtében nyílik lehetőség külön órakeret nélkül a differenciális pedagógia alkalmazására, a házi feladat elkészítésére és az esetleges korrepetálás és/vagy tehetséggondozás megvalósítására is.

Az egész napos iskola törekvése, hogy a célok és tanulási célok, valamint a tananyag és módszerek differenciálása a lehető legnagyobb mértékben, a meglévő tudások aktivizálásával, azokra építve, de új tudások cseréjére is sort kerítve valósuljon meg.

Az egész napos iskola gyakorlatában a pedagógusok konkrét feladata a tanulók képességeinek, készségeinek, kompetenciáinak tudatos fejlesztése. Ennek érdekében a tudományterületek, ahhozjuk kapcsolódó készség-, képesség- és attitűd-fejlesztések, a tanulók különböző irányú, sokféle megközelítése az elvárás. Ehhez a módszerek, a tanulásszervezési formák, tevékenységközpontú és a differenciális pedagógiák alkalmazása vezet.

Az egész napos iskola célja a személyiség egészét átható fejlődés eredményeinek a rögzítése.

Azt gondoljuk, hogy bár az iskola nem szakadhat el a gyökereitől, pedagógiai és társadalmi környezetétől, de a tanulás-pedagógiák aktuális eredményeinek ismeretére is szüksége van. Aztis gondoljuk, hogy iskola nem független az aktuális társadalmi, közvetlen környezeti tendenciáktól. Az elmúlt évek gazdasági és társadalmi változásai az iskoláktól is –eltérő mértékben ugyan – de biztosan változásokat várnak el. Az átalakuló és változó társadalmi (szülői) igények kielégítésének egyik megoldása lehet az egész napos iskola. Az egész napos iskolában jelentős szerepe és felelőssége van az intézmény menedzsmenájének, valamint a pedagógusoknak, hiszen sikerét nagyban befolyásolják a pedagógusok nézetei, előzetes tapasztalatai is. Ezért kulcseleme a pedagógusok megnyerése, mert aktív támogatásuk nélkül a program intézményi szinten nem valósítható meg.

Nem kerülhető meg a szülők párhuzamos felkészítése sem, mint ahogy a sikeresség érdekébenát kell formálni az iskola kommunikációs stratégiáját, fejleszteni kell az ezt biztosító infrastruktúra anyagi és személyi feltételrendszerét. Az attitűd-váltás (tudatformálás), legyen szó bármely szereplőről vagy érintettéről, azért nélkülözhetetlen, mert az egész napos iskola jelenéről és jövőjéről történő gondolkodás ilyen módon válhat a helyi közösség és társadalomszámára is valóban köz(ös)üggé.

Ha a szülő nem kíván élni az egész napos iskola lehetőségével, akkor kérheti gyermeke napköziotthonos ellátását.

### Időfelhasználás az egész napos iskolában

	Kerete az RJR-modell alapján (ráhangolódás, jelentésteremtés, reflexiók).	<b>A szakasz funkciója</b>
8.00 – 8.45 45 perc	Modulok: bevezetés, ráhangolódás	<b>Ráhangolódás</b>
8.45 – 10.15 (90 perc)	Tanóra	<b>Jelentésteremtés</b> , (tartalom-feldolgozás, fejlesztés, felkészülés, szabadidő eltöltésstb.)
10.15 – 11.15 (60 perc)	Modulok: Sport – pihenés	
11.15 – 12.45 (90 perc)	Egyéni menü: differenciálás, felzárkóztatás, tehetség gondozás, egyéni (házi) feladat adás.	
12.45 – 13.45 (60 perc)	Ebéd, szabadidő	
13.45 – 14.45 60 perc	Modulok: tudomány, művészet	
14.45 – 15.45 (60 perc)	Tanóra	
15.45 – 16.00 (15 perc)	Modulok – zárás	<b>Reflexiók</b>



	<p>Összes időfelhasználás: 345 perc (7 teljes – hagyományos értelemben vett tanóra és még 30 perc)</p> <p>Ebből</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>□ Tradicionális formában megtartott tanóra: 150perc</li> <li>□ Modul-rendszerben felhasznált idő: 195 perc</li> </ul> <p>(Ez részben egyéni fejlesztés, tartalmábanközvetlenül köthetően a tanórához: 90 perc, azaz a tanórákkal együtt 240 perc, azaz 5 hagyományos tanóra. A többi a szabadidő)</p>	
--	--	--

### **Az iskola valamennyi évfolyamát átfogó helyi tantervet használ**

A helyi tanterveket az I. sz. melléklet tartalmazza.

## **SZAKMAI PROGRAM**

### **Nevelési program**

#### **A szakmai oktatás pedagógiai alapelveit, értékeit, céljait, feladatait, eszközeit, eljárásait**

##### **Alapelvek, értékek:**

A szakképzés középpontjában a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy és az oktató áll. Jogai és kötelességeik egységet alkotnak.

Vallási, világnézeti tekintetben elkötelezett intézményként működünk és a szakképzésben érvényre kell juttatnunk a nemzetiségek kulturális autonómiájának megfelelő oktatási érdekeket.

##### **Célok:**

Általánosan művelt, korszerű szakmai elméleti és gyakorlati felkészültségű szakemberek képzése, akik képesek ellátni a szakképzés munkaterületének megfelelő munkaköröket, foglalkozásokat.

Általánosan művelt, korszerű szakmai elméleti és gyakorlati felkészültségű szakemberek képzése, akik képesek ellátni a szakképzés munkaterületének megfelelő munkaköröket, foglalkozásokat.

## Feladatok:

- A korszerű szakmai ismeretek megszerzésére való felkészítés;
- Az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges készségek fejlesztése;
- A tanulók, a szülők, a helyi társadalom, a gazdaság és a munkaerő-piac igényeinek megfelelő szakmaszerkezet kialakítása, munkáltatói, foglalkoztatói igényeknek a kielégítése.;
- A szakképzés tárgyi és személyi feltételeinek magas szinten történő biztosítása;
- A tanulók segítése abban, hogy alkalmassá váljanak az önálló, felelős döntéseken alapuló, elsősorban a szakmai területen folyamatosan fejlődő, megújuló alkotómunkára, a munkaerő-piac elvárásainak teljesítésére, esetlegesen felsőfokú tanulmányok megkezdésére;
- Olyan praktikus ismeretek nyújtása, melyek elősegítik a fiatalok mindennapi életben való boldogulását, önálló életvezetésüket, a társadalomba való beilleszkedésüket.
- Olyan képességek kifejlesztése a tanulóknban, amelyek birtokában a szakterületükön folyamatosan alkalmazkodni tudnak a technikai, technológiai fejlődésből adódó változásokhoz.
- Szakmaszeretetre, hivatástudatra, fegyelmet, szakszerű, pontos, megbízható munkavégzésre, önállóságra, felelősségtudatra és vállalásra történő nevelés.
- A folyamatos szakmai önművelés, az élethosszig tartó tanulás igényének kifejlesztése a tanulóknban.
- Az egyéni szocializáció minél teljesebb megteremtése.
- A tanulási kudarcok mértékének csökkentése.

### A szakképzés kiemelt feladata:

- A sajátos nevelési igényű tanuló, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanuló speciális igényeinek figyelembevétele és egyéni képességeihez igazodó, legeredményesebb fejlődésének elősegítése,
- A minél teljesebb társadalmi beilleszkedés lehetőségeinek megteremtése.

## Eszközök, eljárások:

- Következetes tanári magatartással és követelményrendszerrel dolgozunk tanítványainknevelése és formálása érdekében.
- Folyamatos ellenőrzéssel kitartó munkára, tanulásra készítjük diákjainkat.
- Rendszeres értékeléssel és minősítéssel adunk visszajelzéseket tanulmányaikról.
- A hatékonyabb nevelő-oktató munka érdekében: egyéni képességfejlesztést biztosítunk.
- A tehetséges tanulóknak fakultációs lehetőséget, szakköri munkát biztosítunk.

## Eszközök

- új módszerek, szervezési módok, tanulás-szervezési eljárások alkalmazása,
- tevékenykedtetésre épülő tanulás-szervezés,
- **projektek, témahetek szervezése,**
- **IKT, az infokommunikációs technológia,** mint eszköz és taneszköz alkalmazása,

- **személyes példamutatással** a toleranciára, a másság elfogadására, empátiára, az emberi jogok tiszteletben tartására,
- a mentális képességek céltudatos fejlesztése **az önálló tanulás és az önművelés** alapozásával, gyakoroltatásával;
- az iskolai tanulás folyamatában a gyakorlatközpontúság, az életvitelhez szükséges, alkalmazható tudás gyarapítása, **a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése**,
- a diagnosztikus és formatív mérések mérőeszközök alkalmazása,

## **A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatokat**

### **Az általános személyiségvonások fejlesztése**

Az érzelmek fejlesztése, mélyítése, gazdagítása

- szeretet, gyengédség (családtagok, társak, közösség, haza iránt),
- a szeretettek külső és belső ellenségeivel szemben (személyek, elvek, bűnök, tulajdonságok),
- tisztelete az értéknek, elkötelezettség

Az akaraterő fejlesztése

- céltudatosság, elhatározottság, döntési képesség,
- kitartás, a kudarcok és akadályok leküzdésének képessége.

Becsületesség

- a jó-rossz, helyes-helytelen, igaz-hamis felismerése,
- őszinteség, a felelősség vállalása,
- hűség az elvekhez, közösségekhez, emberekhez, önmagukhoz,
- az igaz ügy szolgálata, lelkiismeretesség.

Önismeret, önfejlesztés, önellenőrzés

- a tanulók felkészülésének rendszeres következetes ellenőrzése,
- a testi és lelki tulajdonságok, adottságok, az erények és hibák ismerete,
- igényesség önmagával szemben, törekvés a javításra, fejlődésre,
- öntudat, önbecsülés.

A tanúláshoz való viszony

- az értelmi és intellektuális nevelés befogadása,
- a tanulás, mint személyiségfejlesztés céljának ismerete, közelebbi és távolabbi célok kitűzése,
- az alapvető szellemi (vizuális, akusztikus) és fizikai (manuális, mozgásos) tanulástechnikák ismerete, készsége,
- szorgalom, többre való törekvés,

- az alapvető gondolkodási műveletek és a problémamegoldás képessége (megfigyelés, elemzés, osztályozás, törvény- és szabályalkotás, emlékezet, asszociáció, következtetés, kombinálás, stb.),
- a kiemelkedő egyéni képességek kibontakoztatása az értelmi neveléssel például a tudományos ismeretek befogadása, intellektuális alkotóképesség kibontakoztatása

#### Az erkölcsi normák betartása és az illemtudás

- a rendre, fegyelemre nevelés,
- a helyzet felismerésének, elemzésének, az ahhoz való alkalmazkodásának a képessége,
- az udvarias, illedelmes, de természetes viselkedés szokása (beszéd, mozgás, öltözködés, stb.),

#### Családi életre nevelés

- a családi szocializáció eredményeire való építés
- család társadalmi szerepe,
- a párkapcsolatok; a szerelem, együttműködés, felelősség egymás iránt
- az egyén felelőssége a családban; káros szenvedélyek megelőzése.

#### Szaktudás iránti elkötelezettségre nevelés

- Olyan motivációs módszereket alkalmazása, aminek képzési programok jelentőségét a tanulók felértékelik,
- minden tanuló számára világossá válik, hogy az egyik legfontosabb érték a szakmai kompetencia.
- Ki kell alakítani a tanulóknál, hogy a szakmai kiválóság az egyéni boldogulás legcélszerűbb alapja,
- vágyjanak arra, hogy a szakmai programokban önmaguk és önállóan akarjanak részt venni és értéket teremteni

### **A teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokat**

Az egészségnevelés átfogó célja, hogy elősegítse a tanulók egészségfejlesztési attitűdjének, magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék minden tagja képes legyen arra, hogy folyamatosan nyomon kövesse saját egészségi állapotát, érzékelje a belső és külső környezeti tényezők megváltozásából fakadó, az egészségi állapotot érintő hatásokat és ez által képessé váljon az egészség megőrzésére, illetve a veszélyeztető hatások csökkentésére.

Az iskolára nagy feladat és felelősség hárul a felnövekvő nemzedékek egészséges életmódra nevelésében. Minden tevékenységével szolgálnia kell a tanulók egészséges testi, lelki és szociális fejlődését. Személyi és tárgyi környezetével az iskolának segítenie kell azoknak a pozitív beállítódásoknak, magatartásoknak és szokásoknak a kialakulását, amelyek a gyerekek, a fiatalok egészségi állapotát javítják.

Az egészségfejlesztés az a folyamat, amely lehetőséget teremt, és képessé teszi az embereket arra, hogy egyre fokozódó kontrollt szerezzenek saját egészségi állapotuk felett, és ez által képessé váljanak annak javítására, alakítására. Az egészséget tehát, mint a mindennapi élet erőforrását, nem pedig mint életcélt kell értelmezni.

### **Az egészségfejlesztés sarokpontjai a következők:**

- az egész lakosságra irányul, és az együttműködésre épít
- az okok feltárására és a feltételek megteremtésére irányul a társadalom különböző szereplőivel való együttműködésben
- az egyén autonómiája érvényesül az egészséget befolyásoló döntésben és aktivitásban.
- Az egészséges életmódra nevelés nem csak a betegségek megelőzésének módjára tanít, hanem az egészséges állapot örömteli megélésére és a harmonikus élet értéként való tiszteltetésére is nevel.

A Köznevelési törvény szerint (128. § (1)) a teljes körű egészségfejlesztés célja, hogy a nevelési- oktatási intézményben eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, a nevelési-oktatási intézmény mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.

A teljes körű egészségfejlesztés olyan folyamat, amelynek eredményeképpen a pedagógusok a nevelési-oktatási intézményben végzett tevékenységet, a helyi pedagógiai programot ésszerűen működést, a gyermek, a tanuló és a szülő részvételét a nevelési-oktatási intézmény életében úgy befolyásolják, hogy az a gyermek, a tanuló egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő.

A mindennapos működésében kiemelt figyelmet kell fordítani a gyermek, a tanuló egészséghez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra, amelyek különösen

- a) az egészséges táplálkozás,
- b) a mindennapos testnevelés, testmozgás,
- c) a testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése,
- d) a bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése,
- e) a baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás,
- f) a személyi higiéné területére terjednek ki.

A teljes körű egészségfejlesztés figyelembe veszi a gyermekek, tanulók biológiai, társadalmi, életkori sajátosságait, és beilleszthető az átfogó prevenció programokba.

Célunk olyan egészségfejlesztő program kidolgozása, amelynek eredményeként a tanulóknál erősödjenek a személyiségfejlesztő hatások, csökkenjenek az ártó tényezők, és az iskola befejezésekor a diákok saját életükre alkalmazni tudják az elsajátítottakat.

Képesek legyenek figyelemmel kísérni:

- viselkedésüket, az életvezetésük helyes alakítását,
- az egészségkárosító magatartásformák elkerülését,
- a betegségeket a korai szűrésekben való részvétel révén megelőzni,

- tudjanak sajátos étrendet, mozgásprogramot kialakítani egészségük megőrzéséért, és a társas-kommunikációs készségeik fejlesztését és a konfliktuskezelési magatartásformák fejlesztését.

### **Általános céljaink a következők:**

1. Minden rendelkezésre álló eszközzel elősegíteni a tanulók, a tantestület egészségének védelmét, az egészség fejlesztését és az eredményes tanulást.
2. Együttműködést alakítunk ki az egészségügyi és gyermekvédelmi szakemberekkel, aszülőkkel, diákokkal annak érdekében, hogy az iskola egészséges környezet legyen.
3. Kiemelt jelentőséget tulajdonítunk az egészséges étkezésnek, a testedzésnek, a szabadidőhelyes eltöltésének.
4. Teret adunk a lelki egészségfejlesztést és tanácsadást biztosító programoknak.
5. Olyan nevelési-oktatási gyakorlatot folytatunk, amely tekintetbe veszi a tanulók és a pedagógusok jóllétét és méltóságát.
6. Az egészség megőrzésére törekszünk a tanulók, családjaik és az iskola dolgozóinak körében.

Az egészségi állapotot szakemberek szerint négy alapvető tényező határozza meg:

- a) genetikai tényezők,
- b) környezeti tényezők,
- c) életmód,
- d) az egészségügyi ellátó rendszer működése.

Az iskola a fentiek közül érdemi hatást az iskola-egészségügyi ellátás minőségére és az életmódra, vagyis a két utóbbira tud gyakorolni.

Az egészségfejlesztés magába foglalja a korszerű egészségnevelés, az elsődleges prevenció, a mentálhigiéné, az önértékelés feladatait, módszereit. Valójában az egészségfejlesztés az a folyamat, amely képessé teszi a gyerekeket és felnőtteket az egészséget meghatározó tényezők felügyeletére és ezáltal, egészségük javítására.

Egészségfejlesztési célunk iskolánkban: testi, pszichikai, szellemi szempontból egészséges fiatalok nevelése,

### **Módszereink:**

1. *Higiénikus, egészséges életvitel*

Az ember legfontosabb biológiai, pszichológiai, szociálpszichológiai jellemzőinek megismertetése (biológia órák).

Emberismeret, empátia, alkalmazkodó készség (osztályfőnöki órák). Egyén és közösség (osztályfőnöki órák).

Kulturált viselkedés (osztályfőnöki órák).

2. *Betegségek elkerülése, egészség megóvása*

Testi és személyi higiénia, tisztálkodás, öltözködés (osztályfőnöki és természetismeret, biológia órán)

Személyi higiénia, öltözködés (osztályfőnöki órák)

Közlekedés kultúra és biztonság (osztályfőnöki órák)Étrend  
(osztályfőnöki órák)  
Baleset-megelőzés, elsősegély-nyújtási ismeretek Testnevelési,  
tömegsport rendezvényeken való részvétel  
Bőrgyógyász és kozmetikus meghívása a tanszalonba, ill. a Csuha-hétre

3. *Lelki egészség megóvása, krízis prevenció*  
önismeret, mely vonatkozik a fiatalok szociális egészségi és érzelmi állapotára,  
magatartásbeli hiányosságokra,  
stresszt oldó technikák: sikeres emberek életútjának bemutatása (művészek, tudósok),  
emberismeret, empátia egyéni képességek és célok összhangja (osztályfőnöki órán)
4. *Függőséghez vezető motívumok feltárása, egészségkárosító szokások megelőzése*  
egészségkárosító élvezeti szerek,  
serkentők, nyugtatók drogok,  
szendélybetegségek,  
függőséghez vezető okok feltárása, tudatosítása.
5. *A családi életre, szülővé nevelés témakörei*  
barátság, partnerkapcsolatok, a  
család funkciója, jelentősége,  
érzések – érzelmek – értékek,  
családtervezés,  
terhesség, szülés, csecsemőgondozás,  
AIDS és más szexuális úton terjedő betegségek,  
szülői felelősség – konfliktusok feloldása,  
családalapítás, családjogi törvény,  
betegbiztosítás, egészségügyi szolgáltatások igénybevételük módjai.
6. *Szabadidő – kultúra fejlesztése*  
A mai családok életére a túlterheltség, a túlhajszoltság a jellemző, ezért a szülő „nem érrá”  
gyermekével foglalkozni. Hiányzik az értékorientált nevelés, így fiataljaink gyakran nem tudják mi a helyes  
és helytelen szórakozási mód. A szociálisan hátrányos helyzetű tanulóinknál a család különböző  
okok miatt nem tudja ezt a feladatot ellátni, illetve nemmegfelelően. Emiatt a kulturált szórakozás  
megtanítása rendkívüli jelentőséggel bír, hogygyerekeink a stressz és unalom elől ne az alkohol, drog  
és egyéb pótcselekvések világában meneküljenek.  
A kitűzött célok megvalósítása a tanuló, az egyén autonómiájára épül, hiszen ahogy nevelni nem lehet  
önmaga ellenében az embert, úgy egészséges emberré sem válhat senki anélkül, hogy ehhez ön maga ne  
járulna hozzá.  
Az egészség pedig azáltal keletkezik, hogy az ember törődik saját magával és másokkal, hogy képes  
döntéseket hozni és életkörülményeit kézben tartani. Erre kell ösztönözni diákjainkat, és rajtuk  
keresztül az új nemzedéket.

## **A közösségfejlesztéssel, a szakképző intézmény szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatokat**

Egy iskolában a feladatok végrehajtása nem oldható meg egy, esetleg néhány évfolyam pedagógiai munkájával, nem köthetők egy műveltségi területhez, egy tantárgyhoz. Olyan készségek fejlesztéséről, olyan ismeretek átadásáról kell sok esetben gondoskodnia az iskolának, amelyeknek meg kell jelenniük szinte minden pedagógus ismeretközlő tevékenységében, igazodva az éppen adott tanulói csoporthoz, az érintett tanulók életkorához, személyiségéhez, felkészültségéhez. Ezek az ellátandó feladatok az iskola pedagógiai érték közvetítő tevékenységének lényegét adják, amelyek célja elsősorban a személyiségfejlesztés és a közösségfejlesztés.

Ezek közé tartoznak:

- az erkölcsi ismeretek
- a családi és közösségi kapcsolatok elmélyítését támogató fejlesztési feladatok, és azok részét képező ismeretek,
- az előítéletek felismerésére való képesség,
- a testi és lelki egészség megőrzésére történő felkészítés,
- a bűnmegelőzés,
- a drog-prevenció,
- fogyasztóvédelmi nevelés.

E körben minden pedagógusnak van feladata. Ahhoz, hogy a tanuló eredményesen dolgozhasson, biztosítani kell számukra a tudás megszerzéséhez szükséges jó klímát, azaz közösséget kell formálni az osztályból. Ez tudatos pedagógiai, szociológiai, pszichológiai ismereteket és azok alkalmazását követeli meg az osztályfőnöktől.

Sajnálatos és gyakran tapasztalható, hogy a diákokban alacsony szintű az egymáshoz való alkalmazkodás képessége vagy szinte teljesen hiányzik belőlük a tapintat, mások tisztelete. Egymás közt is gyakran kíméletlenek, szolidaritásuk felszínes, és általában a felnőtt világgal szembeni dacszövetség jellemzi őket. Nagymértékű a kulturálatlanság: szinte természetes a trágár beszéd, fegyelmezetlen és senkire tekintettel nem lévő magatartás, az udvariatlanság, a bántó és sértő viselkedés az utcán. Gyakori a vandalizmus, a randalírozás.

A pedagógusoknak a szülőkkel együtt közösen kell harcolniuk ezen negatív jelenségek ellen. Fontos nevelési feladat a szociális képességek kialakítása és fejlesztése, ami a következőterületeken nyilvánul meg:

- kulturáltság a mindennapi érintkezésben, kommunikációban, viselkedésben,
- másokkal való együttélés, együttműködés,
- egymás elfogadása, tisztelete, segítése,
- a másság tolerálása, türelem egymás iránt,
- aktív részvétel a közösség életében, tevékenységében,
- a személyes érdekek összehangolása a közösség érdekeivel,
- önfegyelem, önkontroll.



Tanulóink pozitív személyiséggé formálódásához kellenek a közös célkitűzések, erőfeszítések és élmények, az összetartozás érzése, az emberi kapcsolatok fontosságának felismerése.

### **A közösségi nevelés lehetséges szinterei az iskolában:**

- elsősorban az osztályközösségek és gyakorlati oktatási csoportok,
- egyéb iskolai szerveződések: szakkörök, sportkörök, iskolai diákönkormányzat
- közös programok: iskolai rendezvények, ünnepek, kirándulások, közös színház-, mozi-, múzeumlátogatások, diáknapiak.

A közösség formálásában minden - a tanulókkal kapcsolatba kerülő pedagógus - részt vesz. Kiemelkedő szerepe van a csoport vezetőjének, osztályközösség esetén az osztályfőnöknek. Középiskolában már lehet támaszkodni a tanulók korábban szerzett közösségi élményeire, tapasztalataira.

A középiskola első osztályába érkező gyerekek csoportjából közösséget formálni csak következetes nevelőmunkával lehet. Ezért az osztályfőnök munkája rendkívül összetett tevékenység. A kilencedik osztályba érkező, egymás számára idegen gyerekből kell az osztályfőnöknek közösséget kialakítani. Kivéve, ha az általános iskolai évfolyamtársak nagy része egy osztályban folytatja tanulmányait a középiskolában.

### **Az osztályfőnök legaktuálisabb feladatai a tanévkezdéskor:**

- a gyermekek személyiségének, életkörülményeinek megismerése,
- a közösség és a közösségi érzés kialakítása,
- érzelmi kötődés kialakítása az iskola hagyományaihoz,
- bizalmas, szeretetteljes légkör kialakítása,
- közös értékrendszer kialakítása,
- az iskolai rend és fegyelem elfogadtatása,
- képességek szerinti teljesítmény elérése,
- a tudásvágy, a tanulási képesség kialakítása,
- távlatadás.

A gyerekek eltérő szociális környezetből érkeznek. Van közöttük helybeli, bejáró, albérletbenlakók is. Ugyanakkor különböző a család, az iskola és a társadalmi környezet is, amely eddig befolyásolta őket. A közösség kapcsolatrendszerének megismerésére végezhetünk szociometriai felmérést, melynek során a következőkről kell tájékozódniuk:

- aktivizálhatóság,
- együttműködési képesség szintje,
- a tanulók társas helyzete.

Ezeket a sajátosságokat a közösség tagjainak esetében együtt kell látnunk, együttesen kell mérlegelnünk, érzékelnünk kell a változásait is, és a fejlesztésükre kell törekedni. Az erősebb, magasabb szintű közösség fokozza a személyiségnevelő hatást is.

## **A közösség alakításának folyamata és módszerei:**

- A véletlenszerű együttléttől a szerveződésen át a tudatos együttműködésig és aktív cselekvésig kell eljutni.
- Legfontosabb egy aktív mag kialakítása az osztályközösségben, akik legelőbb képesek magukévá tenni a feladatokat és húzóerőt jelentenek társaik számára.
- Lényeges a bomlasztó elemek kiszűrése, negatív befolyásuk háttérbe szorítása.
- Célszerű a közösséget állandó, illetve ideiglenesen kisebb csoportokra bontani, majd kollektív megbízásokat adni, felszítani az egészséges versenyszellemet.
- Fontos, hogy legyen lehetőség olyan osztályfőnöki órára, ahol a tanulók megvitathatják a közösség életének fontos kérdéseit és feladatait, közös elhatározásra juthatnak.

A végső cél, hogy az egyes tanulóközösségek ne izolálódjanak, és ne csupán önmagukban, és önmagukért tevékenykedjenek, hanem az egész iskolaközösség életében (Diákönkormányzat) is vállaljanak szerepet.

## **Megvalósítási helyek:**

### Tanórai foglalkozásokon:

- Minden tantárgynak van csatlakozási pontja az egészségneveléssel, ezért fontos a tantárgyak, szaktanárok, ill. munkaközösségek közötti folyamatos kapcsolat.
- A testi nevelés feladatait a testnevelési és az osztályfőnöki órák tanterve részletesen tartalmazza.
- Az egészséges életmódra nevelés elméleti anyagát a szaktantárgyi – természetismeret, biológia, egészségtan, földünk és környezetünk, technika, kémia, fizika és osztályfőnöki – órák tanterve tartalmazza. – meghívott vendégek színesíthetik az órákat: védőnő, gyermekorvos, fogorvos, iskola rendőr stb.
- Minden óra jellege és adott témaköre határozza meg, hogy milyen problémát milyen módszerekkel dolgozunk fel (filmvetítés, szituációs játék, előadás stb.).

### Tanórán kívüli foglalkozásokon:

- Napközis foglalkozásokon kiváló alkalom adódik a játékokra, a játékos feladatokra. Lehetőség nyílik az étkezési és napirendi szokások kialakítására.
- Szakkörökön: pl. vöröskeresztes szakkör.
- Délutáni szabadidős foglalkozásokon: sportesemények, programok, vetélkedők, versenyek, Pl. a helyes táplálkozás versenye, az egészségnap programja, az ünnepi terítés versenye, a kulturált társas viselkedés versenye, melyeket lehetőség szerint igyekszünk megtartani.
- Kirándulások alkalmával, tanítási szüneti napokon való iskolai programok során, gyalog- és kerékpártúrák, akadályversenyek szervezésével.
- Sportrendezvények, kulturális programok, szabadidős rendezvények kapcsán.
- DADA drog-prevenációs program.
- Környezetvédelmi napok.
- Papírgyűjtés.
- Előadások.

- Diáknapi rendezvények.
- Csuha-hét programjai

A programokba lehetőség szerint a szülőket is bevonjuk.

## **Erőforrások:**

### **Iskolán belüli együttműködés:**

- **Tanárok:** Az iskola minden tanárának feladata, hogy magatartásával, életvitelével, gondosságával, munkájával minden szempontból – így természetesen az egészségnevelés szempontjából is – példaértékű legyen a tanulók számára. Gondoskodniuk kell arról, hogy az iskolai környezet biztosítsa számukra az egészségtesti, lelki és szociális fejlődést. Pl. osztálytermek berendezése, ülésrend, a tanulók egészségi állapota, napi munkarend – melyben kiemelt szerepe van a mozgásigény helyes levezetésének-, helyes testtartás.
- **Diákok:** Az osztályközösségben a tanulók vigyázzanak a saját és társaik egészségére, atisztaságra, higiéniára, és figyelmeztessék társaikat az egészségnevelési szempontból is kulturált magatartásra.
- **Szülők:** Az egészségnevelés területén is nélkülözhetetlen a szülők, a családi háttér és az iskola együttműködése. A családban elsajátított viselkedési formákat, ismereteket hozzák magukkal a tanulók az iskolába, tehát nélkülözhetetlen a két szféra – szülők éstanárok – együttműködése. Minden programunkhoz szükséges a családok erkölcsi-fizikai támogatása, míg egyes esetekben anyagi hozzájárulást is kérünk (pl.: kirándulás, család nap, stb.).
- **Nem pedagógus munkakörben foglalkoztatottak:** Az iskola adminisztrációs és technikaidolgozói munkájukkal aktív részesei az egészségnevelési programunknak (egészséges táplálkozás, higiénikus környezet stb.)..

### **Iskolán kívüli kapcsolatok:**

Iskolai egészségügyi szolgálat: iskolaorvos, védőnő, pszichológus, fogorvos. A tanulók rendszeres egészségügyi és higiéniai szűrővizsgálata. Osztályfőnöki órák keretében egészségügyi és higiéniai előadások tartása.

- Gyermekjóléti szolgálat.
- Pedagógiai szakszolgálatok
- Rendőrség.
- DÖK.
- Volt tanítványaink, akik kortárs oktatóként segítik munkánkat.
- Tanárok és szülők harmonikus együttműködése.

**A teljes-körű iskolai egészségfejlesztés az alábbi részterületeken jelentkező hatások révén eredményezi a hatékonyság növekedését:**

- a tanulási eredményesség javítása;
- az iskolai lemorzsolódás csökkenése;
- a társadalmi befogadás és esélyegyenlőség elősegítése;

- a dohányzás, az alkoholfogyasztás, a kábítószer-fogyasztás és egyéb szenvedélyek elsődleges megelőzése;
- bűnprevenzió;
- a társadalmi kapcsolatok javulása a kortársakkal, szülőkkel, pedagógusokkal;
- az önismeret és önbizalom javulása;
- az alkalmazkodó készség, a stressz kezelés, a problémamegoldás javulása;
- érett, autonóm személyiség kialakulása;
- a krónikus, nem fertőző megbetegedések (lelki betegségek, szív-érrendszeri, mozgásszervi és daganatos betegségek) elsődleges megelőzése;
- a társadalmi tőke növelése.

## **Az oktatók feladatait, az osztályfőnöki munka tartalmát, az osztályfőnök feladatait**

### *Oktató feladatai:*

Az oktató a szakmai oktatás végzése során büntetőjogi védelem szempontjából közfeladatellátó személynek minősül.

- a tanuló szakmai oktatása, szakmai képzése,
- a képzési és kimeneti követelményekben és a programkövetelményben meghatározott törzsanyag átadása,
- a programkövetelményben meghatározott törzsanyag elsajátításának ellenőrzése, - sajátos nevelési igényű tanuló esetén az egyéni fejlesztési tervben foglaltak figyelembevétele.
- a tanulók fejlődésének figyelembe vétele,
- a tanulókat, a kiskorú tanuló törvényes képviselőjét, az őket érintő kérdésekről rendszeresen tájékoztatása,
- a kiskorú tanuló törvényes képviselőjét figyelmeztesse, ha a kiskorú tanuló jogainak megóvása vagy fejlődésének elősegítése érdekében intézkedést tart szükségesnek,
- a tanuló, a kiskorú tanuló törvényes képviselője javaslataira, kérdéseire érdemi választadjon,
- a szakmai oktatás során a tájékoztatást és az ismereteket tárgyilagosan és többoldalúan nyújtsa,
- a tanuló emberi méltóságát és jogait tiszteletben tartsa,
- jogszabályban meghatározott egyéb kötelességeit teljesítse,
- folyamatos kapcsolattartás a gyakorlati képzőhelyekkel.

### **Az osztályfőnöki munka tartalmát, az osztályfőnök feladatait:**

*Általánosságban:* A nevelési programunkban megfogalmazott elvek alapján képzeljük el az osztályfőnöki munka lényegét:

„Kísérjük óvó szemmel, formáljuk a fiatal korában még szertelen embert, hogy felnőve ne csak természetben, de igazi emberi értékekben is nagy legyen.”

Ezen túlmenően azonban a nevelés nem csak az osztályfőnöki órák keretein belül zajlik, hanem minden tanórának a célja:

- a. közösség- és személyiségfejlesztés,
- b. egymás szeretetére és tiszteletére,
- c. a családi élet értékeinek megismerésére és megbecsülésére,
- d. együttműködésre,
- e. környezettudatosságra,
- f. egészséges életmódra,
- g. hazaszeretetre nevelés.

A tanuló nevelése nem csak az iskolában történik, szükség van a szülővel való gyümölcsözőkapcsolattartásra, együttműködésre is.

Az osztályfőnöknek, mint nevelési feladatok megvalósítása koordinátorának feladatai:

### **Az osztályfőnök és a diákok kapcsolata:**

- a. az osztályfőnök közvetíti az osztálynak a kulturált iskolai élet szabályrendszerét. Megismerteti, értelmezi és betartatja az osztály tanulóival a Házirendben rögzített szabályokat,
- b. tájékoztatja a tanulókat a tanév rendjéről, az iskolai rendezvényekről, az aktuális eseményekről,
- c. az osztályfőnök megismerteti osztálya tanulóit az iskola hagyományaival, múltjának és jelenének értékével,
- d. motiválja a diákokat, hogy aktívan vegyenek részt az iskola által szervezett programokban. Különösen fontos az elsősavató, az ünnepségeken való ünnepélyes megjelenés,
- e. az osztályfőnök felelős az osztály által szervezett rendezvényekért (pl.: megemlékezés, múzeumlátogatás), ezeket előkészíti és lebonyolításában személyesen is részt vesz,
- f. az osztályfőnök felelős az osztály termének dekorációjáért, amely legyen összhangban az iskola által közvetített értékekkel,
- g. tiszteletben tartja az egyes tanulók emberi méltóságát, törekedve önismeretük fejlesztésére. Nyomon követi a tanulók fejlődését, tevékenységét, és segít a felmerülő problémák megoldásában,
- h. az iskola pszichológusával együtt közreműködik a gyermek és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a tanuló fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében,
- i. az iskolai élet bármely területén (tanulmányi, kulturális, sport, stb.) elért kiemelkedő teljesítményeket jutalmazza, a tanulók iskolai szintű jutalmazását kezdeményezi. A szabályok ellen vétőket megbünteti, büntetésüket kezdeményezi,
- j. minősíti a tanulók magatartását, szorgalmát, az osztályozó értekezletek előtt,
- k. az osztályfőnök figyelemmel kíséri az osztályban tanító tanárok munkáját. (pl. órák beírása a naplóba, dolgozatok kijavítása, kiadása, fegyelmezési problémák), törekszik a kollégák tevékenységét összehangolni,

- l. az osztályfőnök kivizsgálja az osztályban tanító tanárok bármelyike számára problémátokozó eseteket. Kollégái kérésére összehívja az osztályban tanító tanárok értekezletét, ha szükségesnek látja, ilyen értekezletet maga is kezdeményezhet,
- m. képviseli az osztályba járó diákok érdekeit. A tudomására jutott jogsérelmeket saját hatáskörében vagy az iskolavezetés bevonásával orvosolja,
- n. irányítja tanulóit a mindennapi életben eligazodni, segítséget nyújt a tanulónak a pályaválasztásban.

### **A szülők és az osztályfőnök kapcsolata:**

- a. az osztályfőnök kötelessége, hogy kapcsolatot tartson a szülőkkel. Félévente legalább egy alkalommal szülőértekezletet tart, ahol tájékoztatja őket a házirendről, gyermekük iskolai teljesítményéről, és magatartásáról, az ezzel kapcsolatban észlelt problémákról, az iskola döntéseiről, a gyermek tanulmányait érintő kérdésekről,
- b. gondoskodik arról, hogy a szülők szavazás útján megválasszák képviselőjüket,
- c. az osztályfőnök az osztály tanulóinak szociális helyzetével kapcsolatos információval segíti az iskolai szociális döntések meghozóit, szükség esetén családot látogat,
- d. a tanuló iskolából való igazolatlan távolmaradásáról értesíti a szülőt, intézkedéseket tesz a törvényi előírások szerint,
- e. a szülők figyelmét felhívja arra, hogy a szakmai gyakorlaton való részvétel is a tanításrésze. A hiányzásokat attól függően kell igazolni, hogy az iskolai tanműhelyben (ellenőrző) vagy tanulószervezővel külső gazdálkodó szervezetnél van (táppénzes papír). Fontos, hogy igazolt 20%-os hiányzás is évismétlést jelent a szakképzési törvényszerint.

### **Adminisztrációs feladatok:**

- a. osztálynapló, törzslapok, bizonyítványok pontos vezetése, a tanulói jogviszony megszűnésének, a tanuló tovább haladásának, osztályozó, javító, és egyéb vizsgák záradékolása,
- b. a tantárgyak pontos beírása, (a tantárgyak nevét nem lehet rövidíteni)
- c. adatváltozások bejegyzése, a „bejáró” megjegyzés beírása a naplóba, a gyakorlati helybeírása a különböző dokumentumokba,
- d. a naplóban a csoportbontás jelölése,
- e. féléves és év végi osztályozó konferencia előkészítésével kapcsolatos teendők elvégzése, statisztikai összesítések elkészítése,
- f. az osztályozó és különbözeti vizsgák időben történő megszervezése, lebonyolítása,
- g. hiányzások havi, félévi és év végi összesítése, az igazolatlanul hiányzó tanuló szüleinek értesítése a törvényi előírások szerint,
- h. a gyakorlati oktatásvezetővel kéthetente a hiányzók és a jegyek egyeztetése,
- i. a szaktanárok, a tantárgyak nevének és a fogadóórák beírása az ellenőrzőbe,
- j. az órarend ismertetése (változás esetén is!) (HONLAP),
- k. az ellenőrzőben a jegyek ellenőrzése legalább kéthavonta, szülők számára fontos információk beírása.

## **A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendjét**

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló:

a) különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:

aa) sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,

ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,

ac) kiemelten tehetséges gyermek, tanuló,

b) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló. (Nkt.4.§. 13. pontja)

### **A különleges bánásmódot igénylő tanulók nevelése-oktatása**

Az Nkt. 4. § 13-14. pontja határozza meg a kiemelt figyelmet igénylő tanuló fogalmát, s kétnagyobb kategóriát definiál:

a) különleges bánásmódot igénylő tanuló:

aa) sajátos nevelési igényű tanuló,

ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanuló,ac)

kiemelten tehetséges tanuló,

b) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló.

### **Sajátos nevelési igényű tanulók**

- A sajátos nevelési igényű tanulók esetében is a Nat-ban meghatározott egységes fejlesztési feladatokat kell alapul venni. A nevelési-oktatási folyamatot a tanulók lehetőségeihez, korlátaihoz és speciális igényeihez igazodva elsősorban a következő elvek szerint kell megszervezni:
  - a feladatok megvalósításához hosszabb időszavakat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van;
  - igény szerint sajátos, a fogyatékkal összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket kell kialakítani és teljesíteni;
  - szükség esetén a tanuló számára legmegfelelőbb alternatív kommunikációs módszerek és eszközök, siket tanulóknál a magyar nyelv elsajátításának, alkalmazásának beépítése a nevelés, oktatás folyamatába;
  - az iskolák segítő megkülönböztetéssel, egyénileg is támogatják a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve; az egyes fogyatékkal élő tanulókkal összefüggő feladatokról a *Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelve* és a *vizsgaszabályzatok* adnak eligazítást.

*Integrált nevelés, oktatás:*

A sajátos nevelési igényű tanulók eredményes szocializációját, iskolai pályafutását elősegítheti nem sajátos nevelési igényű tanulókkal együtt történő – integrált – oktatásuk (teljes vagy részleges integrációjuk).  
Sikerkritériumok:

- a tanulók beilleszkedése,
- önmagához mért fejlődése,
- a többi tanulóval való együtt haladása.

Ezeknek az eléréséhez szükséges:

- a pedagógusok részvétele az integrációt segítő szakmai programokon, akkreditált továbbképzéseken.
- a pedagógusok, egyéb dolgozók, gyermekek és szülők közösségének felkészítése a sajátos nevelési igényű tanulók fogadására.
- a rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet érvényesülése és a sérülés specifikus módszertani eljárások alkalmazása.
- az egyes gyermek vagy csoport igényeihez igazodó pedagógiai – egészségügyi – eljárások, eszközök, módszerek, terápiák, a tanítás-tanulást segítő speciális eszközök alkalmazása.

*Pedagógusok elvárható kompetenciái:*

A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelésében, oktatásában, fejlesztésében részt vevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező pedagógus:

- a tananyag-feldolgozásnál figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak – egyes sajátosnevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző – módosulásait,
- egyéni fejlesztési tervet készít a gyógypedagógus – konduktív nevelés esetén konduktor
- együttműködésével, ennek alapján egyéni haladási ütemet biztosít, a differenciáltnevelés, oktatás céljából,
- individuális módszereket, technikákat alkalmaz,
- a tanórai tevékenységek, foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, a folyamatos értékelés, hatékonyság-vizsgálat, a tanulói teljesítmények elemzése alapján – szükség esetén – megváltoztatja eljárásait, az adott szükséglethez igazodó módszereket alkalmaz;
- egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres;
- alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez;
- együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.

A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelésében, oktatásában, fejlesztésében részt vevő – a tanuló fogyatékosságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező – gyógypedagógus, gyógypedagógiai tanár, konduktor, konduktor-óvodapedagógus, konduktortanító, terapeuta



- segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését;
- javaslatot tesz a fogyatékoság, a pszichés fejlődési zavar típusához, a tanuló egyéniigényeihez szükséges környezet kialakítására (a tanuló elhelyezése az osztályteremben, szükséges megvilágítás, hely- és helyzetváltoztatást segítő bútorok, eszközök alkalmazása stb.);
- segítséget nyújt a tanuláshoz, művelődéshez szükséges speciális segédeszközök kiválasztásában, ismerteti a speciális eszközök használatát, tájékoztat a beszerzési lehetőségekről;
- javaslatot tesz gyógypedagógiai specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására;
- figyelemmel kíséri a tanulók haladását, részt vesz a részeredmények értékelésében, javaslatot tesz az egyéni fejlesztési szükségletekhez igazodó módszerváltásokra;
- együttműködik a többségi pedagógusokkal, figyelembe veszi a tanulóval foglalkozó pedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait;
- terápiás fejlesztő tevékenységet végez a tanulóval való közvetlen foglalkozásokon – egyéni fejlesztési terv alapján a rehabilitációs, rehabilitációs fejlesztést szolgáló órakeretben –, ennek során támaszkodik a tanuló meglévő képességeire, az ép funkciókra;
- segíti a befogadó pedagógust az egyéni értékelés kialakításában, a gyermek önmagához mért fejlődésének megítélésében;
- segíti a helyi feltételek és a gyermek egyéni szükségleteinek összehangolását.

A sajátos nevelési igényű tanulók neveléséhez, oktatásához igénybe vesszük a pedagógiai szakszolgálati, illetve pedagógiai szakmai szolgáltatást nyújtó intézmények szolgáltatásait, az utazó gyógypedagógiai hálózat működtetésére kijelölt intézmények segítségét a köznevelés-fejlesztési tervekben meghatározott feladatellátás szerint.

## **A kiemelten tehetséges gyermekek, tanulók nevelése**

### **A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenység, tanórán kívüli foglalkozások**

Tanulóink egyre nagyobb elvárásokkal találkoznak az érettségi vagy a szakmai vizsgák után, ezért kiemelt gondot fordítunk a tehetséggondozásra. A tehetség, képesség kibontakoztatásátsősorban tanórai keretek között biztosítjuk, azonban az iskola a tanulók érdeklődése, igényeiés szükségletei szerint tanórán kívüli foglalkozásokat szervez. Ezek a foglalkozási formák lehetnek szakkörök, iskolai sportkör, korrepetálás, tanulmányi és sportversenyek, kulturális rendezvények, könyvtárlátogatás stb. Ezeknek a foglalkozásoknak helyét és időtartamát az igazgatóhelyettes rögzíti a tanórán kívüli órarendben, terembeosztással együtt.

*A tanórán kívüli tehetséggondozás színterei:*

Szakköröket a tanulók érdeklődésétől függően – az iskolai tantárgyfelosztás és az iskola költségvetési

lehetőségeinek figyelembevételével – a munkaközösség-vezetők javaslata alapján indítunk. Aszakkörök vezetőit az igazgató bízza meg. A foglalkozások előre meghatározott évesmunkaterv alapján történnek. Erről, valamint a látogatottságról szakköri naplót kell vezetni. A szakkörök térítésmentesek.

Az iskolai sportkör (ISK) a tanulók mozgásigényének kielégítését, a mozgás és a sport megszerettetését szolgálja. Az ISK tanulóinknak nyújt lehetőséget sportköri foglalkozásokon, versenyeken való részvételre. A tanulók a heti kötelezően megállapított órarendi testnevelésiórákon túl részt vehetnek tanári vezetéssel a délutáni tömegsport-foglalkozásokon: pl. kézilabda, kosárlabda, röplabda, labdarúgás, torna, asztalitenisz, tenisz stb.

Tehetséges tanulóink tanulmányi- és sportversenyeken (intézményi, városi, nagykunsági, területi és az országos meghirdetésű versenyeken) vehetnek részt. Szaktanári felkészítést a verseny jellegétől és az iskola költségvetési helyzetétől függően biztosít az iskola.

Az iskolai könyvtár segíti a tanulók felkészülését; használatát a könyvtár működési rendje szabályozza.

Az iskola tanulóközösségei egyéb rendezvényeket is tarthatnak. Az ilyen jellegű rendezvényeket az igazgató engedélyezheti – pedagógus részvétele szükséges.

A kiemelkedően jó képességű tanulók esetében – ha a többi tanulóval való közös munka számára nem nyújt elég lehetőséget a tehetsége kibontakozására – egyéni foglalkozás szervezhető.

A tehetséggondozás és felzárkóztatás módszereiben megújuló tanulószervezési eljárások alkalmazásával tesszük hatékonyabbá a fejlesztő munkát. Sikeresen alkalmazhatók a differenciált tanulószervezésnek az alábbi formái:

- f) *individuális tanulás*: valamennyi gyerek számára biztosítja az egyéni haladást, figyelembe véve a tanuló sajátosságait. Egyénre szabott elsajátítási, készség- és képességfejlesztési utakat biztosít, az ennek megfelelő eszközrendszerrel.
- g) *kooperatív tanulás*: a tanulási tartalom elsajátítása, és a készség- és képességfejlesztés csoportos formában történik. A tanulók aktívan együttműködnek a siker érdekében. A tanulási képességek, és a szociális készségek a kooperatív tanulási módszerrel egyszerre fejleszthetők. (Leghatékonyabb más tanulószervezési módokkal vegyesen alkalmazva). *Nő az önirányítás szerepe.*
- h) *projekt módszer*: ez az a módszer, amely összefogja mindazt a sok-sok módszert és eszközt, amelyek külön-külön is nagyon sokat segítenek a gyerekek sikeres tanulásában. A projekt a gyerekek érdeklődésére épít, ami kizárja, hogy csak a tankönyvet tanítsuk, lapozzuk és évekig központi vagy irányító tanmenet alapján dolgozzuk fel. A projekt komplex fejlesztési lehetőség, amely tartalmazza az önálló tanulást, a kutatást az önálló ismeretszerzést és a nagyfokú integrációt.
- i) *téma nap/témahét*: az adott napon vagy héten iskolánk (vagy legalábbis bizonyos csoportjai) minden tagja ugyanazzal a témával foglalkozik. Lényegük a következő: egy

vagy több témát(projektet) a pedagógusok a hagyományostól eltérő formában dolgoznak fel, a lehető legkomplexebb módon (például a Határtalanul! c. pályázatok keretében megvalósuló projekteknel szükségszerűen megvalósítandó tevékenység). A résztvevő diákoknak is jó kedvet és sikerélményt adjon, mely a projektpedagógia segítségével lehetséges, ennek lényege, hogy nem a tényszerű ismeretekre, hanem az ismeretek megszerzésének folyamatára, a kivitelezés módjára helyezi a hangsúlyt úgy, hogy a téma a tanulók által kiválasztott és elfogadott legyen és a megoldása csoportban történjék, megszüntetve a hagyományos osztály és tanórai kereteket. A projekt-keretek közötti tanulásban – így témanap vagy témahét alkalmával is – megszűnik a verbális képességek fölénye.

j) Feltételek:

- *Tárgyi feltételek:*
  - iskolai könyvtár,
  - fénymásolási lehetőség,
  - számítógép, mint fejlesztőeszköz,
  - videó, zenei anyagok, meghallgatásukhoz, megnézésükhöz szükséges eszközök,
  - variálható tanterem-berendezés a csoportfoglalkozásokhoz,
  - megfelelő tankönyvek és szakmai könyvek (egyszerű alapfeladatokkal, többszintűnehézségi fokkal, szorgalmi és választható feladatokkal).
  
- *Személyi feltételek:*
  - A tanár gyerekekkel szembeni beállítódása (igenlő legyen, ne ambivalens, ne előítéletes).
  - A tanár nevelési stílusa megfelelő legyen (együttműködő, ne erőszakos, ne tehetetlen, ne korlátozó, ne közömbös).
  - A tanár tudása megfelelő legyen. Legyen képes a pedagógus önművelésre, önképzésre.
  - Jó kapcsolat a családdal. Szükség esetén bevonva az ifjúságvédelmi felelőstés a családsegítő szolgálat munkatársait.
  - Továbbképzések a differenciált tanulásszervezéshez.

### **HH és HHH tanulók, a gyermek –és ifjúságvédelmi feladatok ellátása**

Hátrányos helyzetű minden olyan tanuló, akinek alapvető szükséglet-kielégítési lehetőségei korlátozottak; családjuk szociális, kulturális téren az átlaghoz képest negatív eltérést mutat. Ennek oka az alacsony jövedelem, fogyasztási szint, rossz lakáskörülmények, a szülők alacsonyiskolázottsági, műveltségi szintje.

Hátrányos helyzetű az a gyerek is, aki nem rendelkezik olyan felkészültséggel, amelyre a továbbhaladásához szükség lenne, mert gyenge képességű, beteges /cukor- szívbeteg stb./, fogyatékos, vagy beilleszkedési zavarai, esetleg pszichés problémái miatt nem képes rendszeres tanulásra.

Hátrányos helyzetűnek akkor minősíthetünk egy-egy gyermeket (családot), ha a fenti szempontok szerint több dimenzióban is olyan hátrány mutatkozik, amit a család saját erejéből nem képes kompenzálni. A hazai valóságból kiindulva egy gyerek helyzetét sok tényező determinálhatja, illetve befolyásolhatja: az adottsága, egészségi állapota, testi épsége, a család légköre, a harmóniaszintje szülei házasságában és végül, de nem utolsósorban a család szociális helyzete, életkörülményei és életmódja, azaz kultúrája.

Az egyes hátrányfajták nem függetlenek egymástól. A legtöbb hátrányfajta több mást is indukál (pl.: a munkanélküliség a szülők pszichés labilitását eredményezi, amiből a gyerekek elhanyagolása következik és ebből a gyerek beilleszkedési problémái/, éppen ezért elég gyakori, hogy a hátrányfajták halmozódnak, illetve a gyerekek több szempont szerint is hátrányos helyzetűvé válnak.

Külön említést érdemelnek a roma gyerekek, akik általában azért számítanak a hátrányos helyzetűek közé, mert az ő családjaikban gyakoribbak az előbb felsorolt hátrányfajták.

A hátrányos helyzetet, mint társadalmi adottságot a gyermek /család/ tágabb értelemben vett szociális /bio-pszicho-szociális/ körülményei – státuszdimenziók – alapján lehet meghatározni.

### **Hátrányos helyzetet előidéző okok /A hátrányok típusai/**

- környezeti/családi hátrányok
- anyagi hátrányok
- egészségügyi hátrányok
- a gyermek személyiségében rejlő (okok erkölcsi helyzete és életvitele)
- tanulási hátrányok

### **Környezeti/családi okok:**

1. Csonka család:
  - válás v. haláleset
  - állami gondozottság, gyámság
  - tartósan távol levő szülő (munkavállalás vagy más ok miatt)
2. Sokgyermekes család:
  - 3 vagy több gyermek
3. Szűkös lakásviszonyok:
  - a család magas létszáma
  - több generáció együttélése
4. Szülők iskolázatlansága
5. Nevelési hiányosságok:
  - kettős nevelés
  - felügyelet és gondozás hiánya
  - helytelen bánásmód (brutalitás)
  - érzelmi sivárság, közömbösség

- könnyelmű, felelőtlen életvitel
- bűnöző családi háttér

#### 6. Negatív hatású baráti kör

##### **Anyagi hátrányok:**

- Munkanélküliség
  - Létminimum alatti I főre jutó jövedelem
  - A szülő csökkent munkaképességű vagy munkaképtelen
  - Deviancia
  - A kereset nem a család szükségleteinek kielégítésére fordítódik
- 

##### **Egészségügyi hátrányok:**

- születési rendellenesség vagy szerzett fogyatékoság
- mozgáskorlátozottság
- érzékszervi károsodás (látás, hallás...)
- szervi rendellenesség
- tartós betegség
- idegrendszeri, pszichés problémák (szülő és/vagy gyerek)
- higiénés hiányosságok

##### **A gyermek személyiségében rejlő okok:**

- Értelmileg, érzelmileg visszamaradt
- Viselkedése: szökő, csavargó, italozó, drogozó, dohányzó
- Bandázó

##### **Tanulási hátrányok:**

A gyermek nem rendelkezik olyan felkészültséggel, amelyre a továbbhaladásához szükség lenne,

- mert gyenge képességű,
- 4. beteges /cukor- szívbeteg stb/, fogyatékos,
- 5. beilleszkedési zavarai, esetleg pszichés problémái miatt nem képes rendszeres tanulásra,
- 6. nincs kellőképpen motiválva

##### **Hátrányok kompenzálásának iskolai formái**

##### **Feladataink a szociális hátrányok enyhítése érdekében:**

7. Anyagi támogatás lehetőségeinek kiaknázása
8. Az önművelés igényének kialakítása.
9. A tolerancia, segítőkészség kialakítása, a másság elfogadása.
10. Praktikus ismeretek elsajátíttatása.
11. A mindennapi élethez szükséges készségek kialakítása.
12. Családi életre és egészséges életmódra nevelés.

##### **Családi hátrányok /szociális hátrányok/**

- részvétel kulturális rendezvényeken, szabadidős programokon /színház- hangversenylátogatás, játszóház
- részvétel szakkörökön
- részvétel könyvtári tevékenységekben /könyvtári órák, rendhagyó irodalomórák./

- sportversenyeken, tömegsportórákon való részvétel
- reggeli ügyelet
- szünidei programok / táboroztatás/
- felvilágosító, mentálhigiéniai tájékoztatók /védőnői, orvosi előadások, családsegítő munkatársainak, rendőrség előadása/
- családlátogatás /felvilágosítás, tanácsadás/

### **Anyagi hátrányok kompenzálása**

- kedvezményes vagy ingyenes étkezés /3 eltartott gyerektől illetve a tartós betegség esetén 50%-os kedvezmény, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülőknek az étkezés ingyenes/
- napközis, tanulószobai elhelyezés
- kulturális rendezvények költségeihez hozzájárulás
- táboroztatási támogatás
- szociális segélyek /önkormányzat/
- tankönyv és tanszertámogatás /önkormányzat, Kisebbségi Önkormányzat/
- ruha, taneszköz, tankönyv, könyvgyűjtési akciók
- ingyenes bejárás más településről igény szerint(iskolabusz vagy tanulóbérlet-térítés)
- versenyek nevezési díjának kifizetése
- iskolatej

### **Tanulmányi hátrányok kompenzálása**

- differenciált foglalkozások tanórán
- felzárkóztató foglalkozások /egyéni munkarendben tanulók 6 órás felzárkóztatás,,felvételi előkészítő foglalkozások, délutáni felzárkúztatás/
- kiscsoportos foglalkozás /integrált felzárkóztatásban részesülő osztály, csoportbontás/
- tankönyvek, taneszközök kiválasztása
- megfelelő olvasási módszerek kialakítása
- pedagógiai asszisztensek beállítása
- logopédus vagy nyelv- és beszédfejlesztési pedagógus alkalmazása

Hátrányos helyzetűnek akkor minősíthetünk egy-egy gyermeket (családot), ha a fenti szempontok szerint több dimenzióban is olyan hátrány mutatkozik, amit a család saját erejéből nem képes kompenzálni.

A hazai valóságból kiindulva egy gyerek helyzetét sok tényező determinálhatja, illetve befolyásolhatja: az adottsága, egészségi állapota, testi épsége, a család légköre, a harmóniaszintje szülei házasságában és végül, de nem utolsósorban a család szociális helyzete, életkörülményei és életmódja, azaz kultúrája.

Az egyes hátrányfajták nem függetlenek egymástól. A legtöbb hátrányfajta több mást is indukál (pl.: a munkanélküliség a szülők pszichés labilitását eredményezi, amiből a gyerekek elhanyagolása következik és ebből a gyerek beilleszkedési problémái/, éppen ezért elég gyakori,

hogy a hátrányfajta halmozódna, illetve a gyerekek több szempont szerint is hátrányos helyzetűvé válnak.

A hátrányos helyzet folyamatként is felfogható, hiszen például a lecsúszó alsó középosztályi családokat eleinte csak az egyre súlyosbodó anyagi hátrányok jellemzik, majd ezek szétzilálják a családi kapcsolatokat, amelyeknek a gyerekek is áldozatává válnak.

Külön említést érdemelnek a roma gyerekek, akik általában azért számítanak a hátrányos helyzetűek közé, mert az ő családjaikban gyakoribbak az előbb felsorolt hátrányfajta.

### **Szenvedélybetegségek megelőzésével kapcsolatos tevékenységek**

- Védőnői, orvosi előadások
- Prevenációs program anyagából előadás – rendőrségi előadó
- Családsegítő szolgálat munkatársainak előadása, beszélgetések
- Életvezetési ismeretek tanfolyamon szerzett tudás hasznosítása órákon

### **Továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás**

- az osztályfőnökök közösen felmérést végeznek 7.-8. osztályban- ezek kiértékelése
- szakmák bemutatása- előadások
- pályaválasztási tanácsadóba irányítás

### **Egészségügyi vizsgálatok**

- évenként kétszeri fogászati szűrés – ellátás folyamatosan
- tanulók általános orvosi vizsgálata, szükség esetén szakorvosi vizsgálat kérése
- gyógytorna a tanulók részére /hetente két alkalom/

### **A sikeresség kritériumai /Mikor tekintjük elértnek a célt?/**

1. Az iskola felméri az osztályokban a hátrányos vagy veszélyeztetett helyzetű tanulókat az osztályfőnökök és ifjúságvédelmi felelősök segítségével.
2. Az iskola együttműködik más szervezetekkel, amelyek megelőzési munkát is vállalnak. Az együttműködés osztályfőnöki órákon történik /pl. rendőrség, családsegítő/
3. Családlátogatások alkalmával az osztályfőnök megismeri a veszélyeztetett, hátrányos helyzetű tanulók családi körülményeit. Eredménye: a tanulók jelentős része beilleszkedik a közösségbe, káros szokások megszűnnek.

### **A lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók támogatása**

Kiemelt célunk, hogy a korai iskolaelhagyók arányát 10% alatti szinten tartsuk. A végzettség nélküli iskolaelhagyás – az esetek többségében – nem egy adott esemény következménye, hanem évek során halmozódó problémák, konfliktusok eredménye. Minél korábbi szakaszban avatkozunk be a fiatalok lemorzsolódási folyamatába, annál nagyobb az esély arra, hogy az adott tanuló alap-és középfokú végzettséget szerez. A lemorzsolódás megelőzése érdekében intézményi szintű korai jelző- és támogatórendszert építünk ki, melynek alapja, hogy tanulókjellemzőit megismerve a rizikófaktorokat azonosítjuk, és ezeket figyelve minél korábban kiszűrjük a veszélyeztetett fiatalokat. A középfokú oktatásba jelentkező tanulók intézménybeérkezésekor kiszűrhető az a csoport, akikre fokozott figyelmet érdemes fordítani.

Számszerű dokumentációhoz köthető jellemzők: hiányzás; romló tanulmányi átlag; évismétlés.

Viselkedéshez köthető előjelek: unalom a tanórák alatt, alacsony motiváció; drasztikusviselkedés-változás a tanulónál (agresszió, visszahúzódóvá válás stb.); kiközösítő magatartás vagy kiközösítettség.

### **Gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok megvalósítását segítő tevékenységi formák iskolánkban**

- pozitív pszichológiai hatással segíteni a tanulót,
- egészséges életmódra nevelni,
- káros szokások kialakításának megelőzése,
- veszélyeztetettség csökkentése vagy megszüntetése a lehetőségekhez mérten
- olyan környezet teremtése, amelyben a mások és a másság iránti tolerancia és a kölcsönös udvariasság természetes magatartásforma.

### **A tanulóknak a szakképző intézményi döntési folyamataiban való részvételi joga gyakorlásának rendjét**

A tanulók a szakmai oktatással összefüggő közös tevékenységük megszervezésére –diákköröket hozhatnak létre, amelyek létrejöttét és működését az nevelőtestület segíti.

#### **Diákönkormányzat:**

A tanulók a saját érdekeik képviselőre diákönkormányzatot hozhatnak létre.

A diákönkormányzat munkáját az e feladatra kijelölt pedagógus segíti, akit a diákönkormányzat javaslatára az igazgató bíz meg ötéves időtartamra.

A diákönkormányzat az nevelőtestület véleményének kikérésével dönt

- a. saját működéséről,
- b. a diákönkormányzat működéséhez biztosított anyagi eszközök felhasználásáról,
- c. hatáskörei gyakorlásáról,
- d. egy tanítás nélküli munkanap programjáról,
- e. a diákönkormányzat tájékoztatási rendszerének létrehozásáról és működtetéséről, valamint
- f. ha a szakképző intézményben működik, a szakképző intézményen belül működő tájékoztatási rendszer szerkesztősege vezetőjének, felelős szerkesztőjének, munkatársainak megbízásáról.

A diákönkormányzat szervezeti és működési szabályzatát és annak módosítását a diákönkormányzat fogadja el és az nevelőtestület hagyja jóvá.

A diákönkormányzat véleményt nyilváníthat, javaslattal élhet a szakképző intézményműködésével és a tanulókkal kapcsolatos valamennyi kérdésben.

A diákönkormányzat véleményét

- a. a tanulók közösségét érintő kérdések meghozatalánál,
- b. a tanuló helyzetét elemző, értékelő beszámolók elkészítéséhez, elfogadásához,



- c. a pályázati kiírások, versenyek meghirdetéséhez, megszervezéséhez,
- d. a szakképző intézményi sportkör működési rendjének megállapításához,
- e. az egyéb foglalkozás formáinak meghatározásához,
- f. a könyvtár, a sportlétesítmények működési rendjének kialakításához,
- g. a házirend elfogadásához és
- h. a szakképző intézmény szervezeti és működési szabályzatában meghatározott egyébügyben ki kell kérni.

Azokban az ügyekben, amelyekben a diákönkormányzat véleményének kikérése kötelező, a diákönkormányzat képviselőjét a tárgyalásra meg kell hívni, és az előterjesztést, valamint a meghívót – ha jogszabály másképp nem rendelkezik – a tárgyalás hatánapját legalább tizenöt nappal megelőzően meg kell küldeni a diákönkormányzat részére.

A diákönkormányzat feladatainak ellátásához térítésmentesen használhatja a szakképző intézmény helyiségeit, berendezéseit, ha ezzel nem akadályozza a szakképző intézmény működését.

A diákközségi ülés összehívását a diákönkormányzat vezetője kezdeményezi, a tanév helyi rendjében meghatározottak szerint. A diákközségi ülés napirendi pontjait a községi ülés megrendezése előtt tizenöt nappal nyilvánosságra kell hozni.

A diákönkormányzatok jogosultak szövetséget létesíteni, továbbá ilyenhez csatlakozni. A szövetség a szakképző intézményben a diákönkormányzat jogait nem gyakorolhatja.

## **A tanuló, a kiskorú tanuló törvényes képviselője, a nevelő és a szakképző intézmény partnerei kapcsolattartásának formáit**

A szakképző intézmény működésével kapcsolatos döntések előkészítésében, végrehajtásában és ellenőrzésében részt vesznek a nevelők, a tanulók és a kiskorú tanulók törvényes képviselői, valamint a képzésben részt vevő személyek.

### **A kiskorú tanuló törvényes képviselője és az iskola kapcsolata:**

A pedagógiai munka alapvető eleme a pedagógus és a tanuló törvényes képviselője közötti egyenrangúságon alapuló partneri kapcsolat.

E kapcsolat kialakításának leggyakoribb és legáltalánosabb formái a szülői értekezletek, a fogadóórák, az írásos kapcsolatok és a telefonon való érintkezés.

Az osztályfőnök munkájának eredményessége jelentős mértékben függ attól, hogy mennyire tud együttműködni az osztályba járó tanulók törvényes képviselőivel. Az együttműködésnek nem alkalmoszerűnek, hanem előre megtervezettnek és szervezettnek kell lennie.

Az együttműködés feltételeinek megteremtése érdekében a szülőknek jogaik és kötelességeik vannak. A szülőnek kötelessége gyakorolnia a gyermeke törvényes képviselőjének jogát, s köteles a szülői felügyeleti jog részeként.

A kiskorú tanuló törvényes képviselőjének joga, hogy

- megismerje a szakképző intézmény szakmai programját, házirendjét, tájékoztatást kapjon az abban foglaltakról,
- gyermeke vagy a nevelése alatt álló kiskorú tanuló fejlődéséről, magaviseletéről, tanulmányi előmeneteléről rendszeresen részletes és érdemi tájékoztatást, neveléséhez tanácsokat, segítséget kapjon,
- gyermeke vagy a nevelése alatt álló kiskorú tanuló adottságainak, képességeinek, érdeklődésének megfelelően, saját vallási, világnézeti meggyőződésére, nemzetiségi hovatartozására tekintettel a gyermekével vagy a nevelése alatt álló kiskorú tanulóval közösen válasszon szakképző intézményt,
- a szakképző intézmény szakmai oktatási tevékenységét megismerje és gyermeke vagy a nevelése alatt álló kiskorú tanuló előrehaladásáról tájékoztatást kapjon,
- véleményét szabadon kifejezze, részt vegyen az érdekeit képviselő szervezetekben,
- kezdeményezze képzési tanács létrehozását, és annak munkájában, a szülői képviselők megválasztásában mint választó és mint megválasztható személy részt vehessen,
- írásbeli javaslattal élhet az igazgató, az nevelőtestület, a képzési tanács felé, mely javaslatot a nevelő meg kell vizsgálja, és arra a megkereséstől számított tizenöt napon belül, a képzési tanács esetében legkésőbb az írásbeli javaslat benyújtását követő első ülésén érdemi választ kell kapjon,
- személyesen vagy képviselője útján részt vehessen az érdekeit érintő döntések meghozatalában,
- az oktatási jogok biztosához fordulhasson,
- a képzési tanácsban munkájában részt vegyen.

A szakképző intézmény döntése, intézkedése vagy annak elmulasztása ellen kiskorú tanuló esetén a kiskorú tanuló törvényes képviselője a tanuló érdekében, illetve a képzésben részt vevő személy – a közléstől, ennek hiányában a tudomására jutásától számított tizenöt napon belül – eljárást indíthat.

A szülő kötelessége, hogy a nevelése alatt álló kiskorú tanulóval foglalkozó oktatók kezdeményezésére, ha a nevelőtestület erre javaslatot tesz;

- akkor jelenjen meg gyermekével a nevelési tanácsadáson,
- biztosítsa gyermekének az iskolapszichológusi vizsgálaton
- a fejlesztő pedagógiai ellátáson való részvételét,

## **A tanulmányok alatti vizsga szabályait, valamint a szóbeli felvételi vizsga követelményeit**

### **Ágazati alapvizsga**

Az ágazati alapvizsga állami vizsga, amely a tanulónak, illetve a képzésben részt vevő személynek az adott ágazatban történő munkavégzéshez szükséges szakmai alaptudását és kompetenciáit országosan egységes eljárás keretében méri.

- A tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy az ágazati alapoktatás elvégzésétkövetően tehet ágazati alapvizsgát.
- Az ágazati alapvizsga az adott ágazatba tartozó valamennyi szakma tekintetében azonosszakmai tartalmát a képzési és kimeneti követelmények határozzák meg.

*Ágazati alapoktatást és ágazati alapvizsgát a 2020/2021. tanévtől a változással érintett legalacsonyabb évfolyamon kezdve felmenő rendszerben kell megszervezni.*

Ágazati alapvizsgát a **szakképző intézmény nevelőiből és az elnökből álló vizsgabizottság** előtt kell letenni.

A **vizsgabizottság elnökét** a szakképző intézmény székhelye szerint illetékes területi gazdasági kamara delegálja.

- Az ágazati alapvizsga teljesítését az év végén adott bizonyítványba kell bejegyezni.
- Az ágazati alapvizsga bizonyítványba bejegyzett teljesítése a képzési és kimeneti követelményekben meghatározott munkakör betöltésére való alkalmasságot igazol.

### **Az érettségi vizsga**

Az érettségi vizsgán a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy az Nkt.-ban meghatározott vizsgatárgyakból ad számot tudásáról azzal, hogy az érettségi vizsga kötelezően választandó vizsgatárgya helyett szakmai vizsgát kell tenni.

Az érettségi vizsgáról valamennyi érettségi vizsgatárgy és a szakmai vizsga sikeres letételétkövetően lehet bizonyítványt kiállítani.

Az, aki a szakképző iskolában folytatott tanulmányokhoz kapcsolódóan szakmát szerzett és annak megszerzését követően kíván érettségi vizsgát tenni, mentesül az érettségi vizsga kötelezően választandó vizsgatárgya alól.

Az érettségi vizsgán az érettségi vizsga kötelező vizsgatárgyai helyett a sajátos nevelési igényű tanuló másik tantárgyat választhat.

### **A szakmai vizsga**

A szakmai vizsga állami vizsga, amely a szakirányú oktatás során megtanult, a képzési és kimeneti követelményekben az adott szakmára speciálisan előírt szakmai ismeretek elsajátítását országosan egységes eljárás keretében méri.

Az akkreditált vizsgaközpont feladata:

- kijelöli a szakmai vizsga helyét és időpontját, valamint megszervezi a javító- és pótlóvizsgát,
- gondoskodik a szakmai vizsga lebonyolításához szükséges feltételek biztosításáról,
- vezeti a szakmai vizsgával kapcsolatos nyilvántartásokat és
- ellátja a Kormány rendeletében a szakmai vizsgával összefüggésben meghatározott feladatokat.

Vizsga lebonyolítása:

- az akkreditált vizsgaközpont háromtagú vizsgabizottsága előtt kell letenni.
- a szakmai vizsgát a Kormány rendeletében meghatározott rend szerint kell lebonyolítani.
- szakma megszerzéséről kiállított oklevelet, illetve szakmai bizonyítványt az akkreditált vizsgaközponttól lehet kérni, akisikeres szakmai vizsgát tett.

A szakmai vizsgát 2025. december 31-ig a szakképző intézményben az Szkt.-ban meghatározott feltételekkel kell megszervezni azzal, hogy akkreditált vizsgaközpont alatt a szakképzőintézményt kell érteni.

#### **Osztályozó vizsga:**

Osztályozó vizsgát kell tennie a tanulónak a félévi és a tanév végi osztályzat megállapításához, ha;

- felmentették a foglalkozáson való részvétele alól,
- engedélyezték, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egytanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget,
- az e rendeletben meghatározott időnél többet mulasztott, és a nevelőtestület döntése alapján osztályozó vizsgát tehet,
- a tanuló a félévi, év végi osztályzatának megállapítása érdekében független vizsgabizottság előtt tesz vizsgát.

Egy osztályozó vizsga, kivéve, ha a tanulónak engedélyezték, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget – egy adott tantárgy és egy adott évfolyam követelményeinek teljesítésére vonatkozik. Osztályozó vizsgát a szakképző intézmény a tanítási év során bármikor szervezhet.

A tanítási év lezárását szolgáló osztályozó vizsgát az adott tanítási évben kell megszervezni.

#### **Különbözeti vizsga**

- Különbözeti vizsgát a tanuló abban a szakképző intézményben tehet, amelyben a tanulmányait folytatni kívánja.
- A különbözeti vizsgákra tanévenként legalább két vizsgaidőszakot kell kijelölni.

- A vizsgázó pótlóvizsgát tehet az igazgató által meghatározott vizsganapon, ha a vizsgáról neki fel nem róható okból elkésik, távol marad vagy a megkezdett vizsgáról engedéllyel eltávozik, mielőtt a válaszadást befejezné.
- A vizsgázónak fel nem róható ok minden olyan, a vizsgán való részvételt gátló esemény, körülmény, amelynek bekövetkezése nem vezethető vissza a vizsgázó szándékos vagy gondatlan magatartására.
- Az igazgató engedélyezheti, hogy a vizsgázó a pótló vizsgát az adott vizsganapon tegye le, ha ennek a feltételei megteremthetők.
- A vizsgázó kérésére a vizsga megszakításáig a vizsgakérdésekre adott válaszait értékelni kell.

### **Javítóvizsga**

Javítóvizsgát tehet a vizsgázó, ha

- a tanév végén – legfeljebb három tantárgyból – elégtelen osztályzatot kapott,
- az osztályozó vizsgáról, illetve a különbözeti vizsgáról számára felróhatóokból elkésik, távol marad vagy a vizsgáról engedély nélkül eltávozik.

Javítóvizsga letételére az augusztus tizenötödikétől augusztus hónap utolsó napjáig terjedő időszakban az igazgató által meghatározott időpontban van lehetőség.

A tanulmányok alatti vizsga vizsgaidőszakát az iskolának a tanulmányok alatti vizsgát megelőző három hónapon belül kell kijelölni., a vizsga időpontjáról a vizsgázót a vizsgára történő jelentkezéskor írásban tájékoztatni kell.

Tanulmányok alatti vizsgát független vizsgabizottság előtt vagy abban a szakképző intézményben lehet tenni, amellyel a tanuló tanulói jogviszonyban áll.

A szabályosan megtartott tanulmányok alatti vizsga nem ismételhető.

A vizsgázó, kiskorú vizsgázó esetén a törvényes képviselő írásbeli kérelmére engedélyezhető, hogy a vizsgázó a szakképző intézmény által előre meghatározott időponttól eltérő időben tegyen vizsgát.

- A szakképző intézményben tartott tanulmányok alatti vizsga esetén az igazgató adhat engedélyt erre,
- A független vizsgabizottság előtti vizsga esetén a szakképzési államigazgatási szerv adhatja meg az engedélyt.

A tanulmányok alatti vizsga követelményeit és az értékelés szabályait a szakképző intézményszakmai programjában kell meghatározni.

Az olyan tantárgyból, amely követelményeinek teljesítésével a szakképző intézmény szakmai programja alapján valamely vizsgatárgyból a tanuló érettségi vizsga letételére való jogosultságot szerezhet, a tanulmányok alatti vizsgán minden évfolyamon kötelező követelmény a minimumhatvanperces, az adott vizsgatárgy legfontosabb tanulmányi követelményeit magában foglaló írásbeli vizsgatevékenység és szóbeli vizsgatevékenység sikeres teljesítése.

## Tanulmányok alatti vizsga szabályzata

### Vizsgabizottság

A tanulmányok alatti vizsgát legalább háromtagú vizsgabizottság előtt kell tenni.

Ha a szakképző intézmény nevelőinek szakképzettsége alapján erre lehetőség van, a vizsgabizottságba legalább két olyan nevelőt kell jelölni, aki jogosult az adott tantárgy tanítására. A szakképző intézményben szervezett tanulmányok alatti vizsga vizsgabizottságának elnökét és tagjait az igazgató, a független vizsgabizottság elnökét és tagjait a szakképzési államigazgatási szerv bízza meg.

A tanulmányok alatti vizsga vizsgabizottságának elnöke felel a vizsga szakszerű és jogszerű megtartásáért, ennek keretében

- meggyőződik arról, a vizsgázó jogosult-e a vizsga megkezdésére és teljesítette-e a vizsga letételéhez előírt feltételeket,
- szükség esetén kezdeményezi a szabálytalanul vizsgázni szándékozók kizárását,
- vezeti a szóbeli vizsgát és a vizsgabizottság értekezleteit,
- átvizsgálja a vizsgával kapcsolatos iratokat,
- a szabályzatban foglaltak szerint aláírja a vizsga iratait,
- vizsgabizottság értekezletein véleményeltérés esetén szavazást rendel el.

A vizsgabizottsági elnök feladatainak ellátásába a vizsgabizottság tagjait bevonhatja. A kérdező nevelő csak az lehet, aki a vizsga tárgya szerinti tantárgyat taníthatja.

A vizsgabizottság munkáját és magát a vizsgát az igazgató készíti elő. Az igazgató felel a vizsga jogszerű előkészítéséért és zavartalan lebonyolítása feltételeinek megteremtéséért.

*Az igazgató e feladata ellátása során*

- dönt minden olyan, a vizsga előkészítésével és lebonyolításával összefüggő ügyben, amelyet a helyben meghatározott szabályok nem utalnak más jogkörébe,
- írásban kiadja az előírt megbízásokat, szükség esetén gondoskodik a helyettesítésről,
- ellenőrzi a vizsgáztatás rendjének megtartását,
- minden szükséges intézkedést megtesz annak érdekében, hogy a vizsgát szabályosan, pontosan meg lehessen kezdeni és be lehessen fejezni.

### Vizsgarend

*Írásbeli vizsga*

- A vizsga reggel nyolc óra előtt nem kezdhető el, és legfeljebb tizenhét óráig tarthat.
- Az írásbeli vizsgára vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni a gyakorlati vizsgára, ha a vizsgatevékenység megoldását valamilyen rögzített módon, a vizsga befejezését

követően a vizsgáztató nevelő által értékelhetően – így különösen rajz, műszaki rajz, festmény, számítástechnikai program formájában – kell elkészíteni.

- Az írásbeli vizsgán a vizsgateremben az ülésrendet a vizsga kezdetekor a vizsgáztató úgy köteles kialakítani, hogy a vizsgázók egymást ne zavarhassák és ne segíthessék.
- A vizsga kezdetekor a vizsgabizottság elnöke a vizsgáztató jelenlétében megállapítja a jelenlévők személyazonosságát, ismerteti az írásbeli vizsga szabályait, majd kihirdeti az írásbeli tételleket. A vizsgázóknak a feladat elkészítéséhez segítség nem adható.
- Az írásbeli vizsgán kizárólag a szakképző intézmény bélyegzőjével ellátott lapon, feladatlapokon, tétellapokon (a továbbiakban együtt: feladatlap) lehet dolgozni. A rajzokat ceruzával, minden egyéb írásbeli munkát tintával kell elkészíteni. A feladatlap előírhatja számológép, számítógép használatát, amelyet a vizsgaszervező intézménynek kell biztosítania.
- Az íróeszközökről a vizsgázók, a vizsgához szükséges segédeszközökről a szakképző intézmény gondoskodik, azokat a vizsgázók egymás között nem cserélhetik.
- A vizsgázó az írásbeli válaszok kidolgozásának megkezdése előtt mindegyik átvett feladatlapon feltünteti a nevét, a vizsganap dátumát, a tantárgy megnevezését. Vázlatot, jegyzetet csak ezeken a lapokon lehet készíteni.
- A vizsgázó számára az írásbeli feladatok megválaszolásához rendelkezésre álló idő tantárgyanként minimum hatvan perc.
- Ha az írásbeli vizsgát bármilyen rendkívüli esemény megzavarja, az emiatt kiesett idővel a vizsgázó számára rendelkezésre álló időt meg kell növelni.
- Egy vizsganapon egy vizsgázó vonatkozásában legfeljebb három írásbeli vizsgát lehet megtartani. A vizsgák között a vizsgázó kérésére legalább tíz, legfeljebb harminc percpihenőidőt kell biztosítani. A pótló vizsga – szükség esetén újabb pihenőidő beiktatásával – harmadik vizsgaként is megszervezhető.

*Szabálytalanságok kezelése:*

Ha a vizsgáztató az írásbeli vizsgán szabálytalanságot észlel, elveszi a vizsgázó feladatlapját, ráírja, hogy milyen szabálytalanságot észlelt, továbbá az elvétel pontos idejét, aláírja és visszaadja a vizsgázónak, aki folytathatja az írásbeli vizsgát.

A vizsgáztató a szabálytalanság tényét és a megtett intézkedést írásban jelenti az igazgatónak, aki az írásbeli vizsga befejezését követően haladéktalanul kivizsgálja a szabálytalanság elkövetésével kapcsolatos bejelentést.

Az igazgató a megállapításait részletes jegyzőkönyvbe foglalja, amelynek tartalmaznia kell a vizsgázó és a vizsgáztató nyilatkozatát, az esemény leírását, továbbá minden olyan tény, adatot, információt, amely lehetővé teszi a szabálytalanság elkövetésének kivizsgálását.

A jegyzőkönyvet a vizsgáztató, az igazgatója és a vizsgázó írja alá. A vizsgázó különvéleményét a jegyzőkönyvre rávezetheti.

Az igazgató az írásbeli vizsga folyamán készített jegyzőkönyveket és a feladatlapokat – az üres és a piszkosított feladatlapokkal együtt – a kidolgozási idő lejártával átveszi a vizsgáztatótól.

A jegyzőkönyveket aláírásával – az időpont feltüntetésével – lezárja, és a vizsgairatokhoz mellékel.

Az írásbeli vizsga feladatlapjait a vizsgáztató kijavítja, a hibákat, tévedéseket a vizsgázó által használt tintától jól megkülönböztethető színű tintával megjelöli, röviden értékeli a vizsgakérdésekre adott megoldásokat.

Ha a vizsgáztató a feladatlapok javítása során arra a feltételezésre jut, hogy a vizsgázó meg nem engedett segédeszközt használt, segítséget vett igénybe, megállapítását rávezeti a feladatlapra, és értesíti az igazgatót.

Ha a vizsgázó a vizsga során szabálytalanságot követett el, az igazgatóból és két – a vizsgabizottság munkájában részt nem vevő – nevelőből álló háromtagú bizottság a cselekmény súlyosságát mérlegeli, és

- a vizsgakérdésre adott megoldást részben vagy egészben érvénytelennek nyilvánítja, és az érvénytelen rész figyelmen kívül hagyásával értékeli a vizsgán nyújtott teljesítményt,
- az adott tantárgyból – ha az nem javítóvizsga – a vizsgázót javítóvizsgára utasítja, vagy
- ha a vizsga javítóvizsgaként került megszervezésre, a vizsgát eredménytelennek nyilvánítja, vagy az a) pont szerint értékeli a vizsgázó teljesítményét.

A szabálytalansággal összefüggésben hozott döntést és annak indokait határozatba kell foglalni.

*Szóbeli vizsga*

- Egy vizsgázónak egy napra legfeljebb három tantárgyból szervezhető szóbeli vizsga.
- A vizsgateremben egyidejűleg legfeljebb hat vizsgázó tartózkodhat.
- A vizsgázónak legalább tíz perccel korábban meg kell jelennie a vizsga helyszínén, mintamely időpontban az a vizsgacsoport megkezdje a vizsgát, amelybe beosztották.
- A szóbeli vizsgán a vizsgázó tantárgyanként húz tételt vagy kifejtendő feladatot, és – ha szükséges – kiválasztja a tétel kifejtéséhez szükséges segédeszközt.
- Az egyes tantárgyak szóbeli vizsgáihoz szükséges segédeszközökről a vizsgáztatógondoskodik.
  
- Minden vizsgázónak tantárgyanként legalább harminc perc felkészülési időt kell biztosítani a szóbeli feleletet megelőzően.



- A felkészülési idő alatt a vizsgázó jegyzetet készíthet, de gondolatait szabad előadásban kell elmondania. Egy-egy tantárgyból egy vizsgázó esetében a feleltetés időtartama tizenöt percnél nem lehet több.
- A vizsgázók a vizsgateremben egymással nem beszélgethetnek, egymást nem segíthetik. A tételben szereplő kérdések megoldásának sorrendjét a vizsgázó határozza meg.
- A vizsgázó segítség nélkül, önállóan felel, de ha önálló feleletét önhibájából nem tudja folytatni, vagy a vizsgatétel kifejtése során súlyos tárgyi, logikai hibát vét, a vizsgabizottságtól segítséget kaphat.
- A vizsgabizottság a tétellel kapcsolatosan a vizsgázónak kérdéseket tehet fel, ha meggyőződött arról, hogy a vizsgázó a tétel kifejtését befejezte, a tétel kifejtése során önálló feleletét önhibájából nem tudta folytatni, vagy a vizsgatétel kifejtése során súlyos tárgyi, logikai hibát vétett.
- A vizsgázó a tétel kifejtése során akkor szakítható félbe, ha súlyos tárgyi, logikai hibát vétett, vagy a rendelkezésre álló idő eltelt.
- Ha a vizsgázó a húzott tétel anyagában teljes tájékozatlanságot árul el, azaz feleletének értékelése nem éri el az elégséges szintet, az elnök egy alkalommal póttételt húzat vele.
- Ez esetben a szóbeli minősítést a póttételre adott felelet alapján kell kialakítani úgy, hogy az elért pontszámot meg kell felelni, és egész pontra fel kell kerekíteni, majd az osztályzatot ennek alapján kell kiszámítani.

Ha a vizsgázó a feleletet befejezte, a következő tantárgyból történő tételhúzás előtt legalább tizenöt perc pihenőidőt kell számára biztosítani, amely alatt a vizsgahelyiséget elhagyhatja.

Amikor a vizsgázó befejezte a tétel kifejtését, a vizsgabizottság elnöke rávezeti a javasolt értékelést a vizsgajegyzőkönyvre.

Ha a szóbeli vizsgán a vizsgázó szabálytalanságot követ el, vagy a vizsga rendjét zavarja, a vizsgabizottság elnöke figyelmezteti a vizsgázót, hogy a szóbeli vizsgát befejezheti ugyan, de ha szabálytalanság elkövetését, a vizsga rendjének megzavarását a vizsgabizottság megállapítja, az elért eredményt megsemmisítheti.

A figyelmeztetést a vizsga jegyzőkönyvében fel kell tüntetni.

#### *Szabálytalanságok kezelése*

A szóbeli vizsgán és a gyakorlati vizsgán elkövetett szabálytalanság esetében az igazgató az írásbeli vizsga erre vonatkozó rendelkezéseit alkalmazza.

#### **Gyakorlati vizsga**

A gyakorlati vizsgatevékenység szabályait akkor kell alkalmazni, ha a tantárgynak a szakképzőintézmény szakmai programjában meghatározott követelményei eltérő rendelkezést nem állapítanak meg.

A gyakorlati vizsgatevékenység tartalmát az igazgató hagyja jóvá.

- A gyakorlati vizsgatevékenységet akkor lehet megkezdeni, ha a vizsgabizottság elnöke meggyőződött a vizsgatevékenység elvégzéséhez szükséges személyi és tárgyi feltételek meglétéről.
- A gyakorlati vizsgatevékenység megkezdése előtt a vizsgázókat tájékoztatni kell a gyakorlati vizsgatevékenység rendjéről és a vizsgával kapcsolatos egyéb tudnivalókról, továbbá a gyakorlati vizsgatevékenység helyére és a munkavégzésre vonatkozó munkavédelmi, tűzvédelmi, egészségvédelmi előírásokról.
- A gyakorlati vizsgatevékenység végrehajtásához a vizsgázónak az adott tantárgynál helyben meghatározott idő áll a rendelkezésére. Ebbe az időbe a gyakorlati vizsgatevékenység ismertetésének ideje nem számít bele.
- A gyakorlati vizsgatevékenység végrehajtásához rendelkezésre álló idő feladatok szerinti megosztására vonatkozóan a gyakorlati vizsgatevékenység leírása tartalmazhat rendelkezéseket.
- Nem számítható be a gyakorlati vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időbe a vizsgázónak fel nem róható okból kieső idő.

A gyakorlati vizsgatevékenységet egy érdemjeggyel kell értékelni. Az értékelésben fel kell tüntetni a vizsgázó természetes személyazonosító adatait, a tanszak megnevezését, a vizsgamunka tárgyát, a végzett munka értékelését és a javasolt osztályzatot. Az értékelést a gyakorlati oktatást végző oktató írja alá.

A vizsgázó gyakorlati vizsgatevékenységre kapott érdemjegyét a vizsgamunkára, a vizsga helyszínén készített önálló gyakorlati alkotásra vagy a vizsga helyszínén bemutatott gyakorlatra kapott osztályzatok alapján kell meghatározni.

*Független vizsgabizottság előtt letehető tanulmányok alatti vizsgát*

A független vizsgabizottság előtt letehető tanulmányok alatti vizsgát a szakképzési államigazgatási szerv szervezi.

- A tanuló – kiskorú tanuló esetén a kiskorú tanuló törvényes képviselője – a félév vagy tanítási év utolsó napját megelőző harmincadik napig, a az engedély megadását követő öt napon belül jelentheti be, ha osztályzatának megállapítása céljából független vizsgabizottság előtt kíván számot adni tudásáról.
- A bejelentésben meg kell jelölni, hogy milyen tantárgyból kíván vizsgát tenni. Az igazgató a bejelentést nyolc napon belül továbbítja a szakképzési államigazgatási szerv. A vizsgát az első félév, illetve a tanítási év utolsó hetében kell megszervezni.
- A tanuló – kiskorú tanuló esetén a kiskorú tanuló törvényes képviselője – a bizonyítvány átvételét követő tizenöt napon belül kérheti, hogy ha bármely tantárgyból javítóvizsgára utasították, akkor azt független vizsgabizottság előtt tehesse le. A

szakképző intézmény a kérelmet nyolc napon belül továbbítja a szakképzési államigazgatási szervnek.

- A vizsgabizottságnak nem lehet tagja az az oktató, akinek a vizsgázó hozzátartozója, továbbá aki abban a szakképző intézményben tanít, amellyel a vizsgázó tanulóijogviszonyban áll.

### **SNI-s és BTMN-es tanuló**

A tanulmányok alatti vizsgán, ha ezt a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézség, a sajátos nevelési igény, illetve a fogyatékoság jellege indokoltá teszi, a beilleszkedési, tanulási, magatartási rendellenességgel küzdő tanuló, a sajátos nevelési igényű tanuló számára;

#### **Írásbeli vizsga esetén:**

- meg kell növelni az írásbeli feladatok megválaszolásához rendelkezésre álló időt legfeljebb harminc perccel,
- lehetővé kell tenni segédeszköz használatát vagy segédszemély igénybevételét,
- engedélyezni kell, hogy az írásbeli vizsga helyett szóbeli vizsgát tegyen.

#### **Szóbeli vizsga esetén:**

- meg kell növelni a harminc perc gondolkodási időt legfeljebb tíz perccel,
- engedélyezni kell, hogy a szóbeli vizsgát írásban tegye le.
- Ha az engedélyben lehetővé tették, hogy az írásbeli vizsga helyett szóbeli vizsgát tegyen, és a vizsga írásbeli vizsgatevékenységből és szóbeli vizsgatevékenységből áll, két vizsgatételt kell húznia, és az engedélynek megfelelő tételre kell kifejtenie.
- A felkészüléshez és a tétel kifejtéséhez rendelkezésre álló időt tételenként kell számítani.
- A vizsgázó kérésére a második tétel kihúzása előtt legfeljebb tíz perc pihenőidőt kell adni, amely alatt a vizsgázó a vizsgahelyiséget elhagyhatja.
- Ha a vizsgázó a szóbeli vizsgát írásban teszi le, a vizsgatétel kihúzása után külön helyiségben, vizsgáztató felügyelete mellett készíti el dolgozatát. A dolgozat elkészítésére harminc percet kell biztosítani.
- A dolgozatot a vizsgázó vagy a vizsgázó kérésére a vizsgáztató felolvassa.

#### **A szakmai vizsga esetén:**

a beilleszkedési, tanulási, magatartási rendellenességgel küzdő tanuló, a sajátos nevelési igényű tanuló részére az akkreditált vizsgaközpont az Nkt. szerinti szakértői bizottság szakértői véleményét figyelembe véve kedvezményeket biztosít.

Az interaktív vizsgatevékenységen beilleszkedési, tanulási, magatartási rendellenességgel küzdő tanuló, a sajátos nevelési igényű tanuló számára lehetővé kell tenni a tanulmányok során alkalmazott segédeszköz használatát vagy segédszemély igénybevételét.

Az akkreditált vizsgaközpont a halláskárosodott vizsgázó kérelmére a vizsgatevékenység szóban történő részének idejére, ha az szükséges, jelnyelvi tolmácsot biztosít.

Indokolt esetben a vizsgázó igazolt kérelme alapján az akkreditált vizsgaközpont engedélyezheti

- a vizsgázó mentesítését a vizsgatevékenység idegen nyelvi része vagy annak egy típusa, szintje alól, ha a vizsgázót a szakmai oktatás során is mentesítették az idegen nyelv értékelése és minősítése alól,
- az interaktív vizsgatevékenység szóban történő vizsgatevékenységgel vagy a vizsgatevékenység szóban történő részének interaktív vizsgatevékenységgel történő felváltását,
- az adott vizsgatevékenység az arra meghatározott időnél hosszabb idő alatt történő teljesítését azzal, hogy a projektfeladat esetén a hosszabbítás nem haladhatja meg a projektfeladatra előírt időtartam harminc százalékát, kivéve, ha a képzési és kimeneti követelmények másként rendelkeznek.

**Iskolánkban szóbeli felvételi vizsgát nem tartunk.**

### **A felvétel és az átvétel helyi szabályai**

- A tanulói jogviszony felvétellel vagy átvétellel keletkezik.
- A felvétel és az átvétel jelentkezés alapján történik.
- A felvételtől és az átvételtől az igazgató dönt.
- A tanulói jogviszony a beiratás napján jön létre, a tanulót a tanulói jogviszonyon alapuló jogok és kötelességek ettől az időponttól kezdve illetik meg és terhelik.
- Jogszálya és a házirend egyes jogok gyakorlását az első tanév megkezdéséhez kötheti.
- A tanuló osztályba vagy csoportba való beosztásáról – a szakmai munkaközösség, véleményének kikérésével – az igazgató dönt.

#### **A felvétel szabályai:**

Iskolánk felvételi vizsgát nem tart. A szakképzési évfolyamra a tanévet megelőző 03.01. és 08.31. között lehet jelentkezni. A beiratkozás feltétele a jogszabály által előírt iskolai végzettségigazolása.

Az iskolába beadott felvételi kérelmeket a nevelési-oktatási intézmények működéséről szóló rendeletben meghatározott sorrendben kell teljesíteni.

Amennyiben iskolánk – a rendeletben megadott sorrend szerint – az összes felvételi kérelmet helyhiány miatt nem tudja teljesíteni, akkor az alábbi sorrendben részesíti előnyben az azonos összesített eredményt elérő tanulókat:

- halmozottan hátrányos helyzetű,
- lakó- vagy tartózkodási helye az iskola székhelyének településén található,

- baptista felekezetű családból vagy a Magyarországi Baptista Egyház belső egyházi jogiszemélyei által fenntartott intézményből érkezik a tanuló,
- az 1-3. pontban érintett csoportba tartozók fölötti létszámból sorsolás útján kell dönteni.

## **Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos tervet**

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának célja, hogy a tanulók:

- ismerjék meg az elsősegélynyújtás fogalmát,
- ismerjék meg az élettannal, anatómiával kapcsolatos legfontosabb alapfogalmakat,
- ismerjék fel a vészhelyzeteket,
- tudják a leggyakrabban előforduló sérülések élettani hátterét, várható következményeit,
- sajátítsák el a legalapvetőbb elsősegély-nyújtási módokat,
- ismerkedjenek meg a mentőszolgálat felépítésével és működésével,
- sajátítsák el, mikor és hogyan kell mentőt hívni.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos kiemelt feladatok:

- a tanulók korszerű ismeretekkel és az azok gyakorlásához szükséges készségekkel és jártasságokkal rendelkezzenek elsősegély-nyújtási alapismeretek területén,
- a tanulóknak bemutatjuk és gyakoroltatjuk velük elsősegély-nyújtás alapismereteit,
- a tanulók az életkoruknak megfelelő szinten – a tanórai és a tanórán kívüli (egyéb) foglalkozások keretében – foglalkoznak az elsősegély-nyújtással kapcsolatos legfontosabb alapismeretekkel.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos feladatok megvalósításának elősegítése

Az alcímben foglalt feladatok elősegítése érdekében:

- az iskola kapcsolatot épít ki az Országos Mentőszolgálattal és a Baptista Szeretetszolgálat mentőegységével,
- tanulóink bekapcsolódnak az elsősegély-nyújtással kapcsolatos iskolán kívüli vetélkedőkbe,
- támogatjuk a pedagógusok részvételét 30 órás, elsősegély-nyújtási ismeretekkel foglalkozó
- továbbképzésen.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítását elsősorban a következő tevékenységformák szolgálják:

A helyi tantervben szereplő alábbi tantárgyak tananyagaihoz kapcsolódó alábbi ismeretek:

Elsősegély-nyújtási alapismeretek

Tantárgy	Elsősegélynyújtási alapismeret
biológia	-rovarcsípések -légúti akadály -artériás és ütőeres vérzés -komplex újraélesztés
kémia	-mérgezők -vegyszer okozta sérülések -savmarás -égési sérülések -forrázás -szénmonoxid mérgezés
fizika	-égési sérülések -forrázás
testnevelés	esések

Általános iskolás kortól kezdve lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a tanulók az elsősegélynyújtás alapismereteivel megismerkedhessenek.

Az oktatási intézmény maga is lehet baleset forrása, hiszen a mozgásos órák, foglalkozások (testnevelés, sportkör stb.), a szünetekben történő önfeledt játék, a legprecízebb tanári felügyelet mellett is tartogathat, eredményezhet kisebb-nagyobb baleseteket. A tanulónak meg kell tanulniuk, el kell sajátítaniuk azokat az ismereteket, amelyekkel gyors segítséget nyújthatnak társaiknak (a baleset során keletkezett helyzet felismerése, stb.) addig, míg a szakszerű segítség meg nem érkezik.

Ma Magyarországon több olyan baleset is történik, amely során kisebb lett volna a baj, ha a közelben van olyan személy, aki mer vagy tud gyors segítséget nyújtani a bajba jutottaknak, addig, míg a mentő megérkezik. Elsősegélynyújtó ismeretek elsajátítása elsősorban a jogosítvány megszerzéséhez köthető, ahol a megszerzett ismereteket rövid ideig, kevés gyakorlással szerzik meg.

Az általános iskolában kezdődő ismeretsajátítás segítséget nyújthat abban, hogy a későbbiekben tanulóink stabil ismeretekkel bármilyen baleseti szituációban hatékonyan tudjanak segítségére lenni a balesetet szenvedett társának.

Ehhez a tanulónak a következő ismeretek megszerzésére van szüksége.

Cím	Téma
Az elsősegélynyújtás alapjai	Az elsősegélynyújtás fogalma Az elsősegélynyújtás jogi háttere Helyszínbiztosítás
Általános betegvizsgálat	Általános betegvizsgálat A keringés és a légzés vizsgálata

Vérzések és ellátásuk	A keringési rendszer felépítése Vérzések típusai Sokk Kötözések
Végtagsérülések	Csont- és izomrendszer felépítése VégtagsérülésekRögzítési módok
Fej- és gerincsérülések	Koponyatörések és sérülések Gerincsérülés Mellkas-sérülés
Kötözések és rögzítések gyakorlat	Fedőkötés Nyomókötés Sapka-, parittyakötés Rögzítés háromszögletű kendővel Gerinchordágy, Kramer-sín, Stif-neck gallér használata
Légútbiztosítás	A légző szervrendszer felépítése Légút biztosítási lehetőségek Légúti idegentest eltávolítása
Mérgeзések	Ételmérgeзések Gázmérgeзések Gyógyszer-, alkohol- és egyéb vegyszerek okozta mérgeзések
Égési sérülések	A kültakaró felépítése Égési sérülések típusaiÉgési sérülések ellátása Füstmérgeзés
Komplex újraélesztés elmélete	Komplex újraélesztés fogalma
Komplex újraélesztés gyakorlata	Komplex újraélesztés
Cukorbetegség, allergia	Cukorbetegek ellátása Allergiás tünetek kezelése
Idegrendszeri kórfolyamatok	Epilepszia Stroke Hisztéria
Hő ártalmak	Hideg okozta sérülések Hókimérülés Hőguta
Áramütések	Áramütés Villámlás
Tömegbalesetek	Mentésszerveзés tömegbalesetek esetén Sérülések rangsorolása

Tömegebalesetek	Sérülések ellátása Baleseti helyszín felszámolása
Gyermekbalesetek	Tipikus gyermekbalesetek Különbségek a gyermek és a felnőtt ellátásban
Kisgyermek komplex újraélesztése	Kisgyermek komplex újraélesztése

**Megvalósítása:** A témakörhöz szakemberek segítségével veszi igénybe az iskola-védőnő, gyermekorvos. Az ismeretek elsajátítása már alsóban, a tanulók életkorához igazodva elkezdődik, felsőben tanórai keretben vagy egyéb foglalkozások során történhet.

## OKTATÁSI PROGRAM

**A kötelező és a nem kötelező foglalkozások megtanítandó és elsajátítandó tananyagát, az ehhez szükséges kötelező, kötelezően választandó vagy szabadon választható foglalkozások megnevezését, számát**

- A kötelező és a nem kötelező foglalkozások megtanítandó és elsajátítandó tananyagát a 13. sz. melléklet tartalmazza.

### Kötelező, kötelezően választandó és szabadon választott foglalkozások

#### **Heti óraterv – Technikum (2020-2021 tanévtől felmenő rendszerben)**

Tantárgyak		9. évfolyam	10. évfolyam	11. évfolyam	12. évfolyam	13. évfolyam	9-13. óraszám összesen
Közismereti oktatás	Magyar nyelv és irodalom	4+1	5	3	3+1	0	592
	Idegen nyelv	4	4	3	3	3+6	768
	Matematika	4+1	4+1	3+1	3+1	0	628
	Történelem	3+1	3	2	2	0	386



Állampolgári ismeretek	0	0	0	1	0	31
Digitális kultúra	1	0	0	0	0	36
Testnevelés	4	4	3	3	0	504
Osztályfőnöki	1	1	1	1	1	170
Kötelező komplex természettudományos tantárgy	3	0	0	0	0	108
Ágazathoz kapcsolódó tantárgy: pl.fizika, kémia, biológia, idegen nyelv	0	2	2	0	0	144
Érettségire felkészítő tantárgy	0	0	2	2	0	134
Pénzügyi és vállalkozói ismeretek	0	1	0	0	0	36
<b>Összes közismereti óraszám</b>	<b>24+3</b>	<b>24+1</b>	<b>19+1</b>	<b>18+2</b>	<b>4+6</b>	<b>3547</b>
Bibliaismeret (fakultáció az érettségire felkészítőnél)	1	1	1	1	0	139
Ágazati alapozó oktatás	7	9	0	0	0	576
Szakirányú oktatás	0	0	14	14	24	1682
Szabadon tervezhető órakeret (közismeret)	3	1	1	2	6	428
Tanítási hetek száma	36	36	36	31	31	
<b>Éves összes óraszám</b>	<b>1260</b>	<b>1260</b>	<b>1260</b>	<b>1085</b>	<b>1054</b>	<b>5919</b>
<b>Rendelkezésre álló órakeret/hét</b>	<b>34</b>	<b>34</b>	<b>34</b>	<b>34</b>	<b>34</b>	

Tantárgyak	13. évf.	14. évf.	13-14. óraszám összesen
Idegen nyelv (ajánlott, nyelvvizsgára felkészítés)			0
Szakmai órakeret	35	35	2345

Rendelkezésre álló órakeret/hét	35	35	
Tanítási hetek száma	36	31	
<b>Éves összes óraszám</b>	<b>1260</b>	<b>1085</b>	<b>2345</b>

Kötelezően választható tantárgyak a 2020-21-es tanévtől:

- 9. évfolyamon matematika, magyar nyelv és irodalom, történelem (1-1 óra)
- 10. évfolyamon matematika (1 óra)
- 11. évfolyamon matematika (1 óra)
- 12. évfolyamon matematika, magyar nyelv és irodalom (1-1 óra)
- 13. évfolyamon idegen nyelv (6 óra)

A kötelezően választható tantárgyaknál az érettségi vizsga követelményeit vettük figyelembe, és aszerint választottuk ki a tantárgyakat, hogy ez minél eredményesebb legyen.

Szabadon választható tantárgyak 2020-21-es tanévtől az érettségire felkészítő tantárgyak 11-12. évfolyamon heti 2-2 óra.

- magyar nyelv és irodalom
- matematika
- történelem
- idegen nyelv

**Szakgimnáziumi oktatás közismereti és szakmai óraterve kifutó rendszerben (22/2016. (VIII. 25.) EMMI rendelet a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendeletmódosításáról)**

XXII Közlekedés gépész ágazat óraterve

Tantárgyak	9. évf.	10. évf.	11. évf.	12. évf.	9-12. óraszám összesen	13. évf.	13. évf. óraszám összesen
Magyar nyelv és irodalom	4	4	4	4	56	-	-
Idegen nyelv	4	4	4	4	56	4	124
Matematika	3	3	3	3	47	-	-
Történelem	2	2	3	3	45	-	-
Etika	-	-	-	1	31	-	-
Informatika	2	2	-	-	44	-	-
Művészetek	-	-	1	-	36	-	-
Testnevelés	5	5	5	5	695	-	-
Osztályfőnöki	1	1	1	1	139	-	-
Kötelező komplex természettudományos tantárgy	3	-	-	-	108	-	-

Ágazathoz kapcsolódó tantárgy: Fizika	-	2	2	2	206	-	-
Kötelezően választható tantárgy: Érettségi tantárgy, vagy Idegen nyelv, vagy Kémia*, vagy Informatika, vagy Szakmai tantárgy**	-	-	2	2	134	-	-
Pénzügyi és vállalkozói ismeretek	-	1	-	-	36	-	-
<b>Érettségire épülő (fő) szakképesítés</b>	<b>8</b>	<b>8</b>	<b>7</b>	<b>7</b>	(1045+453) 1498	31	961
<b>Érettségi vizsga keretében megszerezhető szakképesítés</b>	<b>3</b>	<b>4</b>	<b>3</b>	<b>3</b>		-	-
Rendelkezésre álló órakeret/hét	<b>35</b>	<b>36</b>	<b>35</b>	<b>35</b>		<b>35</b>	
Tanítási hetek száma	36	36	36	31		31	
<b>Éves összes óraszám</b>	<b>1260</b>	<b>1296</b>	<b>1260</b>	<b>1085</b>	<b>4901</b>	<b>1085</b>	<b>1085</b>

\* Amennyiben az iskola a Kémia tantárgyat választja, a szakgimnáziumi kerettantervben megtalálható 144 órás (két évfolyamos) tantárgyi kerettantervet kell használnia.

\*\* Az órakeret a Katonai alapismeretek tantárgy oktatására is fordítható.

#### Szakközépiskolai oktatása

**közismereti és szakmai órák aránya kifutó rendszerben a 2020-21-es tanévtől 10-11.évfolyamokon. (22/2016. (VIII. 25.) EMMI rendelet a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendeletmódosításáról)**

Területek		9. évfolyam	10. évfolyam	11. évfolyam
<b>Közismeret</b>	Kötött órák	15 óra	9 óra	6 óra
	Szabadon felhasználható órakeret	3 óra	2 óra	3,5 óra
	<b>Összesen</b>	<b>18 óra</b>	<b>11 óra</b>	<b>9,5 óra</b>
<b>Szakmai elmélet és gyakorlat</b>	Kötött órák	14,5 óra	23 óra	23 óra
	Szabadon felhasználható órakeret	2,5 óra	2 óra	2,5 óra
	<b>Összesen</b>	<b>17 óra</b>	<b>25 óra</b>	<b>25,5 óra</b>
<b>Heti összes óraszám</b>		<b>35 óra</b>	<b>36 óra</b>	<b>35 óra</b>

- **A közismereti órák eloszlása**

BAPTISTA OKTATÁS

<b>Tantárgyak</b>	<b>9. évfolyam</b>	<b>10. évfolyam</b>	<b>11. évfolyam</b>
Kommunikáció – magyar nyelv és irodalom	2 óra	1 óra	+ 1 óra
Idegen nyelv	2 óra	2 óra	2 óra
Matematika	2 óra + 1	1 óra + 1	+ 1 óra
Társadalomismeret	2 óra	1 óra	
Természetismeret	3 óra + 1,5	–	–
Testnevelés*	5 óra	5 óra	5 óra***
Osztályközösség-építő Program	1 óra	1 óra	1 óra
Szabad órakeret Hitoktatás	1 óra	1 óra	2 óra
<b>Összesen:</b>	<b>18 + 2,5 óra</b>	<b>11 + 2 óra</b>	<b>9,5 + 2,5 óra</b>

\* Az Nkt. értelmében az iskoláknak az adott osztályokban csak azokon a tanítási napokon kell megszervezniük a mindennapos oktatást (legalább napi egy testnevelésóra keretében), amelyeken közismereti vagy szakmai elméleti oktatás is folyik. Ha ennek eredményeként a heti öt testnevelésóra nem teljesíthető, a fennmaradó órák a szabad órakeret részévé válnak, így annak felhasználásáról az intézmények dönthetnek.

\*\* A szabad órakeret felhasználásáról az iskola dönt, így például az informatika oktatását is beemelheti a helyi tantervébe (ehhez a kerettanterv külön informatika tantárgyi kerettantervet is ajánl).

\*\*\* A szakközépiskola 11. évfolyamán a szakgimnázium számára készült testnevelés és sport kerettanterv 11–12. évfolyamának tartalmából lehet választani a rendelkezésre álló óraszámoknak megfelelően. (Ez nem érvényes a háromórásra tervezett testnevelés és sport kerettantervre, amely márcsak három évfolyamra [9–11.] készült.)

## **Szakképző iskola Felmenő rendszerben a 2020-21-es tanévtől a heti óraterv –**

<b>Tantárgyak</b>		<b>9. évfolyam</b>	<b>10. évfolyam</b>	<b>11. évfolyam</b>	<b>9-11. óraszám összesen</b>
Közismereti oktatás	Kommunikáció-magyar nyelv és irodalom	2	2	2	206
	Idegen nyelv	2	1	1	139
	Matematika	2	2	1	175
	Történelem és társadalomismeret	3	0	0	108
	Természetismeret	3	0		108

Testnevelés	4	1	1	211
Osztályközösség-építő Program	1	1	1	103
Pénzügyi és munkavállalói ism.			1	31
<b>Összes közismereti óraszám</b>	<b>17</b>	<b>7</b>	<b>7</b>	<b>1081</b>
Ágazati alapoktatás	16	0	0	576
Szakirányú oktatás	0	25	25	1675
Szabad órakeret	1	2	2	170
Tanítási hetek száma	36	36	31	
<b>Éves összes óraszám</b>	<b>1224</b>	<b>1224</b>	<b>1054</b>	<b>3502</b>
Rendelkezésre álló órakeret/hét	34	34	34	

Tantárgyak	10. évfolyam	11. évfolyam	9-11 óraszám összesen
Idegen nyelv			
Szakmai órakeret	32	32	2144
Szabad órakeret	3	3	201
Rendelkezésre álló órakeret/hét	35	35	
Tanítási hetek száma	36	31	
<b>Éves összes óraszám</b>	<b>1260</b>	<b>1085</b>	<b>2345</b>

Kötelezően választható tantárgyak a 2020-21-es tanévtől:

- 9. évfolyamon matematika (1 óra)
- 10. évfolyamon matematika, idegen nyelv (1-1 óra)
- 11. évfolyamon matematika, idegen nyelv (1-1 óra)

A szakmai vizsga megalapozását segítő tantárgyakat helyezük előtérbe, és az idegen nyelvi kompetencia fejlesztését.

## **A közismereti kerettantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályait**

[https://www.oktatas.hu/koznevelés/kerettantervek/2020\\_nat/kozismereti\\_kerettanterv\\_szak\\_kepzes](https://www.oktatas.hu/koznevelés/kerettantervek/2020_nat/kozismereti_kerettanterv_szak_kepzes)

A 2020-as Nat közismereti kerettantervet az 2. sz. melléklet tartalmazza.

## **A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módját**

A mindennapos testnevelést azokon a napokon, amikor közismereti oktatás folyik, testnevelésóra megtartásával kell biztosítani.

A testnevelésóra

- sportkörben való sportolással vagy
- versenyszerűen sporttevékenységet folytató, sportszervezetben sportoló tanuló, illetve képzésben részt vevő személy kérelme alapján a sportszervezet által az adott félévben kiállított igazolás birtokában a sportszervezet keretei között szervezett, legalább heti két órának megfelelő edzéssel váltható ki.

Ha a tanuló a mindennapos testnevelésből heti két testnevelésórát sportkörben történő sportolással vált ki, függetlenül attól, hogy a sportkör feladatait a szakképző intézménnyel kötött megállapodás alapján diáksport egyesület látja-e el, a szakképző intézmény a tanulótól a két sportkörü foglalkozáson való részvétel tekintetében sportkörü tagdíjat nem szedhet.

### **Könnyített és gyógytestnevelés, a testnevelés óra alóli mentesítés**

**Az intézmény a kötelező foglalkozások keretében gondoskodik a könnyített testnevelés és a gyógytestnevelés megszervezéséről.**

A tanulót, ha egészségi állapota indokolja, az iskolaorvosi, szakorvosi szűrővizsgálat alapján könnyített testnevelés- vagy gyógytestnevelés-óra kell beosztani.

Az orvosi szűrővizsgálatot május tizenötödikéig kell elvégezni. Az orvos által vizsgált tanulókról nyilvántartást kell vezetnie.

A könnyített testnevelésórát az iskolaorvosi, szakorvosi vélemény alapján a testnevelésóra vagy a szakképző intézmény által megszervezett külön foglalkozás keretében úgy kell biztosítani, hogy a mindennapos testnevelés ezekben az esetekben is megvalósuljon.

A gyógytestnevelés-órákat a pedagógiai szakszolgálat feladatainak ellátására kijelölt nevelési- oktatási intézményben kell megszervezni legkevesebb heti három, de legfeljebb heti öt foglalkozás keretében.

Ha a tanuló szakorvosi javaslat alapján a testnevelésórán is részt vehet, akkor számára is biztosítani kell a mindennapos testnevelésen való részvételt.

Ebben az esetben a gyógytestnevelés- és a testnevelésórákon való részvételnek együttesen kell elérnie a heti öt órát, ezek arányára az iskolaorvos, a szakorvos tesz javaslatot.

Fel kell menteni a tanulót a testnevelésórán való részvétel alól, ha mozgásszervi, belgyógyászati vagy egyéb, szakorvos által megállapított egészségkárosodása nem teszi lehetővé a gyógytestnevelés-órán való részvételét sem.

Ha a tanuló

- csak gyógytestnevelésórán vesz részt, értékelését a gyógytestnevelő,
- gyógytestnevelés és testnevelésórán is részt vesz, értékelését a testnevelő és a gyógytestnevelő együtt végzi.

### **A választható tantárgyak, foglalkozások, továbbá ezek esetében az oktatóválasztás szabályait**

#### **A közismereti és szakmai órák aránya**

<b>Területek</b>		<b>9. évfolyam</b>	<b>10. évfolyam</b>	<b>11. évfolyam</b>
<b>Közismeret</b>	Kötött órák	15 óra	9 óra	6 óra
	Szabadon felhasználható órakeret	3 óra	2 óra	3,5 óra
	<b>Összesen</b>	<b>18 óra</b>	<b>11 óra</b>	<b>9,5 óra</b>
<b>Szakmai elmélet és gyakorlat</b>	Kötött órák	14,5 óra	23 óra	23 óra
	Szabadon felhasználható órakeret	2,5 óra	2 óra	2,5 óra
	<b>Összesen</b>	<b>17 óra</b>	<b>25 óra</b>	<b>25,5 óra</b>
<b>Heti összes óraszám</b>		<b>35 óra</b>	<b>36 óra</b>	<b>35 óra</b>

#### **A közismereti órák eloszlása**

<b>Tantárgyak</b>	<b>9. évfolyam</b>	<b>10. évfolyam</b>	<b>11. évfolyam</b>
Kommunikáció – magyar nyelv és irodalom	2 óra	1 óra	+ 1 óra
Idegen nyelv	2 óra	2 óra	2 óra
Matematika	2 óra + 1	1 óra + 1	+ 1 óra
Társadalomismeret	2 óra	1 óra	
Természetismeret	3 óra + 1,5	—	—
Testnevelés*	5 óra	5 óra	5 óra***
Osztályközösség-építő Program	1 óra	1 óra	1 óra
Szabad órakeret Hitoktatás	1 óra	1 óra	2 óra
<b>Összesen:</b>	<b>18 + 2,5 óra</b>	<b>11 + 2 óra</b>	<b>9,5 + 2,5 óra</b>



- \* Az Nkt. értelmében az iskoláknak az adott osztályokban csak azokon a tanítási napokon kell megszervezniük mindennapos oktatást (legalább napi egy testnevelésóra keretében), amelyeken közismereti vagy szakmai elméleti oktatás is folyik. Ha ennek eredményeként a heti öt testnevelésóra nem teljesíthető, a fennmaradó órák a szabad órakeret részévé válnak, így annak felhasználásáról az intézmények dönthetnek.
- \*\* A szabad órakeret felhasználásáról az iskola dönt, így például az informatika oktatását is beemelheti a helyi tantervébe (ehhez a kerettanterv külön informatika tantárgyi kerettantervet is ajánl).
- \*\*\* A szakközépiskola II. évfolyamán a szakgimnázium számára készült testnevelés és sport kerettanterv II–12. évfolyamának tartalmából lehet választani a rendelkezésre álló óraszámoknak megfelelően. (Ez nem érvényes a háromórásra tervezett testnevelés és sport kerettantervre, amely már csak három évfolyamra [9–11.] készült.)  
Iskolánkban jelenleg oktatóválasztásra nincs lehetőség.

**Azon választható érettségi vizsgatárgyak megnevezését, amelyekből a szakképző intézmény tanulóinak közép- vagy emelt szintű érettségi vizsgára való felkészítését a szakképző intézmény kötelezően vállalja, továbbá annak meghatározását, hogy a tanulók milyen követelmények teljesítése mellett melyik választható érettségi vizsgatárgyból tehetnek érettségi vizsgát**

A két szinten tehetnek érettségi vizsgát az egyes vizsgatárgyakból. Az érettségi vizsga kötelező és kötelezően választható vizsgatárgyakból áll.

Kötelező vizsgatárgyak nappali oktatás munkarendje szerint:

- magyar nyelv és irodalom
- történelem
- matematika
- idegen nyelv

Kötelezően választható vizsgatárgyak nappali oktatás munkarendje szerint:

- ágazatnak megfelelő szakmai érettségi tárgy

Intézményünk a következő szabadon választható tantárgyakat ajánlja azoknak a vizsgázóknak, akik 5 tárgynál több tárgyból kívánják érettségizni:

- fizika, biológia, informatika, testnevelés

A középszintű érettségi vizsga szervezése a továbbiakban is a korábbi évek gyakorlatához hasonlóan zajlik. Az írásbeli feladatlapok és javítási útmutató központilag készül, a javítás az iskola feladata. A szóbeli feladatok összeállítása a 40/2002.(V.24) sz. miniszteri rendeletben foglaltak szerint az iskola tanárainak feladata.

Az emelt szintű érettségi vizsgára – megfelelő jelentkező létszám esetén – iskolánkban a kötelező érettségi tantárgyakon kívül az alábbi tárgyakból készítjük fel tanulóinkat:

- fizika
- informatika
- ágazatnak megfelelő szakmai érettségi tárgy
- idegen nyelv
- matematika.

A kötelező érettségi vizsgatárgyak felmenő rendszerben kerülnek bevezetésre. A vizsgatárgyakközépszintű érettségi témakörei a mindenkori jogszabályoknak megfelelően kerülnek kijelölésre. Az érettségi témakörök kijelölésének megfelelőségét a munkaközösség-vezetők ellenőrzik.

### **Az egyes érettségi vizsgatárgyakból a középszintű érettségi vizsga témaköreit**

Az egyes érettségi vizsgatárgyakból a középszintű érettségi vizsga témaköreit a 13. sz. melléklet tartalmazza.

### **A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módját, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formáit**

A tanulók folyamatos beszámoltatása, az ismeretek és azok alkalmazásának számonkérése biztosítja a pedagógus, a diák és a szülők számára azt, hogy

- figyelemmel kísérhessék a tanuló egyéni előrehaladását,
- a felmerülő problémákat időben észre vegyék,
- a jól teljesítők megerősítést nyerjenek,
- a lemaradó tanulók segítséget kaphassanak

### **Értékelés és motiváció**

- A gyermekek és szülők számára is ismert és elfogadott értékelési rendszert alkalmazunk. A szülői értekezleten a szülőkkel részletesen ismertetjük és elfogadtatjuk.

### **Az értékelés céljai**

- meggyőződés a tananyag elsajátításának mértékéről és a továbbhaladás lehetőségéről,
- motiválás,
- az adott pillanatban a tudásállapot meghatározása,
- a hiányosságok feltárása,
- fejlesztési feladatok meghatározása,

- minősítés,
- a szülők tájékoztatása arról, hogy milyen a gyermeke viszonya az iskola követelményeihez,
- a lényegkiemelő gondolkodásfejlesztés,
- kommunikációs képességek fejlesztése,
- önismeret fejlesztése,
- kötelességtudatra nevelés.

## **A beszámoltatás, a számonkérésének értékelésének formái**

*Diagnosztikus értékelés:*

- Alapvető funkciója, hogy a tanárt informálja a tanuló felkészültségéről.
- Alkalmazzuk tanítási év elején vagy egy új témakör felvétele előtt a tanulóelőzetes ismereteinek felmérésére.

*Formatív értékelés:*

- Feladata az, hogy visszajelzést kapjon a tanuló arról, hol tart, mit tud és mit nem tud vagyis segítse a tanuló önértékelését.

*Szummatív értékelés:*

- Feladata, hogy összegezze, lezárja a tanulási ciklust, tehát a folyamat végén alkalmazzuk.

*Elvei:*

- Az értékelés, minősítés mindig előreutató legyen, soha ne megbélyegző.
- Lényeges feladatnak kell tekinteni a tanulói önértékelés rendszerének kialakítását.
- A tantárgyi tudás értékelésébe a viselkedési problémák nem számíthatók be.

*Feladatai:*

- a tanulócsoporthoz eredményeinek viszonyítása általános (standard) értékekhez, illetve országos eredményekhez,
- a következtetés, a tanítás-tanulás hatékonyságára,
- a követelmény teljesítésének szintjei alapján a korrekció és további gyakorlástmáinak kijelölése,
- a tanuló egyéni eredményeinek viszonyítása a korábbi teljesítményéhez,
- a tanulók tantervi követelményekhez viszonyított tényleges teljesítményének minősítése érdemjeggyel.

## **Ellenőrzés, értékelés**

A tanuló félévi és év végi osztályzatait

- évközi teljesítménye és érdemjegyei vagy
- a tanulmányok alatti vizsgán nyújtott teljesítménye alapján kell megállapítani.

A tanuló teljesítményét, előmenetelét nevelő a tanítási év közben rendszeresen érdemjeggyel értékeli, félévkor és a tanítási év végén osztályzattal minősíti.

Ha a tanuló szakirányú oktatását nem a szakképző intézmény végzi, a szakirányú oktatással összefüggésben a tanuló teljesítményét, előmenetelét a duális képzőhely az oktatóval közösen értékeli és minősíti.

A sajátos nevelési igényű tanulót, ha egyéni adottsága, fejlettsége szükségessé teszi, az igazgató mentesíti

- az érdemjegyekkel történő értékelés és osztályzatokkal történő minősítéséről, és ehelyett szóveges értékelés és minősítés alkalmazását írja elő,
- a szakirányú oktatás kivételével – egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és a minősítés alól.

Az érdemjegyek és az osztályzatok a tanuló tudásának értékelésénél és minősítésénél: jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1).

*Az egyéni tanulmányi rend*

A tanuló kérelmére – kiskorú esetében a kiskorú tanuló törvényes képviselőjének kérelmére az igazgató által a jogszabálynak megfelelően kedvezményekben részesíthető, ha egyéni adottságai, sajátos nevelési igénye vagy egyéb helyzete ezt indokoltá teszi.

*A magasabb évfolyamba lépés*

A tanuló év végi osztályzatát a nevelőtestület osztályozó értekezleten áttekinti, és a nevelő, az osztályfőnök, illetve a duális képzőhely által megállapított osztályzatok alapján dönt a tanuló magasabb évfolyamba lépéséről.

A tanuló magasabb évfolyamba akkor léphet, ha az évfolyamra előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette. A tanuló az évfolyam teljesítéséről bizonyítványt kap. Az egyéni tanulmányi renddel rendelkező tanulónak az előírt tanulmányi követelményeket az egyéni tanulmányi rendben meghatározottak szerint kell teljesítenie.

## **Az írásbeli a szóbeli és a gyakorlati beszámoltatás rendje**

Az ismeretek, készségek elsajátítása a tárgyi követelmények szintjére. A megszerzett ismereteket ellenőrizhetjük szóban és írásban.

A szóbeli feleletetést tantárgyaktól függően legalább 1-4 alkalommal, témazáró dolgozat íratását egy-egy nagy témakör lezárásakor, röpdolgozatot az előmenetel ellenőrzése érdekében a szaktanár döntése alapján kell végezni.

A házi feladatot, a tanulók szükséges felszerelését folyamatosan, míg a füzeteket alkalmasszerűen ellenőrzi a szaktanár.

A mérés megkezdése előtt dönteni kell, hogy milyen tantárgyakban, illetve adott tantárgyon belül milyen témakörben akarunk vizsgálatot végezni. Végezheti pedagógus, osztályfőnök, munkaközösség vezető, iskolavezetés.

Kiterjedhet a hangos olvasásra, szövegértésre, a matematika, magyar irodalom és magyar nyelvtan tantárgyakra, valamint a felsőben az osztályok neveltségi szintjének a mérésére. A feladatok tartalmazzák a továbbhaladáshoz szükséges minimális követelményeket, fejlessze a problémamegoldó gondolkodást. Diagnosztikus méréseket alkalmazunk a tanítás-tanulás valamely nagyobb egységének megkezdése előtt, illetve témazárás után, a témazáró dolgozat megírása előtt. Célja, hogy megismerjük, hogy a tanulók milyen feltételekkel kezdik el az oktatás-nevelés adott szakaszát, miben kell tovább fejlődniük, mit kell intenzíven gyakorolniuk, melyek azok a területek, amelyekben kiemelkedők.

### **Az eredménymérés tárgya:**

- a rögzített teljesítmény
- tudásszint
- képességszint
- neveltségi szint.

### **A beszámoltatások formái:**

- feladatlapok: -egy tanórai ismeretanyag számonkérése, összefoglaló jellegű (többtanórai anyag)
- témazáró dolgozatok esszé vagy feladatlap formájában
- házi dolgozat
- vizsgadolgozatok (humán félévi vizsgák, érettségi, szakmai, ECDL, különbözeti, osztályozó vizsgák)
- „Kisérettségi” vizsga matematikából
- 12. évfolyamon próbaérettségi vizsga matematikából, történelemből
- felmérő szövegértésből a 9. évfolyamon
- szóbeli feleletek, vizsgák (humán osztályok, érettségi, szakmai, ECDL, különbözeti, osztályozó vizsgák)
- topográfiai ismereteket számonkérő feladatlap
- projekt értékelése (pl. egy témakörből vagy a drámajátékokban való tevékenységből)
- portfólió készítése. A képességszint mérésének eszközei:
- helyesírási felmérők
- az olvasási készség vizsgálata
- intelligenciatesztek
- pályaalkalmassági tesztek

A neveltségi szint mérésének eszközei:

- elbeszélgetés
- a megfigyelés

- a „kérdőíves” módszer
- szociometria
- személyiség tesztek

### **Az értékelés szempontjai:**

- A kerettanterv követelményeinek teljesítése
- A tantárgyak helyi tantervi követelményszintjének és a specialitásoknak az ötfokú skála osztályzataival történő mérése
- Az ismeretek, fogalmak, összefüggések, törvények ismerete és alkalmazása
- Reprodukív és kreatív gondolkodás fejlesztése
- Önálló feldolgozások: a tanult ismeretek újszerű és alkotó felhasználása egy új téma feldolgozásában

### **A beszámoltatás eszközszerrendszere:**

- Érdemjegyek: évközi, folyamatos információszerzés
- Szummatív jellegű: félévi, tanév végi osztályzatok
- (tantárgyi vizsgák)
- Szöveges értékelés szóban és írásban: átfogó, személyre szabott (dolgozatok, pályázatok, versenyek)

### **Az beszámoltatás rendje és korlátai:**

- Feladatlap (I tanórai) bármikor íratható (tanári jogkörbe utalva)
- Összefoglaló feladatlap: bejelentése a számonkérést megelőző órán, a naplóba történő előzetes beírással
- Témazáró dolgozat: egy napon legfeljebb két témazáró vagy egy témazáró és egy összefoglaló feladatlap íratható
- Vizsgadolgozat (humán, érettségi, szakmai, ECDL, különbözeti, osztályozó vizsgák) az érvényben lévő vizsgaszabályzatok szerint
- Zárthelyi dolgozat a szakképző évfolyamokon félévente két alkalommal. Elégtelen minősítés esetén 3 héten belül javító zárthelyi dolgozat megírására van lehetőség.
- Házi dolgozat: elkészítésére legalább két hét áll rendelkezésre; beadható kézírással vagy nyomtatott, illetve elektronikus formában,
- Kiselőadás követelményei: önálló felkészülés alapján, vázlatból szabadon kell előadni, maximum 10 perc időtartamban, a témát legalább egy héttel előbb ki kell adni szakirodalmi segédanyaggal
- A próbaérettségi dolgozat a 12. évfolyamon azonos időpontban 180perc időtartamban kerül megírásra a munkatervben meghatározott napon és osztályokban és tantárgyakból.
- A 9. évfolyamon a tanév elején –munkaterv szerint –szövegértésből felmérő dolgozat készül.
- Szóbeli felelet: tanórán maximum 10 perc, szummatív jellegű tantárgyi vizsgán legfeljebb 15 perc az aktuális témán belüli tananyagra vonatkozó lehet.
- Topográfiai feladatlap: a tananyag 3 héttel a dolgozatírás előtt kerül kijelölésre. A beszámoltatások szerepe és súlya a tanulók tudásának értékelésében

- Feladatlap (1 tanórai), szóbeli felelet, kiselőadás: a folyamatos információszerzést szolgálják.
- Összefoglaló feladatlap, házi dolgozat, topográfiai feladatlap, témazáró dolgozat dupla értékű a felelethez képest. Ezeket a jegyeket a naplóban piros színnel jelöljük.
- A szummatív érdemjegyek kialakításában elvként fogalmazzuk meg, hogy a második csoportba tartozó érdemjegyek nagyobb mértékben befolyásolják a félévi és az év végi érdemjegyeket, míg az első csoportba tartozók a félévi és év végi munka elbírálásakor +/-befolyásolják a végső érdemjegyet. Ha az összes témazáró dolgozat elégtelen és a tanuló javítási lehetőséget kapott
- függetlenül a feleleti jegyek minőségétől -, akkor az év végi jegy elégtelen.
- A közép/emelt szintű érettségi előkészítő jegyei az adott tantárgyértékelésekor 1/3arányban számítanak be a végleges érdemjegybe.
- Szakképző évfolyamon a zárthelyi dolgozatok alapján a szaktanár megajánlhatja az szóbeli vizsga eredményét.
- A „kisérettségi” dolgozat érdemjegye a témazáró dolgozat érdemjegyénél 1,5-szernagyobb súllyal szerepel az év végi jegy megállapításakor.
- A próbaérettségi dolgozat érdemjegye a témazáró dolgozat érdemjegyénél 1,5-szernagyobb súllyal szerepel az év végi jegy megállapításakor.
- A szövegértésből végzett felmérő minősítése egy feleletjeggyel egyenértékű.
- Az írásbeli dolgozatok értékelésére az alábbi irányelvet követjük (a tanár az alsó határtlejjebb viheti), melytől a tantárgy helyi tanterve 10-20%-kal eltérhet

Minimálisan elért teljesítmény:

85% jeles (5)

71% jó (4)

55% közepes (3)

31% elégséges (2)

30 % alatt elégtelen (1)

## A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezésének elveit

A Baptista Szeretetszolgálat Egyházi Jogi Személy intézményfenntartóként meghatározta azokat az elveket, melyeket a csoportbontásoknál figyelembe kell venni. A fenntartó írásos hozzájárulásával eseti eltérés lehetséges adott osztályra és tanévre vonatkozóan az órakeretek felhasználásában, a csoport megszervezésében.

- Minimum 14 fő alkosson egy csoportot, ennek eléréséhez évfolyamszintű összevonást is lehet alkalmazni.
- A készségtantárgyak esetén törekedni kell a minimum 20 fős csoport elérésére, ennek eléréséhez több osztályt vagy évfolyamot is össze lehet vonni.
- A tehetséggondozásra és – elsősorban a hátrányos helyzetű tanulók – felzárkóztatására osztályonként 1-1 óra tervezhető.

Nkt. 27.§ (5) Az általános iskola és a középfokú iskola **köteles** megszervezni a tanuló heti kötelezőóraszámát és az osztályok engedélyezett heti időkeret-különbözete terhére **a tehetség**

**kibontakoztatására, a hátrányos helyzetű tanulók felzárkóztatására, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók számára, továbbá az első–negyedik évfolyamra járó tanulók eredményes felkészítésére szolgáló, differenciált fejlesztést biztosító egy-három fős foglalkozásokat. A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók számára szervezett fejlesztő pedagógiai ellátás keretében a tanuló tantárgyi felzárkóztatását a nevelő-oktató munka szakaszának, illetve a tantárgynak megfelelő szakképzettségű pedagógus, készségfejlesztését pedig fejlesztő pedagógus végzi. **Tehetséggondozásra és felzárkóztatásra osztályonként legalább további heti egy-egy óra biztosított az osztályok meghatározott időkerete felett.****

- A bibliismeret tantárgyat (1 óra/hét) a kötelező óraszám feletti órakeretben biztosítjuk.
- Figyelembe véve más keresztyén egyházak hitoktatásának órakereteit a kötelező óraszám felett további 1 óra/hét biztosítható.
- Tanulói igény esetén tanulószobai foglalkozás szervezhető napi 2 óra időtartamban. A tanulószobai foglalkozás megszervezése min. 14 tanuló jelentkezése esetén lehetséges, s ez megvalósítható több osztály vagy évfolyam összevonásával is.

Iskolánkban csoportbontásban tanítjuk az alábbi táblázatban összefoglaltakat. Célunk ezzel, hogy az ismereteket elmélyítsük, több idő jusson a kommunikációs készségek fejlesztésére, a kompetenciafejlesztésre és tanulók tudásának megalapozására.

<b>Csoportbontások ált. iskola, gimnázium</b>		
idegen nyelv	<b>9-12</b>	
informatika (min. 14 fő/csoport)	<b>9-12.</b>	
<b>Csoportbontások technikumban</b>	<b>Évfolyam</b>	<b>Igényelt heti óraszám</b>
idegen nyelv	9-14.	évfolyamonként és osztályonként: +4 óra
informatika (min. 14 fő/csoport)	9-12.	9. évfolyam: + 2 óra // 10. és 11. évfolyam: +1-1 óra
fakultatívan választható érettségi tantárgyak – min. 8 fővel indítható	11-12.	évfolyamonként és osztályonként: max. +6 óra
tanulószoba (min. 14 fő/csoport)	9-12.	csoportonként max. 2 óra/nap
<b>Csoportbontások szakképző iskolában</b>	<b>Évfolyam</b>	<b>Igényelt heti óraszám</b>
idegen nyelv	9-11.	évfolyamonként és osztályonként: max. +2 óra
matematika (min. 14 fő/csoport)	9-11.	évfolyamonként és osztályonként: +1 óra
magyar – kommunikáció (min. 14	9-11.	évfolyamonként és osztályonként: +1 óra
<b>Iskolatípustól függetlenül</b>	<b>Évfolyam</b>	<b>Igényelt heti óraszám</b>
tehetséggondozás	9-14.	évfolyamonként és osztályonként: +1 óra az Nkt. 6. sz. mellékletében meghatározott időkeret felett
felzárkóztatás	9-14.	évfolyamonként és osztályonként: +1 óra az Nkt. 6. sz. mellékletében meghatározott



BTMN, SNI foglalkozások 3-8 fővel	9-14.	a szakvéleményekben szereplő óraszámok figyelembe vételével
szakkörök, sportkörök, egyéb foglalkozások – min. 10 fővel indítható	9-14.	több évfolyam összevonásával, figyelemmel az osztály órakeretében meghatározott óraszám
egyéni munkarendű SNI/BTMN-es tanuló [(Nkt. 27. (7))]		a szakértői bizottság véleménye alapján az egyéni foglalkozás keretében történő felkészítésre az osztályok heti időkeretén felülátlag heti 10 óra
egyéni tanulmányi rendű szakképzésben részt vevő SNI-s tanuló (Szkr. 195. §)		-

A bibliaismeret tantárgy értékelése a tantárgyak értékelési metódusát követi, tehát osztályzatokat kapnak a tanulók.

Fontos, hogy tanulóink folyamatos visszajelzést, pozitív megerősítést kapjanak munkájukról. A tanár az értékelésben arra fókuszáljon, mi az, amit a tanuló tud. A bibliaismeret órákon nem a memória, nem a logika vagy a kezűesség a lényeg. A tananyag átadásánál a tanárnak arra kell törekednie, hogy a tanulók aktív órai részvétele során a tanítási órán elsajátítsák a szükséges ismereteket. Lehetőség szerint csak szorgalmi feladatok legyenek, kerülni kell a kötelező házi feladatot. A memoriterek is közösen a tanítási órákon igyekezzünk megtanítani. Az így megszerzett tudásról az egyes fejezeteket követő írásbeli témazárók segítségével tájékozódunk, vagy projekt feladatokat adunk, s a projekt munkát értékeljük a témakör végén. Ügyelni kell arra, hogy a bibliaismeret nem válhat a tanulók számára egy, a többi tantárgyhoz hasonló számonkérési kötelezettséggel követelő ismeretanyaggá. Meg kell őrizni azt a többletet, amit a Biblia lelki ülése és értékrendje képvisel.

### **A nemzetiséghez nem tartozó tanulók részére a településen élő nemzetiség kultúrájának megismerését szolgáló tananyagot**

A nemzeti, etnikai kisebbséghez nem tartozó tanulók részére a településünkön élő kisebbségek kultúrájának megismerését alapvetően integrált oktatás formájában biztosítjuk. A tantárgyi keretek között megjelenő, a kisebbségek kultúrájának, képzőművészetének, zenei világának, népviseletének és életmódjának megismerésére szolgáló ismeretanyag nem elkülönítetten, hanem az évfolyamok tantervi követelményeiben beépítve, az egyes témakörök részterületeiként jelennek meg, és azok a Magyarországon élő összes népcsoporttal együtt kerülnek tárgyalásra. Kiemelten foglalkozunk a településünkön nagy számban élő cigány kisebbség kultúrájával.

A településen élő nemzeti, etnikai kisebbség kultúrájának megismerését az alábbi tevékenységek szolgálják:

- tanórák
- osztályfőnöki órák
- tanórán kívüli tevékenységek:

- szakkörök,
- hagyományőrző rendezvények,
- kiállítások rendezése, szervezése,
- szabadidős tevékenységek,
- táborozások,
- színház- és múzeumlátogatás,
- hangverseny látogatás,
- iskolai fellépések.

A tanórán és a tanórán kívüli tevékenységben lehetőség nyílik a toleranciára való nevelésre, amáság megismerésére, tiszteletben tartására.

## **Az egészségnevelési és környezeti nevelési elveket, programokat, tevékenységeket**

### **Testi, lelki egészségre nevelés**

Az egészségi állapot társadalmi szintű romlásának megállításában az oktatási intézményekre is nagy felelősség hárul. Iskolánk kiemelt feladatának tartja a tanulók testi és lelki egészségénekjavítását. Ennek érdekében évek óta kapcsolatban állunk olyan szakemberekkel, akik az osztályfőnökök munkáját segítik a tanulók egészséges életmódra nevelésében.

Az orvos, a védőnő, a pszichológus és szociális segítő tevékenyen vesznek részt a diákoksűrésében — szociális szempontból, beilleszkedési és magatartási problémák stb. miatt —, emellett kiscsoportokban, illetve egyénileg foglalkoznak a már kiszűrt tanulókkal. Nagysegítseget nyújtanak hátránykompenzációs és szociokulturális programunk sikeres megvalósításában.

A mindennapi testedzés ugyancsak része iskolánk egészségnevelési programjának. A köznevelési törvény 48.§ (3) előírja, hogy az iskolai egészségnevelési programnak tartalmaznia kell az egészségfejlesztéssel összefüggő helyi feladatokat, beleértve a mindennapi testedzést megvalósító programot is. A tizenévesekre zúduló szellemi megterhelést egészségessporttal kell ellensúlyozni. Intézményünk az eddigiekhez hasonlóan tehát biztosítja tanulóinkszámára a mindennapos testedzés lehetőségét, a speciális foglalkozást igénylőknek pedig a szakszerű könnyített és gyógytestnevelést.

A testnevelés szempontjából jó tárgyi és személyi feltételekkel rendelkezünk. Tornaterem ésszabadtéri sportpályák állnak rendelkezésére a tanulóknak. A foglalkozásokat testnevelők tartják.

Célunk az örömmel végzett egészségmegőrző és fejlesztő testmozgás igényének kialakítása, szaktanári segítségnyújtással az eltérő testi adottságú gyerekeknél is. Mindez sikerélményt nyújt mindamellet, hogy a későbbiekben az egészséges életmód kialakításában is fontos szerepet játszik.

### **Az előbbiek mellett kiemelt célunk:**

- a tanulók ismerjék meg az egészségvédelem kiemelt kérdéseit:
  - a rendszeres fizikai aktivitás egészségmegőrzésben játszott szerepét
  - az egészségtudatos létehez tartozó egyénileg kialakított mozgásprogram a fittség megőrzése szempontjából való fontosságát
  - a stressz- és feszültségoldó gyakorlatok szerepét a testi-lelki kiegyensúlyozottság elérésében
- a tanulók fizikai állapotának, edzettségének fokozása;
- a tanulók mozgásigényének kielégítése, és a sport megszerettetése;
- a szellemi és testi nevelés összhangjának a megteremtése;
- a tehetségesek versenyre való felkészítése;
- annak kialakítása, hogy az önálló testedzés szükségletté váljon;
- **a pszichohigiénés nevelés terén a fizikailag aktív, egészséges életvezetésre nevelés;**
- **a szociálhigiénés nevelésben a stressz- és feszültségoldás metódusainak megismertetését**

Kellő motiválással és neveléssel el kell érniük, hogy tanulóink minél nagyobb létszámban vegyenek részt a foglalkozásokon.

#### **Feladatunk:**

- a mozgáson keresztül a megbízhatóság, a becsületesség, a felelősségérzet, a toleranciakialakítása a tanulóknak;
- pozitív személyiség formálása, és megfelelő viselkedési kultúra fejlesztése;
- a szabadidő hasznos, aktív eltöltése;
- a prevenció tudatosítása mindenkiben;
- a rendszeresség, a kiegyensúlyozottság, az önismeret kialakítása a testmozgások segítségével;
- a közösségi érzet kialakítása, a kitartás és a siker-kudarccal elviselésének erősítése;
- a szabadidős sportok megismertetése és megszerettetése;
- a sport, mint aktív életforma kialakítása.

#### **Eszközeink, módszereink:**

- a rendszeresen megtartott foglalkozások, házi versenyek, egyéb versenyek, megmérettetések;
- a tanárok, diákok együttműködő és példamutató életformái;
- a dicséret, valamint pozitív irányú fejlődésük tudatosítása;
- a figyelem felkeltése a naprakész, friss információkra;
- a diákok jó kezdeményezéseinek a támogatása.

**Egészségnevelési programunk fő célja** nem csak a betegségek, káros szenvedélyek elkerülése, megelőzése, hanem a tanulók kiegyensúlyozott, harmonikus életre való nevelése.

Ennek kapcsán:

- A rendszeres testmozgásra való igény kialakítása (többek között a komplex intézményi mozgásprogram tanévre aktualizált feladattervének kialakításával, melynek célja, hogy az aktív, mozgásos tevékenységek az iskolai élet minden területét fogják át).
- Az egészséghez és az egészséges környezethez való igény kialakítása, melyneksorán

tudatosítjuk a tanulóknak, hogy az élethossziglani öntevékeny testedzés, az önálló sportolás és a motoros önkifejezés fontos eszköze a személyiség fejlesztésének és a lelki egészség megőrzésének;

felismertetjük, hogy a saját testkép megismerése és a testtudat kialakítása a tanulóknak az egészségtudatos, az egészségmegőrzést preferáló magatartás fontos része

- Önismeretre, önuralomra, a társadalmi normák szerinti viselkedésre és pozitív gondolkodás kialakítására törekszünk, melynek kapcsán hangsúlyozzuk a stressz- és feszültségoldás alapvető fontosságát az interperszonális kapcsolatok kezelésében.
- Törekszünk a biztonságos életvezetés elsajátíttatására, melynek során igyekszünk azt tudatosítani, hogy az egészségtudatos magatartásra szocializálásnak szerves része a lelki egészség erősítése és fejlesztése, a szükséges prevenciók folyamatok és tevékenységekkialakítása.
- Felkészítjük diákjainkat, hogy életük eseményeit örömmel éljék meg, tudjanak örülni az apróbb sikereknek is.
- Képesek legyenek jó döntéseket hozni saját jövőjükkel illetően.
- Ne csak a „nagy” dolgokban érezzék meg a sikert, hanem az apróbb örömeiket is pozitívan tudják megélni.
- Erősítsék önmagukban a beteg, idős, fogyatékos emberek iránti elfogadást, toleranciát, segítőkész hozzáállást.
- Ismerjék meg a rájuk leselkedő veszélyeket, és készüljenek fel ezek elkerülésére, ill. kezelésére.
- Pozitív énkép alakuljon ki bennük.
- Képesse váljanak a hatékony kommunikációra, az erőszakmentes konfliktuskezelésre.

### **Formái:**

- osztályfőnöki, testnevelés, biológia, kémia órák
- előadások
- tréningek
- egészségnap szervezése

- kiscsoportos foglalkozások

### **Tartalma:**

- az egészségfogalom meghatározása;
- a tanulók egészségfogalmának négy összetevője – táplálkozás, mozgás, élvezeti szerek, környezet – összefonódásának, kapcsolódási pontjainak feltárása, megismertetése;
- a hatékony megelőzés módszerei;

### **Szervezetfejlesztés, szervezeti keretek:**

Alapvető célunk, hogy az iskola valamennyi résztvevője (pedagógus, tanuló, szülő) bekapcsolódjon az egészségnevelési programba.

### **Tantestület:**

- iskolai program kialakítása,
- közös részvétel a nevelésben – az egészségnevelés ne csak egy-egy tantárgy részeként jelenjen meg,
- folyamatos tevékenység a programban,
- részvétel a tanároknak szóló továbbképzéseken
- részvétel a diáksport eseményeken

### **Tanulók és tanárok:**

- fő színtér az osztályfőnöki és egyéb szakórák,
- saját, élményszerű tréningek végzése,

### **Szülők és tanárok:**

- a szülők megismertetése a konkrét programmal,
- az iskolai eseményeken a szülők részvétele,
- előadások a szülőknek a legfontosabb témákról.

### **Az egészségnevelés várható eredményei**

- Az egészségtudatos, fizikailag aktív – egészségmegőrzésre épülő – motoros tevékenységekben, személyiség- és közösségfejlesztésben rejlő lehetőségeket kiaknázó életvezetés igényének kialakulása és megvalósítása.
- A stressz- és feszültségoldás elméleti ismerete és gyakorlati megvalósítása.
- A káros szenvedélyektől való eltérítés.
- Kialakul a szabadidő hasznos, társadalomra, az egész nemzetre nézve előnyös eltöltésének igénye.

- Az empátikus képességeik fejlesztésével kialakul bennük a mások problémáira való fogékonyság, a segítőkészség.
- Pozitív énkép alakul ki bennük.
- Képesé válnak a hatékony kommunikációra, az erőszakmentes konfliktuskezelésre.

### **Az osztályfőnöki órák egészségnevelési programja:**

Évfolyamokra lebontva elkészítettük az egészséges életmódra való nevelés munkatervét. Ebben kiemelten kezeljük a káros szenvedélyek kialakulásának megelőzését, amely korunk legnagyobb feladata. A prevenció mellett fő célja a foglalkozásoknak, hogy alternatívákat adjon az értelmes, hasznos szabadidő eltöltésére.

Az osztályfőnöki órák keretében zajló felvilágosítások, beszélgetések mellett gyakoriak a tanórán kívüli foglalkozások is. Ebben a tevékenységben nagy segítséget nyújtanak számunkra a különféle szervezetek. Ezek a foglalkozások elsősorban kisebb csoportokban zajlanak, személyiségfejlesztő, kommunikációs és önismereti tréningek formájában.

## **Az egészségnevelés témakörei az egyes évfolyamokon**

### **9. évfolyam**

#### 1. Az egészség fogalma, összetevői

Az egészség értelmezése Táplálkozási

szokások, reformkonyhaA mozgás

fontossága

A lelki egészség korszerű értelmezése

Az egyén és a közösség szerepe a mentálhigiénés állapotbanA

prevenció mibenléte és színterei

#### 2. Az önismeret, mint a lelki egészség legfőbb preventív tényezője

Önismereti játékok

#### 3-5. Játékok az önismeret és társismeret a közösségben elfoglalt hely megismerésére

#### 6. A stressz és kezelése. Konfliktusok.

A konfliktusmegoldás képessége.

Konfliktusmegoldó csoportok.A

pozitív gondolkodás.

Az én-erősítés lehetőségei.

7-9. Játékok a stressz- és konfliktuskezelésre

10. Döntési technikák gyakorlása

## **10. évfolyam**

1. Az egészség értéként való értelmezése, védő és gátló tényezők, a közösségi mentálhigiéné
2. A szenvedélyek és az egészséges lelki fejlődés
- 3-6. A szenvedélybetegségek megelőzése (Dohányzás, alkohol, drog, internet, számítógépesjátékok.)
7. Kommunikáció és konfliktuskezelés (Győztes-győztes kommunikáció)
- 8-10. Játékok az agresszivitásra (a helyes konfliktuskezelési technikák kialakítására, azerősítésre)

További javasolt témák (kb. 10 órára): Szokások, amelyek segítenek vagy visszatartanak.Az abúzusok (visszaélések, jogtalanságok, bántalmazások) sokfélesége.

## **11. évfolyam**

1. A személyiség egészséges fejlődése, krízisek. A krízisek fajtái, lefolyása, pozitív hozama.
2. A párválasztás
- 3-6. A szerelem, szex, szexuális kultúra és a veszélyek (AIDS). Interaktív órák: filmvetítéssel,drámajátékkal, előadásokkal, játékokkal.
- 7-8. A döntés, mint az egészség tényezője9-
10. Játékok a döntésre

További javasolt téma (kb. 10 órára): Pályaorientáció: készségek, képességek, munkaerőpiac,kereslet-kínálat, a szakmai személyiség.

## **12. évfolyam**

1. Az egészség megőrzésének lehetőségei, az egészség kontinuitása.

2. A felelősség, mint a felnőtté válás ismérve. A szabadság és a felelősség kapcsolata.

3-7. Átalakuló kapcsolatok: a felnőtté válás és a család, barátságok, elválások, szakítások, párkapcsolat

8-9. Döntések, döntési helyzetek.

10. Búcsúzni tudni kell.

További javasolt téma (kb. 10 órára): Kommunikációs gyakorlatok: önéletrajz írás, munkaintervjú, jövőkép, karrier, nyitott pályakép, az állandó változás bizonyosságának kialakítása. Life long learning.

## **Komplex intézményi mozgásprogram alapelvei**

1. Egészséges életmód-tréningek beépítése az iskolai programokba
2. A mozgásos tevékenységek a tantárgyi jellegnek és az életkori sajátosságoknak megfelelően épüljenek be a tantervi órákba
3. A szabadidős tevékenységek egy részében a testmozgás különféle formái domináljanak a tematikai-tárgyi jelleghez igazodva.
4. Az egyéb foglalkozásokon – a tantárgyfelosztás keretei között – nagyobb időkeretben és változatosabb programok keretében képviseltessék magukat a sportfoglalkozások (tömegsport, sportszakkör, sportkör stb.).
5. Az éves munkatervben a szorgalmi időszak minden hónapjához – az évszak sajátosságainak megfelelően legyen egy-egy kiemelt mozgásos tevékenység rendelve, mely az iskolai szabadidős időkeretben szervezett tevékenységek kiemelt iránya legyen.
6. A kirándulások és egyéb iskolai programok egyik központi eleme legyen a mozgás és az egészségtudatos életmódra nevelés.
7. Az osztályfőnöki órák keretében tematikus program kerüljön kidolgozásra a testmozgás propagálására, amely életvezetési tanácsokat is foglaljon magába.

## **Környezeti nevelés**

A környezeti nevelés a bioszféra, s benne az emberéletben maradásához szükséges feltételek fenntartására, védelmére irányuló nevelés. A környezetvédelmi ismeretek és az ökológiai szemlélet kialakítása minden ember és minden szakma számára elengedhetetlen, a fenntartható fejlődés irányába való előrelépés igénye miatt. A fenntarthatóságra nevelésnek fontos eleme, hogy az iskolából kikerülő diákok ne csak megfelelő ismeretekkel és attitűdökkel rendelkezzenek, hanem a társadalmi együttélés szabályain belül érvényesíteni is tudják meggyőződésüket és tudásukat. A környezeti nevelésnél a tanterv közös, minden műveltségi terület tanítását átható követelmény, minden tantárgy közös feladata.



A tanulók ismerjék meg azokat a jelenlegi folyamatokat, amelyek következményeként bolygónkon környezeti válságjelenségek mutatkoznak. Mindez megvalósulhat tanítási órán kívüli környezetben egyéni, páros és csoportos tevékenységformában is. A környezeti nevelésátfogó célja, hogy elősegítse a tanulók környezettudatos magatartásának, életvitelének kialakítását, a tanulók ismerjék meg azokat a jelenlegi folyamatokat, amelyek következményeként bolygónkon környezeti válságjelenségek mutatkoznak. Mindez megvalósulhat tanítási órán kívüli környezetben egyéni, páros és csoportos tevékenységformában is.

### **A közösségi nevelés lehetséges szinterei az iskolában:**

- elsősorban az osztályközösségek és gyakorlati oktatási csoportok,
- egyéb iskolai szerveződések: szakkörök, sportkörök, iskolai diákönkormányzat
- közös programok: iskolai rendezvények, ünnepek, kirándulások, közös színház-, mozi-, múzeumlátogatások, diáknapok.

A közösség formálásában minden - a tanulókkal kapcsolatba kerülő pedagógus - részt vesz. Kiemelkedő szerepe van a csoport vezetőjének, osztályközösség esetén az osztályfőnöknek. Középiskolában már lehet támaszkodni a tanulók korábban szerzett közösségi élményeire, tapasztalataira.

A középiskola első osztályába érkező gyerekek csoportjából közösséget formálni csak következetes nevelőmunkával lehet. Ezért az osztályfőnök munkája rendkívül összetett tevékenység. A kilencedik osztályba érkező, egymás számára idegen gyerekből kell az osztályfőnöknek közösséget kialakítani. Kivéve, ha az általános iskolai évfolyamtársak nagy része egy osztályban folytatja tanulmányait a középiskolában.

### **Az osztályfőnök legaktuálisabb feladatai a tanévkezdéskor:**

- a gyermekek személyiségének, életkörülményeinek megismerése,
- a közösség és a közösségi érzés kialakítása,
- érzelmi kötődés kialakítása az iskola hagyományaihoz,
- bizalmas, szeretetteljes légkör kialakítása,
- közös értékrendszer kialakítása,
- az iskolai rend és fegyelem elfogadtatása,
- képességek szerinti teljesítmény elérése,
- a tudásvágy, a tanulási képesség kialakítása,
- távlatadás.

A gyerekek eltérő szociális környezetből érkeznek. Van közöttük helybeli, bejáró, albérletbenlakók is. Ugyanakkor különböző a család, az iskola és a társadalmi környezet is, amely eddig befolyásolta őket. A közösség kapcsolatrendszerének megismerésére végezhetünk szociometriai felmérést, melynek során a következőkről kell tájékozódniuk:

- aktivizálhatóság,

- együttműködési képesség szintje,
- a tanulók társas helyzete.

Ezeket a sajátosságokat a közösség tagjainak esetében együtt kell látnunk, együttesen kell mérlegelnünk, érzékelnünk kell a változásait is, és a fejlesztésükre kell törekedni. Az erősebb, magasabb szintű közösség fokozza a személyiségnevelő hatást is.

### **A közösség alakításának folyamata és módszerei:**

- A véletlenszerű együttléttől a szerveződésen át a tudatos együttműködésig és aktív cselekvésig kell eljutni.
- Legfontosabb egy aktív mag kialakítása az osztályközösségben, akik legelőbb képesek magukévá tenni a feladatokat és húzóerőt jelentenek társaik számára.
- Lényeges a bomlasztó elemek kiszűrése, negatív befolyásuk háttérbe szorítása.
- Célszerű a közösséget állandó, illetve ideiglenesen kisebb csoportokra bontani, majd kollektív megbízásokat adni, felszítani az egészséges versenyszellemet.
- Fontos, hogy legyen lehetőség olyan osztályfőnöki órára, ahol a tanulók megvitathatják a közösség életének fontos kérdéseit és feladatait, közös elhatározásra juthatnak.

A végső cél, hogy az egyes tanulóközösségek ne izolálódjanak, és ne csupán önmagukban, és önmagukért tevékenykedjenek, hanem az egész iskolaközösség életében (Diákönkormányzat) is vállaljanak szerepet.

### **Megvalósítási helyek:**

#### Tanórai foglalkozásokon:

- Minden tantárgynak van csatlakozási pontja az egészségneveléssel, ezért fontos a tantárgyak, szaktanárok, ill. munkaközösségek közötti folyamatos kapcsolat.
- A testi nevelés feladatait a testnevelési és az osztályfőnöki órák tanterve részletesen tartalmazza.
- Az egészséges életmódra nevelés elméleti anyagát a szaktantárgyi – természetismeret, biológia, egészségtan, földünk és környezetünk, technika, kémia, fizika és osztályfőnöki – órák tanterve tartalmazza. – meghívott vendégek színesíthetik az órákat: védőnő, gyermekorvos, fogorvos, iskola rendőr stb.
- Minden óra jellege és adott témaköre határozza meg, hogy milyen problémát milyen módszerekkel dolgozunk fel (filmvetítés, szituációs játék, előadás stb.).

#### Tanórán kívüli foglalkozásokon:

- Napközis foglalkozásokon kiváló alkalom adódik a játékokra, a játékos feladatokra. Lehetőség nyílik az étkezési és napirendi szokások kialakítására.
- Szakkörökön: pl. vöröskeresztes szakkör.
- Délutáni szabadidős foglalkozásokon: sportesemények, programok, vetélkedők, versenyek, Pl. a helyes táplálkozás versenye, az egészségnap programja, az ünnepi terítés versenye, a kulturált társas viselkedés versenye, melyeket lehetőség szerint igyekszünk megtartani.

- Kirándulások alkalmával, tanítási szüneti napokon való iskolai programok során, gyalog-és kerékpártúrák, akadályversenyek szervezésével.
- Sportrendezvények, kulturális programok, szabadidős rendezvények kapcsán.
- DADA drog-prevenációs program.
- Környezetvédelmi napok.
- Előadások.
- Diáknapi rendezvények.
- Csuha-hét programjai

A programokba lehetőség szerint a szülőket is bevonjuk.

## **Erőforrások:**

### **Iskolán belüli együttműködés:**

- Tanárok: Az iskola minden tanárának feladata, hogy magatartásával, életvitelével, gondosságával, munkájával minden szempontból – így természetesen az egészségnevelés szempontjából is – példaértékű legyen a tanulók számára. Gondoskodniuk kell arról, hogy az iskolai környezet biztosítsa számukra az egészségtesti, lelki és szociális fejlődést. Pl. osztálytermek berendezése, ülésrend, a tanulók egészségi állapota, napi munkarend – melyben kiemelt szerepe van a mozgásigény helyes levezetésének-, helyes testtartás.
- Diákok: Az osztályközösségben a tanulók vigyázzanak a saját és társaik egészségére, atisztaságra, higiéniára, és figyelmeztessék társaikat az egészségnevelési szempontból is kulturált magatartásra.
- Szülők: Az egészségnevelés területén is nélkülözhetetlen a szülők, a családi háttér és az iskola együttműködése. A családban elsajátított viselkedési formákat, ismereteket hozzák magukkal a tanulók az iskolába, tehát nélkülözhetetlen a két szféra – szülők éstanárok – együttműködése. Minden programunkhoz szükséges a családok erkölcsi-fizikai támogatása, míg egyes esetekben anyagi hozzájárulást is kérünk (pl.: kirándulás, család nap, stb.).
- Nem pedagógus munkakörben foglalkoztatottak: Az iskola adminisztrációs és technikaidolgozói munkájukkal aktív részesei az egészségnevelési programunknak (egészséges táplálkozás, higiénikus környezet stb.).

### **Iskolán kívüli kapcsolatok:**

- Iskolai egészségügyi szolgálat: iskolaorvos, védőnő, pszichológus, fogorvos. A tanulók rendszeres egészségügyi és higiéniai szűrővizsgálata. Osztályfőnöki órák keretében egészségügyi és higiéniai előadások tartása.
- Gyermekejöléti szolgálat.
- Pedagógiai szakszolgálatok
- Rendőrség.
- DÖK.
- Volt tanítványaink, akik kortárs oktatóként segítik munkánkat.
- Tanárok és szülők harmonikus együttműködése.

A teljes-körű iskolai egészségfejlesztés az alábbi részterületeken jelentkező hatások réveneredményezi a hatékonyság növekedését:

- a tanulási eredményesség javítása;
- az iskolai lemorzsolódás csökkenése;
- a társadalmi befogadás és esélyegyenlőség elősegítése;
- a dohányzás, az alkoholfogyasztás, a kábítószer-fogyasztás és egyéb szenvedélyek elsődleges megelőzése;
- bűnmegelőzés;
- a társadalmi kapcsolatok javulása a kortársakkal, szülőkkel, pedagógusokkal;
- az önismeret és önbizalom javulása;
- az alkalmazkodó készség, a stressz kezelés, a problémamegoldás javulása;
- érett, autonóm személyiség kialakulása;
- a krónikus, nem fertőző megbetegedések (lelki betegségek, szív-érrendszeri, mozgásszervi és daganatos betegségek) elsődleges megelőzése;
- a társadalmi tőke növelése.

### **A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedéseket**

A gyermeknek, a tanulónak joga, hogy

- a. képességeinek, érdeklődésének, adottságainak megfelelő nevelésben és oktatásban részesüljön, képességeit figyelembe véve – a Nkt. 2. § (1) bekezdésében meghatározott jogát szabadon érvényesítve - továbbtanuljon, továbbá alapfokú művészetoktatásban vegyen részt tehetségének felismerése és fejlesztése érdekében,
- b. a nevelési és a nevelési-oktatási intézményben, biztonságban és egészségeskörnyezetben neveljék és oktassák, óvodai életrendjét, iskolai tanulmányi rendjét pihenőidő, szabadidő, testmozgás beépítésével, sportolási, étkezési lehetőség biztosításával életkorának és fejlettségének megfelelően alakítsák ki,
- c. nemzetiségi hovatartozásának megfelelő nevelésben és oktatásban részesüljön,
- d. részére az állami iskola egész pedagógiai programjában és tevékenységében a nevelés-oktatás során a tájékoztatás nyújtása és az ismeretek közlése tárgyilagosan és többoldalú módon történjék,
- e. egyházi köznevelési intézményben vagy magán köznevelési intézményben vegye igénybe az óvodai, iskolai, kollégiumi ellátást, továbbá hogy az állami vagy települési önkormányzati fenntartású nevelési-oktatási intézményben fakultatív hitoktatásban, hit- és erkölcsoktatásban vegyen részt,
- f. személyiségi jogait, így különösen személyiségének szabad kibontakoztatásához való jogát, önrendelkezési jogát, cselekvési szabadságát, családi élethez és magánélethez való jogát a nevelési-oktatási intézmény tiszteletben tartsa, e jogának gyakorlása azonban nem korlátozható másokat ugyanezen jogainak érvényesítésében, továbbá nem veszélyeztetheti a saját és társai, a nevelési-oktatási intézmény alkalmazottai egészségét, testi épségét, valamint a művelődéshez való jog érvényesítéséhez szükséges feltételek megteremtését, fenntartását,

- g. állapotának, személyes adottságának megfelelő megkülönböztetett ellátásban - különleges gondozásban, rehabilitációs célú ellátásban - részesüljön, és életkorától függetlenül a pedagógiai szakszolgálat intézményéhez forduljon segítségért,
- h. az oktatási jogok biztosához forduljon.

### **A tanuló jutalmazásával összefüggő szabályokat**

#### **A tanulók jutalmazásának formái**

<b>Jutalmazás formája</b>	<b>Mely tevékenységért</b>	<b>Az adományozás ideje</b>	<b>Az adományozó</b>
Szaktanári dicséret	kiemelkedő szaktárgyi munka	folyamatos	szaktanár
Osztályfőnöki dicséret / szóbeli, írásbeli/ Napközis nevelői dicséret.	A közösségért tett munkáért A napközis csoportban végzett kiemelkedő munkáért	folyamatos	AZ OSZTÁLYFŐNÖK A SZAKTANÁR, NAPKÖZIS NEVELŐ, A DÖKJAVASLATA ALAPJÁN
igazgatói dicséret	- versenyeken elért I-III. helyezés, - megyei verseny -5 osztályfőnöki dicséret után -városi rendezvényen való részvétel	folyamatos	Az igazgató az osztályfőnök javaslatára
Jutalomkönyv	A versenyekért és kiemelkedő tanulmányi munkáért, példamutató magatartásáért	Évenként egy alkalommal	Gyermekszervezet vezetője igazgató
Oklevél	Kiemelkedő tanulmányi munkáért és példamutató magatartásáért	A tanév végén	Az igazgató
Nevelőtestületi dicséret	Országos versenyértés példamutató magatartásáért, kiemelkedő tanulmányi eredményért	A tanév végén	A nevelőtestület

Emléklap	Negyedik és nyolcadik osztály befejezésekor	4. és 8. osztály év végén	A nevelőtestület
Napsugár-díj	Legjobb tanuló, legjobb sportoló (fiú, leány), legjobb közösségi ember	év végén	DÖK vezetője
Csuhá emléklapok	Kiemelkedő szaktárgyi, kulturális, sportteljesítményért és közösségi munkájáért.	8. osztály év végén	A nevelőtestület

### **Az nevelőtestület által szükségesnek tartott további elveket**

A pályázati lehetőségek kihasználásával-tehetségpont, a helyi vállalkozókkal és az önkormányzattal kialakított jó kapcsolat segítségével megteremtjük az anyagi feltételeit azoknak a programoknak, melyeket intézményünk kiemelt feladatnak tekint. A szakmai feltételeket a jól felkészült nevelők színvonalas oktató-nevelő munkája biztosítja.

- -az első évfolyamtól elkezdjük az idegen nyelv oktatását,
- -a mindennapos testnevelés órakeretéből a néptánc oktatásra is adunk lehetőséget, atehetséges tanulókat néptánc szakkör keretében versenyekre készítjük,
- -a színjátszó kör lehetőséget ad a színészi képességekkel rendelkező, az irodalmatszerető tanulók fejlesztésére és felkészítésére,
- -a sakk oktatását első osztálytól órakeretben a felsős tanulóknál szakkör formájában vezetjük be
- -a kézilabda szabályaival szakkör keretében ismerkedhetnek meg a gyerekek, mely új eredményes sportágként jelent meg iskolánk életében,
- Tehetségpont-fejlesztése.

### **Az emelt szintű érettségi vizsgára történő felkészítéshez az emelt szintű oktatásban alkalmazott fejlesztési feladatokat és követelményeket a közismereti kerettanterv és az érettségi vizsga általános és részletes követelményei alapján,**

Az emelt szintű érettségi vizsgára – megfelelő jelentkező létszám esetén – iskolánkban a kötelező érettségi tantárgyakon kívül az alábbi tárgyakból készítjük fel tanulóinkat:

- fizika
- informatika
- ágazatnak megfelelő szakmai érettségi tárgy

- idegen nyelv
- matematika.

A kötelező érettségi vizsgatárgyak felmenő rendszerben kerülnek bevezetésre. A vizsgatárgyak középszintű érettségi témakörei a mindenkorai jogszabályoknak megfelelően kerülnek kijelölésre. Az érettségi témakörök kijelölésének megfelelőségét a munkaközösség-vezetők ellenőrzik.

Az érettségi vizsgatárgyak témaköreit a 13. sz. melléklet tartalmazza.

## A képzési és kimeneti követelmények és a programterv alapján a szakképző intézményre konkretizált képzési program

### Szakközépiskolai képzés (kifutó rendszerben)

<i>Szakmacsoport</i>	<i>Ágazat</i>	<i>OKJ szám</i>	<i>Szakképesítés megnevezése</i>	<i>Képzési idő</i>	<i>Évfolyam</i>	<i>Munkarend</i>
<i>Gépészet</i>	<i>Gépészet IX.</i>	<i>34 521 03</i>	<i>Gépi forgácsoló</i>	<i>3+2</i>	<i>9-13.</i>	<i>nappali rendszerű</i>
<i>Élelmiszeripar</i>	<i>Élelmiszer ipar XXXVI.</i>	<i>34 541 04</i>	<i>Pék</i>	<i>3+2</i>	<i>9-13.</i>	<i>nappali rendszerű</i>

Szakközépiskolai képzések

Kerettanterv a szakközépiskolák 9–13. évfolyama számára

A) Kerettantervek a képzés első három évfolyama számára

Az első három évfolyam, az adott szakképesítés megszerzéséhez szükséges közismeretikepzést és szakmai elméleti és gyakorlati oktatást magában foglaló szakképzési évfolyam.

Célok, feladatok

A szakközépiskolai képzés különös hangsúlyt helyez arra, hogy a tanítási-tanulási folyamat megalapozza és továbbfejlessze a tanulók képességeit, motivációit az egész életen át tartó tanuláshoz; beépítse a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott tudásértelmezést, és ennek megfelelően az egész tanítási-tanulási folyamatot a szakmatanuláshoz nélkülözhetetlen kompetenciák fejlesztésének szolgálatába állítsa.

A szakközépiskola további célja, hogy az egyes integrált tartalmakat hordozó műveltségterületek segítségével érvényesítse a közismereti és szakmai tananyagok interdiszciplináris és problémaközpontú szemléletét és szervezését; valamint a tartalmak feldolgozása, elsajátítása során a köznevelési törvényben előírtaknak megfelelően érvényesüljön a Nemzeti alaptantervnek a tanulásról és a tanulászervezésről kialakított felfogása.

Az egyes műveltségterületek témakörei, témái a valóság problémáit és az azok felismeréséhez, megértéséhez, kezeléséhez szükséges tudásokat, képességeket is a mindennapi élet kontextusába helyezik, kiemelve ezzel a társadalmilag releváns, alkalmazható tudás fontosságát. A szakközépiskola első három évfolyamán a szakképesítés megszerzéséhez szükséges közismereti képzés, valamint szakmai elméleti és gyakorlati oktatás folyik; további két évfolyamon pedig érettségi vizsgára való felkészítő képzés. Utóbbi megteremti a középfokra alapozott szakképzés, a felsőfokú továbbtanulás, a munkaerőpiacon történő előnyösebb elhelyezkedés lehetőségét is.

Fejlesztési területek – nevelési célok

erkölcsi nevelés

A tanulóban kialakul a kötelességtudat, érti egyéni és közösségi (társadalmi) felelősségének jelentőségét. Felismeri, hogy az egyes törvények és társadalmi egyezségek általában azért érvényesek, mert saját magunk által választott etikai elvek követésén alapszanak. Megérti és belátja a normakövetés társadalmi jelentőségét és a normaszegés következményeit. Ismeri közösségi egyezségeket és normákat, képes egy-egy közösség etikai elveinek felismerésére és a különböző kultúrák etikai elveinek összevetésére. Képes bizonyos értékkonfliktusok felismerésére, ismeri eseteket, példákat ezek kezelésére.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

Megnevez és felismer magyar történelmi személyiségeket, feltalálókat, tudósokat, művészeket, sportolókat, tudatosan benne munkásságuk jelentősége. Ismeri a szakmája fejlődésével kapcsolatos fontosabb magyar találmányokat, szakmájában ismert kiemelkedő magyar személyiségeket. Tisztában van nemzeti ünnepeink jelentőségével, hagyományaival. Ismeri lakóhelye és iskolája környékének természeti és kulturális örökségét. Ismeri a nemzeti kultúrák jelentőségét, tiszteli a különböző népek és kultúrák hagyományait.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A tanuló érti az egyén felelősségét a közösség fenntartásában és a normakövetésben. Ismeri alapvető állampolgári jogait és kötelességeit. Ismeri a normaszegések társadalmi jelentőségét, belátja az antidemokratikus eljárások, a korrupció és a hatalmi visszaélések veszélyét. Gyakorolja jogait és kötelességeit környezetében, ismeri és tiszteli szűkebb közösségei tagjait, törekszik a helyi közösségekkel való jó együttműködésre. Ismeri a civilszervezetek működési formáit és lehetőségeit.

Önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztése

A tanulóban tudatosan, hogy számos olyan mindennapi élethelyzet van, ahol az ember személyisége alapvető befolyással bír céljai elérésére, társas kapcsolatai alakítására, feladatai elvégzésére. Tisztában van a társas kapcsolatok építésének lényegével és az emberi együttműködés lehetőségeivel. Tudja a különbséget tenni az ideális és a reális énkép között, és tisztában van azzal, hogyan befolyásolhatja a társas környezet az önmagunkról alkotott képet. Felismeri a normakövetés szerepét, fontosságát.

A családi életre nevelés

A tanuló jártas a munkaeszközök célszerű, gazdaságos használatában, kialakítja egyéni, eredményes munkamódszereit. Megismeri a háztartásban, közvetlen környezetében alkalmazott, felhasznált anyagokat (különös tekintettel az egészségkárosító anyagokra). Képes önálló életvitelét, önmaga ellátását megszervezni. Képes szükségletei tudatos megszerezésére,



rangsorolására, megismeri a takarékoság, takarékoskodás alapvető technikáit. Készül az örömteli, felelősségteljes párkapcsolatra, a családi életre. Ismeri a családtervezési módszerek alkalmazásának módját, ezek előnyeit és kockázatait, tud ezzel kapcsolatban információkat keresni és azokat döntéseiben felhasználni. Tud információkat szerezni a szexuális problémákkal kapcsolatban, ugyanakkor képes felismerni egyes információforrások veszélyeit. Tudja, hová fordulhat krízishelyzetekben. Képes tájékozódni a gyermekszülést és az örökbefogadást érintő kérdésekről. Érti a családnak a társadalomban betöltött szerepét. Érti a családtagok felelősségét a család egységének megtartásában, belátja a szerepek és feladatok megosztásának módjait, jelentőségét. A tanuló értelmezi a szülői és gyermeki felelősség fogalmát, tiszteli a különböző generációk tagjait.

#### A testi és lelki egészségre nevelés

A tanuló tudja, hogy környezetünk is hatással van testi és lelki egészségünkre, ezért igényéválik környezetének tisztán tartása, szépítése és a személyes higiéné. Tájékozott az e témakörben meglévő elemi lakossági szolgáltatásokról, azok használatáról. Ismeri a kultúra szerepét a lelki egészség megőrzésében. Tudatában van annak, hogy életvitelét számos mintaalapján, saját döntéseinek sorozataként alakítja ki, és hogy ez a folyamat hatással van testi és lelki egészségére. Ismeri az egészségre káros szenvedélybetegségek kialakulásához vezető élvezeti szerek használatának kockázatait, tudatosan tartózkodik ezektől. Ismeri a rizikófaktor fogalmát, képes értelmezni erre vonatkozó információkat. Tudja, milyen szakemberek segítenek testi és lelki egészségünk megőrzésében és helyreállításában. Tud a gyász szakaszairól és az ilyenkor alkalmazható segítő technikákról, ismeri a hospice szolgáltatás fogalmát. Képes értelmezni a gyógyszerekhez tartozó betegtájékoztatót. Ismeri az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés módját, képes tájékozódni a betegjogokról és az orvosválasztás lehetőségeiről. Tisztában van a védőoltások szerepével, tud példákat sorolni védőoltásokra.

#### Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A tanuló felismeri, ha szűkebb vagy tágabb környezetében egyes emberek vagy csoportok segítségre szorulnak. Az adott helyzethez és lehetőségeihez mértén kötelességének érzi a segítségnyújtást, és próbálja ebbe társait is bevonni. Egyes helyzetekben képes felelősséget vállalni másokért (társaiért, a környezetében élő rászorultakért), és vállalásaiért helyt is áll. Felismeri, hogy a beteg, sérült, fogyatékkal élő embereken egyes helyzetekben kötelessége segíteni. Tisztában van az önkéntesség értékével, jelentőségével, formáival.

#### Fenntarthatóság, környezettudatosság

A tanuló érti a fenntartható fejlődés jelentőségét. Belátja, hogyan vezetett az emberiség tevékenysége környezeti problémák kialakulásához, érti ezek kockázatát, és látja ezzel kapcsolatos felelősségét. Ismer egyes globális problémák és a lokális cselekvések, valamint az egyéni életvitel közötti összefüggéseket. Felelősség ébred benne azért, hogy saját életvitelével legyen tekintettel a fenntarthatóság kritériumaira. Képes a fenntarthatósággal kapcsolatban információkat keresni és értelmezni. Érti a nemzetközi összefogás jelentőségét a fenntarthatósággal kapcsolatban.

#### Pályaorientáció

A tanuló tisztában van azzal, milyen személyes tulajdonságokkal, ismeretekkel, gyakorlatokkal és képességekkel rendelkezik. Érti, hogy ezek közül melyek piacképesek, és melyek állnak kapcsolatban az általa kitűzött céllal, illetve hogy a munkáltató érdeklődését melyek keltik fel igazán. Megfelelő ismeretekkel rendelkezik tervezett szakmájával kapcsolatban, munkaerőpiaci lehetőségeiről, munkavállalói szerepéről. Rendelkezik ismeretekkel, és tapasztalatot szerez a

felkészült álláskereső. Képes önéletrajzot készíteni, vagyis képes írásban összegezni céljait, képességeit, végzettségét, felkészültségét és mindazt, amit az alkalmazónak egy konkrét állással kapcsolatban nyújtani tud.

#### Gazdasági és pénzügyi nevelés

A tanuló törekszik arra, hogy a fejlődési, megélhetési, biztonsági, önérvényesítési, társas szükségleteit minél magasabb szinten, tartalmasabb életvitelben elégítse ki. Érzékeli az anyagi és a kapcsolati tőke értékét és szerepét a társadalomban. Képes információkat keresni és értelmezni különböző egyéni pénzügyi döntésekkel (pl. befektetések, hitelek) kapcsolatban. Kellő ismerettel rendelkezik ahhoz, hogy számlát nyisson, és azt használja.

#### Médiatudatosságra nevelés

A tanuló tudatosan választ a tanulását, művelődését és szórakozását segítő médiumok között. Képes a média által alkalmazott figyelemfelkeltő eszközöket, képi és hangzó kifejezőeszközöket értelmezni, médiatartalmakat használni, megfelelő kommunikációs stratégiával rendelkezik a nem kívánatos tartalmak elhárítására.

#### A tanulás tanítása

A tanuló megismer olyan alapvető tanulást segítő technikákat, amelyek segítségével hatékonyabbá teszi az önálló felkészülését, pl. a tanuláshoz szükséges külső (rend, fény, csend) és belső (munkakedv, jutalom, kíváncsiság, elérendő cél) feltételeket. Tud a tanult témák kapcsán tájékozódni a könyvtárban (pl. egyszerűbb kézikönyvekben) és a világhálón. Ismer tudásmegosztó és tudásépítő platformokat. Képes gondolatait, megállapításait kifejezni, nyelviileg szabatosan indokolni. Megismeri saját tanulási stílusát, ezzel hatékonyabb információfeldolgozásra képes, tudatában van, mely területeket kell fejlesztenie. Elegendő önismerettel, önértékeléssel, önbizalommal rendelkezik ahhoz, hogy megfelelő teljesítményt nyújtson, de tisztában van vele, hogy ehhez megfelelő fizikai állapotban kell lennie. Ismer olyan módszereket, amelyekkel ezt megteremtheti.

Kulcskompetenciák, kompetenciafejlesztés

#### Anyanyelvi kommunikáció

A tanuló hétköznapi kommunikációs helyzetekben alkalmazza a különféle beszédműfajok kommunikációs technikáit. Beszélgetés, vita során képes mások álláspontjának értelmezésére, saját véleménye megosztására, megvédésére vagy korrekciójára. Önállóan olvas és megért nyomtatott és elektronikus formájú irodalmi, ismeretterjesztő szövegeket. Szabatosan használja a választott szakmacsoport tanult szakszókincsét. Kritikus módon vesz részt az infokommunikációs társadalom műfajainak megfelelő információszerzésben és információátadásban. Képes szövegalkotásra a társadalmi (közösségi) élet legfontosabb területein a papíralapú és az elektronikus műfajokban. Törekszik a normakövető helyesírásra, képes az önálló kézikönyvhasználatra. Képes egyes nem verbális természetű információk verbális leírására, értelmezésére.

#### Idegen nyelvi kommunikáció

Megérti és használja a gyakoribb mindennapi kifejezéseket és a nagyon alapvető fordulatokat, amelyek célja a mindennapi szükségletek konkrét kielégítése. Képes egyszerű interakcióra, ha a másik személy lassan, világosan beszél és segítőkész.

### Matematikai kompetencia

A tanuló képes matematikai problémák megoldása során és mindennapi helyzetekben egyszerű modellek alkotására, illetve használatára. Felismer egyszerű ok-okozati összefüggéseket, logikai kapcsolatokat, és törekszik ezek pontos megfogalmazására. Gyakorlott a mindennapi életben használt mennyiségek becslésében, a mennyiségek összehasonlításában. Képes következtetésre épülő problémamegoldás során egyszerű algoritmusok kialakítására, követésére. Képesse válik konkrét tapasztalatok alapján az általánosításra, matematikai problémák megvitatása esetén is érvek, cáfolatok megfogalmazására, egyes állításainak bizonyítására.

### Természettudományos és technikai kompetencia

A tanuló ismereteinek segítségével, a megfelelő módszerek felhasználásával képes leírni és magyarázni a természet egyszerűbb jelenségeit és folyamatait. A technikai fejlődés fontosságának felismerése mellett belátja az alkalmazott technikák és technológiák előnyeit, korlátait és kockázatait. Képes mozgósítani és alkalmazni természettudományos és műszaki műveltségét a tanulásban, a választott szakma elsajátítása során és a hétköznapi életben felmerülő problémák megoldásában. Belátja a fenntarthatóságot középpontba állító környezeti szemlélet fontosságát, képes és akar cselekedni ennek megvalósulása érdekében.

### Digitális kompetencia

A tanuló képes a számítógép használatára, lehetőségeinek önálló alkalmazására a tanulásban és a mindennapi életben, nyitott és motivált az IKT nyújtotta lehetőségek kihasználásában. Gyakorlattan kapcsolódik be az információmegosztásba, képes részt venni az érdeklődési körének, választott szakterületének megfelelő együttműködő hálózatokban. Felismeri és ki is használja az IKT nyújtotta lehetőségeket a feladatok, problémák megoldásában saját szakterületén. A tanulóban kialakul az IKT alkalmazásának megfelelő helyes magatartás, elfogadja a kommunikáció és az információfelhasználás etikai elveit. Felismeri az IKT interaktív használatából adódó veszélyeket, tudatosan törekszik ezek mérséklésére.

### Szociális és állampolgári kompetencia

A tanuló nyitott más kultúrák, más népek hagyományainak, szokásainak megismerésére, megérti és elfogadja a kulturális sokszínűséget. Ismeri és helyesen használja az állampolgársághoz kapcsolódó alapvető fogalmakat. Képes együttműködni a társaival az iskolai és az iskolán kívüli életben egyaránt, vállal feladatokat különböző, általa választott közösségekben. Képes társai számára segítséget nyújtani ismert élethelyzetekben felbukkanó problémák megoldásában. Megérti és elfogadja, hogy a közösség tagjai felelősek egymásért, ennek figyelmen kívül hagyása pedig akár súlyos következményekkel is járhat. Képes megfogalmazni véleményét a közösséget érintő kérdésekben, meghallgatja és képes elfogadnimások érvelését. A magyar és az európai kultúra, illetve hagyományok megismerésével kialakul a tanulóban az országhoz, a nemzethez, az EU-hoz és általában az Európához való tartozás tudata.

### Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia

A tanuló képes csoportos munkavégzésben részt venni, továbbá a közös feladatok, az iskolai élethez kapcsolódó problémák megoldása során a munka megtervezésére. Képes együttműködni társaival, igényli és képes a feladatmegoldást segítő információk megosztására. Vannak elképzelései az egyén társadalmi gazdasági feladataival, boldogulásával kapcsolatban. Nyitott a gazdaság működéséhez, az egyén gazdasági szerepéhez (pl. vállalkozás) kapcsolódó témák iránt, egyre realisabb elképzelései vannak saját jövőjét illetően. Érdeklődik a választott

szakterületéhez kapcsolódó gazdasági kérdések iránt, és képes ezzel kapcsolatos elképzeléseket megfogalmazni. Nyitott és érdeklődő a mindennapi életét és választott szakterületét érintő pénzügyi és jogi kérdések iránt. Mind realisabban méri fel tevékenysége kockázatait, adott esetben képes ezek vállalására.

#### Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség

A tanuló felismeri, hogy a művészetek érzelmi, gondolati, erkölcsi, esztétikai élmények, a tapasztalatszerzés forrásai. Nyitott műalkotások befogadására, képes a koncertélmények, színházi előadások, filmek és képzőművészeti események irányítással történő feldolgozására. Képes makettek, modellek konstruálására, belső terek különböző funkciókra történő önálló átrendezésére. Hajlandó kísérletezni új technikákkal, módszerekkel és anyagokkal.

#### A hatékony, önálló tanulás

A tanuló rendelkezik a hatékony tanuláshoz szükséges alapvető készségekkel, azaz tud írni, olvasni, számolni, továbbá nem idegenek számára az IKT-eszközök. A tanuló képes kitartóan tanulni, a figyelmét összpontosítani, törekszik arra, hogy saját tanulását megszervezze. Képes a figyelem és a motiváció folyamatos fenntartására, elég magabiztos az önálló tanuláshoz. A tanulás iránti attitűdje pozitív. Egyre gyakorlottabb abban, hogy felismerje készségeinek erős és gyenge pontjait, és hogy saját munkáját tárgyilagosan értékelje. Képes arra, hogy szükség esetén tanácsot, információt, támogatást kérjen.

#### Egységesség és differenciálás

A nevelési-oktatási folyamat egyszerre egységes és differenciált: megvalósítja az egyéni sajátosságokra tekintettel levő differenciálást és az egyéni sajátosságok ismeretében az egységes oktatást.

Az egyéni különbségek figyelembevételének fontos területe a tehetséggondozás, amelynek feladata, hogy felismerje a kiemelkedő közismereti vagy szakmai teljesítményre képestanulókat, segítse őket, hogy képességeiknek megfelelő szintű eredményeket érjenek el szakmájuk gyakorlása közben, és alkotó egyénekké váljanak. A tanuló csak akkor képes erre, ha lehetőséget és bátorítást kap. A megfelelő oktatási módszerek, munka- és tanulásszervezési formák serkenthetik az egyéni különbségek kibontakozását. Az egyéni fejlesztési programok, a differenciálás különböző lehetőségei során a közismereti és szakmai tárgyakat tanító pedagógusok megfelelő feladatokkal fejlesztik a tehetséges tanulókat, figyelik fejlődésüket, és az adott szakasznak megfelelő kihívások elé állítják őket.

A differenciált – egyéni és csoportos – eljárások biztosítják az egyes területeken alulteljesítő tanulók felzárkóztatását, a lemaradás egyéni okainak felderítésén alapuló csökkentését, megszüntetését.

Az egyénre szabott fejlesztési eljárások a tanuló szükségleteinek, képességeinek, teljesítményének megfelelően – mind a tehetséggondozás, mind a felzárkóztatás keretében – eredményezhetik más tanulási utak kijelölését is (pl. szakközépiskola, HÍD programok).

A sajátos nevelési igényű tanulók eredményes szocializációját, iskolai pályafutását elősegítheti nem sajátos nevelési igényű tanulókkal lehetőség szerint együtt történő – integrált – oktatásuk. Esetükben a tartalmi szabályozás és a gyermeki sajátosságok összhangja ugyanolyan fontos, mint más gyermekeknél. Iskolai nevelés-oktatásuknak alapvető célja a felnőtt élet sikerességét megalapozó kulcskompetenciák fejlesztése, az egész életen át tartó tanulásra és a munkába állásra való felkészítés.

A sajátos nevelési igényű tanulók nevelés-oktatása során a Nat-ban meghatározott és a kerettantervben részletezett kiemelt fejlesztési feladatok megvalósítása javarészt lehetséges, de mindenkor figyelembe kell venni az Irányelv fogyatékosági kategóriákra vonatkozó

ajánlásait. Ezért a fejlesztés a számukra megfelelő tartalmak közvetítése során valósul meg, és segíti a minél teljesebb önállóság elérését. A fejlesztési követelmények igazodnak a fejlődés egyéni üteméhez. A tartalmak kijelölésekor lehetőség van egyes területek módosítására, elhagyására vagy egyszerűsítésére, illetve új területek bevonására, továbbá a fejlesztés a szokásosnál nagyobb mértékű időbeli kiterjesztésére.

A sajátos nevelési igényű tanulók együtt nevelésében, oktatásában, fejlesztésében részt vevő pedagógus megközelítése az elfogadás, tolerancia, empátia és az együtt neveléshez szükséges kompetenciák megléte. A pedagógus a differenciálás során figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak – egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző – módosulásait. Szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, ennek alapján egyéni haladási ütemet biztosít. A differenciált nevelés, oktatás céljából individuális módszereket, technikákat alkalmaz; egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres. Együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba. A sajátos nevelési igényű tanulók számára szükséges többlétszolgáltatásokhoz tartozik a speciális tankönyvekhez és tanulási segédletekhez, továbbá a speciális gyógyászati, valamint tanulást, életvitelt segítő eszközökhöz való hozzáférés.

A fentiekre vonatkozó konkrét javaslatokat minden fogyatékosági területre A sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve

{[https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020\\_nat/iranyelvek\\_alapprogramok](https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat/iranyelvek_alapprogramok)}

határozza meg. Az Irányelv egyaránt vonatkozik a sajátos nevelési igényű tanulóknak a nemsajátos nevelési igényű tanulókkal együtt (integráltan) és a tőlük elkülönítetten (gyógypedagógiai intézményekben) történő nevelésére, oktatására.

A közismereti képzés heti óraszámai A

közismereti és szakmai órák aránya

Területek		9. évfolyam	10. évfolyam	11. évfolyam
Közismeret	Kötött órák	15 óra	9 óra	6 óra
	Szabadon felhasználható órakeret	3 óra	2 óra	3,5 óra
	Összesen	18 óra	11 óra	9,5 óra
Szakmai elmélet és gyakorlat	Kötött órák	14,5 óra	23 óra	23 óra
	Szabadon felhasználható órakeret	2,5 óra	2 óra	2,5 óra
	Összesen	17 óra	25 óra	25,5 óra
Heti összes óraszám		35 óra	36 óra	35 óra

A közismereti órák eloszlása

Tantárgyak	9. évfolyam	10. évfolyam	11. évfolyam
Kommunikáció – magyar nyelv és irodalom	2 óra	1 óra	+ 1 óra
Idegen nyelv	2 óra	2 óra	2 óra
Matematika	2 óra + 1	1 óra + 1	+ 1 óra
Társadalomismeret	2 óra	1 óra	
Természetismeret	3 óra + 1,5	–	–
Testnevelés*	5 óra	5 óra	5 óra***

Osztályközösség- építő Program	1 óra	1 óra	1 óra
Szabad órakeret Hitoktatás	1 óra	1 óra	2 óra
Összesen:	18 + 2,5 óra	11 + 2 óra	9,5 + 2,5 óra

\* Az Nkt. értelmében az iskoláknak az adott osztályokban csak azokon a tanítási napokon kell megszervezniük a mindennapos oktatást (legalább napi egy testnevelésóra keretében), amelyeken közismereti vagy szakmai elméleti oktatás is folyik. Ha ennek eredményeként a heti öt testnevelésóra nem teljesíthető, a fennmaradó órák a szabad órakeret részévé válnak, így annak felhasználásáról az intézmények dönthetnek.

\*\* A szabad órakeret felhasználásáról az iskola dönt, így például az informatika oktatását is beemelheti a helyi tantervébe (ehhez a kerettanterv külön informatika tantárgyi kerettantervet is ajánl).

\*\*\* A szakközépiskola 11. évfolyamán a szakgimnázium számára készült testnevelés és sport kerettanterv 11–12. évfolyamának tartalmából lehet választani a rendelkezésre álló óraszámoknak megfelelően. (Ez nem érvényes a háromórásra tervezett testnevelés és sport kerettantervre, amely már csak három évfolyamra [9–11.] készült.)

### KERESKEDŐ ÉS WEBÁRUHÁZI TECHNIKUS

A tantárgy megnevezése	A gyakorlati óraszám minimális aránya(%) a PTT szerint	1/9		2/10		3/11		4/12		5/13		A képzés összes órászáma	A gyakorlati óraszám aránya a képzés összes órázához viszonyítva
		elmélet	gyakorlat	elmélet	gyakorlat	elmélet	gyakorlat	elmélet	gyakorlat	elmélet	gyakorlat		
Munkavállalói ismeretek	0	0,5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	18	0%
Munkavállalói idegen nyelv	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	62	0%
Gazdasági ismeretek	0	3	0	3	0	0	0	0	0	0	0	216	0%
Vállalkozások működtetése	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	72	0%
Kommunikáció	0	1	0	2	0	0	0	0	0	0	0	108	0%
Digitális alkalmazások	0	2,5	0	2	0	0	0	0	0	0	0	162	0%
Kereskedelem alapjai	60	0	0	0	0	1	2	1,5	3,5	1	1	350	65%
Termékismeret	70	0	0	0	0	1	3	0,5	1,5	0,5	0,5	247	72%
Vállalkozási ismeretek	40	0	0	0	0	0	0	0	0	2,5	1,5	124	38%
Kereskedelmi gazdaságtan	30	0	0	0	0	2	1	2	1	1,5	0,5	278	31%

<b>Digitalizáció</b>	0	0	0	0	0	1,5	0	1,5	0	1	0	139	0%
<b>Webáruház z működteté se</b>	50	0	0	0	0	0	0	0	0	3	3	186	50%
<b>Jogi Ismeretek</b>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	31	0%

BAPTISTA OKTATÁS



<b>Marketing alapjai</b>	40	0	0	0	0	1,5	1	1,5	1	0	0	180	40%
<b>Marketing kommunikáció</b>	50	0	0	0	0	0	0	0	0	1	4	155	80%
<b>Összes szakmai óra:</b>		<b>7</b>	<b>0</b>	<b>9</b>	<b>0</b>	<b>7</b>	<b>7</b>	<b>7</b>	<b>7</b>	<b>13,5</b>	<b>10,5</b>	<b>2328</b>	

BAPTISTA OKTATÁSI

## 5.2 Szakképzőiskolai képzések

### KÉPZÉSI ÉS KIMENETI KÖVETELMÉNYEK GÉPI ÉS CNC FORGÁCSOLÓ SZAKMA

(2020/21-es tanévtől felmenő rendszerben)

A tantárgy megnevezése	A gyakorlati óraszám minimális aránya (%) a PTT szerint	1/9		2/10		3/11		A képzés összes óraszám	A gyakorlati óraszám aránya a képzés összes óraszámához viszonyítva
		elmélet	gyakorlat	elmélet	gyakorlat	elmélet	gyakorlat		
Munkavállalói ismeretek	0	0,5	0	0	0	0	0	18	0%
Munkavállalói idegen nyelv	0	0	0	0	0	2	0	62	0%

<b>Villamos alapismertek</b>	50	4	4	0	0	0	0	288	50%
<b>Gépészeti alapismertek</b>	50	3,5	4	5	0	0	0	450	60%
<b>Gyártás - előkészítés</b>	30	0	0	0	2	0	0	72	50%
<b>Forgácsoló megmunkálások</b>	70	0	0	0	16	2	9	917	93%
<b>Minőségellenőrzés</b>	70	0	0	0	2	0	0	72	100%
<b>CNC gépkezelés és -forgácsolás</b>	80	0	0	0	0	0	8,5	263,5	100%
<b>CNC programozás alapjai</b>	20	0	0	0	0	0	3,5	98	100%
<b>Összes szakmai óra:</b>		<b>8</b>	<b>8</b>	<b>5</b>	<b>20</b>	<b>4</b>	<b>21</b>	<b>2240,5</b>	

## 1. A szakma alapadatai

- 1.1 Az ágazat megnevezése: Gépészet
- 1.2 A szakma megnevezése: Gépi és CNC forgácsoló
- 1.3 A szakma azonosító száma: 4 0715 10 07
- 1.4 A szakma szakmairányai: -
- 1.5 A szakma Európai Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 4
- 1.6 A szakma Magyar Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 4
- 1.7 Ágazati alapoktatás megnevezése: Műszaki ágazati alapoktatás
- 1.8 Kapcsolódó részszakmák megnevezése: -
- 1.9 Egybefüggő szakmai gyakorlat időtartama: Szakképző iskolai oktatásban: 140óra, Technikumi oktatásban: -, Érettségire épülő oktatásban: 160 óra

(2020/21-es tanévtől felmenő rendszerben)

BAPTISTA OKTATÁS

A tantárgy megnevezése	A gyakorlati óraszám minimális aránya (%) a PPT szerint	1/9.		2/10.		3/11.		A képzés összes óraszám	A gyakorlati óraszám aránya a képzés összes óraszámához viszonyítva
		elmélet	gyakorlat	elmélet	gyakorlat	elmélet	gyakorlat		
Munkavállalói ismeretek	0	0,5						18	0%
Munkavállalói idegen nyelv	0					2		62	0%
Élelmiszerismeret	0	2						72	0%
Műszaki alapismeretek	0	1						36	0%
Élelmiszervizsgálat	100		2					72	100%
Alapozó gyakorlatok	100		4					144	100%
Munkavédelem és higiénia	50	0,5	0,5					36	50%
Ágazati specializáció	100		5,5					198	100%
Sütőipari ismeretek	10			2,5	0	2,5	1,5	214	24%
Szakmai gépek	10			1	0	1,5	1,5	129	38%
Sütőipari termékek készítése	100				15		13	943	100%
Minőség-ellenőrzés és minőségbí	20			2	0,5			90	33%
Gazdasági és vállalkozási ismerete	0			3		2		170	0%
Portfóliókészítés	0			1		1		67	0%
<b>Összes szakmai óra:</b>		<b>4</b>	<b>12</b>	<b>9,5</b>	<b>15,5</b>	<b>9</b>	<b>16</b>	<b>2251</b>	

## 1. A szakma alapadatai

1.1 Az ágazat megnevezése: Élelmiszeripar

1.2 A szakma megnevezése: Pék

1.3 A szakma azonosító száma: 4 0721 05 11

1.4 A szakma szakmairányai: -

1.5 A szakma Európai Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 4

1.6 A szakma Magyar Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 4

1.1 Ágazati alapoktatás megnevezése: Élelmiszeripar ágazati alapoktatás

1.2 Kapcsolódó részzakmák megnevezése: Sütőipari és gyorspékési munkás

1.3 Egybefüggő szakmai gyakorlat időtartama: Szakképző iskolai oktatásban: 140 óra, Technikumi oktatásban: -, Érettségire épülő oktatásban: 160 óra

Ipári gépész

A tantárgy megnevezése	A gyakorlati óraszám minimális aránya	1/9		2/10		3/11		A képzés és összes óraszám	A gyakorlati óraszám aránya a képzés összes óraszám
		elmélet	gyakorlat	elmélet	gyakorlat	elmélet	gyakorlat		

	(%) a PTT szerint								ához viszonyítva
Munkavállalói ismeretek	0	0,5	0	0	0	0	0	18	0%
Munkavállalói idegen nyelv	0	0	0	0	0	2	0	62	0%
Villamos alapismeretek	50	4	4	0	0	0	0	288	50%
Gépészeti alapismeretek	50	3,5	4	0	0	0	0	270	50%
Anyagismeret	0	0	0	2	0	0	0	72	0%
Gépészeti ismeretek	0	0	0	3	0	0	0	108	0%
Műszaki rajz	0	0	0	2	0	0	0	72	0%
Mérés és anyagvizsgálat	50	0	0	0	2	0	0	72	50%
Gépészeti gyakorlatok	100	0	0	0	3	0	0	108	100%
CAD-rajzolás	0	0	0	0	0	2	0	62	0%
Gépelemek	0	0	0	2,5	0	2,5	0	180	0%
Szerelési gyakorlat	100	0	0	0	8	0	7	505	100%
Fémmegmunkálások	0	0	0	2,5	0	6,5	0	291,5	0%
Üzembehelyezés gyakorlata	100	0	0	0	0	0	7	217	100%
<b>Összes szakmai óra:</b>		<b>8</b>	<b>8</b>	<b>12</b>	<b>13</b>	<b>11</b>	<b>14</b>	<b>2173</b>	

#### A szakma alapadatai

1. 1.1 Az ágazat megnevezése: Gépészet
2. 1.2 A szakma megnevezése: Ipari gépész
3. 1.3 A szakma azonosító száma: 4 0715 10 09
4. 1.4 A szakma szakmairányai: Ipar, Vegyipar
5. 1.5 A szakma Európai Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 4
6. 1.6 A szakma Magyar Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 4
7. 1.7 Ágazati alapoktatás megnevezése: Műszaki ágazati alapoktatás
8. 1.8 Kapcsolódó részsakmák megnevezése: -

9. 1.9 Egybefüggő szakmai gyakorlat időtartama: Szakképző iskolai oktatásban: 140 óra, Technikumi oktatásban: -, Érettségire épülő oktatásban: 160 óra

BAPTISTA OKTATÁS

# Hegesztő

4 0715 10 08 HEGESZTŐ

A tantárgy megnevezése	A gyakorlati óraszám minimálisaránya (%) a PPT szerint	1/9.		2/10.		3/11.		A képzés összes órája	A gyakorlati óraszám aránya a képzés összes órázához viszonyítva
		elmélet	gyakorlat	elmélet	gyakorlat	elmélet	gyakorlat		
Munkavállalói ismeretek	0	0,5	0	0	0	0	0	18	0%
Munkavállalói idegen nyelv	0	0	0	0	0	2	0	62	0%
Villamos alapismeretek	50	4	4	0	0	0	0	288	50%
Gépészeti alapismeretek	50	3,5	4	0	0	0	0	270	53%
Műszaki dokumentáció	0	0	0	3	0	0	0	108	0%
Gépészeti alpmérések	50	0	0	1,5	1,5	0	0	108	50%
Anyagismeret, anyagvizsgálat	50	0	0	1,5	1,5	0	0	108	50%
Hegesztés alapismeretei	50	0	0	3	3	0	0	216	50%
Fogyó elektródás ívhegesztés bevont elektróddal (kézi ívhegesztés)	80	0	0	1	4	0,5	1,5	242	79%
Gázhegesztés	80	0	0	1	4	1	3,5	319,5	79%
Fogyó elektródás védőgáz (MIG/MAG) ívhegesztés	80	0	0	0	0	1,5	6	232,5	80%
Voltáramelektródás semleges védőgáz ívhegesztés (TIG)	80	0	0	0	0	1,5	6	232,5	80%
Egyéb hegesztési eljárások	0	0	0	0	0	1	0	31	0%
A hegesztett kötések minőségi követelményei	80	0	0	0	0	0	0,5	15,5	100%
<b>Összes szakmai óra:</b>		<b>8</b>	<b>8</b>	<b>11</b>	<b>14</b>	<b>7,5</b>	<b>17,5</b>	<b>2251</b>	

## 1. A szakma alapadatai

1. 1.1 Az ágazat megnevezése: Gépészet
2. 1.2 A szakma megnevezése: Hegesztő
3. 1.3 A szakma azonosító száma: 4 0715 10 08
4. 1.4 A szakma szakmairányai: -
5. 1.5 A szakma Európai Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 4
6. 1.6 A szakma Magyar Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 4
7. 1.7 Ágazati alapoktatás megnevezése: Műszaki ágazati alapoktatás
8. 1.8 Kapcsolódó részszakmák megnevezése: Fémipari gyártás előkészítő
9. 1.9 Egybefüggő szakmai gyakorlat időtartama: Szakképző iskolai oktatásban: 140 óra, Technikumi oktatásban: -, Érettségire épülő oktatásban: 160 óra

## Gépjármű-mechatronikai technikus

A tantárgy megnevezése	A gyakorlati óraszám minimálisaránya (%) a PPT szerint	1/9		2/10		3/11		4/12		5/13		A képzés összes órája	A gyakorlati óraszám aránya a képzés összes órázához viszonyítva
		elmélet	gyakorlat	elmélet	gyakorlat	elmélet	gyakorlat	elmélet	gyakorlat	elmélet	gyakorlat		



<b>Munkav állalói</b>	0	0	0	0, 5	0	0	0	0	0	0	0	18	0%
---------------------------	---	---	---	---------	---	---	---	---	---	---	---	----	----

BAPTISTA OKTATÁS

ismeretek														
Munkavállalói idegen nyelv	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	62	0%	
Villamos alapismeretek	50	1,5	1,5	2,5	2,5	0	0	0	0	0	0	288	50%	
Gépészeti alapismeretek	50	2	2	1,5	2	0	0	0	0	0	0	270	50%	
Mechanika-gépelemek	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	72	0%	
Technológia	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	36	0%	
Elektrotechnika	50	0	0	0	0	1,5	1,5	1,5	1,5	0	0	216	50%	
Motorkerékpárszerkeztan	50	0	0	0	0	2	3,5	2	5,5	0	0	468	85%	
Motorkerékpár-villamoság és-elektronika	50	0	0	0	0	0,5	1	1	2,5	0	0	180	70%	
Versenymotor technika	100	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	124	100%	
Versenymotor elektronika	100	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	93	100%	
Motorkerékpár diagnosztika	50	0	0	0	0	0	0	0	0	3	5,5	263	71%	

<b>Motorképesség karbantartása</b>	50	0	0	0	0	0	0	0	0	1,5	5	202	77%
<b>Összes szakmai óra:</b>		3,5	3,5	4,5	4,5	8	6	4,5	9,5	6,5	17,5	2292	

BAPTISTA OKTATÁS

## I A szakma alapadatai

1. I.1 Az ágazat megnevezése: Specializált gép- és járműgyártás
2. I.2 A szakma megnevezése: Gépjárműmechanikai technikus
3. I.3 A szakma azonosító száma: 5 0716 19 04
4. I.4 A szakma szakmairányai: Gyártás, Motorkerékpár- és versenymotor szerelés, Szerviz
5. I.5 A szakma Európai Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 5
6. I.6 A szakma Magyar Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 5
7. I.7 Ágazati alapoktatás megnevezése: Műszaki ágazati alapoktatás
8. I.8 Kapcsolódó részsakmák megnevezése: -
9. I.9 Egybefüggő szakmai gyakorlat időtartama: Szakképző iskolai oktatásban: -, Technikumi oktatásban: 225 óra, Érettségire épülő oktatásban: 160 óra

### **Az egészségfejlesztési programot**

Az egészségnevelés átfogó célja, hogy elősegítse a tanulók egészségfejlesztési attitűdjének, magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék minden tagja képes legyen arra, hogy folyamatosan nyomon kövesse saját egészségi állapotát, érzékelje a belső és külső környezeti tényezők megváltozásából fakadó, az egészségi állapotot érintő hatásokat és ez által képessé váljon az egészség megőrzésére, illetve a veszélyeztető hatások csökkentésére.

Az iskolára nagy feladat és felelősség hárul a felnövekvő nemzedékek egészséges életmódra nevelésében. Minden tevékenységével szolgálnia kell a tanulók egészséges testi, lelki és szociális fejlődését. Személyi és tárgyi környezetével az iskolának segítenie kell azoknak a pozitív beállítódásoknak, magatartásoknak és szokásoknak a kialakulását, amelyek a gyerekek, a fiatalok egészségi állapotát javítják.

Az egészségfejlesztés az a folyamat, amely lehetőséget teremt, és képessé teszi az embereket arra, hogy egyre fokozódó kontrollt szerezzenek saját egészségi állapotuk felett, és ez által képessé váljanak annak javítására, alakítására. Az egészséget tehát, mint a mindennapi élet erőforrását, nem pedig mint életcélként kell értelmezni.

#### **Az egészségfejlesztés sarokpontjai a következők:**

az egész lakosságra irányul, és az együttműködésre épít

az okok feltárására és a feltételek megteremtésére irányul a társadalom különböző szereplőivel való együttműködésben

az egyén autonómiája érvényesül az egészséget befolyásoló döntésben és aktivitásban.

Az egészséges életmódra nevelés nem csak a betegségek megelőzésének módjára tanít, hanem az egészséges állapot örömteli megélésére és a harmonikus élet értékévé váló tiszteletére is nevel.

A Köznevelési törvény szerint (128. § (1)) a teljes körű egészségfejlesztés célja, hogy a nevelési- oktatási intézményben eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, a nevelési- oktatási intézmény mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.

A teljes körű egészségfejlesztés olyan folyamat, amelynek eredményeképpen a pedagógusok nevelési-oktatási intézményben végzett tevékenységet, a helyi pedagógiai programot ésszerűzeti működést, a gyermek, a tanuló és a szülő részvételét a nevelési-oktatási intézményéletében úgy befolyásolják, hogy az a gyermek, a tanuló egészségi állapotának kedvező irányváltozását idézze elő.

A mindennapos működésében kiemelt figyelmet kell fordítani a gyermek, a tanuló egészséghez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra, amelyek különösen

- a. az egészséges táplálkozás,
- b. a mindennapos testnevelés, testmozgás,
- c. a testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése,
- d. a bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése,
- e. a baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás,
- f. a személyi higiéné területére terjednek ki.

A teljes körű egészségfejlesztés figyelembe veszi a gyermekek, tanulók biológiai, társadalmi, életkori sajátosságait, és beilleszthető az átfogó prevenció programokba.

Célunk olyan egészségfejlesztő program kidolgozása, amelynek eredményeként a tanulóknál erősödjenek a személyiségfejlesztő hatások, csökkenjenek az ártótényezők, és, hogy az iskolabefejezésekor a diákok saját életükre alkalmazni tudják az elsajátítottakat.

Képesek legyenek figyelemmel kísérni: viselkedésüket, az életvezetésük helyes alakítását, az egészségkárosító magatartásformák elkerülését, a betegségeket a korai szűrésekben való részvétel révén megelőzni, tudjanak sajátos étrendet, mozgásprogramot kialakítani egészségük megőrzése érdekében, erősítsék a társas-kommunikációs készségeik fejlesztését és a konfliktuskezelési magatartásformák fejlesztését.

### **Általános céljaink a következők:**

1. Minden rendelkezésre álló eszközzel elősegíteni a tanulók, a tantestület egészségének védelmét, az egészség fejlesztését és az eredményes tanulást.
2. Együttműködést alakítunk ki az egészségügyi és gyermekvédelmi szakemberekkel, szülőkkel, diákokkal annak érdekében, hogy az iskola egészséges környezet legyen.
3. Kiemelt jelentőséget tulajdonítunk az egészséges étkezésnek, a testedzésnek, a szabadidőhelyes eltöltésének.
4. Teret adunk a lelki egészségfejlesztést és tanácsadást biztosító programoknak.
5. Olyan nevelési-oktatási gyakorlatot folytatunk, amely tekintetbe veszi a tanulók és a pedagógusok jól-létét és méltóságát.
6. Az egészség megőrzésére törekszünk a tanulók, családjaik és az iskola dolgozóinak körében.

Az egészségi állapotot szakemberek szerint négy alapvető tényező határozza meg:

- a) genetikai tényezők,
- b) környezeti tényezők,
- c) életmód,

- d) az egészségügyi ellátó rendszer működése.
- e) Az iskola a fentiek közül érdemi hatást az iskola-egészségügyi ellátás minőségére és azéletmódra, vagyis a két utóbbira tud gyakorolni.

Az egészségfejlesztés magába foglalja a korszerű egészségnevelés, az elsődleges prevenció, a mentálhigiéne, az öngondoskodás feladatait, módszereit. Valójában az egészségfejlesztés az a folyamat, amely képessé teszi a gyerekeket és felnőtteket az egészséget meghatározó tényezők felügyeletére és ezáltal, egészségük javítására.

Egészségfejlesztési célunk iskolánkban: testi, pszichikai, szellemi szempontból egészséges fiatalok nevelése,

### **Módszereink:**

#### 8. Higiénikus, egészséges életvitel

Az ember legfontosabb biológiai, pszichológiai, szociálpszichológiai jellemzőinek megismertetése (biológia órák).

Emberismeret, empátia, alkalmazkodó készség (osztályfőnöki órák).Egyén és közösség (osztályfőnöki órák).

Kulturált viselkedés (osztályfőnöki órák).

#### 9. Betegségek elkerülése, egészség megóvása

Testi és személyi higiénia, tisztálkodás, öltözködés (osztályfőnöki és természetismeret,biológia órán)

Személyi higiénia, öltözködés (osztályfőnöki órák)

Közlekedés kultúra és biztonság (osztályfőnöki órák)

Étrend (osztályfőnöki órák)

Baleset-megelőzés, elsősegély-nyújtási ismeretek Testnevelési, tömegsport rendezvényeken való részvétel

Bőrgyógyász és kozmetikus meghívása a tanszalonba, ill. a Csuha-hétre

#### 10. Lelki egészség megóvása, krízis prevenció

önismeret, mely vonatkozik a fiatalok szociális egészségi és érzelmi állapotára, magatartásbeli hiányosságokra,

stresszt oldó technikák: sikeres emberek életútjának bemutatása (művészek, tudósok),emberismeret, empátia egyéni képességek és célok összhangja (osztályfőnöki órán)

#### 11. Függőséghez vezető motívumok feltárása, egészségkárosító szokások megelőzése

egészségkárosító élvezeti szerek,

serkentők, nyugtatók drogok,

szervedélybetegségek,

függőséghez vezető okok feltárása, tudatosítása.

#### 12. A családi életre, szülővé nevelés témakörei

barátság, partnerkapcsolatok, a

család funkciója, jelentősége,

érzések – érzelmek – értékek,  
családtervezés,  
terhesség, szülés, csecsemőgondozás,  
AIDS és más szexuális úton terjedő betegségek,  
szülői felelősség – konfliktusok feloldása,  
családalapítás, családjogi törvény,  
betegbiztosítás, egészségügyi szolgáltatások igénybevételük módjai.

### 13. Szabadidő – kultúra fejlesztése

A mai családok életére a túlterheltség, a túlhajszoltság a jellemző, ezért a szülő „nem érrá” gyermekével foglalkozni. Hiányzik az értékorientált nevelés, így fiataljaink gyakran nem tudják mi a helyes és helytelen szórakozási mód. A szociálisan hátrányos helyzetű tanulóinknál a család különböző okok miatt nem tudja ezt a feladatot ellátni, illetve nem megfelelően. Emiatt a kulturált szórakozás megtanítása rendkívüli jelentőséggel bír, hogygyerekeink a stressz és unalom elől ne az alkohol, drog és egyéb pótcselekvések világámeneküljenek.

A kitűzött célok megvalósítása a tanuló, az egyén autonómiájára épül, hiszen ahogy nevelni nem lehet önmaga ellenében az embert, úgy egészséges emberré sem válhat senki anélkül, hogy ehhez önmaga ne járulna hozzá.

Az egészség pedig azért keletkezik, hogy az ember törődik saját magával és másokkal, hogy képes döntéseket hozni és életkörülményeit kézben tartani. Erre kell ösztönözni diákjainkat, és rajtuk keresztül az új nemzedéket.

## **Az írásbeli, szóbeli, gyakorlati beszámoltatások, az ismeretek számonkérésének rendjét**

Az ismeretek, készségek elsajátítása a tárgyi követelmények szintjére. A megszerzett ismereteket ellenőrizhetjük szóban és írásban.

A szóbeli felettetést tantárgyaktól függően legalább 1-4 alkalommal, témazáró dolgozat íratását egy-egy nagy témakör lezárásakor, röpdolgozatot az előmenetel ellenőrzése érdekében a szaktanár döntése alapján kell végezni.

A házi feladatot, a tanulók szükséges felszerelését folyamatosan, míg a füzeteket alkalmasszerűen ellenőrzi a szaktanár.

A mérés megkezdése előtt dönteni kell, hogy milyen tantárgyakban, illetve adott tantárgyon belül milyen témakörben akarunk vizsgálatot végezni. Végezheti pedagógus, osztályfőnök, munkaközösség vezető, iskolavezetés.

Kiterjedhet a hangos olvasásra, szövegértésre, a matematika, magyar irodalom és magyar nyelvtan tantárgyakra, valamint a felsőben az osztályok neveltségi szintjének a mérésére. A feladatok tartalmazzák a továbbhaladáshoz szükséges minimális követelményeket, fejlessze a problémamegoldó gondolkodást.

Diagnosztikus méréseket alkalmazunk a tanítás-tanulás valamely nagyobb egységének megkezdése előtt, illetve témazárás után, a témazáró dolgozat megírása előtt. Célja, hogy

megismerjük, hogy a tanulók milyen feltételekkel kezdik el az oktatás-nevelés adott szakaszát, miben kell tovább fejlődniük, mit kell intenzíven gyakorolniuk, melyek azok a területek, amelyekben kiemelkedők.

### **Az eredménymérés tárgya:**

- a rögzített teljesítmény
- tudásszint
- képességszint
- neveltségi szint.

### **A beszámoltatások formái:**

- feladatlapok:-egy tanórai ismeretanyag számonkérése, összefoglaló jellegű (többtanórai anyag)
- témazáró dolgozatok esszé vagy feladatlap formájában
- házi dolgozat
- vizsgadolgozatok (humán félévi vizsgák, érettségi, szakmai, ECDL, különbözeti, osztályozó vizsgák)
- „Kisérettségi” vizsga matematikából
- 12. évfolyamon próbaérettségi vizsga matematikából, történelemből
- felmérő szövegértésből a 9. évfolyamon
- szóbeli feleletek, vizsgák (humán osztályok, érettségi, szakmai, ECDL, különbözeti, osztályozó vizsgák)
- topográfiai ismereteket számonkérő feladatlap
- projekt értékelése (pl. egy témakörből vagy a drámajátékokban való tevékenységből)
- portfólió készítése. A képességszint mérésének eszközei:
- helyesírási felmérők
- az olvasási készség vizsgálata
- intelligenciatesztek
- pályaalakmassági tesztek

### **A neveltségi szint mérésének eszközei:**

- elbeszélgetés
- a megfigyelés
- a „kérdőíves” módszer
- szociometria
- személyiség tesztek

### **Az értékelés szempontjai:**

- A kerettanterv követelményeinek teljesítése
- A tantárgyak helyi tantervi követelményszintjének és a specialitásoknak az ötfokú skála osztályzataival történő mérése
- Az ismeretek, fogalmak, összefüggések, törvények ismerete és alkalmazása



- Reprodukív és kreatív gondolkodás fejlesztése
- Önálló feldolgozások: a tanult ismeretek újszerű és alkotó felhasználása egy új téma feldolgozásában

### **A beszámoltatás eszközszerze:**

- Érdemjegyek: évközi, folyamatos információszerzés
- Szummatív jellegű: félévi, tanév végi osztályzatok
- (tantárgyi vizsgák)
- Szöveges értékelés szóban és írásban: átfogó, személyre szabott (dolgozatok, pályázatok, versenyek)

### **A beszámoltatás rendje és korlátai:**

- Feladatlap (I tanórai) bármikor íratható (tanári jogkörbe utalva)
- Összefoglaló feladatlap: bejelentése a számonkérést megelőző órán, a naplóba történő előzetes beírással
- Témazáró dolgozat: egy napon legfeljebb két témazáró vagy egy témazáró és egy összefoglaló feladatlap íratható
- Vizsgadolgozat (humán, érettségi, szakmai, ECDL, különbözeti, osztályozó vizsgák) az érvényben lévő vizsgaszabályzatok szerint
- Zárthelyi dolgozat a szakképző évfolyamokon félévente két alkalommal. Elégtelen minősítés esetén 3 héten belül javító zárthelyi dolgozat megírására van lehetőség.
- Házi dolgozat: elkészítésére legalább két hét áll rendelkezésre; beadható kézírással vagy nyomtatott, illetve elektronikus formában,
- Kiselőadás követelményei: önálló felkészülés alapján, vázlatból szabadon kell előadni, maximum 10 perc időtartamban, a témát legalább egy héttel előbb ki kell adni szakirodalmi segédanyaggal
- A próbaérettségi dolgozat a 12. évfolyamon azonos időpontban 180perc időtartamban kerül megírásra a munkatervben meghatározott napon és osztályokban és tantárgyakból.
- A 9. évfolyamon a tanév elején –munkaterv szerint –szövegértésből felmérő dolgozat készül.
- Szóbeli felelet: tanórán maximum 10 perc, szummatív jellegű tantárgyi vizsgán legfeljebb 15 perc az aktuális témán belüli tananyagra vonatkozó lehet.
- Topográfiai feladatlap: a tananyag 3 héttel a dolgozatírás előtt kerül kijelölésre. A beszámoltatások szerepe és súlya a tanulók tudásának értékelésében
- Feladatlap (I tanórai), szóbeli felelet, kiselőadás: a folyamatos információszerzést szolgálják.
- Összefoglaló feladatlap, házi dolgozat, topográfiai feladatlap, témazáró dolgozat dupla értékű a felelethez képest. Ezeket a jegyeket a naplóban piros színnel jelöljük.
- A szummatív érdemjegyek kialakításában elvként fogalmazzuk meg, hogy a második csoportba tartozó érdemjegyek nagyobb mértékben befolyásolják a félévi és az év végi érdemjegyeket, míg az első csoportba tartozók a félévi és év végi munka elbírálásakor +/-befolyásolják a végső érdemjegyet. Ha az összes témazáró dolgozat elégtelen és a tanuló javítási lehetőséget kapott

- függetlenül a feleleti jegyek minőségétől -, akkor az év végi jegy elégtelen.
- A közép/emelt szintű érettségi előkészítő jegyei az adott tantárgy értékelésekor 1/3arányban számítanak be a végleges érdemjegybe.
- Szakképző évfolyamon a zárthelyi dolgozatok alapján a szaktanár megajánlhatja szóbeli vizsga eredményét.
- A „kisérettségi” dolgozat érdemjegye a témazáró dolgozat érdemjegyénél 1,5-szernagyobb súllyal szerepel az év végi jegy megállapításakor.
- A próbaérettségi dolgozat érdemjegye a témazáró dolgozat érdemjegyénél 1,5-szernagyobb súllyal szerepel az év végi jegy megállapításakor.
- A szövegértésből végzett felmérő minősítése egy feleletjeggyel egyenértékű.
- Az írásbeli dolgozatok értékelésére az alábbi irányelvet követjük (a tanár az alsó határtlejjebb viheti), melytől a tantárgy helyi tanterve 10-20%-kal eltérhet

Minimálisan elért teljesítmény:

85% jeles (5)

71% jó (4)

55% közepes (3)

31% elégséges (2)

30 % alatt elégtelen (1)

### **A tanuló magasabb évfolyamba lépésének feltételeit**

- A tanuló magasabb évfolyamba akkor léphet, ha az évfolyamra előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette. A tanuló az évfolyam teljesítéséről bizonyítványt kap.
- Az egyéni tanulmányi renddel rendelkező tanulónak az előírt tanulmányi követelményeket az egyéni tanulmányi rendben meghatározottak szerint kell teljesítenie.
- A tanuló magasabb évfolyamra nem léphet, ha elégtelen ágazati alapvizsgát tett.
- Ha a tanuló független vizsgabizottság előtt vagy vendégtanulóként ad számot tudásáról, a tanuló magasabb évfolyamba lépéséről – figyelembe véve a független vizsgabizottság által adott vagy a vendégtanulóként szerzett osztályzatot – az a szakképző intézménydönt, amellyel a tanuló tanulói jogviszonyban áll.
- Ha a tanuló valamely tantárgyból előrehozott érettségi vizsgát tett, ezáltal az adott tantárgy tanulmányi követelményeit teljesítette.
- Ha a tanuló a szorgalmi időszakon kívüli egybefüggő gyakorlatról való igazolt és igazolatlan mulasztása meghaladja a szorgalmi időszakon kívüli egybefüggő gyakorlat foglalkozásainak húsz százalékát, a tanuló, az évfolyam követelményeit nem teljesítette és magasabb évfolyamba nem léphet.
- Az igazolatlan mulasztás nem haladhatja meg a szorgalmi időszakon kívüli egybefüggő gyakorlat foglalkozásainak öt százalékát.

- Az igazolatlan mulasztást a tanuló pótolni köteles.
- Ha a tanuló mulasztása a jogszabályban meghatározott mértéket eléri, és a mulasztásáta következő tanév megkezdéséig pótolja, magasabb évfolyamba léphet.
- Ha a tanuló nem teljesítette az évfolyamra előírt tanulmányi követelményeket, tanulmányait az évfolyam megismétlésével folytathatja.
- Ha a tanuló a következő tanév kezdetéig azért nem tett eleget a tanulmányi követelményeknek, mert az előírt vizsga letételére a nevelőtestületől halasztást kapott, az engedélyezett határidő lejártáig tanulmányait felsőbb évfolyamon folytathatja.
- Ha a tanuló szorgalmi időszakon kívüli egybefüggő gyakorlatról való igazolt és igazolatlan mulasztása meghaladja a szorgalmi időszakon kívüli egybefüggő gyakorlat foglalkozásainak húsz százalékát, a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy az évfolyam követelményeit nem teljesítette és magasabb évfolyamba nem léphet.
- Az igazolatlan mulasztás nem haladhatja meg a szorgalmi időszakon kívüli egybefüggő gyakorlat foglalkozásainak öt százalékát.
- Az igazolatlan mulasztást a tanuló személy pótolni köteles.
- Ha a tanuló mulasztása a meghatározott mértéket eléri, és a mulasztását a következőtanév megkezdéséig pótolja, magasabb évfolyamba léphet.
- A tanuló a megismételt évfolyamon akkor is köteles teljesíteni az egybefüggő gyakorlatot, ha azt korábban már teljesítette.

## **Sajátos nevelési igényű tanulók fogyatékoságának típusához és fokához igazodó fejlesztő program**

### **Az iskola a sajátos nevelési igényű tanulók közül elláthat**

- értelmi fogyatékos - enyhén értelmi fogyatékos
- beszéd fogyatékos
- autizmus spektrum zavarral küzdő
- pszichés fejlődési (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartás-szabályozási) zavarral küzdő tanulót.

A fogyatékoság típusához és fokához igazodó fejlesztő program a Sajátos nevelési igényűgyermekek óvodai nevelésének irányelvében és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvében foglaltakban figyelembe vételével készül.

### **Az enyhe értelmi fogyatékos tanulóval kapcsolatos iskolai fejlesztési feladatok**

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók gyógypedagógiai értelemben a tanulásban akadályozott gyermekek körébe tartoznak, akik az idegrendszer biológiai és/vagy genetikai okokra visszavezethető gyengébb funkcióképessége, illetve a tartósan kedvezőtlen környezeti hatások miatt a neurológiai érés lelassulása folytán tartós, átfogó tanulási problémákat mutatnak.

Az enyhe értelmi fogyatékoság sok esetben először iskolai tanulási helyzetekben jelentkezik, összefüggésben az alapképességek eltérő, lelassult fejlődésével. Így a tanulási sajátosságok szinte valamennyi tantárgyban generalizáltan, átfogóan és tartósan jelentkeznek.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a minél korábban megkezdett, hosszantartó, rendszeres és intenzív gyógypedagógiai fejlesztés és terápia, a tanulási képesség szintjéhez igazodó tanulási módszerek folyamatos alkalmazása, a tanulási motiváció megfelelő fejlesztése, valamint a stigmatizációs hatások (eredménytelenség a tanulásban, kisebbségi érzés kialakulása, csúfolódás stb.) megelőzése/kompenzálása a fő feladat.

A tanulási képesség fejlesztéséhez a pedagógiai, gyógypedagógiai eszközök alkalmazása mellett szükséges a környezeti, szociális feltételek javítása is.

Az enyhe értelmi fogyatékosokhoz sok esetben társul más fogyatékosági típus is:

- hallássérülés,
- látássérülés,
- mozgáskorlátozottság,
- autizmus spektrumzavar.

### **Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelési-oktatási szempontú jellemzői**

A tanulói szükségletek ismeretében, ha nincs az intézménynek saját státuszban lévő gyógypedagógusa, szakmai támogatás igényelhető:

- az Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézményekben (EGYMI) működő utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózatoktól;
- pedagógiai szakszolgáltatást nyújtó intézményektől; valamint
- pedagógiai-szakmai szolgáltatást nyújtó intézményektől.

### **Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelési folyamatát meghatározó irányelvek és szempontok:**

- tanulásban akadályozottak pedagógiája szakirányon vagy (korábban) oligofrénpedagógia szakon végzett gyógypedagógus vesz részt a nevelési-oktatási és/vagy fejlesztésifolyamatban, valamint szükségszerűen más szakirányon végzett gyógypedagógus és/vagy egyéb szakember (pszichológus, orvos, szociálpedagógus stb.);
- a tanórák mellett az enyhe értelmi fogyatékos tanulók kötelezően részt vesznek az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs foglalkozáson, amelynek célja a pszichikus funkciók fejlesztése a tanulók egyéni szükségleteinek megfelelően;
- a gyógypedagógus a partnerekkel együtt (tanuló, pedagógus, szülők stb.) egyénifejlesztési tervet állít össze, amely konkrét, mérhető és rövid idő alatt elérhető célokra bontja le a távlati fejlesztési célokat;
- az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs foglalkozások dokumentálása, az elért eredmények összehasonlítása a kiinduló állapottal, a pedagógiai diagnosztika eszközeivel pontos és mérhető információk gyűjtése, ezek alapján az egyéni fejlesztési terv módosítása;
- a tanuló általános fejlettségi állapotának, tanulási képességeinek leginkább megfelelő tanulási tempó és absztrakciós szint biztosítása, amely tanulási területenként/tantárgyanként eltérő lehet;
- a fogalmak lassú érlelése, a sokrétű és intenzív tapasztalatszerzés, az elvonatkoztatáslépéseinek szemléltetésén alapuló folyamat a fogalmak fokozatos „bővítését” teszi lehetővé;
- a megtanultak számbavétele, rendezése és kérdések/problémák segítségével a még nem ismert válaszok keresése. A saját élmények, korábbi tapasztalatok/tudás összekapcsolása a megtanulandó fogalmakkal, cselekvésekkel;

- a gondolkodás rigiditása miatt a kérdések egyszerűsítése, a feladatok kis lépésekre bontása vagy analógiák alkalmazása hozzájárul a tanulóban már meglévő tudáselemek megerősítéséhez, a továbblépéshez;
- fontos a különböző képességeket fejlesztő eljárások és feladatok összehangolása, a tanuló érdeklődésének és motiváltságának elősegítése
- a tanulásra rendelkezésre álló idő változatos strukturálása, az időtartamok rugalmas változtatása, a legkedvezőbb csoportméret kiválasztása;
- az elsajátítás folyamatában alkalmazott eszköztár (pl. számológép, szótár, IKT-eszköz, gondolattérkép stb.) alkalmazásának tanítása, majd felhasználásának lehetősége a tanuló számára a pedagógiai folyamat minden szakaszában;
- megfelelő tanulási környezet kialakítása

A tanuló fejlődését támogató feltételek:

- megfelelő osztálylétszám;
- az aktív tanulás biztosítása;
- a szükségleteknek megfelelő tanulószervezési mód kiválasztása;
- a személyre szabott tanulás lehetősége;
- differenciálás alkalmazása;
- együttnevelés során a kéttanáros modell alkalmazása és/vagy a pedagógus-gyógypedagógus szoros együttműködése, rendszeres konzultációja;
- fejlesztő értékelés (tanulást támogató értékelés) alkalmazása.

A cél az enyhe értelmi fogyatékos tanulók kompetenciafejlesztése a következő területeken: kommunikációs képességek, kognitív képességek, orientációs képességek, kreatív képességek, motoros képességek és szociális képességek.

#### **A 9–12. évfolyam feladatai**

- A cél elsősorban az ismeretek megerősítése, szintetizálása, a tudáselemek rendszerbeillesztése, alkalmazása, a pályaorientáció, az önálló életvezetési technikák tudatos gyakorlása, a szociális képességek fejlesztése.
- Kiemelt cél, hogy a tanulók elsajátítsák azokat az ismereteket és készségeket, amelyek az önálló életvitelhez, a munkaerőpiacra történő belépéshez, helytálláshoz és az egészséletesen át tartó tanulás megalapozásához elengedhetetlenül szükségesek.
- A nyelvi kommunikáció fejlesztése hangsúlyos feladat.

#### **Tanulási és nevelési célok**

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a nevelési és tanulási célok megegyeznek a Nat- ban leírtakkal, de azok mélysége, kialakíthatóságuk időigénye, módja az egyéni sajátosságokhoz igazodóan módosul.

#### **Testi és lelki egészségre nevelés**

- Az egészséges és tudatos életmód kialakítása, a káros szenvedélyek kialakulásának megelőzése kiemelt feladat.
- Az erőnlétnek és a fizikai állóképességnek – mint a munkavégzés alapvető feltételének – kiemelt szerepe van a tanulók társadalmi beilleszkedésében. Ennek érdekében nagy hangsúlyt kell helyezni a szabad mozgás, a sport és a rekreáció lehetőségeire. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára érdemestámogatást nyújtani a kortárskapcsolatok kialakításában.

- A konfliktusok megoldásához a pedagógus modellálása és a konfliktuskezelési technikák tanítása/begyakoroltatása is szükséges.

### **Önismeret és a társas kultúra fejlesztése**

- A megfelelő önértékelés, a tanuló saját személyiségének megismerése nagyjelentőséggel bír, mivel a társas kapcsolatok alakításában, a társadalmi beilleszkedésben elengedhetetlenül szükséges a reális énkép, a megfelelő önismeret. Ehhez a mindennapokban fontos a folyamatos visszajelzés, a belső kontroll erősítése, az önbizalom fejlesztése.
- Felelősségvállalás másokért, önkéntesség, erkölcsi nevelés, családi életre nevelés
- A kooperatív csoportmunka segíti megtapasztalni az alkalmazott szabályokat, később pedig hozzájárul a munkavállalás során szükséges együttműködési készségek fejlődéséhez. Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló a szükséges támogatással fokozatosan képessé válik a felelősségteljes döntések meghozatalára.

### **Médiatudatosságra nevelés**

- A tanulók az egyéni sajátosságaiknak megfelelően legyenek képesek a társadalmi érintkezést szolgáló információk megtalálására, értelmezésére, közvetítésére és alkotására. Ismerjék fel a hiteles, megbízható és fontos információkat.
- A pedagógus választékos kommunikációval segíti ezt a folyamatot, valamint fejleszti digitális kompetenciáit, és rendszeresen használ digitális eszközöket a nevelés-oktatás folyamatában, amelyeket a tanulók pszichológiai jellemzőinek megfelelően válogat és gyűjt össze.

### **A tanulás tanítása, pályaorientáció**

- Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelését ellátó intézmények biztosítják azokat az információkat és tapasztalatokat, amelyek a tanulók egyéni sajátosságainak megfelelően támogatják az életpálya-tervezést és a pályaorientációt.
- Fontos az egyénre szabott motiválás, az egyéni tanulási módok biztosítása, az élményt adó tanulási szokások kialakítása.
- Az életkori sajátosságokhoz illeszkedve törekedni kell a tanulók saját tudásáról való reális ismeretek kialakítására, valamint a növekvő felelősségvállalásra a saját tanulásukért.
- Az egész életen át tartó tanulásra való felkészítés fontos a társadalmi integráció és a munkaerőpiacra történő sikeres belépés szempontjából.

### **Nemzeti öntudat, hazafias nevelés**

- Az emberiség és hazánk múltjának és jelenének megjelenítésén, megértésén keresztül képessé kell tenni a tanulókat a társadalom megismerésére, a társadalomban elfoglalható helyük reális felismerésére, a társadalmi színtereken való eligazodásra.
- Ki kell hogy alakuljon a tanuló attitűdje, viszonya önmagához, szűkebb és tágabb környezetéhez, a történelmi múlthoz.
- Fontos felkészíteni a felnőttlet és a tágabb környezet közügyeinek megismerésére, az állampolgári jogok és kötelezettségek érvényesítésére. Az iskolai szintéren belül ajánlott lehetőséget adni a demokratikus jogok gyakorlására (diákönkormányzat).

## **A fenntarthatóság, környezettudatosság**

- Elengedhetetlenül szükséges a személyes megtapasztalás, a környezeti ártalmak és az emberi élet szükségleteinek összefüggéseire való rávilágítás, a helyes szokásrend kialakítása. Ehhez fontos a környezet adott szempontok alapján történő megfigyelése, a következtetések közös levonása, az egyéni felelősség tudatosítása.
- A szorosan vett természeti környezet ápolása, gondozása mindennapifeladatként kell hogy jelentkezzen.

## **Kiemelt kompetenciaterületek**

### *Alapkompetenciák*

- A tanulás kompetenciái
- A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)
- A digitális kompetenciák
- A matematikai, gondolkodási kompetenciák
- A személyes és társas kapcsolati kompetenciák
- A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
- Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

## **Tanulási területek**

### *Magyar nyelv és irodalom: magyar nyelv, irodalom*

- Az anyanyelvi kompetencia fejlődése a tanulás célja és egyben minden ismeretszerzéseszköze is; az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésében kitüntetett helye van.
- Célja és feladata a szókincsfejlesztés és -gazdagítás, a növekvő igényű helyes nyelvhasználat erősítése, a nyelvi hátrányok csökkentése.
- Feladata az eredményes olvasás- és írástanulás feltételeinek megteremtése, az alapképességek kialakítása, megerősítése.
- Kiemelkedő szerepe van a nyelv rendszerére, a helyesírásra vonatkozó alapvető tudás elsajátításában. Az irodalmi ismeretek célja, hogy a tanulókat a műveken keresztül gazdag tapasztalatokhoz juttassa a világról, az emberi természetről, az emberi létről, az érzelmekről, a valósághoz való sokrétű viszonyulásról.
- A Magyar nyelv és irodalom tanulási területnek meghatározó szerepe van az önálló tanulás kialakításában.

## **A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:**

- A beszédfeldolgozó folyamatok erősítése.
- Figyelem, a gondolkodás, az emlékezet, az analízis és szintetizáló képesség fejlesztése.
- A téri és síkbeli tájékozódás fejlesztése, a relációs szókincs bővítése.
- A grafomotoros készségek fejlesztése.
- Az olvasás elsajátításához szükséges hármasszociáció megerősítése:
- vizuális észlelés – jelfelismerés,
- akusztikus észlelés – hangok differenciálása,
- a beszédmotoros észlelés fejlesztése.
- Az olvasott szavak és a köztük lévő grammatikai viszonyok felismertetése.
- A rutinszerű olvasási képesség fejlesztése.
- A szövegösszefüggések megláttatása, a szövegértés fejlesztése.

- Az írás műveleteinek gyakorlása: másolás, tollbamondás, emlékezetből írás fokozatai, törekvés az eszközszintű használatra.
- Szövegalkotás szóban, majd írásban.
- A helyesírási szokások megerősítése.

### Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- alkalmazza a tanult nyelvi fordulatokat tanulási helyzetben és a spontán beszédben egyaránt;
- képes a kommunikációs helyzetnek megfelelő kulturált nyelvi magatartásra és viselkedésre;
- képes véleménynyilvánításra és mások véleményének meghallgatására;
- fokozódó önállósággal alkalmazza a szövegtartalmat és a beszélő szándékát tükröző kommunikációs eszközöket;
- receptív (passzív) és expresszív (aktív) szóincse bővül;
- egyéni sajátosságaihoz mértén törekszik a rendezett és olvasható írásképre;
- érdeklődésének megfelelően, hagyományos és digitális szövegek által bővíti ismereteit;
- felismer helyesírási problémahelyzeteket, képes hibakeresésre és hibajavításra.

*Matematika: matematika*

Ezen a területen a kognitív képességek fejlesztési lehetőségei vannak a középpontban.

#### **A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:**

- A tanulás eszközeinek célszerű használata.
- A kíváncsiság ébrentartása, az önbizalom folyamatos erősítése.
- A finommotorika, a térlátás, a téri és idői tájékozódás, valamint a szem-kéz koordináció fejlesztése.
- Az ismeretek mozgósítása bemutatott analóg helyzetekben, alkalmazás a próbálgatásos szintjén.
- Cselekvésben jelentkező problémák segítségével, majd segítség nélkül való felismerése, megbeszélése, megoldása próbálkozással. Az eredmény ellenőrzése.
- Tárgyak, személyek, alakzatok, jelenségek, mennyiségek megfigyelése, a látottak értelmezése és a tapasztalatok összefoglalása.
- A mennyiségállandóság, a mennyiségek közötti tájékozódás és a becslés képességének kialakítása.
- A matematika tanuláshoz szükséges fogalmak fokozatos megismerése.
- A közös cselekvéshez, munkához szükséges tulajdonságok, képességek felépítése, szokások kialakítása.
- A tantárgy iránti tanulási kedv folyamatos szinten tartása. Az önfejlesztés igényéktámogatása, értékelése. Az önismeret, az önszabályozás képességének fejlesztése.
- Mindennapos probléma megoldásának elképzelése, sejtés megfogalmazása. A képzelte és a tényleges megoldás összevetése.

### Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- tájékozódik a térben és időben, valamint a világ mennyiségi viszonyaiban saját élményből kiindulva;
- felhasználja a megszerzett tudást, az elvont fogalmakat, szabályokat, összefüggéseket stb. kezdetben ismert, majd ismeretlen szituációkban;



- használja a problémamegoldó képességét először próbálkozás útján, majd racionális szinten;
- képes kérdéseket megfogalmazni, állításokat bizonyítani, valamint véleményt alkotni;
- ismeri a matematikai fogalmakat, a mennyiségi viszonyokat, valamint a mennyiségállandóság fogalmát a kiválogatás, összehasonlítás, csoportosítás gondolkodási műveleteinek segítségével;
- változatos feladatokban használja számolási készségét;
- emlékszik a szóbeli számoláson túl a műveleti sémákra (analógiákra), így képes műveleteket írásban elvégezni;
  - megtervezi a cselekvési sorrendet; megoldást keres: kiválasztja a lehetséges megoldásokat, a feladatot megoldja a készen kapott sémák szerint, algoritmusok segítségével, később alternatív gondolkodás mentén. A sémák alkalmazásának nehézsége esetén felismeri a lehetséges műveletet, és eszközhasználat (pl. számológép) váltja ki;
  - összehasonlítja a feltételezést és a valóságot az eredmény helyességének megítélésében;
  - megnevezi a gyakorlatban megfigyelt tulajdonságokat, kiemeli a lényeges jegyeket;
  - elemzi és összehasonlítja a látottakat, felfedezi a különbségeket;
  - képes mennyiségeket elképzelni, cselekvéshez, történéshez fűződő megfogalmazással;
  - tanult ismereteit digitális eszközön is alkalmazza;
  - képes segítséget kérni és elfogadni, valamint együttműködni.

*Történelem és állampolgári ismeretek: történelem, állampolgári ismeretek*

- A tartalmak elsajátításakor figyelembe kell venni a tanulók gyógypedagógiai- pszichológiai jellemzőit, ezért előnyben kell részesíteni a sajátélményűtevékenységeket.
- A személyes élmény segíti annak a belátását is, hogy a jelen eseményei nagymértékben a múlt eseményeinek eredményei, és mai életünk hatást fog gyakorolni a jövő nemzedékek sorsára is, azaz a történelemnek, a társadalom eseményeinek mi magunkis részesei vagyunk.
- A fejlesztés kiemelt területként kezeli a személyiség és az emberi jogok tisztelgetére nevelést, a szociális érzékenységet, az értékvédő magatartás kialakítását, a környezetért érzett felelősséget.

#### **A tanulási terület kiemelt rehabilitációs/rehabilitációs feladatai:**

- Az időészlelés fejlesztése saját élményen keresztül, majd az évtizedek, évszázadok, évezredek, az emberöltő megértése.
- Az idő múlása és a korok emberének, társadalmának, környezetének változása, összefüggések felfedeztetése. Az egyén és a társadalom kapcsolata, egyén, család, közösség, a világ nemzetei.
- Emberi magatartásformák és élethelyzetek megfigyelésének, az információgyűjtés technikájának fejlesztése. Az információ forrásainak megkülönböztetése: bizonyosan hiteles, nem bizonyosan hiteles, hiteltelen.
- A tér és idő kapcsolatainak bemutatása, ezek felfedeztetése.
- A kommunikációs képességek fejlesztése.
- A képzelet, a kreativitás alakítása, fejlesztése.

- Tapasztalatszerzés a valós, a lehetséges és a lehetetlen megítéléséhez, a valóság és afikció közötti különbség érzékeltetése, szemléletes bemutatása.
- A megtartó emlékezet, az akaratlagos figyelem fejlesztése.
- Az önálló tanulás képességének fejlesztése. Kritikai gondolkodás fejlesztése.
- Az együttműködésen alapuló tanulás fejlesztése kooperatív technikák alkalmazásával.
- Az érdeklődés felkeltése és fenntartása a világ, a társadalom eseményei iránt.

### **Tanulási eredmények**

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- érzékeli a különbséget a múlt és a jelen között, képes beazonosítani eseményeket saját élményből;
- elemzi a történelmi események okait és következményeit fokozatosan csökkenő segítségnyújtás mellett;
- ismeri a közös európai civilizációs és magyar nemzeti kulturális kódrendszer (szimbólumok, történelmi személyek, történetek, fogalmak, alkotások) legalapvetőbb elemeit;
- felismeri a saját szerepét, a saját feladatát, valamint a saját felelősségét;
- felismeri a szabadság, a felelősség és az emberi helytállás jelentőségét;
- tájékozódik a munkalehetőségek és a munkavállalás terén;
- az információk szerzéséhez és rendszerezéséhez infokommunikációs eszközökethasznál.

*Erkölc és etika*

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál különös jelentőséggel bír az önfogadás, a másság elfogadása, a fogyatékos emberek iránti együttérző, segítőkész magatartás kialakítása. Fontos a szociális érzékenység, a problémamegoldás, az önkéntes feladatvállalás és -megoldás képességének kialakítása.

### **A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:**

- A kommunikációs képességek fejlesztése.
- Az önálló tanulás képességének fejlesztése. Kritikai gondolkodás fejlesztése.
- Az együttműködésen alapuló tanulás fejlesztése kooperatív technikák alkalmazásával.

### **Tanulási eredmények**

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- elfogadó attitűdöt tanúsít a hátrányos helyzetű és a különleges bánásmódot igénylő tanulóknak iránt;
- ismeri a különböző közösségekben való létezés formáit és lehetőségeit;
- ismeri az erkölcs, a vallás helyét és szerepét az egyén és a társadalom szempontjából;
- ismeretekkel rendelkezik a családi költségvetéstől az államháztartásig.

*Természettudomány és földrajz: környezetismeret, természettudomány, biológia, kémia, fizika és földrajz*

- A tanulók ismeretsajátításában a természeti-környezeti világ elemi megismerésének lehetősége tűzhető ki célul.
- Nagyobb hangsúlyt kap a szemléletformálás, a természethez való pozitív viszonyulás megteremtése, az egyén és a társadalom számára fontos konstruktív – a természet

védelmében, valamint a saját és mások egészségének megőrzésében tudatos – magatartás- és viselkedésformák elsajátítása.

- A tanulók a mindennapokban is jól használható gyakorlati példákon és tapasztalatokon keresztül sajátíthatják el a földrajzi térben történő eligazodás alapvető eszközeit, módszereit. Az egyszerű, elemi földrajzi ismeretek átadása, az általános és a speciális képességek fejlesztése a specifikumokra figyelve történik.

#### **A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:**

- A kíváncsiság és az érdeklődés felkeltése.
- Kérdésfeltevés, kérdések megfogalmazásának tanítása.
- A kommunikációs képességek és készségek fejlesztése, a tantárgyspecifikus fogalmak használata.
- A saját testkép, testséma kialakítása, majd pedig a térérzet alakítása, megerősítése, a viszonyzavak pontos használata.
- A rész-egész viszony a valóságban, a térképi ábrázolásban. A valóság és a térkép összefüggéseinek felismerése.
- Biztos tájékozódás megteremtése a közvetlen térben. Tájékozódás biztonsága a síkban, a jelek, a szimbólumok világában.
- Tájékozódási feladatok, téri viszonyok felismerése, megértése; valamely tárgy, objektum tényleges és viszonylagos helye, helyzete.
- Az idő múlásának érzékelése, felfogása, az idő és tér változásának észlelése, értelmezése. Az idő észlelésének fejlesztése. Időrend, periódus a természetben, a folyamatokban.
- A gondolkodási funkciók, műveletek fejlesztése. Analizáló, szintetizáló képesség fejlesztése. Ok-okozati összefüggések, problémák felismerése, megoldások keresése.
- A rövid és a hosszú távú figyelem és emlékezet fejlesztése.
- A tanulási technikák (megfigyelés, vizsgálódás, lejegyzés, feladatmegoldás, értelmezés, irányított ismeretszerzés) kialakítása, megerősítése.
- Tanulási technikák megerősítése: térképek, információhordozók használata, önálló ismeretszerzés egyszerű szövegből, a tankönyv, a feladatlap, a munkalap használata.
- Kísérletek, saját tapasztalatok, a természettudományos ismeretek és a hétköznapi élet tapasztalatai közti összefüggések felismerése, erősítése.

#### **Tanulási eredmények**

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- megkülönböztet anyagokat és halmazállapotokat a hétköznapi élet példáinak segítségével;
- megállapítja, majd összehasonlítja az élőlények érzékelhető jegeit;
- megfigyeli a természet egyes ciklusait, összegyűjti az ezzel kapcsolatos tapasztalatait és ismereteit;
- irányítással, egyszerű példákkal felfedezi az állandóságot és a változást;
- jól tájékozódik a közvetlen környezetében, a szűkebb lakóterében, lakóhelyén;
- jól tájékozódik a földrajzi térben és időben;
- jól tájékozódik a földrajzi-környezeti kérdésekben, folyamatokban;
- tájékozott a hazai földrajzi-környezeti folyamatokban;
- ismeri a hétköznapi életben felhasználható földrajzi-környezeti tudás elemeit;
- tájékozott a regionális és globális földrajzi-környezeti kérdésekben;
- jól tájékozódik a térben térkép, illetve digitális alkalmazások segítségével;

- felismeri a használati tárgyak anyagait, az anyagfogalmat biztosan használja;
- ismeri saját szervezete működését, felépítését – megfigyelések, vizsgálódások, konkrét tapasztalatok segítségével;
- ismeretekkel rendelkezik a gyakoribb betegségek megelőzéséről, a környezet és az egészség közötti kapcsolat felismeréséről, az emberi szervezetet veszélyeztető anyagok hatásairól;
- jól használja a háztartás, a környezet ismert és használt egyszerű gépeit, a fizikai ismereteit alkalmazza a működtetés során;
- felismeri a kémiai ismeretekhez kapcsolódó környezeti problémákat;
- ismeri a háztartási szerek használatával, tárolásával kapcsolatos elővigyázatossági szabályokat;
- segítséggel alkalmazza földrajzi tudását a mindennapi életben a környezettudatos döntések meghozatalában, felelősséget érez döntései következményeiért.

*Idegen nyelv: élő idegen nyelv*

- Az élő idegen nyelv tanításának, tanulásának céljait a tanulók szükségletei határozzák meg.
- A szülők igényei, a tanulók fejlettsége alapján az iskola hozhat döntést a 7. évfolyam előtt megkezdett idegennyelv-tanulás kérdésében.
- Az idegen nyelv tanításának alapvető célja a kellő motiváció és késztetés kialakulásának támogatása. Ennek érdekében, valamint a későbbi nyelvtanulás megalapozása miatt a tanulót sikerélményekhez kell juttatni.

### **Tanulási eredmények**

**Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:**

- megismerkedik a nyelvtanulással, nyelvtudással, és pozitív viszonyulása alakul kizetekhez;
- bekapcsolódik a szóbeliséget, interakciót igénylő alapvető, korának megfelelő játékos, élményalapú nyelvi tevékenységekbe;
- érdeklődik az idegen nyelvi információhordozók, a számítógép nyelve iránt;
- felismeri és használja a legegyszerűbb kérés kifejezésére használt mindennapi nyelvi funkciókat életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;
- a tanórán begyakorolt, nagyon egyszerű, egyértelmű kommunikációs helyzetekben a megtanult, állandósult beszédfordulatok alkalmazásával kérdez vagy reagál, mondanivalóját segítséggel vagy nonverbális eszközökkel kifejezi;
- megérti és értelmezi az adott témakörökben feldolgozott, begyakorolt szavakat.

*Művészetek: ének-zene, vizuális kultúra, dráma és színház*

- Az iskolai nevelés-oktatás rehabilitációs célú feladatainak megvalósításában kiemelt szerepe van a gyakorlati tevékenységeknek, mert általuk az ismeretek élményszerűvé válnak, segítik a mélyebb megértést, fejlesztik a kreativitást.
- A tevékenységek, az alkotások széles körű kínálata lehetőséget teremt az egyéni adottságok kibontakoztatására, a sikerélmény biztosítására, a pozitívszemélyiségfejlesztésre, valamint a szabadidő hasznos eltöltésére és az érzelmi feszültség csökkentésére is.

**A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:**

- Önismeret, önértékelés, társas kapcsolatok, a pozitív alkalmazkodóképesség, a kapcsolatteremtő és együttműködési képesség fejlesztése.
- Képzlet, kifejezőkészség, kreativitás fejlesztése.
- Harmonikus mozgás kialakítása, fejlesztése.
- A figyelemkoncentráció, a tartós figyelem és az emlékezet fejlesztése.
- Az esztétikai érzékenység készségeinek alapozása, fejlesztése.
- A térlátás fejlesztése, pontos képzetek kialakítása a valós térről, időről, az anyag, forma, funkció, szerkezet, szín, fény és mozgás viszonyairól.
- A kommunikációs képességek fejlesztése szóban, ábrázolásban, befogadásban.
- A finommotorika, a kreativitás, az eszközhasználati készség fejlesztése.
- Az ismeretszerzési, a tanulási képességek fejlesztése.
- Az érzékszervi tapasztalatszerzés fejlesztése, az érzelmi nevelés, érzékszervi kultúragazdagítása, a belső kontroll, a pozitív énkép erősítése, a szegregált élethelyzet oldása.
- Az önkifejezés elősegítése, a szorongás oldása.

### Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- képes téri helyzetek leírására szóban, megjelenítésére szabadkézi rajzzal;
- egyszerű közlő ábrákat értelmez;
- képes a kezdeményező, alkotó magatartásra;
- változatos technikákat alkalmaz az önkifejezésben és az alkotásban;
- képes az egyéni ízlését, stílusát érvényesíteni egy-egy saját tárgy készítése során;
- értelmezi a művészi alkotásokban megismert konfliktusokat, és ez segíti a toleráns, másokkal szemben empatikus személyiség kialakítását;
- egyszerű dalokat énekel emlékezetből, énekhangját árnyaltan használja;
- ismeri a tempó, hangerő, hangszín, hangmagasság és ritmus fogalmát;
- zeneértő és zeneérző képessége, zenei koncentrációja és érzékenysége fejlődik;
- alapszinten alkalmaz digitális zenei eszközöket, hangfelvétel készítéséhez, szerkesztéséhez és tárolásához.

*Technológia: technika és tervezés, digitális kultúra*

- A tanulási terület középpontjába a munkához, az életvitelhez kapcsolódó praktikus ismeretszerzést és képességfejlesztést állítja.
- A tanulók megismerik a környezet szervezett átalakítását, megtanulják használni akorszerű eszközöket, megértik a kapcsolódó erkölcsi és etikai kérdéseket.
- A digitális kompetenciák elsajátítása az esélyegyenlőség megteremtése, az életvitelkialakítása céljából is kiemelkedő jelentőségű.
- A tanulóknak képessé kell válniuk a digitális kompetenciák alkalmazására a tudás aktív bővítésében, az ismeretszerzésben és a hatékony kommunikációban.
- A tanulási terület tanítása-tanítása során kialakított kompetenciák messze túlmutatnának tanulási terület keretein, mivel beágyazódnak más tantárgyak tanulásába is.

### A tanulási terület kiemelt rehabilitációs/rehabilitációs feladatai:

- Érzékszervi megismerések.
- Térbeli, időbeli tájékozódó képesség fejlesztése.
- Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés műveleteinek gyakorlása.
- Szabályfelismerés, tervező, rendszerező, döntési képesség fejlesztése.

- Csoportosítások, következtetések.
- Algoritmikus és problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.
- A gyors, pontos, koordinált mozgásos reagálóképesség fejlesztése.
- A figyelem, az emlékezet, az akarat, az alkotó képzelet fejlesztése.
- Felismerő, rendszerező képesség, szerialitás fejlesztése.
- Analízis, szintézis.
- A gondolkodási funkciók, műveletek fejlesztése: azonosságok, különbségek, csoportosítások, szabálykeresések, analógiák felismerése, összefüggések megoldása, ok-okozat felfedezése.
- A problémafelismerő, tervező, alakító, konstruáló képesség fejlesztése, a kíváncsiság, motiváltságot ébrentartása.
- A cselekvőképesség fejlesztése, az önellátás, a környezetellátás technikáinak elsajátítása, alkalmazása.
- Motorikus képességek fejlesztése, szabályozott akarati mozgások, mozdulatok továbbfejlesztése. A kar-kéz sebességének és ütemének alakítása.
  - A munkához való helyes viszonyulás, az érzelem, akarat, kitartás céltudatos fejlesztése.
  - A reális énkép, önismeret kialakítása, távlati lehetőségek felismerése, az önfejlesztő magatartás elfogadtatása.
  - Szociális képességek fejlesztése.

### Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- felhasználja az infokommunikációs eszközöket a tudás bővítésére, kezdetben segítséggel, később önállóan is;
- kezdetben segítséggel, majd önállóan információkat keres az interneten, később használja kapcsolatokat építéséhez, problémák megoldásához;
- megkülönbözteti a számára releváns információt a lényegtelen, illetve hamis információktól;
- tisztában van a személyes adat fogalmával, törekszik megőrzésére;
- egy adott feladat kapcsán önállóan hoz létre szöveges vagy multimédiás dokumentumokat;
- önállóan használja az informatikai eszközök operációs rendszereinek felhasználói felületét, az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat;
- digitális eszközökkel önállóan rögzít és tárol képet, hangot és videót;
- a hulladékokat szelektíven gyűjti, környezetét rendben tartja;
- ismeri a gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályait;
- munkavégzéskor szabálykövető, kooperatív magatartást követ;
- munkája során odafigyel a takarékos anyag-, idő- és energiafelhasználásra;
- elvégzi a rábízott családi és iskolai feladatokat;
- odafigyel az egészséges étkezés szempontjaira, egyszerűbb ételeket, italokat elkészít;
- a lehetséges továbbtanulási útvonalakkal kapcsolatban segítséggel összehangolja avalóságát és a vágyakat.

Testnevelés és egészségfejlesztés: testnevelés

- A tanulási területhez kapcsolódó nevelés, fejlesztés célrendszere az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek körében igen sokrétű.

- Általános célként a testi fejlődés segítése, a praktikus mozgások fejlesztése jelölhető meg. A tanulóknál atipikus mozgásfejlődési folyamat tapasztalható, ezért a fejlesztés célja az ebből származó nehézségek kialakulásának megelőzése, csökkentése is.
- Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók későbbi társadalmi bevalása, a munka világába való beilleszkedése szempontjából különösen fontos a megfelelő fizikai állapot; a mozgások elsajátításának előkészítése a munkatevékenységek megtanulásában is szerepet játszhat.

#### **A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:**

- Erősítse a mozgásigényt, a kezdeményezőkézséget, bátorítson mozgásos feladatok, gyakorlatok elvégzésére.
- Tanítson mozgásos játékokban való együttműködésre, szabálytartásra, a játék örömére.
- Fejlessze a mozgásos alapttechnikák elsajátításának képességét, a kitartást, az állóképességet.
- Kiemelt feladat az általános kondicionálás, a test hajlékonyságának, a végtagok ügyességének fejlesztése, a gyorsaság, az ugró, dobó, egyensúlyozó képesség alakítása, a tanuló biológiai állapotának, terhelhetőségének függvényében.
- A saját testen való biztonságos tájékozódás kialakítása (függőleges és vízszintes zónák), a téri viszonylatok pontos felismerése, viszonyszavak megértése, használata, a téri biztonság erősítése.
- A szép testtartás, a harmonikus mozgás fejlesztése.
- A tartós figyelem, a fegyelmezett feladat-végrehajtás fejlesztése, a felelős magatartás beláttatása.
- Önismereti képesség fejlesztése, önállóság, a versenyszellem erősítése.

#### **Tanulási eredmények**

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- képes önállóan elvégezni koordinációs gyakorlatokat, amelyek a kinesztetikus differenciáló képességet (ezen képességterület az izmokból, inakból, ízületekből származik, és a finoman szabályozott mozgások működésében nyilvánul meg), a térbeli tájékozódó képességet és az egyensúlyozó képességet fejlesztik;
- képes önállóan elvégezni kondicionálást biztosító gyakorlatokat, amelyek növelik az erőt, az állóképességet és a gyorsaságot;
- megosztott figyelme automatizálódik;
- helyzetfelismerő képessége fejlődik;
- képes helyesen kivitelezni tartásjavító és korrekciós gyakorlatokat, prevenció és rehabilitációs feladatokat sporteszközök alkalmazásával is;
- a testmozgás, a testnevelés és a sport eszközei által megfelelő önismeretre tesz szert, fejlődnek az érzelmi-akarati készségei és képességei;
- toleráns a fogyatékos személyek iránt, tiszteletben tartja a szexuális kultúra alapelveit, elfogadja az egészségügyi szűrések és a környezetvédelem fontosságát.

#### **Differenciálás – egyéni tanulási utak – erősségek – fejlesztendő területek**

- A differenciálás kiindulópontja, hogy nincs két egyforma enyhe értelmi fogyatékos tanuló.
- A differenciálás lényege a tanulók egyéni szükségleteihez igazodó fejlesztés és/vagy az önvezérelt fejlődés körülményeinek biztosítása a nevelés gyakorlatában.

- A differenciálás célja annak biztosítása, hogy a tanulók abban a tempóban fejlődhessenek, amely számukra a leoptimálisabb, illetve önmagukhoz képest ériék el a lehető legnagyobb fejlődést, teljesítve a követelmények megfelelő szintjét.

A hatékony differenciálás megtervezéséhez szükséges a tanulókat megismerni a következő tekintetben:

- a továbbhaladáshoz szükséges előzetes, megalapozó tudás;
- az aktivizálhatóság;
- az önálló, egyéni munkavégzés terén való fejlettség;
- az együttműködési képesség;
- a társas helyzet jellemzői.

Fontos, hogy a tudatos differenciált tanulásszervezés használata pozitívan hat az önértékelésre, valamint a társakkal való viszonyra is.

### **Értékelés**

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók iskolai teljesítményeit döntően szöveges fejlesztőértékeléssel (tanulást támogató értékeléssel) végezzük, amely a Nat által kijelölt célok elérését is támogatja.

#### **Célja:**

A tanulói szükségletek meghatározása, valamint a nevelési-oktatási folyamatnak azokhoz történő igazítása.

A szöveges értékelés történhet szóban vagy írásban, ezt kiegészíthetik egyéb értékelési formák (szimbólumok, tárgyak, pontozás stb.).

A fejlesztő értékelés pedagógiai célja, hogy a gyermek folyamatos támogatást kapjon. Éppen ezért a gyermek számára is jól érthető megfogalmazásnak nagy szerepe van.

A fejlesztő értékelés és az értékelési folyamat részeként a tanulók számára nyújtott visszajelzés rendszeressége, a visszajelzés kultúrája, szakmai minősége az iskolai tanulási környezet alakulását, a tanulás motivációját és a tanulási célok elérésének sikerességét alapvetően meghatározó tényezők.

- Nagyobb időközönként sor kerül minősítő, szummatív értékelésre is, amelynek célja annak megállapítása, hogy a tanulók tudásának, ezen belül a stabil ismeretek kialakításának és a készségek elsajátításának szintje eléri-e a tanulási eredményekben foglalt kritériumokat.
- Az értékelés ez esetben tudáspróbák alapján történik, és százalékosan vagy ötfokú skálán lehet kifejezni.
- Kiemelten fontos az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál, hogy a szummatív értékelésformatív, fejlesztő elemeket is magában foglaljon, lehetőséget biztosítva a tanulók számára egy következő tanulási periódusban a javításra és a további fejlődésre.
- A diagnosztikus és szummatív értékelésnek ugyanakkor létjogosultsága van a továbbtanulás, pályaválasztás reális megítélésének elősegítésében, a szülők és tanulók döntésének támogatásában is.

A tanuló számára a mérési-értékelési helyzetben biztosítjuk az eszközhasználatot, több időt.

### **Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció**



Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs foglalkozás során a problémajellegéhez legadekvátabb eljárások, módszerek és technikák használatával alakítjuk a gyermek képességeinek fejlődését, egyidejűleg biztosítva az ahhoz szükséges feltételeket.

A fejlesztési célok közé tartozik :

- az akadályozott fejlődésből eredő hátrányok csökkentése, hogy a tanuló ismeretszerzési-tanulási folyamatban való részvétele aktív és eredményes legyen, és a lehető legkevesebb nehézséget tapasztalja a folyamat során.

A foglalkozás célja a hiányzó, sérült pszichikus funkciók kialakítása, magasabb szintre emelése, az esetleges rosszul szerveződött struktúrák megváltoztatása, de a kiemelkedő képességek fejlesztése szintén a fejlesztő munka hangsúlyos tartalmi eleme.

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs foglalkozás segít a tananyag és a fejlesztési követelmények differenciálásában, a képességeket fejlesztő eljárások és feladatok összehangolásában, az egyéni tanulási technika kialakításában, a haladási tempó és a motiváció egyéni biztosításában, a fejlődés és a fejlődést tükröző értékelés megállapításában.

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs foglalkozások dokumentálása az egyéni fejlesztési terv (EFT) alapján történik, amelyet a gyógypedagógus készít el, együttműködve a partnerekkel.

Az EFT a szakértői véleményre, illetve a gyógypedagógus által készített pedagógiai diagnózisra alapulva készül.

- Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs foglalkozások megvalósulása lehet osztálytermen belül és kívül is, egyéni vagy kiscsoportos formában.
- Mindehhez szükséges az együttnevelést megvalósító iskola pedagógusai és a tanulás támogatását megvalósító fejlesztő pedagógusok, gyógypedagógusok és a pedagógiai munkát segítő más szakemberek közötti együttműködés.
- Ez az együttműködés a pedagógusok kötelező tanórával le nem kötött órakerete terhére tervezhető, s a konzultációkkal alátámasztott pedagógiai tevékenységként valósulhat meg.

### **A beszédfigyatekos tanulóval kapcsolatos iskolai fejlesztési feladatok**

Beszédfigyatekosok csoportjába tartozik minden olyan tanuló, aki a beszéd és/vagy nyelv receptív folyamatainak (beszédfeldolgozás, beszédértés, nyelvi megértés) vagy expresszív folyamatainak (beszéd és nyelvi kifejezés, produkció) szerveződésében súlyos fejlődési eredetű vagy szerzett zavart mutat. A verbális kommunikáció súlyos zavara, valamint a verbális tanulási folyamatok atipikus alakulása, jelentős eltérése miatt az ilyen tanuló a társadalmi beilleszkedés szempontjából akadályozott.

A beszéd- és nyelvi zavarok diagnosztikus kategóriái az iskolába lépéskor és az iskoláskorban jellemzően az alábbiak:

#### **Beszédzavarok**

- Hangképzési zavarok
- Rezonanciazavarok (hipernazalitás, hiponazalitás)
- Beszédfolyamatossági zavarok (dadogás, hadarás)

- Artikulációs zavarok (beszédhanghibák)
- Beszédmozgászavarok (verbális diszpraxia)

### **Auditív feldolgozási zavarok**

- Az érintett tanulók a hallható jelek feldolgozásában mutatnak súlyos zavarokat, ez jellemzően a beszédfeldolgozásban, így a beszédértésben is komoly gondot okoz.
- Jelentős számban csak a már kialakult tanulási zavar következtében, sokszor csak 2-3.osztályban kerülnek felismerésre az érintett tanulók beszédfeldolgozási zavarai.

### **Nyelvi zavarok**

A nyelvfejlődési zavart mutató tanulók mindannyian küzdenek a *nyelvi kifejezőképesség* különböző nyelvi szinteken megjelenő zavarával (expresszív nyelvi zavarok). Ez érintheti a tanuló nyelv hangrendszerét, a beszédhangejtést, az aktívan használt szókinccset, annak jelentését, a nyelvtani összefüggések kifejezését, a mondatalkotást, valamint a nyelvhasználatot (pragmatika). A nyelvi kifejezés zavara mellé társulhat a *nyelvi feldolgozás*, *nyelvi megértés* különböző nyelvi szinteken és különböző súlyosságban megmutatkozó zavara (receptív nyelvi zavarok) is.

### **A beszédfigyatekos tanulók nevelési, oktatási szempontú jellemzői**

A nyelvfejlődési zavar következtében kialakuló tanulási zavarok elsősorban az olvasás-írás tanulása során jelentkeznek, ezen belül a dekódolás (olvasástechnika) és a szövegértés is jelentősen eltérő fejlődést mutathat.

A beszéd- és nyelvi zavarokhoz társuló fejlődési zavarok közül a figyelem- és aktivitászavarok, a szenzoros integrációs zavarok, a hallássérülés.

### **Beszédzavarok**

A magyar iskolarendszer nagymértékben a verbális tanulási folyamatokra épít. Ezekben a beszédzavarral küzdő tanuló jelentős hátránnyal indul, ezért napi szinten szenved el kudarcot, frusztrációt. Az ilyen tapasztalatok sokasodásával egyenes arányban a lehetőségekhez képest kerülni igyekszik a szóbeli megnyilvánulásokat. A megjelenő beszédfélelem (logofóbia), szorongás fokozódásával „ördögi körbe” kerül. Társas kapcsolataiban egyre visszahúzódóbbá válik. Egyre növekvő frusztrációja miatt különböző pszichés tünetek jelenhetnek meg: agresszió, bohóckodás vagy éppen apatikus viselkedés (mely kamaszkorban akár depresszióig fokozódhat). Így másodlagos viselkedési, magatartási zavarok keletkeznek, melyek gyökere a beszédzavar. Emellett maguk a kommunikációs partnerek is kerülik társaságát, mivel őket is frusztrálja, hogy nem értik a beszédet, vagy a természetes beszédétől idegen jelenségeket észlelnek.

Az osztályban a beszédzavarral küzdő tanuló könnyen perifériára szorulhat, kapcsolatrendszere beszűkülhet. Ezek a tapasztalatok alacsony önértékeléssel párosulva a közösségben céltáblává, bűnbakká tehetik a gyenge kommunikációs és ezáltal gyenge érdekérvényesítési képességgel bíró tanulót. A nagy emocionális terhelés a tanuló kognitív energiáinak egy részét is felemésztheti, így következményes tanulási zavar is kialakulhat. Különösen olyan esetekben fordul ez elő, ahol a hangzó beszéd jelentős eltérése mellett a beszédértés nehézsége is tapasztalható (pl. rezonanciazavarok).

Az egyes beszédfejlődési vagy szerzett zavarok speciális jellemzői:

- **A hangképzési (fonációs) zavarok** a zöngképzés zavarait jelentik. A hangajkak (hangszalagok) működése zavart, túlságosan összepréselődnek, vagy nem érnek

egymáshoz hangadáskor. Ettől függően a hangképzés túl feszes lesz vagy erőtlenné válik. A hang állandóan fátyolos, rekedt, a hangtartás és a levegőbeosztás nehéz, a hang terhelhetősége kicsi. A jelenséget másodlagos tünetek is kísérik. Feltűnő a nyakizomzat vagy az arcizmok hangadás közbeni túlfeszültsége, kidagadása, valamint a kapkodó levegővétel. Az erős izgalmi helyzet vagy a félelem, szorongás fokozza a tüneteket. Az ilyen tanuló általában fizikai és lelki értelemben egyaránt állandó feszültségben él. A problémának lehet funkcionális és organikus oka is, azonban a sokáig fennálló funkcionális zavar a hangjakak (hangszalagok) organikus elváltozását (pl. hangszalagcsomó) okozhatja. A probléma rendszeres szakorvosi (főként foniátriai) és logopédiai ellátást igényel.

A hangképzési zavarral élő tanulók számára az önálló szóbeli megnyilatkozások válnak nehezen kivitelezhetővé, és folytonos pluszfeszültséggel járnak. Ezeket az alkalmakat amennyire lehet, érdemes kerülni, mert a teljesítményszorongás hangadási képtelenségig fokozódhat.

- **A rezonanciazavarok** az orális és nazális rezonancia (a szájüregben és az orrüregben képződő hangzók) beszédbeli arányának kóros megváltozását jelentik. Ez lehet a szájhangzók orrhangzós színezetűvé válása (hipernazalitás) vagy az orrhangzók szájhangzóssá válása (hiponazalitás). A hipernazalitás leggyakoribb oka az ajak- és/vagy szájpadhasadék. Ez a súlyos organikus elváltozás már újszülöttkorban nyilvánvaló, a légzésben, a táplálkozásban, a hangadásban és a beszédben egyaránt súlyos nehézségeket okoz. Az egyébként szájrezonanciával képzett magán- és mássalhangzók erős orrhangzós színezetet kapnak, a zárhangzók – pl. k, g – elvesztik zárkarakterüket, ami önmagában is jelentősen csökkentheti a beszéd érthetőségét. Az elváltozás súlyosságától és kiterjedésétől függően egyes beszédhangzók képzéséhez nincsenek meg a megfelelő anatómiai feltételek, így ezek hiányozhatnak a beszédből, ami tovább rontja az érthetőséget. E mellett a hangadás is préselt, erőltetett lehet, ami pedig társult hangképzési zavart is okozhat. A gyermekek csecsemőkoruktól több ülésben számos helyreállító műtéten esnek át. A műtéti szakasz a kemény szájpad zárásával és a plasztikai helyreállító műtétekkel zárul, melyek még iskoláskorban is tartanak. Így előfordul, hogy a beszéd érthetősége az alsóban még gondos logopédiai kezelés ellenére sem kielégítő.

A lágy szájpad veleszületett rövidülése is okozhat orrhangzósságot, ezen belül hipernazalitást. Ilyenkor a lágy szájpad nem zárja el az orrgarat felé vezető utat, így a szájhangzók erős nazális színezetet kapnak (legjobban a magánhangzók és a zöngés mássalhangzók színezete, ezáltal érthetősége szenved kárt). Itt is lehet műtéti beavatkozás, ami az ezt követő hatékony logopédiai terápiával jelentősen javíthatja a beszéd érthetőségét.

- **A beszédfolyamatossági (fluencia) zavarok** közül legtöbbször a dadogás válik olyansúlyossá, hogy a tanuló külön többletsegítséget igényel. A dadogó gyermek a beszéd folyamat minden fázisában különbségeket mutat az átlagos beszélőtől (a légzés, a hangadás, a beszédtempó, az artikuláció és a mimika működésében is). A dadogó beszéd szerveiben megjelenő görcs a dadogás közvetlen oka (függetlenül attól, hogy organikus vagy funkcionális okból jelenik meg). A beszéd folyamatosságának zavara kétféleképpen lehet. A tónusos típusba tartoznak azok a gyerekek, akik a szó első hangjának kiejtésével küszködnek, a klónusosba pedig azok, akik általában az első hangot vagy szótagot ismételve. A két forma tünetváltással és egyszerre is jelen lehet. Utóbbi általában a zavar súlyosbodását jelzi. Gyakran jellemző a túl kemény és elnyújtott

hangindítás, ami a hangszalagok (hangajkak) tartós túlfeszítése miatt rekedtséget vagyhangképzési zavarokat is okoz. A legtöbb megakadás a zárhangzóknál fordul elő, de lehet, hogy egyes magánhangzók válnak kerülendő hangokká. A beszédfélelem fokozódásával vagy társuló beszédzavarok miatt jellemző lehet a monoton beszéd, a bizonytalan vagy elmosódott artikuláció, ami tovább rontja a beszéd érthetőségét, nehezzé teszi a kommunikációs helyzetben a partner figyelmének fenntartását.

A gondolkodásban globálisan „látjuk” a dolgokat, a beszéd pedig időben lineárisan szervezett folyamat. A dadogók a gondolkodásban (belső beszédben) folyamatosan beszélő tanuló társaikhoz hasonlóan működnek, ám a beszéd folyamatban a megakadásoktól való félelem okán kerülőutakat keresnek. Például gazdag passzív szókincs mellett is gyakran iktatnak a beszédükbe sztereotip módon megjelenő szavakat vagy fordulatokat, esetleg kötőszavakat; ez az automatizmus segíti a folyamatosság fenntartását. A mondatok szerkezetét gyakran egyszerűsítik, szinonimákat keresnek, hogy a „rettegett” hangot, hangokat elkerüljék. Ez a mondat jelentésének torzulását is okozhatja.

- **A beszédmozgászavarok a fejlődési diszpraxia speciális esetei.** A beszéd motoros tervezésének, szervezésének, kivitelezésének olyan zavarai, melyek a beszéd- és más, a kommunikációban szerepet játszó mozgások (pl. mimika) akaratlagos kivitelezését akadályozzák, míg az automatikus mozdulatok (pl. ásítás) megtartottak. Az ilyen típusú beszédmozgászavarok esetén nincs praktikus diagnosztizálható neurológiai eltérés, valamint az izomtónus-szabályozás vagy a központi idegrendszer sérülése (pl. Cerebrálparézis) sem mutatható ki a háttérben.

### **Auditív feldolgozási zavarok**

Az auditív feldolgozási zavarokkal küzdő tanulók a hallható információk felismerésének, megkülönböztetésének és megértésének zavarát mutatják.

Az auditív észlelés különböző zavarai mellett a hangzó beszéd észlelésében, feldolgozásában, ezért megértésében is zavart mutatnak. Nehézségeik nem perifériás eredetű hallássérülésből vagy intellektuális sérülésből fakadnak.

A tanulási folyamatban a szóbeli közlések, instrukciók, magyarázatok megértése okozza a legnagyobb gondot. A zavar markáns tünete, hogy a tanulók az őket körülvevő auditív, így a verbális ingerekből sem tudják azonosítani a releváns, feldolgozandó információt.

### **Nyelvi zavarok**

Jelentős azon gyermekek száma, akiknek nyelvfejlődési zavarát nem magyarázzák neurológiai, szenzoros, intellektuális vagy társas-érzelmi problémák. Ők is a beszéd fogyatékos SNI- besorolást kapják.

Ebben az esetben a nyelv elsajátítás folyamata már a koragyermekkorban jelentős időbeli és strukturális eltérést mutat.

Nyelvfejlődési zavar esetén a nyelvi kifejezés atipikus volta mindig, míg a nyelvi észlelés, értés zavara csak az esetek egy részében jellemző.

Az eltérő fejlődés tartósan megmarad és a nyelvi hierarchia bármely szintjén megjelenhet:

- a késve induló szókincsfejlődés nem éri be a tipikusan fejlődő társakét még iskoláskorban sem;
- a szókincs szerkezete is eltérő lehet, pl. a főnevek nagyobb, az igék vagy mellénevek, határozószavak kisebb arányban kerülnek be a passzív és/vagy az aktív szókincsbe;

- a kontextusnak megfelelő szó előhívása, aktiválása is gondot okozhat, jellemzőek aszótalálási nehézségek;
- a beszédhangok (fonológiai) feldolgozásában és produkciójában is elmaradás tapasztalható, ami az írott nyelvi zavarok kockázatát vetíti előre;
- a szavak hangalakjának pontos feldolgozása és emlékezeti megőrzése nehéz;
- egy-egy szó hangzósorának jelentős egyszerűsítése nemcsak a beszéd érthetőségét rontja (még iskoláskorban is), hanem nehezíti a szavak emlékezeti tárolását, akadályozza a szótanulást és az előhívást;
- a szókombinációk használata és a mondatalkotás, a spontán beszéd az iskoláskorban is alacsony nyelvtani komplexitású (jellemzően tömondatokat, hiányos mondatokat alkotnak);
- mondataik még a felnőttkorhoz közeledve is nyelvtanilag helytelenek (diszgrammatikusak) lehetnek;
- nem használnak vagy rosszul értelmezik a kötő-, rámutató szavakat, ez főként az összetett alárendelő mondatokat tartalmazó instrukciók, szövegek megértésében okoz gondot.

A tanulók nehézkesen, sok hibával, töredezetten olvasnak, gyakoriak az újratekérések. Az olvasástechnika nem automatizálódik, a gyermekek az alsó végére sem válnak gyakorlott olvasókká. Emiatt az írott szöveg tartalma számukra kevésbé ragadható meg.

A nyelvi feldolgozás az átlagosnál jelentősen több kognitív energiát emészt fel, a tanuló a kognitív-nyelvi feladatokban hamarabb elfárad, mint tipikus nyelvi fejlődésű társai. Ilyenkor teljesítménye hirtelen romlik.

## **A beszédfigyafatékos nevelésének-oktatásának alapelvei**

### ***Intézményi, szervezeti formák***

A beszéd és a nyelv fejlődési vagy szerzett zavarával küzdő tanulók nevelését-oktatását célja, hogy megfelelő készség-képességstruktúrát, megküzdési stratégiákat és alapismereteket alakítson ki a sikeres társadalmi beilleszkedés és az önálló, élethosszig tartó tanulás érdekében.

### ***A logopédus és a többségi pedagógusok szerepe***

- A tanulók beszéd- és nyelvi sajátosságait, az ezekből következő fejlesztési, kompenzációs szükségleteiket logopédia szakon/logopédia szakirányon végzett gyógypedagógus ismeri leginkább, ezért a rehabilitációs-rehabilitációs munkában kulcsfontosságú szerepe van.
- A logopédus által biztosítható beszéd-/nyelvi fejlesztő ellátás mindenképpen szükséges.
- A tanulók sérülésspecifikus támogatásának és a kommunikációs akadálymentesítésnek a tanórák mellett az iskolai élet minden színterén jelentősége van, mivel a verbális kommunikációs aktusok a teljes folyamatot átszövik.
- A sikeres integráció alapfeltétele, hogy a rehabilitációs-rehabilitációs munkát végző logopédus az egyéni fejlesztési terv elkészítésében és megvalósításában gördülékenyen működjön együtt az osztálytanítóval és a szaktanárokkal. Segítse a kollégákat a verbális tanulnivaló mennyiségének, összetettségének sérülésspecifikus szempontok mentén való meghatározásában, a beszéd- és nyelvi szempontú akadálymentesítésében, a tanuló képességstruktúrájának, terhelhetőségének leginkább megfelelő feldolgozási és számonkérési mód kialakításában, valamint a feladatokra fordítható idő kijelölésében.

### **Nevelési-oktatási folyamat**

- Biztosítani kell a feltételeket ahhoz, hogy a beszéd-/nyelvi zavarral küzdő tanuló aktívan vehessen részt az osztály- és az iskolaközösség életében, megmutathassa tehetségét, erősségeit.
- Az önmagához képest mérlegelve pozitív, előremutató és motiváló értékelés adása.
- Az iskola kezdő szakaszában széles alapú készség-képességfejlesztéssel azok kognitív nyelvi előfeltételeinek megteremtését biztosítjuk.
- Az életkornak megfelelően szükséges a gyermek önmagáról való tudásának, önismeretének folyamatos fejlesztése. Az erősségek és gyengeségek tudatos felismerésével alakítsuk ki a számára legmegfelelőbb megküzdési stratégiákat, a későbbi önálló tanuláshoz vezető úton.
- Változatos, az egyes tantárgyak nyelvi sajátosságaihoz igazodó tanulási, tananyag- feldolgozási stratégiák kialakítása, folyamatos fejlesztése szükség.
- A tananyag-feldolgozásban és a számonkérésben előnyben kell részesíteni a nem nyelvi megoldási módokat. Pl. a mozgásos, dramatikus, rajzos vagy más képi feldolgozást, digitális alkalmazásokat.
- A pozitív önkép kialakulását, megélését és a következményes emocionális vagy viselkedészavarok megelőzését szolgálja, az iskolai, sport-, művészeti vagy egyéb tevékenységekben szerzett sikerek.
- A rehabilitációs-rehabilitációs célú egyéni vagy kiscsoportos fejlesztésre biztosított időkeretben a nyelvi képességek (fonológiai tudatosság fejlesztése, szókincs aktivizálása és bővítése, grammatikai készségek fejlesztése, nyelvhasználat alakítása), az írott nyelvi képességek (olvasástechnika, szövegértési és szövegalkotási képesség egyaránt) és felső tagozatban az adaptálható tanulási technikák tanítása (pl. pókhálóábra, idővonal, gondolattérkép készítése) egyenlő súllyal szerepel.
- A rehabilitációs-rehabilitációs célú egyéni vagy kiscsoportos fejlesztő órákon az általános korrepetáló jellegű feldolgozás helyett szaktárgyi szövegek esetén is asérülésspecifikusan hatékonyabb nyelvi szempontú feldolgozás a terápiás cél

### **Kommunikációs-nyelvi akadálymentesítés**

- Az oldott, biztonságos légkör, a gondolatok kifejtésére biztosított többletidő segíti a beszédfélelem csökkenését és jelentősen növeli a teljesítményt, a beszéd- és nyelvi zavarok esetében egyaránt.
- Az osztályban, tanulócsoporthoz kialakított jó szokások, világos együttélési, együttműködési keretek segítik a beszéd-/nyelvi zavarral küzdő tanuló eligazodását a mindennapi kommunikációs helyzetekben.
- Az órai munka és a házi feladatok szempontjából is szükséges a többletidő ehhez igazodó ütemezése.
- A nyelvfajlárdási zavar esetén a legtöbb tananyagot lehetőleg digitális formában bocsájítjuk a tanuló rendelkezésére, mivel az írott nyelvben való gyenge dekódolási képesség miatt szóbeli feldolgozással vagy a kettő kombinációjával jobban hozzáfér annak tartalmához.
- A nyelvi zavart mutató tanulók számára szükséges a szóbeli és írásbeli instrukciók, feladatok nyelvi egyszerűsítése. Ebben az osztálytanító támaszkodjon a logopédus véleményére.
- Minden tantárgy esetében az órai feladatadásban meg kell győződnünk róla, hogy a tanuló helyesen értette-e a feladatot.

- A beszéd- és nyelvfejlődési zavarral küzdő tanulók szóbeli számonkérését lehetőség szerint minimalizáljuk.
- A gyenge helyesírási készség, a lassú és pontatlan íráskivitelezés és a gyenge verbális emlékezeti funkciók indokolják, hogy az íráskészséget alapfokon már használó nyelvi zavarral vagy verbális diszpraxiával küzdő tanuló az órai jegyzeteit lappal, más digitális eszközzel készíthesse, a táblai vázlatokat lefotózhassa és/vagy az óránelhangzott fontos magyarázatokat hangzóanyagként is rögzíthesse.
- Egyes projektek vagy feladatok elvégzéséhez érdemes a nyelvi zavarral küzdő tanulókat és a tipikus nyelvi képességük között tanuló párokat létrehozni.

### **Nevelési-oktatási szakaszok és kiemelt pedagógiai feladatok**

A befogadó nevelés-oktatás minden életkorban az osztálytanító/osztályfőnök, a szaktanárok, a gyógypedagógus és a szülők hatékony együttműködését feltételezi.

#### **A középfokú képzés szakaszának (9–12. osztály) feladatai**

- A középfokú oktatásban a szövegértés-szövegalkotás kompetencia fejlesztése, az egyes tantárgyak szaknyelvének és forrásszövegeinek nyelvi szempontú feldolgozása továbbra is hangsúlyos szerepet kap.
- Döntő jelentősége van annak, hogy az érintett tanuló a tananyaghoz digitális formában is hozzáférjen, így – felolvasó program segítségével – az auditív és vizuális csatornán való egyidejű feldolgozás jelentősen javíthatja a tanulási teljesítményt.
- Ebben a szakaszban is sikerrel alkalmazható az egyéni tanulás megsegítésére tanuló párok, tanuló csoportok alakítása.
- A felosztások, definíciók, szakkifejezések megjegyzésében segítséget nyújthatnak a különböző mnemotechnikai eljárások, melyek egyéni adottságokhoz igazítása és gyakoroltatása a gyógypedagógus, tehát a rehabilitációs-rehabilitációs órák feladata.
- Az eddig megtanult tanulási technikák és a digitális eszköz-használat továbbfejlesztése, alkalmazási körének szélesítése is e keretek között történik.
- Továbbra is szükség van a gyógypedagógus és a szaktanárok közötti szoros együttműködésre a tanuló egyéni adottságaihoz igazodó órai tananyag-feldolgozás, a differenciált feladatadás és számonkérés tervezésében és megvalósításában.
- Új területként jelenik meg az önálló tanuláshoz és az önálló életvezetéshez szükséges nyelvi kompetenciák fejlesztése (pl. használati utasítások, anyagösszetétel, űrlapok kitöltése, hivatalos levelezés, internetes forráskeresés, teszt- és esszéírás). A gondolkodási funkciók és az ítéletalkotás, valamint a metakogníció fejlődése ugyancsak szerepet játszik a társadalmi integrációra való felkészítésben, csakúgy, mint a személyközi és szaktárgyi kommunikációval szorosan összefüggő önkifejezés, véleménykifejtés, érvelés és általában a szituációnak, kontextusnak megfelelő nyelvhasználat fejlesztése.

#### **Tanulási és nevelési célok**

- Testi és lelki egészségre nevelés
- Önismeret és a társas kultúra fejlesztése
- Médiatudatosságra nevelés
- A tanulás tanítása, pályaeorientáció
- Nemzeti öntudat, hazafias nevelés
- A fenntarthatóság, környezettudatosság

- A Nat és az irányelv meghatározása alapján.

### **Kiemelt kompetenciaterületek**

#### *Alapkompetenciák*

- A tanulás kompetenciái
  - A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)
  - A digitális kompetenciák
  - A matematikai, gondolkodási kompetenciák
  - A személyes és társas kapcsolati kompetenciák
  - A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
  - Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák
- A Nat és az irányelv meghatározása alapján.

#### *Magyar nyelv és irodalom: magyar nyelv és irodalom*

- A beszéd- és nyelvi/írott nyelvi megértés mint ismeretszerzési eszköz fejlesztése, a beszéd és nyelvi/írott nyelvi produkció mint önkifejezési és ismeretközlési eszköz fejlesztése kiemelt feladat a nyelvi és beszédzavarral küzdő tanulók számára.
- A beszéd- és nyelvi fejlesztés terén kiemelt feladatként kezeljük minden nyelvi szint fejlesztését (beszédhangzók, fonémafeldolgozás, szókincs és szóhasználat, szóelőhívás, toldalékhasználat, mondatalkotás és kontextushoz, szituációhoz kötött nyelvhasználat).
- Az írás-olvasás tanulásának szakasza a beszéd és nyelvi zavarral küzdő tanuló további boldogulása, tanulási kompetenciája szempontjából kulcsfontosságú, egy életre meghatározhatja a tanulás sikerességét. Ezért igen körültekintően alakítsuk az olvasástanulás folyamatát!
- A beszéd- és nyelvi zavarral küzdő tanulók olvasás-írás tanításának előfeltétele, hogy a tanuló a beszédfeldolgozás során legalább egy-egy szó szótagjait és első hangját biztosan felismerje, leválassza, azonosítsa.
- A szövegértés fejlesztésének minden esetben párhuzamosan kell haladnia a dekódolás (olvasástechnika) fejlesztésével. Kezdetben a tanulók autobiografikus emlényomaihoz kapcsolható, egyszerű nyelvi felépítésű, a mindennapi életben jellemző szituációkat bemutató szövegeket érdemes feldolgozni.
- A szövegértés fejlesztésében fokozatosan, a tipikus nyelvi fejlődésű tanulókhöz képest késleltetve toódik el a hangsúly az egyre összetettebb gondolkodási műveletek felé (pl. explicit és implicit összefüggések átlátása egy bekezdésen belül és több szövegrész között).
- A nyelvtani szabályok betartásában és a helyesírás terén a nyelvfeljődési zavarral küzdő tanulók jelentős elmaradást mutatnak, esetükben a helyes leírás nem válik automatikus készséggé, mindvégig jelentős szerepe van a tudatos hibajavítás megtanításának.
- Nyelvi zavar esetén az általános iskolai szakasz végére konzekvens (mindig csak egy szabályt gyakorló), rendszeres, de rövid gyakorlási periódusok esetén is főként azevidenciaalapú és a szóelemzés elvét figyelembe vevő helyesírás várható el.
- A kötelező olvasmányok megválasztását és elolvasásának idői ütemezését is igazítani kell a tanuló aktuális olvasási és nyelvi feldolgozó képességeihez és pszichomotoros tempójához.
- A műből készült filmet inkább csak az elolvasást és meghallgatást követően, a feldolgozás gazdagításához használjuk. Alkalmazhatunk változatos vizuális és dramatikus feldolgozási módszereket a megértés ellenőrzésére.



## Matematika

- A matematikai kompetenciák elsajátítása esetükben a tipikus fejlődésű tanulókéhoz hasonló ütemben haladhat, mélységét az egyéni fejlődési dinamikát figyelembe vevő tehetséggondozás szabja meg. Más nyelvfejlődési zavarral küzdő tanulók átlagos matematikai képességekkel rendelkeznek, a számolás, számfelismerés, a műveletvégzés, a helyi értékek, később pl. az egyenletek, a kombinatorika, a halmazok, az egyenletek és mértani szerkesztések terén is. Azonban a definíciók, fogalmak megtanulásában, felidézésében nyelvi feldolgozási és verbális emlékezeti gyengeségük miatt jelentős hátrányban vannak. Szintén hátrányba kerülnek az órai magyarázatok szeriális-verbálisfeldolgozásában, ezért többszöri ismétlésre, időszakosan felzárkóztatásra lehet szükségük.
- Minden nyelvfejlődési zavarban érintett tanuló esetében nehézséget okoz a szöveges feladatok megértése, akár szóban, akár írásban jelennek meg. Itt szükség lehet a szöveg nyelvi egyszerűsítésére (akadálymentesítésre).
- Szintén érdemes gondot fordítani a szöveges példákban gyakran előforduló nyelvi fordulatok gyakorlására, más és más adatokkal való alkalmazására. Csak akkor kaphatunk megfelelő képet a nyelvfejlődési zavart mutató tanuló matematikai készségeiről és tudásáról, ha meggyőződünk arról, hogy megértette a feladatot.
- A nyelvi zavarok mellé leggyakrabban a diszkalkulia és a figyelem-, illetve aktivitási zavarok társulnak. Ezekben az esetekben a matematikatanulást az egyéb pszichés fejlődési zavarokkal küzdő tanulók SNI irányelvei alapján célszerű megszervezni.

### *Történelem és állampolgári ismeretek: történelem, állampolgári ismeretek*

- A történelem és az állampolgári ismeretek egyes témaköreinek feldolgozásakor nyelvfejlődési zavar esetén előnyben kell részesíteni az aktív tanulást, a szituációkon, dramatikus feldolgozáson, közvetlen tapasztalatszerzésen alapuló ismeretszerzést
- A feldolgozáskor érdemes egyszerű, célzott kérdésekkel segíteni a nyelvi megfogalmazást.
- A megértést támogatja a történelmi jellemzőkhöz igazodó feldolgozási technikák (pl. idővonal, gondolattérkép) használata is.
- A tankönyv leckéinek, valamint az eredeti források önálló feldolgozása során gondot okozhat a társadalmi folyamatokat leíró szövegekben rejlő implicit összefüggések felismerése, a lényegi események kiemelése is. Ezt kapcsolódó filmrészletekkel, magyarázó animációkkal és a legújabb kor esetén családi elbeszélések gyűjtésével segíthetjük.
- Fontos segítség lehet a digitális tankönyv, melyet felolvasóprogram segítségével is feldolgozhat a tanuló, így több csatornán multiszenzorossá tehető az információfeldolgozás.

### *Erkölc és etika*

- Az erkölcsstan tanításában a pedagógusok személyes példaadása, embertársaikkal szemben tanúsított attitűdje legalább annyit nyom a latba, mint az órán elhangzott mesék, történetek.
- Emellett az iskolai konfliktusok közösségi megbeszélése, az együttélés mindennapi szituációit felelevenítő drámajátékok, filmrészletek, interaktív színházi előadások segítségével a nyelvi fejlődésükben zavart mutató tanulók az érzelmek és erkölcsi dilemmák átélése útján könnyebben megértik a társadalmi együttélés etikai elveit, írott és íratlan törvényeit, behelyezkedhetnek mások nézőpontjába. Ezzel válthatjuk ki aszámukra nyelviileg nehezen feldolgozható elvont filozófiai magyarázatokat.

*Természettudomány és földrajz: környezetismeret, természettudomány, biológia, kémia, fizika és földrajz*

- A természettudományos ismeretek gyakorlati példákon, kísérleteken át való megélése, majd megértése elsőbbséget kell hogy élvezzen a nyelvfejlődési zavarral küzdő tanulók oktatásában. A jelenségek pontos megfigyelését nemcsak a verbális leírások, hanem rajzok, folyamatábrák, táblázatok és grafikonok, akár rövidfilmek is visszatükrözhetik.
- Az általánosítás és a jelenségek törvényszerűségeinek absztrahálása nyelvileg nehezebb feladat. A definíciók, törvények pontos nyelvi reprodukálásában jelentősen gyengébben teljesítenek a nyelvi zavart mutató tanulók.
- A törvények alkotó alkalmazásában, az intuitív vagy problémamegoldó gondolkodásban azonban kifejezett tehetséget mutathatnak a nyelvi fejlődési hátránnyal küzdő tanulók is.  
*Idegen nyelv: élő idegen nyelv*
- A nyelvfejlődési zavart mutató tanulók az idegen nyelv tanulásában is markáns hátránnyal indulnak, bár a jelenkor nyitott társadalmában és sokszor a szülők igényeinek megfelelően is több nyelvvél, de főként az angol nyelvvél a mindennapjaikban is találkoznak.
- Bármelyik élő idegen nyelvet választjuk, az első három évben a nyelvtanulás mindenképpen lassabb haladással, kisebb lépésekre bontva, több gyakorlással valósulhat meg.
- Az alsóban döntően szóbeliséggel találkoznak a tanulók; éljék át az adott nyelv vokális jellemzőit: zenéjét, ritmusát, rímelését, csengését. Erre igen megfelelőek a gyermekversek, dalok, játékok. Egyszerű, a mindennapokban jól használható alapszókincs, néhány mondatos szövegek megtanulására, megértésére érdemes gondotfordítani.
- Javasolt, hogy az idegen nyelvi írásbeliség kialakítását csak azt követően kezdjük el, mikor az anyanyelven való olvasás-írás készsége már megszilárdult. Ez körülbelül harmadik-negyedik osztályban következik be. Ezt megelőzően is lehet bővíteni a szókincset, képes szótárakkal, rajzos mnemotechnikák segítségével tudjuk leküzdeni az esetleges szótalálási nehézségeket.
- A nyelvfejlődési zavart mutató gyermekek szókincse egészen középiskolás korig folyamatosan fejlesztést igényel. Az idegen nyelvi szókincs is ennek megfelelően, lassan, sok gyakorlással bővül. A megjegyzést a gyenge verbális munkamemória, a felidézést aszótalálási nehézségek hátráltatják.

*Művészetek: ének-zene, vizuális kultúra, dráma és színház*

- Alapvetően minden tanulónak minden művészeti ágban az alkotás szabadságát, az önkifejezés sikerét és az alkotó folyamat „flow” élményét a legfontosabb megélni.
- Az általános iskolai szakaszban is fontos a tehetséggondozás.
- A dadogóknak és más beszédzavart mutató tanulóknak kifejezetten jót tehet az éneklés, közben általában nem dadognak. Érdemes törekedni rá, hogy az együtt éneklés-zenélés öröme megmaradjon, akkor is, ha más készségekben a nyelvfejlődési zavarral küzdő gyermekek nem érik el tipikusan fejlődő társaik teljesítményét (pl. kottaolvasás).
- A nehezített verbális tanulási teljesítmények miatt a nyelvfejlődési zavarral küzdő tanulónak oázis lehet, megnyugvást, kilégzést biztosíthat minden művészeti óra, ha befogadó, alkotó légkör uralkodik, ahol mindenki teljesítményét önmagához méri.

*Technológia: technika és tervezés, digitális kultúra*

- A verbalitástól független tanulási folyamatokban tanulóink általában átlagosan teljesítenek. A digitális világ feldolgozása, a problémamegoldó gondolkodás lehet kifejezett erősségük is. A különböző technológiák segítségével kommunikációs-nyelvi akadálymentesítést érhetünk el (gépírás, felolvasó programok, jegyzetelő programok, digitális átalakító programok), és segíthetjük az önálló tanulás kialakulását.
- Fontos, hogy ezek a kompetenciák már az általános iskola felső végére tanulóink birtokába kerüljenek, hiszen a tanulnivaló mennyiségének növekedésével még differenciált feladatadás mellett is csak akkor van esélyük lépést tartani, hogyha a tipikus fejlődésű társaikhoz hasonlóan férnek hozzá az ismeretekhez.
- A technológiai lehetőségek kiaknázásával egyenrangúan fontos az etikus és felelősségteljes használat megértése és megvalósítása.
- A tantárgy feladata a biztonságos internethasználat tanítása is. Ezen a területen a tanulók gyenge kommunikációs kompetenciájuk és nyelvi zavaruk miatt szintén veszélyeztetettek.

#### Testnevelés és egészségfejlesztés: testnevelés

- A testnevelés több szempontból is kiemelkedő szerephez jut a beszéd-/nyelvi zavarokat mutató tanulók fejlesztésében. A nagyobb fizikai és szellemi megterhelés miatt fontos a jó erőnlét, a megfelelő állóképesség kialakítása.
- Az alsó szakaszban a mozgáskoordináció, a testtudat, a téri orientáció és az egyensúlyfejlődésének nehézségével küzdő tanulók (pl. verbális diszpraxia, nyelvfejlődési zavarhoz társuló tünetek) mozgásfejlesztésére külön gondot kell fordítani.
- Érdemes nehézségeikhez adaptált, differenciált feladatadással segíteni a fenti készségek fejlődését, főképp az olvasástanítás időszakában, legalább az első négy osztályban. A verbális diszpraxiás tanulók számára az egyes mozgásszekvenciákat elemi egységekre lebontva, sok ismétlés segítségével érdemes tanítanunk.
- A rendszeres mozgás segítheti a tanulási helyzetekben felgyülemlett stressz és frusztráció oldását, sikerélményhez juttatva a tanulót, emellett az önértékelés, az önbizalom javulásához is hozzájárulhat.

#### Differenciálás

- A differenciálás alapfeltétele a tanuló állapotának részletes megismerése, melyben az szakértői vélemény multidiszciplináris diagnózisa mellett a tanítók, szaktanárok pedagógiai megfigyeléseire is támaszkodunk.
- A nyelvi zavarral küzdő tanulók fejlesztésében szinte minden esetben szükséges a tartalom szerinti differenciálás (pl. instrukciók, szövegek egyszerűsítése), a folyamatszerinti differenciálás (pl. nyelviileg egyszerűbb vagy összetett feladat adása, a nyelvfeldolgozás vagy a gondolkodási műveletek különböző szintjei közötti differenciálás).

A differenciálás a tanulás szervezése során sokféle formában jelenhet meg:

- különböző módokon lehet segíteni az eltérő nyelvi képességekkel rendelkező tanulóknak (pl. az instrukció felolvasása, a kulcsszóra való rámutatás, önálló olvasás elvárása);
- különböző feladatok alkalmazhatók (mindenki a képességeinek megfelelő feladatot kapja ugyanabban a témában);

- ugyanazt a feladatot különböző tevékenységekkel lehet végrehajtani (az egyik csoportszövegből, a másik grafikonból, a harmadik egy filmből gyűjti be ugyanazokat az ismereteket);
- különböző szociális keretek között valósul meg a feladat (páros, csoportos, egyéni munkákkal is egyidejűleg);
- különböző információs csatornák felhasználásával valósítható meg a tanulás (vannak, akiknek a hallás utáni észlelés, vannak, akiknek a látott dolog mond többet);
- különböző célok tűzhetők ki (az egyik tanuló a legfontosabb adatokat, a másik az összefüggéseket, a harmadik a szerző szándékát emeli ki);
- különböző érdeklődés szerint adható az olvasnivaló szövege (hasonló nehézségű olvasmány, minden tanuló az érdeklődését követve választ);
- különböző értékelési formák alkalmazása lehetséges, vagy maguk a tanulók választanak;
- a tananyag feldolgozása egyik tanulónál a készségek, másikonál az ismeretek megszerzésére fókuszál;
- az egy-egy tanulóra fordított időben valósítható meg a differenciálás.

A legfontosabb, hogy a pedagógus tudatosan válasszon differenciálási formát minden feladathoz, a tanuló képességeihez és a feladat jellegéhez mérten megfelelően.

### Értékelés

A differenciált tanulási eredmények kitűzése szükséges a magyar nyelv és irodalom, valamint az idegen nyelv tantárgyak esetében. Ezek értékelése alól általában a szakértői bizottság véleménye alapján mentesítést is kapnak a tanulók.

A szakértői vélemény nyomán intézményigazgatói hatáskörben megszületik az értékelés alólifelmentés.

A gyógypedagógus feladata:

- a tanulási teljesítmények (olvasás, szövegértés, helyesírás, esetleg matematika) és a nyelvi teljesítmények (fonológiai tudatosság, szókincs, grammatika stb.) terén az évenkénti kontrollméréseket elvégezve, azok mennyiségi és minőségi elemzésével evidenciaalapú fejlesztő diagnózist és fejlesztési tervet állítson fel, majd az eredményeket átbeszélve a pedagógussal a gyermek szükségleteinek és aktuális beszéd-/nyelvi fejlettségének megfelelően az új tanulási célok differenciált kijelölését támogassa.

A szöveges fejlesztő értékelés célja az egyéni képességeknek és egyéni előrehaladásnak megfelelő differenciált értékelés, valamint javaslatokat tartalmaz a továbbhaladásra és a fejlesztés további irányaira vonatkozóan.

A szöveges értékelés jellemzői:

- a konkrét területen elért teljesítményre vonatkozik, sosem minősíti azt, nem címkéz;
- az elért pozitív eredményeket és hiányosságokat egyaránt tárgyilagos formában írja le, nem minősíti azokat;
- viszonyít a kiindulóponthoz, az előző teljesítményhez mérten értékeli a fejlődést;
- mindig megjelöli a következő (proximális) fejlődési zónát, a gyermek számára is érthető formában konkrét javaslatokat tesz, és biztat a továbblépésre.

A fejlesztő értékelés kulcsszerepet tölt be a beszéd-/nyelvi zavart mutató tanuló önbizalmának, helyes önértékelésének felépítésében és fenntartásában.

### **Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció**

- A beszéd fogyatékos SNI tanuló a tanórák mellett a szakértői bizottság javaslatának megfelelő mértékben részt vesz egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozásokon.
- A foglalkozások megszervezésekor figyelembe kell venni a szakértői bizottság fejlesztési területekre, az ellátó gyógypedagógus szakirányára és tanuló képességstruktúrájára, viselkedési jellemzőire vonatkozó leírását.
- A foglalkozások tartalmát a szakértői véleményben megjelölt területeken végzett vizsgálatok és az iskolai gyógypedagógus által végzett kiegészítő vizsgálatok, esetleg a pedagógus által végzett pedagógiai vizsgálatok alapján felállított egyéni fejlesztési terv határozza meg. A rehabilitációs-rehabilitációs ellátást végző logopédia szakos vagy szakirányos gyógypedagógus feladata, hogy összehangolja a gyermek képességeihez mérten a fejlesztési szükségleteket a tantárgyi célokkal, és erről rendszeresen konzultáljon a tanuló osztálytanítójával, szaktanáraival.
- A rehabilitációs-rehabilitációs foglalkozások megvalósulhatnak osztálytermen belül és kívül, egyéni vagy kiscsoportos formában egyaránt.
- Az együttműködő felek legalább negyedévente közösen tekintenek rá az egyéni fejlesztési terv megvalósulására, értékeli az elért eredményeket, szükség szerint módosítják a középtávú célokat.
- A rátekintést mindkét fél a pedagógusok kötelező tanórával nem lekötött óraterhe erejéig végzi el.
- Az egyéni fejlesztési terv tartalmazza a tanuló erősségeit, nehézségeit, a vizsgálati evidenciákra támaszkodva megállapított közép- és rövid távú célokat, a hozzájuk vezető út lépéseit, a fejlesztőeszközöket és a fejlesztés helyszínét.
- A fő fejlesztési területek a beszéd fogyatékos SNI tanulók számára a beszéd-/nyelvi képességek fejlesztése, a nyelvi készségekhez szorosan kötődő kognitív funkciók fejlesztése, valamint a tanulási teljesítmények fejlesztése, a reedukáció.

### **Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanuló iskolai fejlesztése**

Az autizmus spektrumzavarok lényege a társas viselkedés, a kommunikációs és a rugalmas viselkedésszervezés minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg.

Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulóra legjellemzőbb a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési készségek területén tapasztalható gondolkodási képesség sajátos hiányossága, a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmas viselkedésszervezés és -kivitelezés képességének minőségi sérülése, valamint az egyenetlen képességprofil.

Autizmusban a beszédfejlődés gyakran megkésik, súlyos esetekben nem alakul ki beszélt nyelv. A központi probléma azonban nem a nyelv hiánya vagy megkésített fejlődése, hanem a funkcionális, kölcsönös kommunikáció sérülése.

A nyelvhasználat színvonalától függetlenül az alapvető problémák közé tartozik, hogy hiányozhat a kommunikáció és a beszéd hasznának, jelentőségének megértése, vagyis hiányozhat annak megértése, hogy mások érzéseit, gondolatait, tetteit kommunikáció útján befolyásolni lehet.

Az alapvető gondolkodási és viselkedési képességek spontán elsajátításához szükséges képességek hiánya jellemzően egész életen át megmarad, de a speciális intenzív terápiás és pedagógiai ellátás segítségével jelentős fejlődés érhető el.

Új helyzetben, váratlan események, körülmények hatására felerősödhetnek a típusos tünetek. A tünetek változatossága mellett a tanulók autizmusának lehetséges súlyossága széles skálán szóródik. Az időben megkezdett sérülésspecifikus fejlesztés nagymértékben hozzájárulhat az állapot pozitív kimenetéhez.

### **Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók pedagógiai szempontú jellemzése**

Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók – a tanítás, illetve a tanítási módszerek és tervezés módosítása szempontjából – kiemelkedő jelentőségű tulajdonságai:

- A másik személy szándékának, érzéseinek, gondolatainak, szempontjainak (pl. az információátadás szándékának) meg nem értése, az önmagára vonatkoztatáshiánya.
- A szociális megerősítés jutalomértékének hiánya, vagy az ezzel kapcsolatos öröm későbbi, csak direkt tanítás útján való kialakulása, illetve a belső motiváltság gyengesége vagy hiánya. Sokszor nagyon kevés vagy szokatlan dolog okoz számukra örömet.
- A beszéd korlátozott megértése, még az életkornak megfelelő beszédprodukciónál mellett is, amit nehezítenek a beszéd érzelmi, társas aspektusaival kapcsolatos megértési nehézségek, mint pl. a hanghordozás.
- A beszéd vagy más kommunikációs eszköz spontán, funkcionális, rugalmas alkalmazásának eltérései, elmaradása.
- Egyenetlen képességprofil, pl. a szigetszerű ismeretek, képességek (pl. kiváló mechanikus emlékezet, matematikai vagy zenei képesség), jelentős elmaradás az önellátásban, szakadékszerű különbség a mechanikus és a személyes memória között.
- Hiányzó vagy korlátozott belátás, pl. a gyermek saját tudásával, az ismeret forrásával, módjával, a szubjektív jelentőséggel kapcsolatban.
- A változásokkal, újdonsággal kapcsolatos ellenállás, szorongás.
- A társas környezetben, felnőttekhez és gyermekekhez való szokatlan kapcsolódás, mely megnyilvánulhat a teljes visszahúzódástól, passzivitástól az erőteljes, túlzó ragaszkodásig, aktív, de bizarr kezdeményezésekig, vagy megnyilvánulhat az egysíkú, formális kapcsolatteremtésben.

*Típusos erősségek, amelyekre építeni lehet a tanulás támogatása során*

- Az egyénre szabott vizuális információ általában jól értelmezhető.
- Tanult rutinokhoz, szabályokhoz való alkalmazkodás.
- Jó mechanikus memória.
- Megfelelő környezetben, a gyermek érdeklődésének megfelelő témákban kiemelkedő koncentráció, kitartás, precizitás.
- Egyes, nem szociális tartalmú tantárgyi területeken – pl. szó szerinti tanulás, nemszöveges számtan, földrajz, zene – jó vagy akár kiemelkedő teljesítmény.

*Típusos nehézségek és kognitív problémák, amelyekkel számolni kell a tanulás támogatása során*

- Túlérzékenységre és/vagy fokozott ingerkeresésre utaló viselkedések (hallás, látás, szaglás, tapintás, ízlelés terén, vagy bármely érzékszervi modalitásban).
- A figyelem felkeltésével, irányíthatóságával, fenntarthatóságával és váltásával kapcsolatos gyakori nehézségek.
- Az utánzási képesség hiányosságai.
- Ingerfeldolgozási, vizuomotoros koordinációs problémák.

- Tér-idő értelmezés gyengesége, esetleg hiánya.
- Analízis (sorrendiség)-szintézis műveleteinek problémája.
- Ok-okozati összefüggések felismerésének problémája.
- A lényegkiemelés, problémamegoldó gondolkodás deficitje.
- Az általánosítás, a tanultak új helyzetben való alkalmazásának sérülése.
- Felidézési problémák (pl. speciális szociális tartalmaknál és személyes élményeknél).
- Ismert tananyagban váratlan nehézség felmerülése szociális elem bevezetésével vagy új körülmények közötti alkalmazás során.
- A feladat céljának nem értése, a reális jövőre irányultság hiánya.
- A szimbolikus gondolkodás (pl. játék) fogyatékosága.
- Humor, irónia, metafora, képes beszéd félreértése, nem értése.
- A valóság téves értelmezése, felfogása.
- Realitás és fantázia összetévesztése.
- A szóbeli kérések, közlések félreértése, különösen a többértelmű, elvont kifejezések, többrészes utasítások esetén.
- Szó szerinti értelmezés.
- Képességek, ismeretek önálló, változatos alkalmazásának nehézsége.
- Gyermekközösségekben áldozattá, illetve bűnbakká válás, egyes esetekben szociálisan a helyzetnek nem megfelelő viszonyulás a kortársakhoz.
- Szabadidőben passzivitás, kudarcokból eredő viselkedésproblémák megjelenése.
- Félelmek, fóbiák, szorongás.

### **Speciális módszerek az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók fejlesztésében**

- A nevelés, fejlesztés tervezése a mért szociális alkalmazkodás, fejlettségi kor, illetve a mért intelligenciaszint és a kommunikációs színvonal alapján történik, az egyenetlen képességprofil, valamint a tanulási képességek miatt egyénhez igazodó módon, a fejlődés erre alkalmas eszközzel való folyamatos követésével.
- A fejlesztésben, tanításban, a viselkedésproblémák megelőzésében és kezelésében alapvető a viselkedéses megközelítés és a kognitív viselkedésterápia módszereinek autizmusra adaptált alkalmazása, mint pl. a láncolás, a modellnyújtás, a feladatanalízis módszere, a problémamegoldó stratégiák tanítása, promptolás, azaz megfelelő szintű segítő kulcsinger alkalmazása, szociális történetek, kortárs segítői programok és a videoalapú beavatkozási stratégiák.
- Szükség van az egyéni motivációs és jutalmazási rendszer kialakítására.
- A strukturált környezet alkalmazása bejósolhatóbbá, kiszámíthatóbbá, érthetőbbé és ezzel érzelmileg biztonságosabbá teszi a környező világot. A struktúra és a vizuális környezeti támpontok (pl. napirendek, vizuális időjelzők, folyamatokat megjelenítő vizuális algoritmusok) elősegítik az autizmussal élő gyermekek, tanulók autonómiáját és önállóságát, csökkentik a tanulók függőségét más személyektől, valamint lehetővé teszik a tevékenységrepertoár bővülését, a rugalmasabb alkalmazkodást, csökkentik a változásokkal szembeni ellenállást és szorongást.
- A szociális sérüléssel összefüggő tanítási nehézség miatt keresni kell az információ átadására a gyermek megértési szintjének megfelelő és szociális vonatkozásoktól leginkább független módszereket és médiumokat (pl. írott instrukciók, folyamatábra, számítógépes oktatás stb.).
- A tanítási helyzetek szociális vonatkozásainak elfogadása, illetve megértése fontos tanítási cél (pl. a csoportos, illetve „frontális” tanítási helyzetben való tanulás).

### **A tanulási környezet szervezési feltételei**

Teljes, funkcionális integráció a következő feltételek megléte esetén javasolható:

- A tanuló részéről átlagos vagy átlag feletti intelligencia, enyhe fokú autisztikusfogyatékoság, jól kompenzált, minimális viselkedésproblémák.
- A családtagok részéről egyértelmű szándék a szakemberekkel való szoros együttműködésre és a gyermek intenzív támogatására.

Az iskola részéről:

- a speciális módszertanban jártas pedagógus és asszisztens;
- jól előkészített, ütemezett egyéni fejlesztési terv;
- speciális eszközök, módszerek és környezet;
- együttműködés a családdal és/vagy a diákothonnal;
- a befogadó gyermekcsoport felkészítése a pozitív hozzáállásra, folyamatos támogatás;
- szakértői csoport, amely rendelkezésre áll a szülők felvilágosításában, a pedagógusoknak nyújtandó szakmai tanácsadásban, problémakezelésben, a fejlesztés irányának kijelölésében, követésében, a szakértői csoporttal való intenzív kapcsolattartás;
- az integrált gyermek legyen elégedett az iskolai élettel, fontos, hogy jól érezze magát.

A fenti feltételek mellett is szükséges az integráció fokozatos megkezdése, a szociális, kommunikációs és kognitív deficitek figyelembevétele, az egyénre szabott mérés, tervezés, fejlesztés, a tananyag szűrése (egyes tantárgyakból, tananyagrészekből felmentés), továbbá afogyatékoságot kompenzáló alternatív eszközök, módszerek igénybevétele egyéni szükségletek szerint (pl. kézírás helyett gép használata, szóbeli felelet helyett írásbeli beszámoló vagy fordítva).

### **A tanulási környezet fizikai feltételei**

- Az autizmussal élő tanulók esetében a szenzoros ingerfeldolgozás sajátosságai miatt szükség lehet az egyén számára kevésbé megterhelő helyekre a tanteremben és egyébiskolai helyszíneken (pl. állandó, saját hely a tanteremben, pihenőhely, paraván, fülvédő elérhetősége).
- Megfontolandó az étkezés és a szünet egyénre szabott megszervezése azokban az esetekben, amikor a társas és fizikai környezet túlterhelheti a tanulót.
- A tanulóknak strukturált környezetre és személyre szabott vizuális környezeti támpontokra van szükségük, beleértve a szünetek és a szabadidő megszervezésének támogatását.
- Szintén számítani kell az iskolán kívüli helyszíneken, programokon való részvétel nehezítettségére, így ezekre a helyzetekre is ki kell terjeszteni a specifikus módszerek és eszközök alkalmazását, valamint fel kell készíteni a tanulót a várható körülményekre, a viselkedéssel és teljesítménnyel kapcsolatos elvárásokra.

### **A tanulási környezet társas feltételei**

A tanulási környezet meghatározó eleme a pedagógusok kommunikációjának stílusa éstartalma:

- Az autizmussal élő tanulók gyakran szó szerint értik a beszédet, ezért fontos, hogy a pedagógus pontosan és konkrétan fogalmazza meg közlendőit.
- Kerülni kell a kétértelmű, szarkasztikus, ironikus megfogalmazásokat.



- A szokásosnál több időt szükséges hagyni a hallottak feldolgozására, mert az autizmusesetében a verbális információ feldolgozása gyakran lassabb a szokásosnál.
- Fontos, hogy az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók előzetes tájékoztatástkapjanak, ha változás következik be az órák sorrendjében, helyszínében, a tanár személyében, a tanulókkal szemben támasztott követelményekben, mert ez jelentősen csökkentheti a változások okozta stresszt, és elősegíti az alkalmazkodást és elfogadást.
- Fontos, hogy a pedagógus hangsúlyozza: természetesnek tekinti a gyermekek közötti eltéréseket viselkedésben, teljesítményben, és rámutasson az autizmussal élő tanulókerőségeire, pozitív tulajdonságaira.
- Az autizmussal élő tanulók szociális naivitásuk, szokatlan társas viselkedésük miatt fokozottan kitéttek az iskolai bántalmazásnak. A bántalmazás megelőzésére különösen nagy figyelmet kell fordítani.
- Integrációban az autizmus spektrum pedagógiája szakirányos gyógypedagógus feladata az intézményi közösségek informálása és folyamatos támogatása, a kortárs segítők felkészítése és a kortársakkal való együttműködésben rejlő egyéb lehetőségek kiaknázása, a rehabilitációs, rehabilitációs fejlesztés biztosítása, a családdal való folyamatos kapcsolattartás megszervezése, kooperációban a gyermek pedagógusaival.

## **A kulcskompetenciák fejlesztése**

### **Alapkompetenciák**

- A tanulás kompetenciái
- A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)
- A digitális kompetenciák
- A matematikai, gondolkodási kompetenciák
- A személyes és társas kapcsolati kompetenciák
- A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
- Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

Az egyes tanulási területekre vonatkozó ajánlások alkalmazása az Irányelv alapján.

## **Az iskolai fejlesztés szakaszai**

### **Differenciálás**

A személyre szabott tanulás biztosítása, a tanuló fejlődését támogató multidiszciplináris teamelérhetősége (szükség esetén gyermekpszichiáter, pszichológus, szociális szakember bevonása), az autizmusszemponitú akadálymentesítés, az adaptált tananyag, a differenciált tanulásszervezési módok alkalmazása egyaránt szükséges az iskolai kudarc megelőzése és a tanuló fejlődésének biztosítása szempontjából.

### **Erősségek, tehetséggondozás**

Az autizmus területén a tehetséggondozás gyakran ugyanolyan fontos feladat, mint a fogyatékból fakadó nehézségek kompenzálása. Az autizmussal élő tanulók egyes esetekben olyan képességeket mutathatnak, melyek valóban kiemelkedők. Gyakrabban azonban csak az általános fejlődési elmaradáshoz képest jobbak a képességek valamely területen. A fejlesztési elvekben foglaltaknak megfelelően nem törekedhetünk a kiemelkedőképességek egyoldalú fejlesztésére, hiszen ezzel önmagában nem segítenénk elő a felnőttkori adaptációt.

A pedagógusok általános feladata e téren sokrétű: meg kell próbálniuk a jó/kiemelkedő képességeket a későbbi sikeres adaptáció szolgálatába állítani, a speciális érdeklődést a

gyermek, fiatal motiválására használni. Segíteniük kell abban is, hogy a családok megértsék az autizmus következményeként kialakult fejlődésmentes sajátosságait. Így érhető el, hogy a családok reális célokat tűzzenek ki a gyermek jövőjével kapcsolatban. Emellett fontos feladat a kiemelkedő képességek felismerése és gondozása. A tehetséggondozás folyamatában nagyon fontos meglátni a különlegest, a speciális adottságot a tehetséges gyermekben, bármilyen területen nyilvánul is az meg. Az egyénileg szervezett tehetséggondozással a kiemelkedő képességek fejleszthetők, és a felnőttkori munka, valamint az örömteli szabadidőstevékenységek alapjául szolgálhatnak.

### **Fejlesztendő területek**

- Szociális kommunikáció
- Önállóság és autonómia
- Adaptív viselkedés támogatása

leggyakrabban alkalmazott stratégiák:

- Erőszakmentes konfliktuskezelő technikák tanítása.
- A problémás viselkedés megelőzése.
- A kívánatos viselkedések pozitív megerősítése.
- Új készség fejlesztése, megfelelő alternatív viselkedés tanítása.
- Hatékony kommunikációs stratégiák kialakítása.
- Kognitív-viselkedéses stratégiák (pl. képes, ill. írott forgatókönyvek a megfelelő viselkedés szervezéséhez).

### **Értékelés, célok, tanulási eredmény**

A tanulási eredmény értékelésénél elsősorban a tanuló önmagához mért fejlődését kell figyelembe venni, valamint azt, hogy a megszerzett tudást képes-e önállóan, rugalmasan, élethelyzetekben alkalmazni.

A mérés, értékelés és minősítés alapfunkciója az autizmussal élő tanulóknál alapvetően módosul. A mérések elsősorban diagnosztikus jellegűek. Tájékoztatnak a gyermek állapotáról, mérik a fejlesztés, nevelés-oktatás eredményességét, meghatározzák annak további irányát.

Az érdemjegyekkel történő visszajelzés mellett javasolt egyénre szabott, szöveges fejlesztő értékelést alkalmazni.

A tanulók elért teljesítménye ritkán tudatos törekvés eredménye. A teljesítmény sokszor a természetes érzésnek, a jól szervezett környezetnek, a tudatosan és lépésről lépésre megtervezett pedagógiai beavatkozásnak, a jól működő motivációs bázisnak köszönhető. Autizmusspecifikus probléma, hogy az értékelés-minősítés közösségi megegyezésen alapuló, elvont szociális elvárásokat tartalmazó formája a tanulók számára nem feltétlenül motiváló és információértékű. A konkrét, azonnali és folyamatos visszajelzés jól érthető, informatív, ezért az egyéni képességeknek megfelelő szintű értékelési rendszer hatékony az önértékelés, önkontroll kialakításában.

Mivel az autizmusban éppen azok a készségek, képességek sérülnek, amelyeket a magatartás és szorgalom értékelése és minősítése során figyelembe kell venni, javasolt, hogy autizmus diagnózis esetén a tanulók kapjanak felmentést a minősítés alól.

### **Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció**

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció és rehabilitáció céljai és feladatai az iskolai nevelés minden szakaszában folyamatosan jelen vannak, és elsősorban egyéni, kisebb részben kiscsoportos formában valósíthatók meg. Módszertanilag az autizmusspecifikus módszerek és eszközök alkalmazása mellett kognitív viselkedésterápia, intenzív gyógypedagógiai fejlesztés, gyógytestnevelés alkalmazása szükséges. Tartalmilag a hiányzó készségek, a másodlagos

fejlődési elmaradás, a másodlagos viselkedésproblémák és tünetek speciális módszerekkel valóhabilitációs és rehabilitációs célú kezelését soroljuk ide, a következő területeken:

- elemi szociális-kommunikációs készségek;
- viselkedésproblémák (dührohamok, auto- és heteroagresszió, sztereotip viselkedésekstb.);
- figyelem, emlékezet, utánzás, problémamegoldó gondolkodás, énkép, önismeret;
- érzékszervek és testhasználat, nagy- és finommozgások, testtartás, izomhypotonia korrigálása;
- elmaradt pszichoszomatikus elemi funkciók;
- önkiszolgálás, önellátás;
- saját speciális segédeszközök mindennapi helyzetekben való rutinszerű használata;
- lakókörnyezetben való közlekedés, tájékozódás, élethelyzetek begyakorlása;
- szociális tapasztalatszerzés, társas kapcsolatok formáinak kialakítása;
- iskolában, munkahelyen munkavállalóként, illetve hivatalos helyen való viselkedés szabályainak elsajátítása;
- a halmozottan fogyatékos tanulók speciális ellátása.

### **Együttműködés a családdal és más partnerekkel**

A szülők, családtagok számára kiemelkedően fontos, hogy folyamatosan információkat kapjanak a tanuló fejlődéséről, teljesítményéről. Kívánatos, hogy a szakemberek kiemeljék apozitív eredményeket az esetleg eltérő viselkedések és teljesítmények mellett, és segítsenek a reális jövőkép kialakításában. Az összehangolt nevelési célok, a következetes elvárások, a tanuló viselkedésének és teljesítményének közös értékelése nagymértékben hozzájárul a felnőttkorra való sikeres felkészüléshez.

### **Az egyéb pszichés zavar alapján sajátos nevelési igényű tanulók iskolai fejlesztése**

Ebbe a kategóriába tartoznak

- a súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral küzdő tanulók, akik az iskolai teljesítmények és a viselkedésszabályozás területén a kognitív, emocionális- szociális képességek eltérő fejlődése,
- a kialakult képességzavarok halmozott előfordulása miatt egyéni sajátosságaik figyelembevételével fokozott pedagógiai, pszichológiai megsegítést, gyógypedagógiai segítséget igényelnek.

Az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriába tartozó tanuló iskolai alulteljesítés esetén folyamatos gyógypedagógiai megsegítést igényel, ami komplex fejlesztést szolgáló foglalkozások formájában, a többségi pedagógus bevonásával, az egyéni képességekhez igazodó tevékenységrendszer keretében végezhető.

Az iskolai oktatás, a pedagógiai, gyógypedagógiai ellátás, valamint az egészségügyi rehabilitáció és rehabilitáció a tanulási- vagy figyelem- és magatartásszabályozási zavar jellegétől, súlyosságától, a társuló zavarok meglététől, a háttérben lévő sajátos képességmintázat fejlődési lehetőségeitől, mértékétől, dinamikájától függ.

Az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriába tartozó tanuló oktatása integráltan, a kiemelt figyelmet igénylő (különleges bánásmódot igénylő, sajátos nevelési igényű) tanulók személyi és tárgyi feltételeivel is rendelkező többségi általános iskolában vagy intenzív terápiás és oktatási céllal szervezett időszakos különnevelés keretében (pl. beszéd-fogyatékossgal társulva logopédiai osztályban, tagozaton vagy gyógypedagógiai intézményben) történhet.

A fejlesztés hatékonyságához szükséges, hogy egyéni fejlesztési terv alapján egyrészt komplexfejlesztést szolgáló foglalkozások keretében, másrészt a tanórákon az egyéni képességekhez igazodó tevékenységrendszer keretében történjen.

A tanulás-tanítás folyamatában kiemelt figyelmet követel, valamint a tanulószervezési módok, a tanulási és értékelési eljárások megválasztása terén sajátos feladatot jelent a tanulási zavarral küzdő, ugyanakkor bármely területen tehetségesnek bizonyuló tanulók felismerése, tehetségük gondozása, ami a pályorientáció folyamatára is hatással van.

A tanulók fejlesztésében törekedni kell

- a tudatos, tervszerű, egyénre szabott fejlesztési terv kialakítására;
- a komplex megközelítésre és módszerválasztásra;
- a fejlődési dinamika nyomon követésére.

A tanulás-tanítás folyamatában kiemelt jelentőségű

- a tananyag adaptálása;
- tanulásmódszertani elemek beemelése;
- változatos tanulószervezési módok, differenciált oktatásszervezés, projekt munkabiztosítása;
- a tanuló szükségleteihez illesztett tanulási stratégiák megválasztása, a személyre szabott, tanulóközpontú tanulás;
- az értékelési eljárások megválasztása, a fejlesztő értékelés szükségessége;
- a társas beilleszkedés, a szociális kompetenciák fejlődésének kiemelt támogatása az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriába tartozó mindegyik tanulónál, ami lényeges elvi kiindulópontja a gyakorlati munkának;
- az egyéni tanulási utak megismerésének szükségessége, az adekvát pedagógiai támogatás tervezése céljából;
- a kronológiai életkorból adódó sajátosságok kiemelt figyelembevételével;
- az olvasást, írást, számolást megalapozó bázisfunkciók, különösen a nyelvi képességek fejlesztése;
- a környezet illesztése a gyermek szükségleteihez;
- érthető és követhető idői és téri struktúra kialakítása;
- átlátható és érthető szabályok kialakítása.

További fontos tényező a tanulók támogatásában a szülők bevonódásának elősegítése, a partnerségi viszony kialakítása és a pedagógusok (tanórán a pedagógiai asszisztens), a (külső, belső) segítő szakemberek munkájának összehangolása, együttműködése.

### **Kiemelt feladatok a nevelés-oktatás során**

Az iskolai nevelés-oktatás során kiemelt feladat a tantervi előírásoknak megfelelő sikeres továbbhaladás biztosítása, vagyis a tananyag-feldolgozásnál a pedagógusnak figyelembe kell vennie a tantárgyi tartalmaknak a tanulói sajátosságokhoz való illesztését, az esetleges adaptálás lehetőségeit, tekintetbe véve azon tananyagrészeket, amelyek egyéni vagy kiscsoportos korrepetálással, fokozatos felzárkóztatással, kompetenciafejlesztéssel és az így irányított otthoni gyakorlással az osztályfoknak megfelelő ismeretszerzés és -alkalmazás a tanulónál eredményesnek bizonyul.

A pozitív énkép és önértékelés kialakítása érdekében a tanulóval szemben támasztott elvárások egyértelműek és már a tanulási folyamat elején ismertek legyenek! Ehhez az elváráshoz kell

igazodniuk azoknak az alkalmazott mérési és felmérési stratégiáknak, amelyek a várt és a mértmutatók összhangja esetén a sikeres pedagógiai munka eszközei.

Az iskola feladata:

- az optimális és támogató tanulási környezet kialakítása az előzetesen felmért szükségletek alapján;
- előzetes tudás felmérése;
- érdeklődés, motivációs bázis felmérése;
- éhatékonyság erősítése az osztálytermi és egyéni munkán keresztül is;
- módszertani sokrétűség megvalósítása;
- differenciálás megvalósítása:
- a feladatok megoldásához hosszabb időszavakat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van;
- a feladatok tartalmát, a nevelési-oktatási célt szem előtt tartva, a tanuló egyéni szükségleteihez, képességstruktúrájához és teherbírásához szükséges igazítani;
- az iskolák segítő megkülönböztetéssel, egyénileg is támogassák a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve;
- ehhez szükséges a személyre szabott értékelés, fejlesztő értékelés;
- a különbözőségeket az iskola az emberi viselkedés komplex környezeti hatások szerintalakuló sokféleségére utaló jellegzetességnek, az agyi érés, fejlődés változatos megnyilvánulásának (neurodiverzitás) tekintse;
- a gyógypedagógus, valamint az adott iskolában különböző tantárgyakat tanító pedagógusok tudásmegosztásra épülő, szakmailag egymást támogató tevékenysége.

További feladat a tanulás iránti motiváció, kitartás és a kudarc-tűrő képesség növelése, a kortársakra és a felnőttközösségre irányuló rendezett társas kapcsolatok kialakítása, a társadalmi együttélés szabályainak követése és az önállóságra nevelés.

A pedagógusoknak olyan tanulási tapasztalatokra, tanítási módszerekre és támogató stratégiákra szükséges támaszkodniuk, amelyek figyelembe veszik

- a tanulók azonosított tanulási szükségleteit,
- érdeklődését,
- tehetségét,
- célkitűzéseit,
- kulturális háttérét.

Az életkori sajátosságoknak megfelelően, valamint a jellemző figyelemkoncentráció eltéréseit figyelembe vevő tanórai foglalkozásokkal, a tanórán belül 15-20 perces tevékenységek váltakozásával segíthető a tanulás konszolidációja, biztosítható a megfelelő terhelés, valamint a figyelem fenntartása.

### **Olvasási zavar**

Az olvasási zavar (diszlexia) esetében kiemelt feladat az osztályfoknak megfelelő értő olvasáskészségének kialakításával az olvasóvá válás elősegítése.

Fő célkitűzések:

- az olvasás, írás tanítása (szükség esetén újratanítása) lassított tempójú, nyújtott ütemű, hangoztató-elemző, szótagoló, a magyar nyelv ortográfiai sajátosságait figyelembe vevő analízis-szintetizáló módszerrel;
- stabil betűismeret, betű-hang megfeleltetés kialakítása;

- biztos szóolvasás kialakítása mind valódi, mind álszavak esetében;
- olvasás fluenciájának/gördülékenységének elősegítése;
- az olvasási készség folyamatos gondozása a tanuló egész iskolai pályafutása alatt;
- szövegértési stratégiák kialakítása;
- a kompenzáló technikák alkalmazása valamennyi tantárgy tanulása során;
- az élő idegen nyelv oktatása speciális módszerekkel, auditív megközelítéssel;
- a tanulás segítése a szövegek auditív tolmácsolásával, a tanulás támogatása pl. képekkel, gondolattérképpel, nyomtatott óravázlatokkal, bemutatók rendelkezésre bocsátásával, a szövegek auditív felkínálásával (pl. hangfájlok szerkesztése, hangoskönyvek, optikai karakterfelismerés stb.), gépipírással, szövegszerkesztő használatának megtanításával és alkalmazásával;
- speciális olvasástanítási program alkalmazása;
- a diszlexia reedukáció (olvasás újratanítása) speciális terápiás programjainak felhasználása;
- az olvasási kedv felébresztése, a motiváció erősítése.

*A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:*

- fonológiai, nyelvi, metanyelvi tudatosság fejlesztése,
- verbális emlékezet, munkaemlékezet fejlesztése,
- modalitáspecifikus integráció fejlesztése,
- különböző észlelési funkciók fejlesztése.

### **Íráskép zavara**

Az íráskép (írásbeli kifejezés) zavara (diszgráfia) esetében kiemelt feladat az osztályfoknak megfelelő íráskészség kialakítása, annak elősegítése, hogy a tanuló képes legyen használni az írott nyelvet (akár folyóírás, akár nyomtatott írás, akár gépipírás verziókban) a kommunikáció, ismeretszerzés, tudásgyarapítás és társas kapcsolatok létesítésének céljára.

Fő célkitűzések:

- az írásmozgás alapformáinak gyakorlása, különböző technikák alkalmazása (ráírás, másolás, önálló íráskivitelezés);
- a különböző írásformák tanulói képességeihez, szükségletekhez és preferenciákhoz illesztése.

*A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:*

- eszköz (ceruza, ceruzafogó) helyes használata;
- megfelelő testtartás kialakítása az írás során;
- a mozgáskoordináció fejlesztése;
- a testséma biztonságának kialakítása, a szenzomotoros integráció fejlesztése;
- a vizuomotoros koordináció/szem-kézmozgás összerendezettségének fejlesztése;
- célirányos mozgások fejlesztése, különös tekintettel a manipulációs mozgásokra, praxiára/célirányos mozgások kivitelezésére;
- a ritmus, a nyomás és a sebesség optimális egyensúlyának megteremtése;
- a végrehajtó működés fejlesztése, különös tekintettel a motoros output optimalizálására.

### **Helyesírás zavara**

A helyesírás zavara (diszortográfia) esetében kiemelt feladat az írott nyelv ortográfiájának/helyesírásának tudatosítása, lehetőség szerint a fluens/gördülékeny íráskészség

elérése, az önellenőrzés különböző módjainak (pl. infokommunikációs technológia, helyesírás-ellenőrző és -javító szoftver) készsége szintű elsajátíttatása.

Fő célkitűzések:

- a spontán és tollbamondás utáni írás színvonalának javítása;
- a fő helyesírási szabályok begyakoroltatása (a kivételek megtanulásának mellőzésével), analógiás stratégiahasználat kialakítása;
- önmonitorozás, önellenőrzés rögzítése;
- a diszlexia reedukáció (olvasás újratanítása) speciális terápiás programjainak felhasználása.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- fonológiai, nyelvi, metanyelvi tudatosság fejlesztése;
- beszédpercepció fejlesztése;
- verbális emlékezet, munkaemlékezet fejlesztése;
- modalitás-specifikus integráció fejlesztése;
- hang-betű megfeleltetés fejlesztése.

### **Számolási zavar**

A számolási zavar (diszkalkulia) esetén kiemelt feladat, hogy a tanuló az osztályfokának megfelelő matematikai készséggel rendelkezzen, képes legyen a matematikai kompetencia megszerzésére, a matematikai műveletek használatára, az ismeretszerzés, a tudásgyarapítás és a hétköznapi gyakorlat színterein.

Fő célkitűzések:

- a számosság és a számok iránti érdeklődés felkeltése, megerősítése;
- matematikai törvények és szabályok készsége szintű ismerete és alkalmazása;
- a matematikai relációk nyelvi megalapozása, a matematika-nyelv tudatosítása;
- a fogalmak, így a szám- és műveletfogalom kialakításakor a manipuláció előtérbe helyezése, a megfigyelés és a megértés érdekében a matematikai eszközök használata, a képi, vizuális megerősítés;
- segítő, kompenzáló eszközök használatának lehetővé tétele;
- a fokozott mennyiségű gyakorlás során az egyéni sajátosságokhoz igazított, megjegyzést segítő technikák, eljárások alkalmazása;
- a matematikai gondolkodás és érvelés (kérdésfeltevések, szóbeli kifejezés, érvelés, divergens, ill. konvergens gondolkodás, problémamegoldó gondolkodás, problémamodellzés, algoritmikus gondolkodás) fejlesztése;
- a diszkalkulia reedukáció speciális terápiás programjainak felhasználása.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás és a nyelvhasználat összehangolt fejlesztése;
- szám- és mennyiségfogalom kialakítása, magasabb szintű matematikai fogalmak kialakítása, alkalmazása, a mindennapi élethelyzetek problémamegoldásának segítése, fejlesztése;
- a vizuális-téri képességrendszer fejlesztése;
- a sorozatalkotási képesség, a szeriális észlelés fejlesztése;
- az önértékelés fejlesztése, sikerélmény biztosítása.

### **Figyelemhiányos/hiperaktivitás zavar**

A figyelemhiányos/hiperaktivitás zavar (ADHD) esetén kiemelt feladat, hogy a tanuló a figyelmi, aktivitási és impulzivitási nehézségei ellenére elsajátítsa az osztályfokának megfelelő ismereteket és kompetenciákat minden tantárgy esetében. Cél, hogy az ismeretszerzés és - alkalmazás, a tudásgyarapítás és képességfejlődés osztálytermi és hétköznapi szintereken is megvalósuljon.

Fő célkitűzések:

- a figyelem- és viselkedésszabályozás egyensúlyának megteremtése személyre szabott támogatással;
- teammunka keretében gyógypedagógiai, pszichológiai, szakorvosi együttműködés;
- a figyelem tartósságát biztosító környezeti feltételek megteremtése;
- a túlzott viselkedéses aktivitás veszélytelen és nem zavaró levezetésének megteremtése;
- fokozott egyéni bánásmód;
- az önszervezési képesség, az önkontroll fejlesztése;
- önbecsülés és pozitív énkép kialakítása;
  - szociális készségek fejlesztése, beilleszkedés elősegítése;
  - feladat kivitelezés idői és téri struktúrájának megtervezése és kivitelezése;
  - dicséret, jutalom, motiválás, sikerélmény biztosítása.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- ADHD esetén a képességfejlesztés kiemelt területe az önszabályozás fejlesztése;
- a társas szabályok, a mindennapi együttéléshez szükséges normák kialakítása és betartatása;
- a mindennapi együttéléshez szükséges szociális/társas készségek kialakítása, fejlesztése;
- a figyelmi működés és a kontrollált viselkedés kialakításának támogatása;
- speciális figyelemtréning, különösen a tartós figyelemre vonatkozóan;
- koncentráció fejlesztése;
- utasításkövetés gyakorlása, fejlesztése;
- a türelem, késleltetés és gátlás képességének fejlesztése;
- mozgáskoordináció, biztonságos mozgáskivitelezés fejlesztése, adekvát mozgásosaktivitás biztosítása.

### **Magatartásszabályozási zavar**

A magatartásszabályozási zavar esetében kiemelt feladat a közösségi szabályokhoz alkalmazkodó, szervezett viselkedés kialakítása, a szélsőséges megnyilvánulások leépítése, az önkontroll, az érzelmi egyensúly megteremtése.

Fő célkitűzések:

- az önszabályozás fejlődésének támogatása pedagógiai eszközökkel;
- kihívást jelentő viselkedések/viselkedésproblémák csökkentése;
- adaptív viselkedés, szabálykövetés, szabálytartás kialakulásának támogatása;
- társas készségek, kapcsolatok fejlesztése.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- düh- és agressziókezelés fejlesztése,
- érzelmfelismerés és érzelemkifejezés fejlesztése,
- kommunikáció fejlesztése,
- konfliktuskezelési képesség, problémamegoldás fejlesztése,



- megküzdési képesség fejlesztése,
- figyelmi működés fejlesztése.

*Eszközei lehetnek:*

- kognitív viselkedésterápiás eljárások egyes elemeinek alkalmazása pedagógiai helyzetben;
- a mindennapi tevékenységek végzéséhez, iskolai elvárások teljesítéséhez igazított időkeretek rendszeres alkalmazása (napirend);
- tevékenységek végzésének, iskolai feladatok teljesítésének lépésekre bontása (folyamatábra/forgatókönyvek);
- sikerélmény biztosítása, pozitív megerősítés, jutalmazási technikák bevonása;
- együttműködés a családdal és más szakemberekkel.

### **A Nat alkalmazása az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók nevelése-oktatása során**

A helyi tantervben az egyes tanulási területekhez kapcsolódó tantárgyak témaköreire, azok tartalmára és követelményeire vonatkozó kerettantervi ajánlások a tanulók egyéni adottságainak figyelembevételével érvényesíthetők, megvalósításukat a gyermekkel foglalkozó pedagógus és gyógypedagógus közösen támogatja az egyéni fejlesztési tervben rögzítettek alapján, és ennek megvalósulását rendszeresen felülvizsgálják.

Mindennek megvalósulása az osztálytermi környezetben folyó munka és az egyéni vagy kiscsoportos rehabilitatív/rehabilitatív tevékenység, valamint az esetmegbeszélés, teamtanítás, közös tervezés, közös értékelés, tananyag-adaptáció együttes alkalmazásával lehetséges.

*A Nat kiemelt célkitűzése :*

- az aktív tanulás, az egyénre szabott tanulási utak, a tanulói sokféleség figyelembevétele. Az egyéb pszichés fejlődési zavar alapján SNI tanulóknál mindezen célok megvalósulását támogatja a rugalmas tanulásszervezés, a heterogén tanulócsoporthoz, a tanulók közötti kooperációra építő módszerek, a minden szempontból akadálymentes és minden tanuló számára egyformán hozzáférhető tanulási környezet létrehozása, a differenciált céljelölés, a többszintű tervezés, a differenciáló módszerek a feladatra vonatkozó instrukciók adásában és az értékelésben, valamint szükség szerint adaptált tananyag használata.

A helyes módszertan megválasztásában fontos a tanulókat nevelő, oktató pedagógusok, a szülők és a szakszolgálatok közötti széles körű szakmai együttműködés, a tapasztalatok cseréje, a jó gyakorlatok megosztása (kölcsonös együttműködés, partneri, bizalmi kapcsolat kialakítása).

Az együttgondolkodást, a közös szemléleti alapokat a pedagógiai szakszolgálatok és a nevelést- oktatást végző intézmények között **valódi tudásmegosztáson alapuló, átjárható információáramlás támogatja.**

A helyi tanterv kiemelten kezelje az önismeretet, a reális önértékelés kialakítását, a kommunikáció fejlesztését! E feladatok minden tanulási területen meg kell hogy jelenjenek.

### **Kulcskompetenciák fejlesztése az irányelv alapján**

*Alapkompetenciák*

- A tanulás kompetenciái
- A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)
- A digitális kompetenciák

- A matematikai, gondolkodási kompetenciák
- A személyes és társas kapcsolati kompetenciák
- A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
- Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

### ***Az iskolai fejlesztés szakaszai (alapozó [első félév, óvoda–iskola átmenet, felső, középiskola])***

Az alapkészségek biztos kialakítása, a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges alapkompentenciák, készségegyüttesek és tudástartalmak megalapozása, valamint a tanulási motiváció felkeltése és fenntartása az egyéb pszichés fejlődést mutató tanulók esetében is kiemelt jelentőségű.

Az első tanév első féléve olyan előkészítő szakasz, amely tananyagában, módszereiben és értékelési formáiban eltér a későbbiektől. Ez az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriába eső tanulóknak kedvező, a Nat-ban javasoltak alkalmazása megfelelő.

A tanulók iskolai fejlesztésének pedagógiai szakaszai nem térnek el a Nat-ban rögzítettektől. A helyi tantervben indokolt lehet esetükben az I. évfolyam két tanévi időtartamra történő széthúzása. Ebben az esetben az első tanév az intenzív prevenció, a szakszerű funkciófejlesztés, a pszichés gondozás, a megfelelő motiváció és a feladattudat kialakításának időszaka a gyógypedagógiai korrekciós-kompenzáló-terápiás módszerek alkalmazásával.

### ***Értékelés***

Fontos, hogy a tanulóval szemben támasztott elvárások egyértelműek, már a tanulási folyamat elején ismertek legyenek. Ehhez kell igazodniuk azoknak az alkalmazott mérési és felmérési stratégiáknak, amelyek az elvárás és a mért mutatók összhangja esetén a sikeres pedagógiai munka eszközei.

A differenciált pedagógiai tervezés alapját a tanulási folyamat kezdetén ismert, a fenntartó által felkínált és/vagy az iskola pedagógiai programjában rögzített, diagnosztikus céllal történő értékelés adja.

A tanulási folyamat követését szolgáló felméréseket, ellenőrző méréseket minden esetben a tanulást támogató, fejlesztő-segítő értékelésnek és visszajelzésnek kell követnie. Ezeknek az eszközöknek a kiegészítése a tanulói önértékeléssel, a társértékeléssel és a csoportos értékelési formákkal lehetővé teszi, hogy az értékelés a tanuló számára örömteli, élvezetes eseménnyé váljon, fejlesztve ezzel a reflektivitást és az érzelmi, szociális intelligenciát, valamint a pozitív énkép és önbecsülés fejlődését.

A szummatív értékelés helyett fejlesztő és diagnosztizáló mérés és fejlesztő szöveges értékelés bevezetése indokolt.

### ***Habilitáció/rehabilitáció***

Az egyéni fejlesztőmunka tervezése, a rehabilitációs terv kidolgozása logopédus, pszichopedagógus, tanulásban akadályozottak pedagógiája szakon/szakirányon szakképzettséget szerzett gyógypedagógus, gyógypedagógus-terapeuta, pszichológus és egyéb szakemberek (pl. szomatopedagógus, gyermekpszichiáter) bevonásával történik és rehabilitációs célú órakeretben zajlik.

Az egyéni fejlesztési terv tartalmáról, célkitűzéseiről, ütemezéséről (mikro-, ill. makrotervezés) tájékoztatást kell kapniuk az osztálymunkában részt vevő pedagógusoknak, szaktanároknak, különös tekintettel a gyermek osztályfőnökére.

A gyógypedagógiai tanár, terapeuta által vezetett pedagógiai rehabilitáció a funkcionális képességfejlesztő programok külön alkalmazásával, a fejlesztések során tanultak elmélyítésével szolgálja az eredményes iskolai előmenetelt.

A tehetséges tanulók számára a tehetségük kibontakozásához szükséges feltételek, eszközök, módszerek biztosítása a pedagógiai rehabilitációnak is kiemelt feladata a tanórai és tanórán kívüli tehetséggondozás mellett.

Az egészségügyi célú rehabilitáció elsősorban az egyéb pszichés fejlődési zavar jellegének, tüneteinek kivizsgálásakor megállapított diagnózisnak megfelelő szakorvosi ellátást, annak folyamatosságát, kontrollját, valamint a pedagógiai rehabilitációt segítő egészségügyi terápiákat foglalja magába.

Ennek érdekében a diagnózisalkotás fontos része a gyermekpszichiátriai vizsgálat (ADHD és magatartásszabályozási zavar esetén), szükség esetén kiegészítésként gyermekneurológiai, fül- orr-gégészeti, valamint gyermekszemészeti vizsgálat, továbbá az ezekhez kapcsolódó beavatkozások és rendszeres kontroll.

## **A szakképző intézményben alkalmazott sajátos pedagógiai módszereket, ideértve a projektoktatást is.**

**Kompetenciaalapú oktatás:** a kompetenciaterületeket és a nevelési feladatokat a nevelési program részletesen tartalmazza.

**Témahét:** A tananyag komplex elsajátításának egyik lehetséges formája az ún. témahét, amikor az adott tárgykört a diákok három-öt tanítási napon, iskolai és iskolán kívüli helyszíneken, rugalmas időkeretek között változatos tevékenységtípusok és sokszínű módszertani eszközök segítségével dolgozzák fel.

Szervezésének területei

- környezetvédelem, természetismeret
- évfordulók
- ünnepek

**Tanulásszervezési eljárások:** Első osztálytól kezdve fokozatosan tanítjuk meg tanulóinkat ezekre a tanulásszervezési eljárások, technikákra alkalmazására. A páros munkából kiindulva jutnak el a csoportmunkáig, mindig az adott osztályhoz és a gyerekek életkori sajátosságaihoz, illetve a tananyaghoz igazodva. Az osztály fejlettségi szintjét, tudását, előzetes ismereteiket és az egyéni képességeket figyelembe véve, élve a differenciálás lehetőségével, szervezik órájukat. Az új ismeretek szerzése mellett, elsősorban a gyakorló, összefoglaló, rendszerező órákon dolgoznak ily módon.

**Kooperatív tanulásszervezés:** A kooperatív tanulás együttműködést jelent a tanulásban, melynek legfontosabb jellemzői:

- Egyenlő esélyt biztosít a lassabban haladóknak is a munkában való részvételhez
- Egymás elfogadására, segítésére nevel.
- Fejleszti a különböző képességeket: empátia, tolerancia, figyelem, felelősségvállalás, egymás segítése, együttműködés, kommunikáció

- Mindenki számára biztosítja a tanuláshoz való kedvet, a sikerélményt, az eredményességet.

**Tanórai differenciálás:** A tanulók egyéni képességeit és haladási, fejlődési ütemét figyelembevéve a pedagógus él ezzel a lehetőséggel.

**Drámapedagógia:** Alkalmazása a szociális kompetenciák fejlesztésével összefüggésben alkalmazható.

**IKT. alapú módszerek:** Interaktív tábla és egyéb számítástechnikai eszközök alkalmazása a tanórán.

## **A többcélú köznevelési intézmény általános iskolai tanulóinak felvétele a középiskolai évfolyamokra**

Iskolánk felvételi vizsgát nem tart, csak egy kötetlen beszélgetést folytat a tanulóval és a szüleivel. A felvételi kérelmekről a tanulók általános iskolai tanulmányi eredménye alapján dönt, a felvételiző tanuló általános iskolai tanulmányait igazoló bizonyítványában, félévi értesítőjében (ellenőrzőjében) szereplő osztályzatait, minősítéseit alapján.

A felvételi eljárás során a 7. osztály év végi és a 8. osztály félévi eredményeket vesszük figyelembe az alábbi tantárgyakból: magyar nyelv és irodalom, történelem, matematika, idegen nyelv, fizika, kémia, biológia, földrajz, informatika.

Az intézménybe történő felvételi eljárás során előnyt élvez a baptista felekezetű családból érkező vagy a Magyarországi Baptista Egyház belső egyházi jogi személyei által fenntartott intézményből érkező tanuló.

### **Általános iskolánkból jelentkező tanulók felvételének szabályai:**

- **4.0 feletti tanulmányi átlag feletti eredmény,**
- **a** hetedik év végi és a nyolcadik félévi magyar nyelv és irodalom, történelem, matematika, idegen nyelv, fizika, kémia, biológia, földrajz, informatika jegyek átlaga
- Az intézménybe történő felvételi eljárás során előnyt élvez a baptista felekezetű családból érkező vagy a Magyarországi Baptista Egyház belső egyházi jogi személyei által fenntartott intézményből érkező tanuló.
- A beiratkozás feltétele a jogszabály által előírt iskolai végzettség igazolása.

## Képzési program

A gyakorlati oktatást a kifutó rendszerben 10-13., illetve a felmenő rendszer 10-13. rendszerében duális képzés keretein belül valósul meg. A kifutó rendszerben tanulmányi szerződést köt a képzőhely a tanulókkal, míg a felmenő rendszerben munkaszerződéssel foglalkoztatja őket. Felmenő rendszerben tanműhelyet bérel az iskola képzőhelytől oktatóval együtt, akit megbízási szerződéssel foglalkoztatunk. Az elméleti oktatást az iskolában teljes munkaidős és óraadói státusszal foglalkoztatott munkavállalókkal látjuk el. Az elméleti és a szakmai órák százalékos elosztását a PTT követelményeinek és a helyi tanterveknek megfelelően látjuk el. A hagyományos tantárgyi rendszer szerint oktatunk a KKK követelményei és a PTT ajánlásai alapján. Ennek konkrét megvalósulása a mellékletekben találhatóak. Szintén ebben határoztuk meg, hogy mely tantárgyak oktatását végzi a képzőhely. A gyakorlati képzőhelyek rendelkeznek minden személyi és tárgyi feltétellel.

### Felnőttképzéssel kapcsolatos rendelkezések

A felnőttképzési jogviszony felnőttképzési szerződés alapján szervezett oktatás és képzés nyújtására irányuló szolgáltatásra, illetve felnőttképzési tevékenységhez kapcsolódó szolgáltatásra és abban való részvételre a felnőttképző és a képzésben részt vevő személy között létrejött viszony, amelyben a képzés a képzésben részt vevő személy sajátos elfoglaltságához, egyedi életkörülményeihez igazodóan valósul meg.

A felnőttképző és a képzésben részt vevő személy egymással – az Fktv.-ben meghatározott tartalommal - írásban felnőttképzési szerződést köt.

Amennyiben a képzésben részt vevő felnőttképzési jogviszonyban áll, **a korábbi tanulmányok, az előzetesen megszerzett tudás, illetve gyakorlat beszámításával legfeljebb a negyedére, az óraszám legfeljebb a nappali rendszerű szakmai oktatás óraszámának negyven százalékáig csökkenthető.** Ehhez beszámítási rendszert működtet az intézmény. Felmérjük a jelentkezőtudását és munkatapasztalatát, és ezek alapján teszünk ajánlatot arra, hogy milyen mértékben számítjuk be a korábban megszerzett tudást, munkatapasztalatot. Ezek beszámításáról az igazgatója dönt, s döntését a felnőttképzési szerződésben rögzíti.

**A felnőttképzési szerződésben a képzés tervezett befejezésének időpontjánál figyelembe kell venni az igazgató döntése alapján az előzetesen megszerzett tudás beszámítását.**

## **Mellékletek:**

1. sz. Helyi tanterv I-12. évfolyam NAT2020
2. sz. Helyi Tanterv szakképzőiskola közismeret NAT2020
3. sz. Baptista bibliaismeret helyi tanterv I-4.
4. sz. Baptista bibliaismeret helyi tanterv 5-8.
5. sz. Helyi tanterv technikum közismeret NAT2020
6. sz. Baptista bibliaiismeret középiskola
7. sz. Pék képzési program
- 8.sz. Gépi és CNC forgácsoló képzési program
9. sz. Ipari gépész képzési program
10. sz. Hegesztő képzési program
11. sz. Kereskedő és webáruházi technikus képzési program
12. sz. Gépjármű-mechatronikai képzési program
13. sz. Az egyes érettségi vizsgatárgyakból a középszintű érettségi vizsga témakörei
14. sz. A tanulmányok alatti vizsgák követelményei

## Záró rendelkezés

A pedagógiai program 2023.09.01. lép hatályba.

A pedagógiai programot a nevelőtestület fogadja el és a fenntartó hagyja jóvá.

Átdolgozás esetén az új pedagógiai program készítésének és elfogadásának a szabályait kell alkalmazni.

A pedagógiai program módosítását a nevelőtestület minősített többséggel, a fenntartó határozatában kezdeményezheti.

A módosításnál a pedagógiai program elfogadásának jelenlegi szabályait kell alkalmazni.

A nevelőtestület elfogadó határozatához a pedagógusok 76 %-ának igenlő szavazata szükséges. A jóváhagyott pedagógiai program véghajtása az iskola minden dolgozójának munkaköri kötelessége.

A pedagógiai programot nyilvánosságra kell hozni. A nyilvánosságra hozás módját a 20/2012 (VIII. 31.) EMMI rendelet 82. §-a tartalmazza.

A pedagógiai programot a tanulók, szüleik, az munkavállalók és más érdeklődők megtekinthetik az intézményvezetői irodában munkaidőben, továbbá az intézmény honlapján.

A pedagógiai program értékelése, felülvizsgálata

- A pedagógiai programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja.
- A nevelők szakmai munkaközösségei (ahol ilyen nem működik, ott a szaktanárok) minden tanév végén írásban értékelik a pedagógiai programban megfogalmazott általános célok és követelmények megvalósulását.

A pedagógiai program módosítása

- A pedagógiai program módosítására javaslatot tehet:
  - az iskola intézményvezetője;
  - a nevelőtestület bármely tagja;
  - a nevelők szakmai munkaközösségei;
  - az iskolaszék;
  - a szülői szervezet
  - az iskola fenntartója.
- A tanulók a pedagógiai program módosítását az iskolaszék diákönkormányzati képviselői útján az iskolaszéknek javasolhatják.
- A pedagógiai program módosítását a nevelőtestület fogadja el, és az intézményvezető jóváhagyásával válik érvényessé. A pedagógiai program elfogadása előtt ki kell kérni az iskolaszék véleményét.
- A pedagógiai program azon rendelkezésinek érvénybelépéséhez, amelyekből a fenntartóra vagy a működtetőre a jogszabályi előírásokon felül többletkötelezettség hárul, be kell szerezni a fenntartó, illetve a működtető egyetértését.
- A módosított pedagógiai programot a jóváhagyást követő tanév szeptember első napjától az első és az ötödik évfolyamtól kezdve felmenő rendszerben kell bevezetni.

## Nyilatkozat

(munkaközösség/ek)

A Csuha Antal Baptista Általános Iskola, Gimnázium, Technikum és Szakképző Iskola szakmai munkaközösség(ei) képviselőjében és felhatalmazása alapján aláírással tanúsítom, hogy a munkaközösség(ek) a Pedagógiai program - adott szakterületet érintő kérdéseiben - véleményezési jogát gyakorolta/gyakorolták.

Dátum: Nagyhalász, 2023. augusztus 30.

.....  
Szentkúty A

munkaközösség-vezető

BAPTISTA OKTATÁSI



## Nyilatkozat

(nevelőtestület)

A Csuha Antal Baptista Általános Iskola, Gimnázium, Technikum és Szakképző Iskola Nevelőtestülete képviselőjében és felhatalmazása alapján aláírással tanúsítom, hogy a Pedagógiai program elkészítéséhez és elfogadásához előírt egyetértési jogát gyakorolta. A Nevelőtestület 2023. 08. 30-án megtartott értekezletén a szakmai munkaközösség(ek) - szakterületüket érintő - véleményének kikérése után a Pedagógiai programot megtárgyalta, az abban foglaltakkal egyetértett, azt elfogadta.

Dátum: Nagyhalász, 2023. augusztus 30.



nevelőtestület nevében

BAPTISTA OKTATÁS

Nyilatkozat  
(iskolaszék)

A Csuha Antal Baptista Általános Iskola, Gimnázium, Technikum és Szakképző Iskola iskolaszéke képviselőjében és felhatalmazása alapján aláírással tanúsítom, hogy az iskolaszék 2023. 08. 30-án megtartott ülésén a Pedagógiai program elfogadásához előírt véleményezési jogát gyakorolta.

Dátum: Nagyhalász, 2023. augusztus 30-án

Saboszló Bernadett

iskolaszék képviselőjében

BAPTISTA OKTATÁS

Nyilatkozat

(fenntartó)

A fenntartó képviseletében Csuha Antal Baptista Általános Iskola, Gimnázium, Technikum és Szakképző Iskola Pedagógiai programját az Nkt. 32. § (1) bek. i.) pontja alapján jóváhagyom.

Dátum: Budapest, 2023. augusztus 31.



  
.....  
fenntartó

BAPTISTA OKTATÁS